

સમર્પણ.

ત્રિકાલજ્ઞાની અરિહંત પરમાત્માઓની ગેરહાજરીમાં

જગત્‌ના તરણુ-તારણુના એક માત્ર સાધન

શ્રી દ્વાદશાંગીના રચયિતા અને

પ્રભુ વીરના પ્રથમ ગણુધર

શ્રી ગૌતમસ્વામી

મહાપ્રભુને !

કે

જેમની

રચેલી દ્વાદશાંગીના મહાસાગરમાં મહાલતા જ્ઞાનીઓ આવી

અનેરી રચનાઓ કરી શકયા, તે રચનાઓનો

સંગ્રહ તેમનાજ ચરણુકમલે રજુ કરી

પ્રકાશકનો આત્મા કૃતાર્થતા

અનુભવે છે.

— પ્રકાશક

and philosophy. The book contains 119 prayers to the Jain Prophets or Tirthankaras from the pens of difierent writers belonging to different periods of time. Although the general subject matter be the same for all pieces which are all devotional prayers, there is yet seen an abundant variety of topics, ideas, expressions, sentiments, styles and metres and the volume presents an immense interest alike to a historian as well as to a philosopher, to a bard as also to a story teller, to a grammarian as well as to a linguist, to a poet as also to a psychologist, to a critic as also to an amateur and lastly, to a rhetorician as also to a prosodist.

The work may well occupy a place not only among literary compositions but among religious books also. The arrangement of prayers which is mainly based on chronological data has been very happy and no pains have been spared by the editor and the publisher in collecting the material and presenting it. The book deserves a place in the cupboards of recognized libraries, on the book shelves of scholars and students and inside the sanctuaries and shrines of saints and devoted householders. The book is a very suitable one for the study of Ardha – Māgadhi and Jain Literature and

desrves to find a place in the University curricula. It is expected that learned and sympathetic readers would accord a hearty welcome to this first volume of a noble series and in encouraging the publishers the readers would no doubt be doing an esteemed indirect service to the spread of the study of Jain and Ardha-Māgadhi literature

Gujarat College,
AHMEDABAD
Kartik Shukla 10,
Samvat 1989.
November 7, 1932.

K. V. Abhyankar,
Professor of Sanskrit
and Ardha-Magadhi

પ્રાક્ કથન—

પ્રાતઃસ્મરણીય, પંડિતપ્રવર બાલબ્રહ્મચારી જૈનાચાર્યો અને ધર્મધુરંધર સાધુવરોએ રચેલાં આ સ્તોત્રોનો સંગ્રહ જનતા સમક્ષ રજૂ કરતાં આજે મ્હારા આત્માને જે અનહદ આનન્દ થઇ રહ્યો છે, તે તો માત્ર અનુભવી શકાય : કહી શકાય નહિ ! પરન્તુ વાસ્તવિક રીતિએ તો આ સંગ્રહને સર્વાંગસમ્પૂર્ણ અને સુન્દર બનાવવાનો સુયશ પૂ. દક્ષિણ વિહારી મુનિરાજ શ્રી **અમરવિજયજી** મહારાજના પરમ વિનેય વિદ્વદ્રત્ન મુનિવર્ય્ય શ્રીમત્ **ચતુરવિજયજી** મહારાજના જ જ્ઞાન અને શ્રમને ફાળે જાય છે. તેઓ શ્રીમદ્‌ની અથાગ મહેનત અને તેજસ્વી પ્રેરણા વિના મ્હારા જેવો ક્ષુદ્ર શક્તિવાન્ આવા ગ્રન્થરત્નને તૈયાર કરી શક્ત જ નહિ. એટલે આ ગ્રન્થ વિષે બે બોલ કહેતાં પૂર્વે હું તેઓશ્રીનું ઋણ અદા કરવું અનિવાર્ય માનું છું. તેમજ આવા ઉત્તમોત્તમ ગ્રન્થરત્નની પ્રસિદ્ધિ કરવાનું સદ્‌ભાગ્ય મ્હને પ્રાપ્ત કરાવવા માટે તેઓશ્રીનો હું પરમ ઉપકૃત છું.

પ્રસ્તુત ગ્રંથ એ પ્રાચીન સ્તોત્રોનો સંગ્રહ છે. સ્તોત્ર એટલે સ્તુતિ અર્થે રચાએલું કાવ્ય. પોતાના ઇષ્ટદેવના ગુણાનુવાદ અને પોતાની આંતર્ અભિલાષાનો સ્તોત્રમાં તેના રચયિતાઓ સાક્ષાત્કાર કરાવે છે. અને આવાં સ્તોત્રો ભક્તની ભક્તિભાવનાની ઉચ્ચતા કિંવા વિશિષ્ટતાનો ખ્યાલ આપે છે. જૈન સાધુવરો કોના ગુણાનુવાદ ગાય છે, કેવા ગુણાનુવાદ કરે છે અને તેઓની આંતર્ અભિલાષા કેટલી નિર્મળ, કેટલી પવિત્ર, કેટલી ઉચ્ચ કોટિની હોય છે, એ બધું સ્તોત્રોના અવલોકનથી જાણી શકાય છે. કોઈ પણ દર્શન સાહિત્યમાં અને જૈનદર્શનના સાહિત્યમાં સ્તોત્રોનું સ્થાન ઘણુંજ ઉંચું છે. કહેવા દ્યો કે–સ્તોત્રો એ ધર્મસાહિત્યનું અંગ છે. ભક્તાત્માઓ જ્યારે મધુર સરોદે પરમાત્મ મૂર્તિમાં તલ્લિન બનીને સ્તુતિકાવ્યો–સ્તોત્રો ગાય છે, ત્યારે તેમાંથી રચનારની કળા અને બોલનારની પવિત્રતા નિર્ઝરે છે.

પ્રાચીન કાળમાં, જ્યાં વિદ્યારસિકોમાં વાદવિવાદ ચાલતા, જ્યારે પદે પદે વિદ્વત્તાની જરૂર પડતી, જ્યારે કાવ્યકલા રાજા અને પ્રજા ઉભય માટે રસિકતા ભરી હતી, ત્યારે એ પરસ્પર સ્પર્ધાના કાળમાં લખાએલાં કાવ્યોનું પદલાલિત્ય, શબ્દગુંથણી તેમજ રચનાકળા ખૂબ ખૂબ ખીલતાં એમ કાવ્યોના અવલોકનથી જણાય છે. આવાં કાવ્યો એ સમાજની મોંઘી સંપત્તિ છે, પરન્તુ છેલ્લા સૈકાઓમાં કાલપ્રભાવે અને જનતાની જડવાદ તરફની વૃત્તિ-પ્રવૃત્તિના કારણે આ સમૃદ્ધિનો હ્રાસ થવા લાગ્યો છે. નવીન રચનાઓ થવી તો દૂર રહો, પરન્તુ જુની પણ પૂરી સચવાઇ નથી. છેલ્લાં થોડાં વર્ષો દરમ્યાનમાં સ્તોત્રોના ટુંકા સંગ્રહ પ્રસિદ્ધ થવા છતાં, એ તો બહુજ અધુરા છે–તદ્દન અલ્પ છે. જૈન સ્તોત્ર સાહિત્ય તો ખૂબજ વિશાલ છે. અને એ સ્તોત્રસાહિત્યનું સંરક્ષણ થાય, એ સ્તોત્રસાહિત્ય ભંડારોની પેટીઓમાંથી ભક્તોની જીભે ને વિદ્વાનોની દૃષ્ટિએ ચઢે, એ અમર કાવ્યો દ્વારા અમરતા પ્રાપ્ત કરી ગએલા પુણ્ય પુરૂષોનું અમર નામ વધુ ઉજ્વલ બને, અને એ બધાય કરતાં આત્મા આવી પ્રવૃત્તિ દ્વારા પોતાનુ કલ્યાણ સાધી શકે, એજ કારણથી આ સ્તોત્રસંગ્રહ પ્રસિદ્ધ કરવાની ભાવના થએલી પૂજ્ય **સાગરાનંદસૂરીશ્વરજી** મહારાજાએ એ ભાવનાને ખૂબ પુષ્ટ કરી. અને પૂ. **ચતુરવિજયજી** મહારાજની શબ્દાતીત સહાયથી આજ પ્રત્યક્ષરૂપે એ ભાવના ફળી.

પ્રસ્તુત ગ્રંથમાં પંડિતપ્રવર વાદિગજકેસરી ભગવાન્ **હેમચંદ્રસુરીશ્વરજી**, તેમજ શ્રી **રામચંદ્ર–અમરચંદ્ર–હરિભદ્રસૂરિ–જિનભદ્ર–ભદ્રબાહુસ્વામિ–ધર્મઘોષ–ધનપાલ** કવિ–અને શ્રી **શ્રીપાલ** પ્રમુખ તપોખરતરગચ્છીય કવિવરોનાં અત્યાર સુધી અમુદ્રિત રહેલાં સ્તોત્રો પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવ્યાં છે. આ સ્તોત્રોની રચનાઓ પણ ભિન્ન ભિન્ન દૃષ્ટિએ થએલી જણાય છે. જેમકે–કોપની દૃષ્ટિએ અર્હન્નામ સહસ્ર અને અષ્ટોત્તર શત નામ સરસ્વતી પ્રમુખ સ્તોત્રો. ત્રિંશત્–ચતુર્વિંશતિકા સ્તવ અને દ્વાદશાંગી પદ પ્રમાણ

કુલકાદિ ધર્મસાહિત્યની દૃષ્ટિએ, **રામચંદ્ર** વિરચિત અલંકારાલંકૃત કાવ્યો કાવ્યાલંકારની દૃષ્ટિએ, શ્રી મહાવીર કલશ વિગેરે અપભ્રંશભાષાની દૃષ્ટિએ, 'ખ' પરિશિષ્ટમાં આવેલ વર્ધમાન પટ્ત્રિંશિકા છન્દ સૌન્દર્યની દૃષ્ટિએ, અને 'ગ' તથા 'ઘ' પરિશિષ્ટમાં આપેલ શ્રી પદ્માવતી–અષ્ટક, શ્રી ઉવસગ્ગહરં સ્તોત્ર, તથા દેઉલવાડા–મંડન શ્રી યુગાદિ દેવ સ્તવન મન્ત્રપ્રભાવવિધિની દૃષ્ટિએ,—એમ સાહિત્ય વિષયક જૂદી જૂદી રૂચિના વાંચકોને આહ્‌લાદજનક આ સ્તોત્રોની રચના થએલી છે. આ કાવ્યોમાં કોઇક સ્થળે વિશિષ્ટ પદલાલિત્ય છે, કોઇક સ્થળે વિશિષ્ટ છન્દોનન્દન છે. કોઈક સ્થળે વિશિષ્ટ રચના–રમણીયતા છે, કોઇક સ્થળે વિશિષ્ટ ગુણાલંકાર–વિજૃમ્ભણ છે, કોઇક સ્થળે વિશિષ્ટ ચિત્રકાવ્યોલ્લાસ છે, તો કોઇક સ્થળે વિશિષ્ટ ભક્તિમયતા કે કવિતા પ્રકાશ છે. અને આ બધું સાચેજ વિદ્વાનોના અન્તરમાં અસન્ત આનંદ ઉત્પન્ન કરવા સાથે પ્રાચીન જૈન સાધુઓ પ્રત્યે નિર્મળ માન ઉત્પન્ન કરે તેમ છે. અને આ કાવ્યોમાં બીજી જે જે ચમત્કૃતિ વગેરે છે, તે વિદ્વદ્‌ગમ્ય હોઇને તે વિષેનો અભિપ્રાય તેઓજ સ્વયં બાંધી અને આપી શકે છે. છતાં આ વિષે વિશેષ જાણવાજોગ તો પ્રસ્તુત સંપાદકની સુવિસ્તૃત પ્રસ્તાવનામાંથી મળી રહે તેમ છે. તેઓશ્રીએ સ્તોત્રોના કર્તાઓ વિગેરેની કરેલી ઐતિહાસિક ચર્ચા તે વિષયમાં નવીન પ્રકાશ પાડે છે.

પ્રસ્તુત સંગ્રહમાં અપાતાં કાવ્યોના રચયિતા મ્હોટે ભાગે બાલ દીક્ષિત છે. જૈન શાસનના ધર્મધુરંધરો મ્હોટે ભાગે બાલદીક્ષિત છે. બાલદીક્ષા, એ તો મહાપુરૂષોને ઉત્પન્ન કરનારી ખાણ છે. પૂર્વભવના શુભ સંસ્કાર હોય, ધર્મી માતાપીતાના વાતાવરણમાં એ સંસ્કારો તાઝગી પામ્યા હોય અને ચારિત્રના પરિપાલન તથા સદ્‌ગુરૂના સતત્ સહવાસમાં અભ્યાસ થતો હોય, ત્યાં આદર્શ સંસ્કારો વિકસે અને વિદ્વત્તા વાસ કરે એમાં નવાઈ જેવું પણ શું છે? જગતના દુઃખનું મૂળ તૃષ્ણા છે અને એ તૃષ્ણાનો સાધુ પુરૂષોએ પ્રથમથીજ ત્યાગ

કર્યો હોય છે, એટલે કે-તેઓએ પ્રાપ્ત થએલી પૌદ્ગલિક સામગ્રીનો ત્યાગ કર્યો હોય છે અને નવી મેળવવાની ઇચ્છા છોડેલી હોય છે, આથી તેઓ તો કેવળ ચારિત્રપાલન અને વિદ્યાધ્યયનમાંજ મસ્ગુલ રહે છે. અને આથીજ તેઓમાંના મ્હોટે ભાગે પ્રભાવસંપન્ન જ્ઞાની બન્યા છે અને બને છે બાલદીક્ષામાં તો જરૂર એક યા બીજી રીતે પૂર્વભવના સંસ્કારોજ હેતુરૂપ હોય છે. પ્રાચીન સ્તુતિ કાવ્યોનો શોખ મ્હને બાલપણુથી જ છે. આઠ વર્ષની ઉંમરે અમદાવાદમાં હું શ્રી **સંભવનાથજીના** જિનમંદિરે દર્શનાર્થે ગએલો. એક બ્હેન મધુર સરોદે અતિ પ્રસિદ્ધ શ્રી **ભક્તામર સ્તોત્ર** બોલી રહ્યાં હતા. અને ત્યારથી હું એ સ્તોત્ર સાંભળવાનો અને પછી બોલવાનો વ્યસની બન્યો છું. ન્હાનપણથી હું એવાં સ્તોત્રો જાહેરમાં મૂકવાના સ્વપ્નાં સેવતો આવ્યો છું અને આ પુસ્તક એનાજ ફલ સ્વરૂપ છે. એટલે પૂર્વભવના સંસ્કારો અને આ જીવનનું પવિત્ર વાતાવરણ મનુષ્યના અન્તરમાં અજબ અસર ઉત્પન્ન કરે છે, એ નિઃસન્દેહ સત્ય છે. હું વિ. સ. ૧૯૮૮ ના ભાદરવા વદ ૩ (તા. ૧૭-૯-૩૨) ને દિને વઢવાણ ગએલો. ત્યાં પૂજ્યપાદ બાલબ્રહ્મચારી, પરમ શાસનપ્રભાવક વ્યાખ્યાનવાચસ્પતિ પંન્યાસપ્રવર શ્રીમદ્ **રામવિજયજી** ગણિવરના પરમ વિનેય બાલદીક્ષિત મુનિરાજ શ્રી **મનકવિજયજી** મહારાજ ભયંકર માંદગીના બીછાને હતા, છતાં પણ એ બધી વેદનાઓ વચ્ચે એ પુણ્યપુરૂષના મુખમાંથી અરેકારને બદલે " **શરણું ગ્રહું શ્રી વીરનું** " એજ ઉચ્ચારો નીકળ્યા કરતા હતા, એ શું બાલસંસ્કારોનો જેવો તેવો પ્રભાવ છે ! ખરેખર, જૈનદર્શનના સમૃદ્ધ સાહિત્યનો સુયશ તો બાલદીક્ષિતોનેજ ફાળે જાય છે.

હવે આ સંગ્રહમાં અપાએલ વસ્તુ વિષે થોડો ખુલાસો કરી લઉં. આ સંગ્રહમાં શ્રી ઉવસગ્ગહરં સ્તોત્ર વિગેરે જે દુર્લભ યંત્રો સાથે આપવામાં આવેલ છે, તે યંત્રોમાં ટીકા કરતાં કોઇક સ્થળે ફરક

હોવાનું કારણ પ્રાચીન યંત્રો મેળવીને ફેરફાર હોવાથી લીધા છે. શ્રી **કલિકુંડ પાર્શ્વનાથનો** યત્ર શ્રી **વાદિદેવસૂરિ**–કૃત સ્તોત્ર ઉપરથી ભરૂચના શ્રી **મુનિસુવ્રતસ્વામીજી**ના દેરાસરના તામ્રપત્ર ઉપરથી લઇને આ પુસ્તકમાં આપેલ છે. વળી આ પુસ્તકમા શ્રી **ગૌતમસ્વામિજી** મહારાજાનું ત્રિરંગી ચિત્ર[1] આપવામાં આવ્યું છે. આમ તો આવાં ઘણાં ચિત્રો જૂદી જૂદી રીતનાં પ્રસિદ્ધ થયાં છે, પરન્તુ આ ચિત્ર તો શ્રી **વજ્રસ્વામિજી** મહારાજાએ રચેલા સ્તોત્રની ગાથાને ખાસ લક્ષ્યમાં રાખી નવુજ તૈયાર કરાવ્યું છે વળી આ પુસ્તકમાં મહા પ્રભાવિકા શ્રી **પદ્માવતી** દેવીનું પણ એક ચિત્ર છે. **પાટણ–ખેતરપાળના** પાડામાં આવેલ શ્રી **શીતલનાથજી**ના જિનમન્દિરમાં જે શ્રી **પદ્માવતી દેવીની** મૂર્તિ છે, તેજ પ્રાચીન મૂર્તિ ઉપરથી ફોટો લેઇને આ સગ્રહમાં તે અપાએલ છે. આમ બને તેટલી સ્વચ્છ અને પ્રાચીન વસ્તુ મેળવવાનો પ્રયાસ કર્યો છે.

અને આ પુસ્તકમાં આવી રીતે દુર્લભ યંત્રો અને પૂજ્યનાં ચિત્રો વિગેરે અપાએલ છે તેમજ જ્ઞાન સ્વયં પણ પૂજ્ય છે, એટલે વાંચક અને દર્શક બન્ને પ્રત્યે નમ્ર વિનંતિ છે કે–તેઓ કૃપા કરીને જરા પણ આશાતના ન કરે.

વિશેષ મન્ત્રની સાધના કરનારા કે કરવા ઇચ્છનારાઓને સૂચવવું સ્થાને ગણાશે કે–મંત્ર સાધનામાં ગુરૂગમની ખાસ જરૂર છે અને એ વિષયમાં શ્રી ઉવસગ્ગહરં સ્તોત્રની ટીકા–મન્ત્રમય ટીકા રચનાર શ્રી **ચન્દ્રાચાર્ય** શ્રી **પાદલિપ્તસૂરીજી** મહારાજાની ખાસ સાક્ષી આપે છે.

---

૧ આ ગ્રંથમાં આવેલ **ગૌતમસ્વામીજીનું** ચિત્ર સુદર જાડા કાગળ (એન્ટીક) ઉપર છાપેલુ પ્રકાશકને ત્યાંથી ૦–૩–૦ કિંમતે છુટક મળી શકશે.

આટલા સૂચન બાદ મ્હારે આ પુસ્તકને અંગે જેમનો હું ઋણી છું તેમનું ઋણ જાહેર કરીને પણ અદા કરવાની શિષ્ટ પુરૂષોની પ્રથાનું હું અનુકરણ કરૂં તે સ્થાને જ ગણાશે. પૂ. **સાગરાનંદસૂરીશ્વરજી**, પૂ. **અમરવિજયજી** મહારાજ અને પૂ. **શ્રી ચતુરવિજયજી** મહારાજ ઉપરાંત મ્હને આ ગ્રન્થના શ્રમમાં થોડો યા વધતો ફાળો આપવા માટે હું પ્રવર્તક શ્રી **કાંતિવિજયજીનો** તેઓના શિષ્ય પ્રશિષ્યો અને મુનિશ્રી **હિમાંશુવિજયજીનો** તથા મુનિશ્રી **જયંતવિજયજીનો** પણ આભારી છું. તેમજ અમદાવાદની ગૂજરાત કૉલેજના પ્રોફેસર **અભ્યંકર** સાહેબનો હું અત્યન્ત ઋણિ છું, કે જેઓ જૈનેતર હોવા છતાં પણ જૈન સાહિત્યના ઉંડા અભ્યાસી અને વખાણનારા છે અને જેઓએ તદ્દન નિઃસ્વાર્થ ભાવે મ્હને આ ગ્રન્થને અંગે ઘણી ઉપયોગી સહાય આપી છે. શ્રી **દેશવિરતિ ધર્મારાધક સમાજની શ્રી જૈન સાહિત્ય પ્રદર્શન સમિતિનો** પણ હું ઋણિ છું.

વધુમાં મ્હારા ધર્મમિત્રો શ્રીયુત **ચીમનલાલ કેશવલાલ કડીઆ**, કે જેઓ આજે ઑલ ઈન્ડીઆ યંગમેન્સ જૈન સોસાયટી સંમેલનના સેક્રેટરી–પ્રાણરૂપે જૈન સમાજની ભારે સેવા તન, મન, ધનથી બજાવી રહ્યા છે. શ્રીયુત **વાડીલાલ** ચોકસી તથા શ્રીયુત **શ્રીકાન્ત** વિગેરેનો પણ આપ્રસંગે આભાર માની કૃતાર્થ થાઉં છું.

આ પુસ્તકની ૧૦૦ નકલો ખરીદવાનું પહેલેથીજ વચન આપીને **શ્રીયુત બકુભાઈ મણીલાલ શેઠે** મ્હને આભારી બનાવ્યો છે. તેમજ બીજા જે જે ભાઈઓએ તથા મુનિમહારાજાઓએ અગાઉથી ગ્રાહક થઇ મ્હને ઉત્તેજિત કર્યો છે તેમનો પણ આભાર માનું છુ. ઇચ્છું છું કે–મ્હારાં ભવિષ્યનાં પ્રકાશનોમાં પણ મ્હારી સાથે ઉભા રહીને આ બધાજ મ્હારી ભાવનાને સફલ બનાવશે.

આ પુસ્તક દ્વાદશાંગીના પ્રણેતા ભગવાન્ **શ્રી ગૌતમસ્વામિજી** મહારાજને એ જ કારણે સમર્પિત કરાયું છે કે–તે જ પુણ્ય પુરૂષની

નિર્મલ કૃતિના સાહિત્ય સાગરમાંથી જ આ સ્તોત્ર રત્નોની ઉત્પત્તિ થયેલી છે.

છાપકામ માટે, સૂર્યપ્રકાશ પ્રેસના માલીક શ્રીયુત મુળચંદભાઇ, બ્લૉકો તથા ટાઇટલ વિગેરે સુંદર રીતે છાપી આપવા માટે કુમાર કાર્યાલયવાળા શ્રીયુત બચુભાઇ રાવત, કનુદેસાઇ, જગન્નાથ વિગેરેનો પણ અત્રે હું આભાર માનું છું.

પ્રાન્તે–આ પછીના પ્રકાશન પૂરતું યત્કિંચિત્ કહેવાનું રહે છે. આની પછી **"શ્રી ભૈરવ પદ્માવતી કલ્પ"** નું કાર્ય શરૂ કર્યું છે. આ કલ્પ અતિ દુર્લભ છે, છતાં ઘણે સ્થલેથી તેની પ્રતો મેળવી, ટીકા સહિત શુદ્ધિપૂર્વક, વિવિધ યંત્રો સાથે પ્રકાશિત કરવાનું નક્કી કર્યું છે. આ સંબંધીની આજ પુસ્તકમાં અપાએલી જાહેર ખબર વાંચવા વાંચકોને ભલામણ કરીને વિરમું છું.

સંવત ૧૯૮૯
કાર્તિક શુકલ પંચમી
(જ્ઞાન પંચમી)

—પ્રકાશક.
સારાભાઈ મણિલાલ નવાબ
નાગજીભુદરની પોળ
અમદાવાદ

अनुक्रमणिका.

परिशिष्टानि ।

દક્ષિણ વિહારી શ્રી અમરવિજયજી મહારાજના શિષ્યરત્ન

જન્મ : સંવત ૧૯૫૨ ઢુંઢક દીક્ષા : સંવત ૧૯૬૪

સંવિગ્ન દીક્ષા : (લઘુ) સંવત ૧૯૬૭ વડી દીક્ષા : સંવત ૧૯૬૮

જૈન સ્તોત્ર સમુચ્ચય તથા જૈન સ્તોત્ર સંદોહના સંપાદક

મુનિરાજ શ્રી ચતુરવિજયજી મહારાજ

કુમાર પ્રિન્ટરી. અમદાવાદ

प्रस्तावना

विदाङ्कुर्वन्तु विदितानवद्यविद्या विशुद्धहृदया विद्वांसो यथा किल वैदिकादिषु भारतवर्षीयेषु दर्शनेषु, विद्यन्ते निजनिजेष्टदेवता-स्तुतिरूपाणि विविधानि स्तव–स्तोत्राणि, तथैव वरिवर्तन्तेऽनेकविद्व-द्वरविरचितानि प्रायशः शान्तरसमयानि वैराग्यगर्भितानि निर्वाणपथ-सार्थवाहानां रागद्वेषाद्यष्टादशदोषविनिर्मुक्तानां देवाधिदेवानां जिनानां स्तुतिरूपाणि मोहादिकर्मक्षयकारणान्यनेकश स्तोत्राणि जैनदर्शनेऽपि।

व्यावर्णितं च दृश्यते जैनानां प्राचीनतरेष्वागमादिष्वपि ग्रन्थेषु स्तवादिमाहात्म्यम्। तच्चैवम्—

" थयथुइमंगलेणं भंते ! जीवे किं जणेइ ? नाणदंसणचरित्त-बोहिलाभं संजणयइ, नाणदंसणचरित्तबोहिलाभसंपन्ने णं जीवे अंतकिरियं कप्पविमाणोववत्तियं आराहणं आराहेइ ॥ १४ ॥ "

(उत्तरा० अध्य० २९)

" जरसमणाई रयणा अण्णायगुणावि ते समिंति जहा ।
कम्मज्जराइ थुइमाइयावि तह भावरयणा उ ॥ "

(पञ्चा० ४, गा. २६)

अभयदेवसूरिविरचिता वृत्तिः—

ज्वरशमनादीनि ज्वरापहारप्रभृतीनि, आदिशब्दाच्छूलशमनादिग्रहः। रत्नानि-माणिक्यानि, अज्ञातगुणान्यपि-रोगिभिरविदितज्वरादिशमनसामर्थ्यान्यपि, न केवल ज्ञातगुणान्येव। तान् ज्वरादिरोगान् शमयन्ति यथा-येन प्रकारेण सुन्दररूपतालक्षणेन कर्मज्वरादिरोगान्-स्तुत्यादीन्यपि-स्तुतिस्तोत्राण्यपि न केवल रत्नान्येव। 'तद' इति अत्रोत्तरस्यावधारणार्थस्य तुशब्दस्य सम्बन्धात् तथैव-तेनैव प्रकारेण। किम्भूतानि स्तुत्यादीनि ? भावरत्नानि-पारमार्थिकमाणिक्यानि, शमयन्तीति प्रकृतम् ॥"

स्तुतयः, स्तवाः, स्तोत्राणि चैते त्रयोऽप्येकार्था एव व्युत्पत्तेः रूढेश्च तथापि ज्ञायतेऽमीषां लक्षणवशात् कश्चिद् विशेषः। तथाहि—

"तत्र स्तवा देवेन्द्रस्तवादयः, स्तुतय एकादिसप्तश्लोकान्ताः, यत उक्तम्—एगदुगतिसिलोका (थुइओ) अन्नेसिं जाव हुंति सत्तेव। देविंदत्थवमादी तेण परं थुत्तया होंति ॥"

(उत्तरा. शान्तिसूरीया वृत्तिः)

"एगदुगतिसिलोया थुतिओ अन्नेसि होइ जा सत्त।
देविंदत्थयमादी तेणं तु परं थया होइ ॥"

(व्यवहारभाष्ये उ० ७, गा. १८३)

लयगिरिकृता वृत्ति.—

एकश्लोका द्विश्लोका त्रिश्लोका वा स्तुतिर्भवति। परतश्चतु:—श्लोकादिक: स्तव.। अन्येषामाचार्याणा मतेन एकश्लोकादि: सप्तश्लोकपर्यन्ता स्तुति। तत. परमष्टश्लोकादिका. स्तवाः। यथा देवेन्द्रस्तवादय.। आदिशब्दात्–कर्मस्तवादिपरिग्रह:।"

"गंभीरमहुरसद्दं महत्थजुत्तं हवइ थुत्तं" ॥ ५८ ॥

(चैत्यवन्दनभाष्ये देवेन्द्रसूरिः)

" सक्कयभासावद्धो गंभीरत्थो थओ त्ति विक्खाओ ।
पायभासावद्धं थोत्तं विविहेहिँ छंदेहिँ ॥ ८५१ ॥ "
(चेइयवंदणभासे शान्तिसूरिः ।)

अद्यावधि समुपलब्धेषूपलभ्यमानेषु च स्तोत्रादिषु प्रायशो व्यभिचरन्ति लक्षणान्यमूनीति मे मतम् । ' चूलिकास्तुतिस्तोत्रापेक्षया स्यादियं रूढिः '

सर्वेभ्योऽपि प्राचीनतराः पश्यन्तेऽत्रहं जैनसमाजे प्रतिक्रमणादि-क्रियाविशेषेषु दण्डकरूपाः स्तवाः पञ्च, तथाहि—

सक्कत्थओ य चेइयथओ य चउवीसईथओ चेव ।
सुत्तत्थओ य सिद्धत्थओ य नामाइं दंडाणं ॥

एषामेवावश्यकचूर्ण्युत्तराध्ययनादौ क्वचित् स्तवत्वं क्वचिच्च स्तुतित्वं समुपलभ्यते तद् व्युत्पत्तिमेवाश्रित्य यद्वा गोबलिवर्दन्याय-मनाश्रित्य सामान्येन ।

प्राचीनभाण्डागारगवेषणोपलब्धानि जैनाचार्यप्रणीतानि स्तोत्रा-दीनि सङ्गृह्य प्रयत्नेन प्रकरणरत्नाकराख्यपुस्तकस्य विभागचतुष्ट्ये प्रकटीकृतानि श्रीमता भीमसिंहमाणकाख्येन श्रावकेण पूर्वम्। ततः परं बनारसस्थया श्रीयशोविजयजैनग्रन्थमालया कानिचित् जैन-स्तोत्रसङ्ग्रहस्य विभागद्वये, तदन्तरं महिसानस्थेन जैनश्रेयस्करम-ण्डलेन कतिचित् जैनस्तोत्ररत्नाकरस्य विभागद्वये, तथापि नैक-विद्वद्वरविरचितान्यमूल्यरत्नप्रायाणि कीटककोटीमुखविवरगतानि वि-नाशोन्मुखानि जीर्णशीर्णान्येतावन्ति समुपलभ्यन्ते स्तोत्रादीनि यानि सर्वाणि प्रयत्नपूर्वकमेकीकृत्य यथामति संशोध्य प्रकटीक्रियन्ते चेत्

भवन्ति बृहत्काव्यदोहनसमानानि बहूनि पुस्तकानि। एतेषां हि विनाशो जैनसाहित्यस्य ह्रासकारक इति मत्वा खिन्नान्तःकरणैरस्माभिरपि प्रयत्नसम्पादितानि मुद्रापितानि जैनस्तोत्रसमुच्चये निर्णयसागरमुद्रणालय (मुंबई) द्वारा कानिचित्। समर्प्यतेऽधुना जैनस्तोत्रसन्दोहस्य विभागोऽयं प्रथमः स्तोत्रेन्दीवरमकरन्दनिस्यन्दस्वादनैकमिलिन्दायमानानां माननीयानां विपश्चितां करकिसलये।

अत्र हि सर्वाग्रेण १२५ स्तोत्राणि, तेषां कर्तृणां शताब्दीक्रमेण नामानि त्वेवम्—

१ भद्रबाहुस्वामी, २ श्रीवज्रस्वामी, ३ आर्यानन्दिलः, ४ विजयसिंहाचार्यः, ५ बप्पभट्टिसूरिः, ६ कविः श्रीधनपालः, ७ आचार्यः अमितगतिः, ८ मुनिचन्द्रसूरिः, ९ श्रीचन्द्रप्रभसूरिः, १० श्रीअभयदेवसूरिः, ११ श्रीजिनवल्लभसूरिः, १२ हरिभद्रसूरिः, १३ धर्मसूरिः, १४, पार्श्वदेवगणिः, १५ चन्द्राचार्यः, १६ जिनदत्तसूरिः, १७ जिनपतिसूरिः, १८ जिनेश्वरसूरिः, १९ वादिदेवसूरिः, २० हेमचन्द्राचार्यः, २१ रामचन्द्रसूरिः, २२ श्रीपालकविः, २३ अमरचन्द्रसूरिः, २४ कनकप्रभः, २५ नरचन्द्रसूरिः, २६ देवेन्द्रसूरिः २७ श्रीधर्मघोषसूरिः २८ श्रीसोमप्रभसूरिः, २९ सोमतिलकसूरिः, ३१ देवेन्द्रसूरिः, ३२ मेरुनन्दनोपाध्यायः, ३३ देवसुन्दरसूरिः, ३४ सोमसुन्दरसूरिः, ३५ चारित्ररत्नगणिः ३६ भावदेवसूरिः, ३७ जिनभद्रसूरिः, ३८ महिमेरुः, ३९ पार्श्वचन्द्रसूरिः ४० श्रीविजयप्रभसूरिः, । ४१ श्रीशुभसुन्दरगणिः ४२ न्या. न्या. महोप्याय-श्रीयशोविजयः।

यथाक्रमं दीयतेऽधुना यथामिति परिचयोऽमीषाम्—

१. श्रीभद्रबाहुः।

पञ्चमोऽयं श्रुतकेवली श्रीयशोभद्रसूरिशिष्यः। अस्य ४५ वर्षाणि गार्हस्थ्ये, १७ वर्षाणि सामान्यत्वे, १४ वर्षाणि युगप्रधानत्वे, सर्वायुः ७६ वर्षाणि प्रपाल्य श्रीस्थूलिभद्रमुनिं पदे निवेश्य दिवं भेजे।

सत्ताकालोऽस्य—

चउदसपुव्वच्छेदो वरिससते सत्तरे विनिदिट्ठो।
साहुम्मि थूलभद्दे अन्ने य इमे भवे भावा॥ ७०१॥

—तित्थोगालीपइण्णयम्मि।

---

१ 'संभूइविजयस्स सीसे जुगप्पहाणे भद्दबाहुनामे अणगारे' इति स्वप्नाधिकारे निर्दिष्टं परं न तज्जनग्रन्थानुसारेण सङ्गतिमङ्गति, श्रीयशोभद्रसूरेः शिष्यत्वं सम्भूतिविजयस्य सतीर्थ्यत्वं चास्य प्रसिद्धमेव।

२ खरतरगच्छीयपट्टावल्यादिष्वप्येवमेवोल्लेखः, यदाह पिटर्सन-

"We have already No. 12, seen mention made of Badrabahu who, according to the pattāvalis of the Kharatargachha, composed the Upasargharstotra, the Kulpsutra and Niryuktis on the S'āstras, viz.,

Avasyaka, Dasvaikalika &c. lived forty-five years in griha, seventeen in vrata fourteen as Yugapradhana, and died in 170. V., at the age of seventy-six.

(Operation in search of Sanskrit Mss in the Bombay circle page. 63.)"

भवन्ति बृहत्काव्यदोहनसमानानि बहूनि पुस्तकानि। एतेषां हि विनाशो जैनसाहित्यस्य ह्रासकारक इति मत्वा खिन्नान्तःकरणैरस्माभिरपि प्रयत्नसम्पादितानि मुद्रापितानि जैनस्तोत्रसमुच्चये निर्णयसागरमुद्रणालय (मुंबई) द्वारा कानिचित्। समर्प्यतेऽधुना जैनस्तोत्रसन्दोहस्य विभागोऽयं प्रथमः स्तोत्रेन्दीवरमकरन्दनिस्यन्दस्वादनैकमिलिन्दायमानानां माननीयानां विपश्चितां करकिसलये।

अत्र हि सर्वाग्रेण १२५ स्तोत्राणि, तेषां कर्तृणां शताब्दीक्रमेण नामानि त्वेवम्--

१ भद्रबाहुस्वामी, २ श्रीवज्रस्वामी, ३ आर्यानन्दिलः, ४ विजयसिंहाचार्यः, ५ बप्पभट्टिसूरिः, ६ कविः श्रीधनपालः, ७ आचार्यः अमितगतिः, ८ मुनिचन्द्रसूरिः, ९ श्रीचन्द्रप्रभसूरिः, १० श्रीअभयदेवसूरिः, ११ श्रीजिनवल्लभसूरिः, १२ हरिभद्रसूरिः, १३ धर्मसूरिः, १४, पार्श्वदेवगणिः, १५ चन्द्राचार्यः, १६ जिनदत्तसूरिः, १७ जिनपतिसूरिः १८ जिनेश्वरसूरिः १९ [illegible] २० [illegible]

१. श्रीभद्रबाहुः।

पञ्चमोऽयं श्रुतकेवली श्रीयशोभद्रसूरिशिष्यः। अस्य ४५ वर्षाणि गार्हस्थ्ये, १७ वर्षाणि सामान्यत्वे, १४ वर्षाणि युगप्रधानत्वे, सर्वायुः ७६ वर्षाणि प्रपाल्य श्रीस्थूलिभद्रमुनिं पदे निवेश्य दिवं भेजे।

सत्ताकालोऽस्य—

चउदसपुव्वच्छेदो वरिससते सत्तरे विनिदिट्ठो।
साहुम्मि थूलभद्दे अन्ने य इमे भवे भावा॥ ७०१॥

—तित्थोगालीपइण्णयम्मि।

---

१ संभूइविजयस्स सीसे जुगप्पहाणे भद्दबाहुनाम अणगारे' इति स्वप्नाधिकारे निर्दिष्ट पर न तज्जनग्रन्थानुसारेण सङ्गतिमङ्गति, श्रीयशोभद्रसूरेः शिष्यत्वं सम्भूतिविजयस्य सतीर्थ्यत्वं चास्य प्रसिद्धमेव।

२ खरतरगच्छीयपट्टावल्यादिष्वप्येवमेवोल्लेखः, यदाह पिटर्सन-(professor peter peterson) महाशयः—

" We have already. No. 12 seen menlion made of *Badrabahu, who, according to the pattavalis* of the Kharataragachchha, " Compsed the upasargaharastotra, the kalpasutra anel Niryuktis on ten sastras. viz, Avasyaka, Dasavaikalika & c., lived forth-five years in greah, Seventeen in vrata, Fourteen as yugapradhana, and died in 170 v. at the age of Seventy-six "

(*Operations in search of sanskrit Mss.* in the Bombay circle page 63)

चउदसपुव्वीच्छेओ वरिससए सित्तरम्मि अहियम्मि ।
भद्दबाहुम्मि जाओ वीरजिणिंदे सिव पत्ते ॥ २७१ ॥

—रत्नसञ्चये ।

वीरमोक्षाद् वर्षशते सप्तत्यग्रे गते सति ।
भद्रबाहुरपि स्वामी ययौ स्वर्गं समाधिना ॥ ११३ ॥

—परिशिष्टपर्वणि ९ सर्गे ।

इत्याद्युल्लेखदर्शनाद् वीरनिर्वाणाद् द्वितीयशताब्दीरूप सुनिश्चित एव ।

पार्श्वनाथवसतिस्थशिलालेखे निर्दिष्टो भद्रबाहुस्त्वितो भिन्न. । विलोक्यतां तदंश —

× × "महावीरसवितरि परिनिर्वृते भगवत्परमर्षिगौतम-गणधरसाक्षाच्छिष्यलोहार्य–जम्बु–विष्णुदेवा–पराजित–गोवर्द्धन–भद्रबाहु–विशाख–प्रोष्ठिल–कृतिकाय–जयनाम–सिद्धार्थ–धृतिषेण–बुद्धिलादिगुरुपारम्परीणक्रमाभ्यागतमहापुरुषसन्ततिसमवद्योतितान्वय–भद्रबाहुस्वामिना उज्जयिन्यामष्टाङ्गमहानिमित्ततत्त्वज्ञेन त्रिकालदर्शिना निमित्तेन द्वादशसंवत्सरकालवैषम्यमुपलभ्य कथिते सर्वसङ्घ उत्तरापथाद् दक्षिणापथं प्रस्थितः । "

स्वाहसिद्धिरभद्रत्वे, दुष्काले दक्षिणापथगमनत्वे, चन्द्रगुप्तसम-कालीनत्वे च केषुचिद् विद्वत्सु विचारभेद., परं सामजसमाजसम्मर्दे विलोकनमन्तरेण कः किलोपाय शशकशिशो· [2] ।

कृतिकलापस्त्वस्य—

१ आवश्यकनियुक्तिः[1]	६ सूर्यप्रज्ञप्तिनिर्युक्तिः
२ दशवैकालिकनिर्युक्तिः	७ दशाश्रुतस्कन्धनिर्युक्तिः
३ उत्तराध्ययननिर्युक्तिः	८ बृहत्कल्पनिर्युक्तिः
४ आचाराङ्गसूत्रनिर्युक्तिः	९ व्यवहारसूत्रनिर्युक्तिः
५ सूत्रकृताङ्गनिर्युक्तिः	१० ऋषिभाषितनिर्युक्तिः।

ग्रहशान्तिस्तवनम् (श्लो. ९) अस्यैव कृतिः परस्य वेति न निश्चयः मन्यतेऽस्य कृतिश्चेत्—" भद्रबाहुरुवाचैवं पञ्चमः श्रुतकेवली।
विद्याप्रवादतः पूर्वाद् ग्रहशान्तिविधिं शुभम्॥ "
इत्येतत् पद्यं प्रक्षिप्तं परकृतं वा मन्तव्यम्। यतो नैव सन्तः स्वाभिधानमेवं व्याहरेयुः कदाचित्।

२. श्रीवज्रस्वामी.

बाल्यकालादपि जातिस्मरणज्ञानवान् गगनगमन–वैक्रियलब्ध्यादिसम्पन्नः विमलदशपूर्वविचार्य महात्मा।

दुर्भिक्षे सङ्घस्य बौद्धराज्ये नयनं श्रीदेव्यादिभ्यः पुष्पानयनं नृपतेः, जैनधर्मप्रापणमित्यादि जैनशासनप्रभावनाजनकं चरितमस्य आवश्यकवृत्त्यादौ विस्तरेण व्यावर्णितमास्तेऽतो नात्र प्रपञ्च्यते। दिदृक्षुभिः प्रसारणीया दृष्टिस्तत्रैव।

---

१ स्वयमेव सूचयति सूरिः—
आवस्सगस्स दसकालिअस्स तह उत्तरज्झमायारे।
सूयगडे निज्जुत्तिं वुच्छामि तहा दसाणं च॥
कप्पस्स य निज्जुत्तिं ववहारस्सेव परमनिउणस्स।
सूरियपण्णत्तीए वुच्छं इसिभासिआण च॥
(आव. नि. ८४–८५)

तत्रभवतो वीरनिर्वाणात् ४९६ तमेऽब्दे जन्म, (८ वर्षाणि गृहस्थपर्यायः,) ४४ वत्सराः श्रमणपर्यायः, ३६ शरदो युगप्रधानपदवी, सर्वायुः ८८ संवत्सराः, वीरनिर्वाणतः ५८४ वर्षान्ते स्वर्गगमनम् ।

श्रीमतो दिवमान्तायां विक्रमतः १०८ तमेऽब्दे जावडसाधुना कृतः शत्रुञ्जयस्योद्धारः विहिता तत्र पूज्यपादेन प्रतिष्ठेति पट्टावली ।

मुद्रितेऽत्र (पृ ११४) श्रीगौतमस्तोत्रेऽधिकं पद्यमिदं दृश्यतेऽञ्चलगच्छीयपञ्चप्रतिक्रमणस्य मुद्रितपुस्तके तच्चैवम् ।

किं त्रैलोक्यरमाकटाक्षलहरीलीलाभिरालिङ्गिता ?
किं गोपत्नवृपासमुद्रमकरोद्गारो करम्बीकृता ? ।
किं ध्यानानलदह्यमाननिखिलान्तःकष्टकष्टावली–
रक्षाभिर्धवलीकृता मम हृदि श्रीगौतम ! त्वत्तनुः ॥ १० ॥

३. आर्यनन्दिलः

परिचयोऽस्य प्रभावकचरित्रात् कार्य., अयमेवार्यानन्दिलक्षमाश्रमणः वैरोट्यास्तवं निर्मितवानिति प्रभावकचरित्रान्तर्गततदीयप्रबन्धे–श्रीआर्यनन्दिलः स्वामी वैरोट्यायाः स्तवं तदा ।

' नमीऊण जिणं पास ' मिति मन्त्रान्वितं व्यधात् ॥ ८० ॥

इत्यादिना सूचितम् । स्तवान्तेऽपि ' अज्जाणंदिलेण संदिट्ठं ' इत्यत्र अज्जानंदिल इति नाम निर्दिष्टम्,

श्रीआर्यरक्षितवंशीयः सार्धनवपूर्वधरोऽयमाचार्यः

यदुक्तं प्रभावकचरित्रे—

आर्यरक्षितवंशीयः स श्रीमानार्यनन्दिलः ।
संसारारण्यनिर्वाहसार्थवाहः पुनातु वः ॥ १ ॥

\+ \+ \+

अथार्यनन्दिलः सूरिरुद्याने समवासरत्।
साधुवृन्दवृतः सार्धनवपूर्वधरः प्रभुः ॥ १८ ॥

आर्यानन्दिलसमयनिर्णयाय विलोकनीयं मुनिश्रीकल्याणविजयविरचितं 'वीरनिर्वाण संवत् और जैनकालगगना'भिधं हिन्दीभाषापुस्तकम्।

४. श्रीविजयसिंहाचार्यः

एतन्नामधेया अनेके समजायन्त सूरिपुङ्गवास्तेपु कतमस्य कृतिः

नेमिस्तवनं (पृ. १९० मुद्रितं) इत्यरेकायां पर्यालोचने प्रवृत्ते प्रभावकचरित्रेऽम्बिकावर्णने—

" सा निःस्पृहत्वतुष्टा विशेपतस्तानुवाच बहुमानात्।
गुटिका गृह्णीत विभो! चिन्तितकार्यस्य सिद्धिकरीम् ॥११५॥
चक्षुरदृश्यो गगनेचरश्च रूपान्तराणि कर्ता च।
कविताल्ब्धिप्रकटो विषहृद् बद्धस्य मोक्षकरः ॥११६॥
भजति जनो गुरुलघुतां प्रपद्यते स्वेच्छया तथा वश्यम्।
अनया मुखे निहितया विकृष्टया तदनु सहजतनुः ॥११७॥
गुरोरनिच्छतोऽपि हि हरते मुक्त्वा तिरोदधे च सुरी।
वदने तां न्यस्य प्राक् श्रीनेमिस्तवममुं चक्रे ॥ ११८ ॥
'नेमिः समाहितधिया' मित्यादिभिरमरवाक्यसङ्काशैः।
काव्यैरस्तौच्छ्रीनेमिस्तुतिरस्ति साऽद्यापि ॥ ११९ ॥

इत्यादिपद्यावलोकनादतिप्राचीनतरं स्तोत्रमिति निश्चयो मे जातः। यतोऽसौ श्रीविजयसिंहाचार्यः श्रीआर्यखपटवंशीयः। उक्तं च तत्रैव—

श्रीआर्यखपटवंशे सूरिः श्रीविजयसिंह इत्यासीत्।

---

१ एतदर्थं विलोक्यतां प लालचन्द्र भगवान्दासलिखितो जैनसाहित्यपत्रे मुद्रितः 'सिद्धराज अने जैनो' शीर्षको लेखः।

शमदमनियमतपस्याकमलाकमलोपमाकलितः ॥ ८६ ॥

आर्यखपटसमयस्तु—

श्रीवीरमुक्तितः शतचतुष्टये चतुरशीतिसंयुक्ते ॥ ४८४ ॥
वर्षाणां समजायत श्रीमानाचार्यखपटगुरुः ॥ ७९ ॥

विशेषार्थिना विलोकनीयो मुनिश्रीकल्याणविजयेन गुर्जरगिरायां सङ्कलितः प्रभावकचरित्रोपोद्घातः।

५. श्रीबप्पभट्टिसूरिः

कान्यकुब्जमण्डनगोपगिरिशासकश्रीमदामनृपतिप्रतिबोधकोऽयं सूरिः। सहृदयहृदयानन्दजनकं चरित्रमस्य विस्तरेण व्यावर्णितं दृश्यते प्रभावकचारित्रादौ, तत्सारस्त्वेवम्—

"पाञ्चालदेशे डुम्बातिथिग्रामे इदानीं 'डुवा' इतिख्याते' बप्पाख्यः क्षत्रियः, तस्य भट्टिर्नाम सधर्मचारिणी, तयोः सूरपालः पुत्रः। श्रीविक्रमादित्यादष्टशतवर्षेषु (८००) गतेषु भाद्रपदशुक्लतृतीयायां रविदिने हस्तर्क्षे जन्म। वि० सं० ८०७ वर्षे मोढेरके श्रीसिद्धसेनाचार्यान्तिके दीक्षा। गुरुभिः प्रदत्तं भद्रकीर्तिरिति नाम तथापि प्रसिद्धं जगति बप्पभट्टिरिति। उक्तं च—

शताष्टके वत्सराणां, गते विक्रमकालतः।
सप्ताधिके राधशुक्लतृतीयादिवसे गुरौ।
ख्याप्यात्रिकैकादशकाद्, भद्रकीर्तिरिति श्रुतम्।
तत्पित्रोः प्रतिपन्नैर, पूर्वाख्या तु प्रसिद्धिभूः॥

वि० सं० ८११ वर्षे सूरिपदप्रतिष्ठा। यदाह—

एकादशाधिके तत्र, जाते वर्षशताष्टके ।[1]

विक्रमात् सोऽभवत् सूरिः, कृष्णचैत्राष्टमीदिने ॥

पञ्चनवत्यधिकेषु (सं० ८५९) वर्षेषु गतेषु स्वर्गारोहणम् ।

श्रीमतः कृतयः–

चतुर्विंशतिका–पण्णवतिपद्यप्रमाणा प्रायशो यमकाङ्किता च ।[2]

*सरस्वतीस्तोत्रम्–त्रयोदशश्लोकात्मकम् ।[3]

वीरस्तवः–' शान्तो वेषः शमसुखमयः० ' इत्याद्येकादश ११ पद्यप्रमितः ।[4]

---

* अमुद्रितचिन्हमिदम् । १ प्रबन्धकोषे सूरिपद वि. स. ८५१

२ प्रसिद्धिमानीतेयं श्रीआगमोदयसमितिद्वारा वि. सं. १९८२ ।

३ ततः सूरिर्गिरो देवीं तुष्टुवे सुष्टुवाग्भरः ।

वृत्तै ' रनधिते ' त्याद्यैश्चतुर्दशभिरद्भुतैः ॥

इति प्रभावकचरित्रगतोल्लेखदर्शनात् । श्री आगमोदयसमितिद्वारा प्रसेधितायाश्चतुर्विंशतिकायाः परिशिष्टे प्रदत्त ततो भिन्नमेव प्रतिभाति ।

४ मुद्रापितश्चायमस्माभिरत्रैव (पृ २९) ९ पद्यात्मकः कर्तृनामविरहित.। मुद्रितानन्तरं चतुर्विंशतिप्रबन्धे "सूरिभूपौ यशोधवलितसप्तभुवनौ गोपगिरौ श्रीमहावीरमवन्दिषाताम् । तदा सूरिकृतं श्रीवीरस्य स्तवनं 'शान्तो वेषः शमसुखफला०' इत्यादिकाव्यैकादशमयमद्यापि सङ्घे पठयते' इत्याद्युल्लेखदर्शनात्,

प्रभावकचरित्रेऽपि–

श्रीमहावीरबिम्बं स विलोक्य हृदि हर्षितः ।

' शान्तो वेष ' इति स्तोत्र चक्रे प्रमुदितस्तदा ॥ ४४८ ॥

इतिपद्यावलोकनाच्च–पूज्यपादस्यैव कृतिरिति बभूव मे निश्चयः ।

*शान्तिस्तोत्रम्।

*शीतार्थी (तत्त सीयला० गाथायाम्)

'निव्वाणलीलावईकहा' कर्ता श्रीसिद्धसेनसूरिरस्यैव सन्तानीयः। उक्तं च तस्या एव प्रशस्तौ—'संताणे गयसहसिहरि सूरुव्वसिरि-वप्पभट्टिसूरिस्स। जसभद्दसूरिगच्छे महुरादेसे सिरोहाए॥"

६. कविः श्रीधनपालः

'भव्याम्भोज०' इतिपण्णवतिपद्यप्रमितचतुर्विंशतिजिनस्तुतिप्रणेतुः कातन्त्रतन्त्रवेदिनः श्रीशोभनमुनेर्ज्येष्ठबन्धुरसौ। चरित्रमस्य बहुषु ग्रन्थेषु निबद्धं विलोक्यते, परन्तु जन्मस्थान–पितृनामादिषु विसंवादोऽनोऽनेनैव विरचिताया शोभनस्तुतिवृत्तेराद्यपद्यानि प्रमाणाय दीयन्तेऽत्र, तानि यथा—

५ यदुक्तं प्रभावकचरित्रे—

'जयति जगद्रक्षाकर' इत्याद्य शान्तिदेवतास्तवनम्।
अद्यापि वर्तते तच्छान्तिकरं सर्वभयहरणम्॥ ६१९॥

६ उक्तं च प्रभावकचरित्रे—

'राज्ञोचे वस्तुनस्यास्य कीदृगर्थः प्रभुस्ततः।
बप्पभट्टिर्नृपस्याग्रे व्याख्यादाख्यातधीनिधिः॥ २४८॥
श्रीबप्पभट्टिना चैवमर्थानां साष्टकं शतम्।
व्याख्यातं मतिमान्येन न जानीमो वयं पुनः॥ २४९॥
नाद्यावधि क्वापि दृग्गोचरतां गतेयं मम॥

१ सम्यक्त्वसप्ततिकावृत्तौ उज्जयिनी, प्रभावकचरित्रे उपदेशकल्पवल्ल्यां उपदेशप्रासादे च धारा, प्रबन्धचिन्तामणौ विशाला, आत्मप्रबोधे अवन्ती जन्मस्थानम्। सम्यक्त्वसप्ततिकावृत्तौ सोमचन्द्र इति, आत्मप्रबोधे सर्वधरेति, नागरगोत्रीयो वकुण्डो नाम सूनकण्ठ इति कथारत्नाकरे, लक्ष्मीधर इत्युपदेशप्रासादे पितुर्नाम दृश्यते। परामर्शोऽस्य विहितोऽस्ति स्तुतिचतुर्विंशतिकाया भूमिकायाम्।

२ मुद्रितेयमागमोदयसमितिद्वारा वि. सं. १९८२।

आसीद् द्विजन्माऽखिलमध्यदेशे, प्रकाशसङ्काश्यनिवेसजन्मा।
अलब्ध देवर्षिरिति प्रसिद्धिं, यो दानवर्षित्वविभूषितोऽपि ॥१॥

शास्त्रेष्वधीती कुशलः कलासु, बन्धे च बोधे च गिरां प्रकृष्टः।
तस्यात्मजन्मा समभून्महात्मा, देवः स्वयम्भूरिव सर्वदेवः ॥२॥

अब्जायताक्षः समजायतास्य, श्लाघ्यस्तनूजो गुणलब्धपूजः।
यः शोभनत्वं शुभवर्णभाजा न नाम नाम्ना वपुषाऽप्यधत्त ॥३॥

कातन्त्रतन्त्रोदितन्त्रवेदी यो बुद्धबौद्धार्हततत्त्वतत्त्वः।
साहित्यविद्यार्णवपारदर्शी, निदर्शनं काव्यकृतां बभूव ॥४॥

कौमार एव क्षतमारवीर्यश्चेष्टां चिकीर्षन्निव रिष्टनेमेः।
यः सर्वसावद्यनिवृत्तिगुर्वीं, सत्यप्रतिज्ञो विदधे प्रतिज्ञाम् ॥५॥

अभ्यस्यता धर्ममकारि येन जीवाभिघातः कलयापि नैव।
चित्रं चतुःसागरचक्रकाञ्चस्तथापि भूर्यापि गुणस्वनेन ॥६॥

एनां यथामति विमृश्य निजानुजस्य
तस्योज्ज्वलां कृतिमलङ्कृतवान् स्ववृत्त्या।
अभ्यर्थितो विदधता त्रिदिवप्रयाणं
तेनैव साम्प्रतकविर्धनपालनामा ॥ ७ ॥

कवीश्वरस्यास्य सोमश्रीनाम्नी जननीति ज्ञायते सम्यक्त्वसप्तति-कावृत्तेः। उक्तं च तत्र—

सोमसिरी से भज्जा निरवज्जा वज्जिमज्जसमरूवा।
जुण्हुव्व जीइ वयणं आणंदइ तिहुयणं सयलं ॥६॥

तिलकमञ्जरी नाम धनपालपुत्री, यन्नाम्ना प्रथिता तिलकमञ्जरी

चम्पूकथेति अर्वाचिनप्रबन्धलेखका वदन्ति परं कथानायिकायाः 'तिलकमञ्जरी' इति नाम्ना कथापि 'तिलकमञ्जरी' ति प्रसिद्धा । अत एव कवेरस्य 'तिलकमञ्जरी' ति नामपुत्री आसीत् तन्नाम्ना च कथानाम प्रसिद्धिरितिकथनं न प्रमाणाकोटिमधिरोहति ।

सम्यक्त्वप्राप्तश्रद्धानदाढर्यस्य आर्हतचूडामण्यादिनैपुण्यत्वदर्शकं च वर्णनमस्य ग्रन्थान्तरादवसेयम् ।

सप्रसङ्गं लिख्यतेऽस्य पाण्डित्यप्रख्यापकं कुमारपालप्रबन्धान्तर्गतं वृत्तान्तमिह–' अथ प्रदक्षिणावसरे सरसापूर्वस्तुतिकरणार्थमभ्यर्थिताः श्रीहेमसूरयः सकलजनप्रसिद्धां ' जय जंतुकप्प० ' इति धनपालपञ्चाशिकां पेठुः । राजादयः प्राहुः, भगवन् ! भवन्तः कलिकालसर्वज्ञाः परकृतस्तुतिं कथं कथयन्ति ? । गुरुभिरूचे राजन् ! श्रीकुमारदेव ! एवंविधसद्भूतभक्तिगर्भा स्तुतिरस्माभिः कर्तुं न शक्यते, एवं निरभिमानश्रीगुरुवाक्यमृतोल्लासितस्वान्ता नृपादयस्तामेव स्तुतिं भणन्तो राजादनीतले प्राप्ता. ? ॥ "

सत्तासमयस्त्वस्य—

' व्युत्पत्तिर्धनपालतः ' इत्यभिधानचिन्तामणितृतीयपद्यस्वोपज्ञवृत्तिगतपद्यावलोकनेन श्रीहेमचन्द्राचार्यविरचितकाव्यानुशासने (पृ. २३१) वचनश्लेषाधिकारे तिलकमञ्जरीगतद्वितीयपद्यप्रेक्षणेन तत्पूर्वगामीतिनिश्चयाच्च विक्रमीयैकादशशताब्दिकरूपो निश्चित एव ।

अन्यच्च—

तिलकमञ्जर्यां ४३ त. ४९ पर्यन्तेपु पद्येपु स्वस्याश्रयदातुर्भोजनृपतेः प्रभाववर्णनं।

" निःशेपवाङ्मयाविदोऽपि जिनागमोक्ताः,
श्रोतुं कथाः समुपजातकुतूहलस्य।
तस्यावदातचरितस्य विनोदहेतो
राज्ञः स्फुटाद्भुतरसा रचिता कथेयम्॥ " इत्यादि

कथोत्पत्तिकारणं च व्यावर्णितं दृश्यते तेन मुञ्जस्य भोजस्य च समकालीनत्वं पण्डितवर्यस्य। खीस्ताब्दतः ९७५ रूपः सत्ताकालः मुञ्जस्य, १०१८ तः १०६० पर्यन्तः श्रीभोजस्य।

अपरञ्च—

अथासौ गूर्जराधीशक्षोनिदेशशिरोमणिः।
वादिवेतालविशदं शान्त्याचार्यमाह्वयत्॥ २०१॥
अशोधयदिमां चासावुत्सूत्राणां प्ररूपणात्।
शब्दसाहित्यदोपास्तु सिद्धसारस्वतेपु किम्?॥२०२॥
श्रीविक्रमसंवत्सरतो वर्षसहस्रे गते सपण्णवतौ(१०९६)
शुचिशितनवमीकुजकृत्तिकासु शान्तिप्रभोऽभूदस्तम्॥१३०॥

इति प्रभावकचरित्रोल्लेखात् वादिवेतालश्रीशान्तिसूरेरपि समसमयत्वमस्य। श्रीशान्तिसूरेश्च प्रॉ. पिटर्सन.डॉ. भाण्डारकराद्यभिप्रायेण सं. १०९६ वर्षे स्वर्गवासः।

एभिः कारणैर्विक्रमीयैकादशशताब्दीरूपः सत्ताकालः सुनिश्चित एवाऽस्य।

अस्य कृतयः—तिलकमञ्जरीकथा, सावयविहिपयरणं, ऋषभपञ्चाशिका, शोभनस्तुतिवृत्तिः, विरोधाभासालङ्कारमया श्रीमहावीरस्तुतिः (गा. ३०) सत्यपुरीयश्रीमहावीरोत्साहः (गा. १५), संस्कृतप्राकृतमयः श्रीवीरस्तवः (प. १०)

१ मुद्रितेय निर्णयसागरमुद्रणालये काव्यमालायाम् ।
२–३ प्रसिद्धिमेष्यतः आगमोदयसमितिद्वारा स्तोककालेन ।
४ प्रभावकचरित्रकारेण–
नमस्कृत्य स्तुतिं तत्र विरोधाभाससंस्कृताम् ।
चकार प्राकृतां ' देव निम्मले ' त्यादि सास्ति च ॥ २२६ ॥
इति निर्दिष्टमस्ति, पर जैनसाहित्यसंशोधक (त्रिमासिक) स्य खं. ३, अ ३ मुद्रितं तु ' निम्मलणहे वि अणहे ' इत्याद्यपद्यात्मकम् ।
५ प्राकट्यं नीतोऽय जैनसाहित्यसंशोधके (खं. ३, अं. ३) ।
६ निरीक्षणीयमस्यैव ६१ तम पृष्ठम् ।

७. अमितगतिः

दैगम्बर काष्ठासङ्घ–माथुरसम्प्रदायेऽजायतायमाचार्यः । अस्य वंशवृक्षस्तु धर्मपरीक्षाप्रान्तप्रदत्तप्रशस्त्यनुसारेणेत्थम्—

वीरसेनाचार्यः
|
देवसेनाचार्यः
|
अमितगतिः
|
नेमिषेणः
|
माधवसेनः
|
अमितगतिः

एत प्रणीता ग्रन्थास्त्वेवम्–

१ सुभाषितरत्नसन्दोहः (सं. १०५०)
२ धर्मपरीक्षा (सं. १०७०)
३ श्रावकाचारः
४ जम्बूद्वीपप्रज्ञप्तिः※
५ सार्द्धद्वयद्वीपप्रज्ञप्तिः※
६ भावनाद्वात्रिंशिका※
७ पञ्चसङ्ग्रहः※
८ चन्द्रप्रज्ञप्तिः※
९ व्याख्याप्रज्ञप्तिः।※

धारानगरीशासकमुञ्जनृपतिसभायां नवसु रत्नेष्वयमप्यन्यतम आसीदिति प्रघोषः। सत्तासमयस्त्वेकादशशताब्दीरूपः स्फुट एव।

८. श्रीमुनिचन्द्रसूरिः

सूरिपुरन्दरोऽसौ श्रीयशोभद्रसूरि–श्रीनेमिचन्द्रसूरिपट्टप्रभावकः, दिगम्बराचार्यकुमुदचन्द्रजेतुः स्याद्वादरत्नाकरप्रणेतुः श्रीवादिदेवसूरेर्गुरुः। अस्य जन्मस्थान–गुरुनाम–स्वर्गगमनसमयादिवृत्तान्तो वादिदेवसूरिप्रणीताभ्यां रत्नपुरीयश्रीऋषभदेवकेशरीमल्लश्वेताम्बरसंस्थया मुद्रिताभ्यां चैकोनपञ्चाशत्प्रकरणाभ्यन्तरे श्रीमुनिचन्द्राचार्यस्तुतिः, गुरुविरहविलापः इत्येताभ्यां समासाद्यते। तच्चैवम्–

"तं जयउ 'चिन्तयकुलं' जयम्मि सिरिउदयसेलसिहरं व।
भव्वजियकमलबंधव ! जम्मि तुमं तमहरो जाओ॥ २६॥

सच्चं महग्घिया सा 'महग्घिया' चरमजलहिवेलव्व।
मोत्तियमणिव्व जीए तं फुरिओ उयरसिप्पिउडे ॥२७॥
सा 'दब्भवई' नयरी नयरसेहरत्तं सया समुव्वहइ।
जीए तुह पुरिससेहर! जम्मदिणमहामहो जाओ ॥२८॥
जसभद्दो सो सूरी जसं च भद्दं निम्मलं पत्तो।
चिन्तामणि व्व जेणं उवलद्धो नाह! तं सीसो ॥ २९ ॥
सिरिविणयचंदअज्झावयस्स वाया जयंतु विंझस्स।
जेसु तुह आसि लीला गयकलहस्सेव भद्दस्स ॥ ३० ॥
आणंदसूरिपमुहा जयंतु तुह बंधवा जयप्पयडा ॥
जे तुमए दिक्खविया सिक्खविया सूरिणो य कया ॥३१॥
सच्चं सा कसिण च्चिय कत्तियमासस्स पंचमी कसिणा।
खेत्तंतरं व सूरो जीए तं सग्गमल्लीणो ॥ ३० ॥
एगारस अट्ठुत्तर संवच्छर काल! पडउ तुह कालो।
जससेसं जेण तए तं मुणिरयणं कयं पाव! ॥ ४० ॥"

विशेषार्थिना विलोकनीये ते एव स्तुती।

श्रीमतोऽप्रतिमप्रतिभातरङ्गिण्यारङ्गत्तुङ्गतरङ्गा इवाभङ्गभङ्गीसुभगाः कृतयस्त्वेवम्—अनेकान्तजयपताकाटिप्पनकम्।

---

१ **हरिभद्रसूरि**रचिताः श्रीमदनेकान्तजयपताकाद्याः।
प्रन्थनगा विबुधानामप्यधुना दुर्गमा येऽत्र ॥
सत्पञ्जिकादिपद्याविरचनया भगवता कृता येन।
मन्दधियामपि सुगमास्ते सर्वे विश्वहितबुद्ध्या ॥
—गुर्वावल्यां मुनिसुन्दरसूरिः।

ललितविस्तरापञ्जिका, देवेन्द्रनरकेन्द्रप्रकरणवृत्तिः, धर्मबिन्दुवृत्तिः, योगबिन्दुवृत्तिः, कालशतकम्, वनस्पतिसप्ततिका, अङ्गुलसप्ततिका, आवश्यक (पाक्षिक) सप्ततिका[1] प्राभातिकजिनस्तुतिः, (५.९)

कर्मप्रकृतिविशेषवृत्तिः (टिप्पनकम्) सार्द्धशतकचूर्णिः, उपदेशपदसुखबोधा वृत्तिः, गाथाकोशः, अनुशासनाङ्कुशकुलकम्, उपदेशामृतकुलकद्वयम्, उपदेशपञ्चाशत्, रत्नत्रयकुलकम्, शोकहरउपदेशकुलकम्, विषयनिन्दाकुलकम् प्रा. गा. २५ सम्यक्त्वोत्पादविधिः, सामान्यगुणोपदेशकुलकम्, हितोपदेशकुलकम्, रसाउलो (प्राकृतमयः) प्रश्नावलिश्च ।

श्रीउदयप्रभसूरिकृतप्रवचनसारोद्धारविषमपदपर्यायश्चानेन समशोधि।

श्रीमत एव वचनेन विरचिता गुरुभ्रात्रा **नेमिचन्द्रसूरिणा** उत्तराध्ययनबृहद्वृत्ति. ।

---

१ एतन्निर्माणे वृद्धसम्प्रदायस्त्वेवम्—

" एकदा **श्रीधराभि**धश्रावकेण निजद्रव्यभूरिव्ययेन जिनबिम्ब प्रतिष्ठित **श्रीचन्द्रप्रभसूरि**नामाऽस्य ज्येष्ठगुरुभ्राता निमन्त्रितो यथा भगवन्! अस्मिन् महामहे पूज्य**मुनिचन्द्राचार्य**प्रेषणेन (तत्कालीनेषु क्रियाप्रवीणत्वात् तस्य) कृतार्थीकृता स्मो वयम्। श्रुत्वैतदसूयया जातविपरिणामेन स्वकीयमानहानिं मन्यमानेन तेनाचार्येण ' साधूना प्रतिष्ठादिकरणमनानुपङ्गिकम् ' इति प्ररूप्य पाक्षिकप्रतिक्रमण पूर्णिमाया कर्त्तव्यमिति स्वप्नद्वारा देवतादेशव्याजेन स्वशिष्याणा नूतनप्ररूपणा ' श्रावकै प्रतिष्ठा काराप्या, पूर्णिमायां पाक्षिकप्रतिक्रमण चेति ' कृता तत्प्रतिबोधार्थमेतद्ग्रन्थरचना ।

२ **श्रीनेमिचन्द्रसूरि**रुद्धृतवान् वृत्तिकां तद्विनेय ।
गुरुसोदर्यश्रीमन्**मुनिचन्द्राचार्य**वचनेन ॥

—जेसल० भां० सूचा।

1

शिष्योत्तमास्तत्रभवतः श्रीअजितदेवसूरयः, श्रीवादिदेवसूरयश्च विभासयामासुरसह्यतेजस्का. परवादिनिवहगहनं स्फुलिङ्ग इव दवार्चिषः ॥

९. चन्द्रप्रभसूरिः

उपर्युक्तस्यैव श्रीमुनिचन्द्रसूरेर्गुरुभ्राताऽयम् । अस्मादेव समजायत वि. सं, ११५९ वर्षे पौर्णिमीयकमतोत्पत्तिः, तत्सम्बन्धस्त्वेवम्—

" श्रीमुनिचन्द्रसूरिगुरुभ्राता चन्द्रप्रभाचार्यः संविग्नत्वादिगुणगरिष्ठेपु श्रीमुनिचन्द्रसूरिपु बहुमानपरायणस्य कस्यचिन्महर्द्धिकश्राद्धस्य जिनबिम्बप्रतिष्ठामहसि श्रीमुनिचन्द्रसूरिमहिमानं दृष्ट्वा मात्सर्यात् श्राद्धप्रतिष्ठा व्यवस्थाप्य मतभेदकरणाय पौर्णिमापाक्षिकं प्ररूपयन् सङ्घेन निवारितोऽपि श्राद्धप्रतिष्ठा पूर्णिमापाक्षिकं चेत्युभयमप्यनादिसिद्धत्वं प्ररूपयेति मम स्वप्ने पद्मावत्योक्तमित्यसद्भापणपुरस्सरं स्वाभिनिवेशमत्यजन् श्रीसङ्घेन बहिष्कृतः । ततो वि. ११५९ वर्षे पौर्णिमीयकमतोत्पत्तिः । तत्प्रबोधाय च श्रीमुनिचन्द्रसूरिभि. पाक्षिकसप्ततिका कृतेति । "

१, उक्तं च क्षेत्रसमासवृत्तिप्रशस्तौ–

दुर्वादिद्विरदाङ्कुशः समयवित्श्रेणीशिरोमण्डनं, श्रीचन्द्रप्रभसूरिराट् स भगवान् प्राचीकटत् पूर्णिमाम् । तस्माज्जैनवचोऽमृत भृशमपुः श्रीधर्मघोषादय। श्रीभद्रेश्वरसूरितस्तवचवलद् शाखा द्वितीया प्रथाम् ॥

दर्शनशुद्धिप्रकरणप्रणेतायमेव भिन्नो वेति तत्प्रशस्त्यादिविलोकनमन्तरेण न निश्चयः ।

१०. श्रीअभयदेवसूरिः—

एतन्नामधारिणोऽजायन्त सूरिवर्याः सप्त भिन्नभिन्नगच्छेषु । ते चैवम्—

(१) सं. ५७२ वर्षे रणतभमरगिरौ श्रीपद्मप्रभजिनबिम्बप्रतिष्ठापक

(२) राजगच्छपद्माकरप्रबोधनैकप्रद्योतनश्रीप्रद्युम्नसूरिशिष्यस्तर्कपञ्चानन. सम्मतितर्कटीकावादमहार्णवप्रणेता ।

(३) श्रीवर्द्धमानसूरिपट्टपूर्वाचलदिनमणिर्नवाङ्गवृत्तिकृत् । सं. १०७२ तः ११३७ ।

(४) हर्षपुरीयगच्छालङ्कारश्रीजयदेवसूरिशिष्यो 'मलधारी' ति बिरुदभृत् । सं. ११२० तः ११५० ।

(५) चन्द्रगच्छीयः शान्तिसूरिशिष्यः पक्षे भद्रेश्वरसूरिशिष्यः सं. १२४८ ।

(६) रुद्रपल्लीयगच्छेशविजयेन्दुसूरिशिष्य· श्रीदेवभद्रसूरेर्गुरुश्च । सं. १२८८ वर्षे जयन्तविजयकाव्यप्रणेता 'वादिसिंह' इति ख्यातिभाक् ।

(७) चन्द्रर्षिमहत्तरविरचितसप्ततिकाख्यपष्ठकर्मग्रन्थोपरि भाष्यप्रणेता ।

एतेषां मध्यात् कतमोऽत्र (पृ. १९७) मुद्रितस्य श्रीमहावीरस्तवनस्य विरचयितेति पर्यालोचने प्रवृत्ते तस्यैव स्तोत्रस्य प्रान्ते—

६ अन्तकृद्दशाङ्गवृत्तिः ३०००
७ अनुत्तरोपपातिकाङ्गवृत्तिः १३३०
८ प्रश्नव्याकरणाङ्गवृत्तिः
९ विपाकाङ्गवृत्तिः ५६३०
१० औपपातिकाङ्गवृत्तिः ३१२५
११ प्रज्ञापनातृतीयपदसङ्ग्रहणी ४००
१२ नवतत्त्वप्रकरणभाष्यम् गा. १३८
१३ पञ्चनिग्रन्थीप्रकरणम् गा. १३३
१४ हरिभद्रीयपञ्चाशकवृत्तिः (सं. ११२४)
१५ षट्स्थानप्रकरणभाष्यवृत्ति.
१६ विशेषावश्यकभाष्यवृत्तिः (?)
१७ हारिभद्रीयषोडशकप्रकरणवृत्तिः (?)
१८ देवेन्द्रसूरिकृतशतारिप्रकरणवृत्तिः (गाथाबद्धा)
१९ जयतिहुयणस्तोत्रम्
२० निगोदषट्त्रिंशिका[2] } पूर्वतना
२१ पुद्गलषट्त्रिंशिका }
२२ साधुसमाचारी (अन्या?)
२३ दोषापहारस्तोत्रम् (?)[3]
२४ विविधतीर्थकल्पम् (?)[4]

---

१ यद्यपि भाष्यकृता न क्वापि स्वनाम निरदेशि तथापि 'भाष्यकर्तुः श्रीमदभयदेवसूरेः स्थानाङ्गादिवृत्तिकृतो वचनम्' इत्युदलेखि टीकाकारेण।

२ मुद्रिता तु रत्नसिंहसूरीया।

३-४ श्रीजिनप्रभसूरिकृताभ्यां भिन्ने नवेति न निश्चयः।

२५ आराधनाकुलकम् (गा. ८६)
२६ साहम्मियवच्छलकुलम् (गा. २९)
२७ वंदणयभासं गा. ३३

सत्तायामस्य सूरेः स्वर्गमानन्तरं चाभयदेवाचार्यस्य

१०. श्रीजिनवल्लभसूरिः

वि. सं. ११३८ वर्षे प्राग्वाटकुलीननेमिकुमारलिखितं कोट्याचार्यकृताया विशेषावश्यकटीकायास्ताडपत्रात्मकमेतदीयं प्राचीनं जीर्णमादर्शपुस्तकमद्याप्युपलभ्यते यत्र श्रीजिनेश्वरसूरिशिष्यत्वमस्य निरदेशि । सूरिरयं स्वयमपि स्वीये प्रश्नोत्तरषष्टिशतककाव्येऽष्टसप्ततिकादौ च श्रीजिनेश्वरसूरिमभयदेवाचार्यं च सत्स्तुतिपात्रं कुर्वन् क्रमेण सद्गुरुत्वमाचार्यत्वं च समसूचयत् ।

विस्तरेण चरितमस्य प्रतिपादितं दृश्यते चारित्रसिंहगणिना सुमतिगणिविनिर्मितगणधरसार्द्धशतकबृहद्वृत्तेरेव प्रोद्धृते गणधरसार्द्धशतकान्तर्गतप्रकरणे, श्रीजिनदत्तसूरीयगणधरसार्द्धशतकस्य पूर्वोक्तमेव सुमतिगणीयविवरणमुपजीव्य जिनेश्वरसूरिशिष्येण वाचकसर्वराजगणिना विरचितायां संक्षिप्तवृत्तौ, वि सं. १६२९ वर्षे धर्मसागरोपाध्यायविरचिते स्वोपज्ञवृत्तिसमन्वितप्रवचनपरीक्षापरनाम्निकुपक्षकौशिकसहस्रकिरणे, क्षमाकल्याणादिरचितखरतरगच्छपट्टावल्यादौ च संक्षिप्तरूपेणातो नात्र प्रपञ्च्यते तत् ।

वि. सं. ११२५ वर्षे जिनचन्द्रसूरिविरचिता संवेगरङ्गशालाऽनेन समशोधि ।

सूरिवरस्यास्य पट्टधरं जिनदत्तसूरिमन्तरेण केकेऽन्ये शिष्यवराः समासन्निति न विशेषतो व्यज्ञायि ।

नामशेषस्यापि सूरिशिरोमणेरस्य षडशीति–सूक्ष्मार्थसिद्धान्त-विचारसारसार्द्धशतकाख्यकर्मग्रन्थ–पिण्डविशुद्धि–पौषधविधि (?) प्रतिक्रमण सामाचारी–सङ्घपट्टक–धर्मशिक्षा–द्वादशकुलकरूपप्रकरण-

१ एतद्धि भावनगरस्थयाऽऽत्मानन्दसभया वृद्धगच्छीयहरिभद्रसूरि-मलयगिरिविरचितवृत्तिद्वयसमन्वितं प्राकाशि । एतदुपरि भाष्यद्वयं श्रूयते । मूलग्रन्थकारश्रीवल्लभसूरिशिष्यरामदेवगणिप्रणीतं प्राकृतविवरणं यशोभद्रसूरिविरचिता वृत्तिश्चोपलभ्यते। मेरुवाचककृतं विवरणं तथोद्धारावचूर्यादिकमप्यन्यत्र पठ्यते ।

२ धनेश्वरसूरिविरचितवृत्तिसमेतमेतद् भावनगरस्थया जैनधर्मप्रसारसभया प्रसिद्धिमापितम् । एतदुपरि भाष्यं तथा वि स. ११७० वर्षे मुनिचन्द्रसूरिविरचिता चूर्णिश्च ज्ञायते। चक्रश्वरसूरि (?) रामदेवगणिविहितं प्राकृतविवरणं टिप्पनमपि च श्रूयते ।

३ वि. स. ११७६ वर्षे यशोदेवसूरिणैतस्य विवरणं व्यधायि बृहट्टिप्पनिका जैनग्रन्थावल्यादौ सूचिता वि सं ११८० वर्षे श्रीचन्द्रसूरिकृतैतदीया वृत्तिर्यशोदेवसूरिकृतविवरणात् पृथक् न प्रतीयते। तथा वि. सं १२९२ वर्षे उदयसिंहसूरिणा दीपिका, वैक्रमीयषोडशशताब्दीपूर्वार्द्धे तपागच्छीयसवेगदेवगणिना बालावबोधश्च व्यधायि। एतदतिरिक्तावचूरिपञ्जिकाद्यप्युपलभ्यते ।

४ गुरुजिणवल्लहविरइयपोसहविहिपयरणाउ सखेवा ।

देसियमेयविहाणं विसेसओ पुण तओ नेयं'' पत्तनीयभां० सूची।

एतदाधारेण निर्मितमेकं संक्षिप्तमपि पौषधविधानमुपलभ्यते–

वि सं. १६१७ वर्षे जिनचन्द्रसूरिणाऽस्य वृत्तिर्व्यधायीति जैनग्रन्थावल्यादौ सूचितम् ,

५ जिनपतिसूरिरचितबृहद्वृत्तिविभूषितोऽयं 'श्रावक जेठालाल दलसुख' इत्यनेन प्रसिद्धिं नीतं । वि सं. १३२३ वर्षे लक्ष्मीसेनेन विरचिता लघुवृत्ति' समसूचि जैनग्रन्थावल्याम्। हर्षराजोपाध्यायविरचिताऽस्य

प्रश्नोत्तरशतक–शृङ्गारशतक–नानाप्रकारविचित्रचित्रकाव्यसारशतसङ्ख्यास्तुतिस्तोत्रादिरूपकीर्तिपताकायापि सकलं महीमण्डलं मण्डयन्ती विद्वज्जनमनांसि प्रमोदयति ।

लघुवृत्ति वि स १६१९ वर्षे **साधुकीर्ति**गणीप्रणीताऽवचूरिश्चोपलभ्यते ।

६ एतदुपरि **सकलचन्द्र**कृता वृत्तिरिति जैनग्रन्थावल्याम् ।

७ वि. सं १२९३ वर्षे **जिनपालगणिना** प्रणीतास्य वृत्ति ।

८ अवचूरिसहितमिदं महेसाणस्थ**यशोविजय**जैनपाठशालया प्रसिद्धिमानीतं । वि स १४८३ वर्षे तपागच्छनायक**सोमसुन्दरसूरि**शिष्येण लेखितं सटीकमिदमुपलभ्यते । वि स १६४० वर्षे पाठक**पुण्यसागरेण** विरचिता वृत्तिश्च प्राप्यते ।

९ ' उल्लासिक्कम ' इत्यादि लघ्वजितशान्तिस्तोत्र वि १३२२ वर्षे **धर्मतिलक**मुनिविरचितया, विक्रमीयसप्तदशशताब्द्युत्तरार्धे **गुणविनयग-णि**प्रणीतया च वृत्त्योपेतम् । 'भावारिवारणादि' **वीरजिन**स्तोत्र सं १४८७ वर्षे **जयसागरगणि**प्रथितवृत्तिमण्डित ह्री ह. पण्डितेन प्राकाशि ।

' दुरियरयसमीर ' इत्यादि वीरस्तोत्र सं १६८७ (?) वर्षे **समय-सुन्दरगणि**विनिर्मितवृत्तिविभूषितं **सूर्यपुर (सूरत)** स्थ**जिनदत्तसूरि**-ज्ञानभाण्डागाररक्षकया मुद्रापितम् ।

' सम्म नमिऊण ' पञ्चकल्याणस्तोत्रम् , ' नमिरसुर ' पार्श्वनाय-स्तवनम् , ' पायात् पार्श्व ! ' पार्श्वजिनस्तवन चात्रैव प्रकाश्यतेऽस्माभि ।

नाभेय–शान्ति–नेमि–पार्श्व–वीरजिनचरितपञ्चकरूप स्तोत्रपञ्चकम् वि. सं १५१९ वर्षे साधुसोमगणिविहितया वृत्त्या समलङ्कृतं प्राप्यते । मूलमात्राणि तु मुद्रापितानि रतलाम (माळवा) न्तर्गतया **श्रीऋषभ-देवजी केसरीमलजी** जैनश्वेताम्बरसस्थया **सिरिपयरणसंदोहे** ।

एतदतिरिक्तान्यन्यानि चतुर्विंशतिजिनस्तुति–जिनविज्ञप्ति–वीरकल्या-णकस्तोत्रादिस्तोत्राण्यपि यत्रकुत्रचिदुपलभ्यन्ते । स्वप्नाष्टकविचारनामा ग्रन्थो **जिनपालोपाध्याय**सन्दृब्धभाष्यभूषितो ज्ञायत । अष्टसप्तत्यागमोद्धारा-द्यान्यपि कृतिर्विज्ञायत । जैनग्रन्थावल्या **जिनवल्लभसूरि**नाम्नि निर्दिष्टा-पर्यन्तोपदेश –तीर्थंकरस्थानप्रकरणबृहत्सम्ग्रहणीवृत्ति–रत्नचूडकथाप्रभृतयो ग्रन्था-स्तथैव वान्यथेति न निर्धार्यते ।

(१२) श्रीहरिभद्रसूरिः।

१ एतन्नामसूरित्रयः समजायन्त सूरिवराः तेषु प्रथमश्चतुर्दशशतप्रकरणकारो **याकिनीमहत्तराधर्मपुत्रो** विदित एव ।

२ वटगच्छीयचन्द्रसूरिशिष्यः **कुमारपालराज्ये**ऽणहिल्लपुरपत्तने वि. सं. १२१६ वर्षे ऽष्टसहस्रश्लोकपरिमितप्राकृतापभ्रंशभाषाविभूषितश्री**नेमिनाथचरित्र**प्रणेता । असौ स्वस्य चतुर्विंशतिजिनचरित्ररचयितृत्वं प्रतिपादयति स्मान्यत्र तन्मध्याच्चन्द्रप्रभचरित्रं, **मल्लिनाथचरित्रं** चोपलभ्यते पत्तनादिभाण्डागारेषु ।

३ बृहद्गच्छीयमानदेवसूरिशिष्यजिनदेवोपाध्यायशिष्यवर्योऽसौ **सिद्धराजराज्ये** विद्यमानतां बिभर्त्ति स्म । सं. ११७२ बन्धस्वामित्वषडशीत्यादिकर्मग्रन्थवृत्तिः, सं. ११८५ प्रशमरतिवृत्तिः, संग्रहणीवृत्तिः, मुनिपतिचरित–श्रेयांसचरिते चेत्याद्यनेन निरमामि ।

एतत्सूरिवर्यत्रयमध्यात् अत्रैव (पृष्ठ १६) मुद्रितं साधारणजिनस्तोत्रं कस्य कृतिरिति न निश्चयः, परन्तु **विरहाङ्कविरहान्**नेयं याकिनीमहत्तरासूनोः प्रणीतिः ।

(१३) श्रीधर्मसूरिः ।

जैनग्रन्थावल्यानुसारेण संवत् १२४८ वर्षे आत्महितकुलक- (गा. ३२) आत्मानुशासनकुलक (गा. ५६) आत्मानुशास्तिकुलक (गा. २५) उपदेशकुलक (गा. २६) गुर्वाराधनकुलक (गा.) जिनेन्द्रविज्ञप्तिकुलक (गा. ३०) धर्माचार्यबहुमानकुलक- (गा. ३४) परमसुखद्वात्रिंशिकाकुलक (गा. ३२) पर्यन्ताराधनाकुलक (गा. १६) मनोनिग्रहभावनाकुलक (गा. ४४) श्रावक-

वर्षाभिग्रहकुलक (गद्य) संवेगामृतपद्धति (प्रा. गा. ११२) संवेगामृतपद्धति (सं. श्लो. ४३) संवेगरङ्गमाला (गा. ५०) प्रभृतिप्रकरणप्रणेतुः **श्रीरत्नसिंहसूरे**र्गुरुश्चेत् त्रयोदशशताब्द्येव सत्तासमयोऽस्य

श्रीमतो गच्छ—गुरु—शिष्यादिपरिचितिं प्रापयति प्रो. **पिटर्सन**महाशयस्य पञ्चमरिपोर्टपुस्तकस्य १०९ तमपृष्ठगतकल्पसूत्र**कालिकाचार्य**कथाप्रतिप्रान्तस्थ उल्लेखः।— तथाहि—

" श्रीराजगच्छमुकुटोपमशीलभद्र—
सूरेर्विनेयतिलकः किल **धर्मसूरिः** ।
दुर्वादिगर्वभरसिन्धुरसिंहनादः
श्रीविग्रहक्षितिपतेर्दलितप्रसादः ॥ १८ ॥

आनन्दसूरिशिष्यश्रीअमरप्रभसूरितः ।
श्रुत्वोपदेशं कल्पस्य पुस्तिकां नूतनामिमाम् ॥ १९ ॥
उद्यमात् **सोमसिंहस्य** सपुण्यः पुण्यहेतवे ।
अलेखयच्छुभार्येपा निजमातुर्**गुणश्रियः** ॥ २० ॥
यावच्चिरं धर्मधराधिराजः सेवाकृतां सुकृतिनां चितनोति लक्ष्मीम् ।
मुनीन्द्रवृन्दैर्विहिताभिमाना तावन्मुदं यच्छतु पुस्तिकाऽसौ ॥२१॥
संवत् १३४४ वर्षे मार्ग सुदि २ रवौ **सोमसिंहेन** लिखापिता।

१ **सिरिरयणसिंहसूरी** भावणसिहरम्मि आयहेऊणं ।
अप्पाणुसासणं भो ! जपइ जिणसासणे सार ॥ ५५ ॥
बारसअउणत्ताले (१२४९) वइसाहे सेयपचमिदिणम्मि ।
अणहिल्लवाडनयरे विहियमिण अप्पसरणत्थं ॥ ५६ ॥
—आत्मानुशासनकुलके ।

पिटर्सनकृततृतीयरिपॉर्टपुस्तकस्य अपेन्डिक्स, (१५ मे, ३०७ मे) पृष्ठेऽस्यैव धर्मघोषसूरिरिति निर्दिष्टं नाम शाकम्भरी-नृपप्रतिबोधकश्च व्यावर्णि । तत्रैव २६२ तमे पृष्ठे सपादलक्षनृपति-समक्षमनेकवादिनोऽजयत् तत्रभवानिति दर्शितमस्ति ।

श्रीजिनविजयमहाशयसम्पादित 'प्राचीन जैनलेखसंग्रह' द्वितीयविभागान्तर्मुद्रितश्रीज्ञानचन्द्रगुरुविहितविमलवसहिगतप्रशस्तिलेख (लेखाङ्क १३२) प्रान्ते—

" वादिचन्द्रगुणचन्द्रविजेता भूपतित्रयविबोधविधाता ।
धर्मसूरिरिति नाम पुरासीद् विश्वविश्वविदितो मुनिराजः ॥३९॥ "

इत्याद्युल्लेखेनात्रभवतो वादिचन्द्रगुणचन्द्रादिजेतृत्वं, नृपतित्रयप्रतिबोधकत्वं च समसूचि, तेनाऽसाधारणशक्तिसम्पन्नः श्रीमानिति वदने नैव कथमपि कथङ्कथिकताया अवकाशः ।

कृतिरस्य मङ्गलस्तोत्र (श्लो. १५) पार्श्वस्तोत्र (श्लो. १६) मन्तरेण नान्या नयनपथमागता मे । पूज्यपादस्य स्तुतिगर्भितानि रचितानि ३७ कुलकानि श्रीरत्नसिंहसूरिभिरिति 'जैनगूर्जरकविओ' प्रथमविभागस्य पृ. ७४ दर्शनेनावगम्यते ।

(१४) पार्श्वदेवगणिः ।

चन्द्रकुलकमलषण्डमार्तण्डशीलशीलभद्रसूरिपट्टप्रभावकधनेश्वर-सूरेः शिष्योऽयम् । सामान्यावस्थायामस्य पार्श्वदेवगणिरिति, सूरिपदानन्तरं च श्रीचन्द्रसूरिरिति नामासीत् । सं ११७१ वर्षे स्वगुरो-

१ हस्तकाण्डप्रणेता पार्श्वचन्द्रस्त्वितो न भिन्न इतिमुनि श्रीकल्याणविजयमतम्

२ उक्तं च गायकवाड ऑरीयेन्टल इन्स्टीट्युटद्वारा मुद्रापित न्यायप्रवेश पञ्जिकाप्रान्ते—

धनेश्वरसूरेः सार्वशतकवृत्तौ साहाय्यताऽस्य ।

श्रीभरतेश्वराचार्यः श्रीवैरसूरिश्चास्य गुरोः सतीर्थ्यौ । पूर्णभद्रसूरिस्त्वस्य शिष्यः ।

अत्रैव (पृ ७७) ध परिशिष्टप्रदत्तपद्यावल्याष्टकवृत्त्यतिरिक्तोऽस्य कृतिकलापस्त्वेवम्—

सं. ११६९ वर्षे न्यायप्रवेशवृत्तिपञ्जिका, सं. ११७३ वर्षे निशीथचूर्णिविंशोद्देशकवृत्तिः (ले. सं. १२२६), नन्दीटीकादुर्गपदव्याख्या, सं. १२२२ वर्षे श्रावकप्रतिक्रमणसूत्रवृत्तिः, सं. १२२७ वर्षे जीतकल्पबृहच्चूर्णिव्याख्या, सं. १२२८ वर्षे निरयावलि-(पञ्चोपाङ्ग) वृत्तिः, चैत्यवन्दनसूत्रवृत्तिः, प्रतिष्ठाकल्प', सर्वसिद्धान्तविषमपदपर्यायः, सुखबोधा समाचारी, उवसग्गहरं वृत्तिः, सिद्धचक्र-

---

"इति श्रीशीलभद्रसूरिशिष्यसुगृहीतनामधेय श्रीमद्धनेश्वरसूरिशिष्यैः सामान्यवस्थाप्रसिद्धपण्डितपार्श्वदेवगण्यभिधानैर्विशेषावस्थावाप्त श्रीचन्द्रसूरिनामभि स्वपरोपकारार्थं दृब्धा विषमपदभञ्जिकापञ्जिका परिसमाप्तेति । "

१ विलोक्यता प्राचीनजैनलेखसङ्ग्रहप्रथमविभागे ले. २१८, २२०, २२१ ।

२ निरीक्ष्यतां (ले. ३५१) जालोरदुर्गस्थशिलालेखान्तर्गत उल्लेखः—
"श्री चन्द्रगच्छमुखमण्डनसुविहितयतितिलकसुगुरुश्रीश्रीचन्द्रसूरिरचणनलिनयुगलदुर्ललितराजहसश्रीपूर्णभद्रसूरिचरणकमलपरिचरणचतुरमधुकरेण" इत्यादिः । सङ्ग्रहणी (जिनभद्रीय) वृत्तिविरचयिता शालिभद्रसूरिगुरुः थारापद्रीयगच्छीयत्वात्, स. १२८२ वर्षे अतिमुक्तचरित्रप्रणेता श्रीजिनपतिसूरिशिष्य. खरतरगच्छीयत्वाच्चेतो भिन्नः ।

स्तवनम् (गेयमयं) सेङ्गीतसमयसारः, सेङ्गीतरत्नाकरश्चेत्यादिः ।

अपरश्च–

मलधारिहेमचन्द्रसूरिशिष्य–सङ्ग्रहणीसूत्ररचयितृचन्द्रसूरिप्रसङ्गे दे. ला. पु. फं. द्वारामुद्रितपुस्तके लिखितं चोपाद्घातलेखकेन–" त्रिनवत्युत्तरैकादशशते (११९३) विक्रमसंवत्सरे यदैते भृगुकच्छ (भरुच) नगरं विभूषयाम्बभूवुः तदा **नगरश्रेष्ठी धवलशाहः** ससङ्घस्तान् **मुनिसुव्रत**स्वामिनां पवित्रं चरित्रं रचयितुं प्रार्थयाञ्चक्रे । तत एते तत् स्वीकृत्याऽऽशापल्ल्यामागत्य च श्रीमालकुलभूषणस्य **नागिल**नाम्नः श्रावकस्योपाश्रयमाश्रित्य तं ग्रन्थं विरचयाञ्चक्रुः । तस्य ग्रन्थस्य प्रथमं पुस्तकं **पार्श्वदेव**गणिना लिखितमिति श्रूयते "। विचारणीयमेतदितिहासविद्भिः ।

(१५) श्रीचन्द्राचार्यः

एतदभिधानभाजोऽनेके समजायन्त सूरिवराः, तथाहि—

(१) जेसलमेरुभाण्डागारीयग्रन्थानां सूचिपत्र (पृ. १५) निर्दिष्ट सं. १२१६ वर्षे प्राकृत**नेमिचरित्र**विरचयितुः श्री**हरिभद्रसूरे**र्गुरुर्बृहद्गच्छीयश्री**जिनचन्द्रसूरि**शिष्यः ।

---

३ मुद्रापितोऽस्य त्रावणकोरनरपतिना त्रिवेन्द्रससंस्कृत सीरीज सस्थायाम् **महोपाध्याय टी. गणपतिशास्त्रिद्वारा** । अस्य चादावेव द्वितीये पद्ये **भोजनृपते** सोमेश्वरमन्त्रिणश्चोल्लेखो दृश्यते । **भोजराज्ञः** ई. स. ११५३ स्पः, सोमेश्वरस्य इ स. ११८३ स्पश्च सत्ताकाल प्रतीत एव ।

४ **डॅा हेल्मुतकृत** जैनधर्म (Jainism) पुस्तकस्य पृ. ११५ तमे दर्शिताविमौ कृतितयाऽस्य । अस्ति सङ्गीतरत्नाकर इत्युपनाम चास्य सूरेः ।

(२) श्रीहर्षपुरीयगच्छालङ्कारमलधारिश्रीमदभयदेवसूरिपदरत्नश्रीहेमचन्द्रसूरिशिष्यः सङ्ग्रहणीसूत्रविरचयिता तद्वृत्तिविधातुर्देवभद्रसूरेर्गुरु ।

(३) सं. ११८० वर्षे श्रीजिनवल्लभसूरिकृतपिण्डविशुद्धिप्रकरणस्य वृत्तिविरचयिता ।

एतेषां मध्यात् कोऽत्र प्रस्तुत उपसर्गहरस्तोत्रलघुवृत्तिविधानवेधा इति न शक्नोमि निर्थेतुं साधनाभावात् ।

(१६) श्रीजिनदत्तसूरिः ।

आचार्यवर्यस्यास्य धवलक्कनिवासी क्षपणकभक्तो (हुंबडज्ञातीयः) वाच्छिगश्रेष्ठी पिता, वाहडदेवी माता, एकादशशतद्वात्रिंशद्वत्सरे (११३२) जन्म । एकादशशतैकचत्वारिंशत्संवत्सरे (११४१) श्रीजिनेश्वरसूरिसत्कश्रीधर्मदेवोपाध्यायै प्रदत्तास्य दीक्षा, नाम च कृतं 'सोमचन्द्र' इति । अशोकचन्द्राचार्यगोपस्थापना कृता, हरिसिंहाचार्येण सर्वसिद्धान्तवाचना दत्ता मन्त्रपुस्तिका च । सं. ११६९ वर्षे वैशाखकृष्णषष्ठीदिने देवभद्राचार्येण प्रादायि सूरिमन्त्रप्रदानपूर्वकमाचार्यपदम् ।

मन्त्रादिसाधन—चतुःषष्टियोगिन्यादिवशीकरण—चमत्कारदर्शन—शासनप्रभावनाजनकविविधकार्यकरणरूपं विस्तरेण व्यावर्णितं वृत्तमस्य खरतरगच्छीयपट्टावल्यादौ ।

जिनचन्द्रसूरिनामाचार्यः स्वपदे स्थापितस्तथा पं. जिनरक्षितः १ वा. पं. शीलभद्रगणिः २ वा. प. स्थिरचन्द्रगणिः ३, वा. पं. ब्रह्मचन्द्रगणिः ४ वा. पं. विमलचन्द्रगणि ५ वा. वरदत्तगणिः ६,

वा. भुवनचन्द्रगणिः ७ वा. वरणागगणिः ८, वा. रामचन्द्रगणिः ९ वा. मणिभद्रगणिः १० श्चेति दश वाचनाचार्याः कृताः। श्रीमती महत्तरा १, जिनमती महत्तरा २, पूर्णश्री महत्तरा ३, जिनश्री महत्तरा ४, ज्ञानश्री महत्तरा ५ चेति पञ्च विहिता महत्तराः।

संवत् १२११ वर्षे आषाढसुदिएकादश्यां अजयमेरुनगरेऽनशनं कृत्वा स्वर्गं गताः

श्रीमता विरचितानां ग्रन्थानां नामसूची—

१ गणधरसार्द्धशतकम् (प्रा. गा. १५०)
२ सन्देहदोलावली (प्रा. गा. १५०)
३ चैत्यवन्दनकुलकम् (प्रा. गा. २८)
४ उपदेशरसायनम् (अप. गा. ८०)
५ गणधरसप्ततिः (प्रा. गा. ७०)*
६ चर्चरी (अप. ग. ४७)
७ कालस्वरूपकुलकम् (अप. गा. ३२)
८ सर्वाधिष्ठायि स्मरणस्तोत्रम् (गा. २६)
९ सुगुरुपारतन्त्र्यम् (प्रा. गा. २१)
१० विंशिका*
११ विघ्नविनाशि स्तोत्रम् (प्रा. गा. १४)
१२ उपदेशकुलकम्*

१ आचार्य बु. सा कृत् गच्छमतप्रबन्धे, मो. द. देशाई कृते 'जैनगूर्जरकविओ' द्वितीये विभागे तु 'धधुक्क' इति जन्मस्थाने निरदेशि।

२ एतदर्थं विशेषार्थिना विलोकनीया पं. लालचन्द्रगान्धिविहिता अपभ्रंशकाव्यत्रय्याः सुविस्तृता भूमिका।

१३ व्यवस्थाकुलकम् (प्रा. गा. ६२)

१४ श्रुतस्तवः*

१५ अध्यात्मगीतानि*

१६ उत्सूत्रपदोद्घाटनकुलकम्

१७ दर्शनकुलकम्

(१७) जिनपतिसूरिः ।

अयं सूरिर्जिनचन्द्रसूरिशिष्यो जिनेश्वरसूरि–जिनपालोपाध्याय–सूरप्रभवाचक–पूर्णभद्रगणि–सुमतिगण्यादीनां गुरुः ।

खरतरगच्छपट्टावल्यनुसारेणाऽस्य सूरेर्जन्म सं. १२१० वर्षे, दीक्षा सं. १२१८ वर्षे, सूरिपदं सं. १२२३ वर्षे, स्वर्गमनं च सं. १२७७ वर्षे समजनीति ज्ञायते। सं. १२३३ वर्षेऽनेन कल्याणनगरे श्रीमहावीरप्रतिमा प्रतिष्ठितेति तीर्थकल्पे । जिनप्रभसूरिः ।

अत्र मुद्रापित..... .....स्तोत्रातिरिक्ताऽस्य कृतिस्तीर्थमाला, सङ्घपट्टकटीका, पञ्चलिङ्गीप्रकरणमित्यादिका सुप्रसिद्धा ।

(१८) जिनेश्वरसूरिः ।

एतन्नामभाक् समजायत सूरिद्वयम् ।

१ तत्राद्यः श्रीवर्द्धमानसूरिशिष्यः सं. १०८० वर्षे जावालिपुरेऽष्टकवृत्ति–प्रमालक्ष्म–निर्वाणलीलावत्यादिविरचयिता, अस्य गुरुभ्राता श्रीबुद्धिसागराचार्येण विरचितं नवीनं सप्तसहस्रश्लोकसंख्याकं व्याकरणम् ।

---

१ उक्तं च तदन्ते—

श्रीविक्रमादित्यनरेन्द्रकालात् साशीतिके याति समासहस्रे। (१०८०)

सश्रीकजावालिपुरे तदाद्यं दृब्धं मया सप्तसहस्रकल्पम् ॥ ११ ॥

२ श्रावकधर्मप्रकरणप्रणेता श्रीजिनपतिसूरिशिष्यः 'सद्दिसय' नामप्रकरणविधातुर्मरुकोट्टनिवासिनो नेमिचन्द्रभाण्डागारिकस्य पुत्रो द्वितीयः । अस्य सं. १२४५ वर्षे सूरिपदम्, सं. १३३१ वर्षे स्वर्गमनं च खरतरगच्छीयपट्टावल्यादौ दर्शितम् ।

एतयोर्मध्यात् केन विरचितान्यत्र प्रकटीकृतानि. ..स्तोत्राणीति न निर्णयः ।

(१९) श्रीवादिदेवसूरिः ।

उपर्युक्तस्य श्रीमतो मुनिचन्द्रसूरेः शिष्यपुङ्गवोऽसौ ।

पूज्यपादस्यास्य सं. ११४३ वर्षे जन्म, सं. ११५२ दीक्षा, सं. ११७४ सूरिपदम्, १२२६ निर्वाणम् ।

गूर्जरेश्वरश्रीसिद्धराजजगतीपतिसदसि चतुरशीतिमहावादलब्धजयपताकं मदोद्धतं कुमुदचन्द्रदिगम्बरेन्द्रं विजित्य स्वप्रतिभावैभवेन जयश्रियमशिश्रयत् पत्तने श्रीमान्, प्राणिनाय च प्रमाण—नय—तत्त्वस्वरूपज्ञापकं चतुरशीतिसहस्रश्लोकसंख्याकं यथार्थनामकं स्याद्वा-

१ उक्तं च प्रभावकचरित्रे—

शिखिवेदशिवे जन्म (११४३), दीक्षा युग्मशरेश्वरे (११५२) ।
वेदाश्वशङ्करे (११७४) वर्षे सूरित्वमभवत् प्रभोः ॥२८६॥
रसयुग्मरवौ वर्षे (१२२६) श्रावणे मासि सङ्गते ।
कृष्णपक्षस्य सप्तम्यामपराण्हे गुरोर्दिने ॥२८४॥
मर्त्यलोकस्थितं लोक प्रतिबोध्य पुरन्दरम् ।
बोधका इव ते जग्मुर्दिवं श्रीदेवसूरयः ॥२८५॥

२ चन्द्राष्टशिववर्षेऽत्र वैशाखे पूर्णिमादिने ।
आहूतौ वादशालायां तौ वादिप्रतिवादिनौ ॥१९३॥

दरत्नाकराभिधानं महाग्रन्थरत्नं यदद्यापि मुद्रयति प्रोन्मादि-दुर्वादिवृन्दवदनानि।

श्रीमतः सदुपदेशवासितचेतसा **सिद्धराजजयसिंहदेवेन** सं. ११८३ वर्षे पत्तनमध्ये ८५ अङ्गुलप्रमाणऋषभजिनबिम्बयुग् राजविहारनाम्ना कारापितः **श्रीऋषभजिनप्रासादः**, व्यधाप्यत **सिद्धपुरे** नवीनं रम्यं चतुर्द्वारं चैत्यम्, चक्रे च सं. ११९८ वर्षे **रुद्रमहालय-**चिन्ताकारक प्र० **आलिग**कारितनगरमध्यचतुर्मुखप्रासादः राजविहाराभिधानप्रदानेन बहुग्रामग्रासार्पणेन मं० **आलिगस्य।**

आरासणे **पासिल**श्रावककारितचैत्ये (सं.   ) **मेडता**ग्रामे **पारस**श्राद्धनिर्मापित**श्रीपार्श्वजिन**भवने च सं. ११९९ वर्षे फाल्गुन-शु० १० दिने श्रीपार्श्वजिनबिम्बप्रतिष्ठापनादि व्यधायि यथाविधि सूरिसत्तमैरेभिः।

भट्टीकाव्यवृत्तिकृत् **श्रीजयमङ्गलाचार्यः** अस्य शिष्यरत्नरामचन्द्रसूरिशिष्यः।

प्रदर्शितं मयोपरि सं. १२२६ वर्षे श्रीमतो निर्वाणं तत्र-- "एकदा **कोरण्टक**स्थाने वृद्धश्री**देवसूरयो** विक्रमात् सं. १२५२ वर्षे चतुर्मासी स्थिताः, तत्र मन्त्री **नाहडो** लघुभ्राता **सालिग**स्तयोः ५०० कुटुम्बानां च प्रतिबोधस्तत आश्विनसुदिपापनवम्यां तैर्गुरव उक्ताः प्रभो! अस्माकं गोत्रदेवी **चण्डिका**ऽधिष्ठात्री सा महिषं मार्गयति किं करिष्यते? गुरुभी रात्रौ **चण्डिका** प्रत्यक्षीकृत्योक्ता त्वं पूर्वभवे श्रीपुरे **धनसार**व्यवहारिवधूः श्राविका पञ्चमीदिने धौतिकानि परिधाप्य बालं पुत्रं वञ्चयित्वा देवगृहं प्रति चलिता, पुत्रो दृष्ट्वा निर्यान्तीं त्वां

त्वत्पृष्टौ लग्नो जल्पति स्म, तदवसरे महिषस्तत्स्तेन पातितो मारितश्च तत्र पुत्रः. पुत्रार्त्या त्वमपि मृता चामुण्डा जाता। पूर्वभववैरान्महिषानपगान् किं मारयसि ? दयां भज, शान्ता भव। साऽऽह बहुलकर्माऽहं जीववधं त्यक्तुं न शक्नोमि, तर्हि मन्त्रिनाहडगृहं त्यज, तया तथाकृतम्, मन्त्रिणा दृढधर्मरङ्गेण ७२ जैनविहारा नाहडवसहिप्रमुखाः कारिता कोरण्टकादिषु प्रतिष्ठिताः श्रीदेवसूरिभिः सं. १२५२ वर्षे। मन्त्रिणा यावज्जीवं जिनपूजनाभिग्रहो गृहीतः प्राक् भोजनस्य" उपदेशतरङ्गिणीगतं वृत्तमिदं जनयति भ्रान्तिं, परं—

"अथो गुरुश्चन्द्रकुलेन्दुदेवकुलादिवासोदितनिर्ममत्वः।
समन्तभद्रः श्रुतदिष्टशुद्धतपक्रियः पूर्वगतश्रुतोऽभूत् ॥२८॥
वृद्धस्ततोऽभूत् किल देवसूरिः शरच्छते विक्रमतः सपादे (१२५)
कोरण्टके यो विधिना प्रतिष्ठां शङ्कोर्व्यधान्नाहडमन्त्रिचैत्ये २९

इत्येनन श्रीमुनिसुन्दरसूरिकृत–गुर्वावलीगतपद्यद्वयेन 'वाराणसीपरतो गङ्गातटवास्तव्या आरण्यकाः श्रीसामन्तभद्रसूरयो वृद्धाः सिद्धिक्षेत्रे कालकरणाय चलितास्तैर्मार्गे कोरटाग्रामे चैत्यनिवासी पं. देवचन्द्रोऽतीवविद्वान् संविज्ञ औत्सर्गिको निजोपसम्पदाऽनुगृह्य स्वे पदे स्थापितः स वृद्धदेवसूरिस्तत्र नाहडामात्येन देवकुलं कारितं श्रीऋषभबिम्बप्रतिष्ठितं तैः सं विक्रमार्कात् १२५, तथा मेदपाटे देशे आघाटनगरे नाहडराजानं अतिभाऽतिशयेन प्रतिबोध्य तत्र नाहडवसहीति देवकुलं कारितं प्रतिष्ठितं सं. १५०" इति भावदेवसूरिशिष्यमालदेवकृतांतर्वाच्यप्रान्तगतगुर्वावलीस्थोल्लेखेन च नाह-

डमन्त्रिप्रतिबोधकाः कोरण्टके प्रतिष्ठाकारकाश्च ते समन्तभद्रसूरिशिष्या वृद्धदेवसूरयो भिन्ना एतस्मात् । उपदेशतरङ्गिण्यां संवदङ्केषु लेखकप्रमादस्ततो नाऽत्र दोषः ॥

(२०) श्रीहेमचन्द्राचार्यः—

गूर्जरेश्वरश्रीकुमारपालभूपालप्रतिबोधकः सूरिपुरन्दरोऽसौ । धन्धुकनिवासी मोढज्ञातियो वणिक् श्रेष्ठिवरश्चाचिगोऽस्य पिता । शीलादिगुणवाहिनी **पाहिनी** माता । पूर्णतल्लगच्छीयाः **श्रीदेवचन्द्रसूरयः** श्रीमतो गुरवः ।

अत्रभवतः सं. ११४५ वर्षे जन्म[1], सं. ११५० वर्षे दीक्षा सं. ११६६ सूरिपदम् सं. १२२९ वर्षे स्वर्गमनं च बभूव । विशेषचरित्रजिज्ञासुभिर्विलोकनीयाः प्रभावकचरित्र–चतुर्विंशतिप्रबन्धप्रभृतयो ग्रन्थाः ।

श्री **जिनदत्तसूरि–वादिदेवसूरि–श्रीहेमचन्द्राचार्याणां** जन्म-दीक्षासमय–स्थलादिविषयकं समवक्तव्यताकं कोष्ठकं प्रकटीकृतं गान्धीत्युपाह्वेन **प.** लालचन्द्रेण गायकवाड्ओरीयन्टलइन्स्टीट्युटमुद्रापिताऽपभ्रंशकाव्यत्रयीभूमिकायां तच्च दीयतेऽत्र पुनः सोपयोगित्वाद् वाचकमनोविनोदाय—

---

१ शरवेदेश्वरे (११४५) वर्षे कार्तिके पूर्णिमानिशि ।
जन्माभवत् प्रभोर्व्योमबाणशम्भौ (११५०) व्रतं तथा ॥८४८॥
रसषट्केश्वरे (११६६) सूरिप्रतिष्ठा समजायत ।
नन्दद्वयरवौ (१२२९) वर्षेऽवसानमभवत् प्रभोः ॥८४९॥

		जिनदत्तसूरेः	वादिदेवसूरेः	हेमचन्द्रसूरेः
१	जन्मसंवत्	११३२	११४३	११४५
२	जन्मस्थलम्	धवलक्कपुरम्(गूर्जरदेशे)	मद्दाहृतम्(गूर्जरदेशे)	धन्धूकपुरम् (गूर्जरदेशे)
३	जन्मनाम	०	पूर्णचन्द्रः	चङ्गदेवः
४	ज्ञातिः	क्षपणकभक्ता(हुंवडवणिक्)	प्राग्वाटवणिक्	मोढवणिक्
५	पिता	वाछिग	वीरनाग	चच्च (चाचिगः)
६	माता	वाहडदेवी	जिनदेवी	चाहिणी (पाहिनी)
७	दीक्षासंवत्	११४१	११५२	११५० (४)
८	दीक्षानाम	सोमचन्द्रः	रामचन्द्रः	सोमचन्द्रः
९	दीक्षागुरुः	धर्मदेवोपाध्यायः	मुनिचन्द्रसूरिः	देवचन्द्रसूरिः
१०	गच्छनाम	विधिपथः (खरतरः)	बृहद् (वड) गच्छः	पूर्णतल्लगच्छः
११	सूरिपदसंवत्	११६९	११७४	११६६
१२	परिचितनृपः	अर्णोराजः	सिद्धराजः	सिद्धराज-कुमारपालौ
१३	स्वर्गमनसंवत्	१२११	१२२६	१२२९
१४	स्वर्गमनस्थलम्	अजयमेरुदुर्गः	०	अणहिलपाटक(पत्तन)म्
१५	पट्टधरः	जिनचन्द्रसूरिः	भद्रेश्वसूरिः	रामचन्द्रसूरिः
१६	मुख्यकृतिनाम	गणधरसार्धशतकम्	स्याद्वादरत्नाकरः	सिद्धहेमशब्दानुशासनम्

अद्यावधि प्रसिद्धिमागता सूरिशिरोमणेरस्य कृतिततिस्त्वेवम् ।

सिद्धहेमशब्दानुशासनम्	(सवृत्ति)	परिशिष्टपर्व
काव्यानुशासनम्	,,	अर्हन्नीति.
छन्दोऽनुशासनम्	,,	सप्तसन्धानमहाकाव्यम्
लिङ्गानुशासनम्	,,	द्व्याश्रयमहाकाव्यम् (सं.)
वादानुशासनम् (?)	,,	कुमारपाल ,, (प्रा.)
धातुपारायणम्		वीतरागस्तोत्रम्
महार्णवन्यास.		महादेवस्तोत्रम्
त्रिषष्टिशलाकापुरुषचरित्राणि		अर्हन्नामसहस्रसमुच्चय.
अन्ययोगव्यवच्छेदद्वात्रिंशिका		प्रमाणमीमांसा
अयोगव्यवच्छेदिका द्वात्रिंशिका		योगशास्त्रम् (सवृत्ति)
अभिधानचिन्तामणि. (सवृत्ति)		देशीयनाममाला (सवृत्ति)

१ व्याकरण पश्चात् प्रमाणशास्त्र **प्रमाणमीमांसा** ।
छन्दोऽलङ्कृतिचूडामणी च शास्त्रे विभुर्व्यधित ॥
एकार्थनिकार्था देश्या निर्घण्ट इति च चत्वार ।
विहिताश्च नामकोशा भुवि कवितानट्युपाध्याया ॥
त्र्युत्तरषष्टिशलाकानरेशवृत्त गृहिव्रतविचारे ।
अध्यात्म**योगशास्त्रं** विदध जगदुपकृतिविधित्सु ॥
लक्षणसाहित्यगुण विदधे च **द्व्याश्रयं** महाकाव्यम् ।
चक्रे विंशतिमुच्चै स **वीतरागस्तवाना** च ॥
इति तद्विहितग्रन्थसङ्ख्यैव नहि विद्यते ।
नामापि न विदन्त्येषा मादृशा मन्दमेधस ॥

—प्रभावकचरित्रे श्लो ८३२ त ८३९

अनेकार्थसंग्रहः ,, निघण्टुः (सशेषः)

श्रीमतः शिष्यादिपरिचयः—

महेन्द्रसूरिः—

अनेन सूरिणाऽनेकार्थकैरवाकरकौमुदीसञ्ज्ञिता। हैमानेकार्थसंग्रह-टीका गुरुनाम्नैव प्रतिष्ठिता।

श्रीसोमप्रभाचार्येण वि. सं. १२४१ वर्षे समापितो जिनधर्म-प्रतिबोधापरनाम कुमारपालप्रतिबोधग्रन्थश्चाश्रावि।

गुणचन्द्रगणिः—

अनेन साकं कवि**रामचन्द्रे**णस्वोपज्ञद्रव्यालङ्कारवृत्ति—नाट्यदर्प-णविवृत्ती विहिते। एतेनाऽपि श्री**सोमप्रभाचार्य**प्रणीतः **कुमारपाल**-(जिनधर्म) प्रतिबोधः श्रुत आसीत्।

रामचन्द्रसूरिः—

सूरिवरोऽयं **श्रीहेमचन्द्राचार्येण** स्वपदप्रतिष्ठितो गुणाधिकः शिष्यः। उपर्युक्तस्य **श्रीगुणचन्द्रगणेः** परमप्रीतिपात्रं समविद्यागुण-शीलः। विशेषपरिचितिं तु दास्यामि यथास्थानमग्रतोऽस्य (पृ.४४)।

---

१ श्रीहेमसूरिशिष्येण श्रीमहेन्द्रसूरिणा।
भक्तिनिष्ठेन टीकेयं तन्नाम्नैव प्रतिष्ठिता॥
—अनेकार्थकैरवाकरकौमुदी।

२–३ शशिजलधिसूर्यवर्षे (१२४१) शुचिमासे रविदिने सिताष्टम्याम्।
जिनधर्मप्रतिबोधः क्लृप्तोऽयं गूर्जरेन्द्रपुरे।
श्रीहेमसूरिपदपङ्कजहंसैः श्रीमहेन्द्रमुनिपैः श्रुतमेतत्।
वर्धमानगुणचन्द्रगणिभ्यां साकमाकलितशास्त्ररहस्यैः॥
—कुमारपालप्रतिबोधप्रशस्तिः।

वर्द्धमानगणिः—

अयमपि पूर्वोक्तं प्रतिबोधग्रन्थमश्रौषीत् । कुमारविहारप्रशस्तिकाव्यव्याख्यानादिकमनेन निर्ममे[1] ।

देवचन्द्रमुनिः—

चन्द्रलेखाविजयप्रकरणमनेन प्रणीतम् ।

यशश्चन्द्रगणिः—

वि. सं. १३६१ वर्षे श्रीमेरुतुङ्गसूरिणा विरचिते प्रबन्धचिन्तामणौ (सं. ४, पृ. २०६, २३३) एतस्य नामोपलभ्यते ।

उदयचन्द्रः—

अस्योपदेशाद् देवेन्द्रसूरिशिष्यो मनीषी कनकप्रभो हेमन्यासससारं समुदधरत्[2] ।

---

१ हेमचन्द्रसूरिशिष्येण वर्द्धमानगणिना कुमारविहारप्रशस्तौ काव्येऽस्मिन् पूर्वं षडर्थे कृतेऽपि कौतुकात् षोडशोत्तरं शतं व्याख्यानां चक्रे । P. P. ३, ३१६ एतस्य मुद्रणार्हा पुस्तिका मया कृताऽस्ति ।

२ भूपालमौलिमाणिक्यमालालालितशासनः ।
दर्शनषट्कनिस्तन्द्रो हेमचन्द्रो मुनीश्वरः ॥
तेषामुदयचन्द्रोऽस्ति शिष्यः संख्यावतां वरः ।
यावज्जीवमभूद् यस्य व्याख्या ज्ञानामृतप्रपा ॥
तस्योपदेशाद् देवेन्द्रसूरिशिष्यस्त्वो व्यधात् ।
न्याससारसमुद्धारं मनीषी कनकप्रभः ॥

—हैमशब्दानुशासनबृहन्न्यासप्रान्ते ।

बालचन्द्रः—

अयं **श्रीरामचन्द्रसूरेः** प्रतिस्पर्धी, **पूर्वमजयपालनरेशस्य** मित्रमासीत् । **'स्नातस्यामतिमस्य'** इत्यादिका प्रसिद्धा स्तुतिरेतस्य कृतिरूपेति प्रघोषः ।

इतरेऽप्यविदिता अनेके सम्भवेयु. श्रीमत शिष्याः इतिहासरसिकसज्जनानां प्रयत्नेन सुविदिता भविष्यन्ति ।

(२१) श्रीरामचन्द्रसूरि—

असौ **श्रीहेमचन्द्राचार्यशिष्य** । बाल्येऽपि शीघ्रकवित्वशक्तिं परीक्ष्य प्रसन्नेन **श्रीसिद्धराजजयसिंहदेवेना**ऽस्मै **'कविकटारमल्ल'** बिरुदं सर्वसमक्षमुपदीकृतमित्यवसीयते वि. सं. १५१७ वर्षे **भोज**-प्रबन्धादिप्रणेतुः श्रीरत्नमन्दिरगणेरुपदेशतरङ्गिण्यन्तर्गतोल्लेखतः- " तथा रैवतोद्धारकश्रीसज्जनदण्डनायक—२४ प्रासादकारक मं० **आमड**—देवगुरुभक्त मं० **आलिग** मं० **शान्तू** ९९ लक्षहाटकस्वामी श्री० छाडा—पट्कोटिद्रव्यस्वामि **कुबेरदत्ताद**—कोटिध्वजाद्यदशशतव्यवहारिशाकम्भरीपति-**अर्णोराज**-लाटाधिपगजमांगूझालकप्रभृति—७२ राणकपरिकरितश्री**जयसिंहदेवेन** ग्रीष्मे क्रीडोद्यानं गतेन मार्गे-मिलितः **श्रीरामचन्द्रक्षुल्लः** पृष्टः कथं ग्रीष्मे दिवसा गुरुतराः ? । रामचन्द्र. प्राह—

देव ! श्रीगिरिदुर्गमल्ल ! भवतो दिग्जैत्रयात्रोत्सवे
धावद्वीरतुरङ्गनिष्ठुरखुरक्षुण्णक्षमामण्डली ।

वातोद्धूतरजोमिलत्सुरसरित्सञ्जातपङ्कस्थली—
दूर्वाचुम्बनचञ्चुरा रविहयास्तेनातिवृद्धं दिनम् ॥
चमत्कृतेन **सिद्धराजे**नोक्तम् सद्यो नगरं वर्णय पत्तनाभिधम्—
एतस्यास्य पुरस्य पौरवनिताचातुर्यतो निर्जिता
मन्ये नाथ ! **सरस्वती** जडतया नीरं वहन्ती स्थिता ।
कीर्तिस्तम्भमिषोच्चदण्डरुचिरामासूत्र्य बाहावली–
तन्त्रीकां गुरुसिद्धभूपतिसरस्तुम्बीं निजां कच्छपीम् ॥
तुष्टेन सर्वसमक्षं ' **कविकटारमल्ल** ' इति बिरुदं दत्तम् ॥

श्रीसिद्धराजभूपकारितसहस्रलिङ्गसरोवरस्य **श्रीपालक**विना विरचितप्रशस्तावन्यविदुपामगोचरं दूषणद्वयं दर्शितं विपश्चितानेने-त्यवगम्यते प्रबन्धचिन्तामणितः—

" अथ **श्रीपालक**विना सहस्रलिङ्गसरोवरस्य रचितायां प्रशस्ति-पट्टिकायामुत्कीर्णाया तत्स्थकाव्यमिदम्—

न मानसे माद्यति मानसं मे पम्पा न सम्पादयति प्रमोदम् ।
अच्छोदकाच्छोदकमत्र सारं विराजते कीर्तितसिद्धभर्तुः ॥

तत्प्रशस्तिशोधनाय सर्वदर्शनेष्वाहूयमानेषु **श्रीहेमचन्द्राचार्यैः** सर्वविद्वज्जनानुमते प्रशस्तिकाव्ये भवता वैदग्ध्यं किमपि न प्रकाश्य-मित्युक्त्वा पण्डित**रामचन्द्रो**ऽनुशिष्य तत्र प्रहितः ।

ततः सर्वविद्भिः शोध्यमानायां प्रशस्तौ नृपोपरोधात् **श्रीपालक**-वेर्दृक्ष्यदाक्षिण्याच्च सर्वेषु काव्येषु मन्यमानेषु—

' क्रोशेनापि युतं दलैरुपचितं नोच्छेत्तुमेतत् क्षमं
स्वस्यापि स्फुटकण्टकव्यतिकरं पुंस्त्वं च धत्ते न हि ।

एकोऽप्येष करोति कोशरहितो निष्कण्टकं भूतलं
मत्वैव कमला विहाय कमलं यस्यासिमाशिश्रियत् ॥ '

विशेषेणास्मिन् काव्ये प्रशस्यमाने श्रीसिद्धराजेन पृष्टः श्रीरामचन्द्रः ' चिन्त्यमेतत् ' इत्यवादीत् । अथ तैरेव सर्वैरनुयुक्तः । एतस्मिन् काव्ये सैन्यवाचको दलशब्दः, कमलशब्दस्य नित्यक्लीबत्वमिति दूषणद्वयं चिन्त्यम् । ततः सर्वानपि पण्डितानुपरुध्य दलशब्दो राजसैन्यार्थे प्रमाणीकारित । कमलशब्दस्य तु लिङ्गानुशासनसिद्धं नित्यक्लीबत्व केन निर्णीयत इति ' पुंस्त्व च धत्ते नवा ' इत्यक्षरभेदः कारितः । ''

अनेन कौमुदीमित्रानन्द–निर्भयभीमव्यायोगादिप्रस्तावनायां ' प्रबन्धशतकर्तुर्महाकवे रामचन्द्रस्य ' इति विशेषणमात्मनि प्रयोजयता स्वस्य प्रबन्धशतकर्तृत्वं प्रकटं पर्यचायि । किन्तु साम्प्रतं निम्नलिखिता एव प्रबन्धा दग्गोचरीभवन्ति–

१ नलविलासनाटकम्[1]
२ कौमुदीमित्राणन्दप्रकरणम्[2]
३ मल्लिकामकरन्दप्रकरणम्*
४ सत्यहरिश्चन्द्रनाटकम्
५ यादवाभ्युदयम्*
६ राघवाभ्युदयम्*
७ रघुविलासम्*
८ रोहिणीमृगाङ्कप्रकरणम्*

---

१ गायकवाड ऑरीयन्टल इन्स्टीस्युट (वडोदरा) द्वारा प्रसिद्धम् ।
२ भावनगरस्थया श्री आत्मानन्दसभया प्रकाशितम् ।

९ वनमालीनाटिका*
१० निर्भयभीमव्यायोगः[1]
११ सुधाकलशः*
१२ द्रव्यालङ्कारः (सवृत्तिकः)*
१३ नाट्यदर्पणम् (सविवरणम्)[2]
१४ यदुविलासम्
१५ कुमारविहारशतकम्[4]
१६ हैमबृहन्न्यासः।*
१७ युगादिदेवद्वात्रिंशिका++
१८ व्यतिरेकद्वात्रिंशिका++
१९ प्रसादद्वात्रिंशिका++
२० अपन्हुतिद्वात्रिंशिका++
२१ अर्थान्तरन्यासद्वात्रिंशिका++
२२ जिनस्तुतिद्वात्रिंशिका++
२३ दृष्टान्तगर्भा जिनस्तुतिद्वात्रिंशिका++
२४ शान्तिद्वात्रिंशिका++
२५ भक्त्यतिशयद्वात्रिंशिका++
२६ आदिदेवस्तवः++

१ श्री यशोविजय जैन ग्रन्थमालाया प्रसिद्धि नीतः।
२ मुद्रापितमिदं गा. ओ. सिरीझद्वारा (वडोदरा)।
३ सूचित कविना स्वयं यदुविलासे।
४ आत्मानन्दसभा (भावनगर) तः प्रसिद्धम्।

२७ नेमिस्तवः++
२८ मुनिसुव्रतदेवस्तवः++
२९–४४ षोडशिकाः साधारणजिनस्तवाः (१६)++
४५ जिनस्तोत्राणि*

प्राचीनेतिहासगवेषणातिकुशलाः श्रीमन्तः **कल्याणविजयमुनि**प्रवराः "संवत् १२२१ श्रीजावालिपुरीयकाञ्चनगिरिगढस्योपरि प्रभुश्री**हेमसूरि**प्रबोधितगूर्जरधराधीश्वरपरमार्हतचौलुक्यमहाराजाधिराजश्री**कुमारपाल**कारिते श्रीपार्श्वनाथसत्कमूलबिम्बसहिते श्रीकुमारविहाराभिधाने जैनचैत्ये सद्विधिप्रवर्त्तनाय बृहद्गच्छीयवादीन्द्रश्री**देवाचार्या**णां पक्षे आचन्द्रार्कं समर्पिते संवत् १२४२ वर्षे एतद्देशाधिपचाहमानकुलतिलक महाराजश्री**समरसिंहदेवा**देशेन भां. पासुपुत्र भां. **यशोवीरेण** समुद्धृते श्रीमद्राजकुलादेशेन श्री**देवाचार्य**शिष्यैः श्री**पूर्णदेवाचार्यैः** संवत् १२५६ ज्येष्ठ सुद ११ श्री**पार्श्वदेवे** तोरणादीनां प्रतिष्ठाकार्ये कृते मूलशिखरे च कनकमयध्वजदण्डस्य ध्वजारोपणप्रतिष्ठायां कृतायां संवत् १२६८ दीपोत्सवदिने अभिनवनिष्पन्नप्रेक्षामण्डपे श्री**पूर्णदेवसूरि**शिष्यैः श्री**रामचन्द्राचार्यैः** सुवर्णमयकलशारोपणप्रतिष्ठा कृता । शुभं भवतु ॥" इत्येतच्छिलालेखानुसारेण, चैत्यं हि बृहद्गच्छीय**देवसूरि**सन्तानीयानां व्यवस्थायामासीदित्यनेन च युगादिदेवद्वात्रिंशिकादीनि स्तोत्राणि श्री**पूर्णदेवसूरि**शिष्य**रामचन्द्रसूरि**प्रणीतानि, न तु श्री**हेमचन्द्राचार्य**शिष्यश्री**श्रीरामचन्द्रसूरि**विरचितानीति मन्यते,

† अतच्चिन्हाङ्कितानि विलोकनीयान्यत्रैव मुद्रापितानि ।
५ वटपद्रीय झवेरी **अंबालाल नानाभाई** श्रेष्ठिगृहसङ्ग्रहे प्रति ।

परन्तु सत्यहरिश्चन्द्र–निर्भयभामव्यायोगादिषु यथाऽस्य स्वातन्त्र्यमुदाऽस्ति तथा षोडशिकास्तवादावपि कचित् कचिद् दृश्यते। तथाहि—

स्वतन्त्रो देव! भूयास सारमेयोऽपि वर्त्मनि।
मा स्म भूव परायत्तस्त्रिलोकस्यापि नायक॥
स्वातन्त्र्यश्रीपवित्राय परमब्रह्ममूर्तये।
साधिताशेषसाध्याय नमो भगवतेऽर्हते॥

अपरश्च—प्रभावकचरित्रादौ श्रीरामचन्द्रसूरेर्दृष्टिविनाशो व्याववर्णितोऽस्ति, स एव ध्वन्यते—

स्वामिन्ननन्तफलकल्पतरोऽभिरामचन्द्रप्रदातचरित्राचितविश्वचक्र!। शक्रस्तुताङ्घ्रिसरसीरुह! दुःस्थसार्थे देव! प्रसीद करुणा कुरु देहि दृष्टिम्॥ इत्यादिपद्यैः षोडशिकास्तोत्रादिष्वपि।

इत्येताभ्यां कारणाभ्यां प्रबन्धशतप्रणेतुः श्रीरामचन्द्रस्यैवाऽमूनि कृतिरूपाणीति मे मतम्॥

(२२) श्रीपालकवि —

श्रीजयसिंहनरेन्द्रेण कवीन्द्र, भ्रातेति च व्याहृत. प्राग्वाटज्ञातीय श्रावकपुङ्गवोऽयम् यदाहुः श्रीसोमप्रभाचार्याः सुमतिनाथचरित्र–कुमारपालप्रतिबोधप्रशस्तौ–

प्राग्वाटान्वयसागरेन्दुरसमप्रज्ञः कृतज्ञः क्षमी
वाग्मी सूक्तिसुधानिधानमजनि श्रीपालनामा पुमान्।
यं लोकोत्तरकाव्यरञ्जितमतिः साहित्यविद्यारतिः
श्रीसिद्धाधिपतिः कवीन्द्र इति च भ्रातेति च व्याहरत्॥

एकदिनप्रणीतमहाप्रबन्धेन षड्भाषाकविचक्रवर्तिनानेन कलिकालसर्वज्ञश्री हेमचन्द्रसूरिप्रणीतं द्विसन्धानमहाकाव्यं समशोधि । उक्तंच तत्प्रशस्तौ—

एकाहनिष्पन्नमहाप्रबन्धः श्रीसिद्धराजप्रतिपन्नबन्धुः ।
श्रीपालनामा कविचक्रवर्ती सुधीरमुं शोधितवान् प्रबन्धम् ॥

" प्राग्वाटान्वयवंशमौक्तिकमणेः श्रीलक्ष्मणस्यात्मजः
श्रीश्रीपालकवीन्द्रबन्धुरमलप्रज्ञालतामण्डपः ।
श्रीनाभेयजिनांह्रिपद्ममधुपस्त्यागाद्भुतैः शोभितः
श्रीमान् शोभित एष सद्यविभदः स्वौर्णोकमासेदिवान् ॥

इत्यनेन श्रीजिनविजयसम्पादितप्राचीनजैनलेखसंग्रहद्वितीयविभागान्तर्गत (२७१) लेखाल्लक्ष्मणाख्योऽस्य पितेति ध्वन्यते ।

श्रीसोमप्रभाचार्येण सुमतिनाथचरित्र—कुमारपालप्रतिबोधयो रचना एतच्छ्रीपालकविसूनोः कुमारपालभूपालप्रीतिपात्रस्य सिद्धपालकवेर्वसतावकारीति प्रतिपाद्यते तेनैव सूरिणा निजकृतिप्रान्ते—

" सूनुस्तस्य कुमारपालनृपतिप्रीतेः पदं धीमता—
मुत्तंसः कविचक्रमस्तकमणिः श्रीसिद्धपालोऽभवत् ।

यं व्यालोक्य परोपकारकरुणासौजन्यसत्यक्षमा—
दाक्षिण्यैः कलितं कलौ कृतयुगारम्भो जनैर्मन्यते ॥

तस्य पौषधशालायां पुरेऽणहिलपाटके ।

---

१ तनुजन्मनाऽस्य विजयपालेन व्यरचि द्रौपदीस्वयंवरनाटकम् ।

निष्प्रत्यूहमिदं प्रोक्तं पूरार्थान्तं.. . ... ॥

—सुमतिनाथचरित्रान्ते ।

पुत्रस्तस्य कुमारपालनृपतिप्रीतेः पदं धीमता–
मुत्तंसः कविचक्रमस्तकमणिः श्रीसिद्धपालोऽभवत ।
कृतं तद्वसताविदं किमपि यच्चायुक्तमुक्तं मया
तद्युष्माभिरिहोच्यतामिति बुधा [1] वः प्राञ्जलिः प्रार्थये ॥

—कुमारपालप्रतिबोधप्रान्ते ।

"तथा सिद्धभूपालः स्वकृतपादद्वयसमस्यापूरणे सर्वाङ्गशृङ्गारं रत्नमुद्रादिकं श्रीपालकवये ददौ" इत्येवं नैकवेलाया सिद्धराजकीर्त्तिदानप्रसङ्गे स्मरत्यमुं श्रीरत्नमन्दिरगणिः उपदेशतरङ्गिण्याम् । चतुर्विंशतिजिनस्तवनम्, सहस्रलिङ्गसरोवरस्य प्रशस्तिश्चानेन विनिर्ममे ।

(२३) अमरचन्द्रसूरिः।

अणहिल्लपत्तनासन्नवर्त्तिनि वायटमहास्थाने परपुरप्रवेशादिविद्यासम्पन्नश्रीजीवदेवसूरिसन्ताने जिनदत्तसूरेः शिष्योत्तमोऽयं प्रज्ञाल-

१ अस्य गुणदोषस्तत्त्व तु व्यावर्णित श्रीरामचन्द्रसूरिवृत्तान्तेऽस्माभि ।

२ परकायप्रवेशादिवृत्तमस्य विज्ञेय पद्मानन्दमहाकाव्यप्रशस्ते ।

३ व्यावर्णित वृत्तमस्य सविस्तर चतुर्विंशतिप्रबन्धे (प्रबन्धकोषे) तथापि दीयतेऽत्र रत्नशेखरसूरिविरचिताचारप्रदीपान्तर्गत किञ्चित्—

"वायटमहास्थाने श्रेष्ठिधर्मदेवस्याद्य सुतो महीधरो देशान्तरभ्रमी दिक्पटैर्दीक्षित सूरिपदे न्यस्त· परकायप्रवेशादिविद्याश्च दत्ता·, द्वितीय सुतो महीपाल· भ्रातृवियोगादात्तदीक्ष श्वेताम्बराचार्यो जज्ञे । द्वयोर्मिलने मात्रा भ्राता चाहाराशुद्ध्यायुक्त्या बोधितो दिगम्बराचार्य· श्वेताम्बरो जज्ञे । सूरित्वे जीवदेवेतिति नाम । स यतिपञ्चशतीपरिवारो व्याख्याक्षणागत-

चूडामणिः ' वेणीकृपाण ' इत्युपनामभृत् ।

अस्य च पद्ममन्त्रिसदनैकदेशे अरिसिंहकविराजप्रदत्तसरस्वती-मन्त्राराधन-वरप्राप्ति-वीसलदेवनृपतिविद्वद्गोष्ठीगीर्णसमस्यापूरणप्रभृति सविस्तरं वृत्तान्तं व्यावर्णितं श्रीराजशेखरसूरिभिः प्रबन्धकोषे, प्रसिद्धिमागतं च बालभारत-स्याद्विशब्दसमुच्चय-पद्मानन्दमहाकाव्य-भूमिकास्वतः पुनर्नात्र निरूप्यते तत् । विशेषार्थिभिर्द्रष्टव्यानि तान्येव स्थलानि ।

स्वजिह्वापर्यङ्कबन्धिवाचकजिह्वास्तम्भ-साध्वीशिरश्चूर्णक्षेपवशीकरकदुष्टयोगिन-मासनस्तम्भनादिना न्यग्रहीत् । तत्रैव मल्लः श्रेष्ठी सूर्यपर्वणि कृतधर्मार्थ-लक्षद्रव्यसङ्कल्पोऽग्निकुण्डे यज्ञं कारयन् उपरि वृक्षात् धूमाकुल महासर्पं विप्रैः पर्यस्याग्निकुण्डे क्षिप्तं दृष्ट्वा हाहाकारं कुर्वंस्तैरूचे.–अत्र मृताः स्वर्यान्ति, तथापि तेन प्रायश्चित्ते प्रार्थिते सौवर्णं द्विगुणमहिं कृत्वा देहीति विप्रैरुक्ते, तेन तथा कृतेऽभिमन्त्र्य विभजनार्थं तस्य छेदे भृशं खिन्नो यागं विससर्ज। धर्मार्थी साधुद्वयं भिक्षाग्रहणे यतमानं दृष्ट्वा सानूक्त्या श्रीजीवदेवसूरिपार्श्वं गतः तैर्बोधितः श्राद्धो जज्ञे सङ्कल्पितद्रव्यलक्षार्थं प्रागव्ययितं विप्रादौ अर्द्धं यूय गृह्णीतेति तेनोक्ते गुरुभिस्तद्द्रव्येण प्रासादाद्यकारि । तद्द्वेषाद् द्विजैम्रिय-माणा गौरेकचैत्यगर्भगृहे नीता मृता च । गुरुभिरन्तर्मठमासनस्थै स्वा-ङ्गरक्षार्थं मुनीन् मुक्त्वा कुम्भकेन ध्यानं धृत्वा विद्यया तद्देहे प्रविश्य सा ब्रह्मचैत्यगर्भगृहे प्रवेशिता, द्विजैः पदोर्लगने मद्गच्छे नव्याचार्यो हैममुपवीतं दत्त्वा ब्रह्मचैत्ये ब्राह्मणैरभिषेच्य सोऽस्तवेमित्याद्युक्तिस्वीकृतौ ततोऽपि निष्का-सिता । आयुःप्रान्ते एकगण्डमस्मत्कपालं लात्वा स योगी जिनमतोपद्रवान् कर्तेति तन्निर्जीव भङ्क्तव्यमेवेत्याम्नाय उक्त्वा ते स्वर्ययुः । तेन तथा चक्रे स योगी कपटशुचा तत्रागतः कपालं भग्नं दृष्ट्वा करौ घृष्ट्वा आह–विक्र-मार्कस्य मम चैकखण्ड कपालं विद्यासिद्धिहेतुस्तत् तु न प्राप्तम् । स व्योम्ना मलयादानीतश्रीखण्डागुरुभिर्गुरुदेहदाह ददे ॥ "

समनस्कमनश्चमत्कारिण्य कृतयस्तस्य–

१ पैद्मानन्दमहाकाव्यम्। २ बालभारतमहाकाव्यम्।
३ काव्यकल्पलता (कविशिक्षा) ४ स्यादिशब्दसमुच्चय
५ कलाकलाप.* ६ छन्दोरत्नावली, मुक्तावली च।*

सत्तासमयस्तु वीसलदेव नरेश्वर–मन्त्रि वस्तुपालादिसमकालीनत्वात् सुनिश्चित एव त्रयोदशशताब्दीरूप।

वरिवर्ति पत्तनस्थ टागडियावाडान्तर्गतजिनालये प्रतिमाऽस्य।

४ विवेकविलासादिप्रणेता।

५ व्यावर्णितं चात्रैकोनविंशतिसर्गात्मके श्रीऋषभजिनचरिते। मुद्राप्यतेऽधुना गायकवाड ओरीयेन्टल इन्स्टीट्युट (वडोदराद्वारा)

६ प्रसिद्धिमानीतमिदं निर्णयसागर मुद्रणालयाधिकारिणा काव्यमालायम्।

७ प्रसिद्धेय चोखवा ग्रन्थमालायाम्

८ प्रकटीकृतोऽय पं लालचन्दभगवानदासगान्धीमहाशयेन।

९ उक्त च कीर्तिदानप्रसगे उपदेश तरङ्गिण्या रत्नमन्दिरगणिना–
"एकदाऽमरचन्द्रमुनौ पर्वदि तत्कालकृतनव्यश्लोकैर्व्याख्यानं कुर्वति द्विपदी प्रोक्ता। अस्मिन्नसारे ससारे सार सारङ्गलोचना।' वन्दनार्थमागच्छता द्वारस्थेन मन्त्रिणा श्रुता। अहो रागी स्त्रीश्लाघक मुनि इति ध्यात्वा न वन्दित ज्ञातमन्त्रिचित्ताभिप्रायेणामरचन्द्रेणोक्तम्–
' अस्मिन्नसारे ससारे सार सारङ्गलोचना।
यत्कुक्षिप्रभवा एते वस्तुपाल भवादृशा॥'
तुष्टेन पादापवेशन कारितम्।

१० तस्याय लेख –" सवत् १३४९ चैत्रवदि ६ शनौ श्रीवायटीय गच्छे श्रीजिनदत्तसूरिशिष्यपण्डितश्रीअमरचन्द्रमूर्त्ति पण्डित महेन्द्रशिष्यमदनचन्द्राख्येन कारिता। शिवमस्तु।"
(प्राचीनजैनलेखसग्रहद्वितीयविभागे लेखाङ्क ५२३)

चूडामणिः ' वेणीकृपाण ' इत्युपनामभृत् ।

अस्य च पद्ममन्त्रिसदनैकदेशे अरिसिंहकविराजप्रदत्तसरस्वतीमन्त्राराधन-वरप्राप्ति–वीसलदेवनृपतिविद्वद्वर्गोद्गीर्णसमस्यापूरणप्रभृति सविस्तरं वृत्तान्तं व्यावर्णितं श्रीराजशेखरसूरिभिः प्रबन्धकोषे, प्रसिद्धिमागतं च बालभारत–स्यादिशब्दसमुच्चय–पद्मानन्दमहाकाव्यभूमिकास्वतः पुनर्नात्र निरूप्यते तत् । विशेषार्थिभिर्द्रष्टव्यानि तान्येव स्थलानि ।

स्वजिह्वापर्यङ्कवन्धिवाचकजिह्वास्तम्भस्साध्वीदिरम्भचूर्णक्षेपवशीकारकदुष्टयोगिनमासनस्तम्भनादिना न्यग्रहीत् । तत्रैव मल्ल श्रेष्ठी सूर्यपर्वणि कृतधर्मार्थलक्षद्रव्यसङ्कल्पोऽग्निकुण्डं यत्र पारयन् उपरि वृक्षात् धूमाकुल महासर्पं विप्रैः पर्यस्याग्निकुण्डे क्षिप्तं दृष्ट्वा हाहाकारं कुर्वंस्तैरुक्त –अत्र मृता स्वर्यान्ति, तथापि तेन प्रायश्चित्ते प्रार्थिते सौवर्णं द्विगुणमहिं कृत्वा देहीति विप्रैरुक्तं, तेन तथा कृतेऽभिमन्त्र्य विसर्जनार्थं तस्य छेदं कृत्वा खिन्नो यागं विससर्ज । धर्मार्थी साधुद्वय भिक्षाग्रहे यतमानं दृष्ट्वा साधूक्त्या श्रीजीवदेवसूरिपार्श्वं गत तैर्बोधितः श्राद्धो जज्ञे सङ्कल्पितद्रव्यलक्षार्थं प्रागृण्यर्थित विप्रादौ अर्द्धं यूय गृह्णीतेति तेनोक्त गुरुभिस्तद्द्रव्येण प्रासादाद्यकारि । तद्द्वेषाद् द्विजैम्रियमाणा गौरहच्चैत्यगर्भगृहे नीता मृता च । गुरुभिरन्तर्मठमासनस्थै स्वा द्वारक्षार्थं मुनीन् मुक्त्वा कुम्भकेन ध्यानं धृत्वा विद्यया तद्देहे प्रविश्य सा ब्रह्मचैत्यगर्भगृहे प्रवेशिता, द्विजै पदोर्लगने महत्यच्छे तच्याचार्यो हैमसुपवीत दत्त्वा ब्रह्मचैत्ये ब्राह्मणैरभिषेच्य सोऽराध्यमित्याद्युक्तिस्वीकृतो ततोऽपि निष्कासिता । आयु प्रान्ते एकगण्डमस्मत्कपाल लात्वा स योगी जिनमतोपद्रवान् कर्तेति तन्निर्जीव भक्तव्यमेवेत्याशाय उक्त्वा ते स्वर्युः' । तेन तथा चक्रे स योगी चपटस्तुत्या तत्रागत कपाल भग्न दृष्ट्वा करौ घृष्ट्वा प्राह–विक्रमार्कस्य मम चैकखण्ड कपाल विद्यासिद्धिहेतुस्तत् तु न प्राप्तम् । स व्योम्ना मलयाद्यानीतश्रीखण्डागुरुभिर्गुरुदेहदाह ददे ॥ ''

समनस्कमनश्चमत्कारिण्यः कृतयस्त्वस्य–

१ पद्मानन्दमहाकाव्यम् । २ बालभारतमहाकाव्यम् ।
३ काव्यकल्पलता (कविशिक्षा) ४ स्यादिशब्दसमुच्चयः
५ कलाकलापः॰ ६ छन्दोरत्नावली, मुक्तावली च ।*

सत्तासमयस्तु वीसलदेव नरेश्वर–मन्त्रि वस्तुपालादिसमकालीनत्वात् सुनिश्चित एव त्रयोदशशताब्दीरूपः ।

वरिवर्ति पत्तनस्थ ढांगडियावाडान्तर्गतजिनालये प्रतिमाऽस्य ।

४ विवेकविलासादिप्रणेता ।

५ व्यावर्णितं चात्रैकोनविंशतिसर्गात्मके श्रीऋषभजिनचरिते । मुद्राप्यतेऽधुना गायकवाड ओरीयेन्टल इन्स्टीट्युट (वडोदराद्वारा)

६ प्रसिद्धिमानीतमिदं निर्णयसागर मुद्रणालयाधिकारिणा काव्यमालायाम्

७ प्रसिद्धेय चोखंबा ग्रन्थमालायाम्

८ प्रकटीकृतोऽय पं. लालचन्दभगवानदासगान्धीमहाशयेन ।

९ उक्तं च कीर्तिदानप्रसंगे उपदेश तरङ्गिण्यां रत्नमन्दिरगणिना–

"एकदाऽमरचन्द्रमुनौ पर्षदि तत्कालकृतनव्यश्लोकैर्व्याख्यानं कुर्वति द्विपदी प्रोक्ता । 'अस्मिन्नसारे संसारे सारं सारङ्गलोचना । ' वन्दनार्थमागच्छता द्वारस्थेन मन्त्रिणा श्रुता । अहो रागी स्त्रीकथाकृद् मुनिः इति ध्याला न वन्दितः ज्ञातमन्त्रिचित्ताभिप्रायेणामरचन्द्रेणोक्तम्–

'अस्मिन्नसारे संसारे सारं सारङ्गलोचना ।
यत्कुक्षिप्रभवा एते वस्तुपाल भवादृशा ॥ '

तुष्टेन पादोपवेशनं कारितम् ।

१० तस्यायं लेखः–"संवत् १३४९ चैत्रवदि ६ शनौ श्रीवायटीयगच्छे श्रीजिनदत्तसूरिशिष्यपण्डितश्रीअमरचन्द्रमूर्तिः पण्डित महेन्द्रशिष्यमदनचन्द्राख्येन कारिता । शिवमस्तु ।"

(प्राचीनजैनलेखसंग्रहद्वितीयविभागे लेखाङ्कः ५२३)

(२४) कनकप्रभः।

एतदभिधानधारकं बभूव मुनिपुङ्गवद्वयम्।

तत्राद्यश्चान्द्रगच्छीयश्रीधर्मसूरिपट्टपरम्परायां श्रीदेवचन्द्रसूरिविरचित सिद्धहैमशब्दानुशासनलघुन्यासविधाता।

२ समरादित्यसंक्षेपप्रव्रज्याविधानवृत्त्यादिविरचयितुः प्रद्युम्नसूरेर्गुरुः श्रीदेवानन्दसूरिशिष्यः।

एतयोः कतरस्य कृतिरिह पृ. २४ मुद्रितं साधारणजिनस्तवनमिति साधनाभावाद् सन्दिग्धमेव।

(२५) नरचन्द्रसूरिः।

आचार्यवर्योऽयं हर्षपुरीयगच्छीयमलधारिश्रीदेवप्रभसूरिशिष्यस्त्रयोदशशताब्द्युत्तरार्धे विद्यमान आसीत्। सुप्रसिद्धमन्त्रिवर्यवस्तुपालाभ्यर्थनयाऽनेन कथारत्नसागरो निरमायि। एतद्व्यतिरिक्ताऽनर्घराघवटिप्पनकम्, न्यायकन्दलीटिप्पनकम्,। ज्योतिः सारः, प्राकृतदीपिकाप्रबोध इत्याद्या एतदीया अनल्पग्रन्थास्तत्तच्छास्त्रेष्वस्य वैदुष्यमुद्घोषयन्ति। सं. १२७१ वर्षेऽस्यैवादेशात् गुणवल्लभेन व्याकरणचतुष्कावचूरिः समर्थिता। देवप्रभसूरीयं पाण्डवचरित्रम्, उदयप्रभसूरिसन्दृब्धं धर्माभ्युदयकाव्यं चानेन समशोधि। सं. १२८८

१ टिप्पनमनर्घराघवशास्त्रे किल टिप्पनं च कन्दल्याम्।
सारं ज्योतिषमदभद् यः प्राकृतदीपिकामपि च॥
न्यायकन्दलीपञ्जिकायां राजशेखरसूरिः।

२ संवत् १२७१ कार्तिकशुदिषष्ठ्या श्रीनरचन्द्रसूरीणामादेशेन गुणवल्लभेन समर्थितेयं पुस्तिका। प्र. २८१८

वर्षे प्रस्तुतसूरिविरचितानि प्रशस्तिरूपाणि वस्तुपालस्तुतिकाव्यानि गिरनारगिरौ शिलालेखे वर्त्तन्ते। मन्त्रीश्वरवस्तुपालप्रार्थनयाऽलङ्कार-महोदधिविरचयिता नरेन्द्रप्रभसूरिरस्य शिष्यः।

नरचन्द्रटिप्पनकम्, प्रश्नचतुर्विंशतिका, प्रश्नशतकमित्येतेषां प्रणेताऽयमेव परो वेति न निर्णयः।

(२६) श्रीदेवेन्द्रसूरिः।

श्रीचित्रकूट (चीतोड) महीपतिप्रदत्त 'हीरला' बिरुदभृतां विश्वविश्वविख्यातयशसां श्रीजगच्चन्द्रसूरीणां विनेयवर्गग्रामणीः सूरिवर्योऽसौ। श्रीमुनिसुन्दरसूरिप्रणीतगुर्वावलीलेखानुसारेण विक्रमीय-सप्तविंशत्यधिकत्रयोदशशतमितेऽब्देऽस्य स्वर्गारोहणं, तेन निर्णीयते निर्विरोधं सत्तासमयोऽस्य विक्रमीयत्रयोदशशताब्दीरूप एव।

ग्रन्थसन्दर्भस्त्वस्य—

भाष्यत्रयम् (चैत्यवंदनभाष्यं गा. ६३, गुरुवन्दनभाष्यं गा. ४१, प्रत्याख्यानभाष्यं गा. ४८), सिद्धपञ्चाशिका (गा. ५०), सिद्धदण्डिका (गा. १३), नव्यकर्मग्रन्थपञ्चकं (गा.), वन्दारुवृत्तिः, 'चत्तारिअट्ठ' स्तवनं, वृद्धचतुःशरणग्रन्थः (गा. ११५), सम्यक्त्वस्वरूपस्तवः (गा. २५), चैत्यप्रतिकृतिस्तवनं सावचूरिकम् (गा.), शाश्वतबिम्बसङ्ख्यास्तवनम् (गा. २४), श्राद्धदिनकृत्यम् (गा. ३४४), उपमितिभवप्रपञ्चासारोद्धारः (गा. ५७०), धर्मरत्नप्रकरणवृत्तिः (ग्रं. ९६८२), नवपदप्रकरण-वृत्तिः (ग्रं. ९०००), वीतरागविज्ञप्तिः (ग्रं. १८४८), उपदेश-कुलकम्, दानादिकुलकचतुष्कम्, (गा.) प्रणिधानकुलकम्

(गा. ९०), चन्द्रप्रभचरित्रं संस्कृतप्राकृतमयम् (ग्रं. ५३२५ सं. १२६४ विरचितम्, साधुसामाचारी (ग्रं.), विचाररत्नाकरः (ग्रं.) सुदर्शनाचरितं

प्रश्नोत्तररत्नमालावृत्तिं। (ग्रं.), तस्य कृतितया मन्यन्ते केचित् तद् भ्रान्तिमूलमेव।

ये, सेरीसास्थाने श्रीपार्श्वनाथस्य प्रासाद एकरात्रिमध्ये व्यन्तरबलान्निष्पादितस्ते श्रीदेवेन्द्रसूरयो नागेन्द्रगच्छीयत्वात् कलिकालसर्वज्ञश्रीहेमचन्द्राचार्यसमकालिकत्वाच्चेतो भिन्नाः।

(२७) श्रीधर्मघोषसूरिः।

श्रीदेवेन्द्रसूरिपट्टाम्बरदिवामणिः सुविहितचूडामणिः सूरिवरोऽयं। विभूषयाञ्चक्रे तपागच्छीयं पञ्चचत्वारिंशत्तमं पट्टम्।

एतस्योपदेशामृतपानपीनमनाः पृथ्वीधरः साधुर्यदीयपदनेकशो

१ सारवृत्तिदशाः कर्मग्रन्थदीपास्तमोहराः।
तस्य प्रवचनावासे भान्ति प्रेष्टार्थदर्शकाः॥
नानास्तवनप्रकरणरत्नानि समुद्धृतानि समयाब्धेः।
पुरुषोत्तमेन तेनालङ्कृतये शासनस्यासन्॥
पञ्चाशिका सिद्धविचारवाच्या भाष्याणि वृत्तं च सुदर्शनायाः।
उपासकानां दिनकृत्यसूत्रवृत्तौ च टीकापि च धर्मरत्ने॥
देवेन्द्राद्या श्राद्धयामोयभक्तिग्रन्थाद्यन्याप्यस्त्यनेनास्य सृष्टिः।
एवं नानाग्रन्थसोपानपङ्क्त्या स्वारोहं तन्मुक्तिसौधं व्यधात् सः॥
—गुर्वावल्यां मुनिसुन्दरसूरिः।

२ गुरुपर्वक्रमपरिचयार्थमस्य विलोक्यतां पं हंसराजात्मज हीरालाल मुद्रापितवृत्तिप्रशस्तिः।

जिनालयानि सप्त ज्ञानभाण्डागारांश्च। एकविंशतिसुवर्णघटीव्ययेन व्यधापयच्छत्रुञ्जये श्रीऋषभजिनप्रासादम्, पर्यदधाच्च षट्पञ्चाशत्सुवर्णघटीव्ययेनेन्द्रमालामतिविशालाम्।

श्रीमतो मन्त्रविद्याविशारदत्वोदाहरणानि प्रदत्तान्यनेकानि श्रीश्रीमुनिसुन्दरसूरिप्रणीतायां गुर्वावल्याम्। परमिह तु वाचकचेतश्चमत्कारकारकं प्रदीयते श्रीगुणरत्नसूरिविरचितक्रियारत्नसमुच्चयान्तःस्थगुरुपर्वक्रमवर्णनाधिकारगतो योगिराजपराजयनवृत्तान्तः, तथाहि—

" योगी कश्चन शिष्यवृन्दकलितोऽनन्त्यां स्थितो गर्भभृ—
नानासिद्धिबहुप्रसिद्धिहृततद्भूपप्रजाभ्यर्चितः।
तत्र स्थातुमयं न जैनयतिनां दत्ते कदापि क्वचि-
च्चेदागच्छति कोऽपि साधुरिह यस्तं प्रत्यसौ मत्सरात् ॥३२॥
आसन्नोऽप्यथ दूरगोऽपि सहसा स्वीयप्रभावोद्धुरो
हुङ्कारात् तृणतन्तुधूलिकणिकाक्षेपात् तथा स्वाङ्कतः।
मार्जारान् नकुलोन्दुराहिसरटान् गोधावृकान् वृश्चिकान्
फेरण्डप्रभृतींश्च मुञ्चतितमां लक्षादिसङ्ख्यान् क्षणात् ॥३३॥
युग्मम्।
अन्याश्चापि विभीषिकाः प्रकटयत्युच्चैः स नानाविधा—
स्तद् दृष्ट्वा भयलुवितांश्छलयति क्षुल्लान् स पापः क्षणात्।
साधुः कोऽपि न तत्र तिष्ठति ततः श्रीधर्मघोषोऽन्यदा
सूरिस्तत्र समीयिवान् बहुपरीवारो विहारक्रमात् ॥३४॥
साधूनध्वनि सङ्गतान् स सहसा दृष्ट्वाऽथ दुष्टो रुषा
दन्तैर्दष्टरदच्छदोऽनददद: श्वेताम्बराः ! किं धरा।

शून्याऽस्ते सकलाऽपरा यदिह भोः प्राप्ता विशङ्का हठात्
दृष्टोऽहं यदि नो श्रुतोऽपि किमु रे नात्र स्थितो नन्वहम्' ॥३५॥

बाहुभ्यां जलधिं तराणि यदि वा तं शोपयाणि क्षणा-
दाकाशं विपुलं प्रयाणि खगवद्दात्री च कुर्यां दिनम् ।
शेषाहिं दृढयोगपट्टतुल्या बध्नानि सौवासने
फूत्कृत्यापि गिरीन् नयानि गगने वायू रजोवद् रयात् ॥३६॥

युग्मम् ॥

भो ! भो ! यात पलाय्य दृष्टिपथतो मा मा वमन्ध्वं हठा-
न्नो चेत् स्थेयमिह स्थिरैर्भवति यत् तद् दृश्यतां सम्प्रति ।
व्याहार्षुर्मुनयो सुधात्मनि मद धत्से विषत्से न किम् ?
क्षान्ति ब्रूम इद हिताय भवतो जानासि चेत् किञ्चन ॥३७॥

नो चेद् यन्ननु रोचते प्रकुरु तत् तावत् स्थिताः स्मो वयं
योगिन्नुच्छलितोऽपि यन्न चणको भाण्डं प्रभेत्तुं क्षमः ।
क्रुद्धस्तद्वचसा विधाय विकृतं वक्त्रं स भीत्यावहं
दन्तान् स्थूलतरानदीदृशदथो जान्वग्रजाग्रन्मुखान् ॥३८॥

किं नो भीपयसे तृणाय न वयं मन्यामहे त्वादृशं
व्याहृत्येति मयोज्झिता मुनिवरास्तत्पातसंसूचिनीम् ।
उद्गीर्य स्वकफोणिमुन्नततरां जग्मुस्ततः श्रीगुरो-
रभ्यर्णे जगदुश्च तद्गुरुरथो प्रोवाच सर्वान् यतीन् ॥३९॥

चेद् योगीह बिभीषिकां विकुरुते मा भैष्ट तद् भो ! मनाक्
त्राताहं वरिवर्मि वोऽथ वसतौ दोषागमे लक्षशः ।

सूच्यास्या अतिवक्रतुण्डनखरा अन्यान्यदेहोर्ध्ववर्गाः ।
कल्लोला इव वारिधेर्दशदिगुद्भूताः प्रसत्सुः क्षणात् ॥४०॥
अङ्गारोहणवस्त्रपात्रवल्कस्तम्भादनैकादरान्
दृष्ट्वा तान् वसतेर्बहिश्च परितः श्वानौतुसर्पध्वनीन् ।
श्रुत्वा रौद्रतमान् प्रकम्प्रतनवो भीतेर्भरात् साधवो-
ऽन्योऽन्याह्वानपराश्च नालमभवन् स्थातुं प्रनष्टुं तथा ॥४१॥
वस्त्रच्छन्नमुखे घटे प्रथमतः सज्जीकृते श्रीगुरु-
र्दत्वा हस्तमथाजपद् गतभयो यावत् स तावच्छठः ।
सर्वाङ्गेऽप्युदितं व्यथासमुदयं हर्तुं विषोढुं प्रणि-
न्होतुं वाप्यसहस्ततोऽनुगजनानूचे म्रिये भो ! म्रिये ॥४२॥
धिग्मामनात्मज्ञमदीर्घदर्शिनं येनाभिमानादपमानितो गुरुः ।
क्वाणुः क्व मेरुः क्व सरः क्व सागरः क्वाहं हहा क्वैष च
सर्वसिद्धिवित् ॥४३॥
भीतः सोऽविकलं निजं विलसितं संहृत्य पीडावशा-
दाक्रन्दंश्च क्षणंश्च तत्र वसतौ गत्वा मुखात्ताङ्गुलिः ।
ऊचेऽज्ञानवशाद् यदत्र विहितं तत् क्षम्यतां क्षम्यतां
नातो वो विदधामि किञ्चिदशुभं साक्षी जनोऽत्राखिलः ॥४४॥
निरीक्ष्य दीनं स्वपदोर्विलीनं तं योगिराजं सुसमाधिभाजम्
चकार शान्तः प्रमुधर्मघोषः पुण्यप्रभायाश्च बभूव पोषः ॥४५॥"

प्रायशो 'देवेन्द्रविद्यानन्दधर्मकीर्ति' पदाङ्किताः *श्रीमतः* कृतय । तास्त्वेवम्—चैत्यवन्दनभाष्यवृत्तिः (सद्धाचारनाम्नी), यो-

निरतवेनम् (गा. १३) समवसरणप्रकरणम् (गा. २४), (लोकनालिकाद्वात्रिंशिका गा.) कायस्थितिप्रकरणम् (गा.) भवस्थितिप्रकरणम् (गा.) कालसप्ततिका (गा. ७४) देहस्थिति प्रकरणम् (गा. १८) दुषमाकालसङ्घस्तवनम् (गा. २६) **युगप्रधानस्तोत्रम्** (गा.) ऋषिमण्डलस्तोत्रम् (गा. २१०) परिग्रहप्रमाणम् ' सुअधम्म ' स्तवनम् (गा. ३९) चतुर्विंशतिजिनानां चतुर्विंशतिः स्तवनानि, ' **स्वस्ताशर्मं** ' स्तोत्रम् (पद्य. ४) ' **देवेन्द्रैरनिशं** ' (श्लो) श्लेषस्तोत्रम् , ' **यूयं युवां त्वं** ' (श्लो.) श्लेषस्तुतयः, चतुर्विंशति जिनस्तवनम् , ' **जयवृषभ !** चतुर्विंशतिजिनस्तुतयः, अष्टापदकल्पः, गिरनारकल्पः, श्राद्धजीतकल्पः संस्कृतप्राकृतभाषानिबद्धान्यत्र (पृ १३) मुद्रापितानि चतुर्विंशति जिनभवस्तवनादीनि विविधानि स्तोत्राणि ।

' **देवेन्द्र** ' शब्देन स्वगुरोः श्री **देवेन्द्रसूरेः**, ' **विद्यानन्द** ' पदेन स्वज्येष्ठ गुरुभ्रातुः श्री **विद्यानन्दसूरेः**, ' **धर्मकीर्तिः** ' इत्युल्लेखेनात्मनो धर्मकीर्ति दिति नाम च प्रथममास स्वकृतौ लक्ष्मभिपात् ।

विक्रमीयद्व्युत्तरत्रयोदशशत (१३०२) तमेऽब्दे जातदीक्षस्य स्वज्येष्ठसोदरस्य श्रीविद्यानन्दमुनेर्दीक्षानन्तरम् धर्मकीर्तिरिति

१ त. ५ पर्यन्तानि स्तोत्राणि प्रसिद्धिं नीतानि सावचूरिकाणि **भावनगरस्थया श्री जैन आत्मानन्द सभया.**

२ अष्टयमकमयराव्यकरणाभिमतमन्त्रिमदापनोदाय प्रणीतेयमेकरात्रावेवात्रभवता, यदुक्तं **श्रीमुनिसुन्दरसूरिणा** गुर्वावल्याम्—

"**श्रीशारदालब्धवरो** निशैकयाऽष्टभः स कृत्वा यमकैरलङ्कृताः ।
स्तुतीर्जिनानां शमदज्वरौषधीरबूबुधद् गुर्जरराजमन्त्रिणम् ॥११६॥

नाम्ना गृहीतवानसौ दीक्षाम्, विक्रमीयत्रयोविंशत्यधिकत्रयोदशशततमेऽब्दे (१३२०) उपाध्यायपदम्, अष्टाविंशत्यधिकत्रयोदशशत (१३२८) तमे संवत्सरे व्यभूषयत् सूरिपदम्, विक्रमीयसप्तपञ्चाशदुत्तरत्रयोदशशत (१३५७) तमे हायने च दिवं जगामेति पट्टावल्याद्युल्लेखदर्शनाद् द्व्युत्तर त्रयोदशशत (१३०२) वर्षतोऽनन्तरं सप्तविंशत्यधिक त्रयोदशततमाब्दतश्चार्वाक् मध्यवर्ती श्रीमतः सत्तासमयः सुनिश्चित एव ॥

(२५) श्री सोमप्रभसूरिः ।

तपागच्छीयसप्तचत्वारिंशत्तमपट्टविभूषक. श्रीधर्मघोषसूरिशिष्यशिरोवतंसः सूरिवरोऽयम् ।

वि. सं. १३१० वर्षे जन्म, सं. १३२१ वर्षे दीक्षा, सं. १३३२ वर्षे सूरिपदम्, सं. १३७३ वर्षे स्वर्गारोहणमस्य ।

अप्कायविराधना भयेन कोङ्कणदेशे, क्षुद्रजलदौर्लभ्येन मरुदेशे च साधूनां विहारकरणं निषेधयामासासौ ।

कृतयोऽस्य–यतिजीतकल्पसूत्रम्, 'यत्राखिल' स्तुतयः, 'जिनेन येन' स्तुतयः, 'श्रीमच्छर्म' स्तोत्रम् ।

सं. १३५७ स्वगुरुश्रीधर्मघोषसूरिस्वर्गगासदिवस एव स्वस्याल्पमायुर्विज्ञाय न्यवीविशद् विमलप्रभं सूरिपदेऽसौ ।

शतार्थकाव्य–कुमारपालप्रतिबोध, सुमतिनाथचरित्र, सूक्तावल (सिन्दूरप्रकर०) प्रणेता श्रीसोमप्रभाचार्यस्त्वितो भिन्नः, श्रीविजयसिंहाचार्यशिष्यत्वात् ।

(२६) श्री सोमतिलकसूरिः ।

श्री सोमप्रभसूरिपट्टपद्माकरप्रबोधनैक प्रद्योतनस्यास्य सूरिवर्यस्य वि. सं. १३५५ माघे जन्म, सं १३६९ वर्षे दीक्षा, सं. १३७३ वर्षे सूरिपदम्, सं. १४२४ वर्षे स्वर्गगमनं च ।

कृतिकलापस्त्वस्य—

बृहन्नव्यक्षेत्रसमासः, सप्ततिशतस्थानप्रकरणं, 'यत्राखिल' सञ्ज्ञकचतुर्विंशतिजिनस्तुतिवृत्तिः, 'जयवृषभ' चतुर्विंशतिजिनस्तवनवृत्तिः, 'स्वस्ताशर्म' स्तुतिः, 'श्रीतीर्थराज' स्तुः (चतुरर्थभाक्) एतद्वृत्तिश्च, 'शुभभावानत०,' 'श्रीमद्वीरं स्तुवे०' (कमलबन्धस्तवनम्), शिवशिरसि०, 'श्रीनाभिसम्भव०' 'श्रीशैवेय०,' 'श्रीसिद्धार्थ०' वीरस्तवनम् (श्लो. १२), चतुर्विंशतिजिनस्तवनम्,

एतस्मा एव प्राभृतीचकार श्रीजिनप्रभसूरिः स्वनामाङ्कितानि सप्तशतीमितानि स्तोत्राणि सबहुमानम् ।

शीलतरङ्गिणीवृत्तिविधायिनः सोमतिलकसूरयस्त्वतो भिन्नः ।

(२७) जिनप्रभसूरिः ।

वि. सं. १३३१ वर्षे लघुखरतरशाखासंस्थापक श्री जिनसिंहसूरेः शिष्यचूडामणिरयम् । अनेन च स्वयमेवाऽजितशान्तिस्तववृत्त्यादौ स्वस्य कृतिकलापे—

"संवद् विक्रम भूपतेः शरऋतूदर्चिः शशाङ्कैर्मिते (वै.१३६५, शा. श. १२३०)

पौषस्यासितपक्षभाजि शनिना युक्ते द्वितीयातिथौ ।

श्रीमान् श्रीजिनसिंहसूरिसुगुरोः पादाब्जपुष्पन्धयः
पुर्यां दाशरथेर्जिनप्रभगुरुर्जग्रन्थ टीकामिमाम् ॥ "

इत्यादिना निरदेशि चतुर्दशशताद्वीरूपः स्वस्य सत्ताकालः ।

अस्य हि मन्त्रविद्यायां सुमनोमनश्चमत्कारि सामर्थ्यमासीत्–

उक्तं च— रायण थकी जिणि कुलह नंपिउ धट्ट उतारी
विद्द महि य सुप वाद नयरि पट्ट नववारी ।
ढिल्लीपतिसुलताण पूठि वडवृक्ष चलावी
रायण सेतुंज सिहरि दुद्ध जलहर वरसावी ।
दोरडई मुद्रकिय प्रतिमा जिन बोलइ वयण ।
जिनप्रभसूरि कवि वयर कहि भरतखंडमंडन रयण ॥

एतदर्थे विशेषजिज्ञासुभिर्विलोकनीयः श्रीसोमधर्मगणि–
विरचितोपदेश सप्ततिकायास्तृतीयाधिकारप्रान्तगतो वृत्तान्तः।

दन्त विश्वमिते (१३३२) वर्षे श्री जिनप्रभसूरयः ।
अभूवन् भूभृतां मान्याः श्रीजिनप्रभसूरयः । "

इत्याद्यश्लोकात्मकः

मूर्तिमान् प्रतिभाप्रकर्ष इव राजतेतरामत्रभवतोऽनघा कृतितति-स्त्वेवम्—

१ परमसुखद्वात्रिंशिका
२ प्रव्रज्याविधानवृत्तिः
३ प्रत्याख्यानस्थानविवरणम्
४ साधुप्रतिक्रमणवृत्ति (सं. १३६५)
५ सन्देह विषौषधिवृत्तिः (सं. १३६४)
६ श्रेणिकचरित्तम् (द्व्याश्रयं) (सं. १३५६)
७ विषमकाव्यवृत्तिः

८ तपोटमतकुट्टनकम्

९ धर्माधर्मकुलकम्[1]

१० पूजाविधिः

११ विधिप्रभा (सं. १३६३)

१२ सप्तस्मरणटीका

१३ वन्दनस्थानविवरणम्

१४ विविधतीर्थकल्पः (सं. १३२७तः १३८९)

१५ दीपालिकाकल्पः

१६ सूरिमन्त्रप्रदेशविवरणम्

१७ अजितशान्तिभयहर-उपसर्गहरस्तोत्रवृत्तिः (सं. १३६५)

काव्यमाला सप्तम गुच्छकान्त (पृ. ८६–९५) मुद्रितविशालराज- गणिशिष्यविहिता सिद्धान्तस्तवावचूरिप्रारम्भे "पुरा श्रीजिनप्रभसूरिभिः प्रतिदिनं नवस्तवनिर्माणपुरःसरं निरवद्याहारग्रहणाभिग्रहवद्भिः प्रत्यक्षपद्मावतीदेवीवचसामभ्युदयिनं श्रीतपगच्छं विभाव्य भगवतां श्रीसोमतिलकसूरीणां स्वशैक्षशिष्यादिपठनविलोकनार्थं यमकश्लेषचित्रच्छन्दोविशेषादि नवनवभङ्गीसुभगाः सप्तशतीमिताः स्तवा उपदीकृता निजनामाङ्किताः" इत्युल्लेखदर्शनात् कृता एभिः सप्तशतीमिताः स्तवा इति निश्चीयते परमुपलभ्यमानास्त्वेवम्—

१-ज्ञानप्रकाशकुलक (गा. १२५), मदनरेखासन्धि, चतुर्विधभावनाकुलक (गा. ११), जीवानुशास्तिसन्धि (गा. १८), नेमिनाथरास (कडवा ११), भव्यचरित (गा. ४४), युगादिजिनचरितकुलक (गा. २७), भविय कुटुंबचरित (गा. ३४) श्रावकविधिप्रकरण (गा ३४), सर्वचैत्यपरिपाटिस्वाध्याय प्रभृतिप्रणेताऽऽगमगच्छीय देवभद्रसूरिशिष्य. श्रीजिनप्रभसूरिः त्रयोदशताब्दीभवोऽपि अस्माद्भिन्नः।

	नाम	प्रतीकम्	पद्यानि	मुद्रितस्थलम्)
५	१ सिद्धान्तागमस्तवः	नत्वा गुरुभ्यः०	४६	सप्तमगुच्छे (पृ. ८६)
	२ पार्श्वस्तवः	का मे वामेय ! शक्ति'	१७	,, (पृ. १०७)
	३ गौतमस्तोत्रम्	श्रीमन्तं मगधेषु	२१	,, (,, ११०)
	४ वीरस्तवः	कंसारिक्रमनिर्यदापगा	२५	,, (,, ११२)
	५ चतुर्विंशतिजिनस्तव.	कनककान्तिधनुः	२९	,, (,, ११५)
	६ पार्श्वस्तवः	अधियदुपनमन्तो	१२	,, (,, ११७)
	७ श्रीवीरनिर्वाणकल्याणकस्तवः	श्रीसिद्धार्थनरेन्द्रवंश०	१९	,, (,, ११९)
	८ श्रीऋषभजिनस्तवनम्	अस्तु श्रीनाभिभूर्देवो	११	जै. स्तो.स.(,, २६)
	९ अजितजिनस्तवनम्	विश्वेश्वरं मथितमन्मथ	२१	,, (,, -२८)
	१० श्रीवीरस्तवनम्	चित्रैः स्तोष्ये जिनं वीरं	२७	,, (,, ९२)
	११ श्रीऋषभजिनस्तवनम्	अल्लाल्लाहि (पारसीभाषायाम्)	११	,, (,, २४७)
	१२ चतुर्विंशतिजिनस्तोत्रम्	ऋषभनम्रसुरासुरशेखर	२९	,, (,, १४९)
	१३ ,,	आनन्दसुन्दरपुरन्दरनम्र	२९	,, (,, १५१)

२९	वीरस्तवनम् (लक्षणप्रयोगमयम्)	निस्तीर्णविस्तीर्णभवार्णवं श्री	१७	,, २६०
३०	श्रीवीतरागस्तवनम्	जयन्ति पादा जिननायकस्य	१६	,, २६१
३१	श्रीचन्द्रप्रभस्तुतिः	देवैर्यस्तुष्टुवे तुष्टैः	४	,, २६२
३२	श्रीऋषभजिनस्तवनम्(अष्टभाषामयम्)	निरवधिरुचिरज्ञानं	४०	,, २६३
३३	जीरापल्लिपार्श्वस्तवनम्	जीरिकापुरपतिं सदैव तं	१५	,, २६८
३४	फलवर्द्धिपार्श्वनाथस्तवनम् (प्राकृते)	सयलहिवाहिजलहर	१२	,, २६९
३५	श्रीचन्द्रप्रभस्तवनं (षड्भाषामयम्)	नमो महासेननरेन्द्रतनूज!(सूनो!)	१३	,, २६९
३६	श्रीपार्श्वनाथलघुस्तवः	दोसावहारदक्खो	१०	अत्रैव. पृ. २२८
३७	अर्हदादिस्तवनम्	मानेनोर्वी व्यहृत परितो	८	(प्र.र.मा.४), पृ. २२
३८	पार्श्वस्तवनम्	श्रीपार्श्वं भावतः स्तौमि !	९	,, २३
३९	चतुर्विंशतिजिनस्तवनम्	जिनर्षभ ! प्रीणितभव्यसार्थ !	७	,, २३
४०	पार्श्वजिनस्तवनम्	श्रीपार्श्वः श्रेयसे भूया	४४	,, २४
४१	शान्तिजिनस्तवनम्	श्रीशान्तिनाथो भगवा	२०	,, २६
४२	श्रीमहावीरस्तवनम्	असमशमनिवासं	२५	,, २८
४३	चतुर्विंशतिजिनस्तवनम्	आनम्रनाकिपति०	२५	,, ३०२
४४	चतुर्विंशतिजिनस्तवनम्	तत्त्वानि तत्त्वानिश्रृतेषु सिद्धं	२८	,, ३०३

४५ श्रीवीरस्तवनम्	श्रीवर्द्धमानवरसूरित०	१३	प्र.र.भा.२, पृ. २५७
४६ चतुर्विंशतिजिनस्तवनम्	यं सततमक्षमाल्लो	३०	जैन. पृ. २१६
४७ मुनिसुव्रतस्तुतिः	निर्माय निर्मायगुणर्द्धि०	,,	अमुद्रिता
४८ चतुर्विंशतिजिनस्तवनम्	ऋषभदेवमनन्तमहोदयं	,,	,,
४९ आज्ञास्तवनम् (प्रा.)	नयगमभंगपहाणा	११	जैन. २२७
५० गौतमस्तवनम् (महामन्त्रमयम्)	ॐनमस्त्रिजगनेतु	९	,, २३०
५१ पद्मावतीचतुष्पदिका	जिनशासन अवधारि	३७	अमुद्रिता
५२ श्रीगौतमस्तोत्रम्	जम्मपवित्तिय सिरि.	२५	जैन पृ. २३५
५३ श्रीपार्श्वजिनस्तोत्रम्	पार्श्वनाथमनघं.	९	अमुद्रितम्
५४ श्रीवीरजिनस्तोत्रम्	सिरिवीरराय ! देवाहिदेव !	३५	,,
५५ श्रीशारदास्तोत्रम्	वाग्देवते ! भक्तिमता	१३	,,
५६ श्रीशारदाष्टकम्	ॐ नमस्त्रिजगद्वन्दित	९	,,
५७ श्रीवर्धमानविद्या	इय वद्धमाणविज्जा	१७	,,
५८ मंगलाष्टकम्	नतसुरेन्द्र ! जिनेन्द्र !	९	प्रा. जै. स्तो. सं.
५९ पञ्चपरमेष्ठि महामन्त्रस्तवनम्	किं कप्पतरु रे०	१३	,,

एतद्व्यतिरिक्ता अन्या अपि भविष्यन्ति कृतयः श्रीमतां परं नाऽद्यावधि तद्दर्शनेनाऽपि बभूव मे दृष्टिसाफल्यम्। जानाना अपि तपागच्छमभ्युदयिनमुपदीकुर्वाणा अपि सोमतिलकसूरिभ्यः सबहुमानं शतशती-

मितानि स्तोत्राणि विरचयेयुरिमे '**तपोमतकुट्टनम्**' [1] नाम गच्छक-दाग्रहप्रकाशकं ग्रन्थमिति महच्चित्रम् ।'

श्रीमल्लिषेणसूरिभिः १२१४ शाकाब्दे विरचितायां स्याद्वाद-मञ्जरीवृत्तौ साहाय्यकृतोऽमी, उक्तं च तत्रैव—

"श्रीजिनप्रभसूरीणां साहाय्योद्भिन्नसौरभा ।
श्रुतावुत्तंसतु सतां वृत्तिः स्याद्वादमञ्जरी ॥ ३ ॥"

श्रीजिनसेनशिष्योभयभाषाकविशेखर**श्रीमल्लिषेणसूरि**विरचिते **भैरवपद्मावती** कल्पेऽप्यस्यैव साहाय्यम् ।

(३१) देवेन्द्रसूरिः ।

एतन्नामधेयधारिणो भिन्नभिन्नगच्छेष्वनेके समजायन्त सूरिपुर-न्दरास्तथाप्यत्रैव पृ. ५४ मुद्रिते त्रिंशच्चतुर्विंशतिकास्तवनदशके प्रत्येकस्तवान्ते '**श्रीसङ्घतिलकश्रियम्**' इति पदावलोकनेन सम्यक्त्व-सप्ततिकावृत्तिं (तत्त्वकौमुदी) विरचयितुः **रुद्रपल्लीय**गच्छतिलकायमानस्य **श्रीसङ्घतिलकाचार्यस्य** शिष्यपुङ्गवोऽयमिति निश्चयः ।

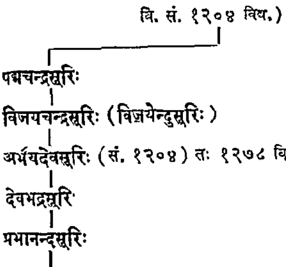
गुरुपर्वक्रमस्त्वस्य प्रश्नोत्तररत्नमालावृत्ति–सम्यक्त्वसप्ततिकावृत्ति–शीलोपदेशमालावृत्ति (शीलतरङ्गिणी) प्रशस्तिपद्यैः सम्यगवबुध्यते, स च वाचकानां सौलभ्याय दीयतेऽत्र वृक्षरूपेण—

१ 'तपोमतकुट्टनं जिनप्रभस्य कृतिरित्यत्र नास्ति संदेहः, परं तन्न दर्शितेन स्वस्य सिद्धान्ताऽनभिज्ञत्वेन बालसुलभेन अभिनिवेशेन द्वेषपोषेण न शक्यते। प्रत्युतायं ग्रन्थः कर्त्रा स्वस्य प्रथमे वयसि निर्मितः स्यात्, तपा-गच्छीयैः सह मैत्री च पश्चिमे वयसि।' इति श्रीकल्याणविजयमुनिवराः ।

- श्री वर्द्धमानसूरिः (सं. १०८८ वि.)
  - जिनेश्वरसूरिः[1] (वि. सं. १०८०–८४ वि.)
    - अभयदेवसूरिः[4] (वि. सं. १०७२ तः ११४५ स्व.)
      - जिनवल्लभसूरिः[5] (सं. ११२८ तः ११६० नि०)
        - जिनदत्तसूरिः[6] (वि. सं. ११३२ तः १२११ वि.)
        - जिनशेखरसूरिः[7] (रुद्रपल्लीयगच्छसंस्थापकः
      - प्रसन्नचन्द्रसूरिः
  - बुद्धिसागरसूरिः[3] (वि. सं. १०८४ वि.)

---

१ उपदेशपदटीकाविरचयिता । २ प्रमालक्ष्मादिप्रणेता । सं. १०८० वर्षे जावालिपुरे । ३ सं. १०८० वर्षे व्याकरणकर्ता । ४ नवाङ्गवृत्तिविधायकः । ५ पिण्डविशुद्ध्यादिनिर्माता । ६ अजितशान्त्यादिप्रणेता । ७ उक्तं च प्रश्नोत्तररत्नमालाप्रशस्तौ—

८ यस्मादासीदसीमप्रशमसुखगुणैरद्वितीयो वरेण्यः

षट्तर्कग्रन्थवेत्ताऽभयपदपुरतो देवनामा मुनीन्द्रः ।

यस्मात् प्रालेयशैलादिव भुवनजनमातपावित्र्यहेतुः ।

जज्ञे गङ्गाप्रवाहः स्फुरदुरुकमलो रुद्रपल्लीयगच्छः ॥

चन्द्रसूरिः — विमलचन्द्रसूरिः

गुणशेखरसूरिः

संङ्घतिलकाचार्यः

[10]सोमतिलकसूरिः — देवेन्द्रसूरिः

श्रीमतो हेमचन्द्राख्यः शिष्यः

कृतयस्तु प्रश्नोत्तररत्नमालावृत्ति–त्रिंशच्चतुर्विंशतिस्तवदशकातिरिका नान्या अद्यावधि नयनपथमागता मे ।

---

९ जयन्तविजयकाव्यकर्ता (स. १२७८) सम्यक्त्वसप्ततिकावृत्तिविधाता (सं. १४२२)। १० शीलतरङ्गिणीवृत्तिविरचयिता । ११ प्रश्नोत्तररत्नमालावृत्तिप्रणेता ।

(३२) मेरुनन्दनोपाध्यायः

अनेनैव विरचिते श्रीजिनोदयसूरिविवाहलाप्रान्ते–एहु सिरि जिणउदयसूरिनियसामिणो कहिउ मइ चरिउ अइमंदबुद्धि अम्ह सो दिक्खगुरु देउ सुपसन्नउ दंसणनाममन्नारित्तसुद्धिं। एहु गुरुराय वीवाहलउ जे पढइ जे गुणइ जे सुणंति उभयलोगे वि, ते लहइ मणवंछियं मेरुनंदनगणि इम भणंति ॥ ” इत्यनेन पद्येन श्रीजिनोदयसूरिर्निरूपितः स्वय स्वस्य दीक्षागुरुः, श्रीजिनोदयसूरेश्च सं. १३७५ वर्षे रुद्रपालश्रेष्ठिपत्नी धारलदेवीकुक्षौ प्रह्लादनपुरे जन्म, सं. १३८२ वर्षे श्रीजिनकुशलसूर्यन्तिके दीक्षा, सोमप्रभ इति नाम। स. १४०६ वर्षे जेसलमेरुदुर्गे वाचनाचार्यपदम्, सं. १४१५ वर्षे स्तम्भतीर्थे तरुणप्रभसूरिभि प्रदत्तं सूरिपदम्, 'जिनोदयसूरि' रित्यभिधानं च। सं. १४३२ वर्षे समाधिना समाससाद स्वर्गिसम्पदम्। इत्यनाशङ्कचमनेहः, मेरुनन्दनोपाध्यायस्याप्यस्य समान एव सत्तासमय.।

कृतयस्त्वस्य–जिनोदयसूरिविवाहलउ, अजितशान्तिस्तवनम्, सीमन्धरजिनस्तवनं (अप०)

(३३) श्रीदेवसुन्दरसूरिः।

तपागच्छीयैकोनपञ्चाशत्तमपट्टपूर्वाचलप्रभाकरः स्थावरजङ्गमविषापहारी मन्त्रतन्त्रविद्यामन्दिरं योगाभ्यासनिष्णातो जलानलव्यालादिभयध्वंसी त्रिकालनिमित्तवेत्ता महानरेन्द्रवन्द्यचरणारविन्दः सूरिवरोऽयं श्रीसोमतिलकसूरिशिष्य।

श्रीमतो विक्रम सं. १३९६ तमेऽब्दे जन्म, स. १४०४ तमे वर्षे दीक्षा, १४२० तमे हायनेऽणहिल्लपुरपत्तने सूरिपदम् ।

तत्रभवतो विद्वच्छिरोरत्न समजायत शिष्यरत्नपञ्चकं, तच्चैवम्–

१ **ज्ञानसागरसूरिः**—विमलनाथचरित्रादिविरचयिता

२ **कुलमण्डनसूरिः**—सिद्धान्तकलापोद्धार–विचारामृतसङ्ग्रहादिप्रणेता ।

३ **गुणरत्नसूरिः**—क्रियारत्नसमुच्चय–षड्दर्शनसमुच्चयवृत्तिविरचयिता ।

४ **सोमसुन्दरसूरिः**—योगशास्त्रोपदेशमालावचूरिप्रणेता

५ **साधुरत्नसूरिः**—यतिजीतकल्पवृत्तिकर्ता

(३४) श्रीसोमसुन्दरसूरिः ।

प्रल्हादनपुरे **सज्जनश्रेष्ठिनो माल्हणदेव्याः** कुक्षौ विक्रमसंवत् **१४३०** वर्षेऽस्य जन्म, **सोमस्वप्नावलोकनात् 'सोम'** इति प्रादायि नाम । सं. १४३७ वर्षे स्वभगिन्या सम कक्षीकृता दीक्षा । सं. **१४५०** वर्षे विंशतिवर्षदेशीयो निखिलवाङ्मयपारदृश्वा प्राप्तवान् वाचकपदम्, सं. १४५७ वर्षेऽष्टादशशतसाधुपरीवार. सूरिपदं प्रपेदे । विधायोपदेशकौशलेन विविधजिनालय–जिनबिम्बप्रतिष्ठा–मुनिपदप्रतिष्ठापन–तीर्थसङ्घयात्राद्यनेकधर्म्यकर्माणि सवत् १४९९ वर्षे दिवं जगाम । एतदर्थे विशेषजिज्ञासुभिर्विलोकनीयं पण्डितप्रकाण्डश्री**प्रतिष्ठासोम**प्रणीतं श्रीसोमसौभाग्यकाव्यम् ।

श्रीमतः श्रीमुनिसुन्दरसूर्याद्याः पञ्च शिष्या मुख्याः, यदुक्तमाचारप्रदीपप्रशस्तौ श्रीरत्नशेखरसूरिणा—

" देवसुन्दरगुरोः पट्टे श्रीसोमसुन्दरगणीन्द्राः ।
युगवरपदवीं प्राप्तास्तेषां शिष्याश्च पञ्चैते ॥ ७ ॥

मारीत्यवमनिराकृतिसहस्रनामस्मृतिप्रभृतिकृत्यैः ।
श्रीमुनिसुन्दरगुरवश्चिरन्तनाचार्यमहिमभृतः ॥ ८ ॥

श्रीजयचन्द्रगणेन्द्रा निस्तन्द्राः सङ्घगच्छकार्येषु ।
श्रीभुवनसुन्दरवरा दूरविहारैर्गणोपकृतः ॥ ९ ॥

विषममहाविद्यातद्विडम्बनाब्धौ तरीव वृत्तिर्यैः ।
विदधे यज्ज्ञाननिधिं मदादिशिष्या उपाजीवन् ॥ १० ॥

एकाङ्गा अप्येकादशाङ्गिनश्च जिनसुन्दराचार्याः ।
निर्ग्रन्था ग्रन्थकृतः श्रीमज्जिनकीर्तिगुरवश्च ॥ ११ ॥ "

एतदतिरिक्ता अत्रभवतः शिष्यास्त्वमी—

१ श्रीनन्दिरत्नगणिः—उपदेशतरङ्गिणीप्रणेतुः श्रीरत्नमन्दिरगणेर्गुरुः, यदुक्तं तत्कृतभोजप्रबन्धप्रशस्तौ—

जातः श्रीगुरुसोमसुन्दरगुरुः श्रीमत्तपागच्छप-
स्तत्पादाम्बुजषट्पदो विजयते श्रीनन्दिरत्नो गणिः।
तच्छिष्योऽस्ति च रत्नमन्दिरगणिर्भोजप्रबन्धो नव-
स्तेनासौ मुनिभूमिभूतशशभृत् (१५१७) संवत्सरे निर्मितः।

२ साधुराजगणिः—

यदाह भरटकद्वात्रिंशिकाकृत्

" तपागणाधीश्वरसोमसुन्दराऽन्तेवासितो वाचकचक्रचक्रिणः ।
श्रीसाधुराजादधिगम्य कौतुकादलेखि शिष्येण यथाश्रुतं
मया ॥ "

३ रत्नहंसगणिः

जैनस्तोत्रसमुच्चये पृ. १७० मुद्रित चतुर्विंशतिजिनस्तुतिप्रान्ते तपापक्षे श्रीसोमसुन्दरसूरिशिष्यपण्डितशिरोवतंस पं. श्रीरत्नहंसगणि-शिष्येण लिखिता इत्युल्लेखदर्शनात्

४ विशालराजगणिः—

यदुक्तमेतदीयशिष्यरत्नरचितवीतरागस्तोत्रपञ्जिकाप्रान्ते—

" चञ्चचन्द्रकुले सदोदिततपापक्षाख्यविम्बोल्लस-
न्मार्तण्डोपमसोमसुन्दरगुरोः शिष्याग्रणी सूरिराट् ।
श्रीमानस्ति विशालराजसुगुरुर्विद्यानदीसागर-
स्तत्पादप्रणतोऽस्त्यलं श्रुतिसुखा जैनस्तुते पञ्जिका ॥
सह पञ्चविंशदक्षरसपादषट्शतमिताऽजनिष्ट सुगमेयम् ।
वर्षे तिथिरविसङ्ख्ये (१५१२) शितिपक्षे तपसि गुरुपुष्ये ॥"

श्रीप्रियङ्करनृपकथा–रूपसेनचरित्रकर्तृश्रीजिनसूरमुनिगुरुश्रीसुधा-भूषणमुनेः, काव्यमालासप्तमगुच्छकान्तर्मुद्रितश्रीजिनप्रभसूरिप्रणीतसि-द्धान्तस्तवावचूरिरचयितुश्चासौ गुरुः ।

५ श्रीकुमारपालप्रबन्धप्रभृतिप्रणेता श्रीजिनमण्डनोपाध्यायः—

उक्तं च—

प्रबन्धो योजितः श्रीमत्कुमारनृपतेरयम् ।
गद्यपद्यैर्नवैः कैश्चित् कैश्चित् प्राक्तननिर्मितैः ॥ ६ ॥

---

१ तपा मुनिसुन्दरसूरिशिष्यो विशालराज इत्यन्यत्र ।

श्रीसोमसुन्दरगुरोः शिष्येण यथाश्रुतानुसारेण ।
श्रीजिनमण्डनगणिना द्व्यङ्कमनु (१४९२) प्रमितवत्सरे
रुचिरः ॥ ७ ॥

६ श्रीविवेकसमुद्रगणिः—

यदुल्लेखः श्रीउपदेशमालाप्रकरणावचूरिप्रान्ते—

"उपदेशमाला प्रकरणावचूरिः समाप्ता। लिखिता श्रीतपागच्छाधिराजसोमसुन्दरसूरिशिष्यपण्डितविवेकसमुद्रगणिशिष्याणुनाऽमरचन्द्रेण गणिना स्वपरोपकाराय। सं. १५१८ वर्षे फाल्गुन ११ दिने बुधवारे फर्करामहाग्रामे। श्रीश्रमणसङ्घस्य श्रीरस्तु॥"

सम्यक्त्वालङ्कार–पुण्यसारकथानकविरचयिता तु जिनपतिसूरिपट्टधरजिनेश्वरसूरिशिष्यत्वादितो भिन्नः। द्वयोरपि नामसाम्यत्वात् सञ्जाता स्खलना जैनग्रन्थावल्यां, समसूचि सा 'जेशलमीर भाण्डागारीयग्रन्थानां सूची' नाम्नि ग्रन्थे (पृ. ५३) "जैनग्रन्थावल्यामस्य तपागच्छीयश्रीसोमसुन्दरसूरिशिष्यता षोडशशताब्दीप्रारम्भे च सूचिता सत्ता विचारासहा प्रतिभाति" इत्यादिना पण्डितवर्यश्री लालचन्द्रेण।

७ श्री चारित्ररत्नगणिः दानप्रदीपरचयिता—

आरम्भसिद्धिवार्तिकविधातुः श्रीहेमहंसगणिनो विद्यागुरुः, लघूपदेशसप्ततिकाकर्तुः श्रीसोमधर्मगणिनश्चायं गुरुः।

८ भावसुन्दरसूरिः—

उज्जयिन्यां निरमायि श्रीमहावीरस्तवनमनेन। निरीक्ष्यतां 'जैनगूर्जर कविओ' प्रथमविभागस्य पृ. ३३

९ समयरत्नः—लावण्यसमयगुरुः ।

इतोऽपरेऽपि स्युर्नवेति न निश्चयः ।

कृतयस्तवस्य—

चैत्यवन्दनभाष्यावचूरिः (ग्रं. १०२७), कल्पान्तर्वाच्यः (ग्रं. १८००), चतुर्विंशतिजिनभवोत्कीर्तनस्तवनम् (श्लो. २६) युगादिजिनस्तवनम् (श्लो. २५), युष्मच्छब्दनवस्तवी, अस्मच्छब्दनवस्तवी, भाष्यत्रयचूर्णिः, कल्याणकस्तवः । यतिजीतकल्पः, रत्नकोषः, आरा-

---

१ यद्यपि दानप्रदीपप्रशस्तौ १५ तमे काव्ये 'विद्यानिधानजिनसुन्दरसूरिशिष्य । श्रीसोमसुन्दरगणेन्द्रनिदेशवश्य ।' इत्युल्लेखेन श्रीजिनसुन्दरसूरिशिष्यत्वमस्य प्रतीयते, परं स्वस्य परेषां च कृतिषु प्रायशः श्रीसोमसुन्दरसूरिशिष्यत्वव्यपदेशदर्शनान्मयापि तथैव लिखितमिह ।

२।३ मुद्रितानि जैनस्तोत्रसमुच्चये ।

प्रकटीभूतेयं जैनस्तोत्रसङ्ग्रहस्य प्रथमे विभागे ।

६ 'श्री आवश्यक वृत्तितः कृता सङ्क्षिप्ता श्रीसोमसुन्दरसूरिपादैः' इत्युल्लेखः प्रान्ते ।

७ श्रीमुनिसुन्दरसूरिप्रणीतं 'जयश्रिये शाश्वतशर्महेतवे' इत्यादि स्वरूप २४ पद्यप्रमाणं मुदित जनस्तोत्रसङ्ग्रहस्य द्वितीये विभागे (पृ. १९५-२०१), प्राकृतभाषायां विंशतिगाथात्मक त्रुटितमुपलब्धमधुनाऽन्यत्, तस्यान्तिमा गाथा त्वेवम्-" सुद्धनवमी...वली निमि, आसो आसो अमावसि हूओ ।

पुण्णमासीइ नमितित्थनाहो चुओ, कुणु सुह मगल सोमसूरिहिं थुओ ॥ २० ॥" इदमेव सोमसुन्दरसूरिकृतमितरद्वेति न निश्चयः ।

८ 'भूयादुज्ज्वलसोमसुन्दरयशाः श्रीसङ्घभद्रङ्करम्' इत्यान्तिमकाव्यचरणम् ।

घनारासः। नेमिनाथनवरसफागः, उपदेशमालाबालावबोधः (सं. १४८५), योगशास्त्रबालावबोधः, षडावश्यकबालावबोधः, आराधना पताकाबालावबोधः, नवतत्त्वबालावबोधः, षष्टिशतकबालावबोधः (सं. १४९६) प्रभृतयः प्रकटयन्ति प्रतिभाप्रकर्षमद्यापि।

(३५) चारित्ररत्नगणिः।

श्रीमानसौ स्वयं परे च ग्रन्थकृतो निवेदयन्ति सर्वत्र श्री**सोमसुन्दरसूरि** शिष्यत्वमस्य, परं—

विद्यानिधान**जिनसुन्दरसूरि**शिष्यः
श्री**सोमसुन्दर**गणेन्द्रनिदेशवश्यः।
चारित्ररत्नगणिरल्पमतिर्व्यधत्त
दानप्रदीपमिमात्मपरार्थसिद्ध्यै ॥ १५ ॥

इत्यनेन दानप्रदीपप्रशस्तिपद्येन श्री**जिनसुन्दरसूरय** एवास्य दीक्षागुरवः, श्री**सोमसुन्दरसूरीणां** तु गच्छाधिपतित्वेन, स्वगुरोर्गुरुत्वेन च बहुमानख्यापनार्थं दर्शयन्ति शिष्यत्वम्।

सत्तासमयस्तु—"नवाङ्कवार्धिशीतांशु(१४९९)मिते विक्रमवत्सरे।
चित्रकूटमहादुर्गे ग्रन्थोऽयं समपद्यत ॥ १६ ॥"

इति दानप्रदीपरचनाकालमावेदयता स्वयमेव ज्ञापितो विक्रमीयपञ्चदशशताब्द्युत्तरार्धरूपः श्रीमता।

अत्रैव पृ.७० मुद्रित चतुर्विंशति जिनस्तुत्यतिरिक्ता दानप्रदीपचित्रकूट**महावीर**विहारप्रशस्तिप्रमुखा श्रीमतः कृतिर्विनोदयति मनः सुमनसाम्।

आसीदस्य 'कृष्णसरस्वतीति' विरुदमिति ज्ञायते—

दध्रे कृष्णसरस्वतीति विरुदं यो यं च विद्वत्प्रभुं
प्राहुर्विज्ञनरा महार्णवसमस्तीर्णो भवो येन च ।
यस्मै भूपगणो नमस्यति शुभं यस्माच्च यस्योज्ज्वला
मूर्त्तिः स्फूर्तियुता परा गुणभरा यस्मिंश्च वासं दधुः ॥६१॥

प्रतिष्ठासोमकृतसोमसौभाग्यकाव्यदशमसर्गान्तर्गतेनानेन काव्येन ।

श्रीआरम्भसिद्धौ सुधीशृङ्गारवार्त्तिकविरचयितारः श्रीहेमहंसगणिनः 'महोपाध्यायश्रीचारित्ररत्नगणिप्रसादप्राप्तविद्यालवेन' इति स्वविशेषणेन ख्यापयन्ति स्वविद्यादानदायकत्वमस्य ।

लघूपदेशसप्ततिकाकर्ता सोमधर्मगणिः
[2]जिनमाणिक्यगणिश्च शिष्योत्तमावस्य ।

---

१ यदाह स्वयमेव—

येषां बुद्धिरनुत्तरातिविषमग्रन्थार्थसाक्षात्कृतिं
चेत सद्मनि दीपिकेव सृजती प्रोज्जागरा सर्वदा ।
सर्वेषामुपयोगिनी समभवद्दानप्रदीपस्तथा
ग्रन्थो यद्विहितश्छिनत्ति कृतिनामद्यापि दुष्टं तमः ॥
जयन्ति ते वाचकपुङ्गवा श्रीचारित्ररत्ना गुरवो मदीयाः ।
यद्भाणिता वर्यविनयवारा कुर्वन्त्यनेका उपकारकोटीः ॥

२ विलोक्यतां जैनस्तोत्रसमुच्चये (पृ ६) सरस्वतीशब्दयमकमयश्रीयुगादिजिनस्तवनप्रान्तगत उल्लेखः—

"इतिश्री प्रतिकाव्यपादचतुष्टयसरस्वतीशब्दयमकमयं श्रीयुगादिजिनस्तवनं कृतं महोपाध्यायाधिराजश्रीचारित्ररत्नगणिशिष्य पं जिनमाणिक्यगणिना ।"

(३६) श्रीभावदेवसूरिः।

श्रीकालिकाचार्यकुलतिलकः सूरिवर्योऽसौ परिचाययति स्वं श्रीपार्श्वनाथचरित्रप्रशस्त्या स्वयमेव, तथाहि—

आसीत् स्वामिसुधर्मसन्ततिभवो देवेन्द्रवन्धक्रमः
श्रीमान् कालिकसूरिरद्भुतगुणग्रामाभिरामः पुरा।
जीयादेष तदन्वये जिनपतिप्रासादतुङ्गाचल–
भ्राजिष्णुर्मुनिरत्नगौरवनिधिः षण्डिल्लगच्छाम्बुधिः ॥४॥
तस्मिंश्चान्द्रकुलोद्भवः कुवलयोद्बोधैकबन्धुर्यशो–
ज्योत्स्नापूरितविष्टपो विधुरिव श्रीभावदेवो गुरुः।
यस्याख्यानसमानमेष बहुशो व्याचक्षमाणोऽधुना
गच्छेऽगच्छदतुच्छगूर्जरभुवि प्रष्ठां प्रतिष्ठामिमाम् ॥ ५ ॥
मनसि धनविवेकस्नेहसंसेकदीप्तो
द्युतिमतनुत यस्य ज्ञानरूपः प्रदीपः।
असमतमतमांसि ध्वंसयन्नञ्जसासौ
न खलु मलिनिमानं किन्तु कुत्रापि चक्रे ॥ ६ ॥
श्रीमांस्ततो विजयसिंहगुरुर्मुनीन्द्र–
मुक्तावलीविमलनायकतां वितेने।
ज्योतिः सदुज्ज्वलतरं विकिरन् धरित्र्यां
चित्रं न यस्तरलतां कलयाञ्चकार ॥ ७ ॥
दाक्षिण्यैकनिधिर्यथात्र सहजे देहेऽप्यहो वाञ्छितं
कारुण्यामृतवारिधिर्विनिदधे गुप्तौ स्वकीयं मनः।

शान्तात्मानुचरं चिरस्य विनिजग्राहेन्द्रियाणां गणं
यो विज्ञातसमस्तवस्तुरभवत् तुल्यश्च हेमाश्मनोः ॥८॥
तदीयपदेऽजनि **वीरसूरि**र्यन्मानसे निर्मलदर्पणाभे ।
निरूपयामास **सरस्वती** सा त्रैविद्यविद्यामयमात्मरूपम् ॥९॥
सदाभ्यासावेशप्रथितपृथुमन्थानमथना–
दवाप्तं तर्काब्धेर्विबुधपतिसिद्धेश्वमहितम् ।
यदीयं वाग्ब्रह्मामृतमकृत दर्पज्वरभर–
प्रशान्तिं निःशेषक्षितिवलयवादीन्द्रमनसाम् ॥१०॥
तस्मादभूत् संयमराज्यनेता मुनीश्वरः श्री**जिनदेवसूरिः** ।
यो धर्ममारोप्य गुणे विशुद्धध्यानेपुणा मोहरिपुं बिभेद ॥११॥
आद्यनामक्रमेणैवं प्रसर्पति गुरुक्रमे ।
पुनः श्री**जिनदेवा**ख्या बभूवुर्वरसूरयः ॥ १२ ॥
येषां पादारविन्दानरुणनरवशिखारागभूयोऽभिरम्य–
लक्ष्मीलीलानिवासान् विमलगुणभृतो भेजिरे राजहंसाः ।
आकृष्टानेकलोकभ्रमरकृतनमस्कारझङ्काररम्यो
येषामद्यापि लोके स्फुरति परिमलोऽसौ यशोनामधेयः ॥१३॥
तेषां विनेयविनयी बहु **भावदेव**–
सूरिः प्रसन्नजिनदेवगुरुप्रसादात् ।
श्रीपत्तनाख्यनगरे रविविश्व (१३१२) वर्षे
पार्श्वप्रभोश्चरितरत्नमिदं ततान ॥ १४ ॥

अतः सुस्पष्टमेवास्य चतुर्दशशताब्दीमध्यकालीनः सत्तासमयः ।
कृतयोऽस्य—
पार्श्वनाथचरित्रम्, कालिकाचार्यकथा, यतिदिनचर्या (?) च ।

(३७) जिनभद्रसूरिः ।

खरतरगच्छालङ्कारश्रीजिनराजसूरेः पट्टधरोऽयं सूरिः । सूरिवर्यस्यास्य सं १४५० वर्षे जन्म, सं. १४६१ वर्षे दीक्षा, सं. १४७५ वर्षे सूरिपदम् सं. १५१४ (५) वर्षे च स्वर्गमनं समजनि । अनेन सम्भवजिनालयप्रतिष्ठायाः प्रागणहिल्लपाटकपुरादिषु विधिधर्मपक्ष(खरतरगच्छ) श्राद्धसङ्घेन ज्ञानरत्नकोशा अकार्यन्त । सागरचन्द्रसूरिर्यन्तरदर्श्यमानं जिनराजसूरेर्वतमालिन्यं विगङ्क्य पश्चात्तं समुदायात् पृथक्कृत्य तत्स्थानेऽमुं--जिनभद्रसूरिं सं. १४७५ वर्षे प्रतिष्ठितवान् । अनेन सूरिणा सूरिपदानन्तरं यावज्जीवं सं. १५१५ पर्यन्तं प्रतिष्ठितानि प्रभूतानि जिनबिम्बानि, लेखितानि च पुस्तकानि यत्र तत्र प्रेक्षणपथपान्थीभवन्ति ।

सं. १४७६ वर्षे कमलसंयमेनाऽस्य पार्श्वे दीक्षाऽग्राहि । सं. १५४४ वर्षे जेशलमेरुदुर्गे सर्वार्थसिद्धिसंज्ञकोत्तराध्ययनसूत्रवृत्तिश्च विनिर्ममे ।

सं. १४८४ वर्षे पत्तनस्थमेनं प्रति जयसागरोपाध्यायः सिन्धुदेशान्तर्गतमल्लिकावाहणपुरात् विद्वत्तापूर्णां विज्ञप्तित्रिवेणीं प्रहितवान् । सं. १४९५ वर्षे जयसागरोपाध्यायविहिता सन्देहदोलावलिवृत्तिश्चैतेन व्यशोधि ।

---

१ खरतरगच्छपट्टावल्यादौ जिनराजसूरिपार्श्वे दीक्षा, विद्याध्ययनं तु वाचकशीलचन्द्रपार्श्वेऽनेन व्यधायीत्युल्लेखो दृश्यते, परमपवर्गनाममालान्ते--

श्रीजिनवल्लभजिनदत्तसूरिसेवी जिनप्रियविनेय ।
अपवर्गनाममालामकरोज्जिनभद्रसूरिरिमाम् ॥ " इत्युल्लेखदर्शनादस्य गुरो. ' जिनप्रिय ' इति धन्यते नाम ।

जिनचन्द्रसूरिरस्य पट्टधरः, सं. १५१९ वर्षे पुप्पमालावृत्ति-चरित्रपञ्चकवृत्तिविधातुः **साधुसोमगणिनो** गुरुर्ग्यासदीनसाहिसभायां वादिविजेता सिद्धान्तरुच्युपाध्यायः समयध्वजप्रमृतयोऽष्टादश च विद्वांसोऽस्य शिष्याः । **भावप्रभाचार्य—कीर्तिरत्नाचार्यादी**ंश्चासौ सूरिपदेऽस्थापयत् ।

सं. १५१८ वर्षे ऊकेशवंशीयेन केनचित् श्राद्धेन कारिताऽस्य प्रतिमा नगरग्रामे जैनमन्दिरभूमिगृहे स्थापिता वर्तते । सं. १५२४ वर्षे **कमलसंयमो**पाध्यायेन प्रतिष्ठिते अस्य पादुके च वैभारगिरौ विद्येते ।

कृतयस्त्वस्य—अपवर्गनाममाला, जिनसप्ततिकाप्रकरणं (गा. २२०) द्वादशाङ्गीपदप्रमाणकुलकं चेति ।

(३८) महिमेरु.—

अत्रैव पृ. ३६ मुद्रित क्रियागुप्तजिनस्तुतिपञ्चाशिकापर्यन्ते—
गच्छाधिपश्री**जयकीर्तिसूरि**शिष्यो **महीमेरु**रहं स्तवं ते ।
कृत्वा क्रियागुप्तकवित्वमित्थं त्वामेव दध्यां हृदये जिनेन्द्र ! ॥

इत्यनेन पद्येन ज्ञापयति स्वयं स्वस्य श्री**जयकीर्तिसूरि**शिष्यत्वम्, श्री**जयकीर्तिसूरि**स्तु विधिपक्ष (अञ्चलगच्छ) पट्टावल्यनुसारेण समलङ्कार अष्टपञ्चाशत्तमं पट्टम्, श्रीमालीज्ञातीयभूपालश्रेष्ठिभार्या **भरमादे** कुक्षौ सं. १४३३ वर्षे **तिमिरपुरे** जन्म, सं. १४४४ वर्षे दीक्षा, सं. १४६७ वर्षे **स्तम्भतीर्थे** (खम्भातबन्दिरे) सूरिपदम्, सं. १४९३ वर्षे पत्तने गच्छनायकत्वम्, सं. १५०० वर्षे निर्वाणमस्य अतः सुस्पष्टमेवास्यापि पञ्चदशशताब्दीरूपः सत्ताकालः।

कृतेऽपि यथाशक्ति प्रयत्ने नेतरत् किञ्चिदैतिह्यवृत्तान्तं नापरास्य च कृतिश्चकार मे नयनसाफल्यम्।

(२९) श्रीपार्श्वचन्द्रसूरिः।

नागपुरीयतपागच्छात् सं. १५७२ वर्षे पार्श्वचन्द्रमतप्रवर्तकः **साधुरत्नसूरिवर्यशिष्योऽयमाचार्यः।**

प्राग्वाटज्ञातीयवेल्हगसिंहभार्याविमलादेकुक्षौ सं. १५३७ वर्षे **हम्मीरपुरेऽ**स्य जन्म, सं. १५४६ वर्षे दीक्षा, सं. १५५४ वर्षे उपाध्यायम्, सं. १५६५ वर्षे सूरिपदम्, सं. १५९९ वर्षे युगप्रधानपदम्, सं. १६१२ वर्षे मार्गशीर्षशुक्लतृतीयायां **जोधपुरे (मरुस्थले)** स्वर्गवासः।

इण्डीअन एण्टीक्वेरी ग्रन्थस्य रवीस्ताब्द (१८९४) स्य अङ्के मुद्रितपायचंदगच्छपट्टावल्यनुसारेणाऽस्य वंशवृक्षस्त्वेवम्—

पूर्णचन्द्रसूरिः
|
हेमहंससूरिः
|
लक्ष्मीनिवाससूरिः
|
पुण्यरत्नसूरिः
|
साधुरत्नसूरिः
|
पार्श्वचन्द्रसूरिः

अस्य पट्टप्रभावकेण श्रीविनयदेवसूरिणा (ब्रह्मर्षिणा)

विनिर्ममे दशाश्रुतस्कन्धसूत्रवृत्तिः जम्बूद्वीपप्रज्ञप्तिवृत्तिः पाक्षिकसूत्रवृत्तिश्च ।

श्रीसमरचन्द्रसूरिस्त्वस्य मुख्यः पट्टधरः ।

अस्य कृतिकलापः—

आचाराङ्गसूत्रबालावबोधः, साधुवन्दना (लघुः बृहच्च), पाक्षिक छत्रीसी (गा. ३६) अतिचारचौपई गा. १५६ (सं. १६५७) चारित्रमनोरथमाळा, श्रावकमनोरथमाळा, आत्मशिक्षा, आगमछत्रीशी, वस्तुपालतेजःपाल रास (सं. १५९७) उत्तराध्ययन छत्रीसी, गुरुछत्रीसी, मुहपत्तिछत्रीसी, विवेकशतक, विधिशतक, दूहाशतक, एपणाशतक, संघरंगप्रबन्ध, अमरद्वासप्ततिका, जिनप्रतिमास्थापनाविज्ञप्तिः, नियतानियतप्रश्नोत्तरदीपिका, ११ बोलसज्झाय, ब्रह्मचर्य १० समाधिस्थानकुलक, चित्रकूटचैत्यपरिपाटीस्तवन, सत्तरभेदीपूजागर्भित स्तवन, कायोत्सर्ग १९ दोष सज्झाय, वन्दनक ३२ दोषकुलक, उपदेशरहस्यगीत, आराधना मोटी (१५९२) माघ सुदि १३), आराधना नानी, स्कन्धकचरित्रसज्झाय, (सं. १६०० वै. शु. ८ शुक्रे) आदीश्वरविज्ञप्तिका स्तवन, विधिविचार, निश्चय व्यवहार स्तवन, वीतरागस्तवन, गीतार्थपदावबोधकुलक, श्रुतपक्षरास, ३४ अतिशयस्तवन, वीस विहरमानजिनस्तुतिः, शान्तिजिनस्तवन, रूपकमाळा सं. १५८६) एकादश वचनद्वात्रिंशिका, सज्झाय, इत्यादिको रञ्जयति मनः सुमनसामद्यापि ।

(४०) श्रीविजयप्रभसूरिः।

सुगृहीतनामधेयश्रीविजयहीरसूरिपट्टपद्माकरप्रबोधनैकतरणिश्री-विजयसेनसूरि-श्रीविजयदेवसूरि-श्रीविजयसिंहसूरिपट्टविभूषकः सूरिवर्योऽसौ।

जैनगूर्जरकाव्यसञ्चयान्तर्मुद्रित-विमलविजयविरचितश्रीविजयप्रभसूरिनिर्वाणसज्झायांऽनुसारेण विक्रमतः सं. १६७७ वर्षे माघ शुक्ल ११ दिने कच्छदेशे मनोहरपुरे ओशवंशभूपामणिश्रेष्ठिवर्यशिवगणसधर्मचारिणीभाणीकुक्षौ श्रीमतो जन्म। नववर्षदेशीयः सं. १६८६ वर्षे श्री विजयदेवसूरिपार्श्वे जग्राह दीक्षाम्। वीरविजय इति पप्रथे नाम। सं. १७०१ वर्षे पं. पदम्। सं. १७१० वर्षे वैशाखशुक्लदशम्यां गान्धारनगरे सूरिपदम्, ततो 'विजयप्रभसूरि' रिति प्रसिद्धिः।

वरिवर्त्ति सं. १७१३ वर्षे पूज्यपादप्रतिष्ठिता स्तम्भतीर्थे माणेकचोकस्थश्रीपार्श्वनाथजिनालये श्रीविजयदेवसूरेः पादुका, यदर्थं विलोक्यतां जैनधातुप्रतिमालेखसङ्ग्रहस्य द्वितीयविभागे १७० तमे पृष्ठे मुद्रितो ४८ सङ्ख्याको लेखः।

इहैव पृ. ३५ मुद्रितश्रीदेवपत्तननिवासिजिनस्तवनातिरिक्ता

---

१ श्रीमद्विजयानन्दसूरिविनिर्मिते जैनतत्वादर्शग्रन्थे-

स. १६७५ वर्षे जन्म, स. १६८९ वर्षे दीक्षा सं. १७०१ वर्षे पडितपदम्, सं. १७१० वर्षे उपाध्यायपदम्, सं. १७१३ भट्टारकपदम्। सं. १७४९ वर्षे स्वर्गमनं दर्शितमस्ति। 'जैनगूर्जरकविओ' द्वितीयविभागे पट्टावल्यन्तरानुसारेण 'कच्छदेशे वराही ग्रामे जन्म, सं. १७४९ वर्षे ज्येष्ठ सुदि १२ ऊना ग्रामे स्वर्गवासश्च प्रादर्शि।

नेतरा श्रीमतः कृतिः प्रयाति दृष्टिगोचरम्, तथापि न्या. न्या. श्रीमद् **यशोविजयमहोपाध्यायेन** विनिर्मितः षड्दर्शनमान्यतागर्भितः स्वाध्यायः प्रथयति श्रीमतः प्रतिभाप्रकर्षं प्रतिष्ठां च । स चैवम्—

श्रीविजयप्रभसूरिस्वाध्यायः ।

(फडखो)

श्री**विजयदेव**सूरीशपट्टाम्बरे जयति **विजयप्रभः** सूरिरर्कः ।
जैनवैशिष्ट्यसिद्धिसङ्गादिना
निजगृहे योगसमयाय तर्कः ॥ श्रीविजय० १ ॥
ज्ञानमेकं भवेद् विश्वकृतकेवलं दृष्टबाधा तु कर्तरि समाना ।
इति कर्तृलोकोत्तरे सङ्गते सङ्गता यस्य धीः सावधाना ॥
॥ श्रीविजय० २ ॥
ये किलोपोहशक्तिं सुगतसूनवो जातिशक्तिं च मीमांसका ये ।
सङ्गिरन्ते गिरं ते यदीयं नयद्वैतपूतां प्रसह्य सहन्ते ॥ श्रीविजय०३॥
कारणं प्रकृतिरङ्गीकृतं कापिलैः क्वापि नैवात्मनः क्वापि शक्तिः ।
बन्धमोक्षव्यवस्था तदा दुर्घटेत्यत्र जागर्ति यत्प्रौढशक्तिः ॥
॥ श्रीविजय० ४ ॥
शाब्दिकाः स्फोटसंसाधने तत्परा ब्रह्मसिद्धौ च वेदान्तनिष्ठाः ।
सम्मतिप्रोक्तसंग्रहरहस्यान्तरे यस्य वाचा जितास्ते निविष्टाः ॥
॥ श्रीविजय० ५ ॥
ध्रौव्यमुत्पत्तिविध्वंसकिर्मीरितं द्रव्य–पर्याय–परिणतिविशुद्धम् ।
विस्रसायोगसङ्घातभेदाहितं स्वसमयस्थापितं येन बुद्धम् ।
॥ श्रीविजय० ६ ॥

इति नुतः विजयप्रभो भक्तितस्तर्कयुक्त्या मया गच्छनेता।
श्रीयशोविजयसम्पत्करः कृतधियामस्तु विघ्नापहः शत्रुजेता ॥
॥ श्रीविजय० ७ ॥

(४१) शुभसुन्दरगणिः ।

मन्त्रतन्त्रभेषजादिविविधविद्याविशारदोऽसौ मुनिप्रवरः कदा कं महीमण्डलं मण्डयामासेति जिज्ञासायां पर्यालोचने प्रवृत्ते अत्रैव पृ. ३५३ मुद्रित देलउलामण्डनयुगादिजिनस्तवान्ते —

इत्थं भेषजयन्त्रतन्त्रकलितैः सन्मन्त्ररत्नैश्चितां
कृत्वा श्रीमुनिसुन्दरस्तुत ! नुतिं देलुल्लनेतस्तव ।
लक्ष्मीसागरनामधेय ! करुणाम्भोधे ! युगादिप्रभो !
दुःस्थोऽहं शुभसुन्दरांह्रियुगलीसेवासुखं प्रार्थये ॥ २ ॥

इत्येतस्मिन् पद्ये मुनिसुन्दरसूरि-लक्ष्मीसागरसूरिनामधेयावलोकनात् सं. १४३६ तः सं. १४१७ पर्यन्तः तत्समानकालीन-एवास्य सत्तासमयः ।

कृतिसन्दर्भ—शिष्यादिपरिचितिं प्रदातुकामोऽपि व्यनज्मि साधनाभावात् स्वकीयामशक्तिमिह ।

---

१ श्यामसरस्वतीतिविरुदभृतः सूरिवर्यस्यास्य विक्रम संवत् १३३६ वर्षे जन्म, संवत् १४४३ वर्षे व्रतम्, स. १४६६ वर्षे वाचकपदम्, सं. १४७८ वर्षे सूरिपदम्, सं. १५०२वर्षे स्वर्गगमनम् ।

२ सवत् १४६४ वर्षे जन्म, सं. १४७० वर्षे दीक्षा, सं. १४९६ वर्षे पन्यासपदम्, सं. १५०२ वर्षे वाचकपदम्, सं. १५०८ वर्षे सूरिपदम्, सं. १५१७ वर्षे गच्छनायकत्वमस्य ।

(४२)

न्यायविशारद–न्यायाचार्य–महोपाध्याय–

श्रीयशोविजय ।

महात्मनोऽस्य जन्मसमय–पितृ–मातृ–कुल–जन्मस्थलादिविषये प्रयततामपि विदुषामनेकेषामद्यावधि न कोऽपि समजायत निर्णय ।

आनन्दघनपद्यरत्नावल्या उपोद्घाते चतुर्थ गूर्जरसाहित्यपरिषन्निबन्धरूप '**न्यायविशारदजीवने**' अन्यत्रापि च विक्रमसंवत् १६७०–८० मध्ये जन्मसमय कल्पित, ता चा कल्पनामपाकरोति **श्रीलोकनालिका**बालबोधप्रान्तस्थनिम्नलिखितपुष्पिकावलोकनात् प्रतिमाशतकप्रस्तावनायां प. **श्रीमत्तापविजयो** गणि –

'स्वार्थाय लोकनालेर्जशविजयाह्व प्रतनुधिषण ॥४॥ इति लोकनालिबालावबोध संवत् १७०७ वर्षे कार्तिक वदि १ भौमे . . नक्षत्रे लिखाइतम् । १६६५ वर्षे ज्येष्ठ सुदि १३ सोमे अनुराधा नक्षत्रे कृत । "

निश्चन्तति चैनामपि **मोहनलाल दलीचंद देसाई** अधुनैव समुपलब्धरासकानुसारेण निरूप्य वैक्रमीय १६८८ तमे वर्षे दीक्षां वणिक्कुलं च, जन्मत सप्तमेऽष्टमे वा हायने कक्षीकृता श्रीमता दीक्षेति निर्विवादमेव ।

लोकनालिकाबालावबोधशब्दरत्नानां विलोक्यानुमीयते कैश्चित् श्रीमतो गूर्जर (सौराष्ट्र) मूर्जन्मस्थलमिति, किन्तूक्तरासके तु **कनोडु** (कन्होडु) ग्रामे जन्म, **पत्तनासन्नवर्तिकुणगिरि**ग्रामत

समेतानां श्रीनयविजयगुरुवर्याणां बभूव परिचय इति स्पष्टतर उल्लेखः।

(१) प्रतिदिनं भक्तामरस्तवश्रवणमन्तरेण भोजनं न ग्राह्य-मिति प्रतिपन्नस्तत्रभवतो मात्रा, गुरुसकाशे नियमः। गते च काले कियत्यपि प्रवर्षितुं लग्नो मुशलधारयाविश्रान्तं वारिदः, नाशक्नोदुपाश्रयं गत्वोपगुरु भक्तामरस्तवं श्रोतुम्, न च पचति किमपि सा। पृष्टं कारणं क्षुधार्तेन श्रीमता। यथास्थितं प्रोक्तवती सा। प्रत्यहं मात्रा समं गच्छतोपाश्रयं श्रावं श्रावमवधारितः श्रीभक्तामरस्तवोऽस्खलितं श्रावितः पूज्यपादेन। ततः पूर्णे प्रत्याख्याने प्रहृष्टा माता, विहिता भुक्ता च रसवती।

(२) निवसता काश्यां द्वादश वत्सरान् समधीतान्यशेषाणि न्यायशास्त्राणि, स्थितश्चैकः सप्तसहस्रश्लोकप्रमाणो ग्रन्थः, तं तु प्रार्थितोऽपि नाध्यापयति स्वमहत्वक्षतिभीत्या गुरुः, लब्धः प्रसन्नीकृत्य गुरुं विलोकनाय। एकस्यामेव निशायां कण्ठीकृत्य चतुः सहस्रीं श्लोकानां श्रीमता, त्रिसहस्री विनयविजयोपाध्यायैश्च प्रातः प्रत्यर्पितो गुरवे ग्रन्थः।

इत्येताभ्यां प्रघोषाभ्यां ध्वन्यतेऽत्रभवतोऽसाधारणावधारणशक्तिः।

---

१ द्वादशाब्दीं यावदध्युवास श्रीविनयविजयोपाध्यायेन सम विद्याध्ययनाय वाणारसीं श्रीमानिति श्रूयते प्रघोषः किन्तु निम्नलिखितग्रन्थ-रचनादिकालावलोकनात् न क्वापि द्वादशाब्द्या अन्तर. समन्ततरति दृष्टिपथम्। तथाहि—

सं. १६८७ श्रीविनयविजयेन स्वयं लिखिता यन्त्रराजप्रतिः।

ऐन्द्रस्तुति—महावीरस्तुति–समाचारीप्रकरण–द्वात्रिंशद्द्वात्रिंशिका–तर्कभाषा–जम्बूस्वामिरास–३५० गाथा स्तवनाद्यन्तर्गतैरतत्रभवत एव पद्यैः श्रीमानविजयविरचितधर्मसंग्रहप्रशस्तिपद्यैश्च समासाद्यते

सं. १६८९ श्रीभावविजयकृता उत्तराध्ययनवृत्तिः समशोधि श्रीविनयविजयेन ।
सं. १६९० स्वगुरुश्रीकीर्तिविजयकृतो विचाररत्नाकरोऽलेखि ,,
सं. १६९४ विज्ञप्तिपत्रम् ,, ,,
स. १६९६ कल्पसूत्रे सुबोधिका वृत्तिर्विरचिता ,,
सं. १७१०(?) इन्दुदूतकाव्यम् व्यरचि ,,
सं. १७१०(?) नयकर्णिका ,, ,,
सं. १७१०(?) हेमलघुप्रक्रियाव्याकरणम् ,, ,,
स. १७१२ विज्ञप्तिपत्रम् अलेखि ,,
स. १७१६ श्रीधर्मनाथस्तवनम् (सुरतबन्दरे) व्यरचि ,,
सं. १७१८ महोपा० श्रीयशोविजयस्य उपाध्यायपदप्रतिष्ठा ।
स. १७२६ धर्मपरीक्षा (समशोधि विनयवि०) व्यरचि यशोविजयेन ।
सं. १७२९ पुण्यप्रकाशस्तवनम् (रांदेरपुरे) ,, विनयविजयेन
स. १७३१ जिनसहस्रनामस्तोत्रम् ,, ,,
सं. १७३१ श्रीमानविजयकृतो धर्मसंग्रहः समशोधि श्रीयशोविजयेन
सं. १७३२ पञ्चसमवायस्तवनम् व्यरचि श्रीविनयविजयेन
सं. १७३२ पञ्चकल्याणकस्तवनम् ,, यशोविजयेन
सं. १७३२ मौनैकादशीगणनास्तवनम् ,, ,,
सं. १७३३ १५० गाथास्तवनम् ,, ,,
सं. १७३४ निश्चयव्यवहारस्तवनम् ,, ,,
सं. १७३८ श्रीपालरासपूर्तिः (विनयवि० स्वर्गगमनम्) कृता ,,
सं. १७३९ जम्बूस्वामिरासः व्यरचि ,,
सं. १७४४ एकादशाङ्गस्वाध्यायः ,, ,,

श्रीमतो विद्याध्ययनार्थं काशी (वाराणसी गमनोल्लेखः । तत्र च विलोक्याप्रतिमप्रतिभाप्राग्भारमस्य प्रमुदितचेतस्का विबुधावतंसास्तत्रत्या विभूषयाञ्चक्रुः श्रीमन्तं 'न्यायविशारदे' पदेन पूर्वं, ग्रन्थशतीविरचनानन्तरं च न्यायाचार्यपदेन । यदाह स्वयमेव—

'पूर्वं न्यायविशारदत्वबिरुदं काश्यां प्रदत्तं बुधै-
न्यायाचार्यपदं ततः कृतशतग्रन्थस्य यस्यार्पितम् ।

—तर्कभाषाप्रशस्तौ ।

स. १७४४	प्रतिक्रमणगर्भहेतु	,,	,,
सं. १७४५	श्रीयशोविजयोपाध्यायस्य स्वर्गवासः ।		
सं.	शान्तसुधारसभावना	विनयवि०	
सं.	लोकप्रकाशः	विनयवि०	

अतः श्रीविनयविजयेन समं काशीगमन प्रतिभात्यघटमेव, किन्त्वेनमध्यापयितुं काश्यामवसन् सद्गुरव एवास्य श्रीनयविजयविज्ञाः । यदुक्त श्रीमतैव द्वात्रिंशद् द्वात्रिंशिकायाम्—

प्रकाशार्थं पृथ्व्यास्तरणिरुदयाद्रेरिह यथा
यथा वा पाथोभृत् सकलजगदर्थं जलनिधेः ।

तथा वाराणस्यां सविधमभजन् ये मम कृते
सतीर्थ्यास्ते तेषा नयविजयविज्ञा विजयिनः ॥

१ अत्र किंवदन्ती त्वेवम् —

समीयाय कश्चिदितरदेशीयः पण्डितप्रकाण्डो विजेतु वाराणसीनान् विदुषः, पराजितेषु सर्वेषु समासाद्य स्वकीयविद्यागुरुवरादेश विवादं स्याद्वादपद्धत्या निरलोठयत् तं श्रीमान्, ददौ च जयपताका ततः प्रमोदभरमेदुरा व्यश्राणयन् विपश्चितोऽस्मै बिरुदमेतत् ।

तत्र वसतोपगङ्गमैङ्कारमन्त्रं समाराध्य यथाविधि गुरूपदिष्टं तुतोष सरस्वतीं देवीं, प्रायच्छच साऽस्मै वरमिति तु सर्वथाऽवितथमेव, उक्तं च श्रीमतैव—

मा तूटी मुज उपरे जपत जाप उपगंग.

— जंबू स्वामी रास.

एङ्कारजापवरमाप्य कवित्वविश्व–

वाञ्छासुरद्रुमुपगङ्गमभङ्गरङ्गम् ।

— श्रीमहावीरस्तुतौ ।

ऐन्द्रपदाङ्किता, यशःश्यङ्का, रहस्यपदाङ्किता च ग्रन्थसंहतिः पूज्यपादस्य । तत्रोपलब्धाः संस्कृतप्राकृतभाषानिबद्धा ग्रन्थास्त्विमे–

ग्रन्थनाम	ग्रन्थाग्रम्	टीका	प्रकाशनम्
१ अध्यात्ममतपरीक्षा (गा. १८४)	४०००	स्वोपज्ञ	दे. लो.
२ अध्यात्मसारः	१३००	पं. गंभीरवि०	जै. धं.
३ अध्यात्मोपनिषद्	२३१		
४ अनेकान्तमतव्यवस्था	३३५७		
५ अविदितनामा ग्रन्थः			
६ अस्पृशद्गतिवादः			आत्मा.
७ आदिजिनस्तवनम्			आ. सं.

१ श्रेष्ठी देवचन्द लालभाई जैन पुस्तकोद्धार फण्ड (सूरत)
२ जैनधर्मप्रसारक सभा (भावनगर)
३ आत्मानन्दजैनसभा ,,
४ आगमोदयसमितिः

८ आध्यात्मिकमतखण्डनम्		स्वोपज्ञा	जै. ध.
९ आराधकविराधकचतुर्भङ्गी			
१० उपदेशरहस्यम् (प्रा.)	२०००	स्वोपज्ञा	म. भै.[1]
११ ऐन्द्रस्तुतयः		स्वोपज्ञा	आत्मा.
,,		अवचूरिश्च	आ. स.
१२ गुरुतत्त्वविनिश्चय (प्रा. ९०५)		स्वोपज्ञा	आत्मा.
१३ जैनतर्कपरिभाषा	८००		जै. ध.
१४ ज्ञानबिन्दुः	१२५०		
१५ ज्ञानसार:		स्वोपज्ञा	
,, ज्ञानमञ्जरी टीका		देवचन्द्रकृता	आत्मा.
१६ ज्ञानार्णव.			
१७ तत्त्वविवेक:		स्वोपज्ञा	
१८ तिङन्वयोक्ति:			
१९ देवधर्मपरीक्षा	४२५		जै. ध.
२० द्वात्रिंशद् द्वात्रिंशिका	५५०० (समूलम्)	स्वोपज्ञा	,,
२१ धर्मपरीक्षा (प्रा.)	५५०० सं. १७२६	स्वोपज्ञा	हे.[2] म.
२२ नयप्रदीपः			जै. ध.
२३ नयरहस्यम्			,,
२४ नयोपदेशः	(नयामृततरङ्गिणीनाम)	स्वोपज्ञा ।	,,
	भावप्रभसूरिकृतपर्यायसमेता		आत्मा०

१ शेठ मनसुखभाई भगुभाई (अमदावाद)

२ श्रीहेमचन्द्राचार्यग्रन्थमाला।

२५ निशाभक्तविचारः

२६ न्यायखण्डनखण्डखाद्यम् ५५०० म. भ.

(महावीरस्तवनम्)

२७ न्यायालोकः १२००

२८ पञ्चनिर्ग्रन्थीप्रकरणम्

२९ परमज्योतिः पञ्चविंशतिका २५ श्रीमन्मुक्ति०[1]

३० परमात्मपञ्चविंशतिका २५ ,,

३१ प्रतिमाशतकम् स्वोपज्ञा ,,

,, भावप्रभसूरिकृता लघुवृत्ति. आत्मा.

३२ प्रतिमास्थापनन्यायः अपूर्ण श्रीमन्मुक्ति.

३३ फलाफलविषयकप्रश्नोत्तरम् जै. सा.[2]

३४ भाषारहस्यम्[3] स्वोपज्ञा म. भ.

३५ मार्गपरिशुद्धि (पूर्वार्द्ध) मूलमात्रा श्रीमन्मुक्ति.

३६ मुक्तिशुक्तिः

३७ यतिदिनचर्याप्रकरणम्

३८ यतिलक्षणसमुच्चयः (प्रा.) २६२ जै. ध.

३९ वैराग्यकल्पलता (मूलमात्रम्) ६०५० भी. मा.[4]

---

१ श्रीमन्मुक्तिकमलजैनमोहनमाला २ जैन साहित्यसंशोधक (त्रिमासिकम्) ३ एतद्ग्रन्थप्रारम्भ एव 'भाषाविशुद्ध्यर्थं रहस्यपदाङ्किततया चिकीर्षिताष्टोत्तरशतग्रन्थान्तर्गतप्रमारहस्य–स्याद्वादरहस्यादिसजातीयं प्रकरणमिदं प्रारभ्यते' इत्युल्लेखदर्शनादनुमीयते यदनेन प्रणायि रहस्यपदाङ्किताऽष्टोत्तरा ग्रन्थशतीति । ४ श्रावक भीमसींह माणेक

४० श्रीगोडीपार्श्वस्तोत्रम्(श्लो.१०८)			अत्रैव.
४१ श्रीविजयप्रभसूरिस्वाध्यायः	७		आ. स.
४२ श्रीशङ्खेश्वरपार्श्वस्तोत्रम्	११२		अत्रैव.
४३ समीरूपार्श्वस्तोत्रम्	९		,,
४४ समाचारीप्रकरणम्		स्वोपज्ञ	आत्मा.
*४५ स्तोत्रावलिः			

पूर्वाचार्यकृतग्रन्थानां न्यायाचार्यविहिता :

समुपलभ्यमानाष्टीकाः ।

१ अष्टसहस्रीविवरणम्	८(५१)०००		
२ कम्मपयडी (कर्मप्रकृति) टीका	१३००	(स्वहस्त–दे. ला. लिखिता)	
३ कम्मपयडीलघुवृत्तिः		यत्किञ्चित्	आत्मा.
४ तत्वार्थवृत्ति.		अपूर्णा	म. भ.
*५ द्वादशारनयचक्रोद्धारविवरणम्	१८०००		
६ धर्मसंग्रहोपरि टिप्पनम्			दे. ला.
७ पातञ्जल्योगसूत्रवृत्तिः			आ. स.
८ योगविंशिकाविवरणम्			,,
९ शास्त्रवार्तासमुच्चयटीका (स्याद्वाद–कल्पलता)	१३०००		दे. ला.
१० षोडशकवृत्तिः (योगदीपिका)	१२००		,,
११ स्तवपरिज्ञापद्धतिः			श्रीमन्मुक्ति०

अनुपलब्धा ग्रन्थाष्टीकाश्च

१ अध्यात्मबिन्दुः	१५ वादमाला
२ अध्यात्मोपदेशः	१६ वादरहस्यम्
३ अलङ्कारचूडामणिटीका	१७ विचारबिन्दुः
४ आकरः	१८ विधिवादः
५ आत्मख्यातिः (ज्योतिः)	१९ वीरस्तवटीका
६ काव्यप्रकाशटीका	२० वेदान्तनिर्णयः
७ छन्दश्चूडामणिटीका	२१ वेदान्तविवेकसर्वस्वम्
८ ज्ञानसारचूर्णिः	२२ वैराग्यरतिः
९ तत्त्वालोकविवरणम्	२३ शठप्रकरणम्
१० त्रिसूत्र्यालोकविधिः	२४ सिद्धान्ततर्कपरिष्कारः
११ द्रव्यालोकः	२५ सिद्धान्तमञ्जरीटीका
१२ प्रमारहस्यम्	२६ स्याद्वादमंजूषा (स्याद्वादमञ्जरीटीका)
१३ मङ्गलवादः	
१४ लताद्वयम्	२७ स्याद्वादरहस्यम्

गूर्जरभाषानिबद्धा ग्रंथाः ।

१ अध्यात्ममतपरीक्षा (टबो)	मुद्रित
२ आनन्दघनरूपा अष्टपदी	,,
३ उपदेशमाला	,,
४ जम्बूस्वामिरास (सं. १७३९)	,,
५ जशविलास	,,
६ जेशलमेरुनो पत्र	,,
७ ज्ञानसार टबो	

८ तत्वार्थसूत्र टबो)
९ द्रव्यगुणपर्यायनो रास मुद्रित
१० दिग्पट ८४ बोल (काश्या आगच्छता रचितः) ,,
११ पञ्चपरमेष्ठिगीता " ,,
१२ ब्रह्मगीता ,,
१३ लोकनालि (वत्रीसी) वालबोध (?) रचना सं. १६३५
१४ विचारबिन्दु
१५ विचारबिन्दु (टबो)
१६ शठ प्रकरण बालावबोध
१७ श्रीपालरास उत्तरभाग (स. १७३४) मुद्रित
१८ समाधिशतकम् (तन्त्र) ,,
१९ समताशतकम् ,,
२० सम्यक् शास्त्रसार पत्रम ,,
२१ समुद्रवाहनसंवाद ,,
२२ सम्यक्त्वचोपाइ

स्तवनानि।

१ आवश्यकस्तवनम्
२ कुमतिखण्डनस्तवनम्
३ चतुर्विंशतिकात्रयम् मुद्रित.
४ दशमत स्तवनम् ,,
५ नवपदपूजा ,,
६ नयगर्भित शान्तिजिन स्तवनम् ,,
७ निश्चयव्यवहारगर्भितं- (सं. १७३४) ,, सीमंधरस्वामिस्तवनम्
८ पार्श्वनाथ (धमाल)- स्तवनम् ,,
९ पार्श्वनाथ (दातण) स्तवनम् ,,

१० महावीरस्तवनम् ,, (ढूंढकमत निराकरणम्)

११ मौनैकादशी १५०-कल्याणकस्तवनम् मुद्रित (सं. १७३२)

१२ विहरमान जिन-विंशतिका ,,

१३ श्रीवीरस्तुति हुंडीरूप १५० गाथा स्तवनम् ,, सं. १७३३

१४ श्रीसीमन्धर चैत्यवन्दनम्

१५ श्रीसीमन्धर विनतिरूप १२५ गाथास्तवनम् ,,

१६ श्रीसीमन्धरस्वामि स्तुति-रूप ३५० गाथास्तवनम्

स्वाध्यायग्रन्थाः ।

१ अढारपाप स्थानक-सज्झाय	(मु.)	११ पांच महाव्रतभावना	,,
२ अमृतवेली	,,	१२ पांच कुगुरु सज्झाय मुद्रित	
३ अग्यार अङ्ग (११ ढाळ)		१३ प्रतिक्रमणगर्भहेतु (सं. १७४४)	,,
४ अग्यार अङ्ग उपाङ्ग (सं. १७४४)	,,	१४ प्रतिमास्थापन	,,
५ आत्मप्रबोध	,,	१५ यतिधर्मबत्रीशी	,,
६ आठ दृष्टि	,,	१६ स्थापनाकल्प	,,
७ उपशमश्रेणि	,,	१७ सुगुरु	,,
८ चडता पडतानी	,,	१८ संयमश्रेणी	,,
९ चार आहार	,,	१९ सम्यक्त्व ६७ बोल	,,
१० ज्ञानक्रिया	,,	२० हरियाली	,,
		२१ हितशिक्षा	,,

एतदर्थे विशेषजिज्ञासुभिर्विलोकनीया श्रीआगमोदयसमिति-द्वारा प्रसिद्धायाः श्रीशोभनमुनिविरचितायाष्टीकाचतुष्कसमलङ्कृतायाः स्तुतिचतुर्विंशतिकायाः प्रो. ही. र. कापडीया संदृब्धा संस्कृतभाषायां सुविस्तृता भूमिका ।

अपरेऽप्यनेके सम्भवेयुः श्रीमता प्रणीता ग्रन्थास्तांश्च सूचयिष्यन्ति ये केचिद्विपश्चितो मां तेषां मंस्येऽहमनल्पतरमुपकारम् ।

समशोधि सं. १७३१ वर्षे श्रीमानविजयविरचितो धर्मसंग्रहाभिधो ग्रन्थः पूज्यपादेन ।

अष्टादशावधानकरणेन चमत्कार गूर्जराधिपतिं श्रीमहवतखानमिति कथने तु नास्ति कथमपि कथङ्कथिकताया अवकाशः, यत आसन् पुरा सहस्रावधानिनः श्रीमुनिसुन्दरसूरयः, अष्टोत्तरशतावधानिनः श्रीसिद्धिचन्द्रगणयः श्रीशान्तिचन्द्रोपाध्यायाश्च । दरीदृश्यन्तेऽधुनाप्यनेके शेमुषीशालिनोऽनेकावधानकारिणः ।

ओळीतपविधानानन्तरं श्रीविजयप्रभसूरिवरैरेतस्मै व्यतारि १७१८ तमे वैक्रमाब्दे वाचकपदमिति ' सुजशवेलीभास ' नामक-गूर्जरकाव्यगतनिम्नलिखितपद्यावलोकनेन प्रतीयते—

ओळी तप आराध्युं विधि थकी तस फल करतलि कीध ।
वाचकपदवी सतर अढारमांजी श्रीविजयप्रभसूरि दीध ॥

श्रीमदानंदघनमहर्षिणा ज्ञानविमलसूरिणा श्रीदेवचंद्रमुनिना च समं श्रीमतो गाढतरः परिचय इत्यष्टपद्या नवपदपूजया चानुमीयते ।

अविश्रान्तं जैनसाहित्यसेवनया श्रीसिद्धसेनदिवाकर—श्रीहरिभद्रसूरि श्रीहेमचन्द्राचार्यादिसंस्मरणकारिणः श्रीमतः १७४५ तमे वैक्रमेवत्सरे माघसुदि वसन्तपञ्चम्यां दर्भावती (डभोई) नगरे समपद्यत स्वर्गवासः ।

श्रीमतो गुरुपरम्परा शिष्यसन्ततिस्त्वेवम्—

- श्रीहीरविजयसूरि
  - उपाध्यायकल्याणविजयः
    - लाभविजयगणिः
      - जीतविजयः
        - पद्मविजयगणिः
      - नयविजयोपाध्यायः
        - उ. श्रीयशोविजयः
          - पं. गुणविजयगणिः
            - पं. केशरविजयगणिः
              - पं. विनीतविजयगणिः
                - श्रीदेवविजयगणिः
  - श्रीविजयसेनसूरिः
    - श्रीविजयदेवसूरिः
      - विजयसिंहसूरिः
        - क्रियोद्धारक. सत्यविजयपंन्यासः
      - विजयप्रभसूरिः
  - श्रीकीर्तिविजयोपाध्यायः
    - मानविजयः
    - विनयविजयोपाध्यायः

समसादितासौ शिष्यनामावलिर्वाचकवर्यविरचितयोग (अष्ट) दृष्टिस्वाध्याय (सज्झाय) नामकसस्तबकपुस्तकान्ते। तथाहि मूलगाथान्ते—

" इति योगदृष्टिस्वाध्यायः सम्पूर्णः .संवत् १७९७ वर्षे आषाढ वदि ११ दिने रात्रौ प्रथमे यामे लि० गणि **देवविजय**–श्री**घनौघवंदिरे** श्रीनवखण्डपार्श्वप्रासादात् इति। श्रेयः श्रेणयः।

स्तबकान्ते तु—" लिखितं सकलतार्किकचक्रचूडामणि–महोपाध्याय श्री १९ श्री**यशोविजयगणि**–तत्शिष्य सकलपण्डितोत्तमपण्डित श्री**गुणविजय**गणि तत्शिष्य पं. श्री ५ **केशरविजय**गणि-तत्शिष्य पं. श्री ५ **विनीतविजय**गणिशिष्य**देवविजय**लिपीकृतं श्री**घनौघवन्दिरे** श्रीनवखण्डपार्श्वपासादात्। श्रीरस्तु॥ "

यथासाधनं व्यावर्णितानि सङ्क्षेपेण चरितान्यमूनि महात्मनाममीषां विधूनयन्तु निविडतरमनेकभवनिबद्धं तमःसमूहम् , नयन्तु मानसं विशुद्धतरादर्शानुकारिणीं विशुद्धिम् , रचयन्तु भव्यजनमनोऽभिलषणीयमपवर्गमार्गमपविघ्नं मे।

विभागेऽत्र प्रथमे प्रतिप्रदानादिना सहाय्यकारिणः—

१ पूज्यपादप्रवर्तकश्री**कांतिविजय**मुनिप्रवराः।

२ प्रातःस्मरणीया दक्षिणविहारिणः सद्गुरवः श्रीम**दमरविजय**-मुनीश्वराः।

३ श्रीविजयधर्मलक्ष्मीज्ञानमन्दिरव्यवस्थायां क्रियमाणायां उपलब्ध न्या. न्या. महोपाध्यायश्री**यशोविजय**प्रणीतस्तोत्रत्रयस्य

प्रेसकोपीप्रेषक. श्रीजयंतविजयमुनिशिष्यः श्रीविशालविजयो मुनिः। अनेकान्ती मुनिः श्रीहिमांशुविजयश्च।

४ झवेरी अम्बालाल नानाभाई (वडोदरा) भाण्डागारगत-द्वात्रिंशिकादिप्रतिप्रेषकः गान्धीत्युपाह्वः पण्डितावतंसो भगवानदासात्मजो लालचंद्रः।

५ मुनिश्रीजयविजयपुस्तकसंग्रहस्थप्रतिप्रदाता श्रेष्ठिनेमचंद्रतनुजन्मा श्रेष्ठी फकीरचंद्रः (डभोई)

६ श्रीजैनानंदपुस्तकालय (सुरत) स्थ (ट्रस्टीओ)

७ प्रवर्तकश्रीकांतिविजयमुनिपुङ्गवानां प्रशिष्याः श्रीपुण्यविजय-मुनिवराः।

८ श्रीभक्तिविजयशिष्यवर्याः श्रीजशविजया.।

९ श्रीआणन्दजी कल्याणजीनी पेढी लींबडी—काठियावाड.

१० लुहारनी पोळ उपाश्रयान्तर्गतभाण्डागारकार्यवाहको शाह भोगीलाल भूधरभाई (अमदावाद)

संशोधनादिकर्मणि सहायिनः—

१ आगमोद्धारकारिणः श्रीसागरानंदसूरयः।

२ साहित्यसेवारसिकान्तकरणा. श्रीकल्याणविजयमुनिप्रवराः।

३ प्रो. अभयङ्करः।

एतेषां सर्वेषां मन्येऽन्त करणतः सहर्षमुपकारं महान्तम्। प्रयच्छामि च प्रमोदभरमेदुरः कोटिशस्तेभ्यः साधुवादान्।

यथामति कृते कारितेऽपि संशोधने प्रत्यन्तराभावात् प्रमाद-दोषेण च समुद्भूता लोचनगोचरीभवेयुर्मनुष्यस्वभावसुलभाः यत्र कुत्रचित् स्खलनाः ता विशदीकुर्वन्तु सुहृदयाः सहृदयाः, विमलीकुर्वन्तु चेतः स्वकीयं स्तुतिस्तोत्रादीनाममीषां पठनपाठनेन, शकलीकुर्वन्तु नैकभवोपचितं विमलकेवलालोकावरोधकारकं दुष्कर्ममहीधरं प्रवर्द्धमाननिर्मलभावनानिशितकुलिशेन भव्यात्मनः, सफलीकुर्वन्तु परिश्रममिमं मामकीनमिति प्रार्थयति निबद्धाञ्जलिर्विदुषामनुचरः

दक्षिणविहारिश्रीमदमरविजयमुनिचरणारविन्दमधुकरः—

शिनोर
ता. ३-११-३२

चतुरविजयो मुनिः ।

[२]

द्वादशारनयचक्रम् ।

को नाम नो वेत्ति साहित्यदत्तदृष्टिः श्रीमल्लवादिसूरिवर्याणां नाम ?। एभिरेव महानुभावैः प्रणीतं जैनसाहित्यचूडामणिनिभं नयगमभङ्गसङ्गमातिदुर्गमं ग्रन्थरत्नमिदं श्रीसिंहगणिक्षमाश्रमणप्रणीतविवरणोपेत विपश्चितामन्दानन्दसन्दोहदायकं प्रयत्नपूर्वकं संशोध्य प्रकटीचिकीर्षामो वयं विभागचतुष्टये ।

भविष्यति प्रतिविभागस्य वेतनं रूप्यकाणां सप्तकम् ।
अद्यैव ग्राहकीभूय लेखनीयानि स्वनामानि जिघृक्षुभिः ।

---

[३]

अनेकार्थ साहित्यसङ्ग्रहः ।

ग्रन्थेऽत्र गूर्जरेश्वरकुमारपालप्रतिबोधककलिकालसर्वज्ञ-श्रीहेमचन्द्राचार्यशिष्यश्रीवर्द्धमानगणेः, कुमारपालप्रतिबोधादिप्रणेतुः श्रीसोमप्रभाचार्यस्य, विद्वद्वर्गचूडामणेरुदयधर्मगणिन श्रीहीरविजयसूरिपरीक्षितबुद्धेः श्रीमानसागरस्य च मूर्तिमान् प्रतिभाकलाप इव विपश्चिच्चित्ताल्हादजनकं विविधबोधविधायि वैदुष्यबन्धुरं शतार्थकाव्यचतुष्टयं विवरणोपेतं सङ्ग्रहीतमस्ति। किमत्र विशेषभणितेन ' य' किलाकरिष्यत् नयनप्राप्तिसाफल्यमेतन्निरीक्षणेन स एवाज्ञास्यद् रसास्वादमस्य । अस्माभिर्विहितास्ति मुद्रणार्हा पुस्तिकास्य । यथासाधनं नेष्यामः प्राकव्यम् ॥

श्रीप्रमाणनयतत्त्वालोकः (सटीकः)

प्रकाण्डवादिजेतृ श्रीवादिदेवसूरिविरचित सूत्रबद्धो जैनदर्शन-प्रतिपादको सरलपद्धतिकोऽयंग्रन्थो दर्शनशास्त्रेऽध्येतृणामतितरामुपयुज्यते । बालबोधिनीत्याख्यया नूतनया टिप्पण्या संभूषित प्रस्तुतो ग्रन्थ प्रथमत एवाऽस्माभि. प्रकाशितोऽस्ति ।

बहुषु कलकत्तादि महाविद्यालयेषु (University) पाठ्य-ग्रन्थत्वेन नियुक्तोऽयंग्रन्थो न्यायसाहित्य तीर्थोपाधिभूषितमुनिराज श्रीहिमांशुविजयैः संशोध्य प्रस्तावनापाठान्तरसूत्रविषयानुक्रमणिकादिभिरलङ्कृत्य टिप्पणीसमेत सम्पादितोऽस्ति ।

मूल्यम्—रूप्यकमेकम्

प्राप्तिस्थानम्—

मेसर्स ए. एम. एन्ड कम्पनी.

पालीताणा (काठियावाड)

જૈન મન્ત્ર શાસ્ત્રનો મહાન ગ્રન્થ !

તૈયાર થાય છે! . . ? . . તૈયાર થાય છે!

श्री भैरव-पद्मावती कल्पः ।

શ્રી મલ્લિષેણવિરચિત બિન્દુષેણની ટીકાયુક્ત શ્રી **ભૈરવ-પદ્માવતી કલ્પ** કે જેની હસ્તલિખિત પ્રત પણ જવલ્લેજ અને મહામુશીબતે મળે છે તે અમારા તરફથી પાટણ, વડોદરા, લીંબડી, અમદાવાદ, સુરત વિગેરે સ્થળોમાં આવેલા ભંડારોની પ્રતો મેળવી તે છપાવવો શરૂ કર્યો છે. આ ગ્રંથમાં દશ અધ્યાય છે અને તેમાં મંત્ર-સાધનાને લગતાં દરેક અંગોનું સ્પષ્ટિકરણ છે. વધુમાં વશીકરણ, આકર્ષણ, મારણ, મોહન વિગેરે બાર યંત્રોના બ્લોક બનાવી આર્ટપેપર ઉપર છાપીને મૂકવાના છે. પરિશિષ્ટમાં છ અધ્યાયની વ્યાખ્યાવાળો બીજો શ્રી **પદ્માવતી** કલ્પ આપવાનો છે શ્રી **પદ્માવતી** દેવીના દરેક જૂદા જૂદા મંત્રો, તેની વિધિ, તેનું ફળ, તેના લગભગ ત્રીસેક યંત્રો, તેની સાધનાની સમજ તથા જ્વાલામાલિની સાધના વિગેરે જાણવા માટે મંત્રસાહિત્યમાં આ ઉત્તમોત્તમ ગ્રંથ છે બ્લોકો અને સાધન મેળવવા પાછળ બહોળો ખર્ચ થાય છે, છતાં મંત્રના જિજ્ઞાસુઓ લાભ લઈ શકે તે માટે—

અગાઉથી ગ્રાહક થનાર માટે કિંમત રૂા. ૧૦-૦-૦

પાછળથી કિંમત ૧૫-૦-૦

રાખેલ છે. માત્ર ગ્રાહકો પૂરતીજ પ્રતો છપાશે અને પછી મ્હોટી કિંમતે પણ કદાચ નહિ મળે માટે આજેજ અડધી કિંમત મનીઓર્ડરથી મોકલાવી ગ્રાહક બનો !

લખોઃ—નવાબ બ્રધર્સ, ઠા. ડોસીવાડાની પોળના નાકેઃ **અમદાવાદ**

અથવા

નવાબ સારાભાઈ મણીલાલ ઠા. નાગજીભુધરનીપોળ—અમદાવાદ

जैनस्तोत्रसंदोह–समालोचना ।

जैनस्तोत्रसन्दोहं ग्रन्थं दृष्ट्वाऽतितरां मोदते मे मानसम् । अत्र ग्रन्थे प्रसिद्धपाण्डित्यानां श्रीहेमचन्द्र–रामचन्द्रा–मरचन्द्र–हरिभद्र–जिनभद्र–भद्रबाहु–धर्मघोष–धनपाल–श्रीपालप्रमुखाणां तपाखरतरादिगच्छीयानां कवीनामद्यावधि–अमुद्रितान्यश्रुतदृष्टनामानि स्तोत्रादीनि संगृहीतानि दरीदृश्यन्ते ।

अर्हन्नामसहस्र–अष्टोत्तरशतनामसरस्वतीप्रमुखस्तोत्राणि कोपेतिहासदृष्ट्या, त्रिंशच्चतुर्विंशतिकास्तव–द्वादशाङ्गीपदप्रमाणकुलकादीनि धर्मसाहित्येतिहासदृष्ट्या, वीरस्तवाऽऽदिस्तवप्रभृतीनि द्विभाषासंकरदृष्ट्या, रामचन्द्रविरचितापह्नुत्यर्थान्तरन्यासव्यतिरेकदृष्टान्तयलङ्कारालङ्कृतानि-काव्यालङ्कारदृष्ट्या, महावीरकलशादीनि अपभ्रंशभाषादृष्ट्या, खपरिशिष्टस्थितवर्द्धमानपट्त्रिंशिका छन्दआनन्ददृष्ट्या, ग–पपरिशिष्टगतपभावत्यष्टक–उवसग्गहरस्तोत्रवृत्तिद्वयंदेउलवाडामण्डनयुगादिदेवस्तवनंच मन्त्रप्रभावविधिदृष्ट्या नानासाहित्यविषयरुचीनां कवीनां सच्चेतसां चेतांसि कुमुदबन्धुद्युतय इव कुमुदानि; आनन्दयिष्यन्तीति मामकी मतिः।

अत्र ग्रन्थे क्वचित् पदलालित्यं, कुत्रचित् छन्दोनन्दनम्, कुत्रचिद् रचनारामणीयकम्, क्वाऽपि गुणालङ्कारविजृम्भणं, क्वचन रसविकासः, कुत्रचन चित्रकाव्योल्लासः, कुह्चन भक्तिव्यक्तिः, कुत्राऽपि च कविताप्रकाश उल्लसतितरामिति कः खलु कोविद एनं ग्रन्थं समीक्ष्य सानन्दहृदयो न भविष्यति ? ।

एतादृशानां कीटातिथीभूतप्रायाणामुपयुक्ततरस्तोत्राणां संपादने संशोधने च साहित्यसौहित्यवद्भिर्मुनिप्रवरश्रीचतुरविजयैर्महोदयैः प्रयत्नः कृतस्तदर्थं ते शतशो धन्यवादानर्हन्ति जगताम् । तल्लिखिता प्रयाससाध्या महती प्रस्तावनाऽपि स्तोत्रकर्तृणां संक्षिप्तचरित्राणि परिचाययति। पश्चाद्भागेऽद्यावधिसर्वत्रमुद्रितानां ज्ञातानां जैनस्तोत्राणां सूचीप्रदानेन संशोधकानां कृते सौकर्यं कृतमस्ति । स्तोत्राणां विषमस्थले टिप्पणी दत्ताऽभविष्यत्तदा वरमभविष्यत् । एतादृशप्राचीनसङ्ग्रहग्रन्थो यदि राजकीयमहाविद्यालयेषु (University) पाठ्यग्रन्थत्वेन नियुक्तो भवेत्तदा छात्राणां मह ानुपकारो भवेत् एतादृशस्य सुन्दर ग्रन्थस्यप्रकाशने कृताऽविरतयतनः **श्रीयुत साराभाई** नवाबेतिनामा साहित्यप्रेमी श्रावकवर्यः शतशो धन्यवादानां पात्रमिति मन्ये ।

श्रीगौतमस्वामि—पद्मावतीदेव्योस्त्रिरङ्गचित्राभ्यां अष्टभिर्यन्त्रैश्च समलङ्कृतस्यास्य पण्यं रुप्यक पंचकं नाधिकम् । ।

सं० १९८८	विदुषां वशम्वदः
दीपालिकायाम्	मुनिहिमांशुविजयः
उज्जयिन्याम्	(' अनेकान्ती ')

॥ ॐ अर्हम् नमः ॥

अनेकजैनपूर्वाचार्यविरचितः

॥ श्रीजैनस्तोत्रसन्दोहः ॥

---

[१]

श्रीहेमचन्द्राचार्यविरचितः

श्रीअर्हन्नामसहस्रसमुच्चयः ।

'अर्ह' नामापि कर्णाभ्यां शृण्वन् वाचा समुच्चरन् ।
जीवः पीवरपुण्यश्रीर्लभते फलमुत्तमम् ॥ १ ॥

अत एव प्रतिप्रातः समुत्थाय मनीषिभिः ।
भक्त्याऽष्टाग्रसहस्रार्हन्नामोच्चारो विधीयते ॥ २ ॥

श्रीमानर्हन् जिनः स्वामी स्वयम्भूः शम्भुरात्मभूः ।
स्वयंप्रभुः प्रभुर्भोक्ता विश्वभूरपुनर्भवः ॥ ३ ॥

विश्वात्मा विश्वलोकेशो विश्वतश्चक्षुरक्षरः ।
विश्वविद् विश्वविद्येशो विश्वयोनिरनीश्वरः ॥ ४ ॥

विश्वदृश्वा विभुर्धाता विश्वेशो विश्वलोचनः ।
विश्वव्यापी विधुर्वेधाः शाश्वतो विश्वतोमुखः ॥ ५ ॥

विश्वपो विश्वतःपादो विश्वशीर्षः शुचिश्रवाः ।
विश्वदृग् विश्वभूतेशो विश्वज्योतिरनश्वरः ॥ ६ ॥

विश्वसृट् विश्वसूर्विश्वेट् विश्वभुक् विश्वनायकः ।
विश्वाशी विश्वभूतात्मा विश्वजिद् विश्वपालकः ॥ ७ ॥

विश्वकर्मा जगद्विश्वो विश्वमूर्तिर्जिनेश्वरः ।
भूतभाविभवद्भर्ता विश्ववैद्यो यतीश्वरः ॥ ८ ॥

सर्वादिः सर्वदृक् सार्वः सर्वज्ञः सर्वदर्शनः ।
सर्वात्मा सर्वलोकेशः सर्ववित् सर्वलोकजित् ॥ ९ ॥

सर्वगः सुश्रुतः सुश्रूः सुवाक् सूरिर्बहुश्रुतः ।
सहस्रशीर्षः क्षेत्रज्ञः सहस्राक्षः सहस्रपात् ॥ १० ॥

युगादिपुरुषो ब्रह्मा पञ्चब्रह्ममयः शिवः ।
ब्रह्मविद् ब्रह्मतत्त्वज्ञो ब्रह्मयोनिरयोनिजः ॥ ११ ॥

ब्रह्मनिष्ठः परब्रह्मः ब्रह्मात्मा ब्रह्मसम्भवः ।
ब्रह्मेड् ब्रह्मपतिर्ब्रह्मचारी ब्रह्मपदेश्वरः ॥ १२ ॥

विष्णुर्जिष्णुर्जयी जेता जिनेन्द्रो जिनपुङ्गवः ।
परः परतरः सूक्ष्मः परमेष्ठी सनातनः ॥ १३ ॥

इति श्रीअर्हन्नामसहस्रसमुच्चये प्रथमशतप्रकाशः ॥ १ ॥

जिननाथो जगन्नाथो जगत्स्वामी जगत्प्रभुः ।
जगत्पूज्यो जगद्वन्द्यो जगदीशो जगत्पतिः ॥ १ ॥
जगन्नेता जगज्जेता जगन्मान्यो जगद्विभुः ।
जगज्ज्येष्ठो जगच्छ्रेष्ठो जगद्ध्येयो जगद्धितः ॥ २ ॥
जगदर्च्यो जगद्बन्धुर्जगच्छास्ता जगत्पिता ।
जगन्नेत्रो जगन्मैत्रो जगद्दीपो जगद्गुरुः ॥ ३ ॥
स्वयंज्योतिरजोऽजन्मा परं तेजः परं महः ।
परमात्मा शमी शान्तः परंज्योतिस्तमोऽपहः ॥ ४ ॥
प्रशान्तारिरनन्तात्मा योगी योगीश्वरो गुरुः ।
अनन्तजिदनन्तात्मा भव्यबन्धुरबन्धनः ॥ ५ ॥
शुद्धबुद्धिः प्रबुद्धात्मा सिद्धार्थः सिद्धशासनः ।
सिद्धः सिद्धान्तविद् ध्येय सिद्धः साध्य सुधीः सुगीः ॥६॥
सहिष्णुरच्युतोऽनन्तः प्रभविष्णुर्भवोद्भवः ।
स्वयम्भूष्णुरसम्भूष्णुः प्रभूष्णुरभयोऽव्ययः ॥ ७ ॥
दिव्यभाषापतिर्दिव्य पूतवाक् पूतशासनः ।
पूतात्मा परमज्योतिर्धर्माध्यक्षो दमीश्वरः ॥ ८ ॥
निर्मोहो निर्मदो निःस्वो निर्दम्भो निरुपद्रवः ।
निराधारो निराहारो निर्लोभो निश्चलोऽचलः ॥ ९ ॥
निष्कामी निर्ममो निष्वक् निष्कलङ्को निरञ्जनः ।
निर्गुणो नीरसो निर्भी निर्व्यापारो निरामयः ॥ १० ॥
निर्निमेषो निराबाधो निर्द्वन्द्वो निष्क्रियोऽनघः ।
निःशङ्कश्च निरातङ्को निष्फलो निर्मलोऽमलः ॥ ११ ॥

॥ इति श्रीअर्हन्नामसहस्रसमुच्चये द्वितीयशतप्रकाशः ॥२॥

तीर्थकृत् तीर्थसृट् तीर्थङ्करस्तीर्थकरः सुदृक् ।
तीर्थकर्ता तीर्थभर्ता तीर्थेशः तीर्थनायकः ॥ १ ॥
सुतीर्थोऽधिपतिस्तीर्थसेव्यस्तीर्थिकनायकः ।
धर्मतीर्थकरस्तीर्थप्रणेता तीर्थकारकः ॥ २ ॥
तीर्थाधीशो महातीर्थः तीर्थस्तीर्थविधायकः ।
सत्यतीर्थकरस्तीर्थसेव्यस्तीर्थिकतायकः ॥ ३ ॥
तीर्थनाथस्तीर्थराजस्तीर्थेट् तीर्थप्रकाशकः ।
तीर्थवन्द्यस्तीर्थमुख्यस्तीर्थाराध्यः सुतीर्थिकः ॥ ४ ॥
स्थविष्ठः स्थविरो ज्येष्ठः प्रेष्ठः प्रष्ठो वरिष्ठधीः ।
स्थेष्ठो गरिष्ठो बंहिष्ठो श्रेष्ठोऽणिष्ठो गरिष्ठधीः ॥ ५ ॥
विभवो विभयो वीरो विशोको विजरो जरन् ।
विरागो विमदोऽव्यक्तो विवक्तो वीतमत्सरः ॥ ६ ॥
वीतरागो गतद्वेषो वीतमोहो विमन्मथः ।
वियोगो योगविद् विद्वान् विधाता विनयी नयी ॥ ७ ॥
क्षान्तिमान् पृथिवीमूर्त्तिः शान्तिभाक् सलिलात्मकः ।
वायुमूर्त्तिरसङ्गात्मा वह्निमूर्त्तिरधर्मधुक् ॥ ८ ॥
सुयज्वा यजमानात्मा सूत्रामस्तोमपूजितः ।
ऋत्विग् यज्ञपतिर्याज्यो यज्ञाङ्गममृतं हविः ॥ ९ ॥
सोममूर्त्तिः सुसौम्यात्मा सूर्यमूर्त्तिर्महाप्रभः ।
व्योममूर्त्तिरमूर्त्तात्मा नीरजा वीरजाः शुचिः ॥ १० ॥
मन्त्रविन् मन्त्रकृन् मन्त्री मन्त्रमूर्त्तिरनन्तरः ।
स्वतन्त्रः सूत्रकृत् स्वन्त्रः कृतान्तश्च कृतान्तकृत् ॥ ११ ॥

॥ इति श्रीअर्हन्नामसहस्रसमुच्चये तृतीयशतप्रकाशः ॥ ३ ॥

कृती कृतार्थः संस्कृत्यः कृतकृत्यः कृतक्रतुः ।
नित्यो मृत्युञ्जयोऽमृत्युरमृतात्माऽमृतोद्भवः ॥ १ ॥
हिरण्यगर्भः श्रीगर्भः प्रभूतविभवोऽभवः ।
स्वयम्प्रभः प्रभूतात्मा भवो भावो भवान्तकः ॥ २ ॥
महाऽशोकध्वजोऽशोकः कः स्रष्टा पद्मविष्टरः ।
पद्मेशः पद्मसम्भूतिः पद्मनाभिरनुत्तरः ॥ ३ ॥
पद्मयोनिर्जगद्योनिरित्यः स्तुत्यः स्तुतीश्वरः ।
स्तवनार्हो हृषीकेशोऽजितो जेयः कृतक्रियः ॥ ४ ॥
विशालो विपुलोद्योतिरतुलोऽचिन्त्यवैभवः ।
सुसंवृत्तः सुगुप्तात्मा शुभयुः शुभकर्मकृत् ॥ ५ ॥
एकविद्यो महावैद्यो मुनिः परिवृढो दृढः ॥
पतिर्विद्यानिधिः साक्षी विनेता विहतान्तकः ॥ ६ ॥
पिता पितामहः पाता पवित्रः पावनो गतिः ।
त्राता भिषग्वरो वर्यो वरदः पारदः पुमान् ॥ ७ ॥
कविः पुराणपुरुषो वर्षीयान् ऋषभः पुरः ।
प्रतिष्ठाप्रसवो हेतुर्भुवनैकपितामहः ॥ ८ ॥
श्रीवत्सलक्षणः श्लक्ष्णो लक्षण्यः शुभलक्षणः ।
निरक्षः पुण्डरीकाक्षः पुष्कलः पुष्कलेक्षणः ॥ ९ ॥
सिद्धिदः सिद्धसङ्कल्पः सिद्धात्मा सिद्धशासनः ।
बुद्धबोद्ध्यो महाबुद्धिर्वर्द्धमानो महर्द्धिकः ॥ १० ॥
वेदाङ्गो वेदविद् वेद्यो जातरूपो विदांवरः ।
वेदवेद्यः स्वसंवेद्यो विवेदो वदतांवरः ॥ ११ ॥

॥ इति श्रीअर्हन्नामसहस्रसमुच्चये चतुर्थशतप्रकाशः ॥ ४ ॥

सुधर्मा धर्मधीर्धर्मा धर्मात्मा धर्मदेशकः ।
धर्मचक्री दयाधर्मः शुद्धधर्मा वृषध्वजः ॥ १ ॥
वृषकेतुर्वृषाधीशो वृषाङ्कश्च वृषोद्भवः ।
हिरण्यनाभिर्भूतात्मा भूतभृद् भूतभावनः ॥ २ ॥
प्रभवो विभवो भास्वान् मुक्तः शक्तोऽक्षयोऽक्षतः ।
कूटस्थः स्थाणुरक्षोभ्यः शास्ता नेताऽचलस्थितिः ॥ ३ ॥
अग्रणीर्ग्रामणीर्गण्यो गण्यगण्यो गणाग्रणीः ।
गणाधिपो गणाधीशो गणज्येष्ठो गणार्चितः ॥ ४ ॥
गुणाकरो गुणाम्भोधिर्गुणज्ञो गुणवान् गुणी ।
गुणादरो गुणोच्छेदी सुगुणोऽगुणवर्जितः ॥ ५ ॥
शरण्यः पुण्यवाक् पूतो वरेण्यः पुण्यगीर्गुणः ।
अगण्यपुण्यधीः पुण्यः पुण्यकृत् पुण्यशासनः ॥ ६ ॥
अतीन्द्रोऽतीन्द्रियोऽधीन्द्रो महेन्द्रोऽतीन्द्रियार्थदृक् ।
अतीन्द्रियो महेन्द्रार्च्यो महेन्द्रमहितो महान् ॥ ७ ॥
उद्भवः कारणं कर्ता पारगो भवतारकः ।
अग्राह्यो गहनं गुह्यं परार्द्धः परमेश्वरः ॥ ८ ॥
अनन्तर्द्धिरमेयर्द्धिरचिन्त्यर्द्धिः समग्रधीः ।
प्राग्यः प्राग्रहरोऽभ्यग्रः प्रत्यग्रोऽग्र्योऽग्रिमोऽग्रजः ॥ ९ ॥
प्राणदः प्रणवः प्राणः प्राणदः प्राणितेश्वरः ।
प्रधानमात्मा प्रकृतिः परमः परमोदयः ॥ १० ॥

॥ इति श्रीअर्हन्नामसहस्रसमुच्चये पञ्चमशतप्रकाशः ॥ ५ ॥

महाजिनो महाबुद्धो महाब्रह्मा महाशिवः ।
महाविष्णुर्महाजिष्णुर्महानाथो महेश्वरः ॥ १ ॥
महादेवो महास्वामी महाराजो महाप्रभुः ।
महाचन्द्रो महादित्यो महाशूरो महागुरुः ॥ २ ॥
महातपा महातेजा महोदर्को महोमयः ।
महायशो महाधाम महासत्त्वो महाबलः ॥ ३ ॥
महाधैर्यो महावीर्यो महाकान्तिर्महाद्युतिः ।
महाशक्तिर्महाज्योतिर्महाभूतिर्महाधृतिः ॥ ४ ॥
महामतिर्महानीतिर्महाक्षान्तिर्महाकृतिः ।
महाकीर्त्तिर्महास्फूर्त्तिर्महाप्रज्ञो महोदयः ॥ ५ ॥
महाभागो महाभोगो महारूपो महावपुः ।
महादानो महाज्ञानो महाशास्ता महामहाः ॥ ६ ॥
महामुनिर्महामौनी महाध्यानो महादमः ॥
महाक्षमो महाशीलो महायोगो महाव्ययः ॥ ७ ॥
महाव्रतो महायज्ञो महाश्रेष्ठो महाकविः ।
महामन्त्रो महातन्त्रो महोपायो महानयः ॥ ८ ॥
महाकारुणिको मन्ता महानादो महायतिः ।
महामोदो महाघोषो महेज्यो महसां पतिः ॥ ९ ॥
महावीरो महाधीरो महाधुर्यो महेष्टवाक् ।
महात्मा महसां धाम महर्षिर्महितोदयः ॥ १० ॥
महामुक्तिर्महागुप्तिर्महासत्यो महार्जवः ।
महाबुद्धिर्महासिद्धिर्महाशौचो महावशी ॥ ११ ॥

महाधर्मो महाशर्मा महाब्रह्मो महाशयः ।
महामोक्षो महासौख्यो महानन्दो महोदयः ॥ १२ ॥
महाभवाब्धिसन्तारी महामोहारिसूदनः ।
महायोगीश्वराराध्यो महामुक्तिपदेश्वरः ॥ १३ ॥
इति श्रीअर्हन्नामसहस्रसमुच्चये षष्ठशतप्रकाशः ॥ ६ ॥

आनन्दो नन्दनो नन्दो वन्द्यो नन्द्योऽभिनन्दनः ।
कामहा कामदः काम्यः कामधेनुररिंजयः ॥ १ ॥
मनः क्लेशापहः साधुरुत्तमोऽघहरो हरः ।
असङ्ख्येयः प्रमेयात्मा शमात्मा प्रशमाकरः ॥ २ ॥
सर्वयोगीश्वरोऽचिन्त्यः[1] श्रुतात्मा विष्टरश्रवाः ।
दान्तात्मा दमतीर्थेशो योगात्मा योगसाधकः ॥ ३ ॥
प्रमाणपरधिर्दक्षो दक्षिणोऽध्वर्युरध्वरः ।
प्रक्षीणबन्धः कर्मारिः[2] क्षेमकृत् क्षेमशासनः ॥ ४ ॥
क्षेमी क्षेमङ्करः [3]क्षेप्यः क्षेमधर्मा क्षमापतिः ।
अग्राह्यो ज्ञानिविज्ञेयो ज्ञानिगम्यो जिनोत्तमः ॥ ५ ॥
जिनेन्दुर्जनितानन्दो मुनीन्दुर्दुन्दुभिस्वनः ।
मुनीन्द्रवन्द्यो योगीन्द्रो यतीन्द्रो यतिनायकः ॥ ६ ॥
असंस्कृतः सुसंस्कारः प्राकृतो वै कृतान्तवित् ।
अन्तकृत् कान्तगुः कान्तश्चिन्तामणिरभीष्टदः ॥ ७ ॥

---

१. सर्वयोगीश्वराश्चिन्त्य.। २ कामारि । ३ क्षय्य ।

अजितो जितकामारिरमितोऽमतिशासनः ।
जितक्रोधो जितामित्रो जितक्लेशो जितान्तकः ॥ ८ ॥
सत्यात्मा सत्यविज्ञानः सत्यवाक् सत्यशासनः ।
सत्याशीः सत्यसन्धानः सत्य' सत्यपरायणः ॥ ९ ॥
सदायोगः सदाभोगः सदातृप्तः सदाशिवः ।
सदागतिः सदासौख्यः सदाविद्यः सदोदयः ॥ १० ॥
सुघोषः सुमुखः सौम्यः सुखदः सुहितः सुहृत् ।
सुगुप्तो गुप्तिभृद् गोप्ता गुप्ताक्षो गुप्तमानसः ॥ ११ ॥
इति श्रीअर्हन्नामसहस्रसमुच्चये सप्तमशतप्रकाशः ॥ ७ ॥

बृहद् बृहस्पतिर्वाग्मी वाचस्पतिरुदारधीः ।
मनीषी धिषणो धीमान् शेमुषीशो गिरांपतिः ॥ १ ॥
नैकरूपो नयोत्तुङ्गो नैकात्मा नैकधर्मकृत् ।
अविज्ञेयः प्रतर्क्यात्मा कृतज्ञः कृतलक्षणः ॥ २ ॥
ज्ञानगर्भो दयागर्भो रत्नगर्भः प्रभास्वरः ।
पद्मगर्भो जगद्गर्भो हेमगर्भः सुदर्शनः ॥ ३ ॥
लक्ष्मीशः सदयोऽध्यक्षो दृढयोनिर्नयीशिता ।
मनोहरो मनोज्ञोऽर्हो धीरो गम्भीरशासनः ॥ ४ ॥
धर्मयूपो दयायोगो धर्मनेमिर्मुनीश्वरः ।
धर्मचक्रायुधो देवः कर्महा धर्मघोषणः ॥ ५ ॥
स्थेयान् स्थवीयान् नेदीयान् दवीयान् दूरदर्शनः ।
सुस्थितः स्वास्थ्यभाक् सुस्थो नीरजस्को गतस्पृहः ॥ ६ ॥

वश्येन्द्रियो विमुक्तात्मा नि.सपत्नो जितेन्द्रियः ।
श्रीनिवासश्चतुर्वक्त्रश्चतुरास्यश्चतुर्मुखः ॥ ७ ॥
अध्यात्मगम्योऽगम्यात्मा योगात्मा योगिवन्दितः ।
सर्वत्रग. सदाभावी त्रिकालविषयार्थदृक् ॥ ८ ॥
शङ्करः सुखदो दान्तो दमी क्षान्तिपरायण· ।
स्वानन्दः परमानन्दः सूक्ष्मवर्चा. परापरः ॥ ९ ॥
अमोघोऽमोघवाक् स्वाज्ञो दिव्यदृष्टिरगोचर· ।
सुरूप सुभगस्त्यागी मूर्तोऽमूर्तः समाहित ॥ १० ॥
एकोऽनेको निरालम्बोऽनीदृगूनाथो निरन्तर ।
प्राध्योऽभ्यर्ध्य· समभ्यर्ध्यस्त्रिजगन्मङ्गलोदयः ॥ ११ ॥

॥ इति श्रीअर्हन्नामसहस्रसमुच्चये अष्टमशतप्रकाशः ॥ ८ ॥

ईशोऽधीशोऽधिपोऽधीन्द्रो ध्येयोऽमेयो दयामयः ।
शिवः शूरः शुभः सारः शिष्टः स्पष्टः स्फुटोऽस्फुटः ॥ १ ॥
इष्टः पुष्टः क्षमोऽक्षामोऽकायोऽमायोऽस्मयोऽमयः ।
दृशा दृश्योऽणुरस्थूलो जीर्णो नव्यो गुरुर्लघुः ॥ २ ॥
स्वभूः स्वात्मा स्वयम्बुद्धः स्वेशः स्वैरीश्वरः स्वरः ।
आद्योऽलक्ष्योऽपरोऽरूपोऽस्पर्शोऽशिष्टोऽरिहाऽस्हः ॥ ३ ॥
दीप्तोऽक्षोभ्योऽरसोऽगन्धोऽच्छेद्योऽभेद्योऽजरोऽमरः ।
प्राज्ञो धन्यो यतिः पूज्यो महोऽर्ध्यः प्रशमी यमी ॥ ४ ॥

---

१ दृष्टिर्विषमगोचर । २ ऽक्लिष्टो.

श्रीशः श्रीन्द्रः शुभः सुश्रीरुत्तमश्रीः श्रियः पतिः ।
श्रीपतिः श्रीपरः श्रीपः सच्छ्रीः श्रीयुक् श्रिया श्रितः ॥ ५ ॥
ज्ञानी तपस्वी तेजस्वी यशस्वी बलवान् बली ।
दानी ध्यानी मुनिर्मौनी लयी लक्ष्यः क्षयी क्षमी ॥ ६ ॥
लक्ष्मीवान् भगवान् श्रेयान् सुगतः सुतनुर्बुधः ।
बुद्धो वृद्धः स्वयंसिद्धः प्रोच्चः प्रांशुः प्रभामयः ॥ ७ ॥
॥ इति श्रीअर्हन्नामसहस्रसमुच्चये नवमशतप्रकाशः ॥ ९ ॥

आदिदेवो देवदेवः पुरदेवोऽधिदेवता ।
युगादीशो युगाधीशो युगमुख्यो युगोत्तमः ॥ १ ॥
दीप्तः प्रदीप्तः सूर्याभोऽरिघ्नोऽविघ्नोऽघनो घनः ।
शत्रुघ्नः प्रतिघस्तुङ्गोऽसङ्गः स्वङ्गोऽग्रगः सुगः ॥ २ ॥
स्याद्वादी दिव्यगीर्दिव्यध्वनिरुद्दामगीः प्रगीः ।
पुण्यवार्गर्ह्यवागर्द्धमागधीयोक्तिरिद्धगीः ॥ ३ ॥
पुराणपुरुषोऽपूर्वोऽपूर्वश्रीः पूर्वदेशकः ।
जिनदेवो जिनाधीशो जिननाथो जिनाग्रणीः ॥ ४ ॥
शान्तिनिष्ठो मुनिज्येष्ठः शिवतातिः शिवप्रदः ।
शान्तिकृत् शान्तिदः शान्तिः कान्तिमान् कामितप्रदः ॥ ५ ॥
श्रियां निधिरधिष्ठानमप्रतिष्ठः प्रतिष्ठितः ।
सुस्थिरः स्थावरः स्थाणुः पृथीयान् प्रथितः पृथुः ॥ ६ ॥

१ गर्ह्यवाग्.

पुण्यराशिः श्रियोराशिस्तेजोराशिरसंशयी ।
ज्ञानोदधिरनन्तौजा ज्योतिर्मूर्तिरनन्तधीः ॥ ७ ॥
विज्ञानोऽप्रतिमो भिक्षुर्मुमुक्षुर्मुनिपुङ्गवः ।
अनिद्रालुरतन्द्रालुर्जागरूकः प्रमामयः ॥ ८ ॥
कर्मण्यः कर्मठोऽकुण्ठो रुद्रो भद्रोऽभयङ्करः ।
लोकोत्तरो लोकपतिर्लोकेशो लोकवत्सलः ॥ ९ ॥
त्रिलोकीशस्त्रिकालज्ञस्त्रिनेत्रस्त्रिपुरान्तकः ।
त्र्यम्बकः केवलालोकः केवली केवलेक्षणः ॥ १० ॥
समन्तभद्रः शान्तादिर्धर्माचार्यो दयानिधिः ।
सूक्ष्मदर्शी सुमार्गज्ञः कृपालुर्मार्गदर्शकः ॥ ११ ॥
प्रातिहार्योज्ज्वलस्फीतातिशयो विमलाशयः ।
सिद्धानन्तचतुष्कश्रीर्जीयाच्छ्रीजिनपुङ्गवः ॥ १२ ॥

उपसंहारः—

एतदष्टोत्तरं नामसहस्रं श्रीमदर्हतः ।
भव्याः पठन्तु सानन्दं महानन्दैककारणम् ॥ १३ ॥
इत्येतज्जिनदेवस्य जिननामसहस्रकम् ।
सर्वापराधशमनं परं भक्तिविवर्द्धनम् ॥ १४ ॥
अक्षयं त्रिषु लोकेषु सर्वस्वर्गैकसाधनम् ।
स्वर्गलोकैकसोपानं सर्वदुःखैकनाशनम् ॥ १५ ॥
समस्तदुःखहं सद्यः परं निर्वाणदायकम् ।
कामक्रोधादिनिःशेषमनोमलविशोधनम् ॥ १६ ॥
शान्तिदं पावनं नृणां महापातकनाशनम् ।

सर्वेषां प्राणिनामाशु सर्वाभिष्टफलप्रदम् ॥ १७ ॥
जगज्जाड्यप्रशमनं सर्वविद्याप्रवर्त्तकम् ।
राज्यदं राज्यभ्रष्टानां रोगिणां सर्वरोगहृत् ॥ १८ ॥
वन्ध्यानां सुतदं चाशु क्षीणानां जीवितप्रदम् ।
भूतग्रहविषध्वंसि श्रवणात् पठनाज्जपात् ॥ १९ ॥
इति श्रीअर्हन्नामसहस्रसमुच्चये दशमशतप्रकाशः ॥ १० ॥
इति श्रीहेमचन्द्राचार्यविरचितः श्रीअर्हन्नामसहस्रसमुच्चयः ॥

[२]

तपाश्रीधर्मघोषसूरिविरचितः

श्रीजिनस्तवन ।

(संस्कृतप्राकृतभाषाभिन्नपूर्वार्धोत्तरार्धैः ।)

विश्वत्रयैकदर्शन ! सहस्रदर्शननतक्रम ! जिनेन्द्र ! ।
सवणंतपत्तदंसण ! अणंतदंसण ! चिरं जयसु ॥ १ ॥
पूर्वाकृतसुकृतानां पूर्वाशीलितविशुद्धशीलानाम् ।
अविहिततवाण पुव्विं न होइ तुह दंसणं देव ! ॥ २ ॥
भवशतकृतमपि पापं त्वद्दर्शनतो विलीयते नाथ ! ।
पिंडीभूयं पि घयं दुअं जहा जलिरजलणाओ ॥ ३ ॥
समयोऽयमेव शस्यः सलक्षणोऽसौ तदहरप्यनघम् ।
पक्खो वि सो सपक्खो जगबंधव ! दीससे जत्थ ॥ ४ ॥
द्रष्टुरदृष्टे वाञ्छा दृष्टे त्वयि नाथ ! विरहजं दुःखम् ।
इअ जइ दुहावि न सुहं तहावि तुह दंसणं होउ ॥ ५ ॥

पूर्वार्जितमुकृतफलं भाविशुभनिबन्धनं हरति चैनः ।
इअ कालयत्तयसुहयं जियाण तुह दंसणं दुलहं ॥ ६ ॥
स्वामिन् ! त्वदर्शनं कुरु तथा यथा स्यात् पुनर्न तदभावः ।
जर्धयवेयणाओ चक्खुक्खयवेयणा दुसहा ॥ ७ ॥
नामापि नाथ ! यस्ते वरमन्त्रसधर्मकीर्त्तयति तस्य ।
मिच्छादंसणदोसो रहु नासइ किं पर भणिमो ? ॥ ८ ॥
य इति जिन ! त्वामन्यूनदर्शनाऽन्यूनदर्शनं नौति ।
सुविशुद्धदर्शनः स श्रयति सत्वरं सर्वदर्शित्वम् ॥ ९ ॥

[३]

श्रीसोमप्रभसूरिप्रणीतं

श्रीसाधारणस्तोत्रम् ।

श्रीवीतराग ! विगतस्मर ! कोपमानं
ये त्वां समग्रजगतां जनकोपमानम् ।
सूर्योदये नयनगोचरमानयन्ति
ते दुर्गतिं स्फुरदघोपरमा न यन्ति ॥ १ ॥
पश्यन्ति शीतरुचिमण्डलसोदरं ये
वक्त्रं प्रगे तव जिनेन्द्र ! विनिद्रनेत्राः ।
तेषामशेषभुवनाधिपतित्वभाजां
लोकाः क्रमाब्जमवलोकितुमुत्सहन्ते ॥ २ ॥
यः प्रातरेव नमतां भवदङ्घ्रियुग्मं
सञ्जायते क्षितिरजस्तिलको ललाटे ।

पुंसां स एव सपदि त्रिदिवापवर्ग-
　　लक्ष्मीवशीकरणकौशलमाबिभर्ति ॥ ३ ॥
आसादयत्युदयमम्बुजबन्धुबिम्बे
　　सर्वज्ञ ! ये परिहृतापरशेषकृत्याः ।
आलोकयन्ति विकसन्नयनास्तदास्यं
　　दास्यं सुरासुरनराः प्रथयन्ति तेषाम् ॥ ४ ॥
यस्तावकं विकचपङ्करुहाभिराम-
　　मालोकते वदनमीश ! निशाविरामे ।
आलोकते स्वसमवाप्तसमीहितार्थैः
　　कस्याप्यसौ न मुखमर्थितयाऽपरस्य ॥ ५ ॥
यः पादपद्मसुदयाचलचुम्बिबिम्बे
　　चण्डद्युतौ जिन ! नमस्यति तावकीनम् ।
तस्यास्तिकं भजति कामदुघा करेऽस्य
　　चिन्तामणिर्वसति सद्मनि कल्पवृक्षः ॥ ६ ॥
त्वत्पादपङ्कजनखांशुपयःप्रवाहे
　　मज्जन्ति ये त्रिभुवनैकविभो ! विभाते ।
निःशेषपातकमलोपगमोज्ज्वलास्ते
　　मुक्त्यङ्गनाहृदयवल्लभतां व्रजन्ति ॥ ७ ॥
सुप्तोत्थितः प्रथममेव जिन ! त्वदीय-
　　मुद्वीक्षते वदनदर्पणमुज्ज्वलं यः ।
तस्यान्वह निखिलमङ्गलभाजनस्य
　　स्याचिन्तितार्थघटना सुलभा जनस्य ॥ ८ ॥

सोमप्रभाचार्यमभावयत्र
पुंसां तमः पङ्कमपाकरोति ।
विलोक्यमाने तदपि प्रभाते
तवानने नश्यति वीतराग ! ॥ ९ ॥

[४]

श्रीहरिभद्रसूरिविरचितं

साधारणजिनस्तोत्रम् ।

त्वत्सेवानिरतास्त्वदर्पितदृशस्त्वत्सङ्कथासु स्थितान्
त्वद्भक्तास्त्वदनन्यसक्तमनसस्त्वत्तो न चान्यार्थिनः ।
देवास्मांश्च रजादिभिः परिगतानालोक्य नोपेक्षितुं
युक्तं ते पशवो यतो जिनपते ! सर्वेऽनुकम्प्यास्तव ॥१॥
त्वद्रूपैकनिरूपणप्रणयिताबन्धो दृशी त्वद्गुण-
ग्रामाकर्णनरागिता करयुगे त्वत्कीर्तन वाऽपि न. ।
त्वत्पादार्चनचातुरी करयुगे त्वत्कीर्त्तन वाऽपि न
कुत्रापि त्वदुपासनव्यसनिता मा नाथ ! विश्राम्यतु ॥२॥
सर्वज्ञोऽसि विमर्शकोऽसि विदिताशेषाशयोऽसि प्रभुः
सर्वस्यापि दयान्वितोऽसि भगवस्तेनेह पूत्कुर्महे ।
अस्मान्नाथ ! हठात् त्वदेकमनसो भक्ताननाथानिव
प्रोन्मथ्नन्त्यधिकाधिक मुनिपते ! पश्याऽऽधयो व्याधयः॥३॥
स्वामिन् ! न प्रणतोऽसि न स्तुतिपथं नीतोऽसि नासि स्मृतो
न ध्यातोऽसि भवत्वनेन भगवन् ! स्वप्नेऽपि नाभ्यर्थित ।

एकस्मिन्नपि नाथ ! तेषु विहिते कुत्रापि जन्मान्तरे
प्रोन्मथ्नन्ति कदाचिदेव नियतं नैवंविधा व्याधयः ॥ ४ ॥

एतानि नाथ ! चटुलानि दुराशयानि
लुब्धानि रम्यविषयोपनिबन्धनानि ।
दुर्दान्तवाजिसदृशान्यविधेयभावाद्
वश्यानि मे कुरु सदैव षडिन्द्रियाणि ॥ ५ ॥

मूढो विवेकविकलो विधृतोर्ध्वबाहु-
र्न त्वं शृणोषि यदहं जिन ! रारटीमि ।
मां तत्र कर्मणि नियोजय येन देव !
संसारचक्रगहनं न पुनर्विशामि ॥ ६ ॥

सर्वापदां निलयमध्रुवमस्वतन्त्र-
मासन्नपातमविवेकमसारमज्ञम् ।
यावच्छरीरकमिदं न विपद्यते मे
तावन्नियोजय विभो ! कुशलक्रियासु ॥ ७ ॥

अज्ञस्य मे हृतविवेकमहाधनस्य
चौरैः प्रभो ! बलिभिरिन्द्रियनामधेयैः ।
संसारकूपकुहरे विनिपातितस्य
देवेश ! देहि कृपणस्य करावलम्बम् ॥ ८ ॥

दीने भोजनतत्परेऽथ कृपणे निद्राभिभूतेऽलसे
व्याधिव्याकुलिते कुभूषणरते धृष्टे च दुष्टे शठे ।
मिथ्यावादिनि कामकोपसहिते क्रूरे कुरूपे जडे
कारुण्यं मयि नाथ ! नाऽथ कुरुषे भावैकयुक्ते सदा ॥९॥

जाने निरञ्जनमहं तव तत् स्वरूप—
माडम्बरं परमसौ रचना रतवाथ ।
भूमेः स्वभारभरभङ्गुरतां विचिन्त्य
नाकुञ्चितैकचरणं किमु लावकोऽपि ? ॥ १० ॥
निर्वाणामृतमग्न ! भग्नमदन ! व्यालग्नबोधावधे !
चिन्तामात्रफलोपलेन समतां ब्रूतेऽत्र धन्यो जनः ।
केनाऽप्यत्र समं न नाथ ! यदियं मुग्धा मतिर्मन्यते
तन्मे वीतकषाय ! सारनिकष ! क्षन्तव्यमेतत् त्वया ॥ ११ ॥
मया मार्गे मार्गे निभृतनिभृतं सम्भृतदृशा
शरण्यो नैवान्यस्त्वमिव जिन ! दृष्टः क्वचिदपि ।
तदन्येषां मार्गं सकलमपि हित्वा हतधियां
तवाङ्घ्रौ संलग्नो जिगमिषुरहं निर्वृतिपुरीम् ॥ १२ ॥
हे लोचने ! पश्यतमस्तनिद्रे !
आश्चर्यभूतां महिमां जिनस्य ।
न ज्ञायते ध्वंसिनि जीवलोके
किं जीवतामेष्यति वा न चेति ? ॥ १३ ॥
अर्हन् ! जिनेन्द्र ! जितमन्मथ ! तीर्थनाथ !
विध्वस्तदोष ! विषयान्तक ! वीतराग ! ।
स्वामिन् ! समुद्धृतभवोदधिमग्न विश्व !
विश्वज्ञ ! निर्वृतिरमारमणीय ! जीयाः ॥ १४ ॥
कामं कामकरालितं स्फुरदुरुक्रोधाग्निकालेन्धनं
मायाकल्पवितुद्यमानमनसं मानाहिनाऽभ्याहतम् ।

ग्रस्तं ग्रस्तसमस्तविग्रहधिया लोभेन भीमेन मां
त्रायस्वोत्तमपादनं (?) जिनपते ? पादद्वयं ते श्रितम् ॥१५॥
प्रशान्तानामीश ! प्रथममविधेयेषु करुणां
वितन्वानेनाहं नियतमवधूतोऽस्मि भवता ।
इदानीं त्वापन्नं जननमरणादिव्यतिकरैः
प्रसीद स्वामिन् ! मां निजपदविधेयं कुरु चिरात् ॥१६॥
त्वदीयायां स्वामिन् ! जिनवृषभ ! वाचि स्थिररुचे–
र्जनस्य व्यामोहो न खलु भवति क्वापि विषये ।
मयि त्वेकान्तेन स्थगितहृदये मोहतमसा
महामायाजालैर्निबिडमिव नद्धो विजयते ॥ १७ ॥
प्रसीद कुरु कारुण्यमनुकम्पां विधेहि नः ।
येन शाम्यन्ति दुर्वाराः सद्य एव महारुजः ॥ १८ ॥
ये दारिद्र्योपहतवपुषो ये च दौर्भाग्यदग्धा
ये वा शत्रुव्यसनविकला ये च दौस्थ्योपतप्ताः ।
ये वा केचिज्जिनवर ! भृशं पीडिता दुःखभारै–
स्तेषामेकस्त्वमसि शरणं तर्पितानामिवाम्भः ॥ १९ ॥
नान्यं स्तौमि न चार्चयामि न मनस्यारोपयाम्यर्थये
न स्वप्नेऽपि जिन ! त्वदङ्घ्रिकमलद्वन्द्वादृतेऽन्वेमि वा ।
नाथैतन्मम कुर्वतः प्रतिदिनं यत् किञ्चिदप्यस्ति तद्
यन्नास्त्येव हि नास्ति तत्तदपि च त्यक्ष्यामि नैतद् व्रतम् ॥२०॥

[५]

श्रीनरचन्द्रसूरिप्रणीतः

सर्वजिनसाधारणस्तवः ।

सरति सरति चेतः स्तोतुमेतन्मदीयं
महित महितवृन्दैरप्यदस्त्वच्चरित्रम् ।
परम ! परमबुद्धिस्फूर्तयो मादृशाः किं
विदुरविदुरधुर्यास्तात ? तत्ते स्वरूपम् ॥१॥
तदपि तदपिधायाज्ञानमुज्जागरूका
सततमततमासी भक्तिरेतां गिरं मे ।
सरभिसरिशिखाङ्के भूभृत पादपाली
जलदजलदरिद्रे नैति नेतः ! प्ररोहम् ॥ २ ॥
हृदयहृदयमिन्या लोकयते नाम कामं
विशदविशदतापह्नान्तचित्तैस्तथापि ।
तनुमतनुमहिम्नीं तावकां किन्तु हित्वा
विधुरविधुरभावं नैव नेतस्तनोति ॥ ३ ॥
भवविभवविलासास्ते जगन्नाथ ! न त्वा
मनवमनव जाग्रत्यागमुत्तापयन्ति ।
वनमवनमदम्भोवाहसंवाहितश्री—
महिममहिमभानोर्भानवः किं दहन्ति ? ॥४॥
सहम ! सहपरस्त्रीनेत्रपीयूपसत्रं
समय समवगाढः कोऽस्ति धन्यस्त्वदन्यः ।

सरसि सरसिजौघः सारसौरभ्यगेहं
मलिनमलिनमुच्चैर्वञ्चयेत् किं कदाचित्? ॥५॥
यमनियमनिकेते किं त्वयि स्फूर्जमाने
मनसि मनसिजस्य स्फूर्त्तिरुत्कीर्तनीया ।
पतति पतति सर्पद्दर्पसर्पान्तकाले
विषमविषमहिम्नां कः प्रकाशो जिनेश ! ॥ ६ ॥
हरसि हरसिताभिः मूत्रितज्ञानलक्ष्म्या
नयन ! नयनभाभिर्ज्ञातरज्ञानपङ्कम् ।
तमसि तमसितिम्ना लोकमाक्रान्तमिन्दुः
करनिकरनिपातैः किं न शुभ्रीकरोति ? ॥७॥
नवरनवरवासौकस्यदोषान्धकारे
दनवदनवलक्षा देशनोर्वी मुदे स्यात् ।
विधुतविधुतनुचा शारदी पौर्णमासी
वनपवनपरीता मोदयत्येव देव ! ॥ ८ ॥
नयविनयविवेका (या) स्त्वद्वचःपावितानां
न मदनमदमोहैर्ग्लानिमायान्ति नेत !।
तिरयति रयमुच्चैर्लोचनालोकलक्ष्म्या
रविकरविकलानामन्धकारप्रचारः ॥ ९ ॥
भवति भवतितीर्षुर्नाथ ! नाभव्यजन्तु-
र्वत ततततवाचाऽप्यत्र कस्तेऽपराधः ?।
भुरि मधुरिमभाजां नूत्नचूताङ्कुरास्ते
कमपि कमपि वाणीसौरभं लम्भयन्ति ॥ १० ॥

सममसममहोभिस्त्वद्गुणैः सिद्धिवध्वा
सनरस 'नरचन्द्रः' कारित वाचां विलासः ।
दिशमदिशमरुद्धश्रद्धया किञ्चिदेना-
मल ममलगतिभ्यस्तर्कयिचा तथापि ॥ ११ ॥

[६]

सर्वजिनस्तवः ।

कला[1] भवन्त सकला भवन्तं कला भवन्तं सुलप कृपाया ।
कला भवन्तं हितवृद्धयेवि कला भवन्तं जिन ! जेतुमीडे ॥१॥
नागारमायासमयं विमुच्या- ऽनागा रमाया मय नाम पद्मी (?) ।
नागारमाया पवने मुने ! त्वां ऽनागारमायाति कृती शरण्यम् ॥२॥
मन्दारमालासुरभीद्धदेहे मन्दारमालाभदशो न भावाः ।
.... मन्दारमालानभुजो भजंस्त्वाम् ॥३॥
समा नपापा भविनोऽस्महेम समान पापाय विपक्षलोपिन् ! ।
समान पापा चरणान् विवेका समान पापा सुमत. पुनर्नो ॥४॥
भावारमानन्त्यमितं हरन्तं भावारमानन्दकरं घरन्तम् ।
भावा रमानङ्गमयाः शुभा नु भावारमानन्दुरधीश ! न त्वाम् ॥५॥
पद्मा नवा तामसमेत्यभिख्या- पद्मानवा तापकरं धरन्तम् ।
पद्मा नवाताम्रपदौ च दीता पद्मानवाता व्यथपथ्यधस्ते ॥६॥
शमो दया तामस शान्तसर्वा शमोदया तार मनङ्गनाशे ।
शमो दया दारपरं समेते शमोदया तापदसम्पदा माम् ॥७॥

---

[1] अचचुर्बोधमावात सन्दिग्धः पदच्छेद : ।

सदा भवारातिभिदे नतेन्द्र ! सदाभवारागवशी कृतीस्त्वाम् ।
सदा भवाङ्ग न पापिनः स्व सदाभवाराद्भुतहारयामि ॥८॥
सदाऽगमं ते नितसंविदुल्ल- सदागमं तेज इवाऽत्र मूर्त्तम् ।
सदा गमन्तं शरणं वरेण्य- सदा गमं तेन सुखी भवेयम् ॥९॥
महायमानं जन भाव भास्व- न्महायमानं गतिदे नमस्ते ।
महायमानं हरतेऽत्र भावा- महायमानन्दपदाय कुर्वे ॥१०॥

एवमीश ! मयका बहुभावा-
देव सुन्दरगुणाम्बुसमुद्र ! ।
संस्तुतो जिन ! पदाम्बुजसेवा-
मेव मे वितनु विश्वनमस्य ! ॥११॥

[७]

साधारणजिनस्तवनम् ।

प्रातिहार्यकलितासनशोभं
त्वां स्तुवे जिनपते ! जितलोभम् ।
वीतराग ! विगतान्तररोगं
सूपदिष्टशिवकारणयोगम् ॥१॥
योजनक्षितिषु विस्तृतशाखो
भात्यशोकतरुरेष तवेश ! ।
उल्लसत्परिमल परितोऽयं
पञ्चवर्णकुसुमप्रकरश्च ॥२॥

सर्वजन्तुसुगमा जिन ! पञ्च-
त्रिंशदद्भुतगुणा तव वाणी ।
इन्दुकुन्दविमला चमराली
शोभते तव शुभोभयतश्च ॥३॥

विष्टपत्रयगरिष्ठ ! वरिष्ठं
सिंहविष्टरमधिष्ठितवांस्त्वम् ।
द्वादशार्कतुलितामलभासं
भाति मण्डलमिदं तव पृष्ठे ॥४॥

दुन्दुभिर्दिवि परस्तव दिव्यो
ध्वनीति मधुरोद्धुरघोष ।
आतपत्रविततत्रितयं तु
शोभते शिरसि ते जगदीश ! ॥५॥

इत्यभिष्टुतगुण. शमसिन्धो !
वीतराग ! भुवनत्रयबन्धो ! ।
वासवार्चित ! वशीकृतमुक्ति
देहि मे निजपदाश्रयभक्तिम् ॥६॥

---

[८]

श्रीकनकप्रभसूरिसन्दब्धः

(८) साधारणजिनस्तवः ।

जयति जङ्गमकल्पमहीरुहो जयति दु.खमहार्णवतारक ।
जयति विश्वसनातनदीपको जयति भूतलशीतरुचिर्जिनः ॥१॥

जयति कोपदवानलनीरदो　　जयति मानमहीरुहकुञ्जरः ।
जयति कूटकुडङ्गहिमागमो　　जयति लोभमहोदधिमन्दरः ॥२॥

विजयते जगदेकविलोचनो　　विजयते निरुपाधिकबान्धवः ।
विजयते भवरोगचिकित्सको　　विजयते शिवपत्तनपण्डित. ॥३॥

जयति मारविकारनिशाकर–　　प्रसरसंवरणैकदिवाकरः ।
जयति संसृतिकाननसम्भ्रम–　　भ्रमणखिन्नजनैकसुधासरः ॥४॥

भविकमानसहंसविलासभू–　　र्नयनचापलरोधमहौषधम् ।
सुभगतासुभगं करुणाक्षरं　　विजयते भुवनाधिपतेर्वपु' ॥५॥

अमरदानवमानवनायक–　　भ्रमरराजिविराजिपदाम्बुज ।
जयति रत्नगणैरिव सागरः　　परिगतो विविधातिशयै प्रभु' ॥६॥

विषयपङ्किलमोहजलोल्लसद्–　　बहुलरागतरङ्गभराकुले ।
विजयते विपुले भवपल्वले　　कमलमेकमहो जिनपुङ्गवः ॥७॥

शमनिधेः कट लोचनचारुता　　जिनपतेर्वपुरे मुखचन्द्रमाः ।
अहह धैर्यगुरोर्हृदयस्थली–　　भुवनभर्तुरहो भुजवैभवम् ॥८॥

देवोऽष्टादशदोषवर्जितवपु. सत्प्रातिहार्यश्रियं
विभ्राणोऽष्टविधान् यहन्नतिशयांस्तांस्तांश्चतुस्त्रिंशतम् ।
पञ्चत्रिंशदुदारवागतिशयो नीलाब्जमुक्ता जया–
कालिन्दी कनकप्रभो विजयते विश्वाधिपः सर्वविद् ॥९॥

॥ सं० १४८१ वर्षे मद्य सुदि १५ शुक्रेऽलेखि ॥

---

[९]

सर्वजिनस्तवः ।

जिनपते ! द्रुतमिन्द्रियविग्रहं दमवतामवतामवतारणम् ।
वितनुपे भववारिधितोऽन्वहं सकल्यया कलया कलयाकृया ॥१॥
तव सनातनसिद्धिसमागमं विनयतो नयतो न यतो जनम् ।
जिनपते ! सविवेकमुदित्वराधिकमला कमला कमलासयेत् ॥२॥
भवविवृद्धिकृते कमलागमो जिनमतो नमतो न मतो मम ।
न रतिदाऽमरभूरुहकामधुक् सुरमणीरमणीरमणीयता ॥३॥
किल यत्र शशिनि प्रसूते गसी नरकतारकतारकतामित ।
व्रजति शोपमतोऽपि महानहो विभवतो भवतो भवतोयधि ॥४॥
न मनसो मम येन जिनेश ! ते रसमय समय समयत्यसौ ।
जगद्भेदि विभाव्य तत क्षणादुपरता परता परतापकृत् ॥५॥
त्वयि बभूव जिनेश्वर ! भास्वती शममता ममता मम तादृशी ।
यतिपते ! तदपि क्रियते न किं शुभवता भवता भवतारणम् ॥६॥
भवति यो जिननाथ ! मन· शमाञ्चित ! नुते तनुते तनुतेजसि ।
किमिव नो भविनस्तमतां सुखप्रसविता सविता सवितारयेत् ॥७॥
परमया रमया रमयात् तवाङ्घ्रिकमलं कमलं कमलम्भयम् ।
न नतमानत मानतमां नमन् वरविभारविभारविभासुर ! ॥८॥
अमरसागरसामरनिर्मिता जिन ! नुतिर्ननु तिग्मरुचेर्यथा ।
रुचिरसौ चिरसौख्यपदप्रदा निहतमोहतमोरपुवीर ! मे ॥९॥

[१०]

श्रीभावदेवसूरिसन्दृब्धः

केवलाक्षरमय

श्रीजिनस्तवः ।

अनवरतममरनरवरशतनतपदकमलयमल ! मलदलन ! ।
अनपशदचरणचयमय ! ततरभरधरणधवल ! जय ॥१॥

जय सरसवचनवशजन ! समघन ! सदवयवसरलकरचरण ! ।
जलजदलनयन ! गतमल ! शशधरवरवदन ! गजगमन ! ॥२॥

जय सदय ! सनय ! भवदवकवलन [शमन] नवजलदसमयसम ! ।
अचलबल ! सकलभयहर ! शमदमलयभवन ! जगदवन ! ॥३॥

अदमतमकरणगजगणखरतरखरनखरनखरभवधरण ! ।
अवतमसमसममघमयमपहर मम समयतपनपद ! ॥४॥
हृतसततभवजगमचर मत कर लसदभय दहन कमनग ! ।
अपनय मम भवरसमरमशरणजनशरण ! गतमरण ! ॥५॥
असदयवशभवदवकरगतरसदलपटलहरणखरपवन ! ।
मम वचनमनसमहमहरवतर कनकनगवदतरल ! ॥६॥

जनमथनमदनघनमदफणधरगरलदरदमनपतगवर ! ।
हृतशकलमव मम जननजलगतलवणकणवदमलय ॥७॥
नमदमलनयनकजवनदशशतकरबहलगहनभवदहन ! ।
अकरणगमपरबलरणजयभट ! जय परमपदसदन ! ॥८॥

इति भक्तिरचितकेवल—
विमलाक्षरमालया जिनाधीश !
शुभ ' भावदेव ' सूरि—
स्तुत ! केवलमक्षरं देहि ॥ ९ ॥

[११]

श्रीसोमप्रभाचार्यविनिर्मितम्

श्रीजिनस्तवनम् ।

व्यधित साधितसाधुतपाः कृपां शमघनामवनाशकरीं च यः
तमविरामविराद्रमनोभवं जिनममानममानगुणं स्तुवे ॥ १ ॥
विभवदं भवदङ्घ्रिसरोरुहं नमति यो मतियोगपरः प्रभो ! ।
स हतमोहतमो गतमत्सरः समतया मतया परिरभ्यते ॥ २ ॥
जिन ! तवाऽऽनतवासवसंहते ! भुवनपावन ! पादपयोरुहे ।
कलितयालितया समवाप्यते शमधुरा मधुरा मधुवञ्जनैः ॥ ३ ॥
शुभवतो भवतो वचसि श्रुते शमदमे भदमेघसमीरणे ।
अवमतां वमतां भविनां विभो ! परमते रमते न मनाग् मनः ॥४॥
दममता ममतामयभावनावनघनाघन ! नाथ ! तवागमात् ।
मम भवाभवा सपदि क्षयं विपदवाप दवानलसोदरा ॥ ५ ॥
विमलकोमलकोकनदारुणक्रमतलो मतलोभहतिर्जिनः ।
रुचितताचिततारदः सतामवमभावमभाग्यपदं हतात् ॥ ६ ॥
भवशतावशतार्तसुरासुरव्रजनतो जनतोपकरः प्रभुः ।
स्मरविकारविकाशविबन्धकः सममना मम ना जयतादघम् ॥७॥
घनतपा नतपाकरिपुर्जिनो विधुरसिन्धुरसिंहसहोदरः ।
विषमदोषमदोत्खननक्षमः शममयो मम योगमतिं क्रियात् ॥ ८ ॥
शुभवचा भवचारकमोचनः समदयो मदयोधजयी जिनः ।
मदनसूदनसूचितविक्रमः प्रवरसंवरसन्ततये स्तुवे ॥ ९ ॥

सोमप्रभाचार्यमभावनाथ
यदृच्छया सञ्चरते न यत्र ।
तत्रापि लब्धप्रसरं लभन्ते
ज्ञानं भवन्तं भविन स्तुवन्त ॥ १० ॥

[१२]

शान्तवेषापराभिधानं

साधारणजिनस्तवनम् ।

शान्तो वेष शमसुखफला श्रोतृगम्या गिरस्ते
कान्तं रूपं व्यसनिषु दया साधुषु प्रेम शुभ्रम् ।
इत्थम्भूते हितकृतपतेस्त्वय्यसङ्गा विबोधे
प्रेमस्थाने किमिति कृपणा द्वेषमुत्पादयन्ति ॥१॥
अतिशयवती सर्वा चेष्टा वचो हृदयङ्गमं
शमसुखफल प्राप्तौ धर्म स्फुट शुभसंश्रय ।
मनसि करुणा स्फीता रूपं पर नयनामृतं
किमिति सुमते ! त्वय्यन्य स्यात् प्रसादकरं सताम् ॥२॥
निरस्तदोषेऽपि तवीव वत्सले कृपात्मनि त्रातरि सौम्यदर्शने ।
हितोन्मुखे त्वय्यपि ये पराङ्मुखाः पराङ्मुखास्ते ननु सर्वसम्पदाम् ॥३॥
सर्वसत्त्वहितकारिणि नाथे न प्रसीदति मनस्त्वयि यस्य ।
मानुषाकृतितिरस्कृतमूर्तेरन्तरं किमिह तस्य पशोर्वा ? ॥४॥
त्वयि कारुणिके न यस्य भक्तिर्जगदभ्युद्धरणोद्यतस्वभावे ।
नहि तेन समोऽधम. पृथिव्यामथवा नाथ ! न भाजनं गुणानाम् ॥५॥

एवंविधे शास्तारि वीतदोषे महाकृपालौ परमार्थवैधे ।
मध्यस्थभावोऽपि हि शोच्य एव प्रद्वेषदग्धेषु क एष वादः ? ॥६॥
न तानि चक्षूंषि न यैर्निरीक्ष्यसे न तानि चेतांसि न यैर्विचिन्त्यसे ।
न ता गिरो या न वदन्ति ते गुणान्न ते गुणा ये न भवन्तमाश्रिता ॥७॥
तच्चक्षुर्दृश्यसे येन तन्मनो येन चिन्त्यसे ।
सज्जनानन्दजननी सा वाणी स्तूयसे यया ॥८॥
न तव यान्ति जिनेन्द्र ! गुणा मिति
मम तु शक्तिरुपैति परिक्षयम् ।
निमादितैर्बहुभि क्रिमिहापरै—
रपरिमाणगुणोऽसि नमोऽस्तु ते ॥ ९ ॥

[१३]

वायटगच्छीयश्रीअमरचन्द्रसूरिसूत्रितम्

पञ्चवर्गपरिहारमयं

साधारणजिनस्तवनम् ।

(पद्मानन्दमहाकाव्यमध्यगतम्)

अनुष्टुब्वृत्तम् ।

संसारसारं शैवश्रीसरसीसरसीरुहम् ।
ऋषीश्वरं वृषावासं श्रेयसां संश्रयं श्रये ॥ १ ॥
सुरावासश्रिया स्वैरं स सर्वसहया सह ।
आशा यशःशशी यस्य सहासाः सहसाश्रयत् ॥२॥
युग्मम् ।

वृषेशं रोषविषयवैरिशोषरसैर्वरम् ।
उपाह सायवेलासु सेवेयाऽहं लवे लवे ॥ ३ ॥
श्रेय श्रीवल्लिवल्लयशाल ! शीललयाशय ! ।
उर्वीशेखरसेव्योऽसि रसावासववासवैः ॥ ४ ॥
रसाशीर्विषविश्वस्वर्विहायस्सु शिवाश्रय !
अवार्यवीर्यसूर्योऽसि वसुराशिविलासभूः ॥ ५ ॥
संसारवैरिवैरस्यावसायहर ! संहर !
अहोऽरिवारं विश्वस्य श्रेयःश्रीशर्वरीश्वरः ॥ ६ ॥
अशरीरारिसंहारहर्षसंहर्षसाहस ! ।
विश्वविश्वेश ! विश्वीयसर्वांहो विरसं हर ॥ ७ ॥

पञ्चवर्गरहितामिमां स्तुतिं
　　पिष्टपञ्चविषयाः पठन्ति ये ।
पञ्च पञ्चिन्महाव्रता ध्रुवं
　　पञ्चमीं गतिमवाप्नुवन्ति ते ॥ ८ ॥

[१४]

परमात्मषट्त्रिंशिका ।

सत्त्वेषु मैत्रीं गुणिषु प्रमोदं क्लिष्टेषु जीवेषु कृपापरत्वम् ।
माध्यस्थभावं विपरीतवृत्तौ सदा ममात्मा विदधातु देव ! ॥१॥
शरीरतः कर्तुमनन्तशक्तिं विभिन्नमात्मानमपास्तदोषम् ।
जिनेन्द्र ! कोषादिव खड्गयष्टिं तव प्रसादेन ममास्तु शक्तिः ॥२॥

दुःखे सुखे वैरिणि बन्धुवर्गे योगे वियोगे भवने वने वा ।
निराकृताशेषममत्वबुद्धेः समं मनो मेऽस्तु सदापि नाथ ! ॥३॥
मुनीश ! लीनाविव कीलिताविव स्थिरौनिखाताविव बिम्बिताविव ।
पादौ त्वदीयौ मम तिष्ठतां सदा तमो धुनानौ हृदि दीपकाविव ॥४॥
एकेन्द्रियाद्या यदि देव ! देहिनः प्रमादिना सञ्चरता यतस्ततः ।
क्षता विभिन्ना मलिता निपीडिता मयास्तु मिथ्या दुरनुष्ठितं तदा ॥५॥
मुक्तिमार्गप्रतिकूलवर्तिना मया कषायाक्षवशेन दुर्धिया ।
चारित्रशुद्धेर्यदकारि लोपनं तदस्तु मिथ्या मम दुष्कृतं प्रभो ! ॥६॥
विनिन्दनालोचनगर्हणैरहं मनोवचःकायकषायनिर्मितम् ।
निहन्मि पापं भवदुःखकारणं भिषग् विषं मन्त्रगुणैरिवाखिलम् ॥७॥
अतिक्रमं यं यमपि व्यतिक्रमं जिनातिचारं स्वचरित्रकर्मणः ।
व्यधामनाचारमपि प्रमादतः प्रतिक्रमं तस्य करोमि शुद्धये ॥८॥
क्षितिं मनःशुद्धिविधेरतिक्रमं व्यतिक्रमं शीलवृतेर्विलङ्घनम् ।
प्रभोऽतिचारं विषयेषु वर्तनं वदन्त्यनाचारमिहातिशक्तिताम् ॥९॥
यदर्थमात्रापदवाक्यहीनं मया प्रमादादिह किञ्चनोक्तम् ।
तन्मे क्षमित्वा विदधातु देवी सरस्वती केवलबोधलब्धिम् ॥१०॥
बोधिः समाधिः परिणामशुद्धिः स्वात्मोपलब्धिः शिवसौख्यसिद्धिः ।
चिन्तामणिं चिन्तितवस्तुदाने त्वां वन्दमानस्य ममाऽस्तु देव ! ॥११॥
यः स्मर्यते सर्वमुनीन्द्रवृन्दैर्यः स्तूयते सर्वनरामरेन्द्रैः ।
यो गीयते वेदपुराणशास्त्रैः स देवदेवो हृदये ममास्ताम् ॥१२॥
यो दर्शनज्ञानसुखस्वभावः समस्तसंसारविकारबाह्यः ।
समाधिगम्यः परमात्मसञ्ज्ञः स देवदेवो हृदये ममास्ताम् ॥१३॥

निषूदते यो भवदुःखजालं निरीक्षते यो जगदन्तरालम् ।
अन्तर्गतो योगिनिरीक्षणीय स देवदेवो हृदये ममास्ताम् ॥१४॥
विमुक्तिमार्गप्रतिपादको यो यो जन्ममृत्युव्यसनव्यतीतः ।
त्रिलोकलोकीविकलोऽकलङ्कः स देवदेवो हृदये ममास्ताम् ॥ १५ ॥
क्रोडीकृताशेषशरीरिवर्गा रागादयो यस्य न सन्ति दोषाः ।
निरिन्द्रियो ज्ञानमयोऽनपायः स देवदेवो हृदये ममास्ताम् ॥ १६ ॥
यो व्यापको विश्वजनीनवृत्तिः सिद्धो विबुद्धो धुतकर्मबन्ध ।
ध्यातो धुनीते सकलं विकारं स देवदेवो हृदये ममास्ताम् ॥ १७ ॥
न स्पृश्यते कर्मकलङ्कदोषैर्यो ध्वान्तसङ्घैरिव तिग्मरश्मि ।
निरञ्जन नित्यमनन्तमेकं त देवमाप्तं शरणं प्रपद्ये ॥ १८ ॥
विभासते यत्र मरीचिमाली न विद्यमाने भुवनाधिमासी ।
स्वात्मस्थितं बोधमयप्रकाशं त देवमाप्तं शरणं प्रपद्ये ॥ १९ ॥
विलोक्यमाने सति यत्र विश्वं विलोक्यते स्पष्टमिदं विविक्तम् ।
शुद्धं शिवं शान्तमनाद्यनन्तं तं देवमाप्तं शरणं प्रपद्ये ॥ २० ॥
येन क्षता मन्मथ–मान–मूर्च्छा–विषाद–निद्रा–भय–शोक–चिन्ताः ।
क्षयानलेनेव तरुप्रपञ्चस्तं देवदेवं शरणं प्रपद्ये ॥ २१ ॥
न संस्तरोऽश्मा न तृणं न मेदिनी विधानतो नो फलकं विनिर्मितम् ।
यतोनिरस्ताक्षकषायविद्विषः सुधीभिरात्मैव सुनिर्मलो मतः ॥ २२ ॥
न संस्तरो भद्रसमाधिसाधनं न लोकपूजा न च सङ्घमीलनम् ।
यतस्ततो ध्यानरतो भवानिशं विमुच्य सर्वामपि बाह्यवासनाम् ॥२३॥
न सन्ति बाह्या मम केचनाऽर्था भवामि तेषां न कदाचनाहम् ।
इत्थं विनिश्चित्य विमुच्य बाह्यं स्वस्थ सदा त्वं भव भद्र! मुक्त्यै ॥२४॥

१ परमात्मस्वरूपे । २ प्रलयकालाग्निना इव ।

आत्मानमात्मन्यवलोकमानस्त्वं दर्शनज्ञानमयं विशुद्धः ।
एकाग्रचित्तः खलु यत्र तत्र स्थितोऽपि साधो ! लभसे समाधिम्॥२५॥
एकः सदा शाश्वतिको ममात्मा विनिर्मलेक्षाधिगमस्वभावः ।
बहिर्भवाः सन्ति परे समस्ता न शाश्वताः कर्मभवाः स्वकीयाः ॥२६॥
यस्यास्ति नैक्यं वपुषाऽपि सार्द्धं तस्यास्ति किं पुत्रकलत्रमित्रैः ।
पृथक्कृते चर्मणि रोमकूपाः कुतो हि तिष्ठन्ति शरीरमध्ये[2] ॥२७॥
संयोगतो दुःखमनेकभेदं यतोऽश्नुते जन्मवने शरीरी ।
ततस्त्रिधाऽसौ परिवर्जनीयो यियासुना निर्वृतिमात्मनीनाम् ॥२८॥
सर्वं निराकृत्य विकल्पजालं संसारकान्तारनिपातहेतुम् ।
विविक्तमात्मानमवेक्षमाणो निलीयसे त्वं परमात्मतत्त्वे ॥ २९ ॥
स्वयं कृतं कर्म यदात्मना पुरा फलं तदीयं लभते शुभाशुभम् ।
परेण दत्तं यदि लभ्यते स्फुटं स्वयं कृतं कर्म निरर्थकं तदा ॥३०॥
निजार्जितं कर्म विहाय देहिनो न कोऽपि कस्यापि ददाति किञ्चन ।
विचारयन्नेवमनन्यमानसः परो ददातीति विमुञ्च शेमुषीम् ॥ ३१ ॥

इति द्वात्रिंशता वृत्तैः परमात्मानमीक्षते ।
अनन्यगतचेतस्को यात्यसौ पदमव्ययम् ॥ ३२ ॥

ये परमात्माऽमितगतिवन्द्यः सर्वविविक्तो भृशमनवद्यः ।
शश्वदधीतो मनसि लभन्ते मुक्तिनिकेतं विभववरं ते ॥ ३३ ॥

---

१ ज्ञान० । २ संयोगः । ३ स्वहितकारिणीम् । ४ पश्यन्

[१५]

श्रीविजयप्रभसूरीयम्

श्रीदेवपत्तननिवासि-जिनस्तवनम् ।

नतनाकिनिकायनरप्रमदं प्रमदप्रकरप्रसरन्महिमम् ।
महिमण्डलमण्डनमात्महितं महितं जगता महताऽसुमता ॥ १ ॥
सुमतिप्रदमुत्कटमोहमहातमहानिकृते तरणे: किरणम् ।
किरणं जनवञ्छितदेवमणेर्मनसा श्रमणैर्विहितस्मरणम् ॥ २ ॥
स्मरणप्रवणं स्मरशूलभृतोऽभृत विश्वमसङ्कल्पयशःप्रसरैः ।
प्रसरत्कलिकालसुकल्पतरुं तरुणीजनगीतगुणं भविनाम् ॥ ३ ॥
भवनाशकरं करुणानिलयं लयलीनमनोभवकायरुचम् ।
रुचिराननतर्जितचन्द्रमसमसमञ्जसजन्ममनोज्ञकरम् ॥ ४ ॥
करणद्विपमारणहस्तिरिपुं रिपुमित्रसमेक्षणमिष्टपरम् ।
परमार्हतपूजितपत्कमलं मलवर्जितकीर्तितरङ्गभरम् ॥ ५ ॥
भरणीपतिनिर्भयशर्मददं मददन्तिविभेदनकेशरिणम् ।
रणमुक्तमसुं नुत पारगतं गतमत्सरमात्मनि भव्यजनाः ! ॥ ६ ॥

इत्थं श्रीविजयप्रभ-
सूरीश्वरसिद्धिदो जिनो जीयात् ।
देवकपत्तनवासी
स्तुतो मया सुधनवृद्धिकरः ॥ ७ ॥

[१६]

श्रीमहीमेरुमुनिप्रणीता

जिनस्तुतिपञ्चाशिका।

(क्रियागुप्ता)

सकलसुरेश्वरमुख्या विबुधाः सुविशुद्धबुद्धिनिधयोऽपि ।
स्तवनं तीर्थाधिपते ! [1]जिनेश ! ते नैव कर्तुमिह ॥ १ ॥
इति जानन्नपि नित्यं तथाप्यहं मुग्धमानसः पवितुम् ।
[2]विनयी हे जिनराज ! स्तवनमिषाद्वे निजां जिह्वाम् ॥ २ ॥
मन्ये न सर्वशास्त्रे तव वृत्तं विबुधवर्ण्यमानमिह ।
पुण्यप्रभृतगुरुतरमहिमा[3]ऽतिक्रान्तसकलसुरम् ॥ ३ ॥
स्तुतिवादीक्षे[4]ऽर्मकरध्वजं जिन ! त्वां सुरेशसंसेव्यम् ।
समवसृतिमध्यभाजं संसृतिहरणं कदा मोदात् ? ॥ ४ ॥
तत्त्वतरुजलदधारासासितभूवलय ! भव्यजनवाराः ।
अतिशयसमूहशाली नाथ ! भवांश्चरणगुणपाली ॥ ५ ॥
सकल ! ससार ! सलक्षण ! संसारासारतां समधिगत्य ।
सर्वज्ञ ! सर्वसङ्गे भगवन्न भवानभावाय ॥ ६ ॥
संसारवारिराशिं विषमतरं दुस्तरं च जिनराज ! ।
विदभासिततारसुखं लब्ध्वा वैराग्यमत्र भवान् ॥ ७ ॥

---

१ हे जिन ! ईशते । २ विनयी ईहे । ३ गुरुतरमहि माति । ४ ईक्षे । ५ नाथ-पालय । ६ ससार । ७ ततार-तीर्णवान्, सुख क्रियाविशेषणम् ।

भापितशुचिसत्यागम उदितोदितधाम ! सद्गुणग्राम ! ।
हृत्वा कर्मनिरासं दूरीकृतदुःखभववासम् ॥ ८ ॥
निर्जितमनोज ! हारोज्ज्वलगुणमण्डल ! विशालतमभाल ! ।
कृपया भावारिभय भविनां भूमौ भवानेव ॥ ९ ॥
अष्टविधकर्मरोगापनोदविशदागद सदा विमद ।
त्वमविपद् जन्तूना हितेच्छया शुद्धसिद्धान्तम् ॥ १० ॥
शशिशोभमानसाधित यशोऽतिधवलीकृतावनीवलय ।
निःशेषजन्तुकरुणा निष्कारणवत्सलोऽत्र भवान् ॥ ११ ॥
कनकविराजितमोचे सुरनरतिर्यग्विजातसङ्कोचे ।
भवतेश ! समवसरणे द्वेधा धर्मो धराभरणे ! ॥ १२ ॥
न कदा करुणाम्बुनिधे रजनीश ! परोपकारिता भवत ।
विद्वतेह यथा तपनात् प्रकाशिता विश्वविश्वहिता ॥ १३ ॥
उज्झितसंसृतदोषे पापिन्यपि जनितपुण्यमतिपोषे ।
मैत्र्याऽपरत्र रोषे निरीक्षिते भवति कृततोषे ॥ १४ ॥
ननु निर्ममे त्वदीये हृदये जिन ! वेद्मि मुदितया वास ।
मित्रामित्रेषु यतस्त्वमेकरूप सदा विदित ॥ १५ ॥
शिवपदसाधनविहितादरस्य भवतस्तप समाचरत ।
हृदये सत्क्षान्तिमये स्थान न कदापि रोषेण ॥ १६ ॥

---

१ अगाम । २ जहार उज्ज्वल० । ३ अगद–अपीकथः ४ अधित–अदधात् । ५ उचे–अवादि । ६ करुणाम्बुधे हे ईश ! अजनि । ७ स्यादौ सप्तमी त्यादौ वर्तमाना । ८ निर्ममे–ममत्वरहिते, क्रियापदपक्षे निर्ममे–निर्मितवान् । ९ अये इति क्रियापदम् ।

दुःसहसुरनरतिर्यक्कृतोपसर्गावली त्वया त्रेधा ।
विश्वे क्षमीश ! सम्यक् सिद्धिसुखास्वादरसिकेण ॥ १७ ॥
दुर्जनजनेन लपितं दुर्वचनं श्रवणशूलसदृशमपि ।
भवता सुरपतिविहितस्तुतितुल्यममानिमुनिमुख्य ! ॥ १८ ॥
भव्यजननयनकैरववने विकाशं सदा ददानेन ।
चन्द्रोपमितिर्भवतासितेन युक्तं जगन्नाथः ॥ १९ ॥
विषयमतिविषमरजनीविनाशमनिशं वितन्वता भवता ।
रवितोऽधिकेन लोके भावि ख्यातिप्रतापेन ॥ २० ॥
भव्यविभारोचिष्णुर्निराकरिष्णुर्भवं भयोपेतम् ।
एकस्त्वमेव संवरमिन्द्रियजयसम्भवं सत्यम् ॥ २१ ॥
चित्रं विशददयास्थः क्षमावतां मुख्यतां सदैव दधत् ।
सकलं भावारिकुलं नाथ ! त्वं त्रिभुवने विदित' ॥ २२ ॥
अमृतरसादपि समधिकरसं विशेषादशेषशान्तरसम् ।
नक्तं दिवापि चित्रं त्वं न सदा सावधान जिन ! ॥ २३ ॥
ननु नव्यरम्यरञ्जितसुरनम्यपद ! प्रभावतो भवतः ।
आजन्मजातवैराचित्रं तिर्यग्गणेनापि ॥ २४ ॥
विदितचरित्रेषु रहो मुख्यां के के न विषयजं सौख्यम् ।
जिनवर ! भवता तु जने तत् त्यक्तं विषमिवाऽवेत्य ॥ २५ ॥

---

१ अक्षमि हे ईश ! । २ अमानि । ३ तेन–भवता चन्द्रोपमिति, युक्तं जगन्नाथः असि । ४ अभावि इति क्रियापदम् । ५ असौ त्व सदा न न अधाः–अदधः । ६ आपि क्रियापदम् ।

दोषैरष्टादशभिर्नाथ ! मनस्ते मलीमलं न जने ।
समतोनितरां क्षालितकर्ममलत्वात् कदाचिदपि ॥ २६ ॥
इह ते विशदाचाराचरणपरस्य प्रभो ! मनो न मनाक् ।
संवेगसावधानं कदापि पञ्चप्रमादेषु ॥ २७ ॥
हरिहरमुख्या देवा जिन ! विख्याता जगत्त्रये सन्तु
त्वय्येव परं प्रकटं दृश्यतेया वीतरागत्वम् ॥ २८ ॥
परिनम्रनृपे देदीप्यमानचरणे सुभक्तिरिह भवेति ।
येन जिनेश्वर ! सत्या दुःप्रापा मुक्तिरपि तेन ॥ २९ ॥
प्रकटितसुख ! कलिकाले लयाल्यं शमरसं जने योऽत्र ।
स तव प्रसादविशदः परमां पुष्टिं जगामैवम् ॥ ३० ॥
ये परमायुरमायं तव शासनयानपात्रमतिनिविष्टम् ।
ते तेरुस्तारतरं भवजलधिं लीलया लोके ॥ ३१ ॥
ये दुर्गतिभयभीता नैव विकारेषु मानसं स्वीयम् ।
लव्ध्वा ते जिन ! वचनं ते धन्याः शिवपुरं प्राप्ताः ॥ ३२ ॥
या भवमतयो धुर्या मोहवले मुख्यतां क्षमाधीश ! ।
तास्तत्त्वज्ञस्तरसा तवाज्ञया वर्जिताः सततम् ॥३३॥
कामाग्निं जलद ! दुर्बलदुःखक्षेप्येषु ये कषायेषु ।
चित्तप्रसरं न जनास्ते वसुधायां तवादेश्याः ॥३४॥

---

१ न भकृत । २ अविशत्–प्रविष्टम् ।३ आ–समन्तात् दृश्यते । ४ भवति । ५ जगाम । ६ अपुः–जग्मुः ७ तेरुः–तीर्णवन्तः । ८ अदुः-दत्तवन्तः । ९ अधुः । १० ददुः–दत्तवन्तः ।

यः परमविभाव ! सदानन्दमये तव मते ह्यकम्पमतिः ।
तस्य जिनेश्वर ! विश्वे न दुर्लभा शिवपदावाप्तिः ॥३५॥
यः किल निर्मलमनसाऽस्मरदेवममाय ! निर्ममाधीश ! ।
तव नाम महामन्त्रं समीहितं करगतं तस्य ॥३६॥
य· श्रीजिनेन्द्र ! मिथ्यामतिमुदितो मानसे नवक्रोधात् ।
शुभवति भवति द्वेषं नहि भवति स भव्यताशाली ॥३७॥
सङ्ख्यात्यतीतनवनवभवसम्भूतानि पापकर्माणि ।
तव शिवकर ! सद्ध्यानाज्जिनातिभक्तिप्रसक्तामा ॥३८॥
तापं पापं च जने समन्ततः सन्ततं निरस्यन्ती ।
तव वागविबुद्रेर्गङ्गावोदीन्द्रवर्ण्यतम ! ॥३९॥
तादृक्षसमवसरणं भवभयहरणं जगत्त्रयीशरणम् ।
न तव पुरा के भव्या दृष्ट्वा पुरतः परानन्दम् ? ॥४०॥
भक्त्या धाम मनोरमसुरनिर्मितममवसरण ऋद्धिवरम् ।
हृदये भवन्तमीशं न वयं मिथ्यात्वमतिमूढा· ॥४१॥
सुरतरुरिह तव चरितं निशम्य मन्ये विदूरतरदेशम् ।
चिन्तातिगफलदातुर्बहुधामं विराजमानस्य ॥४२॥
अकृतकलाविर्लासादिलातलाभासिकेवलालोकात् ।
भवतोऽधिगत्य सुकृतं संसारं मूलतः सुजनः ॥४३॥

---

१ अस्मरत्–स्मृतवान् । २ मानसे न वक्रः अधात् । ३ जिनाति–जीर्णीकरोति । ४ अवादि । ५ आपु·–प्राप्तवन्त अत. । ६ अथाम–अस्थापयाम । ७ आम–भर्त्सित चकार । ८ असात्–अन्तमकृत ।

विज्ञते[1] पापपारावदलितनरकालिमोहनृपकारा ।
कान्स्कान्त ते जिनाज्ञा सुपालिता साधुजनमान्या ॥४४॥
आज्ञा यदि त्वदीया लब्धा भवकोटिदुर्लभेह मया ।
तत्तां कामगवीमपि नाहं तु समीहया युक्तः ॥४५॥
संसारे कान्तारेऽनन्तभवान्नाथ ! जन्तुनाऽनेन ।
दुःखं वचनातीतं विना तवाज्ञां जिनाधीश ! ॥४६॥
त्रिभुवनविदितोद्द्योते[2] त्वयि दृष्टे यदहं न जगदीश ! ।
मोहान्धकारभिदुरे सकोऽपि दोषो ममैव तदा ॥४७॥
नित्यं प्रीणितहृदये[3] भाषितनिःशेषजन्तुजातदये ।
विहितान्तरारिविजये त्वयीक्षिते मोदमहमभये ॥४८॥
सितकरसौम्यतरास्ये योगिजनैस्तत्त्वतस्तु समुपास्ये ।
मोहेनाहं दास्ये कथं त्वयीशे श्रितेऽहास्ये[4] ॥४९॥
अहमिह हरिहरमुख्याऽनेकसुराणां चरित्रमाकर्ण्य ।
त्वामेव देवदेवं निष्कारणवत्सलं लोके[4] ॥५०॥
भव्यजनेशाधीश्वर[5] ! पवित्रचारित्रराधनं सुमतिम् ।
सततं समीहमानं माममलज्ञाननीरनिधिः ॥५१॥
पदनतनिर्जरराजे[6] भवत्यहं सेवकोऽपि गाढतरम् ।
तेन त्वदीयसेवा भवे भवे मे भृशं भूयात् ॥ ५२ ॥

---

१ आ—समन्तात् समीहे । २ उद्द्योते हे कान्त !—स्वामिन्! आरे-प्रापि । ३ प्रीणितहृत्—अये-गच्छामि । ४ लोके-अवलोकयामि । ५ भव्यजनं शाधि-शिक्षां देहि हे ईश्वर । ६ हे पदनतनिर्जर ! राजे-शोभेऽहम् ।

गच्छाधिपश्रीजयकीर्त्तिसूरि-
शिष्यो महीमेरुरहं स्तवं ते ।
कृत्वा क्रियागुप्तकवित्वमित्थं
त्वामेव दध्यां हृदये जिनेन्द्र ! ॥५३॥

[१७]

श्रीचन्द्रप्रभसूरिप्रणीतं

साधारणजिनस्तवनम् ।

(प्रभातकुलकापराख्यम्)

प्रातरेव समुत्थाय तीर्थनाथ ! मुखं तव ।
ये पश्यन्ति प्रणश्यन्ति तेषां नियतमापदः ॥१॥
जिनेन्द्र ! त्वन्मुखाम्भोजं प्रातः पश्यन्ति ये नराः ।
सार्द्धं सर्वज्ञकल्याणर्नित्यं त्यजति तान्न राः ॥२॥
भावतो भवतो दृष्टं मुखं दिनमुखे न यैः ।
मर्त्यजन्मफलं नाथ ! नाशितं नाशितं हि तैः ॥३॥
प्रभो ! प्रभोदयेऽवश्यं पश्यन्नास्यं तवान्वहम् ।
नरो न रोगदारिद्र्योपद्रवैर्देव ! दूयते ॥४॥
नेदं पुण्यमपुण्यानां प्रभो ! प्रातः प्रयाति ते ।
मुखं सुखमभीष्टानां सुदृष्टेर्दृष्टिगोचरम् ॥५॥
दृष्ट्वा ते वीतरागास्यं कान्तोपान्तं मनोहरम् ।
कथमभ्येति भव्यानां कान्तोपान्तं[1] मनो हरम् ? ॥६॥

---

१ कान्ता उपान्ते यस्य

यस्ते सुप्तोत्थितः पश्येत् पादपद्मं सुदारुणम् ।
न पुनर्लभते नाथ ! भवे दुःखं स दारुणम् ॥७॥
निःशेषमङ्गलागारे प्रगेऽङ्घ्री यो न नाथ ! ते ।
वीक्षते स कथं मूढो मोक्षसौख्यस्य नाथते ? ॥८॥
प्रभा ते पादयोः स्पृष्टा प्रभाते शिरसा प्रभो ! ।
विभवं वितनोत्याशु विभवं च पदं नृणाम् ॥९॥
प्रभो ! त्वत्पादयोर्नित्यमरुणामरुणोदये ।
स्पृशन्न स्पृश्यते नाथ ! पातकैर्भवपातकैः ॥१०॥
त्वत्पादनखचन्द्राणां ज्योत्स्नया स्नपिता विभो ! ।
प्रणन्तारः प्रगे भान्ति मूर्त्तपुण्योज्ज्वला इव ॥११॥
किं गुणैः किं कुलेनापि किं रूपेण किमाज्ञया ? ।
किं विभो ! विभवेनापि न चेन्नित्यं त्वमीक्ष्यसे ॥१२॥

एतत्प्रभातकुलकं पुलकं दधानो
यस्ते निशान्तमुपगम्य निशान्त एव ।
स्वामिन् ! पठेत् त्रिदिववासमुपास्य पश्चा-
च्चन्द्रप्रभामलमुपैति पदं स मुक्तेः ॥१३॥

[१८]

श्रीसोमप्रभसूरिविरचितं

साधारणजिनस्तवनम् ।

श्रीमन् ! धर्मं श्रय मम मनः सन्मतेऽम्ब ! प्रसीद
श्रद्धे ! श्रेयोजलभरनदि ! प्रोल्लस त्वं प्रकामम् ।

रोमाङ्कुरांस्तनु तनु ! भज त्वं च मां भाव ! बन्धो !
मातस्त्वं गौः ! प्रसर च यथा संस्तुवे श्रीजिनेन्द्रम् ॥१॥
त्वं नाथस्त्वां स्तुवे नाथं सनाथोऽहं त्वया नमः ।
तुभ्यं त्वन्मे शुभं ज्ञानं तवाऽनन्तगुणास्त्वयि ॥ २ ॥

अवचूरिः।

हे श्रीमन् ! हे धर्म ! मम मनः त्वं श्रय । श्रय इति क्रियापदम् । कः कर्ता ? त्वम् । किं कर्मतापन्नम् ? मनः । कस्य ? मम । श्रीरस्यास्तीति श्रीमान् तस्य सम्बोधने हे श्रीमन् ! । हे सन्मते ! अम्ब ! मां त्वं प्रसीद । प्रसीद इति क्रियापदम् । कः कर्ता ? त्वम् । कं कर्मतापन्नम् ? माम् । सुष्ठु-शोभना मतिर्यस्य स सन्मतिः। तस्य सम्बोधने हे सन्मते! । ह श्रयोजलभरनदि ! हे श्रद्धे ! त्व प्रोल्लस । प्रोल्लस इति क्रियापदम । का कर्त्री. त्वम् । कथम्? प्रकामम् । ह तनु ! रोमाङ्कुरान् तनु। तनु इति क्रियापदम्। कान् कर्मतापन्नान् ? रोमाङ्कुरान् । किं कर्तृ ? त्वम् । हे भाव! ह बन्धो ! मां त्वं भज । भज इति क्रियापदम् । कः कर्ता ? त्वम् । कं कमतापन्नम् ? माम् । च-पुन । हे मात. ! हे गौः ! प्रसर । प्रसर इति क्रियापदम् । का कर्त्री ? त्वम् । कथम् ? यथा श्रीजिनेन्द्र अहं संस्तुव । संस्तुवे इति क्रियापदम् । कः कर्ता ? अहम् । कं कर्मतापन्नम् ? श्रीजिनेन्द्रम् कथम् ? यथा ॥ १ ॥

त्वं नाथोऽसि । असीति क्रियापदम् । कः कर्ता ? त्वम् । किम्भूतः ? नाथः । त्वां नाथं अहं स्तुवे । स्तुवे इति क्रियापदम् । कः कर्ता ? अहम् । कं कमतापन्नम् ? त्वाम् । त्वां किंविशिष्टम् ? नाथम् । त्वयाऽहं सनाथोऽस्मि । अस्मीति क्रियापदम् । कः कर्ता ? अहम् । अहं कथम्भूतः ? सनाथः । केन ? त्वया । तुभ्यं नमोऽस्तु । अस्तु इति क्रियापदम् । किम् ? नमः । कस्मै ? तुभ्यम् । त्वन्मे शुभम् । त्वत्त मे-मम शुभं वर्त्तते । वर्त्तते इति क्रियापदमध्याहार्यम् । किम् ? शुभम् । कस्य ? मम । कस्मात् ? त्वत्-त्वत्तः । तव ज्ञानं वर्त्तते । वर्तत इति क्रियापदम् । किं ? ज्ञानम् ? । कस्य ? तव । त्वयि अनन्तगुणाः

युवां जिनं पश्यतमक्षिणी ! हे नैर्मल्यमग्र्यं श्रयते यथा वाम् ।
प्राप्तं फलं स्वस्ति गतं युवाभ्यां पापं च पुण्य युवयोश्च तेज ॥३॥

यूयं नश्यत रे कषायरिपव ! युष्मान् जिनं प्रेक्षते
युष्माभिर्मथितं जगन्मुनिपति तुष्टोऽस्ति युष्मभ्यमा ।
भाग्यं युष्मदपासरन्ननु बलं युष्माकमद्य क्षितं
किं युष्मासु न चेतनाऽस्ति यदियत्यद्यापि वो धृष्टता? ॥४॥

अवचूरिः ।

सन्ति। सन्तीति क्रियापदम् । के कर्तारः ? अनन्तगुणा । कस्मिन् ? त्वयि ॥ २ ॥

' युवाम् ' हे अक्षिणी ! युवां जिन पश्यतम् । पश्यत इति क्रियापदम् । के कर्तृणी ? युवाम् । कं कर्मतापन्नम् ? जिनम् । यथा वां अग्र्यं नैर्मल्य श्रयते । श्रयते इति क्रियापदम् । किं कर्म ? नैर्मल्यम् । किम्भूतम् ? अग्र्यम् । के ? युवाम् । कथम् ? यथा युष्मदो द्वितीया द्विवचनेन सह वाम् इत्यादेश । निर्मलस्य भावो नैर्मल्यम्। भावे ये, वृद्धौ सिद्धिः । युवाभ्यां फलं प्राप्तम्। युवाभ्यां स्वस्ति गत अस्तु । च-पुन युवाभ्यां पापं गतम् । तृतीया-चतुर्थी-

---

१ अग्र्यम्—प्रधानम् । २ ' श्रिग् सेवायाम् ' फलवत्कर्तरि ' इगितः ' (सिद्ध० ३—३—९५) आत्मनेपदम् । ३ 'द्वित्वे वां नौ (सिद्ध० २—१—२२) इति वाम् आदेश । ४ युवाभ्यां-सम्प्रदानभूताभ्याम् । युवयो सम्बन्धि पुण्य युवयोर्विषयभूतयो-स्तेजश्च । समस्तीति क्रियापदं स्वयमेवाध्याहार्यम् । 'यत्राऽन्यत् क्रियापद न श्रूयते तत्राऽस्तीति भवति परः प्रयुज्यते' इति न्यायबलात्॥ इति युष्मद सप्तविभक्त्येकविंशतिवचनप्रयोगरूपोदाहरणानि ॥

अहं वीरः प्राप्ताः शरणमवला मां त्रिभुवनं
मया जिग्ये मह्यं स्पृहयति मही मद् भुवि सुखम् ।
समाग्र्यं साम्राज्यं मयि बलमलं तावदिति हि
स्मयं दध्रे यावन्न जिन ! मदनोऽव्याधि भवता ॥५॥

अवचूरिः ।

पञ्चमीद्विवचनोदाहरणम् । युवयोः पुण्य वर्त्तते । कथम् । च-पुनः ? युवयोः तेजो वर्त्तते ॥ ३ ॥

'यूयम०' रे कषायरिपवः ! यूयं नश्यत । नश्यत इति क्रियापदम् । कषाया एव रिपवः कषायरिपवः तेषां सम्बोधन हे कषायरिपवः । 'नशौच् अदर्शने' इत्यस्य 'दिवादेः श्यः' (सिद्ध० ३—४—७२) इति श्यप्रत्यये पञ्चमी ते सति सिद्धम् । युष्मान् जिनः प्रेक्षते । युष्माभिर्जगत् मथितम् । आः इति खेदे । युष्मभ्यं मुनिपतिः क्रुद्धोऽस्ति । युष्मद् भाग्यं अपासरत् । 'सृ गतौ' अपपूर्वः । ननु इत्यामन्त्रणे । युष्माकं बलं क्षितम् । कथम् ? अद्य । युष्मासु किं चेतना नास्ति ? यत् अद्यापि वः इयती धृष्टता वर्त्तते । केषाम् ? वः । किम्भूता ? इयती । कथम् ? यत् । कथम् ? अपि । युष्मदो बहुवचने आमि'पदाद्युग् विभक्त्यैकवाक्ये वस्नसौ बहुत्वे' (सिद्ध० २-१-२१) इत्यामा सह वसादेशे चेति सिद्धम् ॥ ४ ॥

'अहं०' अहं वीरोऽस्मि । किंलक्षणः ? वीर । मां अबलाः शरणं प्राप्ताः । प्राप्ता इति क्रियापदम् । के कर्तारः ? अबलाः । किं कर्मतापन्नम् ? शरणम् । क कर्मतापन्नम् ? माम् । द्विकर्मको धातुः । मया त्रिभुवनं जिग्ये । मह्यं मही स्पृहयति । भुवि सुखं वर्त्तते । कस्मात् ? मत् । अस्मत्पञ्चम्येकवचनम् । मम अग्र्य-प्रधानं साम्राज्यं वर्त्तते । सम्राजो भाव साम्राज्यम् । किंलक्षणम् ? अग्र्यम् । कस्य ? मम । अस्मदो ङसा सह 'तव मम ङसा' (सिद्ध० २-१-१५)

आवां याव इतो निहन्ति न जिनो नौ मित्र ! यत्र स्थिता-
वावाभ्याममभवत् स्मरस्य सखितो क्रुधश्च कामान्तकः ।
पुण्यं चाऽद्य परिच्युतं बत बलं क्षीणं न धीश्चावयोः
सञ्चिन्त्येति विभो ! प्रणेशतुरं त्वदद्वेषरागाविमौ ॥६॥

इति मम आदेश. । मयि बलं अलं-अत्यथ वर्त्तते । वर्त्तते इति क्रियापदम् । किं कर्तृ ? बलम् । कस्मिन ? मयि । हि-निश्चितम् । तावत् इति मदनः-कामः-स्मय-गर्वं दध्रे । दध्रे इति क्रियापदम् । कः कर्त्ता ? मदन । कं कर्मतापन्नम् ? । स्मयम् । कथम् ? तावत् कथम् ? हि । हे जिन ! यावत् मदन. भवता न अव्याधि-न ताडितः । अव्याधि इति क्रियापदम् । केन कर्त्रा ? भवता । क कर्मतापन्नः ? मदनः । कथम् ? यावत् । कथम् ? न । 'व्यधंच् ताडने' 'भावकर्मणोः' (सिद्ध० ३-४-६८) इति ञिचि 'अद्यतना' (सिद्ध० ५-२-४) न लुकि । 'ञ्णिति' (सिद्ध० ४-३-५०) वृद्धौ पूर्वं 'अड् धातोरादिह्यस्तन्यां चामाङा' (सिद्ध० ४-४-२९) इति अटि अव्याधि इति सिद्धम् ॥ ५ ॥

'आवां०' इतः आवां याव । 'यावः' इति क्रियापदम् । कौ कर्तारौ ? आवाम् । कुत. ? इत । हे मित्र ! यत्र स्थितौ नौ—आवां जिनो न निहन्ति । निहन्ति इति क्रियापदम् । क कर्त्ता ? जिनः । कौ कर्मतापन्नौ ? नौ—आवाम् । कथम् ? न । नौ कि-

---

१ आवाभ्यां स्मरस्य सहाय्योऽभवत् । आवाभ्यां सम्प्रदान-भूताभ्याम् । कामान्तकः क्रुद्धोऽस्ति । 'क्रुद्द्रुहेर्ष्यासूयार्थैर्यं प्रति कोपः' (सिद्ध० २-२-२७) इति चतुर्थी । कामान्तक — जिनः । अनेन विशेषणेन स्मरसहाय्ययो रागद्वेषयोः क्रोधहेतुत्व व्यनक्ति । आवयो. सम्बन्धि बल क्षीणम् । आवयोर्विसंज्ञभूतयोः धीः नास्ति ।

मग्ना नाथ ! भवार्णवे वयमितस्तत् तारयास्मान् शुभे-
दृष्टोऽस्माभिरसि त्वमीश ! वितरासम्यं मनोवाञ्छितम् ।
अस्मत्नाशय पातकं मुनिपते ! ऽस्माकं त्वमेवेरिता-
ऽस्मासु ज्ञानमुदीरय त्वदपर को न स्मृतेर्गोचर ? ॥७॥

अवचूरिः

लक्षणौ ? स्थितौ । कुत्र ? यत्र । आवाभ्यां स्मरस्य सत्तिता अभवत् । अभवत् इति क्रियापदम् । का कर्त्री ? सत्तिता । कस्य ? स्मरस्य । काभ्याम् ? आवाभ्याम् । अस्मदस्तृतीयाद्विवचने भ्यामि आवादेशे दस्याऽऽत्वे सिद्धम् । च-पुनः । आवाभ्यां कामान्तकः क्रुद्धोऽस्ति । अस्तीति क्रियापदम् । क कर्त्ता ? कामान्तक । किंलक्षणः ? क्रुद्ध । काभ्याम ? आवाभ्याम । कामस्य अन्तकः कामान्तकः । च-पुनः । आवाभ्यां । अद्य पुण्य परिच्युतम् । परिच्युतमिति क्रियापदम् । किं कर्तृ ? पुण्यम् । काभ्याम् ? आवाभ्याम् । कदा ? अद्य । तृतीया—चतुर्थी—पञ्चमी द्विवचने समान रूपम् । सर्वत्राऽऽवाभ्याम् इति ज्ञयम् । बत इति खेदे । आवयोः बल क्षीणम् । क्षीणम् इति क्रियापदम् । आवयोः न धीरस्ति । अस्तीति क्रियापदम । का कर्त्री ? धी. । कथम् ? न । हे विभो ! इति सञ्चिन्त्य इमौ रागद्वेषौ त्वत्त अरम् अत्यथम । प्रणेशतुः—नष्टौ । प्रणेशतुः इति क्रियापदम् । कौ कर्त्तारौ ? रागद्वेषौ । किंलक्षणौ ? इमौ । सिद्धि पूर्ववत् । कथम् ? अरम् । किं कृत्वा ? सञ्चिन्त्य । कथम् ? इति ।

'मग्ना नाथ०' हे नाथ ! वय भवार्णवे मग्नाः । मग्ना इति क्रियापदम् । क कर्तारं ? वयम् । कस्मिन् ? भवार्णवे । भव एव अर्णवः भवार्णवः 'अमा त्वामा' (सिद्ध० २-१-२४) इति त्वादेश पदात परः । अत्रापि 'अमा त्वा मा' (सि० २-१-२४) इति माऽऽदेशः ।

एवं पवितमां स्तुवेऽनवरतं त्वाऽहं नतत्वं प्रभो !

रक्षाऽहं त्वमपीश ! पाहि भवतो मा संस्तुत ! त्वां जवात् ।

भद्रं ते स्मृतमक्षमुद्गतभव ! त्रैलोक्यनीलोत्पल !

श्रीसोमप्रभसूरिसंस्तुतगुण ! श्रेय·श्रियं देहि मे ॥८॥

[१९]

नमस्कारस्तवनम् ।

अरिहंताण नमो पूअं अरहंताणं रहस्सरहियाणं

पयओ परमिट्ठीणं अरुहंताण धुअरयाणं ॥१॥

निद्दड्ढअट्ठकम्मिंधणाण वरनाणदंसणधराणं ।

मुत्ताण नमो सिद्धाणं परमं परमिट्ठिभूयाणं ॥२॥

तस्मिन् भवार्णवे । तत्-तस्मात् कारणात् । इत भवार्णवात् त्व अस्मान् तारय । तारय इति क्रियापदम् । कः कर्ता ? त्वम् । कान् कर्मतापन्नान् ? अस्मान् । 'पूर्वं युष्मान् अव अस्मान' इति सिद्धम् । कथम् ? तत् । कुतः ? इत भवार्णवात् । हे ईश ! शुभः त्व इष्टोऽसि । अस्मभ्य त्वं मनोवाञ्छित वितर । हे मुनिपते ! अस्मत पातकं त्वं नाशय । हे मुनिपते ! अस्माक त्वमेव ईशिता वर्त्तसे । अस्मासु ज्ञानमुदीरय । उदीरय इति क्रियापदम् । कः कर्ता ? त्वम् । किं कर्मतापन्नम ? ज्ञानम् । केषु ? अस्मासु । न अस्माकम् त्वत् अपरः स्मृतेर्गोचरः कोऽस्ति ? अपि तु न कोऽपि । किंलक्षणः ? अपरः । कस्मात् ? त्वत् । पुनः किंलक्षणः ? गोचरः । कस्याः ? स्मृतेः । केषाम् ? नः अस्माकम् । सर्वत्र पूर्वं युष्मच्छन्द-रूपवत् सर्वविभक्तिबहुवचनेषु अस्मदो रूप ज्ञेयम् । गोचरमथाप्र साधनिका कृता इति ॥७॥

आयारधराण नमो पंचविहायारसुट्टियाणं च ।
नाणीणायरियाणं आयारुवएसयाण सया ॥३॥
बारसविहं अपुव्वं दिंताण सुअं नमो सुअहराणं ।
सययमुवज्झायाणं सज्झायज्झाणजुत्ताणं ॥४॥
सव्वेसिं साहूणं नमो तिगुत्ताण सव्वलोए वि ।
तवनियमनाणदंसणजुत्ताणं बंभयारीणं ॥५॥
एसो परमिट्ठीणं पंचण्हवि भावओ नमुक्कारो ।
सव्वस्स कीरमाणो पावस्स पणासणो होइ ॥६॥
भुवणे वि मंगलाणं मणुयासुरअमरखयरमहियाणं ।
सव्वेसिमिमो पढमो होइ महामंगलं पढमं ॥७॥
चत्तारि मंगलं मे हुंतु रहंता तहेव सिद्धा य ।
साहू अ सव्वकालं धम्मो य तिलोयमंगल्लो ॥८॥
चत्तारि चेव ससुरासुरस्स लोगस्स उत्तमा हुंति ।
अरहंत सिद्ध साहू धम्मो जिणदेसियमुयारो ॥९॥
चत्तारि वि अरिहंत सिद्ध साहू तहेव धम्मं च ।
संसारघोररक्खसभएण सरणं पवज्जामि ॥१०॥
अह अरहओ भगवओ महइ महावीर वद्धमाणस्स ।
पणयसुरेसरसेहरवियलियकुसुमचियकमस्स ॥११॥
जस्स वरधम्मचक्कं दिणयरबिंबं व भासुरच्छायं ।
तेएण पज्जलंतं गच्छइ पुरओ जिणिंदस्स ॥१२॥
आयासं पायालं सयलं महिमंडलं पयासंतं ।
मिच्छत्तमोहतिमिरं हरेइ तिण्हंपि लोयाणं ॥१३॥

सयलम्मि वि जियलोए चिंतियमित्तो करेइ सत्ताणं ।
रक्खं रक्खसडाइणिपिसायगहजक्खभूआण ॥१४॥
लहइ विवाए वाए ववहारे भावओ सरंतो य ।
जूए रणे य रायंगणे य विजय विसुद्धप्पा ॥ १५ ॥
पच्चूसपओसेसु सययं भव्वो जणो सुहज्झाणो ।
एयं झाएमाणो मुक्खं पइ साहगो होइ ॥१६॥
वेयालरुद्ददाणवनरिंदकोहंडिरेवईणं च ।
सव्वेसिं सत्ताणं पुरिसो अपराजिओ होइ । १७ ॥
विज्जु व्व पज्जलंति सव्वेसुवि अक्खरेसु मत्ताओ ।
पंचनमुक्कारपए इक्किक्के उवरिमा जाव ॥ १८ ॥
ससिधवल-सलिलनिम्मलआयारसह च वण्णियं बिंदु ।
जोयणसयप्पमाणं जालासयसहस्सदिप्पंतं ॥ १९ ॥
सोलससु अक्खरेसुं इक्किक्क अक्खरं जगुज्जोय ।
भवसयसहस्समहणो जम्मि ठिओ पंचनवकारो ॥ २० ॥
जो थुणइ हु इक्कमणो भविओ भावेण पंचनवकारं ।
सो गच्छइ सिवलोअ उज्जोअंतो दस दिसाओ ॥ २१ ॥
तवनियमसंजमरहो पंचनमुक्कारसारहिनिउत्तो ।
नाणतुरगमजुत्तो नेइ फुडं परमनिव्वाणं ॥ २२ ॥
सुद्धप्पा सुद्धमणा पंचसु समिईसु संजुअ तिगुत्तो ।
जे तम्मि रहे लग्गा सिग्घ गच्छंति सिवलोयं ॥ २३ ॥
थंभेइ जल जलणं चिंतियमित्तो वि पंचनवकारो ।
अरि-मारि-चोर-राउल-घोरुवसग्ग पणासेइ ॥ २४ ॥

अट्ठेव य अट्ठसयं अट्ठसहस्सं च अट्ठ कोडीओ ।
रक्खतु मे सरीरं देवासुरपणमिया सिद्धा ॥ २५ ॥
ॐ नमो अरहंताणं तिलोयपुज्जो य संथुओ भयवं ।
अमरनररायमहिओ अणाइनिहणो सिवं दिसउ ॥ २६ ॥
निट्ठवियअठकम्मो सुद्दभूय-निरंजणो सिवो सिद्धो ।
अमरनररायमहिओ अणाइनिहणो सिवं दिसउ ॥ २७ ॥
सव्वे पओस-मच्छर-आहियहियया पणासमुवयंति ।
दुगुणियकयधणुसई सोउं पि महाधणु सहसा ॥ २८ ॥
इय तिहुयणप्पमाणं सोलसपत्तं जलंतदित्तसरं ।
अट्ठार अट्ठवलयं पंचनमुक्कारचक्कमिणं ॥ २९ ॥
सयलुज्जोइयभुवणं विद्दावियसेससत्तुसंघायं ।
नासियमिच्छत्ततमं वियलियमोहं इयत्तमोहं ॥ ३० ॥
एय सया मज्झत्थो सम्मद्दिट्ठी विसुद्धचारित्तो ।
नाणी पवयणभत्तो गुरुजणसुस्सूसणापरमो ॥ ३१ ॥
जो पंचनमुक्कारं परमो पुरिसो पराइ भत्तीए ।
परियत्तेइ पइदिणं पयओ सुद्धप्पओ अप्पा ॥ ३२ ॥
अट्ठेव य अट्ठसयं अट्ठसहस्सं च उभयकालंपि ।
अट्ठेव य कोडीओ सो तइयभवे लहइ सिद्धिं ॥ ३३ ॥
एसो परमो मंतो परमरहस्सं परंपरं तत्तं ।
नाणं परमं नेयं सुद्धं झाणं परं झेयं ॥ ३४ ॥
एवं कवयमभेयं खाइयमत्थं पराभवणरक्खा ।
जोइ सुन्नं बिंदुं नाओ तारालवो बिमत्ता ॥ ३५ ॥

सोऽस परमक्खरबीयबिंदुगब्भो जगुत्तमो जो उ ।
सुअबारसंगसायरमहत्थपुव्वत्थपरमत्थो ॥ ३६ ॥
नासेइ चोरसावयविसहरजलजलणबंधणसयाइं ।
चिंतिज्जंतो रक्खसरणरायभयाइं भावेण ॥ ३७ ॥

---

[२०]

नमस्कारस्तवनम् ।

—:०:—

नम्रामरेश्वरकिरीटनिविष्टशोण–
रत्नप्रभापटलपाटलिताङ्घ्रिपीठाः ।
तीर्थेश्वराः शिवपुरीपथसार्थवाहा
नि शेषवस्तुपरमार्थविदो जयन्ति ॥१॥

लोकाग्रभागभवना भवभीतिमुक्ता
ज्ञानावलोकितसमस्तपदार्थसार्थाः ।
स्वाभाविकस्थिरविशिष्टसुखैः समृद्धाः
सिद्धा विलीनघनकर्ममला जयन्ति ॥२॥

आचारपञ्चकसमाचरणप्रवीणाः
सर्वज्ञशासनधुरैकधुरन्धरा ये ।
ते सूरयो दमितदुर्दमवादिवृन्दा
विश्वोपकारकरणप्रवणा जयन्ति ॥३॥

सूत्रं यतीनातिपटु स्फुटयुक्तियुक्त-
युक्तिप्रमाणनयभङ्गगमैर्गभीरम् ।
ये पाठयन्ति वरसूरिपदस्य योग्या-
स्ते वाचकाश्चतुरचारुगिरो जयन्ति ॥४॥
सिद्धाङ्गनासुरससमागमबद्धवाञ्छाः
संसारसागरसमुत्तरणैकचित्ताः ।
ज्ञानादिभूषणविभूषितदेहभागा
रागादिघातरतयो यतयो जयन्ति ॥५॥

---

[२१]

श्रीदेवेन्द्रसूरिविनिर्मितानि

त्रिंशच्चतुर्विंशतिकास्तवनानि ।

प्रथमभरतस्तवः ॥ १ ॥

अतीतजिनाः—

केवलज्ञानिनं निर्वाणिनं सागरमेव च ।
महायशोऽभिधं वन्दे भक्त्या विमलनामकम् ॥ १ ॥
सर्वानुभूतिं प्रणुमः श्रीधरं दत्तसंज्ञकम् ।
दामोदरं सुतेजस्कं स्वामिनं मुनिसुव्रतम् ॥ २ ॥
सुमतिं शिवगत्याख्यमस्ताघं च नमीश्वरम् ।
अनिलं यशोधराह्वं कृतार्थं च नमाम्यहम् ॥ ३ ॥

जिनेश्वरं शुद्धमतिं सेवे शिवकरं तथा ।
स्यन्दमं सम्प्रति चेत्यतीताः सन्तु श्रिये जिनाः ॥ ४ ॥

वर्तमानजिनाः—

ऋषभं चाऽजितं चैव सम्भवं चाभिनन्दनम् ।
सुमतिं पद्मप्रभाख्यं सुपार्श्वं नौम्यहं जिनम् ॥ ५ ॥
चन्द्रप्रभं च सुविधिं कलये हृदि शीतलम् ।
श्रेयांसं वासुपूज्यं च विमलानन्तजिज्जिनौ ॥ ६ ॥
धर्मनाथं तथा शान्तिनाथं कुन्थुं तदन्तरम् ।
मल्लिं मुनिसुव्रताह्वं पूजयामितमां नमिम् ॥ ७ ॥
नेमिनं पार्श्वनाथं च वर्द्धमानमभिष्टुम. ।
इत्यमी वर्त्तमानास्ते भूयासुर्भूतये जिनाः ॥ ८ ॥

भाविजिनाः—

पद्मनाभं सूरदेवं सुपार्श्वं च स्वयंप्रभम् ।
सर्वानुभूतिमभितो वन्दे देवश्रुताह्वयम् ॥ ९ ॥
उदयाख्यं च पेढालं पोट्टिलं सितकीर्त्तिकम् ।
सुव्रतं चाममं निष्कषायं हृदि निवेशय ॥ १० ॥
निःपलासं निर्ममाख्यं चित्रगुप्तं तथा श्रये ।
समाधि–संवर–यशोधरान् विजय–मल्लकौ ॥ ११ ॥
देवं चानन्तवीर्यं च स्तुवे भद्रकरं तथा ।
इत्येते भाविनोऽर्हन्तो विघ्नं निघ्नन्तु मेऽन्वहम् ॥ १२ ॥
इत्याद्यभरतक्षेत्रेऽतीताद्या जिनपुङ्गवाः ।
संस्तुता अद्भुतां दद्युः श्रीसद्वतिलकश्रियम् ॥ १३ ॥

———

द्वितीयभरतस्तवः ॥ २ ॥

अतीतजिनाः—

रत्नप्रभाभिधं सेवेऽमित–सम्भवसंज्ञकौ ।
अकलङ्कं तथा चन्द्रस्वामिनं च शुभङ्करम् ॥ १ ॥
सत्वनाथमहं स्तौमि सुन्दरं च पुरन्दरम् ।
स्वामिनं देवदत्तं च तथा वासवदक्षकम् ॥ २ ॥
श्रेयांसं विश्वरूपं च तपस्तेजसमञ्जसा ।
प्रतिबोधं च सिद्धार्थं भजेऽहं संयमाऽमलौ ॥ ३ ॥
देवेन्द्रं प्रवरं विश्वसेनाख्यं मेघनन्दनम् ।
सर्वज्ञं नौमि चेत्येतेऽतीतास्सन्तु मुदे जिना ॥ ४ ॥

वर्त्तमानजिनाः—

युगादिं स्तौमि सिद्धान्त महेश–परमार्थकौ ।
समुद्धरं भूधरं चौद्द्योतमार्जवनामकम् ॥ ५ ॥
अभयनाथाऽप्रकम्पौ पद्मं सेवामि भावतः ।
पद्मानन्दं प्रियकरं तथा सुकृतनाथकम् ॥ ६ ॥
भद्रेश्वरं मुनिचन्द्रं पञ्चमुष्टिं त्रिमुष्टिकम् ।
गाङ्गिकं प्रगवनाथं सर्वाङ्गं प्रणिदध्महे ॥ ७ ॥
अह्मेन्द्रामिन्द्रदत्ताख्यं तथा जिनपतिं स्तुवे ।
इत्येवं वर्त्तमानार्हद्वृन्दं भद्रं ददातु नः ॥ ८ ॥

भाविजिनाः—

सिद्धनाथं सम्यगाख्यं जिनेन्द्राभिधमाश्रये ।
साम्प्रतं च तथा सर्वस्वामिनं मुनिनाथकम् ॥ ९ ॥
विशिष्टापरनाथाख्यौ ब्रह्मशान्तिं च पर्वतम् ।
कामुकं धामनामानं कल्पं संवरमाश्रये ॥ १० ॥
स्वस्थाऽऽनन्दौ रविचन्द्रं प्रभवं भावये हृदि ।
सन्निधिं च सुवर्णं च सुकर्माणं तथैव च ॥ ११ ॥
अममं पार्श्वनाथं च वरिवस्यामि शाश्वतम् ।
इति भाविजिना मङ्क्षु मोक्षसौख्याय सन्तु मे ॥ १२ ॥
इत्थं द्वितीयभरतेऽतीताद्या जिनपुङ्गवाः ।
संस्तुता अद्भुतां दद्युः श्रीसङ्घतिलकश्रियम् ॥ १३ ॥

तृतीयभरतस्तवः ॥ ३ ॥

अतीतजिनाः—

वृषभं प्रियमित्राख्यं शान्तनुं सुमृदुं तथा ।
अतीतमव्यक्त–कलाशत–सर्वजितः स्तुवे ॥ १ ॥
प्रबुद्धं प्रव्रजिताख्यमीडे सौधर्मनामकम् ।
तमोऽन्धद्वीपवज्रेशौ बुधनाथं प्रबन्धकम् ॥ २ ॥
अतीतस्वामिप्रमुखैः पल्योपममकोपनम् ।
निष्ठितं मृगनाभिं च हृदयान्तरहं वहे ॥ ३ ॥

देवेन्द्रं च प्रयच्छं च शिवनाथं तथाऽऽश्रये ।
इत्यतीता जिनाः सन्तु सतां पातकघातकाः ॥ ४ ॥

वर्त्तमानजिनाः—

अलेन्द्रं कर्पटं चापि वृषभं प्रियतेजसम् ।
प्रशमं विषमाङ्गाख्यं श्रये चारित्रनामकम् ॥ ५ ॥
प्रभादित्यं मुञ्जकेशं पीतवाससमाश्रये ।
सुररिपुं दयानाथं सहस्रध्वजसंज्ञकम् ॥ ६ ॥
जिनसिंहं रेपकं च बाहु-श्रीवास्य-योगकान् ।
योगनाथं कामरिपुं नमामोऽरण्यवासकम् ॥ ७ ॥
नमिकं च तथा ज्ञानगर्भमेकार्जितं भजे ।
भवन्त्वमी वर्त्तमाना जिनेन्द्राः सर्वशर्मदाः ॥ ८ ॥

भाविजिनाः—

रत्नकेशं चक्रहस्तं कृतज्ञं परमेश्वरम् ।
सुमूर्त्ति शुद्धार्तिमपि निष्केशमभिनौम्यहम् ॥ ९ ॥
प्रशस्तकं निराहारं मुहूर्त्तस्वामिनं श्रये ।
द्विजनाथं तथा श्वेताङ्गदं चारुकनाथकम् ॥ १० ॥
देवनाथमहं वन्दे दयाधिकं च पुष्पकम् ।
नरनाथं प्रतिकृतिं नागेन्द्रं च तपोनिधिम् ॥ ११ ॥
अश्वामोऽश्वलनाथं चाऽऽरण्यकं च दशाननम् ।
सात्विकं चेति भाव्यर्हन्मालिका मङ्गलाय मे ॥ १२ ॥
एवं तृतीयभरतेऽतीताद्या जिनपुङ्गवाः ।
संस्तुता अद्भुतां दद्युः श्रीसद्यतिलकश्रियम् ॥ १३ ॥

चतुर्थभरतस्तवः ॥ ४ ॥

अतीतजिनाः—

मदमत्तं तथा मूर्त्तिस्वामिनं च निरागमम् ।
प्रलम्बकं नमस्कुर्वे पृथ्वीपत्यभिधानकम् ॥ १ ॥
चारित्रनिधिमञ्चामोऽपराजितसुबोधकौ ।
बुद्धेशं वैतालिकाख्यं त्रिमुष्टिं मुनिबोधकम् ॥ २ ॥
तीर्थस्वामिक–धर्मार्थं ग्रामेशं च समाधिकम् ।
प्रभ्वनादिप्रभुं सर्वतीर्थं नौमि नरोपमम् ॥ ३ ॥
कुमारकं विहाराग्रस्वामिनं धरणेश्वरम् ।
विकासं च चतुर्विंशत्यतीताः पान्तु वो जिनाः ॥ ४ ॥

वर्त्तमानजिनाः—

जगन्नाथं प्रभासं च संवरस्वामिनं श्रये ।
भरतेशं तथा दीर्घाननं विख्यातमेव च ॥ ५ ॥
अकृप्रानिकं (?) प्रबोधं च तपोनाथं च पावकम् ।
त्रिगरं सागरं वन्दे श्रीवासाख्यमहम्मतम् ॥ ६ ॥
सुकर्मेशं नमस्कुर्वे क्षमान्तिकाऽमलेन्द्रकौ ।
ध्वजासिकं प्रसादाख्यं विपरीताह्वयं तथा ॥ ७ ॥
मृगाङ्कं स्वामिनं वन्दे कर्पाटक–गजेन्द्रकौ ।
ध्यानजं चेत्यमी वर्त्तमानास्तीर्थङ्करा श्रियै ॥ ८ ॥

भाविजिनाः—

वसन्तध्वजमीडेऽहं तथा रेवतिमातुलम् ।
त्रिपम्भ–घटितौ चैवावसं चापदादिकम् ॥ ९ ॥
भ्रमानन्दं त्रिनयनं विद्वांसं पृथुगं तथा ।
भगेन्द्रं गोस्वामिनं च नमस्यामि प्रवासिनम् ॥ १० ॥
भग्डलोकं महावस्तू–दयार्य–स्वामिनौ श्रये ।
दुर्दरिक–प्रबोधेशाऽभयागान् नौम्यहं तथा ॥ ११ ॥
दफारिक व्रतस्वामि–निधानकौ श्रये तथा ।
त्रिकर्मकं चेति भावि–जिनेशा सन्तु शान्तये ॥ १२ ॥
इत्थं चतुर्थे भरतेऽतीताद्या जिनपुङ्गवाः ।
संस्तुता अद्भुतां दद्युः श्रीसङ्घतिलकश्रियम् ॥ १३ ॥

पञ्चमभरतस्तवः ॥ ५ ॥

अतीतजिनाः—

पद्मचन्द्रं च रक्ताङ्गं पूजयेऽहमयोगकम् ।
सर्वार्थं मृगनाथं च हरिभद्रं गणाधिपम् ॥ १ ॥
पारित्रिकं ब्रह्मनाथं मुनीन्द्रं दीपकं तथा ।
राजर्षिं च विशाखं चाऽचिन्तितं चिन्तयाम्यहम् ॥ २ ॥
रविस्वामि–सोमदत्तौ जयस्वामिनमाश्रये ।
मोक्षनाथं तथा श्रग्रभानुं च धनुषाङ्ककम् ॥ ३ ॥

रोमाञ्चकं मुक्तिनाथं प्रसिद्धं च नमाम्यहम् ।
तथा जिनेशमित्येतेऽतीतास्तीर्थकृतः श्रिये ॥ ४ ॥

वर्त्तमानजिनाः—

पद्मप्रभं प्रभावं (कं) च वत्सनाथं युगेश्वरम् ।
सुपमाङ्कं मलातीतं मृगाङ्कं समुपास्महे ॥ ५ ॥
कलम्बकं पवित्राङ्कमथ नौमि निषेधकम् ।
पापाप्रहर–सुस्वामि–मुक्तिचन्द्रांस्तथा श्रये ॥ ६ ॥
अप्रातिक–नदीतट–मलधारि–सुसंयमान् ।
ईडे मलयसिंहं च क्षोभं देवधरं तथा ॥ ७ ॥
प्रयच्छन्तागमिकौ च विनीतस्वामिनं स्तुमः ।
रतानन्दं चेति वर्तमाना भवतुदो जिनाः ॥ ८ ॥

भाविजिनाः—

प्रभावकं विजयेन्द्रं सुभावं हृदि भावये ।
दिवाकर-भागधेयो धनदं चापि पौषधम् ॥ ९ ॥
जिनदत्तं श्रये पार्श्वस्वामिनं मुनिसिंहकम् ।
आत्तिकं च भवानन्दं नृपनाथं नरायणम् ॥ १० ॥
प्रथमाङ्कं भूपतिं च दृष्टांशुं प्रभवीरकम् ।
नान्दनं भार्गवं चापि चेतोऽन्तः स्थापयेऽन्वहम् ॥ ११ ॥
परावसुं किल्बिषादं नवनासिकमर्चये ।
भरतेशं चेति भाविजिनास्सन्तु भयापहाः ॥ १२ ॥
इत्थं पद्मभरतेऽतीताद्या जिनपुङ्गवाः ।
संस्तुता अद्भुतां दद्युः श्रीसङ्घतिलकश्रियम् ॥ १३ ॥

प्रथमैरवतस्तवः ॥ ६ ॥

अतीतजिनाः—

पञ्चरूप जिनहरं तथा सम्पुटिकं स्तुवे ।
उज्जयन्त तथाऽधिष्ठायिकाख्यमभिनन्दनम् ॥ १ ॥
रत्नेशं रामेश्वराङ्गुष्ठिकविन्यासकाह्वयान् ।
अरोष सुविधान च प्रदत्त नौमि निश्चितम् ॥ २ ॥
कुमारस्वामिन सर्वशैलाख्य च प्रभञ्जनम् ।
सौभाग्यं दिनकराह्व सस्मरामि व्रताभिधम् ॥ ३ ॥
स्तौमि सिद्धिकर शारीरिकि कल्पद्रुमाभिधम् ।
तीर्थादिं च फालेशं चेत्यतीता पान्तु वो जिना ॥ ४ ॥

वर्त्तमानजिनाः—

बालचन्द्र सुचन्द्रासिसेनाख्यौ नन्दिषेणकम् ।
ऋषिदत्तं व्रतधर सोमचन्द्रं स्मराम्यहम् ॥ ५ ॥
दीर्घानन शतायुष्कं सेवे शिवशताह्वयम् ।
श्रेयासं स्वयजलं च सिंहसेनोपशान्तकौ ॥ ६ ॥
गुप्तिसेन सदावीर्यं पार्श्व—स्वाम्यभिधानकौ ।
मरुदेवं श्रीधराह्व श्यामकोष्ट समाश्रये ॥ ७ ॥
अग्निसेनाऽग्निदत्तौ च वीरसेनं श्रयेतराम् ।
इत्येव वर्तमाना वो हरन्तु दुरित जिना ॥ ८ ॥

भाविजिनाः—

सिद्धार्थं च विमलाख्य यशोघोषमभिष्टुम. ।
नन्दिषेण तथा स्वर्गमङ्गलं वज्रधारिणम् ॥ ९ ॥
निर्वाणं धर्मध्वजं च सिद्धसेनं स्तवीम्यहम् ।
महासेनं रविमित्रं सत्यसेनाभिधानकम् ॥ १० ॥
श्रीसेनं मोहसेन च समस्थामि स्वयं जिनम् ।
देवदत्त सुव्रताह्व जिनेन्द्र च सुपार्श्वकम् ॥ ११ ॥
सुकोशलमनन्ताग्य विमलामृतसेनकौ ।
वन्देऽग्निदत्तमित्येते भाव्यर्हन्तः शुभाय मे ॥ १२ ॥
इत्याद्यैरवतक्षेत्रेऽतीताद्या जिनपुङ्गवा ।
संस्तुता अन्मुता दद्यु श्रीसङ्घतिलकश्रियम् ॥ १३ ॥

द्वितीयैरवतस्तवः ॥ ७ ॥

अतीतजिनाः—

वज्रस्वामी—न्द्रदत्ताख्यौ सूर्यकाह्व पुरूरवम् ।
स्वामिकमनबोधाख्य विक्रमेश नमाम्यहम् ॥ १ ॥
निर्घण्टक—हरीन्द्राख्यो प्रणमामि प्रतेरितौ ।
निर्वाणं मृरिनामानं धर्महेतु चतुर्मुखम् ॥ २ ॥
जनकेन्दुं स्वयनाक्र विमलादित्यनामकम् ।
देवप्रभ—धरणेन्द्रौ सत्तीर्थं समुपास्महे ॥ ३ ॥

उदयानन्द-शिवाख्यौ वरिवस्यामि धार्मिकम् ।
क्षेत्रस्वामि-हरिश्चन्द्रावित्यतीता जिना मुदे ॥ ४ ॥

वर्त्तमानजिनाः—

अपश्चिमं पुष्पदन्तमर्हन्तं सुचरित्रकम् ।
सिद्धानन्दं नन्दकं च पद्मरूपं तथा स्तुवे ॥ ५ ॥
···············मं च रुक्मीन्द्रं चित्तपालकम् ।
पेढाल-सिद्धस्वराख्या-ऽमृतेन्दु-स्वामिनामकान् ॥ ६ ॥
मोगलिङ्गं च सर्वार्थं मेघानन्दं तथा श्रये ।
नन्दिकेशं हरमविश्रायकं च स्वशान्तिकम् ॥ ७ ॥
नन्दिस्वामिनमानौमि कुण्डपार्श्वं विरोचनम् ।
इत्यमी वर्त्तमानाः स्युः सर्वज्ञाः सर्वसिद्धिदाः ॥ ८ ॥

भाविजिनाः—

वीरार्यं स्तौमि विजयप्रभं सत्यप्रभं तथा ।
महामृगेन्द्रं चिन्ताग्रमणिसञ्ज्ञमशोचितम् ॥ ९ ॥
श्रीधर्मेन्द्रमहं वन्दे तथा चैवोपवासितम् ।
पद्मचन्द्रं बाधकेन्द्रं चिन्ताहिकोत्तराहिकौ ॥ १० ॥
अप्रासिकं देवजलं तारकं नौम्यमोघकम् ।
नागेन्द्रं नीलोत्पलं च प्रकम्पं च पुरोहितम् ॥ ११ ॥
उन्नतेन्द्रं पार्श्वसञ्ज्ञं निर्वचसमथाश्रये ।
वियोषितं चेति भाविजिनाः सन्तु शिवाय मे ॥ १२ ॥
इति द्वितीयैरवतेऽतीताद्या जिनपुङ्गवाः ।
संस्तुता अद्भुतां दद्युः श्रीसङ्घातिलकश्रियम् ॥ १३ ॥

तृतीयैरवतस्तवः ॥ ३ ॥

अतीतजिनाः—

सुमेरुकं जिनकृतं ऋषिकल्प–स्ववृन्दकौ ।
निर्ममस्वामिनं वन्दे कुटिलकमनारतम् ॥ १ ॥
ऋद्धिमन्तममृतेन्द्रं शाखानन्दाह्वय नुम ।
कल्याणक–हरिभादौ बाहुस्वामिनमादरात् ॥ २ ॥
मार्गवं च सुभद्रेशं पञ्चपाद विशेषितम् ।
ब्रह्मचार्य–ऽसङ्ख्यगति–चारित्रेशानुपास्महे ॥ ३ ॥
परिणामित–काम्बोजौ निधिनाथं च कौशिकम् ।
सेवे धर्मशामित्येतेऽतीताः स्युः शर्मणे जिनाः ॥ ४ ॥

वर्त्तमानजिनाः—

उपाहित–जयस्वामि–श्रीरामेन्द्राभिधानकान् ।
पुष्पकं मण्डिकं चैव प्रभानन्दमथाश्रये ॥ ५ ॥
स्तुवेम दमसिंहाख्यं हस्तीन्द्रं चन्द्रपालकम् ।
अश्वबोधं जनकादिं विभूतिकमनारतम् ॥ ६ ॥
कुमारचन्द्रं सौवर्णं हरिप्रभमथाश्रये ।
प्रियमित्रं धर्मदेवं धर्मचन्द्रं प्रवाहितम् ॥ ७ ॥
नन्दिकमश्वातीतं चाऽपूर्वनाथमथ स्तुवे ।
चित्रकं चेत्यमी वर्तमाना सिद्ध्यै जिनाधिपाः ॥ ८ ॥

भाविजिनाः—

रवीन्दुमभिवन्देऽहं तथा च कुसुमालिकम् ।
पृथ्वीमन्तं कुलपुरोधिकं धर्माभिधानकम् ॥९॥
विसोमं वरुणाभिख्याभिनन्दौ सर्वभावुकम् ।
सुदृष्टं मौष्टिकं भक्त्या सौपार्णिकमथाश्रये ॥ १० ॥
सोमचन्द्रं क्षत्राधिपं जिनेन्द्रं चक्रमेधिनम् ।
तमोरिपुं स्तुवे देवं निर्मितं कृपपार्श्वकम् ॥ ११ ॥
बहुनन्दाऽघोरिकाख्यौ दष्टस्वामिविकुञ्चिकौ ।
श्रये व्रसेशास्त्येते जिना सौख्याय भाविनः ॥ १२ ॥
इत्थं तृतीयैरवतेऽतीताद्या जिनपुङ्गवाः ।
संस्तुता अद्भुतां दद्युः श्रीसङ्घतिलकश्रियम् ॥ १३ ॥

चतुर्थैरवतस्तवः ॥ ४ ॥

अतीतजिनाः—

कृतान्ताऽम्बरिकौ देवादित्यमधाह्निकाभिधम् ।
चन्द्रनाथं वाणिगाख्यं त्रिभानुमभिनौम्यहम् ॥ १ ॥
भजे ब्रह्मादि–वज्राह्वौ तिरोहितमपापकम् ।
लोकोत्तरं लिङ्गधरं वियोतिकं सुमेरुकम् ॥ २ ॥
सुमापितं वत्सलाख्यं जिनेन्द्रं च तुषारकम् ।
भुवनस्वामिनं सेवेत्तरां चैव सुकालकम् ॥ ३ ॥

सुविधानं च वन्देऽहं हिमाकाशमसंक(का)यम् ।
त्र्यम्बकं चेतीमेऽतीता जिना' स्युर्भवभेदिनः ॥ ४ ॥

वर्त्तमानजिनाः—

निशामिता–श्राहिताख्या–चाचिन्तिकुसुपाश्रये ।
छ्यादि–तपोधनाह्वौ स्वर्नाथं च तपोनिधिम् ॥ ५ ॥
पुष्पकेतुं धार्मिक च चन्द्रकेतुं प्रहारिणम् ।
वीतराग तथोद्द्योतं पूजयामि तपोनिधिम् ॥ ६ ॥
अतीतं मेरुदेवं च दामिकाख्यमभिष्टुमः ।
क्षमितं च शिलादित्यं विश्वनाथं नमाम्यहम् ॥ ७ ॥
तमोऽकन्दं सहस्रादिं तमोऽन्तिकं च ब्रह्मजम् ।
नौमीति वर्त्तमाना मे जिना स्युर्वाञ्छितार्थदा' ॥ ८ ॥

भाविजिनाः—

यशोधरं कृतार्हन्तमभयघोषमर्चये ।
निर्वाणकं व्रतवसुं रविराजाभिधानकम् ॥ ९ ॥
अश्वजितमृजुनशं तपश्चन्द्र स्तुमस्तमाम् ।
शारीरिकं महासेनं सुग्रीवस्वामिनं तथा ॥ १० ॥
दृढप्रहार्यऽम्बरिकौ वृपातीतं च तुम्बरुम् ।
सर्वशालं प्रतिजातं पूजयामि जितेन्द्रियम् ॥ ११ ॥
तपादि–रत्नाकराख्यौ देवेशं नौमि लाञ्छितम् ।
प्रवेशमित्यमी भाविदेवाः पुष्णन्तु व शिवम् ॥ १२ ॥
इत्थं चतुर्थैरवतेऽतीताद्या जिनपुङ्गवा' ।
संस्तुता अद्भुतां दद्यु· श्रीसद्धतिलकश्रियम् ॥ १३ ॥

पञ्चैरवतस्तवः ॥ ५ ॥

अतीतजिनाः—

सुसम्भवं श्रियः फल्गुं श्रीश्रीपूर्वकनामकम् ।
सौन्दर्यगैरिकाभिख्यं तथा चैव त्रिविक्रमम् ॥ १ ॥
नारसिंहं मृगवसुं सोमेश्वर–सुभातकौ ।
विमल–विबोधनामानौ तथा सङ्कमकं स्तुवे ॥ २ ॥
मान्धातक–सुतेजस्कौ विद्याधर–सुलोचनौ ।
मानाधिक–पुण्डरीकौ नौमि चित्राङ्गनामकम् ॥ ३ ॥
माणिभद्र सर्वकालं भूरिश्रवसमाश्रये ।
पुण्याङ्गमिति चातीतास्तीर्थनाथाः पुनन्तु नः ॥ ४ ॥

वर्त्तमानजिनाः—

गाङ्गेयं बलभद्रं च भीमकं च ध्वजासिकम् ।
सुभद्रं स्वामिनं चान्ते धारये हतिकाद्वयम् ॥ ५ ॥
नन्दिघोषं जगन्नाथं वज्राख्यं वज्रनाभिकम् ।
सन्तोपस्वामिनं सेवे सुधर्माणं तथैव च ॥ ६ ॥
फणादिं वीरचन्द्रं चाऽमोघनाथं स्तवीम्यहम् ।
स्वच्छं चाक्रोपकाऽकामौ तथा सन्तोपकाद्वयम् ॥ ७ ॥
शत्रुसेनं चक्षुष्मन्तं दयानाथं च कीर्त्तये ।
शुभ नौमीत्यमी वर्त्तमानाश्छिन्दन्त्वघं जिनाः ॥ ८ ॥

भाविजिनाः—

अदोपितं वृषस्वामि–विनयानन्दसञ्ज्ञकौ ।
मुनिनाथेन्द्रकौ चन्द्रबाहुं ध्यायामि सादरम् ॥ ९ ॥
दिव्यादित्यं वसुबोधकं मूर्त्तिकं धर्मबोधकम् ।
देवाङ्ग–मरीचिकाह्वावभिनौमि सुजीवनम् ॥ १० ॥
यशोधरं गौतमं च मुनिशुद्धं प्रबोधकम् ।
शतानीकं च चरितनाथं स्मृतिपथं नये ॥ ११ ॥
कृतार्थकं वदेर्थो (?)–सुधामानं स्मराम्यहम् ।
ज्योतिर्मुखं सूर्यकं चेत्यमी भाविजिना मुदे ॥ १२ ॥
इतीपुसङ्ख्यैरवतेऽतीताद्या जिनपुङ्गवाः ।
संस्तुता अद्भुतां दद्युः श्रीसङ्घतिलकश्रियम् ॥ १३ ॥
हेमचन्द्राभ्यर्थनया श्रीमद्देवेन्द्रसूरिणा ।
त्रिंशच्चतुर्विंशतिकास्तवाः दश विनिर्मिताः ॥ १ ॥
मथुरानगरीस्तूपे पट्टतः पूर्वसूरिभिः ।
लिपीकर्मांकिता एते सम्प्रदायोऽयमेत्र हि ॥ २ ॥

॥ इति त्रिंशच्चतुर्विंशतिकास्तवनानि सम्पूर्णानि ॥

सकलसुविहितसूरिसमाजराज – श्रीतपागच्छाधिराज – भट्टारकप्रभु-श्रीविजयदेवसूरीश्वरसाम्राज्ये विजयिनि महोपाध्यायश्रीशान्तिचन्द्रगणिचरणारविन्दचञ्चरीकसमानपण्डितअमरचन्द्रगणिना लिखितानि । संवत् वसु–निधि–शरभूवदन–सुधाकर-मिते (१६९८) वर्षे मार्गशीर्षासिततृतीयायां दक्षिण-देशे श्रीविद्यापुरसमीपवर्त्तिश्रीस्याहपुरे ॥

[२२]

श्रीचारित्ररत्नगणिगुम्फिता
चतुर्विंशतिजिनस्तुतिः ।

यस्ते श्रीऋषभ ! स्तौमि पदतामरसद्वयम् ।
स भुङ्क्ते परमानन्दपदतामरसद्वयम् ॥ १ ॥
भगवन् ! भवतो भव्या जितशत्रुभवादरम् ।
प्रपद्यन्ते पद सद्यो जितशत्रुभवादरम् ॥ २ ॥
यद्यभीप्सथ निस्सीमशम्भवं परमागमम् ।
तदा भजत भो भव्या ! शम्भवं परमागमम् ॥ ३ ॥

अवचूरिः ।

'यस्ते श्री०' परम आनन्दो यस्मिन् तत् परमानन्द यत् पद मुक्तिलक्षण तस्य ता-लक्ष्मी-आनन्दसुखादिरूपा तां भुङ्क्ते । कथम्? 'अरसद्वयम्' न विद्यते रसद्वय यस्मिन् विगलितरसान्तरास्वादमित्यर्थ । क्रियापदविशेषणमिदम् ॥ १ ॥

शत्रुरिव शत्रु अनन्तदुःखदायित्वात् शत्रुश्चासौ भवश्च । अरम्-अत्यर्थम् । अपुनःप्ररोहम् । जित शत्रुभवो येन तस्मात् । भवतः इत्यत्र 'गम्ययपः कर्माधारे' (सिद्ध० २।२। ७४) इति पञ्चमी । भवन्त प्राप्य इति भावः । अदर-भयरहित पद मुक्तिलक्षणम् । जितशत्रोर्नृपात् भव-उत्पत्तिर्यस्य तत्सम्बोधनम् ॥ २ ॥

निस्सीम यत् शम्-सुख तस्य भवम्-उत्पत्तिभूमिम् । परा या मा-लक्ष्मीः शिवश्रीरूपा तस्या आगमम्-सङ्गम यदि यूयमभीप्सथ-वाञ्छथ इति योग ॥३॥

स्वगोभिर्जगतो सर्वाभिनन्दन ! सुखाकरः।
तस्मां भवार्त्तितापेनाऽभिनन्दन ! सुखाकरः ॥ ४ ॥

सुमते ! कृतनम्राङ्गिमङ्गलोद्भव ! भारती ।
तनुते तव विज्ञानां मङ्गलोद्भव ! भारती ॥ ५ ॥

देहद्युतिजिता ताम्रपद्मप्रभमहीनतम् ।
सेवे शिवाय देव ! त्वां पद्मप्रभ ! महीनतम् ॥ ६ ॥

तस्मिन् सर्वश्रियां मापहृदये भवदागमः ।
वासं सुपार्श्व ! यस्याऽऽप हृदयेऽभवदागमः ॥ ७ ॥

येन त्वच्चरणे पूता चन्द्रप्रभ ! मही नता ।
सुलभा तस्य कीर्त्यास्तचन्द्रप्रभ ! महीनता ॥ ८ ॥

अवचूरिः ।

हे सर्वाभिनन्दन !–सर्वाल्हादक ! त्वं सुखाकरोति स्म । कृग्धातो त्वादिपाठबलात् शवपि । सुखस्य आकरः ॥ ४ ॥

मङ्गला नाम राज्ञी तस्या उद्भवो यस्य । मा च रतिश्च भारती ॥ ५ ॥

अनन्ता–सम्पूर्णा मा–लक्ष्मी अनन्तज्ञानादिरूपा यस्य तं अहीनतम् ॥ ६ ॥

पापहृत्–अयः शुभकर्म यस्य तस्मिन् पापहृदये । सर्वश्रियां आगमोऽभवदिति योगः । शेषं स्पष्टम् ॥ ७ ॥

मही–पृथ्वी नता–नमस्कृता । महीनो–राजा तस्य भावः कर्म वा महीनता–राज्यमित्यर्थः ॥ ८ ॥

बुधा ! सेवध्वमाप्तेश सुविधिं कामदायकम् ।
यदि वो बुद्धिराराद्धु सुविधिं कामदायकम् ॥ ९ ॥

देवान्तरै कथं तेऽस्तु नन्दाभव ! समानता ? ।
यत्ते जगत्त्रयी जातानन्दाऽभव ! समा नता ॥ १० ॥

मुक्त्यर्द्धौ नमता दत्ते श्रेयांसं कमलाकरम् ।
स्तवीमि गुणपद्मानां श्रेयांसं कमलाकरम् ॥ ११ ॥

सम्प्राप्तविश्वत्रितयीजयाङ्गजमदान्तकम् ।
वासुपूज्य ! भजामि त्वां जयाङ्गजमदान्तकम् ॥ १२ ॥

अवचूरि. ।

काम-राग द्यति-छिनत्तीति कामदायकस्तम् । सुविधिं-शोभनाचारम् । कामाः-चिन्तितार्थाः तान् ददातीति कामदायकस्तम् ॥९॥

नन्दा नाम राज्ञी तस्या भवो यस्य । ते-तव देवान्तरैः समानता-सादृश्यम् कथमस्तु ? । यत्-यस्मात् । ते-तुभ्यम् । जातानन्दा-जातप्रमोदा समा-सकला विश्वत्रयी नता-प्रनाम इति योग । हे अभव !-असंसार ! ॥ १० ॥

नमतां दत्तानि श्रेयांसि-कल्याणानि येन तम् तथा । कमलां-लक्ष्मीम् करोतीति कमलाकरः तम् तथा । गुणपद्मानां कमलाकरमिति योग ॥ ११ ॥

सम्प्राप्तो विश्वत्रितय्या जयो येन एवंविधो योऽङ्गज -कामस्तस्य मद -दर्पस्तस्यान्तक-विनाशकम् । जया नाम राज्ञी तस्या अङ्गज-सुतम् । अदान्त-केनाप्यनुपद्रुत-क-सुखं यस्य स, अदान्तक तथा ॥ १२ ॥

विमलेश ! श्रितोपान्तं सन्नतामरसंसदा ।
स्तुवे तवाऽङ्घ्रियुग्मं श्रीसन्नतामरसं सदा ॥ १३ ॥

नमस्कर्ता न तेऽनन्तराज ! मानवनायकः ।
गुणद्रुमाणां माहात्म्यराजमान ! वनाय कः ? ॥ १४ ॥

विश्वातिशायिमाहात्म्योदयाय परमाय ते ।
नतोऽस्मि धर्म ! निस्सीमदयाय परमायते ! ॥ १५ ॥

तव भक्तिं विना स्थानं सदा भावि भवोदधौ ।
अतस्त्वां सुकृती शान्ते ! सदाभाविभवो दधौ ॥ १६ ॥

अवचूरिः

सन्नता-प्रणता या अमरससद्-देवपर्षत् तया श्रितोपान्तम् । श्रिया-शोभया सन्न-जितत्वेन विषण्ण तामरस येन ॥१३॥

हे अनन्तराज ! ते-तुभ्य नमस्कर्ता । कः ? मानवनायकः-मानवानां नायक । सर्वातिशायिसम्पदन्वितत्वेन स्वामी न स्यादिति योगः । ते कीदृशाय ? गुणद्रुमाणां वनाय-काननाय । हे माहात्म्यराजमान ! ॥ १४ ॥

परमा-प्रकृष्टा परमपदप्राप्तत्वेन आयति-उत्तरकालो यस्य तस्सम्बोधनम् । परा-प्रकृष्टा-मा-लक्ष्मीः अनन्तसुखादिरूपा यस्य तस्मै परमाय । ते-तुभ्यम् । अहं नतोऽस्मीति योग ॥ १५ ॥

सुगमः । पर, सुकृती कीदृशः ? सन्तौ-अन्येभ्योऽतिशायित्वेन विशिष्टौ आभाविभवौ-कान्तिद्रव्ये यस्य स सदाभाविभवः । भवति हि जिनभक्तिभाजां विभवादिसमृद्धिः ॥ १६ ।

कुन्थुनाथ ! जगन्माथश्रीनन्दनजयेश्वर ! ।
असीमगुणलक्ष्मीणां श्रीनन्दन ! जयेश्वर ! ॥ १७ ॥

चकृवांस्तव यः सेवां परमादरसङ्गतः ।
परं पदं स दुष्कर्मोपरमादरसं गतः ॥ १८ ॥

दुरन्तदुरिताम्भोधिकुम्भोद्भव ! भवापदम् ।
हत्वा तत्त्वाप्तयेऽघानां कुम्भोद्भव ! भवापदम् ॥ १९ ॥

प्रणतस्त्वामहं देव ! सुमित्रभव ! भक्तितः ।
तन्मा मोचय विश्वैकसुमित्र ! भवभक्तितः ॥ २० ॥

क्रमाम्बुजं नमेः स्तौमि नतामरसभाजनम् ।
अस्प्राक्षीज्जातु यत्क्षोणीं न तामरसभाजनम् ॥ २१ ॥

अवचूरिः

जगन्ति मथ्नाति–पीडयतीति जगन्माथः यः श्रीनन्दनः-कामस्तस्य जये ईश्वर !–शम्भो ! । श्रीः नाम राज्ञी तस्या नन्दनः–पुत्र तत्सम्बोधनम् । असीमगुणलक्ष्मीणां हे ईश्वर !–स्वामिन् ! त्वं जय इति योगः ॥ १७ ॥

परमस्य–आदरस्य सङ्गत–सङ्गेन यः तव सेवां चकृवान्–चकार । स दुष्टकर्मणामुपरमात्–विरामात् हे अपर ! परं पद सङ्गतः–प्राप्तः इति योगः ॥ १८ ॥

भवः–संसारः स एव दुःखरूपत्वाद् आपद्–विपत् तां हत्वा त्वं तत्त्वप्राप्तये भव इति योग. । अघानां अपदं–अस्थानम् ॥ १९ ॥
'प्रणतस्त्वां' सुगमः । पर भवेत–संसारेण कृत्वा या भक्तयः–भजनानि ताभ्यो मां मोचय इति योगः ॥ २० ॥

नता अमरसभा–देवपर्षत् जनाः–मागधाश्च यस्मै । तामरसानि–देवसञ्चारितकमलानि भाजन–आधारो यस्य ॥ २१ ॥

श्रीनेमे ! प्रीतिरात्तेन ! भवता मेऽघवारिणा ।
चातकस्येव अक्रान्तर्भवता मेघवारिणा ॥ २२ ॥

यस्त्वां पार्श्वजिन ! स्तौति परमानन्दभावितः ।
तस्मिन् नित्योदिता रागं परमानन्द भाऽवितः ! ॥ २३ ॥

त्वया जितान्यदेवर्द्धिर्वर्द्धमानप्रभावतः ।
त्वयि देवाधिदेवत्वं वर्द्धमान ! प्रभावतः ॥ २४ ॥

जिन ! त्वद्वदने दृष्टे रजनीश्वरहारिणि ।
प्रीतिर्मम तमोराशेरजनीश्वर ! हारिणि ॥ २५ ॥

स्वर्णाञ्जनजपाब्जेन्दुरुचिराजितविग्रहाः ।
देयासुर्वः श्रियः सार्वा रुचिरा जितविग्रहाः ॥ २६ ॥

अवचूरिः

'क्रमाम्बुज०' सुगमः। पर अघवारिणा भवता आत्तेन-प्राप्तेन-मे-मम प्रीतिरस्ति। शेष स्पष्टम् ॥ २१ ॥

'श्रीनेमेः०' पूर्वार्द्धं स्पष्टम् ॥२२॥ हे अवितः ! । तस्मिन् नित्योदिता भा-प्रभा- च केवलज्ञानरूपा। पर-प्रकृष्ट राग-स्नेहम् । आनन्द-बबन्ध। 'अदु बन्धने' ॥ २३ ॥

वर्द्धमानो यः प्रभाव तस्मात्। अतो हेतोः त्वयि प्रभौ हे वर्द्धमान ! देवाधिदेवत्वमस्तीति योगः ॥ २४ ॥

रजनीश्वरः-चन्द्रः तद्वद् हारिणि-मनोज्ञे। हे ईश्वर !-स्वामिन् ! मे-मम। प्रीतिरजनि। तमोराशेर्हारिणि-विनाशिनि ॥ २५ ॥

विग्रहः-देहो रणश्च। श्रिय कीदृशीः ? रुचिराः-मनोज्ञाः ॥२६॥

निर्णिक्तभक्तिमन्तं मां महागमनयाञ्चित ! ।
महोदयं सतां दत्तमहागम ! नयाञ्चित ! ॥ २७ ॥

पदे नन्दन्ति ते भक्ता श्रुतदे विततोदये ।
तव भक्तिविधौ चित्तं श्रुतदेवि ! ततो दये ॥ २८ ॥

इत्यस्तेतरदेवसुन्दरमह श्रीणां विलासालया
राकानिर्मलसोमसुन्दरयश शुभ्रीकृताशाचया ।

नूता श्रीऋषभादिवीरचरमा सार्वाश्चतुर्विंशति
स्तन्यासुर्मम मुक्तिलम्भनचणां चारित्रलक्ष्मीं पराम् ॥२९॥

अवचूरिः

महान्तो ये गमा –सदृशपाठा, नयाः–नैगमादयस्तैं अञ्चितः । सतां–उत्तमानां दत्ता महा –उत्सवा येन तत्सम्बोधनम् । हे आगम! हे अञ्चित !–पूजित ! मां महोदयं रच नय इति योग. ॥ २७ ॥

हे श्रुतदे ! ते–तव भक्ता जना विततोदये पदे नन्दन्तीति योग' । तत –तस्मात् कारणात् अह तव भक्तिविधौ चित्तं दये-ददामि इति सम्बन्धः ॥ २८ ॥

इति चतुर्विंशतिजिनस्तुतीनामवचूरि. ।

[२३]

द्वासप्ततिजिनस्तोत्रम् ।

वंदे भरहजिणिंदे कालत्तयभाविणो कमेण इमे ।
पढमो केवलनाणी उसहजिणो पउगनाहो अ ॥ १ ॥
बीओ निव्वाणजिणो अजिओ तह सूरदेवतित्थयरो ।
तइओ सागरनामो संभवनाहो सुपासो अ ॥ २ ॥
चउत्थो अ महायस अभिनंदणसयपभा य तित्थयरा ।
पचमओ विमलजिणो सुमई सव्वाणुभूई अ ॥ ३ ॥
सव्वाणुभूइनामो छट्ठो पउमप्पहो य देवसुओ ।
सिरिहरसुपासनामो उदयजिणो सत्तमो कमसो ॥ ४ ॥
दत्तो तह चंदपहो पेढालपह अहट्ठमा हुंति ।
नवमा पुण दामोअर सुविहिपह पुट्टिलो चेव ॥ ५ ॥
दसमो सुतेअनामो सीयलसयकित्तिनाम तित्थयरा ।
सामिजिणो सेअंसो सुव्वयसामी इगारसमा ॥ ६ ॥
बारसमा तित्थयरा मुणिसुव्वय वासुपुज्ज अममजिणा ।
तेरसमो सुमइजिणो विमलो तह निक्कसाओ अ ॥ ७ ॥
चउदसमा पुण सिवगइ अणंतजिण निप्पुलाइ तित्थयरा ।
पन्नरसमो अच्छाओ धम्मजिणो निम्मओ अ तहा ॥ ८ ॥
सोलसमो नेमीसर संतिजिणो नित्तगुत्तनामो अ ।
सतरसमो अनिलजिणो कुंथु समाही य तित्थयरा ॥ ९ ॥
तित्थयरा य जसोहर अर सवरनामाइ अठारसमा ।
जिणवर कयग्घ मल्ली जसोहरो इगुणवीसइमे ॥ १० ॥

वीसइमो जिणेसरमुणिसुव्वयविजयदेवनामाणो ।
इगवीसमतित्थयरा सुद्धमई नमिजिणो मल्ली ॥ ११ ॥
बावीसइमा सिवकरनेमिजिणेसरो देवतित्थयरो ।
तेवीसइमा संदण पासजिणा-णंतविरियजिणा ॥ १२ ॥
चउवीसइमा संपइ वीरो भद्दो बहुत्तरि जिणिंदा ।
सिद्धिवहुतिलकचंदनरसोवमा दिंतु कल्लाणं ॥ १३ ॥
इति द्वासप्ततिजिनानां सिद्धानां स्तोत्र पवित्र पठनार्थम् ॥
नमो जिनेभ्यः ॥ श्री श्रीः ॥

---

[२४]

पूर्वाचार्यविनिर्मितं

आभाणकगर्भितं

श्रीजिनस्तोत्रम् ।

सुरअसुरखयरमहियं महियमय मयणमाणविद्दवणं ।
नमिऊण जिणं ओहाणएहिं तं विन्नविस्सामि ॥ १ ॥
सामिय ! अहं अहन्नो अणंतकालेण कहवि तं नाह ! ।
संपाविऊण सोऊण तुह सुयं तहवि गुरुकम्मो ॥ २ ॥
चिचूण संजमं परिचइत्तुमिच्छामि विसयसुक्खमहं ।
जइ बुड्डा ता बुड्डा पिच्छामि नागलोगामि ॥ ३ ॥
रोसग्गी सव्वतवं दहेइ खिज्जामि पोरिसी भग्गा ।
उड्डंति वायहत्थि रडाए दुक्खए पूणी ॥ ४ ॥

आजम्मं पालियसंजमेण गिण्हंतएण भवसुक्खं ।
विकिणिओ एस मए सामिय ! वुड्डीए अरहट्टो ॥ ५ ॥
मुक्खत्थी अल्लीणो कुतित्थिए निवडिओ म्हि भवकूवे ।
सामिय ! सच्चमिणं तं चुण्णगया चुंटिया आया ॥ ६ ॥
बीहेमि तेसिमिण्हि दट्ठूणं अइसए पासिद्धे वि ।
चालिकोयं तं सुन्नं जं सुन्नं तोडए कण्णं ॥ ७ ॥
सयमेवज्जिऊण दुक्खमन्नस्स देसि पुण आलं ।
सूयरि खद्धो वाडो भग्गं पुण पइयस्स मुहं ॥ ८ ॥
जइ नत्थिह चक्कित्तं तहवि मह कुणसु सिद्धिसंबंधं ।
नवि थक्किस्सइ सामिय ! वीवाहो कच्चरीहिं विणा ॥ ९ ॥
भावविहूणस्स महं चरणेण न नाह ! होसए सुद्धी ।
जहिं वसइ नग्गखवणो परियट्टो तत्थ किं कुणइ ? ॥१०॥
करिय तहावि हु पावं गुरुणो आलोइउं न सक्केमि ।
सामिय ! अट्टामिखद्धा विज्जो ससुरत्ति तं सच्चं ॥११॥
गुरुमोहमोहिए मह मणम्मि लग्गइ न तुज्झ उवएसो ।
चिक्कणघडए सामिय ! ढलिऊणं पाणियं जाइ ॥१२॥
कुमयमइभावियाणं सुद्धो धम्मो न तुज्झ पडिहाइ ।
पक्काणं भंडाणं किं पुण कण्णाइं लग्गंति ? ॥१३॥
जे केवि दुव्वियड्ढा तुह वयणं अन्नहा परूविंति ।
ते घोडयपुच्छव्व होडयंति कल्होडयं नाह ! ॥ १४ ॥
तुह वयणे सिढिले पण्णवेमि वयणेहिं नाह ! महुरेहिं ।
जो मरइ गुलेणं चिय तस्स विसं दिज्जए कीस ? ॥१५॥

पडिवज्जिय तुह सीलं सक्केमि न पालिउं न छड्डेउं ।
इय सामिय ! सच्चमिणं तं न य मरइ न मंचयं देइ ॥१६॥
उट्ठंति कहं ही संपइ तुह पहु ! जडा विवाएणं ।
सच्चमिणं ओहाणं ससएहिवि लहुइया लइया ॥१७॥
मुक्खत्थी सव्वजणो तुमं पुणो नाह ! देसि सिवसुक्खं ।
अक्खयमउलं तमिणं मिट्ठं विज्जेण विय दिट्ठं ॥१८॥
नरयप्पाउग्गं बंधिऊण पुच्छामि होमि किं पावो ।
एयं मुंडियमुंडस्स त खु नक्खत्तपुच्छणयं ॥१९॥
इह लोए परिबद्धो होउ पहु ! नाहिउ भणिसु अहं ।
खीरं खंडं मिट्ठं परलोयं केण पुण दिट्ठं ? ।२०॥
तुह दिक्खं पडिवण्णो लज्जामि न नाह ! भिक्खभमणेणं ।
जइ नच्चणे पयट्टा ता किं घंघुट्टकरणेणं ? ॥२१॥
जइ नाह ! तुह मयाओ लब्भइ मुक्खं किमन्नतित्थीणं ।
जइ किर एयं सुगंधं किमागयं गुब्बरस्स तहिं ? ॥२२॥
कम्मयत्था तुह देसणाइ न लहंति नाह ! पडिबोहं ।
सच्चमिणं तं जइ मरइ चिल्लओ तो न वेकरइ ॥२३॥
तुह वयभंगा सव्वा वि गंतुं निरयं सिवं पयाहिंति ।
जाइस्सइ सग्गा नग्गखवणओ जइ परिविगुत्तो ॥२४॥
छज्जंति तुज्झ मुणिणो चरणेण किं पुणोवि लद्धीहिं ? ।
वाईसइ मेकणिया किं पुण पयचद्धकिंकिणिया ॥२५॥
संसारदुक्खखिन्नो जणो तए वण्णियं च सिद्धिसुहं ।
इक्क उम्माहाय बीयं पुण मोरसंछवियं ॥२६॥

पइ पयहिए पयत्थे परिछिंदइकोण अन्नतित्थिसु ।
हत्थट्ठियकंकणयं को पुण जोएइ आरिसए ॥ २७ ॥
पइं दुट्ठा पाविट्ठा सव्वत्थवि दुक्खमेव पावंति ।
भिज्जइ साचिय डाला जहिं चडइ कवेडओ देव ! ॥२८॥
तिजयप्पहु ! तुह मयमंतरेण अचिरेण सिज्झइ न मुक्खो ।
नहु अंबाणं सद्धा पूरिज्जइ अंबिलीआहिं ॥ २९ ॥
गाहिज्जंतो अमयं व सुहयरं नाह ! तुह वरं धम्मं ।
गिण्हामि नेव अहयं मूढो निब्भग्गसेहरओ ॥३०॥
ता सच्चं ओहाणं फाडिज्जइ घेउरेहिं गड्डाई ।
पाइज्जंतो वि घयं बुब्बुयइ सच्चयं अहवा ॥३१॥
किं बहुणा भणिओणं नवं मग्गेमि देसु चारित्तं ।
जेण भणिज्जइ सव्वे पया पविट्ठा उ हत्थिपए ॥३२॥
इय कइवयओहाणएहिं थुणिओ जिणिंद ! भव्वाणं ।
संसारविरत्ताणं सामिय ! सुमयं गयं देसु ॥३३॥

इति ओहाणबधेन स्तोत्रम् ॥

[२९]

चतुस्त्रिंशज्जिनातिशयस्तवनम् ।

थोस्सामि जिणवरिंदे अब्भुअभूएहिं अइसयगुणेहिं ।
ते तिविहा साहाविय कम्मक्खइआ सुरकया य ॥ १ ॥
देहे विमलसुगन्धं आमयपासेहिं वज्जिअं अरअं ।
रुहिरं गोक्खीराभं निव्विस्सं पंडुरं मंसं ॥ २ ॥

आहारा नीहारा अदिस्सा मंसचक्खुणो सययं ।
नीसासो अ सुगंधो जम्मप्पभिई गुणा एए ॥ ३ ॥
खित्ते जोयणमित्ते जं जियकोडीसहस्सओ माणं ।
सव्वसमासाणुगयं वयणं धम्मावबोहकरं ॥ ४ ॥
पुव्वुप्पन्ना रोगा पसमंती ईइवयरमारीओ ।
अइवुट्ठि–अणावुट्ठी न होइ दुब्भिक्खडमरं वा ॥ ५ ॥
देहाणुमग्गलग्गं दीसइ भामंडलं दिणयराभं ।
एए कम्मक्खइया सुरभत्तिकया इमे अन्ने ॥ ६ ॥
चक्कं छत्तं रयणज्झओ अ सेयवरचामरा पउमा ।
चउमुहपायारतियं सीहासण दुंदुभि असोगो ॥ ७ ॥
कंटयहिट्ठा हुत्ता ठायंति अवट्ठियं च नहरोमं ।
पंचेव इंदियत्था मणोरमा हुंति छप्पि रिऊ ॥ ८ ॥
गंधोदगं च वासं वासं कुसुमाण पंचवण्णाणं ।
सउणा पयाहिणगई पवणणुकूलो नमंति दुमा ॥ ९ ॥
भवणवईवाणमंतरजोइसवासी–विमाणवासी अ ।
चिट्ठंति समोसरणे जहण्णयं कोडिमित्तं तु ॥ १० ॥
इंतेहिं जंतेहिं बोहिनिमित्तं च संसयत्थीहिं ।
अविरहियं देवेहिं जिणपयमूलं सयाकालं ॥ ११ ॥
चउहा जम्मप्पभिई इक्कारस कम्मसंखए जाए ।
नव दस य देवजणिए चउतीसं अइसए वंदे ॥ १२ ॥
चउतीस जिणाइसया एए मे वण्णिआ समासेणं ।
दिंतु ममं जिणवसभा सुअनाणं बोहिलाभं च ॥ १३ ॥

[२६]

प्रथमभरतगत-वर्त्तमानकालीन—

चतुर्विंशतिजिनस्तवनम् ।

अमरनररायमहिए सिद्धे नमिऊण सव्वभावेणं।
गणणावलियाइ जिणे कित्तिज्जंते निसामेह ॥ १ ॥
पढमं उसभं वंदे बीयं अजियं च संभवं तइयं ।
अभिनंदणं चउत्थं सुमइजिणं पचमं वंदे ॥ २ ॥
पउमप्पह जिण छट्ठं सुपासजिणं नाम सत्तमं वदे ।
चंदप्पहजिणचंदं नाणधरं अट्ठमं वंदे ॥ ३ ॥
नवमं च पुप्फदंतं दसमं वंदामि सीयलं सिरसा ।
सिज्जंसं इगारसमं बारसमं वासुपुज्जजिणं ॥ ४ ॥
तेरसमं विमलजिणं चउदसमं अणंतयं नमंसामि ।
पनरसमं चिय धम्मं संतिं वंदामि सोलसमं ॥ ५ ॥
सतरसमं चिय कुंथुं अट्ठारसमं अरं जिणं नमंसामि ।
मल्लिं एगुणवीसं वीसं मुणिसुव्वयं वंदे ॥ ६ ॥
नमिनाह इक्कवीसइमो बावीसइमो अरिट्ठवरनेमी ।
तेवीसइमो पासो चउवीसइमो महावीरो ॥ ७ ॥
इय चउवीसइतित्थयरा सव्वे चिय केवली अमियनाणी ।
देवासुरेहि महिया दिंतु समाहिं च बोहिं च ॥ ८ ॥

[२७]

चतुर्विंशतिजिनस्तवनम् ।

पढमो नरेसराणं पढमो साहूण केवली पढमो ।
पढमो तित्थयराणं 'रिसह'जिणो कुणउ कल्लाणं ॥ १ ॥
कंचणगोरसरीरो लंछणि वरकुंजरो गवलवण्णो ।
रिट्ठरयणं व रेहइ जस्स जिणो सो जयउ 'अजिओ' ॥ २ ॥
अभवो 'संभवदेवो' पक्खालियसयलकम्ममललेवो ।
भवभीरुयभवियाणं दुहभवसभवभयं हरउ ॥ ३ ॥
जस्संगचंगिमाणं तुल्लमाणं कंचणं पि अणवरयं ।
हवइ अणेगागारा तं जिण 'मभिनंदणं' वदे ॥ ४ ॥
गब्भवसहिनिवसंतो पयधारुज्जलफुरतविन्नाणो ।
संजणिअजणणिसुमई 'सुमई' ति थेसरो जयउ ॥ ५ ॥
सो जयउ 'पउमनाहो' वण्णमिसेणं पयासिओ जेण ।
मणनिच्छूढो राओ जणलोयणपचयत्थं व ॥ ६ ॥
सिवपुरिविहियनिवासो दुरियं अवहरउ जिणवर 'सुपासो' ।
फणमणिसेणिमिसेणं पईवपव्व व पयडंतो ॥ ७ ॥
पूरियपुट्ठुछद्दियकेवलधवलीकयं व जस्संगं ।
सो 'चंदप्पह'देवो नंदउ सुरविंदकयसेवो ॥ ८ ॥
पणमामि 'पुप्फदंतं' देवं पुरिसुत्तमं अकिण्हंपि ।
मयरद्धयं अकामं संकरमीसाणमवि अभव ॥ ९ ॥
संसारदुहदवानलजालापरितावताविअं तत्तं ।
कारुण्णजलहि सामी 'सीयल !' मह सीयल कुणसु ॥ १० ॥

'सेयंसो' जंतूणं खणंपि दिट्ठे वि जस्स मुहकमले ।
सेयं सो जं देइ पुइओ तं कहं भणिमो ? ॥ ११ ।
सो जयउ 'वासुपुज्जो' जं सेवइ सेरहो लंछणत्थो ।
जमवाहणत्तिमेयं मा होउ पुणत्ति मण्णंति ॥ १२ ॥
जो विमलो देहेणं विमलो नाणेण दंसणेणं च ।
विमलो चारित्तेणं सो जयउ जिणेसरो 'विमलो' ॥ १३ ॥
तं नमह जिण 'मणंतं' संपत्तविसालभवसमुद्दंतं ।
जस्स न लब्भइ अंतं सुहदंसणनाणविरयाणं ॥ १४ ॥
पणमह जिणवर'धम्मं' धम्मियमणुया विसुद्धभावेणं ।
खविऊण जेण कम्मा होइ अकम्मा सयाकालं ॥ १५ ॥
संतो 'संति' जिणिंदो संतिकरो संतदुरियसंताणो ।
संतिं करेउ संतावनासणं संतिसंताणं ॥ १६ ॥
निरुवमसिद्धिसणाहो सिवपुरिपुरलग्गमग्गसत्थाहो ।
मह होउ 'कुंथुनाहो' संपादियदुविहसुहलाहो ॥ १७ ॥
सिद्धिपुरंधीइ कए मुक्का चउसट्ठिसहस्सरमणीओ ।
'अर'जिणवर ! तुह चरियं अच्छरियं कस्स न जणेइ ? ॥१८॥
निम्महियमोहमल्लं 'मल्लिं' तित्थेसरं पणिवयामि ।
इत्थीण पहाणत्तं निव्वडियं जस्स तित्थंमि ॥ १९ ॥
धरणिभरधरणखिन्नो जस्स समीवंमि वीससइ कुम्मो ।
लंछणछलेण देवं तं 'मुणिसुव्वय' महं वंदे ॥ २० ॥
निचमखंडियचित्तं पहुप्पयावं कलंकपरिमुक्कं ।
अरुणकरं निद्दोसं अहिनवचंदं 'नमिं' नमह ॥ २१ ॥

रायमई रायमई रायमई जेण तिण्णि परिचत्ता ।
घणवण्णो घणवण्णो घणवण्णो सो जयउ 'नेमी' ॥ २२ ॥

पायडियसत्ततत्तो धरणिदसरीरफणकडप्पेण ।
तुट्टभववासपासो 'पासो' मह मंगलं देउ ॥ २३ ॥

जियमोहमहावीरो चरमो तित्थंकरो 'महावीरो' ।
असमसमो असमसमो निरंतर कुणउ कल्लाणं ॥ २४ ॥

*'जिणावली' दिव्वफुरतनाणा विभिन्नवण्णा उ तणुप्पमाणा ।
संपत्तससारसमुद्दपारा सुहावहा होउ तिलोअसारा ॥ २५ ॥

सुनयजलगभीरो वायकल्लोलमालो
पयडियवरसुत्तो चारुसुत्तीहिं जुत्तो ।
विलसिरबहुसत्तो किं नु कुग्गाहचत्तो
जिणवयणसमुद्दो देउ अम्हाण भद्दं ॥ २६ ॥

दिव्वालंकरणोरुतेअविरहीभूअंधयारागमा
हुंकारज्झुणिमुत्तिभीरविमुही भूअ न विद्देसणो ।
अच्चंतं जिणसासणंमि निरया सव्वण्णुसेवाकरा
सव्वे हुंतु सुरासुरा भगवओ संघस्स खेमंकरा ॥ २७ ॥

---

* उपर्युक्तगाथापि सह एतत् पद्यत्रयसंयोजनात् चतुर्विंशते-र्जिनानां स्तुतयो भवन्ति । अग्रेऽपि एतच्चिन्हाङ्किते स्थलेऽयमेव नियमो ज्ञेय ।

[२८]

ज्ञानस्तोत्रम् ।

अट्ठावीसवियप्पं मइनाणमणप्पकप्पणाठाणं ।
भीमभवजलहिपोयं हयसोयं भावओ वंदे ॥ १ ॥
सुयनाणमणेगविहं निहयदुहं पणयपाणिविहियसुहं ।
सद्दहणपढणवावडमईण कयसिवपयं वंदे ॥ २ ॥
अहमोहिनाणमणुवममणंतसत्ताण जणियनिव्वाणं ।
दुविहंपि परिहयदुहं पणयदुहं तावओ वंदे ॥ ३ ॥
मुणियमणोगयभावं पहणियभव्वंगिवग्गसंतावं ।
रिउविउलमइसहावं नाणं मणपज्जवं वंदे ॥ ४ ॥
लोयालोयविलोयणपडु फुड्ड सव्वत्थदेसयं सुहयं ।
अन्नाणहरं हरिणंकनिम्मलं केवलं वंदे ॥ ५ ॥
इअ सेयपंचमीए पंचवियप्पंपि नाणमवियप्पं ।
पूयंति नमंति थुणंति ते नरा निव्वुइसुविंति ॥ ६ ॥

[२९]

श्रुतज्ञाननमस्कारः ।

ईसाणिंदसुरासुररायपणयपयपंकएण वीरेण ।
सक्खा भवलक्खुब्भवदुक्खहरं मुक्खसुक्खकरं ॥ १ ॥
करणत्तयपसरनिरोहकारयं अत्थओ जमक्खत्थं ।
रइयं गणहारिगणेहिं गंथओ इत्थ स सुहत्थं ॥ २ ॥

तं सुयनाणं नाणं नासइ सव्वन्नुणो गुणे हाणिं ।
जयइ तिजयत्तिकित्ति दावियसुत्ति सुहपवित्तिं ॥ ३ ॥
अंगाणंगनिबद्धं सुपसिद्धं निहयमोहसंबधं ।
सुअनाणमइन्नाणं सन्नाणं जयउ जीवाणं ॥ ४ ॥
ता कुसमयमयवग्गो भव्वमणोकाणणंमि परिभमई ।
जाणज्जवि जिणपवयगहरिणो सद्दं निसामेइ ॥ ५ ॥
मइसुयमणोहिकेवलनाणाणि कुणंतु वो सिवसुहाणि ।
सन्नाणचरणदंसणगुणाग हाणिं च निहणंतु ॥ ६ ॥
नमह सुयमसेसं सव्वनाणप्पवेसं
भुवणजणियचुज्जा से गुणाणं च पुज्जा ।
कयकुसमयचागो सुद्धसद्धम्मरागो
पवरगुणमणीणं भायणं जेण होइ ॥ ७ ॥

---

[३०]
श्रीजिनभद्रसूरिविरचितं

श्रीद्वादशाङ्गीपदप्रमाणकुलकम् ।

नमिऊण जिण अंगाण पयप्पमाण अह पयंपेमि ।
तत्थ पयमत्थ उवलद्धि जत्थ किर एवमाईअं ॥ १ ॥
अट्ठारस छत्तीसा बावत्तरि सहस तह य अणुकमसो ।
आयारे सूअगडे ठाणगे चेव पयसखा ॥ २ ॥
समवाए अ पमाणं लक्खो एगो सहस्स चउआला ।
भगवइए पयसंखा दो लक्खा सहस्स अडसीइ ॥ ३ ॥

नायाधम्मकहंगे अद्धच उत्थकोडीकिलाकलिए ।
पण लक्खा छावत्तरि सहस उवासगदसाअंगे ॥ ४ ॥
सत्तंमि लक्खिगारस सहस्स बावन्न अट्ठमे अंगे ।
अंतगडदसानामे लक्खा तेवीस चउसहस्सा ॥ ५ ॥
तहणुत्तरोववाई नवमे अंगंमि लक्ख छायाला ।
अडसहसा अह दसमे पण्हावागरणनामंमि ॥ ६ ॥
बाणवई लक्खाइं सोल सहस्सा तहा विवागसुए ।
इक्कारसमे अंगे पयप्पमाणं इमं वुच्छं ॥ ७ ॥
एगा कोडी चुलसीइ लक्खा बत्तीस सहस्स इअ माणं ।
इक्कारस अंगाणं भणिअमहं बारसंगंमि ॥ ८ ॥
त पुण दिट्ठीवाओ स पंचहा वण्णिओ अ समयंमि ।
परिकम्मसुत्तपुव्वगय–णुओग तह चूलिआओ अ ॥ ९ ॥
तत्थ य पुव्वगयंमि पढमे उप्पायनामए पुव्वे ।
कोडी एगा अह बीअ अग्गेणियंमि पुव्वंमि ॥ १० ॥
छण्णवई लक्खाइं तइए वीरिअपवायपुव्वंमि ।
पयलक्खाइं सत्तरि अहत्थिनत्थिप्पवायंमि ॥ ११ ॥
तुरिए पुव्वं सट्ठी लक्खा अह पंचमंमि पुव्वंमि ।
नाणप्पवायनामे इग कोडी एगपयहीणा ॥ १२ ॥
छट्ठे सच्चपवाए पुव्वे इग कोडि छहि पएहिं अहिआ ।
आयप्पवायपुव्वे सत्तमि पयकोडि छव्वीसा ॥ १३ ॥

कम्मप्पवायपुव्वे अट्ठमि इगकोडि सहस अस्सीइ ।
नवमे पच्चक्खाणप्पवाइ लक्खाग चुलसीइ ॥ १४ ॥

विज्जणुपवाय दसमे पुव्वे इगकोडि दस य लक्खाइं ।
इक्कारसे अवंझे पुव्वे पयकोटि छव्वीसा ॥ १५ ॥

पाणाउणामपुव्वे बारसमे छपण लक्ख इग कोडी ।
किरिआविसालपुव्वे तेरसमे कोडि नवगंमि ॥ १६ ॥

तह लोगविंदुसारे चउदसमे पुव्वि बारकोडीओ ।
लक्खा तह पन्नासं इअ सव्वंगे पयपमाणं ॥ १७ ॥

एयं पयप्पमाणं दुवालसंगस्स सुअसमुद्दस्स ।
नेयमुवंगाईणवि सुआण समयाणुसारेणं ॥ १८ ॥

उप्पन्न विमलकेवल–नाणेणं जिणवरेण वीरेण ।
परमत्थरूवअत्थो निदंसिओ सव्वसुत्ताणं ॥ १९ ॥

सुत्तं तु गणहरकयं तम्हा सव्वप्पयत्थसंजुत्ता ।
पणमह जिणिंद वीरं भवजलहीतारमिच्छंता ॥ २० ॥

इअ नंदिसुत्तविवरण–
मणुसरिऊणंगपयपमाणमिणं ।
जिणगणहरोवइट्ठं
लिहिअं जिणभद्दसूरीहिं ॥ २१ ॥

[२१].

महाकविश्रीधनपालप्रणीतः

संस्कृतप्राकृतमयः

श्रीवीरस्तवः ।

सरभसनृत्यत्सुरयुवतिकुचतटत्रुटितहारतारकितम् ।
जायं सिद्धत्थनरिंदमंदिरं जस्स जम्मंमि ॥ १ ॥
बुद्ध्वाऽवधिना निजजन्ममज्जने हृदयभावमशनिभृतः ।
लीलाइ चलणकोडीइ चालिओ जेण सुरसेलो ॥ २ ॥
येन च बाल्ये विबुधो विवर्द्धमान. सविभ्रमं नभसि ।
हणिऊण मुट्ठिणा वामणीकओ कुलिसकढिणेणं ॥ ३ ॥
सुरपतिपुरतो विवृतिं वितन्वता विततवाङ्मयं येन ।
जणियं जयस्स विज्जोवएससमए महच्छरियं ॥ ४ ॥
मातापित्रोः प्रेमानुबन्धमधिकं विबुध्य यः स्थितवान् ।
दिव्वालंकारफुरंतविग्गहो चत्तसंगो वि ॥ ५ ॥
येन परित्यज्य जरत्तृणमिव राज्यं समं सुहृत्स्वजनैः ।
वूढो दढनियमभरो लीलाइ गिरिंदरुंदयरो ॥ ६ ॥
सङ्गमकसुराधिपविक्षिप्तदिसदम्भोलिभेदसम्भ्रान्तः ।
चमरो चलणुप्पलमूलमागओ रक्खिओ जेण ॥ ७ ॥
येन घनकर्मपटलं प्रकटतपोवन्हिना विनिर्दह्य ।
पलयरवितेयपायडमुप्पाडिलमक्खयं नाणं ॥ ८ ॥

यश्च सुचिरं पृथिव्यां मिथ्यात्वान्धं विबोध्य भव्यजनम् ।
ठाणं जम्मणजरमरणरोगपरिवज्जियं पत्तो ॥ ९ ॥
तं नमत नम्रशतमखमणिमुकुटविटङ्कघृष्टचरणयुगम् ।
भुवणस्स वि बन्धणपालणक्खमं वद्धमाणजिणं ॥ १० ॥

[३२]

श्रीरामचन्द्रसूरिसन्दृब्धः

श्रीआदिदेवस्तवः ।

जातनृपसुस्थितानलमधिगतशिल्पं प्ररूढधर्मपथम् ।
जो पढमं चिअ भयवं कयवं अवयरिय भरहमिणम् ॥ १ ॥
अविकल्पितान्यपि फलान्यवलोक्य जनस्य यं प्रयच्छन्तम् ।
[2]ईसाए पत्तखमा वि कप्पतरुणो समुच्छिन्ना ॥ २ ॥
विषयग्राममशेषं दोषमयं प्रत्यहं कथयतापि ।
[3]जेण सयं चिअ रइआ विसयवई भारही पुहवी ॥ ३ ॥
यस्मै विगतस्मयविस्मयाय कृतकर्म्मवर्म्मभेदाय ।
[4]अपवग्गलग्गमइणो नमंति सुरअसुरनरवइणो ॥ ४ ॥

छाया—

१ यः प्रथमं खलु भगवान् कृतवान् अवतीर्य भारतमिदम् ॥
२ ईर्ष्यया प्राप्तक्षमा अपि कल्पतरवः समुच्छिन्नाः ॥
३ येन स्वयं किल विरचिता विषयवती भारती पृथ्वी ॥
४ अपवर्गमार्गलग्नमतयो नमन्ति सुरासुरनरपतय ॥

निबिडतमजडिमघनपटलपिहितपरिबोधभानवो यस्मात् ।
[5]भइणीभज्जासलिलनलाण भेयं जणा पत्ता ॥ ५ ॥
सोपानपद्धतिसखी पदयुगली प्राप्य यस्य शिवनगरे ।
[6]के के न गया गच्छंति के न के न हु गमिस्संति ॥ ६ ॥
अवतरति यत्र भगवति भारतभागं प्ररूढभाग्यभरम् ।
[7]जाया किसिसेवा–पासुपल्ल–वाणिज्जववहारा ॥ ७ ॥
पर्वाभिरामचन्द्रावदातकीर्तिप्रभासितदिगन्तम् ।
[8]पढमनिवं पढममुणिं पढमजिणेसं नमह निच्चं ॥ ८ ॥

[३२]

श्रीजिनवल्लभसूरिविरचितं

श्रीपार्श्वनाथस्तवनम् ।

नमिरासुरसुरविलसिरसिरमणिमयमउडघडियपयवीढं ।
वंदिय दियभवपासं पासं तं चिय थुणामि अहं ॥ १ ॥
जाणामि सामि ! बहुभवभवणेण जमन्नया कयाइं तुमं ।
नाहं नाहं पत्तो पत्तो पुणरुब्भवो किहं इयरा ? ॥ २ ॥
ता संपइ पइदिवसं भवसंभवकर सियं सुजस ! ।
तुह पयकमलं विमलं पणयं मणयं ममंपित्थ ॥ ३ ॥

५ भगिनी–भार्या,सलिलानलानां भेद जनाः प्राप्ताः ॥
६ के के न गता गच्छन्ति के न के न किल गमिष्यन्ति ॥
७ जाता कृषिसेवा–पाशुपाल्य–वाणिज्यव्यवहाराः ॥
८ प्रथमनृपं प्रथममुनिं प्रथमजिनेशं नमत नित्यम् ॥

हयदुरियदाहमोहप्पपसरनिव्ववियभवियसंदोहं ।
पम्मामयरसवरिसं वसुपहु तुह दंसणं जमिह ॥ ४ ॥
हे पास ! पसिय सियदंतपंतिकंतिप्पयासियदियंत ! ।
भयवंत ! भयंत ! पसंत ! कंत ! दंतिंदिय ! जिणिंद ! ॥५॥
फारुप्फुल्लं तुह उवरि फणिफणासत्तयं फुरंतं मे ।
कयसत्ततत्तसंखा चक्खाणखणं व पडिहाइ ॥ ६ ॥
उवरि पप्फुरियफणिवइचूडामणिकिरणरइयसुरचावं ।
अइभीसणभवदवतवियभवियवणपसमणसमत्थं ॥ ७ ॥
कयकुनयकमलमलणं वयणजलं जणियभुवणयलहरिसं ।
विकिरंतं नवजलहरसरिसं त पास ! पणमामि ॥ ८ ॥
जे खरजरजज्जरिया खयखीणा सूलसल्लिया मणुया ।
ढढकुट्ठनट्ठनकुट्ठनहमुहा चक्खुपरिहीणा ॥ ९ ॥
तेवि तुह सरणसुंदररसायणं काउमाउरलुविज्ज ! ।
सुरसुंदरनयणाणंद ! देहसोहा लहु लहन्ति ॥ १० ॥
गुरुकोवफारफुक्कारभासुरो फणिवई वि फुल्लफणो ।
चित्तंमि तुमं जेसिं तेसिं कीडु व्व होइ फुडं ॥ ११ ॥
कयविकयरूवभीसणपभूयभूएहिं जेऽभिभूअप्पा ।
गइब्भसदसंदब्भनिब्भरुब्भरियभुवणयला ॥ १२ ॥
तुह नामभद्दमुद्दामुद्दियदेहा जिणिंद ! ते वि दुयं ।
संपत्तनियसरूवा हवंति बहुलोयकयपूआ ॥ १३ ॥
जे वि गयजक्खरक्खसखुद्दासुरजक्खखित्तवालाई ।
ते वि तुह गुत्तकित्तणमित्तेणं झत्ति नासंति ॥ १४ ॥

दुग्गे मग्गे ल्लक्कतक्करे रुददप्पबहुसप्पे ।
तुह नामसिद्धमंतेण जंतुणो जंति विगयभया ॥ १५ ॥
निंदू पयारविंदं वंदंती तुम्ह थिरपया होइ ।
वंझा तं झायंती झत्ति सुपुत्ते लहइ महिला ॥ १६ ॥
उग्गोवसग्गवग्गा कुग्गहविग्गहअवग्गहाई य ।
पसमंति समग्गा तेसु जेसि तं भमसि देसेसु ॥ १७ ॥
हयकाससास चवगयविलास धुयत्तास दसदिसिपयास ।
नयपूरियास कुवलयनगास सठकमठमयनास ॥ १८ ॥
सयलाहिवाहिविसहरगहगुरुभयभीयजणकयासास ।
सासयपयकयआवास पास ! मं पास पयप्पणयं ॥ १९ ॥
बहुभवरीणा दीणा सिरिहीणा पासजिण ! समल्लीणा ।
मणुया नंदंति दुयं तुह सुहसत्थाइ पायजुयं ॥ २० ॥
इय सव्वभव्ववंछियकारय ! तारय ! दुहोहजलहीओ ।
भीओ भवभवणाओ इमं तुमं विन्नवेमि अहं ॥ २१ ॥
खुद्दोवद्दवविद्दवदच्छमविच्छिन्नदिन्नजणवंछं ।
पासजिण ! वल्लहं ते पुणो वि तुह दंसणं हुज्जा ॥ २२ ॥

[३४]

श्रीजिनवल्लभसूरिप्रणीतं

पञ्चकल्याणकस्तोत्रम् ।

महोपाध्यायश्रीशान्तिचन्द्रगणिगुरुभ्यो नमः ।
सम्मं नमिऊण जिणे चउवीसं तेसि चेव पत्तेयं ।

चुच्छं चुइ-जम्मण-दिक्ख-नाण-निव्वाणकल्लाणे ॥ १ ॥
कत्तियबहुले पंचमि संभवनाणं दुवालसीइ चुओ ।
नेमिचुइ पउमजम्मो तेरसि पउमप्पहे दिक्खा ॥ २ ॥
पनरसि मुक्खो वीरे सिय बारसि चुई अरसुविहिनाणं ।
मग्गसिर कसिणपंचमि जम्मो सुविहिस्स छट्ठि चयं ॥ ३ ॥
दसमीइ वीरदिक्खा इक्कारसि पउमनाहनिव्वाणं ।
सियदसमि जम्म मुक्खो अरस्स इक्कारसीइ पुणो ॥ ४ ॥
अरदिक्खा नमिनाणं मल्लिजिणे जम्मदिक्खनाणाणि ।
चउदसि जम्मो पुण्णिम निक्खमणं संभवजिणस्स ॥ ५ ॥
पोसाइ दसमिगारसि पासे बारसी तेरसी ससिणो ।
जहसंखं जम्मवया सीयलनाणं चउद्दसीए ॥ ६ ॥
सुद्दे छट्ठी विमले नवमी संतिस्सिगारसी अजिए ।
अभिनंदणे चउद्दसि पुण्णिम धम्मे य नाणं च ॥ ७ ॥
माहाइ छट्ठि पउमचुइ बारसी सीयलस्स जम्मवया ।
तेरसि मुक्खो उसभे सिज्जंसेमावसा नाणं ॥ ८ ॥
सियबीय नाणजम्मा वसुपुज्जभिनंदणाण अह जम्मो ।
तइआइ विमलधम्माण चउत्थि दिक्खाइ विमलस्स ॥ ९ ॥
अट्ठमि जम्मो अजिए नवमी-बारमी-तेरसीसु वयं ।
अजियभिनंदणधम्माण फग्गुणकसिणछट्ठीए ॥ १० ॥
नाणं सुपास सत्तमि सुपासमुक्खो ससिस्स नाणं च ।
सुविहिचुई नवमीए इक्कारसि नाणमुसभस्स ॥ ११ ॥

रिजसजम्म सुव्वयनाणं वारसिहि दिक्ख सेयंसे ।
तेरसि चउदसि जम्मो पनरसि दिक्खा य वसुपुज्जे ॥ १२ ॥
सियबिय चउत्थि अट्ठमि चवण अरमल्लिसंभवजिणागं ।
बारसि मुक्खो मल्लिस्स जयइ मुणिसुव्वयवयं च ॥ १३ ॥
चित्ताइ चउत्थि पासे चवणं नाण च पचमी चवणं ।
ससिणो उसभे अट्ठमि जम्मवया मुद्धतइआण ॥ १४ ॥
कुंथूनाणं पचमि सिद्धी संभव—अणत—अजियाणं ।
नवमी मुक्खो सुमइस्स नाणमिक्कारसीईए ॥ १५ ॥
तेरसि जम्मो वीरे पुण्णिम पउमस्स नाग महबहुले ।
वइसाह पडिवि बीआ कुंथू तह सीयले मुक्खो ॥ १६ ॥
पचमिहि कुंथुदिक्खा सीयलचुइ छट्ठि दसमि मुक्खो ।
तेरसि जम्मो चउदसि दिक्खानाणा अणंतस्स ॥ १७ ॥
चउदसि जाओ कुथू सियचउत्थि चुओभिनंदणो जयइ ।
सत्तमि धम्मोवि चुओ अट्ठमि अभिनदणो सिद्धो ॥ १८ ॥
जम्मट्ठमि नवमि लयं सुमइजिणे दसमि केवलं वीरो ।
बारसि तेरसि चुइ विमले अजिय अह जिट्ठबहुलम्मि ॥ १९ ॥
छट्ठि चुई सेयसे सुव्वयजम्मट्ठमी नवमि मुक्खो ।
जम्मो मुक्खो तेरसि चउदसि दिक्खा य संतिस्स ॥ २० ॥
सियपचमीइ मुक्खो धम्मे नवमी य वासुपुज्जचुई ।
बारसि सुपासजम्मो तेरसि दिक्खा सुपासस्स ॥ २१ ॥
आसाढाइचउत्थी उसभचुई सत्तमी विमलमुक्खो ।
नमिदिक्खा नवमीए सियछट्ठीइ वीरजिणचवण ॥ २२ ॥

अट्ठमि सिद्धो नेमी वसुपुज्जो निव्वुओ चउद्दसीए ।
सावणबहुले तइआ सिद्धिगओ जयइ सेयंसो ॥ २३ ॥

सत्तमि चवणमणंते अट्ठमि नमिजम्म नवमि कुंथुचुई ।
सियबीय चुओ सुमई पंचमि छट्ठि नेमिजम्मवया ॥ २४ ॥

पासस्सट्ठमिमुक्खो सुव्वयचुई पुण्णिमाई भद्दवए ।
संतिससिचवणमुक्खा सत्तमि अट्ठमि सुपासचुई ॥ २५ ॥

सियनवमि सुविहिमुक्खो नेमिस्सासोय अमावसानाणं ।
पुण्णिमचुई नेमि जिणवल्लह पयं देसु पणयाणं ॥ २६ ॥

---

[३५]

श्रीदेवेन्द्रसूरिभिः कृतः

श्रीआदिदेवस्तवः ।

सिरिरिसहनाह ! तुह पयनहकंतीओ जयंतु तिजयस्स ।
जंतीओ वज्जपंजरभावं भावारिभीयस्स ॥ १ ॥

तुह कमकमलं विमलं दट्ठुं दूराउ देव ! पइदिवसं ।
धन्ना कलिमलमुक्का रायमरालुव्व धावंति ॥ २ ॥

असरिसभवदुहदंदोलिघोलियाण जियाण जयनाह ! ।
तं च्चिय इक्को सरणं सीयत्ताणं व दिणनाहो ॥ ३ ॥

तिहुयणपहु ! अमयंपिव सम्मं तुह पवयणे परिणयंमि ।
अजरामरभावं खलु ल्हंति लहु ल्हुयकम्माणो ॥ ४ ॥
देव ! वरनाणदंसणदुहावि तुह दंसणेण देहीण ।
नीरेण चीवराणं खणेण खयमेइ मालिन्नं ॥ ५ ॥
तुह समरणेण सामिय ! किलिट्ठकम्मोवि सिज्झए जीवो ।
किं नहु जायइ कणगं लोहंपि रसस्स फरिसेणं ॥ ६ ॥
पहु ! तुह गुणथुणणेणं विशुद्धचित्ताण भवियसत्ताण ।
घणनीरेण व जंबूफलाइ विगलंति पावाइ ॥ ७ ॥
दंसणपवणे नयणे भालं नालं हवेइ तुह नमणे ।
ता पच्चक्खीभाव लहु मह तिजईस ! वियरेसु ॥ ८ ॥
इय सथुओसि देविंदविंदवंदिय ! जुगाइजिणचंद ! ।
मह देसु निप्पकंपं भवे भवे नियपए भत्तिं ॥ ९ ॥

---

[२९]

श्रीदेवेन्द्रसूरिविरचितः
शाश्वतचैत्यस्तवः ।

सिरिउसहवद्धमाणं चंदाणणवारिसेणजिणचंदं ।
नमिउं सासयजिणभवणसंखपरिकित्तणं काहं ॥ १ ॥

अवचूरि ।

श्रीऋषभवर्द्धमानचन्द्राननवारिषेणनामकं शाश्वतजिनचतुष्कं नत्वा शाश्वतजिनभवनसङ्ख्यापरिकीर्त्तनं करिष्ये ॥ १ ॥

जोइवणेसु असंखा सगकोडि बिसयरिलक्खभवणेसु ।
चुलसीलक्ख सगनवइसहस्स तेवीसुवरिलोए ॥ २ ॥
बावन्ना नंदीसरम्मि चउचउर कुंडले रुयगे ।
इअ सट्ठी चउवारा तिदुवारा सेसजिणभवणा ॥ ३ ॥
पत्तेयं वारेसु अ मुहमंडव–रंगमंडवे तत्तो ।
मणिमयपीढं तदुवरि थूभे चउदिसिसु चउ पडिमा ॥ ४ ॥
तत्तो मणिपीढजुगे असोग–धम्मज्झओ य पुक्खरिणी ।
पइभवणं पडिमाणं मज्झे अट्ठुत्तरसयं च ॥ ५ ॥

अवचूरिः ।

ज्योतिष्कव्यन्तरेष्वसङ्ख्यातानि जिनभवनानि, तेषां अपरिमितत्वात् । प्रतिबिम्बमानं चैकैकजिनायतनसद्भावात् इति । नन्दीश्वरे-अष्टमद्वीपे ५२ । कुण्डले–द्वादशद्वीपे । रुचके–अष्टादशद्वीपे चत्वारि चत्वारि जिनभवनानि सन्ति । चतुर्द्वाराणि तेषु प्रत्येकम् । एवं सर्वसङ्ख्यया षष्टिजिनभवनानि चतुर्द्वाराणि । तेषु प्रत्येक प्रत्येकं १२४* जिनबिम्बानि स्युः । शेषाणि त्रिभुवनवर्त्तीनि त्रिद्वाराण्येव । तेषु विंश शत बिम्बानि भवन्ति । कुण्डल–रुचकद्वीपचक्रवालपर्वतयोः क्रमेण ४२८४ योजनसहस्रा उच्चत्व द्वावप्येकसहस्रावगाढौ । कुण्डलो मूले विस्तार १०२२, मध्ये ७०२२ शिरसि ४२२ । रुचकस्तु मूले १००२२, मध्ये ७०२२ शिरसि ४०२२ ॥ ३ ॥

चतुर्द्वारेषु त्रिद्वारेषु च प्रासादेषु मध्ये १०८ बिम्बानि । द्वाराणामग्रतः प्रथम मुखमण्डपा –पट्टशालारूपाः १. ततो रङ्गमण्डपाः–प्रेक्षागृहरूपाः २, उभयेऽपि १७० योजनानि आयामाः, ५० योजनविस्तृता । ७२ योजन उच्चाः, ततो मणिमयपीठ १६१६ योजनदीर्घविस्तार तन्मध्ये समवसरणाच्चतुर्दिक्षु चतस्रः प्रतिमाः ४ ततोऽशोकवृक्षः ८ योजन उच्चः, ततः इन्द्रध्वजः १६ योजन उच्चः । ततः पुष्करिणी १०० योजनदीर्घाः, ५० विस्तारा, ७२ योजन ऊर्ध्वेऽधो ४।५॥

* अष्टोत्तर शत मध्ये चतुर्षु द्वारेषु एव १२४

जोइवणेसु असंखा सगकोडि विसयरिलक्खभवणेसु ।
चुलसीलक्ख सगनवइसहस्स तेवीसुवरिलोए ॥ २ ॥
बावन्ना नंदीसरम्मि चउचउर कुंडले रुयगे ।
इअ सट्ठी चउबारा तिदुवारा सेसजिणभवणा ॥ ३ ॥
पत्तेयं बारेसु अ मुहमंडव–रंगमंडवे तत्तो ।
मणिमयपीढं तदुवरि थूभे चउदिसिसु चउ पडिमा ॥ ४ ॥
तत्तो मणिपीढजुगे असोग–धम्मज्झओ य पुक्खरिणी ।
पइभवणं पडिमाणं मज्झे अट्ठुत्तरसयं च ॥ ५ ॥

अवचूरिः ।

ज्योतिष्कव्यन्तरेष्वसङ्ख्यातानि जिनभवनानि, तेषां अपरिमितत्वात् । प्रतिबिम्बमानं प्रत्येकजिनायतनसद्भावात् इति । नन्दीश्वरेऽष्टमद्वीपे ५२ । कुण्डले–द्वादशद्वीपे । रुचके–अष्टादशद्वीपे चत्वारि चत्वारि जिनभवनानि सन्ति । चतुर्द्वाराणि तेषु प्रत्येकम् । एवं सर्वसङ्ख्यया षष्टिजिनभवनानि चतुर्द्वाराणि । तेषु प्रत्येक प्रत्येकं १२४* जिनबिम्बानि स्युः । शेषाणि त्रिभुवनवर्त्तीनि त्रिद्वाराण्येव । तेषु विंश शत बिम्बानि भवन्ति । कुण्डल–रुचकद्वीपचक्रवालपर्वतयोः क्रमेण ४२८४ योजनसहस्रा उच्चत्व द्वावप्येकसहस्रावगाढौ । कुण्डलो मूले विस्तार १०२२, मध्ये ७०२२ शिरसि ४२२ । रुचकस्तु मूले १००२२, मध्ये ७०२२ शिरसि ४०२२ ॥ ३ ॥

चतुर्द्वारेषु त्रिद्वारेषु च प्रासादेषु मध्ये १०८ बिम्बानि । द्वाराणामग्रतः प्रथम मुखमण्डपा–पट्टशालारूपाः १, ततो रङ्गमण्डपाः–प्रेक्षागृहरूपाः २, उभयेऽपि १७० योजनानि आयामाः, ५० योजन विस्तृता । ७२ योजन उच्चाः, ततो मणिमयपीठ १६१६ योजनदीर्घविस्तार तन्मध्ये समवसरणाचतुर्दिक्षु चतस्रः प्रतिमाः ४ ततोऽशोकवृक्षः. ८ योजन, उच्चः., ततः. धर्मध्वजः. १८ योजन उच्चः. ।, ततः पुष्करिणी १०० योजनदीर्घाः, ५० विस्तारा, ७२ योजन ऊर्ध्वेऽधो ४।५।।

* अष्टोत्तर शत मध्ये चतुर्षु द्वारेषु एव १२४

पाडिमा पुण गरुआओ पणधणुसय लहुय सत्तहत्थाओ ।
मणिपीढे देवच्छंदयम्मि सीहासणनिसन्ना ॥ ६ ॥

जिणपिट्ठे छत्तधरा पडिमा जिणभिमुह दुन्नि चमरधरा ।
नागा भूआ जक्खा कुंडधरा जिणमुहा दो दो ॥ ७ ॥

सिरिवच्छनाभिचुच्चुअ पय–कर–केस–महि–जीह–तालुरुणा ।
अकमया नह अच्छी अतो रत्ता तहा नासा ॥ ८ ॥

ताराइरोमराई अच्छिदला केसभमुहरिट्ठमया।
फलिहमया दसण वयरमय सीस विद्दुममया उट्ठा ॥ ९ ॥

कणगमयजाणु जघा तणुजट्ठी नाससवणभालोरू ।
पलिअकनिसण्णाण इय पडिमाणं भवे वण्णो ॥ १० ॥

अवचूरिः ।

उस्सेहअगुलेण अहवइमसेस सत्तरयणीओ । तिरिलोए पण धणुसय सासयपडिमा पणिवयामि ॥ १ ॥ राजप्रश्नीये ( ) ५०० धनुप्रमाणा प्रतिमा सन्ति ॥ ६ ॥

कुण्डधरा–आज्ञाधरा नागा भूता यक्षाश्च प्रतिप्रतिम द्वौ द्वौ पुरो भवत. ॥ ७ ॥

केशमहीमस्तक पद्मरागमया , ८ तारादीनि, अरिष्टरत्नमयानि इन्द्रनीलमयानि–इत्यर्थ ॥ ९ ॥

जङ्घादीनि कनकमयानि–कनकमयानीत्यर्थः । इति पर्यङ्कासननिषण्णानां प्रतिमानां वर्णो भवेत् ॥ १० ॥

भवणवणकप्पजोइस उववायभिसेय तह अलंकारा ।
ववसायसुहम्मसहा मुहमंडवमाइ छक्कजुआ ॥ ११ ॥

तिदुआरा पत्तेअं तो पण सम थूभ सट्ठि बिंबेहिं ।
चेइयबिंबेहि समं पइभवणं बिंब असीइसयं ॥ १२ ॥

जोयण सयं च पन्ना बिसयरि दीहत्त पिहुलउच्चत्तं ।
वेमाणिय नंदीसर कुंडल रुयगे भवणमाणं ॥ १३ ॥

तीस कुलगिरिसु दस कुरु मेरुवण असीय वीस गयदंते ।
वक्खारेसुं असीई चउ चउ उसुयार मणुयनगे ॥ १४ ॥

अवचूरिः ।

भवनपति-व्यन्तर-ज्योतिष्क-द्वादशकल्पान्त्यवैमानिकदेवेषु प्रतिविमान उपपातसभा १, अभिषेकसभा २, अलङ्कारसभा ३, व्यवसायसभा ४, सौधर्मा ५, नामानः पञ्च पञ्च सभा मुखमण्डपादिषट्कयुता त्रिद्वारा भवन्ति ॥ ११ ॥

भवनपत्यादिस्थेषु प्रासादेषु प्रत्येकं प्रत्येक १०८ बिम्बानि स्युः । कथम्? गर्भगृहे १०८, सभात्रिकस्तूपत्रय १२ पञ्चगुणिता ६० सर्वमीलने १८० बिम्बानि । सभानां प्रमाण 'जोयणसय च' ( ) इत्यादिप्रासादप्रमाण ज्ञेयम् । ग्रैवेयकानुत्तरविमानेषु पुनः १२० बिम्बानि भवन्ति । यतस्तत्र पञ्च सभा न सन्ति । 'गेविज्जाईसु न सभाई' (.) इति वचनात् चतुर्द्वारेषु च प्रासादेषु १२४ बिम्बानि स्यु ॥ १२ । १३ ॥

हिमवदादयः षट् वर्षधराः पञ्चगुणाः ३० कुलगिरयः पञ्चसु महाविदेहेषु देवकुरूत्तरकुरुभेदाद् दश एकैकमेरौ भद्रशालादिचतुर्वनभावात् । वने वने चतुर्दिक्षु चैत्यसद्भावात् १६ जिनभवनानि। पञ्चगुणाः ८०, मेरुलग्नाश्चत्वारो गजदन्ताः तथैव पञ्चगुणाः २० । द्वात्रिंशद् ३२ विजयानामन्तरे १६ वक्षस्काराः पञ्चगुणाः ८० धातकीखण्डपुष्करवार्द्धेषुकारेषु ४ प्रत्येक चैत्यसद्भावात् । मानुषोत्तरेऽपि चतुर्दिक्षु एकैकसद्भावात् ४ ॥ १४ ॥

एयाइं असुरभवणट्ठिआइं पुव्वुत्तमाणअद्धाइं ।
दलमित्तो नागाई नवसु वणेसु इओ अद्धं ॥ १५ ॥
दिग्गयगिरीसु चत्ता दहे असी कंचणेसु इगसहस्सो ।
सत्तरि महानईसुं सत्तरिसयं दीहवेयड्ढे ॥ १६ ॥
कुंडेसु तिसय असिआ वीसं जमगेसु पंच चूलासु ।
इक्कारस सयसत्तरि जंबूपमुहेसु दस तरुसु ॥ १७ ॥

अवचूरिः ।

एतानि कुलगिर्यादिसप्तस्थानानि असुरकुमारभवनगतानि च ८ चैत्यानि । इतोऽर्धमानानि भवनपतिनागादिनिकायगानि चैत्यानि । ततोऽप्यर्द्धमानानि व्यन्तरगानि । ज्योतिष्कगानां स्वनियततया प्रमाण नोक्तमिति सम्भाव्यते ॥ १५ ॥

मेरोर्दिक्षु विदिक्षु वा दिग्गजगिरयः पञ्चगुणा ४०, हिमवदादिदृगिरयस्तेषु प्रत्येकमेकैकहृदभावात ते पञ्चगुणा. ३०, तथा शीतागा. पञ्च, शीतोदगाश्च पञ्च एव १०८हृदास्ते च विदेहपञ्चकेऽपि भावात् पञ्चगुणाः ५०, त्रिंशन्मीलने ८० शीताशीतोदाहृददशकस्य प्रत्येक पार्श्वद्वये दश दश काञ्चनगिरयः । एव शीताशीतोदयोर्विंशति पञ्चगुणिता १०० । एवं जम्बूद्वीपगङ्गासिन्ध्वादिमहानद्यः पञ्चगुणा. ७० भरतैरावतयोः ३२ विजयेषु प्रत्येकमेकैको दीर्घवैताढ्यः एवं ३४ ते च पञ्चगुणाः १७० ॥१६॥ द्वात्रिंशद् विजयगतगङ्गासिन्धुरक्तारक्तवतीनदीनिर्गमनकुण्डानि ६४ पञ्चगुणानि ३२० तथा विजयान्तरकवर्योऽन्तरनद्यो ग्रहावतीप्रमुखाः १२ तासां निर्गमनकुण्डानि १२ पञ्चगुणानि ६० सर्वमीलने ३८० देवकुरुगतशीतानदीपार्श्वद्वये यमकगिरिद्वियम् । तथोत्तरकुरुगतशीतोदापार्श्वद्वयम् तद्द्वये । एव ४ पञ्चगुणाः २० प्रत्येकमेकैकभावात् । चैत्यान्यपि २० एवमन्यत्रापि पञ्चमेरुचूलास्वेकैक-

वट्टवियड्ढे वीसा कोसतयद्धं च दीहवित्थारा ।
चउदस धणु सयचालीस अहिय उच्चत्तणे सव्वो ॥ १८ ॥
अडदीवि विदिसि सोलस सुहुमीसाणग्गदेवनगरीसु ।
एवं बत्तीससया गुणसट्ठिजुआ तिरिअल्लोए ॥ १९ ॥
एवं तिहुयणमज्झे अडकोडी सत्तवण्ण लक्खा य ।
दो य सया बासिया सासय जिणभवण वंदामि ॥ २० ॥

अवचूरिः ।

चैत्यमावात् । जम्बूद्वीपे मेरुपार्श्वे पूर्वदिशि जम्बूवृक्षाः, पश्चिमायां शाल्मली । धातकीखण्डे मेरुद्वये पूर्वस्यां धातकीवृक्षद्वयम् । पश्चिमायां तु शाल्मलीद्वयम् । पुष्करवरार्द्धेऽप्येव पुष्करवरवृक्षद्वयम् । शाल्मलीवृक्षद्वय च । एवं वृक्षाः १० तत्र मूलजम्बूद्वीपस्य मध्यगतशाखायां एकं जिनगृहम् । तथा तथा तत्प्रथमवलयभूताष्टोत्तरशतह्रस्वजम्बूमध्यशाखासु प्रत्येकमेकैकभावात् १०८ । तथा प्रथमवनमध्य एवानादृतदेवसम्बन्धिनां पूर्वादिकूस्थ ४ भवनानामीशानादिविदिकूस्थ ४ प्रासादावतंसकानां चान्तरेषु ८ कूटेषु ८ प्रासादाः सर्वमीलने ११७ एते च प्रतिवृक्षभावाद् दशगुणाः ११७० ॥ १७ ॥

वट्ट०—हैमवतहरिवर्षरम्यकहिरण्यवतारयक्षेत्रचतुष्केऽप्येकैकवृत्तवैताढ्यः ते च पञ्चगुणाः २० दिग्गजादिवृत्तवैताढ्यान्तेषु १० स्थानेषु २९५५ प्रासादा क्रोशदीर्घाः, तदर्धविस्ताराः, १४४० धनुरुच्चाश्च स्युः ॥ १८ ॥

अष्टमद्वीपे-नन्दीश्वरे पूर्वदक्षिण-दक्षिणपरयोः सौधर्मेन्द्रमहीषीणां इतरयोस्त्वीशानेन्द्रमहिषीणां चतस्रः चतस्रः नगर्यं तत्र चैकैक चैत्यम् । एव ' तीसकुलगिरिसु ' इत्यादिना ' अडदीवि विदिसि सोलस ' इत्यायन्तेन प्रोक्ताः प्रासादाः नन्दीश्वरादिस्थिताः पूर्वोक्ताः षष्टि प्रासादाः सर्वे मेलिता तिर्यग्लोके ३२५९ एवं पूर्वोक्ता भव-

सट्ठी लक्खा गुणनवइ कोडि तेरकोडि सय बिंब भवणेसु ।
तियसय विसति इगनवइ सहस्स लक्खतिगं तिरिए ॥ २१ ॥
एगं कोडिसयं खलु बावन्ना कोडि चउनवइ लक्खा ।
चउ चत्तसहस सगसय सट्ठी वेमाणिबिंबाणि ॥ २२ ॥
पनरस कोडि सयाइं दुचत्तकोडी उ इवन्नलक्खा य ।
छत्तीस सहस असीआ तिहुयणबिंबाणि पणमामि ॥ २३ ॥
सिरिभरहनिवइपमुहेहि जाइं अन्नाइं इत्थ विहिआइं ।
देविंदमुणिंदथुआइं दिंतु भवियाण सिद्धिसुह ॥ २४ ॥

इति श्रीशाश्वतीजनप्रतिमासङ्ख्यास्तवः ॥

अवचूरिः ।

नपतिस्थाः प्रासादाः ७७२०००००मिता ऊर्ध्वलोकस्थाः ८४९७०२३ मिलितास्तिर्यग्लोकस्थाश्च ३२५९ सङ्ख्याः सर्वे मिलिताः ८५७००२८२ माना यथोक्ता शाश्वतजिनप्रासादाः स्युः ॥ २० ॥

सट्ठी० भवनपतिगतप्रासादानां ७७२००००० रूपाणामशीत्याधिकशतगणनेन तद्गतसर्वबिम्बसङ्ख्या यथोक्ता स्यात् । १३ कोटिशतादिरूपास्तिर्यग्लोकस्था ३२५९ प्रासादानां मध्ये ३१९९ चैत्यानां त्रिद्वाराणां १२० गणनेन तद्बिम्बानां सर्वसङ्ख्या ३९१३२० रूपा स्यात् ॥ २१ ॥

एगं०–द्वादशदेवलोके चैत्येषु ८४९६७०० मितेषु अशीत्यधिकशतेन गुणकारेण ९ ग्रैवयकानुत्तरविमानेषु ५ चैत्यानि ३२ शतेषु १२० गुणकारेण चायमङ्कः समेति । 'एग कोडि०' सर्वसर्ववैमानिकबिम्बसङ्ख्यारूपः यदुक्त 'चुलसी लक्खा छन्नवइ सहसमत्तमयकप्प जिणभवणा । कप्पाइया तिमया तेवीसजुया पणिवयामि ॥'

इति नन्दीश्वरादिशाश्वतचैत्यस्तवाऽवचूरिः ॥

श्रीधर्मघोषसूरिविरचितानि

जिनस्तोत्राणि ।

(३७]

आदिनाथ १३ भवस्तोत्रम् ।

नाभिमरुदेवितणयं कणयनिहं वसहलंछण रिसह ।
पंचधणुस्सयमाणं थुणामि तेरभवकहणेण ॥१॥
नाह ! धणसत्थवाहो पढमभवे खिइपइट्ठिए आसि (१)
उत्तरकुराइ बीए (२) सोहम्मसुरो तुमं तइए (३) ॥२॥
चउत्थे गंधसमिद्धे खयरवइ महाबलो (४) तहेसाणे ।
निन्नामिजिय सयंपह पिअ ललिअंगो अ पचमए (५) ॥३॥
लोहग्गलम्मि छट्ठे सिरिमइरमणो निवो वइरजंघो (६) ।
देवुत्तरकुरुजुअले सत्तमि (७) अट्ठमि सुहम्मसुरा (८) ॥४॥
नवमे पहंकराए साहुचिगिच्छी तुम अभयघोसो (९)
निवसचिवसिट्ठिसत्थाहपणिअसुअमित्तपणगजुओ (९) ।
अच्चुअइंदसमाणा दसमे (१०) इक्कारसे वइरनाहो ।
पुंडरगिणीइ चक्की चउभाया सारही छट्ठो (११) ॥६॥
बारसमे सव्वट्ठे (१२) रिसह जिणो तेरसे विणीआए ।
दुण्णि सुआ दो धूआ सामिअ ! छट्ठो तुह पपुत्तो (१३) ॥७॥
बहुलासाढचउत्थीचवणं चित्तट्ठमीइ जम्मवया ।
फग्गुणिगारसि नाणं निव्वाणं माहतेरसिए ॥७॥

इअ थुणिओ आइजिणो देविंदनरिंदविंदपणयपओ ।
मह होउ महाविज्जाणंदसिरीधम्मकित्तिपओ ॥९॥

[३८]

श्रीचन्द्रप्रभ७भवस्तोत्रम्

महसेणलक्खणसुअं चंदपहं चंदचिन्हमिदुनिहं ।
सत्तभवकित्तणेणं थुणामि सड्ढसयधणुम्माणं ॥१॥
सामि ! तुमं आसि निवो पढमभवे सिवपुरंमि सिरिवम्मो (१) ।
बीए सोहम्मसुरो (२) तइअभवे कोसलपुरिए ॥२॥
सिरिअजियसेणचक्की (३) चउत्थए अच्चुए महिड्ढिसुरो (४) ।
तह रयणसंचयपुरे पचमए पउमनाहनिवो (५) ॥३॥
छट्ठंमि विजयंते (६) सत्तमए अट्ठमो जिणवरिंदो ।
चंदाणणापुरीए सिरिचंदप्पहजिणवरिंदो (७) ॥४॥
पोसाइ बारसिभवो तेरसि चउ फग्गुसत्तमी नाणं ।
भद्दवसत्तमि सिवु चित्तपंचमीचवणु चंदपहे ॥५॥
इअससिसधम्मकित्ती देविंदनओ पुओ अ चंदपहो ।
वरविज्जाणंदयरं ठाणं विअरेसु पणयाणं ॥६॥

[३९]

श्रीशांतिनाथ१२भवस्तोत्रम्।

सिरिविस्ससेणअइराम्रुअं मयकं थुणामि संतिजिणं ।
बारसभवकित्तणाओ सगणहरं चत्तधणुमाणं ॥ १ ॥

रयणपुरे आसि तुम सिरिसेणनिवोऽभिनादिआदइओ ।
पढमभवे (१) बीए पुण उत्तरकुरुजुअलिआ (२) दोवि ॥२॥

सोहम्मसुरा तइए (३) चउत्थए अमिअतेज–सिरिविजया ।
निवई मिह भयगिवई पंचमए पाणए अमरा (५) ॥३॥

छट्ठे सुमापुरीए अपराइ अणतविरअ बलविण्हू (६) ।
सत्तमए त अच्चुअ इदो इअरो पढमनरए ॥ ४ ॥

तो उ वट्टिअ होउ विज्जाहरराय मेहनाउत्ति ।
जाओ अच्चुयकप्पे सो तुह सामाणिओ देवो ॥ ५ ॥

त विज्जाहरचक्की अट्ठमए रयणसचयाइ इमो ।
सहसाउ होउ तुह सुओ (८) नवमे दो तइअगेविज्जे (९) ॥६॥

पुंडरिगिणीइ चक्की भायरा मेहरह दढरहत्ति ।
दसमे (१०) इक्कारसमे तुण्णि वि देवा उ सव्वट्ठे (११) ॥७॥

चरमे पचमचक्की संती सोलसजिणो गयउरे तं ।
चक्काउहुत्ति इअरो सुओ गणहरो अ तुह पढमो (१२) ॥८॥

पोससिअनवमि नाण तुह भद्दवबहुलसत्तमी चवण ।
जिट्ठस्स बहुलतेरसि जम्मसिवा चउदसीइ वय ॥९॥

एवं देविंदमुणिंदवंदिओ संतिनाहतित्थयरो ।
ससहरसधम्मकित्ती भवेउ भविआण संतिकरो ॥१०॥

---

[४०]

श्रीमुनिसुव्रत९भवस्तोत्रम् ।

घणवण्णं चिण्हाट्ठियकुम्मं पउमावईसुमित्तसुअं ।
वीसधणु नवभवकित्तणेण मुणिसुव्वयं थुणिमो ॥ १ ॥
पढमम्मि सुप्पइट्ठं सिरिकेउनिवो अहेसि तुमं (१) ।
सोहम्मे बिईं (२) तइए कुबेरदत्तो वरपुरम्मि (३) ॥ २ ॥
चउत्थे सणंकुमारे (४) पचमए वज्रकुडलनरिंदो ।
पोराणपुरवराम्म (५) छट्ठभवे बभलोगम्मि (६) ॥ ३ ॥
सत्तमए चपाए सिरिवम्मु (७) वराइअम्मि अट्ठमए (८)
नवमे रायगिहपह (९) सिरिमुणिसुव्वय जिणवरिंदो ॥ ४ ॥
फग्गुणवइबारसि नाणु जिट्ठ अट्ठमिहि जम्मु नवमि सिव ।
फग्गुण सिअनारसि वउ सावण पुण्णिम सुवय चवणं ॥ ५ ॥
इअ देविंदाइनओ सिरिमुणिसुव्वय जिणो ममाइथुओ ।
सुअधम्मकित्तिआणं विज्जाण दिसउ मह दाण ॥ ६ ॥

(४१]

श्रीनेमिनाथ९भवस्तवनम् ।

नेमिरायमइजुअ थोसामि सिवासमुद्दविजयसुअं ।
दसधणुहतणुं माणेणं नवभवकहणेण संखंकं ॥ १ ॥
त देव ! धणवइनई दाणानिवई आसि पढममयलपुरे (१)
बीयभवे सोहम्म (२) तइए पहू सूरतेअपुरे (३) ॥ २ ॥
चित्तगई खयरवई रयणवइंदो (३) चउथि माहिंद (४) ।

पिअमइपिअ अवराइअनिवोसि सिंहपुरि पंचमए (५) ॥३॥
आरणि दिवि सामाणिअतिअसा छट्ठंमि (६) सत्तमे उ भवे ।
तं हत्थिणाउरनाहो संखनिवा जसमईसणाहो (७) ॥४॥
अवराइयम्मि अमरा अट्ठमए (८) दुट्ठरिट्ठरिउनेमी ।
नवमे अरिट्ठनेमी (९) जिअराओ राइमइपणओ ॥ ५ ॥
सिवमासादसिअट्ठमि सावणपंचमिहिं जम्मु छट्ठि वयं ।
कत्तिअ वई वारसि चुइ तुह आसोअअमावसी नाणं ॥६॥
इअ थुणिओ दुहदलणो देविंदनओ अरिट्ठनेमिजिणो ।
मइ धम्मकित्तिविज्जाणंदयरो होउ सयकालं ॥ ७ ॥

[४२]

श्रीपार्श्वनाथ१०भवस्तवनम्।

नवहत्थं नीलाहं वामंगजमाससेणयं पासं ।
भवदहगसंथवेणं थोसामि दुहावराहिगयं ॥१॥
पढमभवे पोअणपुरि मरुभूइदिओसि कमठभुअगहओ (१)
पहु ! वणदिओसि बीअम्मि कमकुक्कडभुअगडसिओ (२)
तइए पहु ! सहसारे इअरो धूमाइ (३) तिलयपुरि तुरिए ।
खयरवइ किरणवेगो गहिअवओ कमढभुअगहओ (४) ॥३॥
अच्चुअसुरो तमिअरो रिडाए पंचमे (५) हओ छट्ठे ।
कमढचिलाएण सुहंकरापहू वज्जनाहरिसी (६) ॥४॥
तं मज्जिमगेविज्जे सत्तमए सत्तमीइ इअरो उ (७)
अट्ठमभवे सुरपुरे कणयपहो खयरचक्किसुणी ॥५॥

कमठहरिहारिअजीओ (८) जीओ नवमे भवम्मि तं सामि ।
पाणयकप्पम्मि सुरो इअरो पकप्पहाइ पुढवीए (९) ॥६॥
वाणारसीइ पासो तेवीसइमो जिणो तुमं आसि ।
दसमे कमठकुलिंगी चमढिअकासी अहमहिंदो (१०) ॥ ७ ॥
सावणिसअट्ठमि सिव नाण चुई चित्तकसिणचउत्थीए ।
पासस्स पोसकसिणे दसमीगारसीहिं जम्मवया ॥८॥
इअ थुणिओ दढचमढिअसढकमढासुरबलो हवउ पासो ।
सिरिधम्मकित्तिविज्जाणंदयरो नमिरदेविंदो ॥९॥

[४३]

श्रीवीर२७भवस्तोत्रम्।

तिसलासिद्धत्थसुअ सीहक सत्तहत्थ कणयनिहं ।
भवसत्तावीसकहणेण वद्धमाणं थुणामि जिणं ॥१॥
नयसारो सुग्गामे पढमे (१) बीए भवे पहु ! सुहम्मे (२)
तइए मरिइ तिदंडी (३) बिणिआइ चउत्थए बभे (४) ॥२॥
कुल्लागि कोसिअदिओ पचमि (५) संसारचउर छट्ठभवे ।
थूणाइ पूसमित्तो सत्तमि (७) सोहम्मि अट्ठमए (८) ॥ ३ ॥
नवमे अग्गि जोओ चेइअगामम्मि (९) दसमि ईसाणे ।
इगदसमि अग्गिभूई मंदिरि ११ बारसमि सणकुमरो १२ ॥४॥
तेरसमे सेअबिआ भारद्दाओ १३ महिंद चउदसमे (१४) ।
रायगिहि थावरदिओ पनरसमे (१५) सोलसे वभे (१६) ॥५॥

रायगिहि विस्सभूई सत्तरसि (१७) अट्ठारसे महासुक्को (१८)।
गुणवीसे पोअणपुरि तिविट्ठु (१९) वीसे तमतमाए (२०)॥६॥
पहु! इगवीसे सीहो (२१) पंकाइ दुवीसमम्मि (२२) तेवीसे।
मूआपुरि पिअमित्तो चक्की (२३) सोहम्मि चउवीसे (२४)॥७॥
पणवीसे छत्तग्गाइ नंदणो (२५) पाणयम्मि छव्वीसे (२६)।
खत्तिअकुडग्गामे सत्तावीसे महावीरो (२७) ॥ ८ ॥
मगसिरवइदसमि वय कत्तिअमावासि सिव सिआसाढे।
छट्ठि चुइ विसाहदसमी नाणु भवो चित्ततेरसिए ॥ ९ ॥
इअ सिरिवीरजिणिंदो थुणिओ भत्तिब्भरनमिरदेविंदो।
वरधम्मकित्तिविद्धि विज्जाण देउ मह सिद्धिं ॥ १० ॥

[४४]
महामन्त्रगर्भितः
अजितशान्तिस्तवः।

सिरिरिसह-अजिअ-संभव-अभिनंदण-सुमइ-सयप्पह-सुपासा।
चंदपह-सुविहि-सीअल-सिजंस-वसुपुज्ज-विमल-णंता ॥ १ ॥
धम-संति-कुंथु-अर-मल्लि-सुवय-नमि-पास-वीर-तेवीसं।
जिणपुंडरिआ पुंडरिअपव्वए जत्थ समुसरिआ ॥ २ ॥
वासासु विहिअवासा सुविहिअसित्तुंजए अ सित्तुंजे।
तहिं रिट्ठनेमिणो रिट्ठनेमिणो वयणओ जे उ ॥ ३ ॥
देविंदथुआ थुणिआ वरविज्जा णंदिसेणगणिवइणा।
समयं वरमंतसंभगकीत्तिणा अजियसंतिजिणा ॥ ४ ॥

तेहिं पि अजिअसंती थुणामि रागाइरिउअजिअसंती ।
विउलतउज्जियसंती संपाइअतिजयजिअसंती ॥ ५ ॥
असुरिंदसुरिंदनरिंदचंदनागिंदबंदिवंदेहिं ।
वंदिअपयारविंदे वंदे जिअसंतिजिणचंदे ॥ ६ ॥
अजिअजिओ दुज्जयनिज्जिअतिजयंतरारिजाएण ।
तिजईसो तिजईससोहिओ जयउ जिणनाहो ॥ ७ ॥
सत्ताणं सत्ताणं संताणं कुणइ संतसंताणं ।
संति अ संतिकय उवसंती संतिकयउवसंती ॥ ८ ॥
पणवउत्ति नमो भगवओ अरिहओ जिअस्स सिज्जउ मे ।
संतिस्स य स भयवई जं महइ सया महाविज्जा ॥ ९ ॥
अजिअ सरइं अजिए रिऊहिं अपराजिए जयम्मि सया ।
माहप्पराजिए अ णिहए असंवाहाबलेहिंपि ॥ १० ॥
जो कुणइ लोगसारे भत्तिपइट्ठिई पसाहेइ ।
लट्ठसव्वकामिअत्थे पुण्णसया सोहइ सया सो ॥ ११ ॥
जे संति संतिभत्ता कयासिवपसंति समुवसंतिपरा ।
सव्वं पावं असुहं उवसाहिंति अ दुहं ते ॥ १२ ॥
इट्ठट्ठं साहंति अ संतिं संतिण्णदुप्पयाइभया ।
अविरोहजुआ रोहंति निरुवसग्गं निरुवसग्गं ॥ १३ ॥
इअ अजिअसंतिजुअलं विमलं विमलगिरिसंठिअं सययं ।
खुद्दोवद्दवविंदं विद्दावइ दुअं नमंतस्स ॥ १४ ॥
जइ मग्गइ उग्गसमग्गदुग्गउवसग्गसंगदुक्खलयं ।
ता सरह सयलमंगलकल्लाणावलिनिलअमेअं ॥ १५ ॥

डाइणि–जोइणि–वेआल–जक्ख–रक्खस–पिसायमूआणं।
न हु भवइ तस्स भयं जो सरइ थयं भयहरं एअं ॥ १६ ॥
इअ अजिअसंतिथुत्तं पक्खिअचउमासवच्छरपउत्तं ।
जो पढइ सुणइ सम्मं सो पावइ सिवसुहं रम्मं ॥ १७ ॥

[४९]

श्रीवज्रस्वामिविरचितम्

श्रीगौतमस्वामिस्तवनम् ॥

स्वर्णाष्टाग्रसहस्रपत्रकमले पद्मासनस्थं मुनिं
स्फूर्जल्लब्धिविभूषितं गणधरं श्रीगौतमस्वामिनम् ।
देवेन्द्राद्यमरावलीविरचितोपास्तिं समस्ताद्भुत–
श्रीवासातिशयप्रभापरिगतं ध्यायामि योगीश्वरम् ॥ १ ॥
किं दुग्धाम्बुधिगर्भगौरसलिलैश्चन्द्रोपलान्तर्दलैः ?
किं किं श्वेतसरोजपुञ्जरुचिभिः किं ब्रह्मरोचि:कणैः ? ।
किं शुभ्रस्मितपिण्डकैश्च घटिता किं केवलत्वामृतै–
र्मूर्त्तिस्ते गणनाथ ! गौतम ! हृदि ध्यानाधिदेवी मम ॥२॥
श्रीखण्डादिपदार्थसार्थकणिकां किं वर्तयित्वा सतां
किं चेतांसि यशांसि किं गगमृतां निर्यास्य तद्वाक्सुधाम् ।
स्त्यानीकृत्य किमप्रमत्तकमुनेः सौख्यानि सञ्चूर्ण्य किं ?
मूर्त्तिस्ते विदधे मम स्मृतिपथाविष्टायिनी गौतम ! ॥ ३ ॥

नीरागस्य तपस्विनोऽद्भुतसुखव्रातात् गृहीत्वा दलं
तस्याः स्वच्छशमाम्बुधे रसभरं श्रीजैनमूर्तेर्महः ।
तस्या एव हि रामणीयकगुणं सौभाग्यभाग्योद्भवं
मद्ध्यानाम्बुजहंसिका किमु कृता मूर्त्तिः प्रभो ! निर्मला ॥४॥
किं ध्यानानलगालितैः श्रुतदलैराभासिसद्भावना–
ऽश्मोद्घृष्टैः किमु शीलचन्दनरसैरालेपि मूर्त्तिस्तव ? ।
सम्यग्दर्शनपारदैः किमु तपःशुद्धैरशोधि प्रभो !
मच्चित्ते दमिते जिनैः किमु शमेन्दुग्रावतश्चाघटि ॥ ५ ॥
किं विश्वोपकृतिक्षमोघममयी ? किं पुण्यपेटीमयी ?
किं वात्सल्यमयी ? किमुत्सवमयी पावित्र्यपिण्डीमयी ? ।
किं कल्पद्रुमयी मरुन्मणिमयी किं कामदोग्धीमयी
या धत्ते तव नाथ ! मे हृदि तनुः कां कां न रूपश्रियम् ? ॥६॥
किं कर्पूरमयी सुचन्दनमयी पीयूषतेजोमयी
किं चूर्णीकृतचन्द्रमण्डलमयी किं भद्रलक्ष्मीमयी ? ।
किं वाऽऽनन्दमयी कृपारसमयी किं साधुमुद्रामयी—
त्यन्तर्मे हृदि नाथ ! मूर्त्तिरमला नाऽभावि किंकिंमयी ? ॥७॥
अन्तःसारमपामपास्य किमु किं पाथ्यंत्रजानां रसं
सौभाग्यं किमु कामनीयसुगुणश्रेणीं मुषित्वा च किम् ? ।
सर्वस्वं शमशीतगोः शुभरुचेरौ–ज्ज्वल्यमाच्छिद्य किं ?
जाता मे हृदि योगमार्गपथिकी मूर्त्तिः प्रभो ! तेऽमला ॥८॥
ब्रह्माण्डोदरपूरणाधिकयशःकर्पूरपारीरजः–
पुञ्जैः किं धवलीकृता तव तनुर्मद्ध्यानसद्मस्थिता ?

किं शुक्लस्मितमुद्गरैर्हतदलद्दुःकर्मकुम्भक्षरद्-
ध्यानाच्छामृतवेणिभिः प्लुतधरा श्रीगौतम! भ्राजते ॥ ९ ॥

इत्थं ध्यानसुधासमुद्रलहरीचूलाचलान्दोलन-
क्रीडानिश्चलरोचिरुज्ज्वलवपुः श्रीगौतमो मे हृदि ।
भित्त्वा मोहकपाटसम्पुटमिति प्रोल्लासितान्तःस्फुर-
ज्ज्योतिर्मुक्तिनितम्बिनी नयतु मां सत्रह्मतामात्मनः ॥१०॥

श्रीमद्गौतमपादवन्दनरुचिः श्रीवाङ्मयस्वामिनी
मर्त्यक्षेत्रनगेश्वरी त्रिभुवनस्वामिन्यपि श्रीमती ।
तेजोराशिरुदात्तविंशतिभुजो यक्षाधिपः श्रीः सुरा-
धीशाः शासनदेवताश्च ददतु श्रेयांसि भूयांसि नः ॥११॥

[४६]

कविकुलप्रभप्रणीतं

मन्त्राधिराजापराभिधानं

श्रीपार्श्वनाथस्तवनम् ।

नत्वोपासितचरणं कमठेन प्राप्तबोधिना पार्श्वम् ।
कमठोपदिष्टमन्त्राक्षरगर्भां तन्नुतिं करवै ॥ १ ॥
वन्दे श्रीपार्श्वजिनं प्रथमं परमेष्ठिनां सदा ध्येयम् ।
यन्नामस्मरणमपि प्रशमयति दुरन्तदुरितानि ॥ २ ॥

षट्कोणयन्त्रमध्ये जन्मजरामृत्युनाशनं पार्श्वम् ।
पुनरुक्त्या च प्रणवं ह्रींकारं दोषविनिकारम् ॥ ३ ॥
मायाबीजं ह्रुं ह्रः सनाथमथ यः समस्तसुखदक्षः ।
किञ्च त्रैलोक्यसखं ध्वनिसारं फट् फट् स्वाहा ॥ ४ ॥
एकान्ते सुदृढमना ऐन्द्रीहरिदभिमुखः पवित्राङ्गः ।
श्रीपार्श्वनाथचरणाम्बुजसेवामधुकरः सुकृती ॥ ५ ॥
ध्यानविधौ निष्णातो ब्रह्मस्थः सद्गुरूपदेशेन ।
यो ध्यायति त्रिसन्ध्यं तस्याऽवन्ध्यो भवेदेषः ॥ ६ ॥
नारिर्न हरिर्न करी नाऽहिर्नाग्निर्न सागरो न गदः ।
न क्ष्मापतिर्न दस्युर्न रुजा नाकालमरणमपि ॥ ७ ॥
तस्य भयाय प्रभवति हृदये जागर्त्ति यस्य पार्श्वेशः ।
पवनेरिताम्बुदा इव किन्त्वेते झटिति विघटन्ते ॥ ८ ॥
दुष्टसुरशाकिनीग्रहमुद्गलवेतालराक्षसप्रमुखाः ।
विलुठन्ति किङ्करा इव पदयोः पार्श्वक्रमध्यातुः ॥ ९ ॥
स कविर्वादी वैद्यो दैवज्ञो मन्त्रतन्त्रनिष्णातः ।
सकलकलानां निलयो भवति हृदि स्मरति यः पार्श्वम् ॥१०॥

एवं कमठाधिष्ठित–
सुमन्त्रगर्भं जिनेन्द्रपार्श्वस्य ।
यः पठति स्तवमनिशं
स कविकुलप्रभतया घटते ॥ ११ ॥

—

[४७]

श्रीवादिदेवसूरिप्रणीतं

श्रीकलिकुण्डपार्श्वजिनस्तवनम् ।

आर्त्तनामोदरं कृत्वा हुंकारं रेफसंयुतम् ।
नादबिन्दुसमायुक्तं ॐकारं सम्पुटे स्थितम् ॥ १ ॥
दिक्षु वज्राटसम्भिन्नं षोडशस्वरवेष्टितम् ।
वज्राग्रेषु च सर्वेषु मूलमन्त्रं यथास्थितम् ॥ २ ॥
श्वेताम्बरधरो मन्त्री शुभध्यानपरायण ।
उत्तराभिमुखो भूत्वा लिखेद् यन्त्र शुभोदये ॥ ३ ॥
कांस्यभाजनमध्ये तु चन्दनेन सुगन्धिना ।
लिखेद्दर्भस्य लेखिन्या मुष्टित्रयप्रमाणत ॥ ४ ॥
सुगन्धै कुसुमै श्वेतै अष्टोत्तरशतेन च ।
अर्चयेद् विधिना यन्त्रं फल यावद् दिने दिने ॥ ५ ॥
लिखित पूजितं चैव प्रक्षाल्य सुजलेन तु ।
तज्जल पीतमात्रं तु परविद्याविनाशनम् ॥ ६ ॥
शाकिनीभूतवैतालपिशाचोरगराक्षसा ।
भवन्ति निःप्रभा' सर्वे यन्त्रस्यास्य प्रभावत' ॥ ७ ॥
शूल विशूचिकाऽजीर्णं लूतादिस्फोटकादय ।
अग्निचोरछत्तात् (भीतिः) विषं स्थावरजङ्गमम् ॥ ८ ॥
गर्भस्य वेदना यस्या गूढगर्भा तु या भवेत् ।
एव रोगैस्तु दु खार्त्ता सुस्था. स्यु. सर्वजन्तव ॥ ९ ॥

वन्ध्यापि लभते पुत्रं मृतवत्सा च गर्भसूः ।
दुर्भगाः सुभगाश्चैव *मन्त्रयन्त्रानुभावतः ॥ १० ॥

[४८]

श्रीमुनिचन्द्रसूरिप्रणीतम्

श्रीपार्श्वनाथस्तवनम् ।

नमामि श्रीपार्श्वं कलिगिरिशिरःकुण्डनिकट–
प्रदेशावस्थानाधिगतकलिकुण्डाभिधमहम् ।
तदासन्नायातक्षितिपबहुमानातिशयतः
स्वयं प्रादुर्भूतप्रतिममखिलोपद्रवहरम् ॥ १ ॥

त्वमर्च्यस्त्वं ध्येयस्त्वमनिशमुपास्य. सुकृतिनां
त्वमानम्य' सम्यक् किमिह बहुना त्वं च शरणम् ।
त्वमेवासि त्राता जगति कलिकुण्ड ! त्वदपरो
न कश्चित् क्षुद्रोपद्रवहरणदक्षः क्षतभयः ॥ २ ॥

सकारान्तं बीजाक्षरमथ उकाराग्रिमयुतं
कृतोर्ध्वाधोयान्तं द्विजपतिकलाबिन्दुकलितम् ।
निविष्टान्तर्नाम प्रणवयुगकोटीपरिगतं
ज्वलद्वज्रैर्युक्तं दिशि विदिशि चाष्टाभिरभितः ॥ ३ ॥

अधोवज्रस्याग्रात् परिवृतमकारादिभिरपि
द्विरष्टाभिर्वर्णै रइतिचरमैर्दक्षिणगमात् ।
अथोङ्कार मायाक्षरमलवयस्याथ उपरि
रकारं तत्पष्ठस्वरशशिकलाबिन्दुकलितम् ॥ ४ ॥

चतुर्थ च प्राग्वत् प्रकटतरसंयोगरचितं
तत' पूर्वं दीर्घं ननु गरसमेतं तमथ च ।

सबिन्दुं लक्ष्मीं चान्ययुगजलधामाभिधमहो
परं तत्त्वं नीचैर्जनवशकरं नाम तदपि ॥ ५ ॥
चतुर्थी प्राग्वान्तमथ हुतभुक्त्रसिविचनं
वरैर्वर्णै रेभिर्दशसहितपञ्चभिः परिगतं
परिज्ञातं तत्त्वं जयतिकलिकुंडाख्यममलं ॥ ६ ॥
तदित्थं सम्पूर्णं गुरुजनगिरा दोषहरणम्
पवित्रे पात्रे च स्फुरदमलसौराष्ट्रिकमये
शुचिश्रीखण्डेन प्रचुरतरसौभाग्यगुणिना ।
त्रिमुष्टिप्रामाण्यै कुगसहितदर्भैर्विलसितं
क्षणादेतत् तत्त्व भुवि विजयते स्वास्थ्यजनकम् ॥ ७ ॥
अशक्तं शाकिन्या शिरसि निहितं शङ्कुशकलं
कृतं लीलामात्रान्निखिलपरविद्याविदलनम् ।
विशीर्णा चेदानीं जगति ननु दाहज्वरकथा
पुरःसाक्षाद् दृष्टे जयति कलिकुण्डे भगवति ॥ ८ ॥
प्रचण्डो दण्डोऽय सपदि कलिकुण्डस्य सहसा
भवेद् भूतादीना प्रकटमिह दण्डो निरवधिः ।
असावेव त्राण भवति नियत मान्त्रिकतते-
रपि क्षुद्रार्तायाः क्वचिदपि कथंचिद्विधिवशात् ॥ ९ ॥
इति श्रीमान् पार्श्वः प्रभुरखिलकल्याणवसतिः
समुद्रो विद्यानामतिशयवतीनां निरुपम. ।
स्थितः सिद्धिस्थाने गाहितमुनिचन्द्रप्रकटित-
स्फुरन्मन्त्रात्मा मे शमयतु समग्रं भवभयम् ॥ १० ॥

[४९]

कविचक्रवर्त्तिश्रीपालविरचितं

श्रीचतुर्विंशतिजिनस्तवनम्

भक्त्या सर्वजिनश्रेणिरसंसारमहामया ।
स्तोतुमारभ्यते बद्धरसं सारमहा मया ॥ १ ॥
श्रीनाभेय ! भवान् पुंसामलङ्कारमणीयते ।
अमूत् ते चित्तमाक्रष्टुमलं का रमणी यते ! ॥ २ ॥
समुल्लङ्घितसंसारकान्तार ! तरसाऽजित ! ।
मां पुनीहि जगन्नाथ ! कान्तारतरसाजित ! ॥ ३ ॥
निरस्तः केन मोहस्त्वां विना शम्भव ! दारुणः ।
तेनासि दहनीकर्त्तुं विनाशं भवदारुणः ॥ ४ ॥
अभिनन्दन ! युष्मासु सदाचरणधीरता ।
जेतुमेनांसि नान्येषां सदा च रणधीरता ॥ ५ ॥
श्रीः पुंसां सुमते ! ध्वस्तकलितापाय ! दक्षता ।
तद्भक्तेस्तत्र पापेषु कलिता पापदक्षता ॥ ६ ॥
पद्मप्रभ ! सिषेवे त्वां मुक्ताहारमुदारता ।
त्वयि लोकत्रयी मुक्तिमुक्ताहार ! मुदा रता ॥ ७ ॥
सुपार्श्व ! देशनायां ते चतुराननकोमलाः ।
गिरः श्रुत्वा न तुष्टाव चतुरानन ! कोऽमलाः ॥ ८ ॥
चन्द्रप्रभ ! भवानेव सत्तमः सप्रभावताम् ।
यो धत्ते चैव सञ्छेत्तुं सत्तमः सप्रभावताम् ॥ ९ ॥

सुविधे! कैर्वचोमार्गे विभवस्तव नीयताम् ।
त्वय्येव मन्यते स्वर्गविभवः स्तवनीयताम् ॥ १० ॥
त्वयि निर्वृतिदानाय शीतले! सविभावसौ ।
सिक्तोऽस्मि सकलक्लेशशीतलेशविभावसौ ॥ ११ ॥
तं श्रेयांसं स्तुवे भक्त्या कामं केवलिनामिनम् ।
यस्मादन्ये न गृह्णन्ति कामं के वलिनामिनम् ॥ १२ ॥
वासुपूज्य! विभो! स्तौमि भवन्तं सत्वराशयः ।
यत्प्रासादात् तरन्त्येव भवं तं सत्वराशयः ॥ १३ ॥
यं स्मृत्वाऽपि लभन्ते स्म देहिनः सुरसम्पदम् ।
स त्वं विमल! निर्दोषं देहि नः सुरसं पदम् ॥ १४ ॥
अनन्तजित्! तव श्रेयः सुतरामापदङ्कः ।
त्वामीशं प्राप्य नावैति सुतरामापदं च कः? ॥ १५ ॥
केषां नाऽभूच्चमत्कारो धर्मराज! सतामसौ ।
विकारौ यत् त्वया ध्वस्तौ धर्म! राजसतामसौ ॥ १६ ॥
शान्तं यत्रागमो दोषविकलं कतमो नयः ।
तद्वचस्ते स·किं स्तौति विकलङ्कतमो न यः ॥ १७ ॥
तेजः कुन्थो! भवोत्तारकरालम्ब! तवारिभिः ।
कूर्चाग्नेरिव न ध्वस्तं करालं बत वारिभिः ॥ १८ ॥
अर! त्वदुपमानन्य विभवोदधिरेकदा ।
जन(नः) तीर्णोऽखिलकर्मविभवो दधिरेकदा ॥ १९ ॥
मल्लिदेव! दयारूपममानं ते नवं घनम् ।
त्वया कर्मालयसुच्छेयममानं तेन बन्धनम् ॥ २० ॥

श्रीसुव्रत ! व्यधार्षीःस्म महीनतरसं यमम् ।
अजैषीस्त्वं जनान्नन्तुमहीनतरसंयमम् ॥ २१ ॥
नमे ! यस्मिन्नतोऽस्मि त्वाममानं दमयोगतः ।
स एव समयः कामं ममाऽऽनन्दमयो गतः ॥ २२ ॥
ताः समन्नाक्षिपन्नेमे ! कमनीयतमा नवम् ।
यासां दशाऽपि नानङ्गकमनीयत मानवम् ॥ २३ ॥
पार्श्वनाथ ! जगाम त्वां कोपमातङ्गतापदम् ।
यः पुपोष तपःसिंहं कोऽपमातङ्गतापदम् ॥ २४ ॥
जातलक्ष्मीं तमो हर्तुं वर्द्धमान ! प्रभो ! दयाम् ।
देहिमव विधेहि त्वं वर्द्धमानप्रमोदयाम् ॥ २५ ॥
शुचिर्जिनाली वः पायादपवित्रा समानसा ।
योऽस्नावस्यास्तमोग्गोसा (?) दपवित्रा समानसा ॥ २६ ॥
जिनागमं तमोध्वंसे रविकल्पमपापदम् ।
नमाम्यममांकमलै रविकल्पमपापदम् ॥ २७ ॥
त्वया वाग्देवि ! तत्कार्यं महतोद्यमयाऽऽदरात् ।
यथा मोहमयां तार्यं महतोद्यमयादरात् ॥ २८ ॥
इति सुमनसः **श्रीपालकविरचितनयः** समस्तजिनपतयः ।
अविनाशिज्ञानदृशो दिशन्तु वः ··· ········ ॥ २९ ॥

---

[५०]

पण्डितावतंसश्रीरामचन्द्रसूरिकृता

अपह्नुतिद्वात्रिंशिका ।

भवद्गुणानां स्तुतये जगद्गुरो ! कृतादरः सोऽयमपह्नुतौ जनः ।
अशस्तमप्याश्रितकर्म मन्यते यतः प्रसन्नः शुभमेव सुप्रभः ॥१॥
सितं न ते सद्म हिरण्मयाचले चकास्त्यदः पन्नगसेव्य ! किन्त्वसौ ।
फणीश्वरः क्ष्माभरभङ्गुरस्थितिस्तवाश्रिते वोपिकया रसातलात् ॥२॥
जिनेश ! नेदं सदनं तवेन्दवप्रभावभासि प्रतिभाति किं पुनः ।
वृषाह्वसिंहस्य विपद्द्विपावलीविपाटनस्फाटिकपञ्जरं परम् ॥३॥
इदं न ते नीलतनुच्छविच्छटाकदम्बकं किन्तु फणीन्द्रकेतन !
त्वया त्रिलोकीविपदां विपत्कृते तरङ्गितं कालभुजङ्गमण्डलम् ॥४॥
अदः समुन्मीलितनीलमङ्गतः प्रभोर्मिजालं त्रिजगत्पते ! न ते ।
अपि त्वसौ स्फूर्तिमियर्ति चापलच्छिदे श्रियामायसशृङ्खलावलिः ॥५॥
सरोजसौन्दर्यजुषोस्तवोन्मिषत्यसौ मुनीश ! क्रमयोर्न शोणिमा ।
प्रसह्य रागः स बहिष्कृतो हृदस्त्वदङ्घ्रिसेवामपि तु प्रपन्नवान् ॥६॥
निरायतात्मा न तवोपरि स्फुरत्ययं भुजङ्गाधिपनि (ति)र्गुणाधिकः ।
अपि त्वसौ रज्जुरजीर्णरागया स्वधाम नेतुं मुमुचे शिवश्रिया ॥७॥
क्षमाभृतां धुर्य ! तवेदमुच्चयौ तदा न शोणाहिफणामणीमहः ।
अभूदयं किन्त्वरुणोदयः पुरा स्फुरिष्यतो ब्रह्ममयांशुमालिनः ॥८॥
तवायमाभाति भुजङ्गपुङ्गवः प्रशान्तमूर्द्धन्य ! न मूर्ध्नि किन्त्वियम् ।
तपोऽधिकं त्वां भुवनाभयाच्चलं विचिन्त्य भेजे कमठाज्जटावली ॥९॥

अशोपिताशेपरुजस्तव प्रभो ! न धर्मचक्रं पुरतः स्फुरत्यदः ।
स्वकुष्ठनिष्ठापननिष्ठुराशया समाश्रित. किन्त्वयमीश्वरस्त्विपाम् ॥१०॥
अयं जिनानामधिराज ! राजते न ते जितारिव्रज ! वज्रभृद्ध्वजः ।
असौ स्फुटं किन्त्वतिवृद्धिविश्वगत्वदीयकीर्त्तेरवलम्बयष्टिका ॥११॥
सुवर्णशैलः किल नायमत्र ते जिनेन्द्र ! नैतद् भवनं च निर्मलम् ।
असौ कुमारक्षितिभृद्यशोङ्कुरः शुभैककन्दादसु(दु)दगादपि त्वतः॥१२॥
इयं न ते पादनखोज्ज्वलद्युतिर्विनम्रभालेष्वभिपङ्कमङ्गति ।
तदाश्रया पुण्यलिपेरपि त्वदः प्रमार्ज्जनोर्ज्जस्वलमम्बु वल्गति ॥१३॥
तव प्रभाचक्रमुदञ्चिमेचकं चकास्ति नैतन्मणिमात्रपन्नगम् ।
तनुं दधानः क्षणदामयि त्विदं विभाति सप्तर्षिविभूषितं नभः ॥१४॥
स एव रोचिष्णुकडारकेसरच्छटाकटप्रा तप (तव) मौलिपृष्ठतः ।
नृसिंह ! नैदं तु महःकदम्बकं विडम्बयद् विम्बमशीतरोचिपः ॥१५॥
इदं न फुल्लत्फणभृत्फणामणीमहस्तवोच्चैः शमिनामधीश्वर ! ।
समुल्लसद्ध्यानसुधाभयात् त्वहेर्विपार्चिरेतन्मिपतः पलायितम् ॥१६॥
इदं तव ज्योतिरुदेति विष्टपत्रयोदरव्यापि जिनेश ! न त्वदः ।
अहीन्द्ररत्नाक्षिकरस्फुरत्नखैरुपर्यधोमध्यविकस्वरं महः ॥१७॥
न रक्तकङ्केल्लिरसौ चकास्ति ते निपेवते त्वामपि नृत्वगुप्तये ।
अशेषषड्जीवनिकायतायिनं मुनीश ! रागः स वनस्पतीभवन् ॥१८॥
जिन ! द्विजानां तव देशनावनावमी न कान्तिस्तबकाश्चकासति ।
विमुक्तिकान्ताभरणाय किन्त्वयं कृपापयःसागरमौक्तिकोत्करः ॥१९॥
न मूर्ध्नि भूषा प्रणयी फणीश्वरं क्षमाभृतामीश ! बिभर्षि किं पुनः ।
अमुं दधानेन कलापिना त्वया शिवं विरोधप्रशमा प्रकाश्यते ॥२०॥

अमी न नम्रावनिशासिनां शिरःस्रजः पुरस्ते पतयालवोऽलयः ।
अपि त्वसौ पादनखांशुताडिता गलत्यहो पापमलस्य मालिका ॥२१॥
इदं न ते नीलतनूरुचामुपर्युदञ्चि दन्तो--ज्वलरोचिरासदः ।
जगत्त्रयीमङ्गलवल्लिकाननं चकास्त्यदः किन्तु लसत्प्रसूनकम् ॥२२॥
इयं न ताम्राङ्घ्रिनखांशुमञ्जरी जिनेश ! लेश्यापि तु भाति तैजसी ।
विनम्रदुष्कर्मदिधक्षया तव प्रसन्नपद्भ्यां झटिति स्फुटीकृता ॥२३॥
इदं न मौलौ धरणोरगेश्वरस्फुरत्फणालीफलकं जगत्पते ! ।
तवापि तु ध्यानसुधाम्बुपायिनः करातपत्रं भुवनश्रिया धृतम् ॥२४॥
अयं न गाङ्गेयगिरिस्त्वमप्यसौ न चेह नीलीदलसोदरद्युतिः ।
अदस्त्रिलोकाभरणैकपङ्कजं हिरण्मयं किन्तु सनीलषट्पदम् ॥२५॥
नमस्यतां भालतलेषु नैष ते जपासख. पादनखत्विषां चयः ।
पदं ददत्याः सुकृतश्रियस्त्विदं विराजते यावकरागवल्गितम् ॥२६॥
अयं न नीलोपलशेखरायितं त्वदीयमूर्त्तिस्तपनीयभूधरः ।
जगत्सु कल्याणनिपः स्फुरत्यपि त्वसौ वतंसार्पितनीलपल्लव. ॥२७॥
इयं न ते पादनखांशुमण्डली सतां ललाटाङ्गणकुङ्कुमच्छटा ।
उदेष्यतः पुण्यरवेरपि त्वसावबन्ध्यसन्ध्याभ्रकदम्बडम्बरः ॥२८॥
फणीन्द्ररत्नाञ्चितमेचकद्युतामिदं न ते वृन्दमुदेति देहतः ।
नभःकृतावासमपि त्वदस्तडिल्लतां कदम्बं कमठाम्बुभृज्जयात् ॥२९॥
यमीष्टसिद्धेर्गृहमिन्द्रनीलजं न ते विनीलाङ्गरुचामयं चयः ।
इदं त्वया किन्तु वियन्नसच्छविच्छलात् स्वतेजःप्रसराय कल्पितम् ॥३०॥
विभाति भोगीन्द्रफणामणिप्रभा क्षमाभृतामीश ! न ते शिरस्यसौ ।
अपि त्वयं सिद्धिवधूविभूषणोपयोगभूर्गैरिकधातुसञ्चयम् ॥३१॥

गगनपुलिनप्रेङ्ख ज्ज्योतिर्नखोत्करतारका
तव तनुरियं श्यामा वामातनूद्भव ! भासते ।
शुचिरदरुचिर्नैषा व्याख्याविधाविह केवला-
ऽभिनवशशिनः सच्चकोराणा मुदेऽपि तु कौमुदी ॥३२॥

---

[५१]

श्रीपार्श्वनाथस्य ।

अर्थान्तरन्यासद्वात्रिंशिका

धर्मार्थकामात्मकमीश ! ते गिरा निर्बाधमर्थत्रितयं प्रसाधयन् ।
अर्थान्तरन्यासविधिं समीहते सोऽयं जनस्तावकभूमिकातिथिः ॥१॥
संस्तुतौ तव जिनेश ! नेशते तेऽपि वन्ध्यधिषणाः पुरन्दराः ।
तत्र सादरमतिस्तदप्यहं कोऽपि वा स्खलति नो मनोरथः ॥२॥
अश्वसेनतनुभूः स भूयते यः स्वयं फणिफणोष्णवारणम् ।
बिभ्रदन्तमनयज्जगत्त्रयी तापमद्भुतगुणा हि सज्जनाः ॥३॥
येन काञ्चनगिरौ विनिर्ममे शासनोन्नतिविधूकृतग्रहः ।
युक्तमेतदथवा कुमारतां बिभ्रतां खलु भुजङ्गसन्निभाम् ॥४॥
रक्षितो विषधरः कृपालुना येन तापसहुताशविह्वलः ।
आपदं गतवति द्विजिह्वकेऽप्युत्तमाः स्युरुपकारतत्पराः ॥५॥
यत्प्रसादमुदितस्तदा फणी प्राप नागनगराधिराजताम् ।
उत्तमेषु नियमेन रागिणां सम्पदः करतले गतापदः ॥६॥

यश्चकार करुणाचणं मनो दुर्गतिं स कमठस्तदप्यगात् ।
सज्जनेषु सहनेष्वपि ध्रुवं दुष्कृतेन पतयालवः खलाः ॥७॥
यो वितृष्णहृदयः प्रकाशयन् पीतशान्तरससुस्थतां स्वयम् ।
देहिनां भववनभ्रमक्लमं चिक्षिपे चरितमद्भुतं सताम् ॥८॥
येन वाञ्छितफलैः समन्ततो दर्शनान्तरजुषोऽपि योजिताः ।
अत्युदारचरितोज्ज्वलात्मनां नास्ति वा स्वपरयोरिहान्तरम् ॥९॥
येन तैः स्वचरितैरलिल्विषा सौरभं किमपि हेमभूभृतः ।
ख्याप्यते प्रगटमेव किन्तु तद् यन्न शक्यमिह वा कलावताम्॥१०॥
यः कषायकलुषाभिपङ्किनां क्षालयन् गलितरागसङ्गतिः ।
मुक्तिरक्तहृदयश्चिरं बभौ को नु वेत्ति चरितं महात्मनाम् ? ॥११॥
तत्त्वपावन ! मुनीश ! दर्शनादन्तिजन्मनि मनस्यबोधि याः ।
सङ्गमाद्धि महतां महात्मनां चित्कला कलति किं कुतूहलम् ॥१२॥
रागिणां किल रसायनं तनूद्वर्त्तनं तदपि यस्य जायते ।
सर्वमेव जगतां हिताय वा कल्पते परमसिद्धिशालिनाम् ॥१३॥
याञ्चया भवतु सन्तनोति यश्चित्त एव नहि तं समीहितम् ।
लाघवाय यदमुष्य लङ्घनं कोऽपि हन्त महतां महामहः ? ॥१४॥
मौलिमण्डलविलासमण्डनं दर्शयन् शतिफणीशमुत्फणम् ।
सन्तनोत्यहिभयज्वरक्षयं चित्रमेव चरितं महात्मनाम् ॥ १६ ॥
वर्त्तमानमपि भूतभावि वा दूरवर्त्त्यपि समीपवर्त्ति वा ।
योऽवलोकयति विश्वबलिगतं कापि दृष्टिरपरैव योगिनाम् ॥ १६ ॥
एक एव जगतां मनस्सु यः कृष्णमूर्त्तिरवदातपुण्यभूः ।
भोगिकेतुभिरगम्यविग्रहो योगिनो हि विपरीतवृत्तयः ॥ १७ ॥

यः स्वयं दधदनश्वरात्मतामिष्टसिद्धिघटनामिषु सताम् ।
अध्युवास कनकाद्रिचूलिकां शैलनासरतयो हि योगिनः ॥ १८ ॥
नेत्रयोः प्रणयितामुपेत्य य सज्जकज्जलसगोत्रगात्रकः ।
दृष्टिमाशु तनुते निरञ्जनां सृष्टिरेव हि नवा महात्मनाम् ॥ १९ ॥
यस्य न स्खलति तत् क्वचिन्मह स्फूर्जितं नृपशतैर्नतात्मनः ।
सौजसः स्फुटमधृष्यतेजस स्युर्यतः शिरसि दुर्गशालिन ॥ २० ॥
बिभ्रता भृशमताड्यजीवता येन धर्मफलयात्र दुष्कलौ ।
आन्तरारिविजयः कृत. सता चातुरी जयति काचिदद्भुता ॥२१॥
निर्व्यपेक्षहृदयो दयानिधिः कल्पयत्युपकृतिं जनेषु य ।
कारणेन किल योपकारिता सा हि नूनमथवा स्वविक्रय ॥ २२ ॥
आग्रहो जनयितुं प्रभावता यस्य काञ्चन कलामुपेयुष ।
इन्दुसुन्दरयश फलेग्रहिर्निर्वृतिं दिशति वा स्थितिः सताम् ॥ २३ ॥
यं प्रभुं समधिगम्य धारयत्युच्चकै कनकभूधरः गिर ।
क क्षितौ सकलकाङ्क्षितप्रदं प्राप्य रत्नमथवा न दृप्यति ? ॥२४॥
यत्पदप्रणयिनां नृणामगुः सिद्धिपद्धतिमहो मनोरथाः ।
येन गौरवभृतामुपासनं कामधुक्सुरभितो न भिद्यते ॥ २५ ॥
यस्य रूपमनघं पर किमप्यस्ति कः कलयितुं प्रगल्भधी. ।
एवमेव सकलातिवर्ति वा वृत्तमद्भुतरसाय कल्पते ॥ २६ ॥
यः सुवर्णगिरिविस्फुरत्यदस्तत्प्रकाशयति वृत्तमात्मनः ।
कस्य गोप्रकटितप्रभावतः श्लोकसिद्धिरुदयं न याति वा ? ॥ २७ ॥
भारती यदुपदेशपेशलामर्थसिद्धिमनुधावति ध्रुवम् ।
काञ्चनाचलकलामुपेयुषां सिद्धयो हि वृषलीसमा. सताम् ॥ २८ ॥

कालकूटमपि सत्यमुत्कटं यत्प्रभाववशतः सुधायते ।
विश्ववल्गदघमृत्युहारिणो नेदमद्भुतममुष्य वा प्रभोः ॥ २९ ॥
येन सान्द्रकरुणार्द्रचेतसा वैभवाभ्युदयभङ्गिसङ्गिना ।
उद्धृतं विपदुदन्वतो जगद् विश्वदुर्गतिहृतः श्रियः सताम् ॥ ३० ॥
यस्य संस्मरणमीक्षणं गुणोत्कीर्तनं स्नपनमर्चनं च तत् ।
पूरयत्यसुमतां मनोरथान् किं न वा भगवतः शुभावहम् ? ॥ ३१ ॥

एवं विशेषकमवाप्य जिनं सुवृत्त--
कार्त्तस्वरक्षितिभृताखिललोकलक्ष्मीः ।
त्यक्तान्यवीक्षणरसा विदधे क्षणेन
क्षोभावहो भवति वा तिलकप्रयोगः ॥ ३२ ॥

---

[५२]

पार्श्वनाथस्य

व्यतिरेकद्वात्रिंशिका ।

यदिह देवकदम्बकतः स्वकैर्गुणगणैस्त्वमसि व्यतिरेकभूः ।
तदवतंसितशारदया दयानिलय ! तत्प्रयतोऽस्मि तव स्तवे ॥ १ ॥
स भवताद् भवतां भवतान्तिहृद् भुजगभूषणभूः परमेश्वरः ।
जगति पूरितकाममहोत्सवः कनकसानुगतो नवशङ्करः ॥ २ ॥
स्फुटसुदर्शननन्दकविक्रमः सकलविश्वनिषेव्यमहोदरः ।
इह बभौ भुवि यः पुरुषोत्तमः कमठकीर्तिसहस्तु न केवलम् ॥३॥

अकृत तछ्वनाश्रयि कर्म यः स्फुटमपातकपङ्ककलङ्कितः।
त्रिजगदुद्धरणोद्धुरया धुरा नववराहतया विदितः क्षितौ ॥ ४ ॥
परमहंसमनोहरविग्रहः शुचिचतुर्वदनः कमलालयः ।
समधितिष्ठति यः परमेष्ठितां वहति नैव तु वेदसमुन्नतिम् ॥५॥
हरिमनोहरचित्रचरित्रभूर्जगति विश्रदनन्त इति श्रुतिम् ।
भजति यः कलितं वलटम्बरं कमपि नैप तु काममपालयन् ॥ ६ ॥
परशुभासितनीलतनुद्युतिश्चरणसंश्रयसाधुवृषस्थितिः ।
वहति विघ्नविनायकतां परं सकलनागगिराः खलु यः श्रुतः ॥७॥
असमशक्तिरनङ्गशरज्वरानुपहतः स्फुटपावकजन्मभृत् ।
जगति योऽत्र बभार कुमारतामयमहो स्वयमेव तु तारकः ॥ ८ ॥
क्षणविनश्वरविश्वमयीं स्थितिं व्यवहरन् विदितः खलु मारजित् ।
भजति बुद्धकलां स्वयमेव यः प्रथयति स्म पुनर्न निरात्मताम्॥९॥
जितमनस्कतया सुसमाधितां दधदपि प्रथयन् वपुषः क्षयम् ।
परमयोगरहस्यनिवासभूरितरनाथविलक्षण एव यः ॥ १० ॥
निखिलविश्वगशाश्वतरूपभृन्निजगुणोच्यतशब्दमनोहरः ।
भजति काञ्चन योऽभिनवाम्बरश्रियमनश्वरतारकरीतगुः ॥ ११ ॥
अनुपलभ्यखमण्डलडम्बरः सकलतारकवैभवभासुरः ।
य इह शुभ्रकलानिधिकौशलो नवमहः स्फुरितं तुलयत्यलम् ॥१२॥
न कमलं विकचं कुरुते गवां व्यतिकरैर्विकिरंस्तमसस्ततिम् ।
मुदितकौशिकसंश्रितपादतां वहति योऽत्र नवीनदिवाकरः ॥ १३ ॥
न वियति स्थितिवल्गितमादधे न खलु कैरवबोधकृदक्षि यः ।
क्षणदयाधिगतप्रणयो नवामृतकरः कलिताभ्युदयो नवः ॥ १४ ॥

प्रमदयन्नमृतेन कृताञ्जलीन् गततृपः शिखरिश्रियमावहन् ।
अकलुषः कमठाम्बुदवृष्टिभिस्त्वभिनवः किल यः कमलाकरः ॥१५॥
प्रकटयन्नवनस्थितिपाटवं भुवि कलां कलयन्निह हारिणीम् ।
सकलकामसमुद्भवसौहृदः श्रयति यो नवकेसरिणः श्रियम् ॥१६॥
दधदहो विबुधाश्रितपादतां भुजगराजिविराजितमौलिताम् ।
किमपि य स्वगुणैर्भुवनाद्भुतैर्दिविपदामचलादतिरिच्यते ॥ १७ ॥
सुमनसामधिगम्य तयाऽत्र यः श्रयति नन्दनतां कमलाचले ।
परमयं शतधारिमिदेल्मिमाद्भुतमहावलवैभवशोभित. ॥ १८ ॥
विबुधकुञ्जरतां विततान य. कनकसानुमति स्थितिमाश्रित· ।
विजयिनागकृतोच्चरणः परं शितितनुः सततं विमदोदयः ॥ १९ ॥
शिरसि बिभ्रदहीन्द्रनिभाजटापटलमिष्टफलस्फुटपादभृत् ॥
तनुकलां कलयन्नभस. सखीमभिनवः खलु यः सुरपादपः ॥ २० ॥
भुवनतापकृदक्षणिकोन्नतिर्भुवि विकीर्णरजाक्षतकन्दल· ।
अपर एव विनीलघनद्युतिर्य इह भाति गिरौ विहितस्थितिः ॥२१॥
अहरसत्कवृषोदयमादधद् भृशमराळवयो (?) नुदयन्मदः ।
वहति मानसमप्यजलाशयं स्फटिकशैलयशा नव एव यः ॥ २२ ॥
असमरत्नजिघृक्षुजनं नयन्नहह कन्दरमीरितदुर्गतिः ।
वहति सद्गुणरोहणतां परं य इह नागवरश्रियमाश्रयत् ॥ २३ ॥
निजगिरस्यहिमक्षयमावहन्नपि निवर्त्तितवेपथुरङ्गिनाम् ।
य इह नव्यगिवोदयकृद्गिरीश्वरतया जगति स्पृशति प्रथाम् ॥ २४ ॥
स्फुरदगस्तिमिताद्भुतवैभवः परमशङ्खगणेन च न श्रितः ।
कमठभङ्गभृदस्खलितक्षमस्त्वजनि यो नव एव महोदधिः २५ ॥

प्रगुणनायकतां स्वयमेव तां दधदशेषितदुष्कृतवैकृतः ।
सकललोकशिरःकृतसंश्रयः श्रयति यो नवमौक्तिकयष्टिताम् ॥ २६ ॥
न धरणीसुविरागमुपैति यः किल नवालिसमोन्नतविग्रहः ।
अरिपुरीत्यधिकं प्रमनःस्थितिः प्रकटयत्यहरीशमहोबलम् ॥ २७ ॥
न चरणाश्रयणं भरतो दधौ स्फुरति किञ्चन रौरवनिग्रहम् ।
मनसि यस्य गुरुश्च नगाधिभूर्वसति नूतनरागकलाश्रितः ॥२९॥ युग्मम्
विषमहारि विजृम्भितमीयुषः श्रवणवीक्षणतुल्यलसद्दृशः ।
फणपतेर्न च यस्य कलान्तरं किमपि भोगपरित्यजनं विना ॥२९॥
शुचिदगाश्रयदीप्रमहोदयः कुशलभासितसन्ततनामभृत् ।
दधदजस्रनिरञ्जनतां न यः स्फुरति कोऽपि नव. खलु दीपकः ॥३०॥
जगति पूर्वविधेर्विनियोगजं विधिनताप्ध्यगलत्तनुताढिकम् ।
सकलमेव विलुप्यति यः क्षणादभिनवः शिवसृष्टकरः सताम् ॥३१॥

इत्थङ्कारमकारणैकसुहृदं विश्वस्य पार्श्वं जिनं
तं स्तोतुस्त्रिजगद्विलक्षणगुणग्रामाभिरामाकृतिम् ।
य. कश्चिद्विकचीबभूव बत मे भाग्यातिरेकस्ततः
स्तल्लोकव्यतिरिक्तमुक्तियुवतिप्रेमप्रमोदोत्सवः ॥ ३२ ॥

[५३]

श्रीमुनिसुव्रतदेवस्तवः ।

देवस्तनोतु हरितोत्पलकोशकान्तिः
शान्तिं श्रियं च परमां मुनिसुव्रतो वः ।

यस्य क्रमाम्बुरहमुद्गतचक्रचाप-
माश्रित्य कर्मजयिनः कति नाम नाऽऽसन् ? ॥ १ ॥
श्लाघ्यान्तरस्य विरहेण गिरां कवीन्द्राः
स्तोत्राणि ते जिन ! गृणन्ति शिवावहानि ।
यस्मात् तव स्तवनसम्भविना महिम्ना
प्राप्तिः शिवस्य कृतिनां कियती फलाप्तिः ॥ २ ॥
तेषां गिरः खलु गिरः कविचक्रवाले
ते नाम बिभ्रति यशःकुसुमावतंसम् ।
येषां मुखाम्बुरुहमञ्चति वास्तवाय
वाग्देवता भगवती भवतः स्तवाय ॥ ३ ॥
ये त्वां स्तुवन्ति परदूषणघोषणाभि-
स्ते जाड्यकश्मलदृशः परमार्थवन्ध्याः ।
एषापि कापि विषणिर्ननु मूढतायाः
सत्तां यदन्यविषयां महतेऽन्तरात्मा ॥ ४ ॥
तस्मै नमः सकलकालशिरोवतंस-
लक्ष्मीगृहाय समयाय महोदयाय ।
यत्र त्रिलोकविभवप्रभवैकमित्रे
चेतस्तवाङ्घ्रिकमलोत्सुकमाविरस्ति ॥ ५ ॥
श्रेयो निमित्तमपि ये गृहमेधिनोऽपि
धावन्ति वैभवभराय धनोद्भवाय ।
निःसङ्गतैकशरणानि पदं शरण्य !
स्वप्नेऽपि तेषु कृतवन्ति न ते वचांसि ॥ ६ ॥

अस्मासु दुःस्थितशिरोमणिषु प्ररूढ–
श्रद्धाकणेषु करुणा तव तन्न चित्रम् ।
श्रद्धानवन्ध्यमनसः पशवोऽपि येनाऽऽ–
कृष्टाः स्वयं भगवता भवसिन्धुमध्यात् ॥ ७ ॥

लक्ष्मीः प्रणश्यति चिरं सरुजो भवन्ति
नीचैरपि प्रसभमीश ! तिरस्क्रियन्ते ।
त्वद्वाक्यतत्त्वपरिबोधसुधापराञ्चः
कां कां न नाथ ! विपदं कलयन्ति लोकाः ॥ ८ ॥

किं तैः श्रुतं किमवधारितमार्यकार्य–
वन्ध्येषु किं परिणतं च महेश ! तेषु ।
वाचस्तवापि निशमय्य शमैकरूपा
लोकद्वयद्विषि विकर्मणि ये रमन्ते ॥ ९ ॥

कारुण्यमावह शरण्य ! कृपास्पदेषु
किं देवदेव ! तव दृष्टिरियं पराची ।
तैस्तैर्जगत्त्रयजयैः क्षतपुण्यपापै–
स्ते सन्तु सङ्कटतमाः शिवभूमिभागाः ॥ १० ॥

भूमीभुजां त्रिदशभूमिभुजां च कुन्द–
कोशावदातमहसः ककुभां मुखेषु ।
खेलन्ति याः सपदि कीर्तिकुरङ्गनेत्रा–
स्तास्ते पदाम्बुरुहभक्तिवधूभुजिष्याः ॥ ११ ॥

किं कौतुकं नवसुधामधुरैर्यदीश !
सूक्तैस्तवापि परितप्यति कोऽपि पाप्मा ।

वाताधिकास्तनुभृतो हि घनागमेन
विश्वोपकारिपयसापि वहन्ति पीडाम् ॥ १२ ॥
तान्यद्भुतान्यहरह प्रविलोक्य पूर्वं
सद्दृष्टयो जिन ! भवन्तु न तत्र चित्रम् ।
अस्मादृशः खलु कुतूहलधाम योऽय-
मप्रेक्षितादद्भुतलवोऽपि यथार्थदृष्टि ॥ १३ ॥
प्राप्त कथञ्चिदपि तावदय तवाज्ञा
श्रद्धालुतत्त्वमिदमस्ति मनोऽपि सम्यक् ।
त किञ्चिदप्यथ पृथु प्रथय प्रसाद
येन क्रियास्वपि भवत्यमलासु वृत्ति ॥ १४ ॥
कालाय विश्वमहिताय नमोऽस्तु तस्मै
तेभ्यस्त्रिधास्मि विनत सतत जनेभ्य ।
यामैश्चतुर्भिरुपदेशगिरोऽभिवर्षन्
यत्रासि यैर्जिन ! कृतो निजनेत्रपात्रम् ॥ १५ ॥
मार्गान्तरप्रणयवासितचेतसोऽपि
स्वर्गौकसा चिरमुपासत एव लक्ष्मीम् ।
तत्किञ्चिदस्ति मितपुण्यमपास्तपाप
स्थान तु नेतुमलमेष तवैव पन्था ॥ १६ ॥
ताः सम्पदोऽपि विपद खलु यास्त्वदुक्त-
सूक्ताञ्जनामृतदृशा सुखयन्ति चेत ।
श्लेष्मज्वरार्त्तवपुषा शिशिराम्बुपान-
स्वास्थ्यस्य जीवितविहारपरो विपाक ॥ १७ ॥

तस्याग्रतो बहुतृणं त्रिदशेश्वरोऽपि
यद्बाल्यमेतदखिलं भुवनं लघीयः ।
अर्वाणमध्वनि नियोजयितुं यमेष
श्रीसुव्रतो जिनपतिः स्वयमाजगाम ॥ १८ ॥

कृत्येऽपि केषु निरताः खलचेतसोऽपि
शुद्धाशया अपि चरन्ति च केऽथ कृत्यम् ।
तेषामगम्यपरलोकफलोदयानां
देवः परं फलयितुं चतुरो विपाकम् ॥ १९ ॥

क्लेशाविलेषु नरकैकनिबन्धनेषु
किं कुर्महे कलुषकर्मसु याति चेतः ।
न त्वेव देव ! परमं प्रशमाश्रितासु
निर्वाणहेतुषु मनागपि सत्क्रियासु ॥ २० ॥

कृत्येषु नन्दति विषीदति विक्रियासु
श्रद्धां दधाति विजहात्यपथं स एव ।
श्रीदेवसुव्रत ! य एव विकाशिकुन्द–
कोशत्विषां तव दृशां ललितैः पवित्रः ॥ २१ ॥

आजन्मरोगिषु पराभवसारभाव–
पीडावृथाकृतसमस्तगुणोदयेषु ।
अस्मादृशेषु परदास्यनियन्त्रितेषु
काञ्चिद्दिशं विमृश सुव्रतदेवदेव ! ॥ २२ ॥

स्तुतयः शतशः पुरा कृताः
कविभिः सन्ति महद्भिरद्भुताः ।

तदिदं तु निजस्य जन्मनः
सुखवन्ध्यत्वनिवेदना परम् ॥ २३ ॥
नितरामतराम चन्द्रकीर्ते !
भवजलधिं न विना तव प्रसादात् ।
प्रथय जिन ! ततस्तथा प्रसादं
सफलमनोरथवीथयो यथा स्मः ॥ २४ ॥

[५४]

श्रीनेमिजिनस्तवः ।

यदुकुलतिलकः समृद्धलक्ष्मीर्नरकनिरोधविधानबद्धकक्षः ।
जगतां धृतशङ्खचक्रपाणिर्दिशतु जिनः पुरुषोत्तमः शिवानि ॥१॥
स कविः खलु वास्तवं चरित्रं तव परिकीर्त्तयितुं कृताग्रहो यः ।
धिक् तांस्तु नरेन्द्रचन्द्रयोश्चिरितमवास्तवमेव ये स्तुवन्ति ॥२॥
समयोऽथ न पारमेदसङ्गी मतिसौहृत्यकृते महामतीनाम् ।
इतरेषु रहः पुनस्तवेदं निखिलप्राणिगणेन नित्यमैत्री ॥ ३ ॥
समता कुत एव ते सहान्यैरुत्कर्षेऽपि मनांस्यपत्रपन्ते ।
यमिनां मृतपाद् गुणाधिकत्वे महिमा कः कथिते प्रशंसितोऽस्तु ॥४॥
न तमांसि न वा रजांसि दृष्टिं पुरुषस्यप्रभवन्ति तस्य रोद्धुम् ।
अनिशं खलु शासनाञ्जनं ते सविधे यस्य विजृम्भते जिनेश ! ॥५॥
परपरिभावदीनदीक्षितेषु क्षितिनाथेषु यथार्थिनो भवन्ति ।
भवति यदि तथा भवेयुरस्मिन् किमसुलभं भुवने तदास्तु वस्तु ॥६॥
न तपो न जपो न संवरो वा भवनाशाय विना त्वदुक्तमन्त्रात् ।
प्रगुणेष्वविशेषकारणेषु प्रसवति बीजमुपास्य नाम्बुसेकम् ॥७॥

करणोपचयो भवच्छिदायै स च साम्येन तदेतदात्मवश्यम् ।
किमियत्यपि मुक्तिकार्मणेऽसौ भवदुक्ते भवति द्विषां विमोहः ॥८॥
उभयोरपि योग्यतापवर्गं प्रति पुरुषस्य सुमेधसः स्त्रियाश्च ।
वपुरत्नमयं च योगभाजामपि तव सैष मुदे न कस्य पन्थाः ॥ ९ ॥
खलमनसो यदि मादृशोऽमी तदपि तवोचितमौचितुं विधातुम् ।
विजनेषु महीधरेषु गुर्वीं सलिलमुचो रचयन्ति किं न वृष्टिम् ॥१०॥
त्वयि मयि न नाम कोऽपि भेदो यदि कृपां कुरुषे कृपास्पदेषु ।
सवितुर्ग्रहचन्द्रतारकाभ्यो भुवनविकासविलासतो विशेषः ॥११॥
नतमसिनिशितं चिरं दधानेष्वपि विकृतिं क्वचिदीश ! वीक्ष्य काश्चित् ।
दिशतस्तव मूलनाशमन्ये कथय कथं तु कृपालुतां स्तुवीरन् ॥१२॥
परिणाममशेषजन्तुवाचां दधदखिलान् सह संशयांश्च भिन्दन् ।
नहि केवलमेव केवलं ते वचनमपीश्वर ! केवलं तदेवम् ॥ १३ ॥
विभवलवमदान्धनेत्रपात्रैरवगणितां क्वचिदर्थितां वहन्तः ।
तव वचनपवित्रताविरागं दधति वहन्त्यपरेऽपि रोषमुच्चैः ॥१४॥
धिक् तानि हहा पितंश्च तेषां ये भवतोऽपि विगाह्य तत्त्वसिन्धुम् ।
घननिगडविशृङ्खलाङ्घ्रिपातं गगननिवेशितनेत्रमर्थयन्ते ॥ १५ ॥
विरचितगुरुकर्मवर्मभेदे निरवधिशर्मणि शाश्वतावलोके ।
श्रद्धा यदि जन्मकोटिक्लेशैरपि भवति त्वयि किं न नाम लब्धम् ॥१६॥
पवनः खलु पावनो जडोऽपि द्विपतरुवां विबुधादपि ध्रुवं सः ।
सततं तव यः पदाब्जपीठीमनुकूलत्वमुपेयिवानुपास्ते ॥ १७ ॥
विभवैः समयप्रभावकत्वादपि हृदयेन्द्रियसंवरो वरीयान् ।
तदिदं तव तत्त्वसूत्रकत्वं द्विषमपि कस्न चिरं चमत्करोति ॥ १८ ॥

शक्तिर्यदि मानसं विजेतुं किमखिलदुःखगृहस्थचिन्तनेन ।
जनकजनककर्मणो वचोभिः किमिह परैर्विभवार्जनावबोधैः ॥ १९ ॥
प्रवचनपरिधारिणोऽप्यमी ये विदधति कर्मसु तामसेषु वृत्तिम् ।
खलु तेषु बहिश्चरित्रमुल्यः सुगतिमपोहत एव ते निदेशः ॥ २० ॥
निवसति स जडेषु या न नाम श्रीलोलेषु दधाति नास्पदं च ।
शिवभूमीसरीं विना न सा श्री पदयुगली तव लभ्यते महद्भिः॥२१॥
विसदृशमपि भावजातमेतद् युगपदशेषविशेषमीश ! बिभ्रत् ।
समवसृतिमही च शासनं च द्वयमपि सोदरता ध्रुवं ददाति ॥ २२ ॥
मयि शोकधनी प्रवासनी च प्रभवपराभवभारविह्वलस्य ।
भवति खलु जनस्य सौमनस्यं तव वचनामृतविप्रुषां निषेकैः ॥२३॥

अवर्त्मनि वचःपतेरपि गिरामसौ मादृशां
मलीमसदृशां ध्रुवं त्वयि क एव देवस्तवः ।
तथापि सफलो मम स्तवनसम्भवोऽयं श्रमः
फलन्ति नहि देवताः किमुत भावनाः स्वाः सताम् ॥२४॥

[५५]

उपमाभिः

जिनस्तुतिद्वात्रिंशिका ।

आस्ते समस्तभुवनेष्वपि नोपमा ते
स्तुत्यै पुनर्जिनपते ! प्रयतस्तयास्मि ।
उद्दामदामरचना मम तत्त्वपुष्पैः
सैषा न साध्यमिह वा तव किं महिम्नः ॥ १ ॥

नीलोत्पलासितवपुर्विपुलप्रसर्पद्ध्यानानलः प्रदहता दुरितानि देवः ।
यस्मिन्नकुण्ठकमठाभ्रभुवा तदानीं तता यसीव पयसां प्रलयः प्रपेदे ॥२॥
वैरोचनेन रचितं दनुजेन्द्रजैत्रे तन्निग्रहोद्यतमताविव भूमिदानम् ।
तज्जीवनं खलु वृथा कमठेन वृष्टं यस्मिन्नभीष्टघटनाय जिनः स वोऽस्तु ॥
आप्लाविते जगति मेघजलैरपारकासारतां वसुमतीवलये प्रपन्ने ।
यन्मूर्तिराप तुलनां नलिनीवनस्य वामाङ्गजः स जगतां मुदमादधातु ॥
येनाधरीकृतलसत्कमठप्रतिष्ठामुच्चैः क्षमां गुरुतमां दधता तदानीम् ।
काचित् कुलाचलकला कलयाम्बभूवे भूयादमेयमहिमा स विभूतये वः ॥
पार्श्वस्य जन्ममहमज्जनजागरूकास्ताः पान्तु दुग्धजलधेर्जलविप्लुषो वः ।
गात्रे प्रभोः पुटकिनीदलवालमित्रे मुक्ताप्र....करकान्तिमुपासते यः ॥६॥
भूत्यै वपुर्भवतु वा भुजगध्वजस्य विश्वश्रियो मरकतोद्भवकुट्टिमाभम् ।
यत्र प्रवालसखपाणिनखांशुजालं संलग्नचरणयावकवच्चकास्ति ॥ ७ ॥
उत्तप्तजात्यतपनीयविनिद्रभद्रपीठप्रतिष्ठितविनीलतनुः सभायाम् ।
चामीकराद्रिशिखरस्थितनीलरत्नसापत्नकं दधदयं जयताज्जिनेन्द्रः ॥८॥
आकर्ण्य गर्जिमिव यस्य गिरं गभीरां सानन्दमुद्भिदुरपुण्यकलापभाग्भिः ।
जज्ञे शिखण्डिभिरिवाङ्गभृतां मनोभिः पाथोदसोदरतनुः स मुदेऽस्तु देवः॥
व्योम्नः सखी तनुमयूखसखी सुखाय श्रीअश्वसेनकुलसिन्धुकलानिधेर्वः ।
व्याख्याविधौ दशनदीधितिरुज्जिहाना ज्योत्स्नेव यत्र किल निर्वृत्तये न कस्य ॥
उत्कर्षिपार्षदमहर्षिजनापनिद्रज्योतिर्मयान्तरदृशः सततप्रकाशैः ।
सिद्धाञ्जनस्वजनतां जिनपार्श्वभर्तुर्न्यातन्वती तनुरुचिस्तनुतां श्रियं वः॥
संसारसिन्धुकुहरे हरिसैन्यलक्ष्मीसम्पादकः सुमनसाममृतप्रदाता ।
मन्थाचलेन्द्रतुलनां कलयन्नजस्रं जीयाद् भुजङ्गपतिविभ्रमभृज्जिनेशः ॥

पार्श्वप्रभोः परिलसत्पुरतस्तमांसि तद्धर्मचक्रमचिरान्मुकुलीकरोतु ।
प्राच्याचलेन्द्रशिखरस्य पुरस्सरं यद् बिम्बं विडम्बयति वारिजबान्धवस्य ॥
सम्यक्त्वरत्नविभवं जिनपुङ्गवो वः कालोदसोदरवपुर्विपुलीकरोतु ।
यस्मिन्नशोकदलपाटलपाणिजांशुजालं प्रवालवनविभ्रममाबिभर्त्ति ॥१४॥
कुर्यादुदञ्चदहिरत्नमहास्तडित्वदम्भोद....वधुमेष कथावशेषम् ।
यस्योन्नतिर्भुवि न कस्य समस्तकामवल्लीः सपल्लवभराभरणाः करोति ॥
बिभ्रत् क्षमां स नरकक्षयबद्धकक्षः पायादलंकुवलयद्युतिभृज्जिनो यः ।
रत्नत्रयीतिलकितां स्वतनुं दधानः प्रादुश्चकार करणिं पुरुषोत्तमस्य ॥
पुन्नागभङ्गिसुभगालिविनीलमूर्त्तिरुत्तुङ्गभूरिशिखरश्रियमादधानः ।
भूयादशोकतरुभूषितभूमिभागः श्रीमान् वसन्त इव सम्भृतसिद्धिरागः॥
व्याक्रोशमेचककुशेशयकाननश्रीर्वामाङ्गभूर्जिनपतिर्जगतीं पुनातु ।
उन्मीलदुत्पलदलद्युतिमेति यस्मिन्नालायितस्ववपुषः फणिनः फणाली ॥१८
विश्वं पवित्रयतु पार्श्वजिनः स यस्य चन्द्रोत्पलः कतकचूर्ण इवोपदेशः ।
अन्हाय निर्मलयति स्म रजःप्रशान्तिं सम्पाद्य कस्य हृदयं न जलाशयस्य॥
देवः स दूरयतु वो दुरितोपतापं विन्ध्यावनिध्र इव सम्भृतभद्रयूथः ।
देवेव यद्वपुरुदञ्चिमरीचिमालान्यालोकनादपि जनं परितः पुनीतौ (ते)॥
देवः सदा सिततनुः सुमनोजनानां पौरन्दरद्विरदवत् प्रमदं प्रदत्ताम् ।
स्वर्णाचले कलयति स्म कलां यदीयालानस्य मन्दिरमदः सहिरण्यकुम्भम्॥
निस्सीमनिःसमतमप्रशमैकसौख्यसख्यं स जागरयतादिह वीतरागः ।
लाक्षेव यस्य हृदि तत्क्षणमिध्यमानध्यानानले विलयमाप विलासचापः ॥
रत्नैकदीपक इवाखिलविश्वकेलिवेश्मोदरे स्फुरति यः सततप्रकाशः ।
निःस्नेहतां दधददाघदशोज्ज्वलश्रीः सस्मेरमुक्तिरमणीरतये सतां स्तात् ॥

आशाकरीन्द्रकर्णि दधदश्वसेनगोत्रोद्भवः स भवनीरधितीरधामा।
चातुर्यतश्चरणजादलयन् रजांसि जीयात् क्षमाधरणानित्यधुरीणवृत्तिः ॥२४॥
नीलोत्पलन्ति सुरलोकसदा शिरस्सु भालाङ्गणेषु मृगनाभिविशेषकान्ति ।
प्रोदञ्चिकूर्चचिकुरन्ति मुखेषु यस्य पादत्विषः फलतु सैष मनीषितानि ॥
रूप च रूपमिव यस्य हृदि क्षमा च भाति क्षमेव करुणा करुणेव सा च ।
स्वस्मिन्नसंशयसमासनिजोपमानः पार्श्व स पार्श्व इव विश्वजन पुनीताम्
श्रेयोलताः स्तबकितास्तनुता सदैव कान्तिः कलिन्दतनयैव यदङ्गयष्टे ।
तत्त्वोपदेशविकसदशनाशुगङ्गासङ्गात्र कस्य कतिन. शिवमाततान ॥२७॥
वैरायमाणकमठोल्बणदृष्टिसृष्टौ छत्रीभवद्भुजगराजफणासमाज ।
शालस्तमाल इव बालदलप्ररोहचेतोहरस्थितिररोचत य स वोऽव्यात् २८
त्रैलोक्यमाङ्गलिकभूप इवेन्द्रनीलप्रोन्मीलदंशुचयमेचकित स पार्श्वः ।
चूलावलम्बिसहकारलतानुकारप्रोत्फुल्लपन्नगफण फलतु श्रिय व ॥२९॥
पायादपायसरित परितस्तमालबालप्रवालरुचिराङ्गरुचिर्जिनो व ।
विभ्राजते भवमहाजलधौ जनानां य सेतुदण्ड इव शैवलजालनील· ३०
कल्याणभूधरविभूषण ! तीर्थलक्ष्मीमल्लीमयैकमुकुटे शशिशुभ्रधाम्नि ।
कृष्णाभ्रकप्रियसखीं द्युतिमुद्वहन् यस्तीर्थङ्करः सकलमङ्गलकेलयेऽस्तु ॥

जन्मान्धेनाऽमृतकर इव त्वं मया नाथ ! दृष्टो
दु स्थेन स्वर्विटपिन इव प्रापि ते पादसेवा ।
तन्मे प्रीत्यै भव सुरभिवत् पञ्चमोद्दामगत्या
तन्वानस्य श्रुतिमधुमुचं कोकिलस्येव वाचम् ॥ ३२ ॥

[५६]

जिनस्य

दृष्टान्तगर्भस्तुतिद्वात्रिंशिका ।

दृष्टान्तभूमिः किमिवाऽस्ति वस्तुतो स्वर्भूर्भुवोऽनन्यसमानवैभवम् ।
तेन स्तुतिं कल्पयितुं तथापि यत् प्रागन्न्यमन्येमि कला तवैव सा ॥
विश्वेश ! विश्वज्ञ ! तव प्रसादनादैन्यो विशुद्धासु ममात्र का त्रपा ? ।
अभ्युन्नतेऽम्भोमुचि दीनवक्त्रकः किं चातकः कूजति नाऽमृताशया ? ॥
स्वामिन् ! न संसारमिमं दुरुत्तरं मन्दोऽपि मन्ये त्वयि कामवर्षिणि ।
सत्सार्थवाहं प्रतिपद्य हेलया दुःस्थोऽप्यतिक्रामति दा महाटवीम् ॥३॥
श्रीवीतराग ! त्वयि मे प्रभौ सति स्वान्तं क हत्वा विषयैः स्फुरिष्यते ।
प्राबीण्यपुण्ये पदिकेऽनुगत्वरे किं वा प्रगल्भ्येत सलोप्त्रदस्युभिः? ॥४॥
मीमांस्यमानं जगदीश ! शासनं चेतो हरत्यामुखदुर्गमं तव ।
सञ्चर्व्यमाणो ह्यसकृन्न किं सतां पुष्णाति रागं खदिरः कटुर्मुखे? ॥५॥
सन्त्येव देवास्त्वमिह क्षितौ पुनः कल्याणकन्दः सुमनोमनोहरः ।
भूमीभृतस्ते कति नाऽश्मराशयः सैकः परं कश्चन काञ्चनाचलः ॥६॥
शान्तामुदात्तां च जिन ! त्वदाकृतिं दृष्ट्वाऽऽर्द्रतां कः कठिनोपि नो भजेत्? ।
मूर्त्या सुधास्निग्धतनोः कलानिधेर्निःष्यन्दमिन्दोर्दृषदोऽपि बिभ्रते ॥७॥
पादौ तवाऽऽसाद्य गुरो ! क्षमाभृतां चित्रं मनो मे न तृणाय मन्यते ।
उत्तुङ्गधात्रीध्रशृङ्गसङ्गतः सर्वं हि खर्वं मनुतेतरां न कः? ॥८॥
त्वद्गोः प्रबन्धे त्रिजगद्धितेऽप्यहो मोहव्यपोहो न भवाभिनन्दिनाम् ।
विश्वप्रकाशव्रतभाजि भास्करे किं मान्द्यमास्कन्दति कन्दरातमः? ॥९॥

ज्योतिर्मयान्याजतनौ जिन ! त्वयि प्राप्तेऽस्तु दूरे न तु दैवतं परम् ।
हस्तास्थितिं बिभ्रति रत्नकङ्कणे किं दर्पणेनाऽर्पितभस्मकान्तिना॥१०॥
यत् किञ्चिद्चुश्रुतुरं परेऽप्यसौ देवाधिदेव ! प्रभुता तव ध्रुवम् ।
सा स्वामिनः कापि किल प्रगल्भता सौभाग्यमायान्त्युपजीविनोऽपि यत्११
दुर्वारभावारिपराबुभूषया निर्मूलितं नाथ ! बलान्मनस्त्वया ।
आक्रम्य सम्यक्रप (?) णे यतः क्षितेः कौतस्कुती स्याद् द्विषतां समुन्नतिः १२
त्वत्पादपद्मद्वयसौरभोर्मयः कुर्वन्त्यकल्याणघटाविघट्टनम् ।
गन्धे हि वा केसरिणः प्रसृत्वरे स्युः कान्दिशीकाः किमु नाम न द्विपाः?१३
निःकाञ्चनत्वं कलयन्नपि प्रभो ! मध्यस्थभावेन मनो धिनोषि नः ।
दारिद्र्यमुद्रामुदरं दधतः क्षामोदरीणामधिकं न किं मुदे ? ॥१४॥
मूर्तिर्जिनेन्दो ! तव दारुणोष्मणः पीयूषवर्षेण पुनाति देहिनः ।
ज्वालाजटालांस्तपनोपमान्न किं ज्योत्स्नाम्भसा शीतलयत्यहो शशी १५
श्रेयः फलत्येव महाभयागमक्लान्तात्मनामप्यनुचिन्तनं तथा ।
मूढश्रुतानां हि निरीक्षणं क्षणात् किं नाम नामोघमहो रवेर्भवेत् ॥१६॥
सन्त्येव भूयांस्यधिदेवतान्यहो नैतानि तु त्वं जिन ! सर्वकामदः ।
भूयस्तरैः स्यात् तरुभिः स कल्पितः श्रीस्थूललक्षः किमु कल्पपादपः१७
हित्वा प्रभो ! त्वां प्रविजृम्भिवैभवं मुग्धः परं ध्यायति देवतां पराम् ।
सन्त्यज्य चिन्ताफलमीप्सितप्रदं सस्याधिदेवीं श्रयते कृषीवलः ॥१८॥
काङ्क्षामि लक्ष्मीमपि नान्यदैवतात् त्वत्तः समीहे जिन ! दुःस्थतामपि ।
स्याद्दुर्जनान्नेह महेभ्यता मुदे दारिद्र्यमुद्रापि शिवाय सज्जनात्॥१९॥
लोकोत्तरः कोऽप्यसि देवदेव ! तत् कस्ते महिम्नः कलने प्रगल्भताम् ।
को वा दवीयःस्थमहामहीधरोत्सेधं परिच्छेत्तुमतुच्छसाहसः ॥२०॥

प्रौढप्रतापोम्मभृता प्रभो ! त्वया मिथ्यादृशां कापि कला व्यलीयत ।
उद्दामधाम्ना हि निदाघभानुना दीर्घं न नीहारशिलावतिष्ठते ॥२१॥
त्वां देव! सन्त्यज्य कलौ जनोऽन्यगान्मुण्डावलीमण्डनमन्यदैवतम् ।
प्रायो रजःपर्वणि भूतिराजितं के नैव राजानमनुव्रजन्ति वा ॥ २२ ॥
रागो गलत्येव मनोगतः सतां नीरागवैराग्यरसोक्तिभिस्तव ।
विस्रंसमेवाश्रयते यदैन्दवैः शेफालिकानां कुसुमोत्करः करैः ॥ २३ ॥
मौलौ तवाऽयं शमधातुवादिनः फुल्लत्फणास्फारमणीरुचारुण' ।
विश्वस्य कल्याणकृते प्रकल्पते स्यान्नागरङ्गो हि महार्थसिद्धिकृत् ॥२४॥
स्याद्वादमुद्राभ्युदयाद्भुतप्रदं लोकेश्वर ! त्वं नयवादमादिशः ।
न्याय्यस्थितिं बिभ्रति वा प्रजापतौ किं दुर्लभा स्याज्जयवैजयन्तिका ? २५
त्वं पालयस्येव विलीनमत्सर' स्वामिन् ! विपक्षादपि संसृतं जनम् ।
निश्छद्मसद्म प्रणयी महाशयैः पुत्रोऽपि शत्रोरपि रक्ष्यतेऽथवा ॥२६ ॥
कामान् सदा ध्यानवतां फलत्यहो श्रीपार्श्वनामस्मरणादरस्तव ।
यत् सिद्धमन्त्रेण समस्तसिद्धयः प्रादुर्भवन्तीह कुतूहलं न तत् ॥२७॥
त्वद्वीक्षणेन क्षपिते रजस्यहो व्यञ्जन्ति बाष्पं प्रमदस्पृशां दृशः ।
अभ्युद्धृते धूलिभिरेव हन्ति किं न श्रोतसां रौक्तभूमयः पय. ॥२८॥
ज्योतिर्मयत्व हरसे हृदि स्फुरन्नन्हाय मोहं खलु निर्मलात्मनाम् ।
बद्धास्पदो ह्यभ्रकमन्दिरोदरे दीपाङ्कुरः कुड्मलयत्यलं तम' ॥२९॥
उल्लङ्घयत्यापदमाश्रितः सुख त्वत्पादसेवारससुस्थमानस' ।
द्वैपं पय. प्राप्य पतिं हि यादसां सांयात्रिकः को न तरत्यनाकुलम् ॥३०॥
कारुण्यपीयूषपयःस्पृशा दृशा सम्भावय त्वं शठमप्यमु जनम् ।
वात्सल्यवाच्छिल्यनिधे! प्रसीद मे न स्यात् कुमाता हि भवेत् कुजातकम् ३१

भवक्लेशावेशाङ्कुश ! विशदलोकंपृणगुण—
कृपासिन्धोरन्यं क इव जिन ! जागर्त्ति भवतः ।
स्फुरद्भीष्मग्रीष्म'ग्लपितजगतां कालजलदो
विदम्भप्रारम्भः स परमगदङ्कारमहिमा ॥ ३२ ॥

[५७]

श्रीयुगादिदेवद्वात्रिंशिका.

युगादिदेवाय युगादियोगिने युगादिराजाय युगादिशिल्पिने ।
अपारसंसारपयोधिसेतवे नमो नमस्ते जिन ! मुक्तिहेतवे ॥ १ ॥
अलोकमाक्रामति यः सलीलया विशीर्णसीमार्गलमेकझम्पया ।
स एव ते वृत्तविशेषवर्णनाविधानसंरम्भपरः परं नरः ॥ २ ॥
बलिं व्रजामः कतिशः स्वयं वयं सुमेधसस्तस्य महेश ! वेधसः ।
भवद्गुणग्रामसमृद्धिशंसिनीं चकार वाणीं विदुषां मुखेषु यः ॥३॥
अजानतां भेदमुपर्वुधांभसोः स्वयं स येषामभवद् भवान् गुरुः ।
अशेषसम्पत्तिविलाससम्पदां त्रिसन्ध्यमेषामहमानतस्त्रिधा ॥ ४ ॥
इमामशेषां प्रविभज्य काश्यपीं यथायथं पुत्रशताय कल्पयन् ।
चिघातुकामो विषयोपसंहृतिं व्यधत्त भूम्ना विषयान् कथं भवान्॥५॥
बभूव नैकोऽपि समुद्रमाश्रयन्नमुं प्रचेताश्च्युतपाशवैशसः ।
भवन्तमाराध्य समुद्रशेखरं पुनर्विपाशाः कति न प्रचेतसः ॥ ६ ॥
नमोऽस्तु तस्मै भुवनोपकारिणे मनःप्रयत्नाय यथाप्रवृत्तये ।
सदाऽप्यनासादिततत्त्वविप्रुषो यतस्तवोक्तं स्पृहयन्ति जन्तवः ॥७॥

तपोभिरुग्रैः करणोपरोधनैरकृत्रिमैराढधतस्तव स्थितिम् ।
विपश्चितः के न भवन्ति हेतुना सचेतसोऽपि प्रविलीनचेतसः॥८॥
तमःप्रणष्टामलदृष्टिवर्त्मनि प्रवद्धमिवे (?) प्रभवद्भि कर्मणि ।
रवेरिवोन्मीलितभाववैभवस्तवावतारं जिन ! भारतेऽभवत् ॥९॥
तवांघ्रिसेवारसिकैः कुटुम्बितामिह प्रपन्नैरवनौ सुरासुरैः ।
कृताश्चिरं यामिकमात्रदेहिनो (त) रसातलस्वर्गनिवासिनो ग्रहाः॥१०॥
अमुं प्रमथ्नन्ति न ये जटाविलं तवाब्धमन्थेन भवोदधिं बुधाः
भवन्ति सर्वेन्द्रियशान्तिवेधसो न ते नवीनाऽमृतसम्पदां पदम्॥११॥
निवासमर्हन्ति न ये महोदधे (?) मलीमसा मुक्तिपुरे वपुःस्पृशः ।
कृता भवग्रामतलेषु ते त्वया विपन्नृपाणां करदाः कुटुम्बिनः ॥१२॥
महांहसां दुर्नयशूरचेतसां विमोहमूर्छालुदृशां च मादृशाम् ।
शरण्य ! को नाम सकर्णमानसो ध्रुवं त्वदन्यः शरणं भवे भवेत् ?॥१३॥
बृहत् किञ्चिद् गगनाङ्गणात् परं न चाऽपरं मुक्तिपदात् प्रियङ्करम् ।
न बीजमन्यद् व्यसनस्य कामतः परो न कश्चिद् भवतो यथार्थवाक् १४
अहंयवो ये किल रोषतोषजैः परे प्रबन्धै रिपुमित्रवर्द्धिभिः ।
उपासितैस्तैर्मनसापि मादृशाश्चिरं त्रपन्ते तव किङ्करा अपि ॥१५॥
वसुन्धरामप्यनुवर्ततां नृपार्चिता भवन्तु शास्त्रैरपि सन्तु विश्रुताः ।
मुखोन्मुखे चेत् पथि सोत्सवाः परे तदा भुजिष्यैस्तव मादृशैर्जितम्१६
अखण्डिताखण्डलवन्दितश्रिया त्वया त्यजन्तः सह साम्यविप्लवम्।
सुधामयीं तामपि मुक्तिभूमिकां मनीषिणो न स्पृहयन्ति चेतसि॥१७॥
त्रिलोकरक्षाभिरिहाभिमन्त्रितः प्रियङ्कराभिस्तव सूक्तिपङ्क्तिभिः ।
दृढानुबन्धैरपुनर्महं ग्रहैश्चिरं गृहीतोऽपि न कोऽपि मुच्यते ॥१८॥

मतं विहाय स्पृहयन्ति ये श्रियं भजन्ति ते पूज्यतमां परे दशाम् ।
त्वया पुनर्देव ! विमुञ्चतां मतं स्थितिः प्रक्लृप्ता मलिनानुरूपिणी॥१९॥
तदेव नास्त्यस्ति तदेव चेत्ययं चलाचलस्ते वचनस्य डम्बरः ।
शिवाय कस्याप्यशिवाय कस्यचिन् मुदेऽथ कस्याप्यमुदेऽथ कस्यचित्२०
अमुत्र यत् किञ्चिदचिन्त्यवैभवं सनातनं शर्म न तत्र साक्षिणः ।
इहापि गर्व्हस्तव देव ! वर्त्मना भवत्यवाच्यस्य न भाजनं जनः ॥२१॥
गुणैकरूपा गमभङ्गशालिनी चकास्ति येयं तव वाक्यवागुरा ।
स एव दूरं विनियन्त्र्यते न या य एव बन्धैरचिराय मुच्यते ॥२२॥
प्रसीद सीदन्तममुं जगज्जनं नियोजय क्वापि महार्थकर्मणि ।
क्षमाभृति त्वय्यपि शासति प्रजामजातदैन्याः कथमीश ! नाङ्गिनः ॥
क्रतुक्रियाभिर्विषयोपदेशनां निशम्य वाचो हृदयङ्गमा जनः ।
विरोधिनीर्वैषयिकस्य शर्मणः क एव ते सूक्ष्मगिरोऽनुरुध्यते ॥२४॥
विश्रृङ्खलैर्योऽमृतपोऽपि लज्जते प्रियाप्रणामप्रमुखैर्विकर्मभिः ।
परां परेतैरपि यान्ति पूज्यतामहो विमोहान्धलमानसं जगत् ॥२५॥
प्रसादमासाद्य कुतोऽर्थिनो जनः स लाघवोऽपि ध्रुवमेत्य गौरवम् ।
तव प्रासादा (न्) न पुनर्मुहुर्मुहुः स गौरवोऽप्यञ्चति लाघवं परम्२६
अकल्पवृक्षा विबुधप्ररोहिणी विशीर्णदोषा गुरुराजराजिनी ।
समुत्थितज्योतिरकृष्णवर्त्मिका त्वयि प्रभो ! सारतभूरभूदियम्॥२७॥
शुभाशुभं बाह्यमथान्तरं भवत्प्रणीतसंवादि विलोकयन्नपि ।
प्रशान्तिवन्ध्यैर्महिलाभिरुक्तिभिः प्रतार्यते पश्य परैः कथं जनः॥२८॥
सतां न तत् कौतुकमस्तु विप्लुते यदेष भूयांस्तव गौरवोदयः ।
कृपाद्विषः कामजुषः परां परे यदञ्चितिं यान्ति तदेव कौतुकम्॥२९॥

पद्मनि चाङ्गनि कियन्ति कुर्महे महेश ! युष्माकमपारसम्पदाम् ।
विना न यः शर्म सतां सदोदयं वचोभिरेभिः किल किं न पूर्यते॥३०॥
विघटय कलुषाणि मुर्भुवःस्वर्घटय घटां शिवसम्पदामपाराम् ।
उपनय गुरुकर्म्ममर्म्मभेदं नय भवभीतिमसम्भवामवस्थाम् ॥३१॥
माहात्म्यं तव परिमातुमीहते य' सख्यातुं जगदणुसञ्चयं स लोलः।
साफल्यं तदपि सुमेधस. स्ववाचामाधातुं विदधति ते गुणप्रशस्तिम्३२

तां पुण्यपापजयिनीं कनकाभिराम-
चन्द्रांशुपुञ्जविशदामधिगम्य भूमिम् ।
आत्यन्तिकीमनुभवामि यथा मुदं मे
श्रीनाभिनन्दन ! तथा प्रथय प्रसादम् ॥ ३३ ॥

श्रीशीलवर्द्धनगणियोग्य स. १५९९॥

(५८]

शान्ति-द्वात्रिंशिका.

(अपूर्णा)

सदोदितानन्दमनन्तदर्शनं निरन्तरालोकमशोकविस्मयम् ।
अवैरसौहार्दमपुण्यकन्मयं स्मरामि शान्तिं दुरितोपशान्तये ॥ १ ॥
शुभाशुभान्तःकरणैकसाक्षिणे जगद्विपत्तिप्रतिघातकाङ्क्षिणे ।
यथार्थबोध [प्रविधान] वेधसे नमोऽस्तु ते तीर्णभवार्णवाम्भसे॥२॥

क्लमानुविद्धेषु मिदेलिमेषु च स्पृहा कुतो वैषयिकेषु कर्मसु ।
भवद्वचःप्रीतिविलीत (न)चेतसः पदे परेऽपि क्रमशो विराशिषः ॥३॥
यदि प्रभावो व्यसनापशान्तये विचेतनानामुपलास्थिवीरुधाम् ।
अनश्वरज्ञानमयस्य किं ततो न ते प्रभावः प्रभविष्णुरापदः[1] ॥४॥
कुतीर्थिनां क्वापि कृतार्चि(र्थि)ता गिरः क्वचित्तु जीवानुविघातपिच्छिलाः।
त्रिलोकलोकाभयदानदीक्षिता जिनेन्द्र ! सर्वत्र तु सूक्तयस्तव ॥५॥
प्रतीपमेतां भवकृत्यनिम्नगां विगाढुमाजीवितवृत्ति यः क्षमः ।
प्रवेगतीव्रामवसानशीतलां स एव वीर्थां तव यातुमर्हति ॥ ६ ॥
गिरं परेषां भवतन्त्रसूत्रणीं कृताञ्जलिः को न शृणोति सोत्सवः ।
वचः पुनस्ते भवतन्त्रसूदनं सकामधीरुद्विजते ततस्ततः ॥ ७ ॥
न विस्मयोऽसौ यदमी सुधाभुजो भुजिष्यतां यान्ति नदीष्णचेतसः।
स विस्मयो यद्विनमन्ति ते स्वयं विवेकदुःस्था अपि मेदिनीरुहः॥८॥
विसम्पदो ये सरुजश्च ये परैस्तिरस्कृता ये न च ये सुमेधसः ।
स्मृता न हास्यादपि नाथ ! तैर्भवत्पदद्वयी जातु युगान्तरेष्वपि॥९॥
न कौतुकं यद् भवतोऽपि शासनाद् गानाः पराञ्चो जगदीश ! कोटिशः
गरीयसी सा ननु भाग्यभूमिका यया त्वमीशो भगवानवाप्यसे॥१०॥
महौजसश्चेत् प्रलयप्रसादयोस्तथा सतां काममधीश्वराः परे।
अरोपतोपः परमार्थदृश्वनां त्वमेव देवः शिवकाङ्क्षिणां पुनः ॥११॥
प्रियाप्रणामश्रमखिन्नमौलयः परे क्व च त्वं क्व च वीतविप्लवः ।
भवन्निरासेन भवेच्छिवार्थिनस्तथापि तान् केचिदुपासते जडाः॥१२॥

---

१ भवच्छिदार्थिन

महर्द्धयो यस्य विषेण घूर्णिताः स्मरन्त्यकृत्यानि न ते हरादयः ।
अमुष्य कन्दर्पसदर्पभोगिनस्त्वमेव नाथ ! ध्रुवमाहितुण्डिकः ॥१३॥
कुटुम्बभाजां विषयार्त्तचेतसां कुतीर्थिनां वृत्तिमवेक्ष्य पेशलाम् ।
जनो जडः स्निह्यति कामकर्मसु क्रियां हि सर्वोऽप्यनुयाति शासितुः १४
ररक्ष पारापतमात्तसाध्वसं यदात्ममांसैर्नृपतिर्भवन् (?) भवान् ।
कृपालुतां ते भुवनेषु घोषयन्नयं न विश्राम्यति कीर्त्ति*डिण्डिमः॥१५॥
त्रिधानिरुद्धाखिलभूतविप्रियाक्रियासु वृत्तिर्यदि नाम दुष्करा ।
हितैषिणो नाथ ! मनीषिणः पथा तथापि ते मुक्तिपुरीं यियासवः १६
जिघांसितारं महितारमेकतो दृशाऽभिषिञ्चन् करुणार्द्रपक्ष्मणा ।
विशेषदृष्टिं स्वपरेषु हेलया प्रशासितारं जितवान् न किं भवान् ।१७
यमर्थयन्ते मखकल्मषैः परे शतक्रतुश्रीपरिरम्भणोत्सवम् ।
स एव ते वाक्यसुधासुमेधसां विभाति हालाहलतोऽपि दुस्सहः १८
अवाप्तनिर्वाणमतापनोदयं निरञ्जनं स्नेहनिरासभास्वरम् ।
प्रदीपमेकं जगतां विपश्चितः श्रयन्ति के त्वां न तमोजिघांसवः ॥१९॥
तपश्च तीव्रं विषमश्च संयमो द्वयं त्वया देव ! शिवाय पश्यता ।
कुशावलम्बेन शिवाधिरोहिणः परे कृताः कस्य न हास्यभूमयः॥२०॥
रहस्यधाम्नां विपदामथोर्म्मिभिर्न ये विषीदन्ति विगीतकर्मसु ।
अवाप्य ते त्वामपि देवदेवतं चिरं सहिष्यन्ति चतुर्गतिक्रमान् ॥२१॥
तव प्रणीतैरनुकूलमाचरन्निहैव लोकः शुभमश्नुते फलम् ।
तदप्यगाधैः स्थगिताः कुकर्मभिर्भवप्रतीपं विचरन्त्यमेधसः ॥२२॥

* दण्डम् ।

निषिद्धलोलाविहितार्थविद्विषोऽसमञ्जसज्ञानकरालचक्षुषः ।
उपेक्षिताश्चेद् भवताऽपि मादृशास्ततो भवेयुर्विपदां कुटुम्बिनः॥२३॥
प्रसाध्य ते शर्म हठेन देहिनो निकृत्य जिवातु जिनेन्द्र ! को न यः ।
पलाढमुख्यैः स्वपरौ सुखाध्वना तदप्यगाधं प्रतिलम्भितौ तमः ॥२४॥
इदं कृपापात्रमतल्लिका जगद् भवान् पुनर्विश्वकृपालुकुञ्जरः ॥
तदौचित्तीं स्वस्य परस्य चिन्तयन् प्रतिक्रियां कामपि कर्तुमर्हसि२५
तथा त्वया तत्त्वमधीश ! सूत्रितं यथा सुरश्रीरपि भाविविप्लवः ।
ततः श्रुतेर्वर्त्मनि भोगसाधने कियत् प्रवृत्तं ग्रहिलेन्द्रियं जगत् ॥२६॥
पराशयेभ्यः परभागवासिनः स्थितिक्रमाः सन्तु परेऽपि लक्षशः ।
अखण्डवृत्त्या वत तत्वपद्धतेर्जिनेन्द्र ! सन्तः कृपयैव विस्मिताः॥२७॥
नवं नवं धाम नवा नवा रुचिर्नवो नवो वैभवगौरवोदयः ।
तव प्रसाद प्रणयाञ्चितात्मनां नवं नवं शम नवा नवा रतिः ॥२८॥
कियद् यशो धाम कियत् कियन्मही रसात × × × ×

---

[५९]

भक्त्यतिशयद्वात्रिंशिका ।

एकातपत्रामिव शासनस्य लक्ष्मीं दधानः फणभृत्फणाभिः ।
आरूढ'जावालि'पुराद्रिहस्ती श्रियेऽस्तु वः पार्श्वजिनाधिराजः ॥१॥
सर्वज्ञ ! विज्ञप्यमिहास्ति यत्र वेदनातीत ! भवान्न वेद ।
तथापि माध्यस्थ्यमिदं त्वदीयं किमप्यहो मां मुखरीकरोति ॥ २ ॥

महीभृतोऽमुष्य महाप्रभावः प्रासादवर्यस्तिलकीभवंस्ते ।
नेत्रातिगे मेरुगिरौ व्यनक्ति युक्तं सुवर्णाचलराजलक्ष्मीम् ॥ ३ ॥
मात्राधिकश्रीर्भवता सनाथः प्रासाद एष प्रभुपार्श्वनाथ ! ।
सतां हृदि स्फूर्तिमियर्त्ति चेत्तदन्तः प्रविष्टस्तव स प्रसादः ॥ ४ ॥
त्वद्बिम्बरत्नाञ्चितचूलदण्डं नीलं नभश्छत्रमुपर्यवाप्य ।
व्यनक्तु साम्राज्यमयं जिनेश ! निःशेषशैलेषु सुवर्णभूभृत् ॥ ५ ॥
द्युलोकलक्ष्मीप्रणयं परत्र कल्याणमत्रापि च दातुकामः ।
शङ्के प्रभोऽभ्रंलिहचारुचूलं चामीकरक्ष्माधरमध्यरोहः ॥ ६ ॥
रक्षोरगासङ्गतिरङ्किताङ्गः प्रोत्सर्पदित्यद्भुतवृत्तभूमिः ।
त्रिलोकलक्ष्मीनिधिकुम्भशोभां बिभ्रत् प्रभो ! पार्श्व ! पुनासि विश्वम् ॥७॥
निरूपितं तावकमुल्यरूपं जायेत सिद्ध्यै खलु युक्तमेतत् ।
दृष्टा जिनेन्द्र ! प्रतिमापि यत्ते धत्ते परेषामुपकारमेषा ॥ ८ ॥
त्वं नन्दतात् पार्श्व ! चिरं शरण्यशिरोमणिः कश्चन यद्दधासि ।
जनस्य निःशेषभियां भियेव पलायनायोरगमुत्तमाङ्गे ॥ ९ ॥
श्रीपार्श्व ! पुन्नाग ! विपन्निरासव्रतं यदात्तं भवता पुराऽभूत् ।
अद्यापि जागर्त्ति तवाहतं तन्महाशया हि प्रतिपन्नसाराः ॥ १० ॥
जिनाधिनाथ ! प्रतिमा यथा ते कल्याणजन्माकरतां दधाति ।
चामीकराद्रिप्रतिमस्तथैष मन्येऽस्ति जावालिपुराचलोऽपि ॥ ११ ॥
सङ्क्रान्तसिद्धोज्ज्वलसंविदेव निष्पादितं सिद्धशिलादलेन ।
त्वदीयमेतज्जिनचन्द्र ! बिम्बं ज्योतिर्मयत्वेन चमत्करोति ॥ १२ ॥
श्रीअश्वसेनक्षितिभृत्कुमार ! सुवर्णधात्रीधरमौलिरत्न ! ।
अमोघवाचस्तव पार्थिवत्वं सम्प्रत्यनन्यप्रतिमं चकास्ति ॥ १३ ॥

वितन्वती कामपि कामपुष्टिं तुष्टिं नयन्ती कृतिनां मनांसि ।
त्वत्पादसेवादवथुं जिनेन्दो ! युक्तं निकृन्तत्यमृतैकहेतुः ॥ १४ ॥
दुःस्थात्मनोऽस्याः कलिकालसिन्धौ रूपान्तरेणोद्धरणे धरित्र्याः ।
जगत्पते ! श्रीपुरुषोत्तम ! त्वं गदाधरत्वं किरसीति युक्तम् ॥ १५ ॥
दुःकाललीलायितदुःस्थलोककल्याणसम्पत्तिपवित्रसत्रम् ।
सुवर्णगोत्रे तिलकः स कोऽपि सद्वृत्त ! भासम ! चिराय जीयाः ॥१६॥
कामान् निकामं तनुताज्जनानां पतिर्जिनानामविपन्नगाङ्गः ।
नावन्ध्यचक्षुर्मुदमाप वीक्ष्य यत्तीर्थलक्ष्मीमविपन्नगाङ्कः ॥ १७ ॥
कृतार्थतां नाथ ! समेत्य तावदशेषसत्त्वेषु वहत्युपेक्षाम् ।
त्वद्भक्तिकल्पद्रुमकन्दलीयं तदप्यहो यच्छति वाञ्छितानि ॥१८॥
एकातपत्रा जिन ! शासनश्रीर्जाताऽधुनेयं भवता जिनेश ! ।
तच्छायया स्वास्थ्यजुषां जनानां भवोऽस्तमभ्येतु स तापहेतुः ॥१९॥
रत्नार्चिरुन्मञ्जरिभङ्गियोगिफणौघपर्णं सुमनोचिताङ्गम् ।
गाङ्गेयभूभृद्भुवि सुप्रतिष्ठं श्रीपार्श्वकल्पद्रुममाश्रिताः स्मः ॥२०॥
देव ! त्वदीयं वदनं विलोक्य कृतार्थतां मेऽद्य दृशौ प्रपन्ने ।
धत्तः समस्तेन्द्रियमण्डलेऽपि बाष्पाभिषेकस्फुटराज्यलक्ष्मीम् ॥२१॥
सन्तापकेऽस्मिन् भवघर्मकाले तव प्रणामावसरे ममाद्य ।
भालस्थलेऽजायत भूरजोऽपि सत्कन्दलः पुण्यकदम्बशाखी ॥२२॥
त्रातस्तवाङ्घ्री शरणं श्रितस्य ममाङ्गतः सम्प्रति निःसरन्तु ।
धर्मार्पितं द्वारमवाप्य साक्षाद् भियाऽन्तरङ्गा इव कण्टकास्ते ॥२३॥
संस्नाप्य पञ्चामृतपूर्णकुम्भैर्भवन्तमभ्यर्चनमल्लिकाभिः ।
स्वामिन् ! मयात्मा विमलीकृतोऽयं चित्रं त्रिलोक्यां सुरभीकृतश्च॥२४॥

भवप्रभूतासुखसन्निपातकदर्थितस्य स्तुवतो भवन्तम् ।
भवागदङ्कार ! चिराय जिह्वा सुधामयीं मेऽद्य फलं दधाति ॥२५॥
आपीय कर्णाञ्जलिसम्पुटेन प्रभाववृत्तानि तवाद्भुतानि ।
करालखेलत्कलिकालदुःखक्लान्तं चिरान्निर्वृतिमेति चेतः ॥ २६ ॥
वैडूर्यरत्नाङ्कुरसोदराणि तवाङ्गवल्लिद्युतिडम्बराणि ।
विपच्चमूसंहरणैषिणो मे प्रयान्तु कालायसकङ्कटत्वम् ॥ २७ ॥
आज्ञेश्वरस्त्वं जगदेकनाथ ! विज्ञातनिःशेषमनोविशेषः ।
तवाज्ञया सन्मयि वर्त्तमाने गतावसादः किमु न प्रसादः ? ॥२८॥
श्रीअश्वसेनान्वयपूर्णचन्द्र ! विश्वैककारुण्यसुधासमुद्र ! ।
कुलप्रभुस्त्वं चिरसेवकोऽहं मयि प्रसादस्तव युज्यते तत् ॥ २९ ॥
महाप्रभावोऽसि महेश ! मह्यं प्रभावलेशं कमपि प्रयच्छ ।
त्वद्गर्भदासोऽहमिति प्रसिद्धिरन्योन्यलभ्या भुवने ममास्ताम् ॥३०॥
स्वामी त्वमेकः खलु मे जिनेश ! चिरेण वा सम्प्रति वा प्रसीद ।
तावत्त्वदीयाङ्घ्रिसरोजसेवा....रामलीनं हृदयं मदीयम् ॥ ३१ ॥
मामेकमेव व्यवसायसारमनन्तरायं दधतो द्विधापि ।
यत्किञ्चिदस्तीह तदस्तु नान्यदभ्यर्थये त्वां भुवनैकनाथ ! ॥३२॥

---

[६०]

प्रसादद्वात्रिंशिका ।

पायात् पार्श्वस्त्रिभुवनपतिर्यत्प्रसादोर्जितानां
निःसामान्यं स्फुरति परमप्रीतिहेतुः फलं तत् ।

धन्याः सिद्धिप्रणयिनिपुणा (?) नर्घ्यरत्नत्रिकात्मा
भावं लब्ध्वा दधति यदहो विश्वलोकाग्रभूपाम् ॥१॥
संसाराब्धौ प्रकृतिविषमावर्त्तदुर्दैगमूर्त्तौ
श्रेयः किञ्चित् क्वचन भविनां यत् कदाचित् कथञ्चित् ।
निःसन्देहं तदिह भुवनामेय ! वामेय ! देव !
त्वत्पादाब्जप्रणयकणिकाक्रीडितानां विवर्त्तः ॥ २ ॥
संभेदेन प्रसृमरनिजस्रोतसां तीर्थभूताः
क्रीडापूताखिलवसुमतीमण्डलाः केऽप्यमोघाः ।
मोक्षाय स्युर्भुवि तनुभृतामाश्रितानां यदेषां
योगीश ! त्वच्चरणयुगलीपांशुसंसर्गलीलाः ॥ ३ ॥
यज्जिह्वाग्रोज्झितजललवासङ्गतः कुष्टशान्ति-
र्यन्मूत्राम्भःपरिमलतया हेमतामेति लोहम् ।
अक्षीणत्वं दधति निधयो यत्करन्यासयोगात्
त्वद्योगश्रीपरिचयमृते तादृशास्ते कथं स्युः ? ॥ ४ ॥
यद् गाहन्ते तरणिकिरणालम्बनेनाम्बराग्रं
यद्वापीस्वप्यसलिलजुषः क्ष्मातले सञ्चरन्ति ।
मध्येज्वालागहनदहनं यत् समाधिं दधन्ते
धन्याः केचित् तदखिलमदः खेलितं त्वत्प्रसत्तेः ॥ ५ ॥
अन्तःक्रीडाविपिनवसुधं बद्धकेलिक्रमो यत्
यत्सन्मुक्ताप्रकरमरजः पुष्पवर्षं दधानः ।
स्व.श्रीसङ्गं प्रथयति हरिः साप्सरः सन्निधान-
स्वामिन् ! सोऽयं लवणिमकणस्त्वत्पदद्वन्द्वभक्तेः ॥ ६ ॥

वृत्तैर्नोर्व्यां शशिमदमुखापीतशौर्योप्मणेव
क्ष्माभृद्वैरैरिव च कलितै स्वप्रतापाग्निना च ।
एकच्छत्रं विरचयति यत्कोऽपि मर्त्याधिपत्यं
सोऽयं वामातनुभव ! भवत्पादपद्मप्रसादः ॥ ७ ॥

गीतश्लोकः शशिशुचिगणोदश्चिरोमाञ्चसूचि-
स्यूतिक्रोडानिबिडतरदलत्कन्चुक पन्नगाभिः ।
यत्पातालं भुजगतिलकः शास्ति विश्वेश ! पार्श्व !
त्वत्पादाब्जद्वयपदलिमोल्लाससलीलायित तत् ॥ ८ ॥

यद्वैताढ्यं रजतवपुषं स्व यशोराशिमुच्चैः
पिण्डीभूतं किल चिलमते कोऽपि विद्याधरेन्द्रः ।
त्रैलोक्यश्रीतिलक ! भवतः स्मेरपादारविन्द-
द्वन्द्वासेवारसपरिणतेः स्फूर्जितं किञ्चिदेतत् ॥ ९ ॥

श्रृङ्गारस्याखिलरसमहाराज्यलक्ष्मीमिरुच्चै-
रभ्यर्च्यन्ते नयननलिनस्राविणीभिर्वधूभिः
केचिन्मर्त्या मदनजयिनो यन्महीमण्डपान्त
श्रीमत्पार्श्व ! स्फुरति भवतः सैष सेवाप्रभावः ॥ १० ॥

राज्यप्राप्तिक्षणसमुदितामन्दनान्दीनिनादैः
कर्णस्फोटादिव न वचनं श्रूयते कस्यचिद् यैः ।
भूपाः पुंसो यदिह सुधियां यान्ति वाग्वश्यतां ते-
ऽप्येष स्वामिंस्तव पदरजःसङ्गभङ्गैर्विलासः ॥ ११ ॥

गोष्ठीबन्धं विदधति मिथो निर्विरोधानुबन्धा-
स्त्वद्व्याख्यानाङ्गणधरणिषु प्राणिनो वैरिणोऽपि ।

तन्नाश्चर्यं जिन यदधिकं त्रिद्यतन्वन्निवास-
स्त्वान्ते पुंसि प्रमदविशदाश्रीख (श्च) वागीश्वरी च ॥१२॥
हेमक्ष्माभृत्तिलक ! तव यः प्रापितः पादनम्र-
स्तां कस्तूरीस्तबकरचनां मेचकाङ्गप्रभाभिः ।
व्यक्तं पीताम्बरमिव नरां कृष्णतां तं वहन्तं
प्रौढप्रेमासवपरवशाः संश्रयन्त्याशु लक्ष्मीः ॥ १२ ॥
शश्वन्नामाक्षरपरिचयश्वेतमासञ्चितस्ते
सेकः सत्यं स्फुरति परमः कामदः कोऽपि मन्त्रः ।
नव्यं केषामपि तदपि तं व्याकरोषि प्रतीमः
प्रीत्यै विद्यागतलिपिकरस्याहिभर्तुः श्रितस्य ॥ १४ ॥
साक्षात्कारः सकलजगतां स्याद् यतः केवलं त-
च्चक्षुः किञ्चिद्दिशति कृतिनां देव ! युष्मत्प्रसादः ।
अन्धानां तन्नियतविषयां दृष्टिसृष्टिं दधानः
केषामेष स्तवनवचसां गोचरे सञ्चरिष्णुः ॥ १५ ॥
मित्रीभावं भजति तपनः सौमनामेति दोषा-
धीशः शश्वद् भवति विलसन्मङ्गलश्रीः सवक्रः ।
सान्वर्थत्वं बुधगुरुगवी न त्यजत्येव मन्द-
स्थाना य स्यादिति जिन ! तवाऽनुग्रहे सद्ग्रहाः स्युः॥१६॥
भूताः स्यूताः स्वमनसि भिया राक्षसाः कातराक्षा
यक्षाः कक्षां दधति विधुरां स्युः पराचः पिशाचाः ।
दुःखप्रास्ते प्रशमपदवीपान्थतामावहन्ते
सेवाहेवाकिनि तव जने निर्विरामं जिनेश ! ॥ १७ ॥

श्रीवामेय ! त्वयि विहरति प्रौढरूढप्रभावे
प्रादक्षिण्यप्रवणगतयः पक्षिणः प्राग् बभूवुः ।
तत् किं चित्रं वससि हृदये त्वं यदीयेऽधुनापि
स्यादेतस्याऽध्वनि न शकुनप्रातिकूल्यं कदाचित् ॥१८॥

कारागारं विविशुरवशाः कण्ठपादप्रतिष्ठा-
माबिभ्राणाः कुपितनृपतौ शृङ्खलामायसीं ये ।
तां सौवर्णीं सपदि दधतस्ते निरीयुः करीन्द्र-
स्कन्धासीनास्तव जिनवर ! ध्यानबद्धावसानाः ॥ १९ ॥

मैत्रीं प्राप्य प्रसभमरुत्कम्पितां धूमकेतु-
र्यः स्वं तेजः प्रथयति समित्सङ्गलब्धाधिकश्रीः ।
पादन्यासं शिरसि तरसा ते नदीयेऽपि कुर्यु-
र्ये देव ! त्वाममृतमदुरं मानसे धारयन्ति ॥ २० ॥

स्वर्णक्षोणीधरवरगिरःशेखर ! श्रीजिनेन्द्र !
व्यक्तं सेयं परमहिमता काचिदुज्जृम्भते वः ।
पुंसां पादास्थितिसमुचिता यत्तडागापगाम्भः-
सम्भाराणां परमहिमता स्यादनुद्वेगहेतुः ॥ २१ ॥

दुर्वर्णत्वं दधदपि रसाविद्धनिःशेषधातु-
श्च्योतत्कुष्ठग्लपितवपुषां सिद्धनाथाऽधुनापि ।
सद्यः पिण्डं भवति विकसत्सौरभं यत्सुवर्ण
स्फूर्तिः कापि स्फुटमनघेस्त्वत्प्रसादौषधस्य ॥ २२ ॥

तन्वन्नामस्मरणवशलः प्राणिनां पोलभाजा-
मम्भोराशेर्जलभरभृतो लङ्घनं दुर्दिनेऽपि ।

नूनं नाथ! प्रथयसितरां सुप्रसन्नान्तरात्मा
संसाराब्धेरपि तटभुवः प्रापणे नैपुणत्वम् ॥ २३ ॥
सर्पद्दर्पोत्फणमभिसरन्नागलोकाधिराज-
स्फूर्जच्चूडाभरणधरणस्याज्ञयेव स्थिरात्मा ।
कालव्यालः स्थलकुवलयोल्लासलीलामुपैति
श्रीमत्पार्श्व ! त्रिभुवनपते ! त्वत्पदाम्भोजभाजाम् ॥ २४ ॥
कोपाटोपज्वलनजनितैरस्तैः स्फुलिङ्गैरिवोग्रै-
रस्त्राणां पातैः कृतदवथुभिर्भिल्लसैन्यैर्निरुद्धे ।
अम्भःप्राप्तिर्यदि भयभवस्वेदभूर्यत्र सत्रं
दिष्ट्या युष्मच्चरणशरणास्ते लघूल्लङ्घयन्ति ॥ २५ ॥
स्थानेवार....मजजिन ! कृपारतन्द्रपीयूषवृष्ट्या
दृष्ट्या दिष्ट्या तव नृपतयस्तापनिर्वापमापुः ।
यस्मादेषां समुदयिसमित्सङ्गमैरुग्मलश्री-
वैरिव्रातः प्रकटदहनः शान्तिमाशु प्रपन्नः ॥ २६ ॥
मूर्तं तेजः प्रकटयति यः केसरैः स्वैः कडारैः
किञ्च स्वीयं यश इव नखैर्मुक्तमुक्ताफलौघैः ।
विख्यातारिद्विरदविजयः सोऽपि राजा मृगाणां
न स्याच्चित्रार्पित इव भिया जाग्रति त्वत्प्रतापे ॥ २७ ॥
स्फूर्जद्गर्जिः स्फुटमदपयोवृष्टिभृच्चीनपिष्ट-
व्यासक्रीडानिबिडतमतडिद्दन्तवल्गद्बलाकः ।
मत्तव्यालः प्रलयसमयाम्भोदमूर्त्यन्तरश्री-
स्तं त्वद्ध्यानाङ्कुशितमनसां स्यात्कृतातङ्कपङ्कः ॥ २८ ॥

सङ्ग्रामाब्धिं प्रबलविलसद्वाहिनीसन्निपातो-
यत्कीलालाकुलितसकलप्राणिवर्गं क्षणेन ।
निर्मथ्यान्तः सपदि बलिना भूभृता बाहुनैव
श्रीकान्तत्वं दधति कति न त्वत्प्रसादामृताशाः ॥ २९ ॥

प्रौढोत्पाता अपि विदधते .क्षमाकम्पनाशा-
शोषप्रायाः प्रशममचिरा ..राष्ट्रेषु तेषाम् ।
ये निःस्यन्दीकृतनिजहृदा निःप्रकम्पक्षमं त्वा-
मासावल्लीस्तवकनघनं निर्विरामं स्मरन्ति ॥ ३० ॥

स्फूर्त्तिं बिभ्रत् परशुभरतो भद्रकुम्भाधिकश्री-
र्विघ्नश्रेणीहरणनिपुण. कोऽपि देवोऽयमेकः ।
श्रेयः कर्मोद्गमसमुचितारम्भसरम्भभाज-
स्तद् भोरेनं गमयतितमां निष्प्रमादं प्रसादम् ॥ ३१ ॥

भाले कृत्वाञ्जलिमुकुलितं सोऽहमभ्यर्थये त्वां
तृष्णार्त्तं या कथयतु जनो मामथो न्यस्ततृष्णम् ।
यद् यत् किञ्चिज्जगति परमानन्दसम्पत्तिकन्द-
स्तत्तन्मह्यं वितर वितर त्वं प्रसीद प्रसीद ॥ ३२ ॥

. [६१]

॥ ॰, षोडशिकाः

साधारणजिनस्तवाः।

सकलसमयोपबृंहकसमयस्थितिजन्तुमखिलतुल्यगिरं ।
गतपापं गतपुण्यं पुण्यकृते जिनपतिं स्तौमि ॥ १ ॥

दुरितानि हरसि जनयसि भद्राणि तनोषि मङ्क्षु दिक्षु यशः ।
किमपरमुपनयसि शिवं त्वमेव जिन ! दृष्टमात्रोऽपि ॥ २ ॥
नृत्यत्पुरन्दरवधूसिन्दूरपरागपिञ्जरदिगन्तम् ।
तव समवसरणमशरणशरणं शङ्केऽस्मि न गतोऽहम् ॥ ३ ॥
अपविस्मयविगतस्मयविश्वत्रयरूपदर्शनादर्श ! ।
गिरमिव सर्वपथीनां न दृष्टवानस्मि तव मूर्त्तिम् ॥ ४ ॥
पुरुहूतपाणिसञ्चार्यमाणकनकाम्बुजाङ्कविश्रान्ता ।
न भुवि न वियति गतिर्या तव समजनि सा न मे साक्षात् ॥५॥
तव पथि वितमसि विरजसि सच्छाये साम्प्रते महासरले ।
अपरपक्षाधिगमकरे कृतवानहमीश ! नास्मि पदम् ॥ ६ ॥
आजन्मरुचां रुचिधामगुरुतिरस्कारसारभारस्वनिः ।
दुःखग्रामकुटुम्बी त्रातस्तेनाऽस्म्यहं जातः ॥ ७ ॥
लङ्घयति यस्तवाज्ञामात्मन्ययमीश ! वैरमुद्वहति ।
यः स्वात्मन्यपि वैरी कृपालुरन्येषु स कथं स्यात् ? ॥ ८ ॥
लक्ष्मीप्रभवे पुरुषोत्तमाश्रये सत्वधाम्नि निस्ताघे ।
यस्तव समयोदन्वति मज्जति स परं व्रजति पारम् ॥ ९ ॥
जम्भारिचक्रकृतसेव ! देवदेवस्त्वमेव खलु विदुषाम् ।
ये पुनरपरे देवास्ते देवाः कश्मलमतीनाम् ॥ १० ॥
तव वचनसुधारसपानपावनीभूतकर्णपथकुहरः ।
कलुषविषगर्भिताभिर्मुह्यति को वाग्भिरपरेषाम् ॥ ११ ॥
अमरासुरनरलक्ष्मीः सौभाग्यं वहति तावदेवेयम् ।
भवदुपदेशसकर्णैर्न वीक्ष्यते चापलं यावत् ॥ १२ ॥

विषयविषचूर्णनाबेगभङ्गुरस्तुत्यकृत्यमार्गणाम् ।
अमृतप्रवेशकुशलं तव शासनमेव जाङ्गुलिकः ॥ १३ ॥
अभवनिरस्तु शिवस्य स्वर्गस्य क्ष्माश्रियश्च नित्यमपि ।
यदि भवति भवति तुष्टे स्वातन्त्र्यं मे सदा भवतु ॥ १४ ॥
अर्हन्ननन्तसुख ! शाश्वतिकावलोक !
विश्वोपकारिकरुणागृह ! मुक्तिनाथ ! ।
निःक्लेश ! निर्मम ! निरामय ! निःस्वभाव !
देवाधिदेव ! कृतसेव ! नमो नमस्ते ॥ १५ ॥
भवसङ्क्लेशसन्तप्तारम चन्द्रांशुरोचिषि ।
प्रसीद यच्छ संवासं तस्यां मे निर्वृतिक्षितौ ॥ १६ ॥

---

[६२]

अनास्पद ! मनोवाचामिन्द्रियाणामगोचर ! ।
श्रद्धाविशुद्धिविज्ञेय ! श्रीमन्नर्हन् ! नमोऽस्तु ते ॥ १ ॥
पात्रं न वाचां सद्रूपं यत् पात्रं तदसत् पुनः ।
अवास्तवात् ततः सर्वे संस्तवास्त्वयि वस्तुतः ॥ २ ॥
सामान्यात्मा विशेषात्मा सर्वश्चेद् वस्तुविस्तरः ।
अन्यगीर्भ्यः किमेकान्तविशिष्टा भवतो गिरः ॥ ३ ॥
कस्यचित्रागदङ्कारस्तागरास्य भवानपि ।
उलूकलोचनस्यस्य तिमिरस्येव भानुमान् ॥ ४ ॥
त्वयि श्रद्धोद्यमाभाव ! जानन्त्यासानि भव्यताम् ।
कुतः सौदामिनी वारिवाहवन्ध्ये विहायसि ? ॥ ५ ॥

तस्यावश्यं पुरो मुक्तिर्योऽध्वनीनस्तवाध्वनि ।
वृष्टौ प्रकाशमानस्य तिग्मांशोरिव कार्मुकम् ॥ ६ ॥
सद्यः पुष्यन्ति ये योषित्पादघातमहोत्सवैः ।
अशोकगोत्रिणो देवास्ते पुरस्ते तृणं तृणम् ॥ ७ ॥
मञ्जुसिञ्जानमञ्जीरं निःस्वनद्भुजकङ्कणम् ।
अग्रतस्ते शचीलास्यं दृश्यं धन्यस्य कस्यचित् ॥ ८ ॥
स श्लाघ्यस्तुम्बुरोर्वीणाप्रपञ्चस्वरसञ्चयः ।
त्वद्गुणाद्घोषणोत्कण्ठैर्योगीन्द्रैरपि यः स्तुतः ॥ ९ ॥
कर्ममर्मभिदि श्राद्धो यः स्याल्लालाटिकस्त्वयि ।
असौ जायेत विश्वश्रीवक्त्राम्भोजललाटिका ॥ १० ॥
भवतोऽचिन्त्यतेजांसि वचांसि सहजान्यपि ।
यथाधरं यथाम्भांसि परिणाममुपासते ॥ ११ ॥
सा ते सचेतसः कस्य विस्मयाय न जायते ।
अवाचः कुर्वती वाणी गतिश्च भुवि कण्टकान् ॥ १२ ॥
त्वत्प्रणामकिणश्रेण्या भालमूर्यस्य सिध्मला ।
दन्तुरा शक्रकोटीरमणिस्तस्याङ्घ्रिपीठिकाः ॥ १३ ॥
हास्यादपि भवत्पादाः क्वापि तैर्वीक्षिता ध्रुवम् ।
दुर्नयैकनिषण्णानामपि येषां शुभोदयः ॥ १४ ॥
तवाङ्घ्रिनखरज्योत्स्नाशिखाचूडालमूर्धसु ।
जह्यालोत्कण्ठवैयात्यात् कामुकी मुक्तिकामिनी ॥ १५ ॥
स्वामिन्ननन्तफलकल्पतरो ! ऽभिराम–
चन्द्रावदातचरिताञ्चितविश्वचक्र ! ।

अक्रस्तुताङ्घ्रिसरसीरुह ! दुःस्थसार्थे
देव ! प्रसीद करुणाङ्कुर देहि दृष्टिम् ॥ २६ ॥

[६३]

अनन्तदर्शनज्ञानसुखवीर्यमविस्मयम् ।
अशोकहर्षाप्रत्यूहकल्याणं संस्तुवे जिनम् ॥ १ ॥
रजो हरन्तु ते धर्मदेशनासरितः सताम् ।
मज्जन्नपि जनो यासु न जाड्यमधिगच्छति ॥ २ ॥
त्वत्पादपाटलज्योतिःकडारकबरीजुषि ।
नम्राणां मांसला मूर्ध्नि कटाक्षा निर्वृतिश्रियः ॥ ३ ॥
लघुस्त्वदविना देव ! भवाम्भोधिर्महानपि ।
सर्वज्ञसविदो व्योम निरन्तमपि मुष्टिगम् ॥ ४ ॥
असान्तापिकसिद्धान्तविदुचन्दकितश्रुतिः ।
हिंसापिच्छलवेदोक्तिशूनां को नाम संस्पृशेत् ? ॥ ५ ॥
विसारिसौरभोल्लासमिलितालिकुलास्तृतः ।
दिव्यपुण्योपहारस्ते पञ्चवर्णोऽपि मेचकः ॥ ६ ॥
पुरस्ते भान्ति विश्वस्य वन्दारोः प्रति यातनाः ।
देशनां श्रोतुमायाताः पातालादिव नारकाः ॥ ७ ॥
विबुधाध्वन्यपि प्राप्ता ये नीचगतयो जनाः ।
ते प्रयान्त्येव पातालं नाथ ! पाथो यथाभ्रजम् ॥ ८ ॥
आदिर्गेगाऽपि निःशेषदोषकाननलाविना ।
ब्रह्मादीनामशेषाणां त्वया मूर्ध्नि कृतं पदम् ॥ ९ ॥

अवश्वीनो भवाम्भोधिसमुत्तारस्त्वदङ्घ्रिनाम् ।
अद्यप्रातीनमेवेशं सिद्धिसौधाधिरोहणम् ॥ १० ॥
वैहासिकः कथं न स्यादसौ निर्वाणकुट्टिमे ।
यः स्याद् भवद्गुणोद्घोषवाचाटश्राद्धकर्मभिः ॥ ११ ॥
निर्धूनकिन्नरीगीतगन्धारग्रामसौरभैः ।
मेरीमुखोदरोद्गीर्णैर्व्याकुल्याशानि भाङ्कृतैः ॥ १२ ॥
प्रचलच्चामरोद्धुद्रगन्धवाहविगृह्वचैः ।
धौतदिग्गजगण्डाङ्कदानाम्भांसि जलोर्म्मिभिः ॥ १३ ॥
चारीप्रचारनिर्घातपतद्भिः शैलसानुभिः ।
कम्पमानावनीव्यग्रनागराजशिरांसि च ॥ १४ ॥
त्वज्जन्म मज्जनारम्भसंरम्भोत्कर्षहर्षणैः ।
हरन्तु डिम्बषण्डानि ताण्डवानि बलद्विषः ॥ १५ ॥
स्वामिन्ननन्तफलकल्पतरो ! ऽभिराम–
चन्द्रावदातचरिताञ्चितविश्वचक्र ! ।
शक्रस्तुताङ्घ्रिसरसीरुह ! दुःस्थसार्थे
देव ! प्रसीद करुणां कुरु देहि दृष्टिम् ॥ १६ ॥

---

[६४]

अर्हते देवदेवाय जीर्णसंसारहेतवे ।
पर्यमाशेषकृत्याय ज्योतिर्मात्रात्मने नमः ॥ १ ॥
वन्दारुशक्रकोटीररत्नच्छायाच्छटाच्छिदः ।
तमो मुष्णन्तु विश्वस्य भवत्पादनखांशवः ॥ २ ॥

तव क्रमनखादर्शरङ्गोत्सङ्गाप्रनर्त्तकीम् ।
स्वस्य पश्यन्ति ये मूर्तिं कस्यास्ते नास्पदं श्रियः ॥ ३ ॥
विशीर्णाशेपदोपस्य कामाहङ्कारहारिणः ।
भवता देवदेवोऽस्तु को नामैकधुरः पुरः ॥ ४ ॥
पथा तवापि गच्छन्तः सारम्भा यान्ति दुर्गतिम् ।
यादांस्यपि जिनाधीश ! दह्यन्ते जातवेदसा ॥ ५ ॥
स्वयम्भुशम्भुवैकुण्ठैः शिल्पनाट्यच्छलोद्भटैः ।
यदा क्षिप्तमिदं विश्वमर्वाक्दृष्टि तदौचिती ॥ ६ ॥
हर्षाश्रुक्षालिता दृष्टिर्या न पश्यति ते मुखम् ।
सा पश्यति मदोत्तानचक्षुषां विद्विषां क्रमौ ॥ ७ ॥
त्वदुक्तत्त्वयोग्यायामलङ्कर्मीणचेतसाम् ।
किमस्मिन्न पडक्षीणं त्रिलोकेऽस्तु सुमेधसः ॥ ८ ॥
तेजस्तेषां यशस्तेषां तेषां गौरवडम्बरम् ।
स्वर्गस्तेषां शिवं तेषां येषां त्वयि मनो रतम् ॥ ९ ॥
तव प्रसादैरानन्दं जिघृक्षोः स्थावरं परम् ।
यायावरेषु कः कामोद्यावाक्ष्माजन्मशर्मसु ॥ १० ॥
भवद्वाक्यसुधासारैः कर्णाः पूर्णा न ये मुहुः ।
आकस्मिकरुपो मन्तुस्ते पूर्यन्ते वचोविषैः ॥ ११ ॥
कामव्यालविषोच्छालमूर्छालमनसां नृणाम् ।
नरेन्द्रवृन्दवन्द्याङ्घ्रिर्भवानेवाहितुण्डिकः ॥ १२ ॥
यादसामिव पाथांसि स्वर्गो दिविषदामिव ।
विश्वम्भरेव मर्त्यानां विरतेरिव मर्त्यता ॥ १३ ॥

सुखानामिव सन्तोषो दुःकीर्तेरिव दुर्णयः ।
आत्मैव पुण्यपापानां प्रशमस्येव संवरः ॥ १४ ॥
प्रेष्यतेव महाधीनामारम्भ इव दुर्गतिः ।
क्षेत्रं त्वमेव देवेश ! सर्वज्ञ ! ज्ञानसम्पदः ॥ १५ ॥
स्वामिन्ननन्तफलकल्पतरो ! ऽभिराम–
चन्द्रावदातचरिताञ्चितविश्वचक्र ! ।
शक्रस्तुताङ्घ्रिसरसीरुह ! दुःस्थसार्थे
देव ! प्रसीद करुणां कुरु देहि दृष्टिम् ॥ १६ ॥

---

[६९]

आनन्दमर्हतः पादास्ते देयासुरनश्वरम् ।
ये नखेन्दुप्रभाजालैः कुर्वन्ति वितमो जगत् ॥ १ ॥
विद्वानपि यथा हास्यः परकाव्यैः कविर्भवन् ।
तथा भक्तोऽप्यहं स्तोत्रं पात्रं कुर्वन् भवद्गुणान् ॥ २ ॥
त्वद्वाक्यश्रवणादेव देव ! भ्रश्यन्ति दुर्ग्रहाः ।
धूमरीशीकरासिक्ता माकन्दमुकुरा इव ॥ ३ ॥
द्विपोऽपि गमयत्येव त्वन्मूर्त्तिः सौहृदं क्षणम् ।
पिचुमन्दफलानीव पाकः कामधुरं रसम् ॥ ४ ॥
शतपत्रपुष्पाणीव वचसा शिशिरेण ते ।
द्विपतामपि चेतांसि रक्तिमानमुपासते ॥ ५ ॥
ऊर्ध्वं प्राप्याऽपि ते (मं)स्थानं ये न निश्चलवृत्तयः ।
पातालं ते प्रयास्यन्ति पादा वटतरोरिव ६ ॥

क्षेमङ्करा भद्रकरास्तव पादाः प्रियङ्कराः ।
सर्वङ्कषा विपत्तीनां किञ्च नाडिन्धमा द्विषाम् ॥ ७ ॥

प्राप्तः कुतीर्थिनां चण्डजाड्यपिण्डाल्पमेधसाम् ।
वचांस्यवास्तवान्येव रागद्वेषजुषामिव ॥ ८ ॥

वराकः किमलम्भूष्णुर्विज्ञातुं तां भवद्गवीम् ।
यां श्रुत्वा स्वर्गनाथोऽपि भिक्षुकल्पाय सोत्सवः ॥ ९ ॥

निर्वाणविमुखा हिंस्राः सर्वज्ञज्ञानविद्विषः ।
श्रुतयोऽपि प्रमाणं चेज्जितं देव ! तदांहसा ॥ १० ॥

कुतीर्थिनां स्तवेन स्यात् कृपालुरपि निष्कृपः ।
अम्भांस्यपि दहन्त्येव देव ! पावकसङ्गमात् ॥ ११ ॥

स मेघः पुष्करावर्त्तो जडात्मा ते कुतः समः ? ।
युज्यते येन संसिक्ता कन्दलैश्च तृणैश्च भूः ॥ १२ ॥

परप्रसादैरुद्गर्वा ये वहन्तः शिरोधराम् ।
न लज्जन्ते ध्रुवं तैस्ते न पीतं वचनामृतम् ॥ १३ ॥

रजोगृहिरसावात्मा यथा विरजसीभवेत् ।
तथा स्वदृष्टिपीयूषच्छटाभिरभिषिञ्च माम् ॥ १४ ॥

स्यास्नवः कीर्तयस्तेषां ग्लास्नवो दुरितादयः
निराकरिष्णवो येषामघानि तव दृष्टयः ॥ १५ ॥

स्वामिन्ननन्तफलकल्पतरोऽभिराम–
चन्द्रावदातचरिताञ्चितविश्वचक्र ! ।
शक्रस्तुताङ्घ्रिसरसीरुह ! दुःस्थसार्थे
देव ! प्रसीद करुणां कुरु देहि दृष्टिम् ॥ १६ ॥

—•••—

[६६]

जगन्ति तीर्थनाथस्य पान्तु पादनखाशव ।
अगाधे रजवो येऽस्मिन् भवाम्भोधौ निमज्जताम् ॥ १ ॥
दत्तपद्मोदयाः क्लृप्तकलानल्कान्तिडम्बराः ।
जाड्य हरन्तु ते पादा वसन्तदिवसा इव ॥ २ ॥
कम्पते नाथ ! घाताय स्वीकृतोऽपि कुतीर्थिकः ।
विध्यापयन्ति पाथासि गाढोष्णान्यपि पावकम् ॥ ३ ॥
सयमैकधुरीणानामात्मनीनैकचेतसाम् ।
नाकेऽपि नरकास्थैव त्रातस्त्वन्मार्गदम्भनाम् ॥ ४ ॥
नम्रम्भालकोत्सङ्गसङ्गिकर्पूररेणवः ।
त्वदङ्घ्रिपङ्कजे देव ! बिभ्रता ते परागताम् ॥ ५ ॥
जल्पाकास्त्वद्गुणौघस्य ये न स्युर्मन्दमेधसः ।
सौखप्रसुप्तिकास्तेषा कथ स्युर्जम्भविद्विषः ॥ ६ ॥
श्रियः कीर्तेश्च लुण्टाका ध्रुव ते देव ! विद्विषाम् ।
कर्माचलस्य कुट्टाकास्त्वद्वाक्यकुलिशेन ये ॥ ७ ॥
भवक्लेशाग्निसन्तप्ता पारदा इव पाथसि ।
शुद्धात्मानो निमज्जन्ति शीतलासु तवोक्तिषु ॥ ८ ॥
भवत्प्रणीतसिद्धान्तसुधास्नान सुमेधसाम् ।
परोपनीतो मोक्षोऽपि नरकादतिरिच्यते ॥ ९ ॥
तव सूक्तिसुधासारै परब्रह्माभिलाषुकाः ।
कामुका निर्वृत्तिश्रीणा न के कर्माणि घातुकाः ॥ १० ॥
ईश ! त्वत्पादपद्मस्य भासुरा ये रजःकणैः ।
ईशते स्वःशिवश्रीणामुदरम्भरयोऽपि ते ॥ ११ ॥

अन्तर्निःसारमापातरम्यं ग्राम्यानुरञ्जकम् ।
चित्रकाव्यमिवान्येषां वचः पर्यन्तनीरसम् ॥ १२ ॥
मनीषिपरितोषिण्यो मनःश्रोत्ररसायनम् ।
सत्काव्यानीव ते देव ! परमार्थपरा गिरः ॥ १३ ॥
निष्फला भोगिसंसेव्या जाड्यनिर्माणकार्मणम् ।
मिथ्यादृशां गिरो देव ! श्रीखण्डतरुसोदराः ॥ १४ ॥
वचस्वी च यशस्वी च तेजस्वी च क्षणेन सः
मल्लीविलासिनी यत्र खेलतस्तव लोचने ॥ १५ ॥
स्वामिन्ननन्तफलकल्पतरोऽभिराम-
चन्द्रावदातचरिताञ्चितविश्वचक्र ! ।
शक्रस्तुताङ्घ्रिसरसीरुह ! दुःस्थसार्थे
देव ! प्रसीद करुणां कुरु देहि दृष्टिम् ॥ १६ ॥

[६७

नमो निर्दलननिश्शेषदोषसन्तानवीरुधे ।
देवाय वीतरागाय प्राप्तनिर्वाणशर्मणे ॥ १ ॥
मनसा यत् परोक्षोऽसि हृदये निवसन्नपि ।
तत्ते चरित्रवैचित्र्यमवैति यदि केवलम् ॥ २ ॥
मलीमसदृशो जाड्यकण्डूलास्तुन्दिलांहसः ।
विशुध्येयुः कथं विश्वजनीनः स्यान्न चेद् भवान् ॥ ३ ॥
प्रकाशयति वस्तूनि प्रत्याशं ज्योतिषा त्वयि ।
कुतोऽन्येषां प्रभा चन्द्रे ताराणामिव पार्वणे ॥ ४ ॥

रक्तोद्भेदं पयांसीव मृदून्यपि वचांसि ते ।
विद्रावयन्ति जन्तूनामेनांसि प्रचितान्यपि ॥ ५ ॥
नखेन्दुमण्डलीज्योत्स्नावितानपरमांसलाम् ।
त्वत्पादपादपच्छायां श्रयन्ति परितापिनः ॥ ६ ॥
श्रेयांसि पशुघातेन शंसतामपि पूज्यता ।
येषां तेषां प्रशास्तारो नाथ ! मात्स्यिकसौनिकाः ॥ ७ ॥
तत्त्वस्पृशोऽपि वाचस्ते मुधा दुर्मेधसं प्रति ।
दिवाऽपि जनुषान्धस्य तमिस्रासोदरोदयम् ॥ ८ ॥
यः सर्वाङ्गीणरोमाञ्चपक्ष्मलः स्तौति ते गुणान् ।
सर्वकर्मीणविज्ञानः स स्यात् सर्वपथीनवाक् ॥ ९ ॥
रिपुश्रीवन्हिना दह्यैर्येषामाजन्म दह्यते ।
तैः कदाचिन्न दृष्टोऽसि पूजितोऽसि स्तुतोऽसि च ॥ १० ॥
सन्ताप्यते यथा लोकः क्रूरैर्निःसत्त्वराजकैः ।
त्वद्वियुक्तस्तथा नाथ ! मिथ्यात्वान्धैश्चरित्रवान् ॥ ११ ॥
चक्रासिचापदम्भोलिभाजो यस्य त्वदङ्घ्रयः ।
सहायाः सोऽस्त्यमित्रीणः किं न स्याद् भावशत्रुषु ? ॥ १२ ॥
ये पराञ्चस्तवोपास्तेर्नास्तिकाः स्वस्तिवेश्मनः ।
वैभवान्घविरोध्यन्तरासंसारं वसन्ति ते ॥ १३ ॥
ते सिद्धिसुन्दरीवक्षःपर्यङ्कोत्सङ्गशायिनः ।
त्वत्पादपङ्कजक्रोडे ये रज्यन्ति मनीषिणः ॥ १४ ॥
अभङ्गुरामनाबाधाममन्दानन्दमेदुराम् ।
मुक्तिं त्वदञ्चिनो यान्ति भासुरज्ञानमूर्तयः ॥ १५ ॥

स्वामिन्ननन्तफलकल्पतरोऽभिराम–
चन्द्रावदातचरिताञ्चितविश्वचक्र !।
शक्रस्तुताङ्घ्रिसरसीरुह ! दुःस्थसार्थे
देव ! प्रसीद करुणां कुरु देहि दृष्टिम् ॥ १६ ॥

[६८]

स्वयम्भुवं भुवो नाथं लक्ष्मीनाथं कलानिधिम् ।
समन्तभद्रं भास्वन्तं तीर्थनाथमुपास्महे ॥ १ ॥
पापास्तवाङ्घ्रिपीठोपकण्ठं नैव लुठन्ति ये ।
वैरिवेश्माङ्गणक्षोणौ पांसुरायां लुठन्ति ते ॥ २ ॥
जगत्त्रयैकमित्रस्य ये तवाऽपि विरोधिनः ।
भृत्या भृत्यद्विषो भर्तुर्भूयासुः प्रतिजन्मनि ॥ ३ ॥
किं ते रजोभिराकीर्णामुद्वहन्ति वपुःस्थलीम् ।
भवत्पादनखज्योत्स्नाच्छटाभिः स्नान्ति येऽन्वहम् ॥ ४ ॥
मार्गतां यत्नतो देव ! त्वदाराधनसाधनम् ।
नास्ति वैनयिकादन्यत् किञ्चिदौपयिकं सताम् ॥ ५ ॥
वाचालोऽपि तव स्तोत्रैः पत्याहंयुरपि त्वया ।
कैः कैर्न पूज्यते.. देवदैत्यनरेश्वरैः ॥ ६ ॥
आत्मद्विषो द्विषन्ति त्वां ये पापीयोमतल्लिका ।
अप्रमं नरकं यान्ति पारत्रयमिहैव ते ॥ ७ ॥
असौ किं गौर्न वोढा यः किं राजाऽसौ न पाति यः ।
असौ दैवेश ! किं देवो यः कुटुम्बविसंस्थुलः ॥ ८ ॥

देवाश्चेत् कामिनीपादप्रणामानम्रमौलयः ।
ततोऽस्तु स्वस्ति भण्डेभ्यः संस्तुमो विटपेटकम् ॥ ९ ॥

नमो लीलाविलासाय पानशौण्डकलाय च ।
वन्दामहे सुजङ्गाङ्घ्रीन् निर्वाणप्राप्तिहेतवे ॥ १० ॥

उद्गायन्तः प्रनृत्यन्तो विनिघ्नन्तश्च नित्यशः ।
यद्युपास्याः शिवश्राद्धैस्ततो योगजुषो हताः ॥ ११ ॥

पाणौ शस्त्रं प्रिया श्रोणौ शिखी भाले गले फणी ।
सायं नृत्तं वृषो यानमहो ध्येयस्य साधुता ! ! ! ॥ १२ ॥

आदिशन्तः परं ब्रह्म मृत्कुशाग्नितिलोदकैः ।
त्वदन्ये कस्य हास्याय न जायन्ते विबुद्धय ॥ १३ ॥

येऽमलस्यान्तरस्यापि स्नानेन ब्रुवतेऽत्ययम् ।
तेऽपि प्राह्यगिरः पश्य लोकस्यापानमत्तताम् ॥ १४ ॥

स एव वाग्मी स श्राद्धः स प्रज्ञालः स मेधिरः ।
त्वत्प्रणामकिणैर्यस्य शुभंयोः पत्रलं शिर. ॥ १५ ॥

स्वामिन्ननन्तफलकल्पतरोऽभिराम–
चन्द्रावदातचरिताञ्चितविश्वचक्र ! ।
शक्रस्तुताङ्घ्रिसरसीरुह ! दुःस्थसार्थे
देव ! प्रसीद करुणां कुरु देहि दृष्टिम् ॥ १६ ॥

[६९]

उपास्महे जिनेन्द्रस्य शङ्खपद्माञ्चितौ क्रमौ ।
शाश्वतीमस्तसङ्क्लेशां सम्पदं स्पृहयालवः ॥ १ ॥
यथा पण्ढस्य सौभाग्यमुपहासाय योषिताम् ।
तथा त्वयि मम स्तोत्रसंरम्भोऽयं सुमेधसाम् ॥ २ ॥
प्रमोदोद्भिन्नरोमाञ्चव्याजेन नवपल्लवान् ।
त्वदर्चनपवित्राणां प्रसूते पुण्यपादपः ॥ ३ ॥
व्याकुलस्यापि यामिन्यां यथा निद्रा प्ररोहति ।
विशृङ्खलेन्द्रियस्यापि त्वदुपास्तौ तथा शुभम् ॥ ४ ॥
तस्य सौस्नातिकः सोऽपि जम्भारिः प्रोषितारये ।
नमस्करोति यस्तुभ्यमभ्यर्णशिववैभवः ॥ ५ ॥
स्तौति या न भवद्वीर्थीं त्रैलोक्यत्राणदीक्षिताम् ।
सन्त्रासकाहला स्तौति सा वाणी द्विषतां यशः ॥ ६ ॥
प्रयत्नेऽपि यथा मूको नालम्भूष्णुः प्रजल्पितुम् ।
त्वत्पदानि तथा देव ! क्रोधक्लिन्नोऽपि हिंसितुम् ॥ ७ ॥
त्वन्मार्गनिर्मलात्मानः पूर्णेऽपि निस्तृतं जडैः ।
निस्तुषाणीव शस्यानि न रोहन्ति भवे जनाः ॥ ८ ॥
प्रसाधितोऽपि रागाणां न यथा प्रवयाः प्रियः ।
तथा प्रख्यातिभाभोऽपि श्लाघा भवदर्चिनाम् ॥ ९ ॥
सौनिकानां यथा येन मूयते विश्वगर्हितैः ।
किं कुर्मः केऽपि तेनापि प्राप्ताः पूज्यतमां दशाम् ॥ १० ॥
कोऽप्यनेहाः स ते देव ! प्रसादेन भवे भवेत् ।
चेतो जुगुप्सते यत्र योषित्प्रेम्णो भिदेलिमात् ॥ ११ ॥

योषिता न यथा कोऽपि स्वकीय कुटिलात्मनाम् ।
तथा विरक्तचित्तस्य त्रातरस्तु ममान्वहम् ॥ १२ ॥
दृष्ट्याऽप्याजन्म सर्वेषा यथा भ्रान्तिर्नभो नति ।
तथा काल प्ररूढाऽपि तत्त्वकृति कुतीर्थिनाम् ॥ १३ ॥
मम त्यक्तान्यकृत्यस्य नासाग्रन्यस्तचक्षुष ।
अस्तु पूर्वाह्णमध्याह्नसायाह्नेषु त्वयि क्षणः ॥ १४ ॥
किञ्चित् कारुण्यमास्थाय प्रसीद जगता पते ! ।
पचेलिमानि जायन्ते यथैनासि चितान्यपि ॥ १५ ॥
स्वामिन्ननन्तफलकल्पतरोऽभिराम–
चन्द्रावदातचरिताञ्चितविश्वचक्र ! ।
शक्रस्तुताङ्घ्रिसरसीरुह ! दु खसार्थे
देव ! प्रसीद करुणा कुरु देहि दृष्टिम् ॥ १६ ॥

दधानो यामिमां मुद्रामन्त्यजोऽपि विलज्जते ।
देवस्य पूजयन्तस्तां विलीयन्ते न किं जनाः? ॥ ५ ॥
हराकारोऽपि चेद् याति पूज्यतां महतामपि ।
उपस्थाच्छादनक्लेशस्ततो लोकस्य दुर्जनः ॥ ६ ॥
निमील्य नेत्रे विद्वांसो द्वयं निश्चिन्वतामिदम् ।
मुक्तेरुपायास्त्वन्नीतौ परनीतौ तु संसृतेः ॥ ७ ॥
देव ! यदस्ति देवस्य भवतोऽन्यस्य कस्यचित् ।
देवलक्षणलेशोऽपि प्रमाणं जगती तदा ॥ ८ ॥
पन्थानौ द्वाविमौ देवनरकाव्यभिचारिणौ ।
अन्येषु प्रीतिलेशोऽपि द्वेषलेशोऽपि तु त्वयि ॥ ९ ॥
कृपाऽपि कल्पते दिष्ट्या त्वदन्यैः पापजन्मने ।
दहन्ति वीरुधोऽम्भासि चित्रासु घनजान्यपि ॥ १० ॥
सर्वस्यात्मा महांस्तेन शम्भु स्त्रीगस्त्रवानपि ।
देवत्वमन्यतामन्ये मन्यन्ते तस्य किं पुनः ॥ ११ ॥
प्रतीक्ष्य नृत्यतो वीक्ष्य विलज्जेऽन्तः परानपि ।
स्वयं तु केऽपि नृत्यन्ति देवा सन्तोऽपि कौतुकम् ॥ १२ ॥
न सूत्रयसि विश्वानि न नृत्यसि न गायसि ।
किञ्चिन्न दत्से नादत्से ततः किं मन्यसे जडैः? ॥ १३ ॥
चाक्षुपानपि पश्यन्ति न ये भावान् यथास्थितान् ।
अतीन्द्रियं भवन्तं ते कथं पश्यन्तु तामसा ॥ १४ ॥
स्त्रीशस्त्रगीतनृत्तादि यत् कुत्सायै महात्मनाम् ।
तदेव येषा पूजायै तेभ्यो भद्र हितं नमः ॥ १५ ॥

स्वामिन्ननन्तफलकल्पतरोऽभिराम-
चन्द्रावदातचरिताञ्चितविश्वचक्र !
शक्रस्तुताङ्घ्रिसरसीरुह ! दुःस्थसार्थे
देव ! प्रसीद करुणां कुरु देहि दृष्टिम् ॥ १६ ॥

[७१]

यथावस्थितबोधस्य यथावस्थितवादिनः ।
अरागद्वेषमोहस्य देवस्य पथमाश्रये ॥ १ ॥
उपेक्षावान् जगद् रक्षन् कृपावान् निर्जयन् परान् ।
मध्यस्थः परमात्मन् दत्से कस्मै न विस्मयम् ? ॥ २ ॥
प्रशान्तश्चेत् किमन्येषां मर्माणि तुदसे गिरा ।
निराकाङ्क्षोऽसि चेद् विश्वं केनोपकुरुषेऽधुना ॥ ३ ॥
प्रत्यूहं जयतात्मानमशेषं रक्षता परम् ।
निर्जिता यत् त्वया त्रातः ! परे चित्रं न कस्य तत् ?॥ ४ ॥
न सैन्यानि न दुर्गाणि नोपाया न च हेतयः ।
एवमेव द्विषोऽशेषान् जयतस्ते नवो नयः ॥ ५ ॥
सर्वत्र मुदिता मैत्री कृपोपेक्षा च जन्तुषु ।
इयं वागपि नान्येषामनुष्ठाने तु का कथा ? ॥ ६ ॥
आमैकनिष्ठे निःशेष .... चिन्तापराङ्मुखे ।
न जानीमः कुतोऽप्यर्थादर्थिनस्त्वयि तात्त्विकाः ॥ ७ ॥
उदास्स्व यदि वा कुप्य प्रसीद यदि वा मयि ।
अहं पुनः शिवायापि प्रपद्ये नार्थितां त्वयि ॥ ८ ॥
आकृष्य पात्यमानानां विषयैर्व्यसनाम्बुधौ ।
स्वामी त्रिलोकलोकस्य त्राणं देव ! त्वमेव नः ॥ ९ ॥

न विस्मयो यदर्थन्ति त्वादृशो वीतविग्रहाः ।
यदिन्दुः पार्वणो रम्यस्तत्र किं नाम कौतुकम् ? ॥ १० ॥
इयन्तं कालमुदण्डजाड्यपिण्डान्धमानराः ।
त्रातर्भ्रान्तोऽस्मि संसारकान्तारे सत्यपि त्वयि ॥ ११ ॥
पुण्यनैपुण्यसम्प्राप्यः साक्षात्कारः कुतस्त्वयि ।
स्वप्नेऽपि देव ! भूयान्मे त्वद्दर्शनमहोत्सवः ॥ १२ ॥
क्षीयन्तां नाम पापानि भवत्पादसपर्यया ।
पुण्यान्यपि यदायान्ति क्षयं तेनाऽस्मि विस्मितः ॥ १३ ॥
प्रसीद सीदते मह्यमेधि दीने मयि प्रभुः (भो !) ।
समाधिव्याधिविध्वस्तं........देव ! पालय ॥ १४ ॥
मादृशां पापबीजानां स्थानं क्वापि न विद्यते ।
वयं पूत्कुर्महे तेन भूयो भूयस्तवाग्रतः ॥ १५ ॥
स्वामिन्ननन्तफलकल्पतरोऽभिराम-
चन्द्रावदातचरिताञ्चितविश्वचक्र ! ।
शक्रस्तुताङ्घ्रिसरसीरुह ! दुःस्थसार्थे
देव ! प्रसीद करुणां कुरु देहि दृष्टिम् ॥ १६ ॥

[७२]

क्षमाभृतेऽर्हते तस्मै नमो विस्मयवेश्मने ।
जाड्यतापहरी यस्मात् प्रादुरास सरस्वती ॥ १ ॥
विस्मयाय परं तेषां येषां त्वं नासि संस्तुतः ।
चित्राय तारकास्तेषां साक्षाद् येषां न भानुमान् ॥ २ ॥

मिथ्यात्वान्धमनाः कालमियन्तं नाथ ! सर्वथा ।
कोऽस्मि कुत्रास्मि कस्यास्मि नेदमस्मि प्रपन्नवान् ॥ ३ ॥
त्वद्वाक्यभानुभिर्ध्वस्तसान्द्रमोहतमःस्थितिः ।
इदानीं स्वं परं स्थानमस्थानं चास्मि बुद्धवान् ॥ ४ ॥
विषं तैर्भक्षितं मूर्ध्नि पातितः स्वे महाशनिः ।
झम्पा प्रदत्ता कल्पाग्नौ नासि यैर्देव ! सेवितः ॥ ५ ॥
सैन्यानि सम्पदः पूजा वैभवानि महोत्सवाः ।
तेषां हर्षाय कल्पन्तां ये देव ! भवतो द्विपः ॥ ६ ॥
जातास्ते किं प्रबुद्धाः किं मर्त्याः किं सचक्षुषः ? ।
वीतसंसारसञ्चार ! त्रातर्यैर्नासि वीक्षितः ॥ ७ ॥
येषामन्हाय देहेऽपि परित्यागोत्सुकं मनः ।
तेषां त्वदर्श्रिनां नाथ ! का नामास्था धनादिषु ? ॥ ८ ॥
गुणिनोऽपि रजोदेश्या न्यायिनोऽपि तिरस्कृताः ।
वयं तथापि........विरज्यामो न पाप्मनः ॥ ९ ॥
पाप्मानः केऽपि वैरस्यं त्वद्वाग्भिरपि बिभ्रते ।
कूपोद्भवानि यादांसि क्लाम्यन्ति क्षीरनीरधौ ॥ १० ॥
त्वत्प्रसादेन जानीमः सन्तोषसुखसौरभम् ।
तथापि चेतोऽसन्तोषं दधाति करवाम किम् ? ॥ ११ ॥
द्विषन्तस्त्वां निमज्जन्तु कामं पापेषु कर्मसु ।
तव भृत्या निमज्जामो यद्वयं तत्र कौतुकम् ॥ १२ ॥
भ्राम्यन्तु नाम संसारे प्राज्ञस्तव शासनात् ।
शासनं ते समारूढा भ्राम्यामः किं वयं हताः ? ॥ १३ ॥

त्वदाज्ञां नानुतिष्ठन्ति यद् द्विपस्ते तदौचिती ।
यद् वयं नानुतिष्ठामस्त्वद्भुजिष्या. स को नयः [2] ॥१४॥
अर्हन्नर्हन्निति त्रातस्त्रातुं पूत्कुर्वतो मम ।
मर्मं समन्ततः कण्ठ पाप पुण्यं च शुष्यतु ॥ १५ ॥
स्वामिन्ननन्तफलकल्पतरोऽभिराम-
चन्द्रावदातचरिताञ्चितविश्वचक्र ! ।
शक्रस्तुताङ्घ्रिसरसीरुह ! दुःस्थसार्थे
देव ! प्रसीद करुणा कुरु देहि दृष्टिम् ॥ १६ ॥

---

[७३]

सजन्मानमजन्मानं स्थावर नश्वरात्मकम् ।
विश्वरूपमरूपं च देव जिनपतिं स्तुवे ॥ १ ॥
सतामुन्मीलयन् दृष्टिं पापपङ्कं त्वशोषयन् ।
भानुमान् भवतः कोऽन्यो लोकस्यास्य समस्ततः [2] ॥ २ ॥
कषायवह्निना विश्वे ज्वलत्यस्मिन् समन्तत. ।
त्वमेव पुष्करावर्त्तो देशनासारमावहन् ॥ ३ ॥
कुतीर्थयायिनां नाथ ! संसारापारवारिधौ ।
निर्यामको भवानेव नृणां सर्वपथीनदृक् ॥ ४ ॥
त्वदाधारमिदं येन विश्वं विश्वं चराचरम् ।
त्वमेव देव ! मन्यन्ते ततस्तत्त्वस्पृशो वियत् ॥ ५ ॥
अनन्तरत्नभाजोऽपि रत्नत्रयवतो मम ।
समुद्रास्ते जडात्मानः प्रकुप्यन्तां कुतः प्रभो ! ॥ ६ ॥

त्वत्त समुद्रत प्राप्त रत्नत्रयमिद मम ।
प्राणात्ययेऽपि नो शक्य हर्तुमिन्द्रियदस्युभि ॥ ७ ॥
त्वन्नीत्या कण्टकान् सोढु गाढोत्कण्ठो यथास्म्यहम् ।
तथा न सम्पदो भोक्तु भूर्भुव स्व समुद्भवा ॥ ८ ॥
तथा त्वयि न मे रागो मोक्षदानैकदीक्षिते ।
त्वदन्येषु यथा द्वेषो नाथ ! नारकवर्त्मसु ॥ ९ ॥
भवत्सिद्धान्तपीयूषपानसौहित्यसोत्सव ।
लज्जते गर्हते विद्वान् ब्रह्मादीना विचेष्टितै ॥ १० ॥
दैन्य मर्त्येषु कुर्वन्ति मादृशा किं सति त्वयि ।
ककुभो भासयत्यन्हा पत्यौ दीपेषु का स्पृहा ? ॥ ११ ॥
देव ! त्वन्मार्गसवादिदु ख प्राप्यापि ये हता ।
न पापषु विषीदन्ति पशवस्ते न मानवा ॥ १२ ॥
शुभोदर्का क्रिया कर्तु नास्मि लब्धामपि क्षम ।
त्वन्निश्चय फल किञ्चित् कुर्यात् कुर्यान्न वा न वा ॥१३॥
निषिद्धाधानसोत्कण्ठान् मादृशो विहितद्विष ।
त्वत्त्राणैकहेवाकान् को नामाद्रियता पर ? ॥ १४ ॥
शाधि न कश्मलाचारानेधि न शाश्वत पति ।
आन्तरान् जहि न शत्रून् देहि न स्थिरमन्तिकम् ॥१५॥
स्वामिन्ननन्तफलकल्पतरोऽभिराम–
चन्द्रावदातचरिताञ्चितविश्वचक्र ! ।
शक्रस्तुताङ्घ्रिसरसीरुह ! दु खसार्थे
देव ! प्रसीद करुणा कुरु देहि दृष्टिम् ॥ १६ ॥

[७४]

क्षीणापायोऽपि निःशेषपविशेषोपेयसिद्धिभाक् ।
देव ! पुष्णातु विश्वस्य वीतरागो विरागताम् ॥ १ ॥
न यान्मनो विरज्यन्ते शासकेन त्वयाऽपि ये ।
राज्येऽपि भास्वतस्तेषां ध्वान्ताभोगभृतेव भूः ॥ २ ॥
शाम्यन्नपि भवद्वाह्यः शमं नायाति तादृशम् ।
न सा कूपोदकैश्छाया वीरुधां या घनोदकैः ॥ ३ ॥
तपस्यन् शाश्वतं ज्योतिः श्रद्दधानोऽपि पश्यति ।
मर्मभेदिषु घर्मेषु वर्षास्वपि घनोदकम् ॥ ४ ॥
उपसर्गान् स्वयं सोढा बाध्यते न भवोर्मिभिः ।
हिमानीं बाधितुं देव ! नाम्भोमग्ना तरस्विनी ॥ ५ ॥
आकालं यैर्न लब्धोऽसि ते शोच्या एव जन्तवः ।
लब्ध्वापि यैः पुनस्त्यक्तः कस्तेषां ब्रूहि निर्णयः ? ॥ ६ ॥
निधीनालोक्य जाताः स्म सद्यस्तद् वयमन्धलाः ।
यदासाद्य भवान् भर्ता समीचीनं न सेवितः ॥ ७ ॥
महान्तो हन्तकारेऽपि यद् वैरिमुखवीक्षिणः ।
त्वदाज्ञालोपकोपस्य स ध्रुवं दण्डडिण्डिमः ॥ ८ ॥
प्रसीद कुरु कारुण्यं दीनचूडामणौ मयि ।
एनांसि बिभ्रतां नाशमेधांसीव कृशानुना ॥ ९ ॥
सम्पदो विपदः सर्वा विशीर्यन्ते यथा मम ।
तथा प्रतिक्रियां काञ्चित् कर्तुं संरम्भमुद्वह ॥ १० ॥

भूयसीभिः समुद्वेगं याञ्चाभिर्नाथ ! मा कृथाः ।
पाल्यपालनकष्टा हि महीयःपदसम्पदः ॥ ११ ॥
संवरीतुं हृषीकाणि स्वस्वगोचरवर्त्मनः ।
ततो भवान् भवानेव ज्ञातुमौपयिकं क्षमः ॥ १२ ॥
तैस्तैः स्वकर्मभिर्यान्तं कृतान्तवदनोदरे ।
स्वं स्वकीयं च शोचन्ति भवन्मार्गबहिर्मुखाः ॥ १३ ॥
पथा केन भवस्यास्य स्तोत्रमाधातुमुत्सहे ।
भ्राम्यतो यत्र लब्धोऽसि दुरापस्त्वं मया पतिः ॥ १४ ।
अनेहसे नमस्तस्मै सर्वकल्याणसंसदे ।
त्रातः ! स्यां यत्र निःशेषसङ्गभङ्गसमुत्सुकः ॥ १५ ॥
स्वामिन्ननन्तफलकल्पतरोऽभिराम-
चन्द्रावदातचरिताञ्चितविश्वचक्र ! ।
शक्रस्तुताङ्घ्रिसरसीरुह ! दुःस्थसार्थे
देव ! प्रसीद करुणां कुरु देहि दृष्टिम् ॥ १६ ॥

परेभ्यस्ते विशेषोऽरितक्षणीयो जडैरपि ।
विवेकिमानिनोऽप्येतं लक्षयन्ति न केऽपि किम् ? ॥ ४ ॥
अन्यशिष्याः प्रतिष्ठातुं खपुष्पमपि वाग्मिनः ।
तव शिष्या पुनर्देव ! खरत्वमपि नो वयम् ॥ ५ ॥
त्वया प्रपञ्चिताः सर्वे पन्थानः स्यात्पदाङ्किताः ।
भारती भवतोऽन्येषां किमेकान्ता त संसती (?) ॥ ६ ॥
अन्तर्बहिश्च वस्तूनि भवन्मार्गानुगानि चेत् ।
तदा प्रपद्यतां लोकः का यात्रा वास्तवे पथि ? ॥ ७ ॥
अन्यायैकजुषो मन्दान् वीक्ष्य मङ्गलशालिनः ।
भवान्तरं भवन्तं च पुण्यं चास्मि प्रपन्नवान् ॥ ८ ॥
पापैकबद्धकक्षोऽपि लक्ष्म्या यत्कोऽपि वर्द्धते ।
त्वदङ्घ्रिभक्तिलेशस्य विलासः स विजृम्भते ॥ ९ ॥
त्वयि भक्तेस्ततः शक्तिर्यदन्यायेऽपि सम्पदः ।
भिषजः कोऽनुभावोऽस्तु पथ्यलेहिनि देहिनि ॥ १० ॥
भवद्भक्त्यैकनिष्ठेन बाह्यानुष्ठानविद्विषा ।
तदकृत्यं कृतं किञ्चित् प्रकम्पे यत् स्मरन्नपि ॥ ११ ॥
प्रकाशनं पुरोऽन्येषु कथाऽपीयं महीयसी ।
स्वस्य दुश्चरितान्यस्मि विज्ञातुं नात्मनाप्यलम् ॥ १२ ॥
श्रोत्रशूलं महापापकारि यद्वाऽन्यदुच्यते ।
अस्मत्पापप्रकाराणां विदुरो न भवानपि ॥ १३ ॥
त्वद्भक्तिलेशमात्रेण काचिद् यदि परंगतिः ।
अन्यथा नित्यमग्नोऽस्मि देव ! सन्तमसाम्बुधौ ॥ १४ ॥

स्वतन्त्रो देव ! भूयासं सारमेयोऽपि वर्त्मनि ।
मा स्म भूवं परायत्तस्त्रिलोकस्यापि नायकः ॥ १५ ॥
स्वामिन्ननन्तफलकल्पतरोऽभिराम-
चन्द्रावदातचरिताञ्चितविश्वचक्र !
शक्रस्तुताङ्घ्रिसरसीरुह ! दुस्थसार्थे
देव ! प्रसीद करुणां कुरु देहि दृष्टिम् ॥ १६ ॥

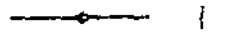
---

[७६]

मैत्री-प्रमोद-कारुण्यमाध्यस्थ्यमहितोदयम् ।
स्मरामि क्लेशनाशाय जिनेशस्य पदद्वयम् ॥ १ ॥
भवामि दीनः प्रत्यर्थं भूयसामीश ! जन्मिनाम् ।
निश्शेषहेतोरेकस्य हताशो न पुनस्तव ॥ २ ॥
लक्ष्मीलेशकृतो नीचानप्युपासितुमुत्सहे ।
तवोपास्तौ पुनर्मन्दः सर्वसम्पद्विधायिनः ॥ ३ ॥
त्वत्पथेनास्तु मैत्री मे पूर्णमन्यैर्जगज्जनैः ।
प्रमोदो विरतौ भूयाद् दूरे तिष्ठन्तु सद्गुणाः ॥ ४ ॥
भीतार्त्तदीनैः किं लोकैः कृपा स्वात्मनि जृम्भताम् ।
कृतं क्रूरैरुपेक्षास्तु कामिनीनेत्रकर्मसु ॥ ५ ॥
पत्तिस्तेऽहं पतिस्त्वं मे सैषा मे भावना सदा ।
एकत्वभावना तेषां येषां त्वं नासि नायकः ॥ ६ ॥
त्रिलोकैकपतिर्नाथ ! यस्य मे शरणं भवान् ।
सोऽहं हास्यः कथं न स्यां नास्ति मे शरणं ब्रुवन् ॥ ७ ॥

परेभ्यस्ते विशेषोऽरितक्षणीयो जडैरपि ।
विवेकिमानिनोऽप्येतं लक्षयन्ति न केऽपि किम् ? ॥ ४ ॥
अन्यशिष्याः प्रतिष्ठातुं खपुष्पमपि वाग्मिनः ।
तव शिष्या पुनर्देव ! खरत्वमपि नो वयम् ॥ ५ ॥
त्वया प्रपञ्चिताः सर्वे पन्थानः स्यात्पदाङ्किताः ।
भारती भवतोऽन्येषां किमेकान्ता त संसती (?) ॥ ६ ॥
अन्तर्बहिश्च वस्तूनि भवन्मार्गानुगानि चेत् ।
तदा प्रपद्यतां लोकः का याञ्चा वास्तवे पथि ? ॥ ७ ॥
अन्यार्थैकजुषो मन्दान् वीक्ष्य मङ्गलशालिनः ।
भवान्तरं भवन्तं च पुण्यं चास्मि प्रपन्नवान् ॥ ८ ॥
पापैकबद्धकक्षोऽपि लक्ष्म्या यत्कोऽपि वर्द्धते ।
त्वदङ्घ्रिभक्तिलेशस्य विलासः स विजृम्भते ॥ ९ ॥
त्वयि भक्तेस्ततः शक्तिर्यदन्यायेऽपि सम्पदः ।
भिषजः कोऽनुभावोऽस्तु पथ्यलेहिनि देहिनि ॥ १० ॥
भवद्भक्त्यैकनिष्ठेन वाह्यानुष्ठानविद्विषा ।
तदकृत्यं कृतं किञ्चित् प्रकम्पे यत् स्मरन्नपि ॥ ११ ॥
प्रकाशनं पुरोऽन्येषु कथाऽपीयं महीयसी ।
स्वस्य दुश्चरितान्यस्मि विज्ञातुं नात्मनाप्यलम् ॥ १२ ॥
श्रोत्रशूलं महापापकारि यद्वाऽन्यदुच्यते ।
अस्मत्पापप्रकाराणां विदुरो न भवानपि ॥ १३ ॥
त्वद्भक्तिलेशमात्रेण काचिद् यदि परं गतिः ।
अन्यथा नित्यमग्नोऽस्मि देव ! सन्तमसाम्बुधौ ॥ १४ ॥

स्वतन्त्रो देव ! भूयासं सारमेयोऽपि वर्त्मनि ।
मा स्म भूव परायत्तस्त्रिलोकस्यापि नायकः ॥ १५ ॥
स्वामिन्ननन्तफलकल्पतरोऽभिराम-
चन्द्रावदातचरिताञ्चितविश्वचक्र ! ।
शक्रस्तुताङ्घ्रिसरसीरुह ! दुस्थसार्थे
देव ! प्रसीद करुणा कुरु देहि दृष्टिम् ॥ १६ ॥

[७६]

मैत्री-प्रमोद-कारुण्यमाध्यस्थ्यमहितोदयम् ।
स्मरामि क्लेशनाशाय जिनेशस्य पदद्वयम् ॥ १ ॥
भवामि दीनः प्रत्यर्थं भूयसामीश ! जन्मिनाम् ।
निश्शेषहेतोरेकस्य हताशो न पुनस्तव ॥ २ ॥
लक्ष्मीलेशकृतो नीचानप्युपासितुमुत्सहे ।
तवोपास्तौ पुनर्मन्द. सर्वसम्पद्विधायिनः ॥ ३ ॥
त्वत्पथेनास्तु मैत्री मे पूर्णमन्यैर्जगज्जनैः ।
प्रमोदो विरतौ भूयाद् दूरे तिष्ठन्तु सद्गुणाः ॥ ४ ॥
भीतार्त्तदीनै' किं लोकैः कृपा स्वात्मनि जृम्भताम् ।
कृत क्रूरैरुपेक्षास्तु कामिनीनेत्रकर्मसु ॥ ५ ॥
पत्तिस्तेऽह पतिस्त्व मे सैषा मे भावना सदा ।
एकत्वभावना तेषां येषा त्व नासि नायक ॥ ६ ॥
त्रिलोकैकपतिर्नाथ ! यस्य मे शरणं भवान् ।
सोऽह हास्य कथं न स्या नास्ति मे शरणं ब्रुवन् ॥ ७ ॥

विश्वस्माद्विश्वतोऽन्यत्वं त्वत्तः पुनरनन्यताम् ।
य एव भावयेन्नाथ ! स एव शिवमश्नुते ॥ ८ ॥
अहं ममेति सम्मोहो येषां जीर्णस्तवोक्तिभिः ।
कृतिनस्ते न बाध्यन्ते स्वस्वकीयविपत्तिभिः ॥ ९ ॥
स्वाम्यं स्वतां च गच्छन्तस्ते विषीदन्ति किं बुधाः ।
भवद्वाक्यसुधासारैर्येषामार्द्रं सदा मनः ॥ १० ॥
यत्पूर्वं पूजितो नासि न ध्यातो न च संस्तुत. ।
तेनास्मि पाप्मना प्राप्तस्रातः ! क्रूरेषु दासताम् ॥ ११ ॥
नास्म्यलं याचितुं किञ्चिल्लज्जमानः स्वपाप्मभिः ।
तथापि बोधिमाधेयाः कथञ्चित् क्वापि जन्मनि ॥ १२ ॥
तत्कर्म न कृतं किञ्चिदत्र जन्मनि शोभनम् ।
बोधिमात्रेऽपि येनाशां हताशः करवाण्यहम् ॥ १३ ॥
न नाम संयमं प्राप्य न कृतं संयमोचितम् ।
तत् किञ्चन कृतं देव ! यत्पापस्यापि नोचितम् ॥१४॥
एकोऽहं देव ! दोषाणामशेषाणां महाखनिः ।
निवेदिते यथावस्तु साम्प्रतं यद् विधेहि तत् ॥ १५ ॥
स्वामिन्ननन्तफलकल्पतरोऽभिराम-
चन्द्रावदातचरिताञ्चितविश्वचक्र ! ।
शक्रस्तुताङ्घ्रिसरसीरुह ! दुःस्थसार्थे
देव ! प्रसीद करुणां कुरु देहि दृष्टिम् ॥ १६ ॥

[७७]

स्वातन्त्र्यश्रीपवित्राय परमब्रह्ममूर्त्तये ।
साधिताशेषसाध्याय नमो भगवतेऽर्हते ॥ १ ॥

त्रातस्त्वं त्राणमाधारः सम्पत्तिः प्राभवं गतिः ।
त्वमेव देव ! विश्वस्य विश्वस्याप्यस्य जीवितम् ॥ २ ॥

प्रशान्तपावनाकारे त्वयि येषामदेवधीः ।
येषां हुताशसङ्कल्पः पार्वणे श्वेतरोचिषि ॥ ३ ॥

न प्रसीदसि रागान्धे न कुप्यसि विरागिणि ।
शुभाशुभे तथापिस्तस्त्वत्तो रक्तविरक्तयोः ॥ ४ ॥

इदं ध्यानमयं योगः सा श्रद्धा सा च भावना ।
यदन्त. सततं त्रातस्त्वदाज्ञापालनव्रतम् ॥ ५ ॥

कामधेनुर्वशे तस्य कल्पद्रुस्तस्य किङ्करः ।
त्वं भवाम्भोधिमग्नस्य यस्य हस्तावलम्बनम् ॥ ६ ॥

कामाः काममभी तस्य पांशुदेश्याः शुमेधसः ।
शाश्वतानन्दमाशंसुर्यस्यासि त्वमधीश्वरः ॥ ७ ॥

तस्यास्य जन्मन. कुर्मो निजस्य कतिशो बलिम् ।
एकान्तश्रद्धतां प्राप यत्र नस्त्वयि मानसम् ॥ ८ ॥

तव स्तवनयोग्यायां यदि किञ्चित् फलं ततः ।
त्वदन्यस्य गुणान् स्तोतुमाकाले स्यामवागहम् ॥ ९ ॥

तथा न चूडारत्नस्य जद्यालैः किरणाञ्चलैः ।
शोभते भालभूर्मूर्ध्ना त्वत्प्रणामकिणैर्यथा ॥ १० ॥

अमूर्द्धा तत्र भूयासं वासवस्यापि जन्मनि ।
प्रणामः क्रियते यत्र भवतोऽन्यस्य कस्यचित् ॥ ११ ॥
जानामि यद् विधाताऽसि नोपकारापकारयोः ।
त्वामेव सेवितुं देव ! स्पृहयालुस्तथाप्यहम् ॥ १२ ॥
न ते कोऽपि न कस्यापि महेश ! स भवान् भवान् ।
भूर्भुवःस्वस्तथाप्येतत् त्वत्पादाङ्कितमानसम् ॥ १३ ॥
ममाऽपवित्रो मूर्द्धाऽयं त्वदन्यनतिकल्मषैः ।
त्वत्प्रणामहुताशेन विशुद्धिं लभतां मुहुः ॥ १४ ॥
मुक्तिशुक्तिनिपेयस्य परब्रह्मरसस्य नः ।
सौहित्यसम्पदं देव ! प्रसीद भव दक्षिणः ॥ १५ ॥

स्वामिन्ननन्तफलकल्पतरोऽभिराम-
चन्द्रावदातचरिताश्रितविश्वचक्र ! ।
शक्रस्तुताङ्घ्रिसरसीरुह ! दुःस्थसार्थे
देव ! प्रसीद करुणां कुरु देहि दृष्टिम् ॥ १६ ॥

---

[७८]

श्रीविजयसिंहाचार्यविरचितं
श्रीनेमिजिनस्तवनम् ।

नेमिः समाहितधियां यदि दैवयोगा-
च्चित्ते परिस्फुरति नीलतमालकान्तिः ।

तेषां कुठार इव दूरनिबद्धमूल-
दुष्कर्मवल्लिगहनं सहसा च्छिनत्ति ॥ १ ॥
जय त्वं देवेश ! त्रिभुवनपते ! शान्तहृदय !
त्रिलोकीसङ्कल्पद्रुमवरकृपाकार ! वरद ! ।
समुद्धर्तुं मिथ्याजलधिलहरीतः क्षणमितो
मयि द्रोणीदीर्घां जिन ! सकरुणां निक्षिप दृशम् ॥ २ ॥
पूजापत्रचयैर्निरन्तरलसत्पत्रावलीमण्डितो
नानावर्णसुगन्धिपुष्पनिकरैः सर्वत्र य पुष्पितः ।
पादान्ते परिणामसुन्दरफलैः सम्भूषितः सर्वतो
नेमि. कल्पतरु. सतामविकलं देयात् तदग्र्यं फलम् ॥३॥
आश्चर्यं भुवनैकभूषण ! भवान् कल्पद्रुमः पण्डितैः
सिक्तो भक्तिजलेन तो(ते)षु कुरुते थो(क्षे)माङ्कुरं यत् किल ।
एतस्मादपि चित्रमेतदपरं नेमे ! दुराप सुरै-
रुच्चैर्यत् तदपि प्रशान्तमतिभिर्नत्रै. फलं प्राप्यते ॥ ४ ॥
उद्यन्मोहमहान्धकारतरणिस्त्रैलोक्यचिन्तामणि-
र्नित्यानन्दपदक्रयाणविपणिर्लोकाग्रभूषामणिः ।
निर्वाणैकपुरप्रयाणसरणिः सज्ज्योतिरेकारणी
दिश्यान्नेमिजिन स किङ्करसुरश्रेणि. सतां मङ्गलम् ॥ ५ ॥
धन्यैः कैश्चन धीरसंस्तुतगुणः पापैः पुनर्निन्दित-
स्तुत्या तेषु तव प्रवृत्तिरिति ते श्लाघ्यैव नीरागता ।
तेषां यत् तु शुभाशुभेन घटना तत्रास्ति हेतु. कथं
को जानात्यथवा जगत्त्रयपते ! तत्त्वं जिन ! त्वादृशाम् ॥६॥

देव ! त्वं गतबन्धनः प्रविदलन्निःशेषकर्मस्थितिः
पूर्वस्वीकृतभग्नदुष्टफलकः पोतस्तथाप्यद्भुतम् ।
त्वामाश्रित्य गतागतैर्विरहितं संसारवारांनिधिं
तीर्णाः केऽपि तरन्ति केचन पुनश्चित्रं तरिष्यन्ति च ॥७॥

रामाक्रान्ततनुस्तथा बहुमरुत्संसर्गतश्चञ्चल-
किश्चान्तर्ज्वलति प्रकाममपरं कुग्राहसत्त्वाकुलः ।
अम्भोधिश्चुलुकाकृतिः कथमसौ त्रैलोक्यविस्तारिण-
स्ते साम्यं लभते सुवृत्तविलसन्मुक्तालयो यद्यपि ॥ ८ ॥

मूर्तिस्ते जगतां महार्तिशमिनी मूर्तिर्जनानन्दिनी
मूर्तिर्वाञ्छितदानकल्पलतिका मूर्तिः सुधास्यन्दिनी ।
संसाराम्बुनिधिं तरीतुमनसां मूर्तिर्दृढा नौरियं
मूर्तिर्नेत्रपथं गता जिनपते ! किं किं न कर्तुं क्षमा ? ॥९॥

किं तत्रास्ति निरन्तरं न भवतः सङ्गः कुरङ्गीदृशां
किं वा तत्र विभो ! पयोधरपरिष्वङ्गोऽपि नाह्लादकः ? ।
यन्मामत्र विहाय निर्वृतिमना नाथोज्जयन्ते गतः
पायाद् वोऽभिहितः स भोजसुतया देवः शिवानन्दनः ॥१०॥

अत्यन्तं यदि जीवितादपि विभो ! नीरागता वल्लभा
तत् किं सिद्धवधूसमागमविधौ त्वं खिद्यसेऽहर्निशम् ? ।
यद्येतद् द्वितयं प्रियं वद मया कस्तेऽपराधः कृतो ?
जल्पन्ती गणितोग्रसेनतनया नो येन सोऽस्तु श्रिये ॥११॥

श्रीमन्नीलतमालकज्जलघनच्छायः सुधाद्रीतलो
व्यालोलक्षणदीर्घिकः प्रतिपदं हेमाम्बुजैः पूजितः ।

त्वं संसारमरौ निरन्तरमहादुःखाकुले देहिनां
मार्गं स्वर्गपुरस्य नाथ ! विततः किंवाऽपवर्गस्य च ॥१२॥
शुक्लध्यानसरो विनीलनलिनाकारोऽपवर्गद्रुम–
च्छायाबन्ध इवैककेनलिदशोर्मध्ये स्फुरत्तारकः ।
नीलाश्मप्रभवत्तदेकममलं पात्रं परं ज्योतिषः
कुर्याद् योगबलच्छवि सुकृतिनां नेमिर्विशुद्धं पदम् ॥१३॥
आकर्णायतयोर्विनीलनलिनश्वेताम्बुजातश्रियो
किञ्चिन्मन्थरयोर्मनाग् मसृणयोरुद्वृत्तसत्तारयोः ।
कारुण्यामृतसारिणीसरलयोः ससन्धयोः सर्वदा
नेमेर्यामि बलिं दृशोऽस्तु वसुधाश्वेतच्छटाच्छाययोः ॥१४॥
त्रैलोक्यालम्बदण्डः परमपदगृहारोहनि श्रेणिदण्ड
कन्दर्पाघातदण्डो भवजलधिपतेर्देहिनां सेतुदण्ड ।
दोर्दण्डः पातु नेमेर्नरकपुरमहाद्वाररोधैकदण्डः
सद्धर्माधारदण्डो हरिनिनिडकरात् कर्षणान्दोलदण्ड ॥१५॥
एते मूढधियो वदन्ति किमपि स्वामिन् ! मदीयं मन–
स्त्वेवं कल्पयते त्वमेव भुवने देवाधिदेवः परम् ।
यत्रैतानि जगन्ति जातविविधव्यावर्त्तनोद्वर्त्तन–
व्यापाराणि परिस्फुरन्ति सततं विज्ञानरूपे त्वयि ॥१६॥
रागद्वेषनिरस्थुलेन मनसा यत्किञ्चिदासेवितं
जन्मन्यत्र परत्र वा गतिवशात् तैस्तैरुपायैः स्तुम ।
तत् सर्वं जिनचन्द्र ! सर्वगमहाज्योतिःस्वरूपे त्वयि
प्रत्यासत्त्यमुपागते हृदि कथं बध्नाति नित्यस्थितिम् ॥१७॥

यस्यते शशिभास्करप्रभृतयः सूक्ष्माणुगः सर्वगं
यल्लोकत्रयभास्करद्युति पुनः सूक्ष्मं न यद्दीक्ष्यते ।
यत्कर्मेन्धनदाहदारुणमिदं निर्वाणगं देहिनां
तज्ज्योतिर्जगदेकवन्द्य ! गुणिभिस्त्वं योगिभिर्गीयसे ॥१८॥
यत्रैष स्मरभिल्लभल्लिनिकरः कल्पान्तकालानल-
स्पर्द्धिक्रोधदवानलः पुनरियं यस्मिन् जरा राक्षसी ।
यत्रायाति पुरो महाभयकरः पञ्चत्वपञ्चानन-
स्तेषां तद् भवकाननं भयकरं त्राता न येषां भवान् ॥१९॥
देवाकृष्य करेण केसरिपदं दन्ती कपोलस्थलीं
कण्डूयत्यहिरेष बभ्रुपुरतो मार्गं निरुध्य स्थितः ।
व्याघ्रं व्यात्तविशालवक्त्रकुहरं जिघ्रयजस्रं मृगो
यत्रैव पशवः प्रशान्तमनसस्तामर्थये त्वद्सुवम् ॥२०॥
चेतस्तावदपारनिर्मलगुणाम्भोधौ निमग्नं मुदा
चक्षुस्त्वद्वदनावलोकनवशाद् बाष्पाम्बुपूरप्लुतम् ।
नो वाचामिह मादृशामहरहः प्राप्तोऽप्यनल्पैनसा
न ध्यातो न विलोकितो न च जिन ! स्तोत्रैः स्तुतः स्वेच्छया२१
निःसङ्गोऽपि निरत्सुकोऽपि निरहङ्कारोऽपि निर्वागपि
त्यक्त्वा शेषममत्वबुद्धिरपि यत्त्वं वीतरागोऽपि सन् ।
त्वं स्वामित्वमनिन्दितो गुरुरसि त्वं मे पिता जीवितं
मिथ्यास्मिन्नपि चेन्ममास्ति गदिते त्वन्मे प्रमाणं भवान् ॥२२॥
सम्यग्ज्ञानविहीनमूढमतयस्तत्त्वानभिज्ञा वयं
तत्त्वप्रीतिमतो नरस्य नियतं मुक्तिश्चरित्रात्मनः ।

हेतुः सर्वसमीहितस्य भवतः पादप्रसादः परं
तस्माद् देव ! भवे भवे मम भवेत् त्वत्पादसेवासुखम् ॥२३॥
इति जगति दुरापाः कस्यचित् पुण्यभाजो
बहुसुकृतसमृद्ध्या सम्भवन्त्येव वाञ्चः ।
जिनपतिरपि यासां गोचरे विश्वनाथो
दुरितविजयसिद्धः सोऽस्तु नेमिः शिवाय ॥ २४ ॥

---

[७२]

श्रीजिनवल्लभसूरिप्रणीतं

श्रीपार्श्वजिनस्तोत्रम् ।

पायात् पार्श्वः पयोदद्युतिरुपरि फणिस्फारफुल्लत्फणालीं
बिभ्रद् विस्फूर्जदूर्जस्वलमणिकिरणासूत्रितेन्द्रायुधां वः ।
संरूढप्रौढकर्मद्रुमवनगहनप्लोषपुष्यद्विशुद्ध-
ध्यानाग्निज्वालमालानुकृतिसकृतया समधा प्रोल्लसन्ती ॥१॥
सद्भक्तिव्यक्तियुक्तत्रिदशपतिनमन्मौलिमन्दारदाम-
श्च्योतत्किञ्जल्कफल्कव्यतिकरकबरोदारपादारविन्द ! ।
दृष्ट्या पीयूषसृष्ट्या दधदखिलजनव्रातमातङ्कमुक्तं
भव्यानव्याजमव्याद् भवदवदवथून्मथितान् पार्श्वनाथः ॥२॥
सम्पत्पूर्णं तु किन्तु प्रमदमयमथो निर्मितं शर्मणे हो,
रोहत्कल्याणवल्लिप्रचयमुत भवन्नाकिलोकावतारम् ।

इत्थं सन्देहदोलां दधदधिकममात् पञ्चकल्याणकेषु
त्रैलोक्यं यस्य स स्याज्जिनपतिरपतिः सर्वकल्याणकृद् वः ॥३॥
श्रीमान् यः पापतापप्रशमहिमरुचिः सप्तभिः पन्नगेन्द्र-
स्फारोत्फुल्लस्फटाभिः स्फुटफलितमणिप्रांशुरश्मिच्छटाभिः ।
भाति भ्रान्तिच्छिदायै जगति सुनयसत्तत्त्वसत्सप्तभङ्गी-
सङ्ख्याव्याख्यानदक्षक्षण इव स जिनः श्रागनिष्टं पिनष्टु ॥४॥
भक्तिप्राग्भाग्नम्रामरविसरशिरःश्रेणिचञ्चत्किरीट-
स्पष्टोच्चैःकोटिकार्पोञ्ज्वलचलननखादर्शसङ्क्रान्तकायम् ।
सेवासज्जं यदग्रे त्रिजगदपि विभात्युग्रसंसारशत्रु-
त्रासान्निर्भीतदेशश्रितमिव स विभुर्व्यस्यतु व्यापदं वः ॥५॥
उन्मीलल्लीलमुद्यल्ललितमुदियदस्तोकबिब्बोकमुच्चैः
साचिप्राञ्चत्कटाक्षच्छटमधिकभवद्विभ्रमारचितभ्रु ।
स्वःस्त्रैणं नाक्षिपद्यं स्मरपरिचिदिति व्यक्तश‍ृङ्गारभावं
भव्याधिव्याधिवन्ध्यं हरतु स भगवान् भग्नकन्दर्पदर्पः ॥६॥
दैन्यादन्योन्यदृष्ट्यानुकृतपरतया त्रासतो हासतो वा
देव ! प्राहुर्नमस्ते इति पदमपि ये केऽपि तेऽपि क्रमेण ।
स्वःकान्तोन्मुक्तमुक्तावलिललितकटाक्षच्छटालक्ष्यलक्ष्या
मङ्क्षु स्युर्मोक्षलक्ष्मीकुचकलशतटीतारहारप्रकाशः ॥७॥
स्फूर्जन्मोहप्ररोहच्छिदुरपरशुना सद्य उद्दामधाम्ना
नाम्नाम्नातेन यस्य त्रिजगति निखिलोपद्रवा विद्रवन्ति ।
नन्द्याद् वन्दारुवृन्दारकनिकरनमन्मस्तकस्तोमगरत-
श्रस्तास्तोकप्रसूनस्तबकितचरणोपान्तपार्श्वः स पार्श्वः ॥ ८ ॥

इत्थ विमुग्धमतिना जिनवल्लभेन
ये स्पष्टमष्टकमद समुद पठन्ति ।
भूयोऽनुभूय भवसम्भवसम्पदं ते
मुक्त्यङ्गनास्तनतटे सततं लुठन्ति ॥ ९ ॥

[८०]

श्रीअभयदेवसूरिविरचितं

श्रीमहावीरस्तोत्रम् ।

जइज्जा समणो भयव महावीर जिणुत्तमे ।
लोगनाथे सयबुद्धे लोगत्तिअविबोहिए ॥ १ ॥
वच्छर दिण्णदाणोहे संपूरियजणासए ।
नाणत्तयसमाउत्ते पुत्ते सिद्धत्थराइणो ॥ २ ॥
चिच्चा रज्ज च रिट्ठ च पुर अंतेउर तहा ।
निक्खमित्ता अगाराओ पव्वइए अणगारिय ॥ ३ ॥
परीसहाण नो भीए भेरवाण खमाखमे ।
पचहा समिए गुत्ते बभयारी अकिंचणे ॥ ४ ॥
निम्ममे निरहंकारे अकोहे माणवज्जिए ।
अमाए लोभनिम्मुक्को पसते छिन्नबंधणे ॥ ५ ॥
पुक्खर व अलेवे अ संखो इव निरजणे ।
जीवे वा अप्पडिग्घाए गयणं व निरासए ॥ ६ ॥

वाएव्वा अपडिवद्धे कुम्मो वा गुत्तइंदिए ।
विप्पमुक्को विहगुव्व खग्गिसिंगव्व एगगे ॥ ७ ॥
भारंडे वाऽपमत्ते य वसहेवा जायथामए ।
कुंजरो इव सोंडीरे सिंहो वा दुद्धरिस्सए ॥ ८ ॥
सागरो इव गंभीरे चंदो वा सोमलेसए ।
सूरो वा दित्ततेउल्ले हेमं वा जायरूवए ॥ ९ ॥
सव्वसहे धरित्ति व्व सायरिंदु व्व सच्छहे ।
सुहु हुअहुआसव्व जलमाणे य तेयसा ॥ १० ॥
वासी चंदणकप्पे य समाणे लेट्ठुकंचणे ।
समे पूयावमाणेसु समे मुक्खे भवे तहा ॥ ११ ॥
नाणेणं दंसणेणं च चरित्तेणमणुत्तरे ।
आलएणं विहारेणं मदवेणज्जवेण य ॥ १२ ॥
लाघवेणं च खंतीए गुत्तीमुत्ती अणुत्तर ।
संजमेण तवेणं च संवरेणमणुत्तरे ॥ १३ ॥
अणेगगुणमयाइण्णे धम्मसुक्काण झायए ।
खाइक्खएण संजाए अणतवरकेवली ॥ १४ ॥
वीयराए य निग्गंथे सव्वन्नू सव्वदंसणे ।
देविंददाणविंदेहिं निव्वत्तियमहामहे ॥ १५ ॥
सव्वभासाणुगाए य भासाए सव्वसंसए ।
जुगव सव्वजीवाणं छिंदिउं भित्तगोयरे ॥ १६ ॥
हिए सुहे अ निस्सेसकारए पाव्वयाणिणं ।
महव्वयाणि पञ्चेव पण्णवित्ता सभावणे ॥ १७ ॥

संसारसायरे बुड्डजंतुसंताणतारए ।
जाणव्व देसियं तित्थं संपत्ते पंचमिं गइं ॥ १८ ॥
सेसिवेआयले मिच्चे अरुये अयरामरे ।
कम्मप्पवंचनिम्मुक्के जए वीरे जए जिणे ॥ १९ ॥
से जिणे वद्धमाणे अ महावीरे महायसे ।
असंखदुक्खखिण्णाणं अम्हाणं देउ निव्वुई ॥ २० ॥
इअ परमपमोआ संथुओ वीरनाहो
परमपसमदाणा देउ तुल्लत्तणं मे ।
असमसुहदुहेसुं सग्गसिद्धीभवेसुं
कणयकयवरेसुं सत्तुमित्तेसु चा वि ॥ २१ ॥
पयडीव सइ पहाणं
सीसेहिं जिणेसराण सुगुरूणं
वीरजिणथयं एवं
पढउ कयं अभयसूरिहिं ॥ २२ ॥

---

[८१]

श्रीजिनदत्तसूरिविरचितं

श्रीअजितशान्तिजिनस्तवनम् ।

शक्रः सहस्रनयनोऽपि गुणावसानं
द्रष्टुं क्षमोऽस्ति न ययोर्जगदेकपत्योः

वाचस्पतिप्रभृतयोऽपि ययोरशेषान्
वक्तुं गुणानिह नहि प्रभविष्णवः स्युः ॥ १ ॥
स्तोतुं तयोर्जडमतिः किमहं क्षमोऽस्मि
निर्भरनिर्मलगुणानसमानशेषान् ।
त्वत्पादकम्पितफलप्रदपादप्राप्तेः
पूर्वं प्रसूनमिति भाविफलं तदग्रे ॥ २ ॥
अजितमजितं रागेणागःप्रणाशनपण्डितं
स्फुटमनिकटीभूतः श्रीणां स यो न विनौति तम् ।
सुरजनबन्धूनेत्रानन्दक्षणक्षणदाकरं
करणवशगो न स्वं नान्यं प्रवेत्ति स मूढधीः ॥३॥
विनमदमरराजीमौलिमालाग्रभाग-
प्रवरमरकतालीभृङ्गसंसर्गशोभि ।
यदमलपदपद्मद्वन्द्वमद्वन्द्ववन्द्यं
प्रतिदिनमनवद्यं मौलिनाऽहं वहामि ॥ ४ ॥
जिनवरमजितं करोमि भक्त्या
कृतकृतिविनुतिं कृपाकृपाणी ।
कृतकुमतभिदं हृदन्तराले
नयविनययुतोऽहमेव देवम् ॥ ५ ॥
वन्दे शान्तिं दत्तविश्वैकशान्तिं
भ्रान्तं भूयस्तैर्न यैराश्रितोऽसौ ।
संसारेऽस्मिन् दुर्निवारान्तरारि-
च्छेदच्छेकं मूर्त्तिमत्कल्पवृक्षम् ॥ ६ ॥

कासश्वासाङ्गहासादशननखमुखाक्षिक्षयग्रन्थिगोषा-
तीसारश्लेष्मापित्तज्वरपवनकटीकण्ठविष्टाग्रहाश्च ।
ज्वालावालेयलूताश्रवणजठरजाऽपानकुष्टाङ्गदाहा-
न स्युस्तस्यामया योऽजितमतिविनयान्नौति शान्तिं च भक्त्या॥७॥
तृष्णोष्णे न पयो न मारिरपि न द्वीपी न दन्ती च नो
सिंहो न ज्वलनो न पन्नगभवा भीतिर्न भूतास्तु न ।
शाकिन्यो न विनायका न तु विष नारातयो नाजयो
न क्षेत्राधिपगोत्रपाः प्रतिभयं कुर्वन्ति तोस्तौति य ॥८॥
यज्जन्मस्नात्रकृत्यक्षणमिलदमरश्रेणिराजैः सहर्षं
कुम्भैः सच्छातकुम्भैरमृतघृतपय पूरपूर्णैरपूर्णम् ।
स्वर्णाद्रौ कर्ममुद्राभिदभिमतपदप्राप्तुमेवाप्तकामैः
स्नात्रं चित्र पवित्र निजनिजपरिषत्सङ्गतैः सन्यधायि ॥९॥
स्नात्रं विधाय विधिना सुकृतार्थता न
स्वर्गाधिपत्यपदवी सुरता च नीताः ।
इत्थं प्रमोदभरनिर्भरभाज्यमान-
गात्रा मुदा ननृतुरिन्द्रगणाः सदारा ॥ १० ॥
शुचिसमयगमुग्धस्थूलकालाम्बुदाली-
स्तनितमधरयन्तो ध्वानत किञ्चिदुच्चैः ।
मदमलिनकपोलालीनमत्तालिमाल-
द्विरदपतितुरङ्गकाणमेके च चक्रुः ॥ ११ ॥
उत्फुल्ललोचनलसत्पुलकस्थलीला-
सस्मेरसस्मरमुखप्रजिताब्जभासः ।

पीनोन्नतस्तनभरैर्विनताङ्गभागा–
श्चञ्चद्वलित्रयविराजिततुच्छमध्याः ॥ १२ ॥
त्रिदशपतिपुरन्ध्र्यो हावभावाङ्गभङ्ग–
प्रभवकिरणकेलीकीलिताशेषलेखाः ।
यदतिरुचिररूपं प्रेक्षणाक्षेपवत्यः
सदभिनयनृत्यं यत्पुरो हीत्यकार्षीः(र्षुः) ॥ १३ ॥
अमानबाधारहितं जिनाजित–
ममानबाधारहितो जनोऽजितः ।
विनत्य शान्तिं भवतीरराजितं
विनत्य शान्तिर्भवतीरराजितः। । १४ ॥
इत्युद्दाममकामकामितफलान्यादातुकामः शमी
सानन्दं पठति स्तवं शमशठोऽकुण्ठ. सदा कर्मठः ।
या व्याजेन विनाऽनयोस्स जिनयोः पक्षादिपर्वस्वमुं
स्वर्लक्ष्म्या जिनदत्तनम्रजनता शर्मास्तकर्मा भवेत् ॥ १५ ॥

इति श्रीमदजितशान्तिजिनस्तवनम् ।

वाचनाचार्यधुर्यस्मर्यश्रीश्रीश्रीज्ञानविमलगणिप्रवराणां पं० श्रीवल्लभगणिनाऽलेखि । श्राविकायशोदापठनार्थम् ।

---

[८२]

श्रीधर्मसूरिप्रणीतं

श्रीपार्श्वजिनस्तवनम् ।

कस्तूरीतिलकं भुव परिभवत्राणैककल्पद्रुमः
श्रेय.कन्दनवाम्बुदस्त्रिजगतीवैडूर्यरत्नाङ्गदः ।
विघ्नाम्भोजमतङ्गज कुवलयोत्तंसः स्ववंशश्रिया
नेत्राणाममृताञ्जन विजयते श्रीपार्श्वनाथः प्रभु ॥ १ ॥
उत्सर्पत्त्रयमङ्गलैकनिलय ! त्रैलोक्यदत्ताभय !
प्रध्वस्तामय ! विश्वविश्रुतदय ! स्याद्वादविद्यालय ! ।
उद्दामातिशय ! प्रसिद्धसमय ! प्रक्षीणकर्मोच्चय !
प्रोन्मुक्तस्मय ! भव्यकैरववनीचन्द्रोदय ! त्व जय ॥ २ ॥
ये मूर्ति तव पश्यत शुभमयीं ते लोचने लोचने
या ते वक्ति गुणावलीं निरुपमा सा भारती भारती ।
या ते न्यञ्चति पादयोर्वरदयो सा कन्धरा कन्धरा
यत्ते ध्यायति नाथ ! वृत्तमनघं तन्मानस मानसम् ॥ ३ ॥
किं स्नात्रैरलमङ्गरागविधिभिः कार्यं किमभ्यर्चनैः
पर्याप्त स्तुतिभिः कृत प्रणतिभिः पूर्णं कलोद्गीतिभि ।
वक्त्रेन्दौ तव चेच्चकोरयुवतिप्रीतिं दृशोर्बिभ्रति
स्वान्त चेत्तव पादपङ्कजयुगे धत्तेऽलिलीलायितम् ॥ ४ ॥

कान्तिः कापि कपोलयोर्विमलयोः श्रीः कापि सौम्ये मुखे
च्छाया कापि विशालयोर्नयनयोर्भा काऽपि कण्ठेऽनघे ।
शोभा काऽप्युरसि स्थिरे सरलयोर्बाह्वोः किमप्यूर्जितं
त्रैलोक्यैकशरण्ययोश्चरणयोस्ते देव ! किं ब्रूमहे ॥ ५ ॥
किं पीयूषमयी किमुन्नतिमयी किं कल्पवल्लीमयी
किं सौभाग्यमयी किमक्षरमयी किं विश्वमैत्रीमयी ।
किं वात्सल्यमयी किमुत्सवमयी किं लब्धिलक्ष्मीमयी
दृष्ट्वेत्थं विमृशन्ति ते सुकृतिनो मूर्त्तिं जगत्पावनीम् ॥ ६ ॥
स्वामिन् ! दुर्जयमोहराजविजयप्राविण्यभाजस्तव
स्तोत्रं किं कमठोरुदर्पदलने श्रीपार्श्व ! विश्वप्रभो ! ।
तिग्मांशोर्यदि वा स्फुरदग्रहमहःसन्दोहरोहद्रुहः
खद्योतद्युतिसंहतिश्रुतिपदे वर्त्तेत किं कोविदः ॥ ७ ॥
सश्रीकान् तव वक्त्रदुग्धजलधेरुद्भूतमत्यद्भुतं
मोहोच्छेदकतत्त्वसप्तकवचः पीयूषमित्यादृतः ।
विश्वेभ्यः फणभृद्विभुः फणिमणिव्याजात् प्रफुल्लत्फणा-
पात्रीभिः पृथुभिर्विभाति परितः स्वामिन् ! प्रयच्छन्निव ॥८॥
किं मन्त्रैर्मणिभिः किमौषधगणैः किं किं रसस्फातिभिः
किं वा संवननैः किमञ्जनवरैः किं देवताराधनैः ।
जन्तूनामिह पार्श्वनाथ इति चेन्नित्यं मनोमन्दिरे
कल्याणी चतुरक्षरा निवसति श्रीसिद्धविद्याऽद्भुता ॥९॥
भास्वन्तं परमेष्ठिनं स्मररिपुं बुद्धं जिनस्वामिनं
क्षेत्रज्ञं पुरुषोत्तमं गणविभुं सौम्यं कलाशालिनम् ।

योगीन्द्रं विबुधाधिपं फणपतिं श्रीदं गिरामीश्वरं
ज्योतीरूपमनन्तमुत्तमधियस्त्वामेव संवेदते ॥ १० ॥
रूपादौ विषये विदन् त्रिगुणतां त्वं न्यायविद्यागुरु-
र्ब्रह्माद्वैतमुदाहरन्निह भवान् मीमांसकग्रामणीः ।
भावानां परिभावयन् क्षणिकतां बौद्धाधिपस्त्वं विद-
स्त्वं कर्मप्रकृतीः पृथक् पुरुषतः कैवल्यमाशिश्रयः ॥११॥
त्वं कारुण्यनिधिस्त्वमेव जनकस्त्वं बान्धवस्त्वं विभु-
स्त्वं शास्ता त्वमचिन्त्यचिन्तितमणिस्त्वं देवता त्वं गुरुः ।
त्वं प्रत्यूहनिवारकस्त्वमगदङ्कारस्त्वमालम्बनं
तत् किं दुःस्थमुपेक्षसे जिनपते! श्रद्धालुमेनं जनम् ॥१२॥
शिष्यस्ते तव सेवकस्तव विभो! प्रेष्यो भुजिष्यस्तव
द्वाःस्थस्ते तव मागधस्तव शिशुस्ते देव! सौस्नातिकः ।
पत्तिः पार्श्वजिनेश! ते नुत(ननु) तवायत्तोऽस्मि मामादिश
स्वामिन्! किं करवाणि पाणियुगलीमायोज्य विज्ञापये ॥१३॥
स्वःश्रीरिच्छति चक्रवर्तिकमलाभ्येति स्थितिः सेवते
कीर्तिः श्लिष्यति संस्तुते सुभगतापीशाति नीरोगता ।
नित्यं वाञ्छति खेचरत्वपदवी तीर्थेशलक्ष्मीरपि
त्वत्पादाब्जरजःपवित्रिततनुः सप्रश्रयं वीक्षते ॥ १४ ॥
नो कीर्तिं त्रिदिवाधिपत्वमपि नो नो चक्रवर्तिश्रियं
सौन्दर्यं न तु पाटवं न विभवं नो विष्टपप्राभवम् ।
नो सर्वौषधिमुख्यलब्धिनिवहं नो मुक्तिमभ्यर्थये
किं तु त्वच्चरणारविन्दयुगले भक्तिं जिन! स्थेयसीम् ॥१५॥

इत्थं भूमिभृदश्वसेनतनय ! श्रीपार्श्व ! विश्वप्रभो ! ।
श्रीवात्मात्मज ! सुप्रवर्तितनय ! श्रीधर्मसूरिस्तुत ! ।
ये कुर्वन्ति तव स्तवं नवनवं प्रीत्युल्लसन्मानसा-
स्तेभ्यस्त्वं नतवत्सलो निजपदं दद्यास्त्रिलोकीविभो ! ॥१६॥

[८३]

श्रीजिनपतिसूरिप्रणीतं

यमकमयं

श्रीचतुर्विंशतिजिनस्तवनम् ।

श्रीनाभेय ! जिनेश ! त्वं नन्द्यायतशितांशुकः ।
यथा कुमुद्वतीनेता नन्द्यायतशितांशुकः ॥ १ ॥
उपाध्वमजितं भक्त्या कं दधानमनेकपम् ।
प्रणतोद्बोधितज्ञानकन्दधानमनेकपम् ॥ २ ॥
श्रीसम्भव ! प्रपन्ना ये समयं ते सदादरात् ।
ते संसारवनान्मुक्तिं समयन्ते सदा दरात् ॥ ३ ॥
येऽभिनन्दन ! ते तीर्थराज ! पादसभाजनाः ।
विलसन्ति चिरं तेऽत्र राजपादसभाजनाः ॥ ४ ॥
पूजिताङ्घ्रिद्वयी मुक्त्यै कान्ता राजीवमालया ।
सुमते ! तव दुर्नाहःकान्तारा जीवमालया ॥ ५ ॥
पद्मप्रभः सुदृष्टीनां भूरिशोभातपोदयः ।
हन्यात् तमांसि पूषेव सूरिशो भातपोदयः ॥६॥

सुपार्श्व ! त्वच्छ्रुतं श्रुत्वा दर्पकोपकमानकम् ।
मुञ्चन्ति जन्तवः शान्तदर्पकोपक्रमानलम् ॥ ७ ॥
भवांश्चन्द्रप्रभेन्द्रेण यैरभाजि समुन्नतः ।
तै कर्मपादपः प्राप्तायैरभाजि समुन्नत. ॥ ८ ॥
सुविधे ! त्वद्विधिं प्राप्य प्रनावन्त्यसमाहिताः ।
ये ते श्रेयःश्रियं श्रस्तप्रमावन्ति समाहिताः ॥ ९ ॥
सेवन्ते शीतल ! त्वां ये देव ! सम्पन्नकेवलम् ।
अपि मुक्तिर्भवेत् तेषां देवसम्पन्न केवलम् ॥ १० ॥
श्रीश्रेयांस ! तनूभाजां परमोक्षगतिर्भवान् ।
अनन्तान् हन्त्वविश्रान्त परमोक्षगतिर्भवान् ॥ ११ ॥
वासुपूज्य ! नवस्वर्णनीरजारूढसत्क्रमः ।
हर त्वं विहरन्मोहं नीरजा रूढसत्क्रमः ॥ १२ ॥
विमल ! त्वां प्रति स्वं ये रञ्जयन्ति मनो भवम् ।
अपि दुर्जयमुच्चैस्तेऽरं जयन्ति मनोभवम् ॥ १३ ॥
जग्मिवांसमनन्त ! त्वां नमस्यन्ति महापदम् ।
ये ते विश्वत्रयीलक्ष्मीनमस्यन्ति महापदम् ॥ १४ ॥
नाश्रितस्तव सिद्धान्तो येनावीतनयस्तत. ।
वरं धर्माजिनधर्मा ये नावीतनयस्ततः ॥ १५ ॥
श्रीशान्ते ! देहिनां देहि सारङ्गविदधद्धृतिम् ।
शर्मकर्मततेरङ्कसारङ्ग ! विदधद् धृतिम् ॥ १६ ॥
कुन्थुनाथः सुपन्थानं विधुतारो वृषाद्दतः ।
पुंसा तन्यात् पिनाकीव विधुतारो वृषाद्दतः ॥ १७ ॥

येन त्व नाश्रितः कर्मवनवैश्वानरोपमः ।
सोऽग्नाथः कुधीर्भव्यावनवैश्वानरोपमः ॥ १८ ॥
नाऽत्रिपद्मस्तुतः सिद्धिप्रतिपन्नसदारुणः ।
येन ते मिद्यते मल्ले ! प्रतिपन्नसदाणः ॥ १९ ॥
श्रीसुव्रतजिनाधीशमक्षमालोपशोभितम् ।
विरश्चिमिव सेवध्वमक्षमालोपशोभितम् ॥ २० ॥
देव्योऽपि तद्गुणोद्गानासहा मन्दरसानुगाः ।
गायन्ति त्वां नमे ! भक्त्या सहामन्दरसानुगाः ॥ २१ ॥
तृष्णातापा त्वया वर्ष शमिता दानवारिणा ।
श्रीनेमे ! जिन ! ताराध्यशमितादानवारिणा ॥ २२ ॥
पार्श्व ! देव्यः सदाक्लृप्तमहाहारतरङ्गिताः ।
नाटयन्ति चरित्रं ते महाहारतरङ्गिताः ॥ २३ ॥
वीरो जिनपतिः पातु तन्वानः काञ्चनश्रियम्
चित्रवत्रेषु निःसीमां तन्वा नः काञ्चन श्रियम् ॥ २४ ॥
गर्भजन्मव्रतज्ञानश्रेयःकल्याणकेष्वयम् ।
जिनश्रिनोतु भव्यानां श्रेयः कल्याणकेष्वयम् ॥ २५ ॥
भूत्यै भवन्तु जन्तूनां सत्पक्षाहितमानसाः ।
*हंसा इव जिनोत्तंसाः सत्पक्षाहितमानसाः ॥ २६ ॥
श्रयध्व शासनं जैनं प्रौढपाठीनधीवरम् ।
वोढारमिव गङ्गायाः प्रौढपाठीनधीवरम् ॥ २७ ॥
डिम्बमम्बा ह्रियादुद्यत्कलकण्ठीरवासिता ।
सिद्धबुद्धासिता कीर्त्या कलकण्ठीरवासिता ॥ २८ ॥

स्तवस्तव जिनेकोऽपि तनोति सुरसम्पदम् ।
पुंसां नाथ ! प्रतिक्षिप्ततनोऽतिसुरसं पदम् ॥ २९ ॥
वासवस्तुतपदो महामहा भक्तदत्तविलसं (यं) महापदः ।
वागपोहिततमस्तमा जिनस्वामिनो विदधतां सुखश्रियम् ॥३०॥
इति श्रीचतुर्विंशतिजिनस्तुतयः । कृतिरियं जिनपतिसूरीणाम् ॥

---

[८४]

श्रीदेवेन्द्रसूरिप्रणीतं

श्रीयुगादिजिनस्तवनम् ।

जय देवाधिदेवाऽऽधिव्याधिवैधुर्यनाशन ! ।
सर्वदा सर्वदारिद्र्यमुद्राविद्रावणक्षम ! ॥ १ ॥
अगण्यपुण्यकारुण्यपण्यापण ! वृषध्वज ! ।
जय सन्देहसन्दोहशैलदम्भोलिसन्निभः ॥ २ ॥
स्फुरत्कषायसन्तापसन्तापशमनामृत ! ।
जय संसारकान्तारदावपावकपावन ! ॥ ३ ॥
सदा सदागमाम्भोजविबोधनदिनप्रभो ! ।
नत्वा न त्वा भवे भावि भाविनः पतनं खलु ॥ ४ ॥
ये देवदेव ! गम्भीरनाभे ! नाभेय ! सूरिभिः ।
त्वद्गुणैः स्वं नियच्छन्ति ते मुक्ताः स्युर्महाद्भुतम् ॥ ५ ॥

देव ! त्वन्नाममन्त्रो येषां चित्ते चकास्ति न ।
मोहसर्पविषं तेषां कथं यातु क्षयं क्षणात् ? ॥ ६ ॥
परिगृह्णन्ति ये नित्यं त्वदीयं पदपङ्कजम् ।
तेषां तीर्थधरत्वादिपदवी न दवीयसी ॥ ७ ॥
नमः सद्दर्शनज्ञानवीर्यानन्दमयाय ते ।
अनन्तजन्तुसन्तानत्राणप्रवणचेतसे ॥ ८ ॥
एवं युगादितीर्थेशं ये स्तुवन्ति सदा नराः ।
देवेन्द्रवृन्दवन्द्यास्ते प्राप्नुवन्ति महोदयम् ॥ ९ ॥

[८५]

श्रीजिनेश्वरसूरिप्रणीतं

यमकाङ्कितं

श्रीचतुर्विंशतिजिनस्तवनम्[1]।

ऋषभनाथ ! घनाघनिभानन ! प्रसृतमोहतमोहननक्षम ! ।
दिश सुवर्णसवर्णसुवर्णरुक् परमकाममकामवि र्णरुक् ॥१॥
सुरुचिरं रुचिरं रुचिरञ्जितैर्वरसुरैरसुरैश्च यदर्चितम् ।
अजितदेव ! तदेव तव क्रमद्वयमधीशमधीशमनस्तवे ॥२॥
सुमनसं भवसम्भवसम्भवत्सुमहसं महसंहतिकारणम् ।
स्तुत जितारिजितारिनृपाङ्गजं सुमहितं महितं जिनसम्भवम् ॥३॥
त्वमभिनन्दन ! नन्दन ! संवरक्षितिभृतोऽतिभृतोऽस्तमसंवर ! ।
वितर मङ्गलमङ्गलसत्प्रभ ! प्लवगलक्षण ! लक्षणशोभितम् ॥ ४ ॥

मुजिनपञ्चम ! पञ्चमरागजिन्मधुरनिःस्वन ! निःस्वनरार्थवृत् ।
इन ! नमो न न मोहमपास्यते वसुमते सुमते ! सुमतेऽत्र ते ॥५॥
अरुणसुप्रभसुप्रभ ! सुप्रभो ! भुवि नतामर ! तामरसाङ्कभृत् ! ।
धरधराधिपनन्दन ! नन्दनरतनु सुखानि सुखानिरसि श्रियः ॥६॥
शिवसुपार्श्वसुपार्श्व ! तमरतमरतपनकल्प न कल्पविलङ्घनः ।
कनककेतकविग्रह ! विग्रहच्छिदुर ! मेदुरमेघय मे सुखम् ॥७॥
अपरिदेवन ! देव ! नदे चनस्फुरदमरमरमरमर सेवन. ।
किरत मोहतमोह शशिप्रभरिमततुषारतुषारकरप्रभः ॥८॥
अनवमं नवमं नवमङ्गलं विदधतं दधतं च रुचिं शुचिम् ।
जिनमिह स्मरत स्मरतक्षणं सुविधिमार तमारततक्षणम् ॥९॥
दृढरथाङ्गज ! नन्दजनं दरप्रशमनं शमनं शमनस्तम ।
दशमतीर्थप ! रागपरागतगमव शीतल ! शीतलले शमम् ॥१०॥
देव. श्रीमद्विष्णुविष्णुप्रसूतः कामं कामं ध्वंसमानः समान. ।
धर्मं दद्याद् धाम धामत्रजस्य श्रीश्रेयांसः श्रीसनाथः स नाथः ॥११॥
विद्यां दद्यादप्रमादप्रमादक्षतव्याधिक्षप्रसादप्रसाद ! ।
शोणाश्मश्रीसप्रभाव प्रभावत्तीर्थस्वामी वासुपूज्यः सुपूज्य. ॥१२॥
त्वममदा मम दारितसन्नमन्द्रभवलक्षवलक्षवलक्षमः ।
शिवरमां वरमां कृतवर्मभूः (?)क्रय विभो ! विमलो विमलोज्ज्वलाम् १३
अमदनं मदनम्रसुरासुरखजनविभ्रमविभ्रमविभ्रमाम् ।
जिनमनन्तमनन्तमनन्तकप्रमुमनन्तमनङ्गजमार्चितः ॥१४॥
कुलिशविद्रुममन्दममन्दिरं पिदधतं दधतं महिमाद्भुतम् ।
महत धर्ममधर्ममतच्छिदं गुरुमहोदमहोदममूपितम् ॥१५॥

मदनशासनशासनशासनः × × × ×
सुपमधीश्वर शान्तिरशान्तिहृद् रचयतादचिरादचिरासुतः ॥१६॥
रुचिरजातिरजातिमृतिक्षितिः क्षममनाममनाममनागपि ।
विबुधवन्धुरबन्धुरसौ रजः किरतु कुन्थुरमन्तुरमं तुद (तु !) ॥१७॥
प्रवररोचिररोचिररोचितप्रवरमोक्षरमोक्षतकेवलः ।
विसमदः समदः समदः परं नतिमतोऽतिमतो नयतु प्रभुः ॥१८॥
नरतमालतमालदलप्रभासततमा नतमानवदानवा ।
हरतु मल्लिरमाररमारजस्त्रिजगतः शरणं शरणं श्रियः ॥१९॥
निबिडमञ्जनमञ्जनसप्रभ ! क्षपदमोक्षदमोक्षदयामृतैः ।
सुमुनिसुव्रत ! सुव्रतसज्जनाम्बुजसुमित्रसुमित्र ! सुमित्रभूः ॥२०॥
अकलिलः कलिलक्षविलक्षणः सकलमुत्पलमुत्पललक्षणः ।
गवि पदं विपदं विपदन्तकृन्नमिरमन्दरमं ददतां जिनः ॥२१॥
सुकविराजिविराजितसंसदा श्रुतमसन्तमसन्तमसं तदा ।
अशिवदं शिवदंव शिवाङ्गजं महत वै हतवैरटपाङ्गजम् ॥२२॥
कलिकुमार्गकुमार्गनिरर्गल–द्विपरिपो ! ऽपरिपो ! परिपोषक ! ।
सुमहसोमहसोज्झित ! पार्श्व ! मां त्वमय विस्मय ! विस्मयकृद्वचः २३
भृशमदभ्रगदभ्रमदभ्रमप्रथमनः सुमनःसुमनः स्तुतः ।
असुमतः सुमतः सुमतोऽवदातपरमः परमश्वरमो जिनः ॥२४॥
सुमहितानि हितानि वितन्वतां जिनपतेरमृतेरमृतेशितुः ।
च्युतिजनिव्रतकेवलकेवलप्रमदमोक्षदमोक्षमहांसि नः ॥२५॥
अवतु सज्जनसज्जनयप्रदस्थिरतरा गतरागरिपुर्जिनाः ।
प्रभवतो भवतो भवतोऽवतो तमतरो मतरो मतरोदकृत् ॥२६॥

उकर यो व्रते दत्तविद्रावणं सर्वदा सर्वदारिद्र्यविद्रावणम् ।
तं महामो महामोहसंत्रासकं त्रासकं विद्विषां पार्श्वमत्रासकम् ॥४॥
शर्मदं कर्मदन्तीन्द्रपञ्चाननं स्तौमि राकाशशाङ्कात्रजैत्राननम् ।
श्रीजिनं श्रीजिनं नादिनां वादिनां शुद्धबुद्ध्या सुराचार्यसंवादिनाम्॥४॥
सारवक्षस्तटं रत्नराजिस्फुटं सद्गुणैरुद्भटं तेजसाऽत्युत्कटम् ।
कीर्त्तिभाजं नमामो नमामोदकं तीर्थराजं स्मराम स्मराम प्रभुम् ॥६॥
नागराजध्वजं प्रह्वभव्यव्रजं देहिनां दर्शितप्राज्यमुक्तिव्रजम् ।
सश्रयामो जिन सन्मतं सन्मतं श्रयश्वसेनस्य वाऽऽनन्दनं नन्दनम् ॥७॥
मोहन मोहनया वहं भिन्दते दर्पकन्दर्पकन्दं समुच्छिन्दते ।
साध्वसं साध्वसं तोपद शोपदं विघ्नते विघ्नतेस्त्वा नमस्तीर्थराट् ! ॥८॥
जीवराजीवराजीवराहस्करो पुष्पकोदण्डकोदण्डनिर्जित्वरः ।
धूततीर्थाधितीर्थाधिनाथः सुखं रात्वसौ भाग्यसौभाग्यवृद्धिप्रदः ॥९॥
भीमदं भीमद संहरन्त नृणां सत्क्रमं सत्क्रमं विक्रम बिभ्रतम् ।
सूरस सूरसङ्काशतेजःपद शुभ्रभाः शुभ्रभा कीर्त्तिमर्चे जिनम् ॥१०॥
यो विजिग्ये तपःकासठं कामठं दुर्गतिद्वारसम्पातकम्पातकम् ।
त नमामो मुनीपावन पावनं तीर्थप क्रोधविध्यापनं ध्यापनम् ॥११॥
जगद्भावलक्षं वलक्षं यशोभिः प्रभाराशिवाशंशिवासं जिताशम् ।
सुधामाङ्गभव्याधिमाधिच्छिदं नमामोऽनमामोदमीशं दमीशम् ॥१२॥
वरीय समाधि समाधिप्रमोपखिलोर्कामहोदो महोदोपशोप. ।
नमयुक्षमेत्रक्षमेश. स पार्श्वस्तनोतु प्रमोदं प्रमोदश्रित नः ॥१३॥
शमीशः शमीश. कुबोधान्यकान्ते महीयोमहीयो भृशं व्यातनोतु ।
समेऽतः समेत. श्रिया कष्टकूपप्रपातात् प्रपातात् प्रभु. पार्श्वनाथ.॥१४॥

मलानामलानाय बोभूयमानः शमानाशमानाय मालोयमानः ।
घनानां घनानां रुचिं प्रास्यमानः स्वकान्त्या स्वकान्त्या
नितोऽव्याज्जिनो माम् ॥१५॥

सुखाने ! सुखानेकधाम्नां कधाम्नां भवाने भवानेतृकोऽपि च्छिदेऽर्हन्।
प्रमाद प्रमादक्षयाय क्षयाय व्रजस्य व्रजस्य प्रधानस्य लब्ध्यै ॥१६॥

क्षमाद क्षमादस्वपादप्रसादश्रमादभ्रमादप्रणाश प्रणादम् ।
महाना महानागदंकार ! सार ! प्रभो ! मे प्रभोमे दिश त्वं जिनेन्द्र !॥१७॥

मनोभूपणं भूषणं विश्वविश्वे महःपूपणं पूपणं मोहवृत्ते ।
समध्यासितं ध्यासितं नम्रदेवं रमाराजितं राजितं नौमि देवम् ॥१८॥

द्युसन्मौलिसन्मौलिगृष्टाङ्घ्रिपद्मः सुकल्याणकल्याणसिंहासनस्थः ।
समाधानमाधानदक्षो मतक्षो रमा रातु मारातुरत्वच्छिदेऽर्हन् ॥१९॥

योगतो योगतो निवृर्तिं निवृर्तिं नीरतो नीरतोपप्रदस्तीर्थपः ।
साधितः साधितव्याधिनाशोऽवतादानतो दानतोशाब्धिभिर्वै बुधैः॥२०॥

इति जिनेश्वरसूरिनुतो गुणै–
रमलसत्क्रम ! देहि शिवालयम् ।
त्वमिह पार्श्व ! कृतप्रणतप्रभा
रम ! लसत्क्रम ! देहि शिवालयम् ॥२१॥

[८७]

श्रीजिनप्रभसूरिप्रणीतः

श्रीचतुर्विंशतिजिनस्तवः ।

(श्लेषमयः)

यं सततमक्षमालोपशोभितं सेवतेऽमरालीशः ।
कमलासनः स्वयम्भूः स श्रीमान्नाभिभूर्जयति ॥ १ ॥

अहितासननिष्णातः पुरुषोत्तमसंश्रित ।
विनतानन्दनो विश्वविनेताऽवतु वो जिनः ॥ २ ॥

श्रीजयचन्द्रसूरिकृता

अवचूरिः ।

कमलासनो. सनोति–ददाति । ‘ षणूयी दाने ’ इत्यस्य । इन्द्रः । सर्वातिशयसूचनी प्रथमार्यापक्षे स्वयम्भूः–ब्रह्मा । कमलासन यस्य स तथा । हसः । सेवत इति सण्टङ्कः ॥ १ ॥

हिंसादिप्ररूपणपराणां परेषां शाक्य–साङ्ख्याऽक्षणपादादीनां अहितानां असने–निराकरणे निष्णात.–निपुणः । विनतानां–प्रणतानां आनन्दन–मोदद । विश्वं विनयति–शास्तीत्येवशीलो विश्वविनेता । पक्षे अहीनां–सर्पाणां शासने–क्षयनयने दक्ष । पुरुषोत्तम–विष्णु संश्रित । विनता–सुपर्णी तस्या नन्दनो–गरुड इत्यर्थ. । विश्वेषां सर्वेषां वीनां–पक्षिणां नेता–प्रभुः ॥ २ ॥

श्रीमान् कैरवबन्धुरविलोचनो गारुडच्छविवपुर्वः ।
शम्भवजिनोऽस्त्वहीनस्थितिभाक् तार्क्ष्यध्वजः प्रीत्यै ॥ ३ ॥
मुदेऽभिनन्दनः स्ताद् वः सुभद्राभोगभाजनम् ।
सद्धर्मसंयुगरतो भवजैत्रः कपध्विजः ॥ ४ ॥
हर्षितकोकविनिवहस्तुत्योदयजनयितः कृतान्तस्य ।
श्रीसुमते ! जीयाश्चिरमिन ! त्वमुच्चैरुपाहन्तः ! ॥ ५ ॥

अवचूरिः ।

कैरवबन्धुरे विलोचने-नयने यस्य स तथा सुवर्णच्छविशरीर. । समां स्थितिंभाधारं चैत्यतरु-प्रदक्षिणा-सङ्घभणनादिकां भजते य स तथा। तार्क्ष्य-अश्वः ध्वजो-लाञ्छनं यस्य। पक्षे श्रियः पतिः। कैरवबन्धुरवी-चन्द्रसूर्यौ विलोचने यस्य स तथा। मरकतकान्तिकाय.। अहीनां इनः-शेषनागराज. तत्र स्थितिं-स्थान भजते य स तथा। तार्क्ष्यो-गरुडो ध्वज'-वाहन यस्य ॥ ३ ॥

शोभनानां-भद्राणां यः आभोगः-विस्तारः तस्य भाजन-आस्पदम् । सन्तम्-शोभनम् । देशविरतिरूप धर्मं सयुनक्ति इति सद्धर्मसयुक् जनेषु इति गम्यते । अविद्यमान रत-कन्दर्पो यस्य स तथा । उष्ट्रमुखादित्वात् विग्रमानलोप ससारजेता। वानरलाञ्छन । पक्षे सुभद्रा-अर्जुनभार्या तस्या यो भोगः-सेवन तस्य स्थान तत्कारित्वात् एव शक्तिः । सद्धर्मणा-प्रधानधनुषा गाण्डीवाभिधानेन संयुगे-सङ्ग्रामे रतो-रतिमान् । हरजेता-किरातरूपधारिणः शम्भो तेन रणे पराजितवान् अर्जुनः ॥ ४ ॥

हर्षिता-हर्षं प्रापिता कु-पृथ्वी येन स तथा। तस्यामन्त्रणम्। 'राद्धसिद्धकृतेभ्योऽन्तः' (अभि का २ श्लो. १५६) इति निघण्टुवचनात्। कृतान्तः-सिद्धान्त तस्य हे जनयितः !-निष्पादक! पक्षे हर्षित कोकसशार्ना योनां-पक्षिणां निवहो येन । कृतान्तस्य-यमस्य पितः!-सूर्य ! शत्रुविनाशक ! ॥ ५ ॥

पद्मप्रभः सौमनसं धर्मं बिभ्रत् सदाशये ।
उमाविभूषितः पातु प्रद्युम्नः श्रीधराङ्गजः ॥ ६ ॥

विधुरविधिषणस्नेही पृथ्वीतनयः सुवर्णवर्णतनुः ।
भवतु सुपार्श्वो भयदप्रतीपचर्यः श्रिये वक्रः ॥ ७ ॥

चन्द्रप्रभ ! श्वेतरुचे ! तावकी मूर्तिरस्यति ।
तापं प्रजाया विश्वस्यास्ततमादधती *शशम् ॥ ८ ॥

अवचूरिः

सुमनसां अयं सौमनसः शुद्ध इति यावत् तं धर्मं सदाशये-चित्ते धरन् । यशोऽलङ्कृतः । प्रकृष्टं द्युम्न-बलं यस्य स तथा । श्रीधरः-प्रभोः पिता । पक्षे पौष्पं चापं धरन् । सदा-निरन्तरम्-शये-करे हस्ते । उमाविभुना-ईश्वरेण उषित-दग्धः । 'उषू दाहे' इत्यस्मात् क्ते । 'ऊष रुजायाम्' इत्यस्मात् क्ते ऊषितः । कन्दर्पः । विष्णुतनय श्रीनन्दनत्वात् ॥ ६ ॥

मन्देषु-विशिष्टमतिषु च स्नेही नरकपाकारित्वात् भगवतः । पृथ्वी भगवतो माता । भयदानां रोगादीनां प्रतीपा-प्रतिकूला चर्या-विहारो यस्य स तथा । तस्मिन् विहरति तेषामभावात् । पक्षे चन्द्रसूर्यबृहस्पतीनां मित्रम् । ज्योतिःशास्त्रप्रसिद्धत्वात् । मङ्गलः । कुङ्कुमवर्णः । भयकारिणी वक्रा चर्या यस्य स तथा । वक्रगामित्वाद् वक्रः ॥ ७ ॥

सितकान्ते ! निराकृताज्ञाना । तन्वती शम् ।-सौख्यम् । पक्षे चन्द्रः ध्वस्तान्धकारा । शशं-लाञ्छनं धरन्ती ॥ ८ ॥

---

* आदधती शशम् । पक्षे आदधती हे ईश ! शम् ।

नारीणां हृदि निवसस्यनिरुद्धगुरुप्रथोज्ज्वलशरीर ! ।
रामेय ! मकरकेतो ! सुविधे ! वृषभासनविदग्ध ! ॥ ९ ॥
जनतापापहृत्कुल्याश्रितश्रीरमृतप्रदः ।
हरिस्तोमाभिनन्द्यो वः शीतलोऽव्याद् घनागमः ॥ १० ॥

अवचूरिः

अरीणाम्–भगवदाशालोपकारित्वात् मिथ्यादृष्टीनां हृदि निवास न वितनोषि । अस्खलितप्रौढकीर्ते ! शुक्लवर्णत्वात् श्वेतकाय ! । रामाभगवन्माता तस्या अपत्यम् । 'ड्याप्यूङः' (सिद्ध० ६।१। ७०) इत्यनेन एयणि रामेय ! । मकरलाञ्छन ! । पुण्यप्रकटननिपुण ! । एतान्यामन्त्रणपदानि । पक्षे स्त्रीणां चित्ते निवससि । अनिरुद्धो–ऽनङ्गसुतः । 'अनिरुद्ध सुतस्तस्य' ( ) ततस्तस्य गुरुः पितृत्वात् । ततो निरुद्धगुररिति प्रथा–कीर्तिर्यस्य स तथा । अथवा अनिरुद्धेन गुर्वी प्रथा यस्येति तस्य सम्बोधनम् । उज्ज्वलः–शृगारो रस स शरीर यस्य स तथा मन्मथत्वात् । तस्य । श्रीनन्दनः । मकरध्वज । वृषभासन–ईश्वरस्तेन विशेषेण दग्धः ॥ ९ ॥

प्रजापापहारकः । कुलीनैः पूजित !–स्तुत ! । अष्टमहाप्रातिहार्यादिका श्रीर्यस्य स तथा । 'महानन्दोऽमृत सिद्धिः' (अभि० का. १, श्लो० ७४) इतिवचनात् अमृतप्रदः–सिद्धिद । इन्द्रसमूहस्य पूज्यः । घनः परतीर्थैः छेत्तुमशक्यत्वात् । निबिडः आगमः–समयो यस्य स तथा । पक्षे लोकतापविनाशकः । कुल्यासु–नदीषु अश्रिता समवया बदकरूपा श्रीर्यस्य । कुल्याभिः अश्रिता–अङ्गीकारतः पूजितः श्रीर्यस्येति वा स तथा । नीरदापक मण्डूकगणस्तूहणीयः वर्षाकालः ॥ १० ॥

प्रीयाद् वः काञ्चनरुचिराजीवाध्यासिनी नलिनहस्ता ।
विष्णुं प्रमोदयन्ती श्रीश्रेयांसस्य सा मूर्त्तिः ॥ ११ ॥

तिरस्कुर्वन् कायकान्त्या सिन्दूरं महिषध्वजः ।
समवर्ती वासुपूज्यः सूर्यानन्दी सुखाय वः ॥ १२ ॥

विमलः सौम्योऽशं मे भोगासक्तः स हेलया हन्यात् ।
हरितालसमानरुचिर्यः श्यामापतिमतोषयत ॥ १३ ॥

अवचूरिः ।

सुवर्णवर्णा । जीवानां आधिं मनोव्यथां अस्यति इति–क्षिपतीत्येवंशीला या सा तथा । कमलं हस्ते लक्षणत्वेन यस्याः सा । तथा विष्णु भगवत्पितरं नन्दयन्ती । प्रसिद्धा । काञ्चनकान्तिकमलोपवेशिका । कमण्कामण्करा नारायण श्रीः ॥ ११ ॥

अतिशायिरत्नकान्तित्वात् सिन्दूरमध कुर्वन् इत्यर्थः । महिषलाञ्छनः । मध्यस्थः । सूरीणां–विदुषां आनन्दनशीलः । पक्षे मृशं असितकान्तित्वेन असिं–कृपाणं क्षिपन् । महिषवाहनो–यम सूर्यसुतत्वात् सूर्यानन्दनशीलः ॥ १२ ॥

अभीमः दुःखं मम सांसारिकसौख्येष्वसक्त । प्रसिद्धः । वेगेन । हन्तु । हरितालेन पीतत्वेन समाना रुचिर्यस्य स तथा, सुवर्णकान्तिरित्यर्थः । श्यामाख्या भगवतो माता तस्याः पतिं–भर्तां श्रीकृतवर्मा तं निजपितरमित्यर्थः । पक्षे बुध–सोमस्यापत्यमिति व्युत्पत्तेः । परा· भिधया निजप्रियया सह–साकं सौख्यासक्त इत्यर्थः । हरिता नीला । आ–समन्तात् 'लस श्लेषणे' इत्यस्मात् शाने लसमाना–लसनशीला रुचिर्यस्य सः तथा । कोऽर्थः ? 'साहित्ये कालनीलयोरैक्यम्, इतिकृत्वा श्यामाङ्ग इत्यर्थ. । श्यामा–रात्रिस्तस्याः पतिं चन्द्रमसम् तत्पुत्रत्वात् तदानन्दकारित्वं बुधस्य ॥ १३ ॥

वर्या जनसुहृद्रूपः पातु वो धारयन् क्षमाम् ।
भूरिभोगविरोचिष्णुरनन्तो विष्णुना श्रितः ॥ १४ ॥

पाठान्तरे—

मञ्जुलाङ्गलसच्छायश्चन्द्रगौरसुराद्दतः ।
जीयादनन्तः श्रीज्येष्ठो भीमतालोपलक्षितः ॥ १५ ॥

अवचूरिः ।

प्रधानाम् । प्रशस्यः सुहृत् सुहृद्रूपः प्रशस्तार्थे रूपम् प्रत्ययः । ततः षष्ठीसमास । क्षान्तिम् ॥ अनेकभोगविमुखः । इन्द्रेण श्रितः । पक्षे–प्रधानाञ्जनसमानरूपः । ननु सितवरकान्तित्वात् शेषनागराजस्य इदं विशेषणमनुपपन्नम् । नैवम् । सितत्वेनाऽसितत्वेन च तस्य द्विधापि शास्त्रे प्रसिद्धत्वात् । कथमेतद् ? इत्युच्यते 'स च श्यामोऽथवा शुक्लः सितपङ्कजलाञ्छनः' (अभि. कां.४, श्लो. ३७४) इति निघण्टुवचनप्रामाण्यात् इति । पृथिवीम् । अनेकफणाविराजमानः । शेषाहिः नारायणेन श्रितः तत्पृष्ठशायित्वात् तस्यैवमुक्तिः ।। १४ ॥

मञ्जुला-मनोरमाऽङ्गस्य लसन्ती छाया-कान्तिर्यस्य । नन्वेतावता भगवतः कान्तेः शोभनत्वमवगतम् सामान्येन । परं अर्हतां पञ्चवर्णसम्भवेन च वर्णविशेषावगतिः । इत्याह 'चन्द्रगौर' इति 'चन्द्रो स्वर्णकर्पूरौ' (   ) इति वचनात् चन्द्रगौरः–कनककान्तिरित्यर्थः देवाश्रितः–कमलाप्रधानः रौद्रताभावराजितः । पक्षे चारुहलसशोभः 'अवदातगौरशुभ्रवलक्षधवलार्जुनाः' एकार्थाः (अभि. कां. ६ श्लो.२९) इतिवचनात् चन्द्र इव गौरः सितः–श्वेतवर्ण इत्यर्थः । मदिरासक्तः प्रियमधुत्वात् तस्य । बलभद्रः–कृष्णाग्रजत्वात् श्रियो ज्येष्ठः भीमो यस्तालः स ध्वजे यस्य स तथा ॥ १५ ॥

सदयो ध्यानगरीयानमोदयददीपयच्च भानुकुलम् ।
यो वैदेहीहितकृत् स श्रीरामो जयति धर्मः ॥ १६ ॥

नयजपुरुपाधारो वहन्नवसुधाधरम् ।
अहीनः कोऽपि पायाद्वः श्रीशान्तेर्विस्तरो गिराम् ॥ १७ ॥

रुचिताम्रं सद्धात्रीधवनतमाश्रितमशोकपुन्नागैः ।
विभ्राजिमृदुलताढ्यं स्तुवेऽनन पदयुगं कुन्थोः ॥ १८ ॥

अवचूरिः ।

दयासहितः । ध्यानेन गरीयान् । भानुसञ्ज्ञितस्य निजपितुः कुलं प्रमोदितवान् दीपितवांश्च । वै-निश्चितम् । देहिनां ईहितकारकः । श्रियाभिरामः । पक्षे प्रधानाऽयोध्यासञ्ज्ञा नगरी । तस्याम्-धनो जनान् प्रमोदयन् अदीदिपच्च सूर्यवंश, सूर्यवंशित्वात् तस्य । वैदेही–सीता तस्या हितकारी ॥ १६ ॥

गणधरादीनां विश्रामभूमित्वात् आधारः, प्रधानसुधासादृश्यं वहन् । सर्वगुणसम्पूर्णः कश्चिदपूर्वः वाणीप्रपञ्चः । पक्षे अहीनः–शेषस्तस्य नवीनत्वमाह 'नयजपुरुपाधारः' विष्णुविश्रामभूमिः । न धारयन् वसुधाभारम् ॥ १७ ॥

कान्त्यारुणम् । प्रधानपरिवृढैर्नतम् । गतशोकपुरुषकाण्डैराश्रितम् । शोभनशीलम् । सौकुमार्येण समृद्धम् । रक्षकम् । पक्षे रुचिरचूतम् । शोभनामलकीधवानां नतत्वात् वनमपि नतमुच्यते 'अक्ष्णा काणः' इतिवत् । अशोकपुन्नागैः वृक्षविशेषैः सहितम् । पक्षिविराजमानम् । मृद्वीभिर्लताभिराढ्यम् । वनमिति विशेष्यम् ॥ १८ ॥

अवामनतरङ्गौको गभीररतिमिराजितः ।
श्रिये समकरो वः स्तादरनाथो महोदधिः ॥ १९ ॥

मल्लिर्महाबलोऽनलसख्यातिप्रथित उच्चकै रयवान् ।
विदधदहिंसोपचयं पुनातु हरिणादृतो भव्यान् ॥ २० ॥

कृतभूतनयादेश उच्चैरक्षोभयावहः ।
सौमित्रिर्नन्दतात् पद्मानन्दनो मुनिसुव्रतः ॥ २१ ॥

अवचूरिः ।

अनुकूलः सन्तो ये नतास्तेषां भक्तिरागस्य स्थानम् । अतुच्छः । अज्ञानेन अजितः । निरुपमहरत -सश्रीहरतः आविर्षमहस्तो वा । तेजो धारयन् । महानां-सत्त्ववानां उदधिर्वा । पक्षे उच्चकल्लोलानां स्थानम् । पर्वतमीक्षेपकः । मत्स्यशोभितः । मकरैः सहितः । महान् समुद्र इति विशेष्यम् ॥ १९ ॥

अतिशायिबलः । अमदकीर्त्तिप्रख्यातः । भाग्यवान् । कुर्वन् जीवदयापोषम् । इन्द्रेण प्रतिपन्नः । पक्षे वायुः अग्निमैत्र्या अतिविख्यातः । वेगवान् सर्प सपोषम् । मृगं प्रतिपन्नम् तस्य हरिणवाहनत्वेन, पृषदश्वत्वात् ॥ २० ॥

सम्पादितसद्भूतनयोपदेशः, कृतजन्तुनयादेशो वा । स्थिरलक्ष्म्यावहः । सुमित्रस्य राज्ञोऽपत्यम् । पद्मा भगवतो जननी । पक्षे कृतसीतादेशः । रक्षसां भयावहः । सुमित्राया अपत्य लक्ष्मण इति विशेष्यम् । पद्मोऽष्टमबलदेव ॥ २१ ॥

असमानक्रमकरं समाश्रयं जलपतत्रिवर्गाणाम् ।
नमिनाथं सज्जनदत्तरङ्गमानमत भुवनपतिम् ॥ २२ ॥

श्रेयः संवरदस्य श्रीनेमेर्लीला तनोतु वः ।
पिप्रती जगतिं गोभिर्यादवोल्लासवर्द्धिनी ॥ २३ ॥

अमृतकरः पार्श्वजिनो हरिणाङ्कितविग्रहः कलानिलयः ।
नन्द्यात् तमालसत्तमरुचिरच्छविरौषधीभर्ता ॥ २४ ॥

धत्ते योजनलक्षोच्चैर्मानं योगधुरन्धरः ।
कल्याणगोत्रः श्रीवीरः सोऽस्तु सन्नन्दनः श्रिये ॥ २५ ॥

अवचूरिः ।

निरुपमसुखचरणपाणिम् उपलक्षणत्वात् सर्वाङ्गसुभगम् । जडेषु पतताम् हीयमानानाम् धर्मार्थकामानां आधारम् । राजाद्यवस्थायां युवत्या संक्षिप्तवणात् । सत्प्राणिषत्तानुरागम् । जगत्पतिम् । पक्षे महान्तो विसदृशा वा नक्रमकरा-जलचरजन्तुविशेषा यत्र । जलपक्षिसमूहानां आधारम् । अमन्दाः स्वनन्त कल्लोला यत्र । भुवन-जल तत्पतिं समुद्रमिति विशेष्यम् ॥ २२ ॥

शिवसुखं कर्म । पालयन्तीति । विश्वम् । वाग्भि । पक्षे शम्बरं-जलम् तद्दोऽम्बुदस्तस्य । पूरयन्ती भुव जलैः या दवानलवृद्धि-च्छेदिनी ॥ २३ ॥

शिवकरः । अहिना लाञ्छितवपुः कलानां स्थानम् । तमालो वृक्षविशेषस्तद्वद्रुचिरच्छविः । अच्छा-स्वच्छा विगतरोगा धीर्यस्य स तथा । भर्ता-स्वामी । पक्षे चन्द्रः-मृगाङ्कितततुः । षोडशोऽशः-कला । रजना-सत्तमा रुचिरा च्छविर्यस्य । औषधीनां पति-भर्ता इति तत् कर्मणि द्वितीया शस् ॥ २४ ॥

गेचनविषयग्रामा समुद्रसहिता समानगोपचिता ।
अवनी पारगतानां पुनातु वः पञ्चकल्याणी ॥ २६ ॥

मुक्तिश्रीमृगलोचनास्तनघनाश्लेषक्रियालङ्कृताः
श्लेषालङ्क्रियया स्तुता इति मया सार्वाश्चतुर्विंशतिः ।

भीरुत्वोद्भवमाजिनप्रभवति क्रूरापि दूरान् महा-
मोहक्ष्माभृदनीकिनी मयि यथा कुर्युस्तथानुग्रहम् ॥ २७ ॥

*बभूव भद्रैकरतोऽस्तमन्युः शिवालयं प्राप्य महासुखी यः ।
महेश्वरस्तीर्थकृतां समूहः सना कपालादृत एष जीयात् ॥२८॥

अवचूरिः ।

यो भगवान् जनलक्षकृतं मान-पूजां धत्ते । योगे-रत्नत्रये धुरन्धर. । उत्तमान्वयः । कल्याण सुकृदभिधानो वा । सतामानन्दनः । पक्षे योजनलक्षप्रमाणम् । उच्चैर्मान धत्ते । य. अगेषु धुरन्धरः । कल्याणं-सुवर्णं गोत्रः-पर्वत सुवर्णाचलो-मेरुरिति विशेष्यम् । शोभननन्दनवन ॥ २५ ॥

रोचन इति कर्तव्यम विषयग्रामः-शब्दादिगणः रुच्यः स यस्याम् । सहर्षरसाहिता भक्ता असमाना गोपा-इन्द्रास्तैश्चिता-व्याप्ता । यद्वा समुदिति पृथग् विशेषणम् । जगतां हर्षदायकत्वात् रसेभ्यो हिता तत्समये तद्वृद्धिभवनात् असमानगोपाचितेति पृथग्-प्रीतिरक्षणादिकारिणी । पक्षे रुचिरस्थानदेशग्रामा । आब्धियुक्ता । समा-समग्रा नगैः-शैलैः उपचिता ॥२६॥

सुखैकनिरतः राजाद्यवस्थायाम् भद्रा एकरता यस्येति वा सुखा-दित्वात् कस्य परनिपात निरस्तक्रोधः । सिद्धिं सम्प्राप्य । महा-सुखीयमूवेति सण्टङ्कः । महास्वामी नाकपालः-इन्द्रस्तेनादृत. । पक्षे

सत्तारकं मेघविरुद्धमस्तु सन्मङ्गलं सद्बुधजीवकाव्यम् ।
मोहारिभञ्जिष्णुपदं जिनेन्द्रश्रुतं मुदे मन्दतमोवियुक्तम् ॥२९॥
जगद्द्रुहामृद्धिभरस्य दाता ग्यस्फुरद्भासुरह्लादिनीकः ।
प्रकर्षदो मोरसभाविताना पिपर्तु वंशं वरदो महेन्द्रः ॥३०॥

अवचूरिः ।

मद्रो-वृषभो मद्रा-गङ्गा वा तत्र रतः । ध्वस्त क्रतुस्तन्निरासक-त्वात् । शिवा-गौरी तस्यां लय-रतिम् । महेश्वर.-शम्भुरिति विशे-ष्यम् । सदा कपाल प्रतिपद्यः ॥२८॥

सतां तारकम् । मे-मम अघ-विरुद्ध तद्ध्वंसित्वात् । सद्भिः बुधैर्जीवैः काव्य वर्णनीयम् । मोहरिपुभञ्जनशीलानि पदानि यस्य । अमन्दाऽज्ञानावियुक्तम् । पक्षे शोभनतारकम् । मेघैः विशेषेण रुद्धम् । मङ्गल-बुध-जीव-काव्या ग्रहा जीवकाव्यौ-गुरुशुक्रौ । चन्द्रमसा-चन्द्रेण हारीणि भानि यस्मिन् । जिष्णुपद-व्योमेति विशेष्यम् । शनिराहुभ्यामवियुक्त-सहितम् ॥ २९ ॥

विश्वद्रोहिणां ऋद्धिभरस्य च्छेदकः 'दोवक् लवने' ( ) इतिधातु शये-हस्ते स्फुरन्ती-भासुरा ह्लादिनी-वज्रं यस्य स तथा । प्रहर्षदा क्षमा-कीर्त्ति. कान्तिर्वा यस्य । भक्तिमतां । वासव । पक्षे जगद्द्रुहो-वृक्षाः । 'अदीर्घाद् विरामैकव्यञ्जने' (सिद्ध० १।३।३२) इति दस्य द्वित्वम् । आशये एकक्षणया मध्ये-स्थाने वा । ह्लादिनी-विद्युत् । मोरा-मयूराः उणादौ ओरप्रत्ययान्तो मोरशब्द । तेषां समायां भाविताः-भासाः । शम्बरदो-जलदः । स पिपर्तु-पाल-यतु ॥ ३० ॥

॥ इतिश्री जिनप्रभसूरिकृतस्तवावचूरि श्रीजयचन्द्रसूरिकृता ॥

[-८८]

श्रीजिनप्रभसूरिप्रणीतः
श्रीऋषभदेवाज्ञास्तवः ।

नयगमभंगपहाणा विराहिआराहिआवि सपमाणा ।
भवसिवदाणसमाणा जिणवरआणा चिरं जयतु ॥१॥
इक्कु च्चिय तुह आणा दुहं सुहं देइ सामियाणंतं ।
इक्काचि मेहवुट्ठी विसं व अमिअं व पत्तगुणा ॥२॥
भमिओ भवो अणंतो तुह आणाविरहिएहिं जीवेहिं ।
पुण भमियव्वो तेहिं जेहि न अंगीकया आणा ॥३॥
जो न कुणइ तुह आणं सो आणं कुणइ तिहुअणस्साचि ।
जो पुण कुणइ जिणाण तस्साणा तिहुअणे देव ! । ॥४॥
तं पुण्ण पडिपुण्णं तं मइनिउणं अणोवम सामि ! ।
जेण जिणनाह ! सम्मं जाणिज्ज जहट्ठिआ आणा ॥५॥
नरयगई वि हु सग्गो तुह आणाभाविआण भविआणं ।
सग्गोवि नरयअहिओ जिणवरआणाविमुत्ताणं ॥६॥
तुह आणाभट्ठाणं तिलोयलच्छीइ नाह ! न हु सुक्खं ।
आणाजुत्ताणं पुणो न देइ दुक्खं दरिद्दंपि ॥७॥
तुह जिणवरिंद ! आणा विराहिआ जं पमायदोसेण ।
भवं भमंतेण मए त मिच्छा दुक्कडं होउ ॥८॥
निउणमईगम्माणा ववहारेणं न निज्जए सम्मं ।
निच्छयओ पुण नियमा तुह जिण ! भणियं पमाणं मे ॥९॥

मिच्छत्ततावतत्तो पत्तो तुह आणतरुवरच्छायं ।
ता तत्थ कुण पसायं सामी विस्सामदाणेण ॥१०॥

इइ विण्णत्तो जिणपहु !
जिणपहसूरीहि जगगुरू पढमो !
विण्णत्तीइ पसायं
निव्विग्धं कुणउ अम्हाणं ॥११॥

[८९]

श्रीजिनप्रभसूरिप्रणीतः

श्रीपार्श्वनाथलघुस्तवः ।

(नवग्रहश्लेषः)

दोसावहारदक्खो नालीयायरवियासगोपैसरो ।
रयणत्तयस्स जणओ पासजिणो जयउ जयचक्खू ॥१॥

अवचूरिः ।

दोषादीनां-भूतादीनां अपहारे-दूरीकरणे दक्षः-समर्थः । 'नाली०' न अलीके-असत्यवचने आदर विकाशयितृ गोप्रसर-वाक्समूहो यस्य स तथेति । 'रय०' रत्नत्रयस्य-ज्ञानदर्शन-चारित्र-

टिप्पनकम्

१ गौः-वाणी किरण च । २ पक्षे रत्नात्मजः-यमः । ३ पक्षे जगच्चक्षुः-सूर्यः ।

कयकुवलयपडिबोहो हरिणं कियविग्गहो कलानिलओ ।
विहिअरविंदमहणो दिअराओ जयइ पासजिणो ॥२॥

अवचूरिः ।

रूपस्य जनकः- उत्पादकः इत्यर्थः । पार्श्वजिनो जयतु 'जयचक्खू' जगच्चक्षुः-विश्वलोचन इत्यर्थः । अथ जगच्चक्षुः-आदित्य प्रथमग्रहो जयतु । क्रियासम्बन्धः । स च कथम्भूतः ? 'दोसा.' इति पदम् । दोषाया-रात्रेः अपहारे दक्षः रात्रिच्छेदकत्वात् इति । 'नालो०' नालोकाकरविकाश्री-कमलखण्डविकाशो गोप्रसर.-किरणप्रचारो यस्येति । तथा 'रयण०' इति रत्नात्मजस्य-रत्नादेवीसूनोः यमस्य जनकः-पिता जयति ॥ १ ॥

कृत कुवलयस्य-पृथ्वीमण्डलस्य प्रतिबोधो येन स तथेति । 'हरि०' हरिणा-सर्पेण अङ्कितो विग्रहो-देहो यस्य स तथा। सर्पलाञ्छनधारित्वात् । 'कलानिलओ' इति स्पष्टम् । 'विहि०' विहितं -कृत अरिवृन्दस्य-वैरिसमूहस्य मथन येन स तथा 'दिअराओ' इति छितरागः-खण्डितरागः इत्यर्थः । जयति पार्श्वजिन । अथवा 'दिअराओ' द्विजराज.-चन्द्रः स च कृतकुवलयप्रतिबोधः हरिणाङ्कितविग्रहः कलानिलयः विहितारविन्दमथनो जयति ॥२॥

काम्या निर्जयन्-तिरस्कुर्वन् असिम्-खड्गलताम् , दूरम्-अत्यर्थम् । पृथ्वीनन्दनः-पृथ्वा आनन्दकृत् । अक्रूर -स्वच्छतरात्मनः परिणामधारकत्वात् । 'जय०' जगज्जन्तूनां अमृतमिव वाक्यं यस्य स तथेति । सुमङ्गलः- शोभनकल्याणवान् जयति प्रभुपार्श्वजिनः ।

---

४ हरिः-सर्पः तेनाऽङ्कितः । ५ आरं-अरिसम्बन्धि वृन्दम् । ६ छिन्नरागः । पक्षे द्विजराजः-चन्द्रः ।

कंतीइ णिज्जिणिंतो[1] सिंदूरं[2] पुहइनंदणो कूरो ।
जयजंतु अमयवक्को सुमंगलो जयइ पासजिणो ॥३॥

उप्पलदलनीलरुई हरिमंडलसंथुओ इलाणंदो ।
रयणिअरदारओ मह बुहो पसीइज्ज पासपहू ॥४॥

अवचूरिः ।

अथवा सुमङ्गलः-शोभनो मङ्गलग्रहः, कान्त्या शरीरेण निर्जयन् सिन्दूरं रक्तवर्णत्वात् । 'पुहविनंदणो' वसुधासुतः । क्रूरग्रहत्वात् । 'जयजन्तुअमय०' इति जगज्जन्तूनां अमतो विश्वजनानां अनभीष्टः, वक्रः वक्रगतित्वात् ॥ ३ ॥

नीलनीरजकान्तिः हरिमण्डले संस्तुतः-इन्द्रमण्डले. कृतः संस्तवः यस्य सः इन्द्रविहितवर्णनः । इलाया-धराया आनन्ददायित्वात् 'आयुर्वै घृतम्' इति यावत् 'कारणे कार्योपचारात्' इति । रजो-निकरदारकः-पापप्रकरप्रदलनः 'महबुहो' महाबुधः सर्वज्ञत्वात् । प्रसीदतु पार्श्वप्रभुः ।

अथवा 'मह' इति मम बुधो-ग्रहभेदः प्रसीदतु-प्रसादपरो भवतु । 'उप्पल०' इति नीलवर्णत्वात् । 'हरिमण्डल०' हरिमण्डलेन सूर्यमण्डलेन सह संस्तवः-परिचयो यस्येति सदा दिनकरमण्डल-स्थायित्वात् इति भावः । अथवा वचितो नित्यसंहितत्वात् । 'इला-नंदो' इला नामेति बुधस्त्री. तस्या आनन्दः प्राग्वत्, रजनीकरः-चन्द्रः तस्य दारकः-सुत इत्यर्थः ॥४॥

टिप्पनकम् ।

१ कान्त्या-शरीरदीप्त्या । २ असिम्-खड्गम् । ३ क्रूरम्-अत्यर्थम् । नन्दनः हर्षदः । ४ अक्रूरः-स्वच्छान्तरात्मा । ५ जगज्जन्तवमृतवाक्यः । ६ कल्याणवान्

नाहिअवायविअड्ढो नायत्थो नायरायकयपूओ ।
सिरिपासनाहदेवो देवायरिओ सिवं दिसउ ॥५॥
रायावट्टसमुज्जलतणुप्पहामडलो महाभूई ।
असुरेहिं नमिज्जंतो पासजिणिंदो कई जयउ ॥६॥

अवचूरि ।

न अहितवादविदग्ध, न्यायस्थ-सदाचार स्थित (ज्ञातार्थ) नागराजकृतपूज इति पद व्यक्तम्। श्रीपार्श्वनाथदेवो देवै आवृत-पूजित: देवावृत सुख दिशतु। अथवा देवाचार्यो-गुरु सुख दिशतु, स च नास्तिकवादविदग्ध तदुपयोगित्वात् लोकायतमतस्य। नाके-स्वर्गे आकाशे वा तिष्ठतीति वा नाकस्थ, नागराजपूज्य-शक्रार्चित इत्यर्थ. ॥ ५ ॥

राजावर्त्त-अत्र नीलोत्पलविशेष तद्वत् समुज्ज्वल तनुप्रभा

टिप्पनकम् ।

अधो मङ्गल ग्रह कान्त्या सिन्दूरम्। रक्तवर्णत्वान्मङ्गलस्य । जगज्जन्तूनां अमत-अनभीष्ट वक्रो यस्य स । 'भौम वक्रे सपल्वा स्यु'।

रजोनिकरनिवारक । महाबुध । सूर्यमण्डलासन्न । इला-बुधपत्नी तन्नन्दन । उत्पलदलनीलरुचि । उभयोरपि साम्यम् नीलवर्णत्वात् श्रीपार्श्वजिनस्य बुधस्य च । रजनिकर-चन्द्र तस्य दारक-पुत्र ।

नास्तिकानां । अहित । नाकस्थ न्यायस्थ नाको-नाग । देवाचार्य देवैरावृत । राजावर्त्त-नीलोत्पलविशेष रावटो मणिर्वा । रौप्य इवोज्ज्वल । महर्द्धिक । क-ज्ञान वेत्तीति कवित् । पक्षे कवि-शुक्र 'मघाजन्मा शुक्रो मघाभव काव्य' (अभिधान० का० २ श्लो० ३३) इतीदम् ।

तिमिरासिसमारूढो संतो दुक्खावहो जयम्मि थिरो ।
बहुलतमासरिससिरी जयचक्खुसुओ जयउ पासो ॥७॥
कवलीकयदोसायरमायंडरहं अहोतणुविमुक्कं ।
लोआभरणीभूअं पासजिणं सत्तमं सरह ॥८॥

अवचूरिः ।

मण्डल यस्य स तथा । महाभूति.-महार्चि. करः । असूरैः उपलक्षणात्वाद् भवनपतिभिर्नम्यमानः पार्श्वजिनेन्द्रः कविर्जयतु । क-ज्ञान वेत्तीति कवी । अथवा कवि -शुक्र, स च राज्ञो रूप्यस्य भावर्त्ता-इव उद्वद् समुज्ज्वल तनुप्रभामण्डल यस्य स तथा । यतः ' कविरत्यन्तधवलः ' (भुवनदीपके श्लो ३४) अथ कविना कथ राज्यशब्देन रूप्य-चन्द्रपर्यायवाचित्वादिति ब्रूमः । मघाभूतिः-मघासु भूति -जन्म यस्य स तथा । असुरैः-दैत्यैः नमस्यमानो यतोऽसुरगुरुत्वात् इति स जयति ॥६॥

तिमिरं-अज्ञान अस्यति-क्षिपतीति शील-स्वभाव श-सुख अर्थाद् अत्र मोक्षसुखलक्षण तत्र आरूढः-प्रपन्नः सन्तोऽत्र नामी अष्टादशदोषरहितत्वात् । 'दुक्खावहो' दु.खापहः शारीरिणां शारीरमानसदुःखविघातीति । 'जयम्मि थिरो' जगति-लोके स्थिर.-स्थैर्यवान् । बहुलतमा-अतिशयेन प्रचुरा असदृशी-निरुपमा श्री -ज्ञानादिका लक्ष्मीर्यस्य स तथा 'जयचक्खु' जगच्चक्षुरिव चक्षु । श्रुत-सिद्धान्तो यस्य स तथा । जयति पार्श्वः । अथवा स्थिर इति शनैश्चर. स च तिमिरासिः-मीनराशिरत समारूढः सन् दुःखावहो भवति । जगति बहुलतमा कृष्णपक्षनिशा तया सदृशी श्रीः अत्र श्रीः-शोभा यस्य स तथा । तथा जगच्चक्षुः-सूर्यसुनुर्जयति ॥ ७ ॥

दोषानां आकरा दोषाकरा एवंविधा माया सा कवलीकृता-ग्रासीकृता येन स तथा त क० । ' डरहं ' भयघ्नं समस्तभया-

दुरिआइं पासनाहो सिहावमालिअनहो भुवणकेऊ ।
दूरं तमरासीओ सत्तमठाणट्ठिओ हरउ ॥९॥

१ दोषाणां आकराः माया च, पक्षे चन्द्रसूर्यमण्डलम् ।
२ सम्बोधने

अवचूरिः ।

पहारित्वात् । अहो इत्यत्र स्मरणवतां सम्बोधने 'तनुविमुक्तं'-औदारिकशरीरम् । राघगपश्चकरहितम् ' लोएति ' लोकस्य चतुर्दशरज्ज्वात्मकस्य आभरणीभूत-अलङ्कारभूतं पार्श्वजिनसत्तम सर्वजिनोत्तमत्वात् । अथवा हे लोकाः ! सत्तमं शोभन राहुमह भरत । किंविशिष्टम् ? 'कवलीकृत०' ग्रासीकृतचन्द्रसूर्यमण्डलमित्यर्थ । ' अहोतणुविमुक्कं ' अधस्तनुविमुक्तं शिरोमात्रधारकत्वात् । भरणीभूत-भरणीनक्षत्रजातम् ॥ ८ ॥

दुरितानि-पापानि पार्श्वनाथो हरतु-दूरीकरोतु । किंवि० ? शिखाभिः किरणैः 'वमालि' त्ति व्याप्ता नभा यस्य स तथोक्तः । तथा भुवनकेतुः-जगतो ध्वजप्रायः । पुन किं०? दूर-दूरवर्ती । कस्मात्? तमोराशितः ' मिथ्यादिमोहादितमःपुञ्जात् अत एव सत्तमे-श्रेष्ठे स्थाने-अक्षये स्थितः । अथवा भुवने-जगति केतुः-नवमग्रहो भुवनकेतुः स विघ्नानि-दुरितानि दूरं यथा भवति तथा हरतु । स च शिखया-चूडया 'अवमालिय'त्ति व्याप्तम् नभो येन सः । तथा स हि शिखायान् दृश्यते तथा तथा तमोराशितो-राहुसश्रितराशेः सप्तमे स्थाने स्थितः । तथा ज्योतिषां सप्तमगृहगो यो विघ्नुतुन्दाक्रान्तवेश्मनः केतुः इति गमयत्याह ॥ ९ ॥

इति नवग्रहस्तुतिगर्भं जिनप्रभसूरिभिर्गुम्फितं स्तवनं तव पार्श्व ! पठति यः तमशुभा अपि ग्रहा न पीडयन्ति । चन्द्रादीनां शुभ-

इअ नवगहथुइगब्भं जिणपहसूरिहिं गुंफिअं थवणं ।
तुह पास ! पढइ जो तं असुहा वि गहा न पीडंति ॥१०॥

अवचूरिः ।

स्वेऽप्यथाष्टमद्वादशादिस्थानवशादशुभत्वं, शुभस्तु तृतीयएकादशादिस्थानवशात् पीडयन्त्येवेति अशुभा इत्युक्तमिति । इति स्तवावचूरिः॥

लिखितेयं श्रीविक्रमपुरे वरे संवत्सरार्कमुनिरातिशशिवर्षे फागुणवदि ८ दिने ॥

टिप्पनकम् ।

तिमिरं-अज्ञानं अस्यतीति तिमिरासी-मोक्षः तस्य शं-सुखं आरूढः । शान्तः । अतिशयेन प्रवरा-असदृशी श्रीः-जिनलक्ष्मीरूपा यस्य सः । जगच्चक्षुरिव श्रुतं-शास्त्रं यस्य सः । पक्षे स्थिरः-शनिः। शेषोक्तः मीनराश्यारूढः सन् दुःखावहः स्यात् । कृष्णपक्षनिशासमदेहः । सूर्यसुतः ॥ ७ ॥

कवलीकृतो दोषाणां आकरो माया च येन । दरग्रम् । अहो सम्बोधने । देहमुक्त-श्रेष्ठम् । पक्षे हे लोकाः ! सप्तमसं-राहुम् । भरण्या जातम् । ग्रस्तचन्द्ररविरथम् । अधःशरीरविमुक्तम् ॥ ८ ॥

किरणैर्व्याप्तनखः । पक्षे धूम्राव्याप्ताकाशः भुवनस्य ध्वजप्रायः दूरवर्ती तमोराशितः सप्तमः । अत एव मोक्षे स्थितः । एवं भुवने केतुः-नवमो ग्रहः दुरितं हरतु इति । राहुसंश्रितराशेः सप्तमस्थानस्थितः

'राहुच्छाया स्मृतः केतुर्यत्र राशौ भवेदयम् ।
तस्मात् सप्तमके केतू राहुः स्याद् यत्र चांशके ॥

इति ज्योतिषसार-भुवनदीपक (श्लोक २२)वचनप्रामाण्यात् ॥९॥

'इय०' सुगमम् ।

[१०]

श्रीजिनप्रभसूरिप्रणीतं

श्रीगौतमस्तोत्रम् ।

जम्मपवित्तियसिरिमगहदेस अवयंसगुव्वरगामं ।
गोयमगुत्तं सिरिइंदभूइगणहारिणं नमिमो ॥ १ ॥

वसुभूइकुलविभूसण ! जिट्ठाउडुजाय ! कंचणच्छाय ! ।
पुहवीउअरसरोरुहमराल ! तं जयसु गणनाह ! ॥ २ ॥

समचउरंसागिइमय ! संघयणं वज्जरिसहनारायं ।
कलयं ते कावि सिरी देहे तुह सत्तकरतुंगे ॥ ३ ॥

सह दसदिएहिं जण्णं मज्झिमपावाइ तुह कुणंतस्स ।
माणो वि हु बोहिफलो अहेसि तुह वीरदंसणओ ॥ ४ ॥

वेयपयत्थे तुह जीवसंसए जिणवरेण विच्छिन्ने ।
निक्खंतो तं पहु ! लहु पंचहिं सह खंडिअसएहिं ॥ ५ ॥

वइसाहसुद्धइक्कारसीइ पुव्वण्हदेसकालंमि ।
महसेणवणे पण्णासवच्छरंते सि पव्वइओ ॥ ६ ॥

गिहिभावे जं तुमए सम्मं आराहिओ महावीरो ।
तेणभ्भासेण तमेव सेवसे समणभावेवि ॥ ७ ॥

पण्णासलिले खित्तो जिणेण तिपइक्कतिछबिंद् ते ।
वित्थरिओ तह तक्खण दुवालसंगप्पणयणेण ॥ ८ ॥

इगवीससयक्खरसूरिमंतसवणाउ झत्ति संजाया ।
आमोसहि-विप्पोसहिपमुहा तुह लद्धिरिंछोली ॥ ९ ॥
तुह अंगं फरिसिय जं फासइ पवणो जलासयाण जलं ।
तं पीऊण मणुस्सा उविंति छम्मासमारुग्गं ॥ १० ॥
तंबंपि होइ हेमं निट्ठीवणफाटआविलित्तं ते ।
तिहुयणअच्छेरकरं जयइ अहो जोगमाहप्पं ॥ ११ ॥
नूणं विसिट्ठफलयं थावरतित्थाउ जंगमं तित्थं ।
इअ अट्ठावयमुज्झिय ते रिसिणो तं चिअ हीणा ॥१२॥
कोडिन्नदिन्न-सेवालि-तावसा तिजुअ पनरस सया य ।
अप्पा य तप्पिआ पहु ! इग पायसपडिगहेण तए ॥१३॥
अक्खीणमहाणसलद्धिणो अ तुह नामगहणमित्तेण ।
अज्जवि लहंति भविआ मणचुंबिअरिद्धिसिद्धीओ ॥ १४ ॥
पहु ! अन्ने दायारा संतं चिअ वत्थु विअरिउं पइणो ।
तं पुण सदिक्खिआणं विअरसि केवलमसंतंपि ॥१५॥
परिसाइ तिसट्ठिसहिअतिसयपासंडिवयणविण्णासा ।
तुह वयणनीरपूरे इक्कमिवि तणमिव तरंति ॥१६॥
इअरछउमत्थसुअमयपसमत्थं चेव वत्थुवित्तीए।
आणंदोहिवइअरे तुह खलिअं सुव्वए नूणं ॥१७॥
अम्हारिसावि विगुणा जं गणहरसद्दमुव्वहंति जए ।
सो तुम्ह कहिअगणहरमंतनिवेसस्स महिमलवो ॥१८॥
तीसं वरिसंते पहु ! केवललद्धिं सयंवरमुविंतिं ।
तमुविक्खित्था तं वीरभत्तिभंगप्पसंगभया ॥१९॥

सिद्धे जिणंमि केवलमिओहरीहिं जिणुव्व तं महिओ ।
दीवा पवत्तिओ किं न दीवओ तप्पहं भयइ ? ॥२०॥
कत्तिअसिअपाडिवए केवलमहिमा सुरेहि तुह विहिआ ।
तेणज्जवि तम्मि दिणे दीसइ ऊसवमई पुहई ॥२१॥
तुह छत्ततलं अप्पं सित्तं जो झाइ अमयबिंदूहिं ।
सो संतिपुट्ठिकित्तीण भायणं होइ अणुदिअहं ॥२२॥
मोहतमोहं हरिउं बारसवरिसाइ केवलपहाहिं ।
अणुगहिअ जणं मुणिमणकमलाइं पयासिय रविव्व ॥२३॥
बाणवइवासजीवी निसिरिअ सगणं सुहम्मसामिम्मि ।
मासं पाओवगओ रायगिहे तं गओ सिद्धिं ॥२४॥
नमिरसुररायसेहरचुंबिअपय ! संथुओसि इअ भयवं ! ।
जिणपह ! मुणिंद ! गोयम ! मह उवरिं पसीअ अविसामं ॥२५॥

[९१]

श्रीजिनप्रभसूरिप्रणीतं

मन्त्रगर्भितं

श्रीगौतमस्वामिस्तोत्रम् ।

ॐनमस्त्रिजगन्नेतुर्वीरस्याग्रिमसूनवे ।
समग्रलब्धिमाणिक्यरोहणायेन्द्रभूतये ॥ १ ॥
पादाम्भोजं भगवतो गौतमस्य नमस्यताम् ।
वशीभवन्ति त्रैलोक्यसम्पदो विगतापदः ॥ २ ॥

तव सिद्धस्य बुद्धस्य पादाम्भोजरजःकणः ।
पिपर्त्ति कल्पशाखीव कामितानि तनूमताम् ॥ ३ ॥
श्रीगौतमोऽक्षीणमहानसस्य तव कीर्तनात् ।
सुवर्णपुष्पां पृथिवीमुच्चिनोति नरश्चिरम् ॥ ४ ॥
अतिशेपेतरां धाम्ना भगवन् ! भास्करीं श्रियम् ।
अतिसौम्यतया चान्द्रीमहो ते भौमकान्तता ॥५॥
विजित्य संसारमायाबीजं मोहमहीपतिम् ।
नरः स्यान्मुक्तिराज्यश्रीनायकस्त्वत्प्रसादतः ॥ ६ ॥
द्वादशाङ्गीविधौ वेधाः श्रीन्द्रादिसुरसेवितः ।
अगण्यपुण्यनैपुण्यं तेषां साक्षात्कृतोऽसि यैः ॥ ७ ॥
नमः स्वाहापतिज्योतिस्तिरस्कारितनुत्विषे ।
श्रीगौतमगुरो ! तुभ्यं वागीशाय महात्मने ॥ ८ ॥
इति श्रीगौतम ! स्तोत्र-
मन्त्रं ते स्मरतोऽन्वहम् ।
श्रीजिनप्रभसूरेस्त्वं
भव सर्वार्थसिद्धये ॥ ९ ॥

---

[९२]

श्रीसोमतिलकसूरिकृतं

ज्ञानपञ्चमीस्तवनम् ।

श्रीशैवेयं यादवविशालकुलकुवलयैकहिमरश्मिम् ।
गौसम्भारविभासितवस्तुस्तोमं नमस्कृत्य ॥ १ ॥

विश्वप्रकाशकारणतरणिज्ञानन्स्तवेन संयुक्तम् ।
भक्तिभरभावितात्मा वक्ष्येऽहं पञ्चमीस्तवनम् ॥ २ ॥
क्रमतो मतिश्रुतावधिसुमनःपर्यायकेवलाख्यानि ।
ज्ञानानि पञ्च केवलिकथितानि सुदुर्लभानि नृणाम् ॥ ३ ॥
यस्मादेतेषु पुनस्त्रिकालमुपकारकरणकौशल्यात् ।
तद्वेदिभिर्गुरुतरं श्रुतं स्मृतं भव्यसत्वानाम् ॥ ४ ॥
तस्मादनवरतमिदं श्रयणीयं शुद्धबुद्धिभिः सम्यक् ।
अविशिष्टज्ञानानामवाप्तिहेतोर्विशिष्टानाम् ॥ ५ ॥
उत्पत्त्यादित्रिपदीरूपं त्रिजगद्धितं त्रिजगदीशैः ।
गदितं तृतीयनेत्रोपमं श्रुतं प्रकटितत्रिजगत् ॥ ६ ॥
प्रकृतिपरोपकृतिभरैः प्राकृतमयमिदमकारि गणभृद्भिः ।
नहि जलधिर्विपुलतरस्तरीतुमलमन्तरेण तरीम् ॥ ७ ॥
सर्पत्सदर्पकन्दर्पसर्पगरलोर्मिमिर्भ्रमि याद्भिः ।
अमरत्वमभिलषद्भिर्यदमृतमिव पीयते भविकैः ॥ ८ ॥
किञ्च यदोमित्यक्षरमिवाक्षरं लिप्सवः पदं विशदम् ।
करणत्रितयविशुद्धचा विधिवद् ध्यायन्ति शुद्धधियः ॥ ९ ॥
सुहृदयहृदयाकाशप्रचारिणा खरसमीरणेनेव ।
येनाहन्यन्त घनान्यघानि घनमण्डलानीव ॥ १० ॥
स्वस्वचरित्राकर्णनरसिकाश्वलितासनाश्चलाभरणाः ।
यस्मै विस्मितहृदयाः स्पृहयन्ति सुराः कृताञ्जलयः ॥ ११ ॥
यस्मात् समुल्लसाऽतुलफलमिव कल्पपादपादवनौ ।
धर्मः कर्मक्षयकनिरुपमशर्मप्रदानपटः ॥ १२ ॥

यस्य पुरो नमतां परभावाः स्फूर्तिं भजन्ति भूवलये ।
अभिगरभं रामसिका मदोत्कटाः करटिनो ननु के! ॥ १३ ॥
शिवमौलिरनुत्तरमुखकमलग्रीवेयकानयग्रीवः ।
सुरदशनोदरहृदयः पर्यन्तार्णवविशालकटिः ॥ १४ ॥
सुरगिरिनाभिश्च नभो वलयाञ्चितभुजपदादिकावयवः ।
यत्र त्रिभुवनपुरुषः सङ्क्रामत्यात्मदर्श इव ॥ १५ ॥
भवतस्तदवतु भवतो भजन्तु भव्याश्च तदभवन्तोऽपि ।
कृत्यानि तेन कुर्वन्त्यनिशं तस्मै नमस्यन्तु ॥ १६ ॥
जानीत ततः स्वहिताहितं विहायाहितानि कृत्यानि ।
तस्य स्मरताजस्रं तस्मिन् यूयं यतध्वं च ॥ १७ ॥
यन्मनसीदं ज्ञानं मिथ्यात्वं नैव तं पराभवति ।
किं रविविमानमभितः प्रसरन्ति तमांस्यपि कदाचित् ? ॥१८॥
श्रयत श्रुतप्रवहणं यद् यत् संस्मृत्य संसृतिसमुद्रम् ।
अतिलङ्घ्य लेभिरे प्राक् परमपदं द्वीपवदनेके ॥ १९ ॥
यस्येदं हृदि वसति प्रकटितविकटप्रभावसम्भारम् ।
मन्त्र इव तस्य न पुरः स्फुरन्ति विपदः कदाचिदपि ॥ २० ॥
जगति तदस्ति न किञ्चिन साध्यते........त्रिकालविदः ।
वचनैर्विरोधरहितैरासिद्धैर्वीतरागस्य ॥ २१ ॥
तस्मादाराधयताध्ययनेनाऽध्यापनेन वाचनया ।
धर्मकथया तथाऽनुस्मरणेनाऽन्वहं तपसा ॥ २२ ॥
कर्मापनयत पुस्तकपुस्तिकाकारणैस्तदर्चाभिः ।
तद्गोपनोपकरणध्यानविधानैर्भवोपचितम् ॥ २३ ॥

एवं श्री नेमिनाथं मनसि सुमनसं संस्तुवन्तं स्मरन्तः
पञ्चम्या पञ्चबाणाखिलविशिखमुखध्वंसवज्रोपमानम् ।
ज्ञानस्तोत्रं पवित्रं सुतपसि निरता ये पठन्ति प्रकामं
तेषां ज्ञानं न दूरे निवसति सुगतिः पञ्चमं पञ्चमी वा ॥२४॥

[९३]

धर्मघोषसूरिविरचितः
भाविचतुर्विंशतिजिनस्तवः ।

देवेन्द्रवन्दितान् भाविचतुर्विंशतिमर्हतः ।
भाविशधर्मकीर्त्तिश्रीविद्यानन्दशिवान् स्तुवे ॥ १ ॥
प्रथमं पद्मनाभोऽर्हन् जीवः श्रेणिकभूपतेः ।
जीयाज्जीवः सुपार्श्वस्य द्वितीयः सूरदेवकः ॥ २ ॥
तृतीयोऽर्हन् सुपार्श्वाख्यो जीनः पोट्टिलकस्य तु ।
तुर्यः स्वयम्प्रभाभिख्यो जीवो जायाद् दृढायुषः ॥ ३ ॥
पञ्चमः कार्त्तिकजीवः सर्वानुभूतिनामकः ।
जिनो देवश्रुतो नाम जीवः शङ्खस्य षष्ठकः ॥ ४ ॥
उदयाख्यो जिनो भावी नन्दजीवस्तु सप्तमः ।
जिनो जीवः सुनन्दस्याऽष्टमः पेढालनामकः ॥ ५ ॥
जयतात् केकल(सी)जीवो नवमः पोट्टिलो जिनः ।
जीवो रेवलिनाम्नस्तु (१) शतकीर्त्तिर्दशमोऽर्हन् ॥ ६ ॥

१ मतान्तरमिदं प्रवचनसारोद्धारादिषु

जीवः सत्यकिसंज्ञस्यैकादशः सुव्रतो जिनः ।
कृष्णस्य शार्ङ्गिणो जीवोऽममाख्यो द्वादशो जिनः ॥ ७ ॥
बलदेवस्य जीवोऽर्हन् निष्कषायस्त्रयोदशः ।
रोहिणीश्राविकाजीवो निष्पुलाकश्चतुर्दशः ॥ ८ ॥
निर्ममः सुलसायास्तु जीवः पञ्चदशो जिनः ।
रेवतीश्राविकाजीवश्चित्रगुप्तस्तु षोडशः ॥ ९ ॥
जीवो गवालिनामाऽस्ति समाधिः सप्तदशोऽर्हन् ।
जीवो मार्गलिसंज्ञस्याष्टादशः संवराभिधः ॥ १० ॥
जीवो द्वैपायनस्यैकोनविंशोऽर्हन् यशोधरः ।
जीवः कर्णस्य विंशस्तु विजयाख्यो जिनेश्वरः ॥ ११ ॥
जीवस्तु नारदस्यैकविंशो मल्लाभिधो जिनः ।
अम्बडस्य तु जीवोऽर्हन् द्वाविंशो देवनामकः ॥ १२ ॥
त्रयोविंशो जिनोऽनन्तवीर्योऽन्यादमरस्य तु ।
जीवः स्वातेर्जिनो जीयाच्चतुर्विंशोऽत्र भद्रकृत् ॥ १३ ॥
इत्याख्या जीवसंज्ञाभिः संस्तुता भाविनो जिनाः ।
विश्राणयन्तु मे शीघ्रं श्रेयः संश्रेयसीं श्रियम् ॥ १४ ॥

[९४]

श्रीपार्श्वनाथस्तवनम् ।

जय जय जिणिंद ! तिअसिंदविंदवंदिअपयारविंदजुअ ! ।
सिरिपासनाह ! मणवंछिअत्थसंपायणसमत्थ ! ॥ १ ॥

सामि ! न याणामि अहं अहेसि तुह कित्तिअं न लायण्णं ।
नयणाइं ठंति तुह नामधारए पत्थरेवि परं ॥ २ ॥
नयणा निरत्थया ते जयदमयंजण ! न जेहि दिट्ठोऽसि ।
वायावि वंचिआ सा सुरसंथुअ ! जेहि न हु थुणिओ ॥ ३ ॥
हिअयं हिअयाणंदं न हिअयाणंदं न जं तुमं झाइ ।
सवणा वि असवणा ते न हु तुह गुणाण पवणा जे ॥ ४ ॥
नाह ! सिरं त असिरं तिहुअणनमिअस्स जं न ते पणयं ।
भालंपि भग्गभग्गं तुह पयपीढे न जं लग्गं ॥ ५ ॥
अकयत्था ते हत्था जे तुह कमकमलसेवअसमत्था ।
पायावि बहुअपाया गंतूण न वंदिआ जेहिं ॥ ६ ॥
जम्मो वि सो अरम्मो न जम्मि सम्माणिओ तुमं सामि !।
लच्छी वि सा अलच्छी तुहुच्छवे जा न सुच्छाहा[1] ॥ ७ ॥
किं बहुणा नाह ! इह तुह सेवावज्जिअस्स जं किंचि ।
तं सव्वंपि निरत्थयमणत्थसत्थप्पयाणाओ ॥ ८ ॥
ता विण्णत्तो ससिकरसधम्मकित्तिभर ! पास ! तित्थयर ! ।
तुह सेवाए सहलाणि हुंतु मह लोअणाईणि ॥ ९ ॥

[९५]

श्रीपार्श्वनाथस्तवनम् ।

पूर्वं पामरपुङ्गवेन सकलं साम्राज्यमासादितं
यस्माद् भोगपरंपरापरिचयो जातो बहूनामपि ।

1. सच्छाया

सोऽयं सर्वजनीनकल्पविटपी चिन्तामणिः कामधुक्
श्रीपार्श्वो भवतादजागृहगतो नित्यं मुदे देहिनाम् ॥१॥
कासश्वासभगन्दरोदरगलग्रन्थिव्यथाविह्वला
दुष्टाष्टादशकुष्टजातिगलितक्षेत्रा अपि प्राणिनः ।
यन्नामाक्षरकीर्तनामृतरसैः कल्या भवन्ति ध्रुवं
श्रीपार्श्वं तमहं नमामि तरसा शङ्खेश्वरावस्थितम् ॥२॥
नष्टा कष्टपरम्परा परिभवो दूरे न दैन्यं क्वचिद्
रोग. शान्तिमुपैति याति कुमतिर्नैवास्ति तेषां भयम् ।
निर्वाणाध्वनि सार्थवाहमसमं ध्यायन्ति ये मानवा
वामेयं प्रकटप्रभाववसतिं श्रीस्तम्भनावस्थितम् ॥ ३ ॥
भूपाला भुवि पार्श्वनाथ ! भगवन् ! राज्योन्नतिं सेवकाः
स्वामित्वं सकलार्थसाधककृतमं निःस्वा धनानि प्रभो ! ।
रोगार्त्तास्तदभावमापुरपरे सर्वार्थकामालरा--
स्त्वत्तः साधुजना· शिवं प्रशमिनो जावालिदुर्गस्थितेः॥४॥
यः पूज्यो जगतां नमन्ति सुधियो यं येन मोहो जितो
यस्मै संस्पृहयन्ति चारुमतयो यस्माच्छुभं देहिनाम् ।
यस्यानन्तचतुष्टयं निरुपमं यस्मिन् स्थितं सद्गुणे.
स श्रीपार्श्वजिनेश्वरो वितरताच्चारूपसंस्थः शिवम् ॥ ५ ॥
भोगिस्कन्धनिबद्धपादयुगलं स्फूर्जत्फणाडम्बरं
कायोत्सर्गजुषं शिरीपनगरप्रासादलब्धोदयम् ।
ध्यानस्थं कमठोपसर्गविगमे कैवल्यलक्ष्मीयुतं
श्रीपार्श्वं जगतां विदारितरुजं पश्यन्ति धन्या जनाः॥६॥

अद्यापि प्रकटप्रभावभवनं पञ्चालदेशक्षिते-
र्श्चूडारत्नपदे सुरेश्वरनतं श्रीवर्द्धमाने पुरे ।
वन्दे पार्श्वजिनेश्वरं जितरिपुं भिन्नेन्द्रनीलद्युतिं
चैत्ये वीरविभोर्भवार्त्तिशमनं श्रीजैत्रमल्लाह्वयम् ॥ ७ ॥

कामक्रोधमदाविवेकविपयव्यासङ्गलुप्तात्मनां
नोत्तारो भववारिधेस्तनुभृतां श्रीपार्श्वनाथप्रभोः ।
पादा · स्युर्यदि यानपात्रमनघं नोऽनन्तकालेष्वपि
द्वीपस्थस्य फणीन्द्रशेखरशिखारत्नप्रभाभासिनः ॥ ८ ॥

देव ! श्रीकलिकुण्डमण्डनमणिर्वाणारसीभूषण !
स्वामिन् ! श्रीमथुराधिनाथ ! भगवन् ! नागह्रदालङ्कृते !
कामान् श्रीफलवर्द्धिवद्धवसते ! सम्पूरय प्राणिनां
शश्वच्छ्रीजिणहाधिमन्त्रिवसतिश्रीपुण्ड्रपार्श्वप्रभो ! ॥९॥

श्रीनागाष्टकुलावचूलतिलकं पद्मावतीसेवित·
यः पार्श्वं प्रणवादिबीजसहितं ह्रींकारसंवेष्टितम् ।
नित्यं ध्यायति निश्चलेन मनसा वीतस्पृहो मानव-
स्तस्यै.. वमेव यान्ति विपदः सिध्यन्ति सर्वा. श्रियः१०।

इत्थं भक्तिवशीकृतेन रचितं स्तोत्रं पदं सम्पदां
मिथ्यात्वद्रुमभङ्गकुञ्जरपते ! रोलम्बरामद्युतेः ।
श्रीपार्श्वस्य विभोर्मयापि कुधिया कल्याणकामैर्मुदा
भव्यैधर्मवरैः सदैव गुरुणा घोषेण पापठ्यताम्॥११॥

---

[९६]

श्रीवीरजिनस्तवनम् ।

जय श्रीसर्वसिद्धार्थ ! सिद्धार्थनृपनन्दन ! ।
सुमेरुधीर ! गम्भीर ! महावीर ! जिनेश्वर ! ॥१॥
योऽप्रमेयप्रमाणोऽपि सप्तहस्तप्रमोपित ।
पूर्णेन्दुवर्ण्यवर्णोऽपि स्वर्णवर्णसवर्णक ॥२॥
सदृश कौशिके सके सर्पे च क्रमसंस्पृशि ।
पीयूषवृष्टिसृष्ट्या य दृष्ट्या दिष्ट्या विदुर्बुधा ॥३॥
विष्टपत्रितयोत्सङ्गरङ्गदुत्तुङ्गकीर्त्तिना ।
सनाथं येन नाथेन विश्वं विश्वम्भरातलम् ॥४॥
यस्मै चक्रे नम. सेवाहेवाकोत्सुकमानसै ।
वीराय गतवैराय मर्त्यामर्त्यासुरेश्वरै ॥५॥
यस्माद् द्वेपादयो दोषा क्षिप्र क्षीणा क्षमाखने ।
दोषा पूषमयूखेभ्य इव हर्यक्षलक्षणात् ॥६॥
यद्देहद्युतिसन्दोहसन्देहितवपुर्दधौ ।
रविः खद्योतपोतद्युत्याडम्बरविडम्बनाम् ॥७॥
भविना यत्र चित्तस्थे स्युर्धीवृद्धिसिद्धय ।
त वर्द्धमानमानौमि वर्द्धमानशुभावन ॥८॥
इति यस्ते वास्तवं पठति वीर ! जिनचन्द्र ! जातरोमाञ्च ।
यात्यपवर्गं स द्रुतमखर्वगर्वारिवर्गजयी ॥९॥

[९७]

सर्वजिनस्तवनम्।

नम्राखण्डलमौलिमण्डलमिलन्मन्दारमालोच्छलत्–
सान्द्रामन्दमरन्दपूरसुरभीभूतक्रमाम्भोरुहान्।
श्रीनाभिप्रभवप्रमुप्रभृतिकाँस्तीर्थङ्करान् शङ्करान्
स्तोष्ये साम्प्रतकाललब्धजननान् भक्त्या चतुर्विंशतिम् १

नन्यानाभिसुतः सुरेश्वरनतः संसारपारं गतः
क्रोधाद्यैरजितं स्तुवेऽहमजितं त्रैलोक्यसम्पूजितम्।
सेनाकुक्षिभवः पुनातु विभवः श्रीशम्भवः शम्भवः
पायान्मामभिनन्दनः सुवदनः स्वामी जनानन्दनः ॥२॥

लोकेशः सुमतिस्तनोतु नमति श्रेयःश्रियं सन्मतिं
दम्भद्वो कलभं मदेभशरभं संस्तौमि पद्मप्रभम्।
श्रीपृथ्वीतनयं सुपार्श्वमभयं वन्दे विलीनामयं
श्रेयस्तस्य न दुर्लभं शशिनिभं यः स्तौति चन्द्रप्रभम् ३

बोधिं नः सुविधे! विधेहि सुविधे! कर्मद्रुमौघप्रधे!
जीयादम्बुजकोमलक्रमतलः श्रीमाञ् जिनः शीतलः।
श्रीश्रेयांस! जय स्फुरद्गुणचयः श्रेयःश्रियामाश्रयः
सम्पूज्यो जगतां श्रियं वितनुतां श्रीवासुपूज्यः सताम् ४

मोक्षं वो विमलो ददातु विमलो मोहाम्बुवाहानिलो
ऽनन्तोऽनन्तगुणः सदा गतरणः कुर्यात् क्षयं कर्मणः।
धर्मो मे विपदं छ्यताच्छिवपदं दद्यात् सुखैकास्पदं
शान्तिस्तीर्थपतिः करोत्विभगतिः शान्तिं कृताघक्षितिः ५

कुन्थुर्मेघरवो भवादवतु वो मानेभकण्ठीरवो
भक्त्या नम्रनरामरं जिनवरं ग्रास्तस्मरं नौम्यरम् ।
श्रीमल्लेस्तनतकमोज्झिततमो मल्लेऽस्तु तुभ्यं नमो
विश्वार्च्यो भवतः स पातु भवतः श्रीसुव्रतः सुव्रतः ॥६॥
लोभाम्भोजतमेश्वरोपम ! नमे ! धर्मे धियं धेहि मे
वन्देऽहं वृषगामिनं प्रशमिनं श्रीनेमिनं स्वामिनम् ।
श्रीमत्पार्श्वजिनं स्तुवेऽस्तवृजिनं दान्ताक्षदुर्वाजिनं
नौमि श्रीत्रिशलाङ्गजं गतरुजं मायालतायां गजम् ॥८॥
इत्थं धर्मवचोवितानरचितं वर्यं स्तव मुद्युत·
सद्धर्मद्रुमसेकसंवरमुचां भक्त्याऽर्हतां नित्यशः ।
श्रेयःकीर्त्तिकरं नरः स्मरति यः संसारमाक्रत्य सो–
ऽतीतार्त्तिः परमे पदे चिरमितः प्राप्नोत्यनन्तं सुखम्॥८॥
(कमलबन्धकाव्य कविनामगर्भम्)

[९८]

यमकमयाः

चतुर्विंशतिजिनस्तुतयः ।

जिनं यशःप्रतापास्तपुष्पदन्तं समं ततः ।
संस्तुवे यत्क्रमौ मोहं पुष्पदन्तं समन्ततः ॥ १ ॥

अवचूरिः ।

सामान्येन जिनसिद्धान् स्तौति-अर्हत पुण्डरीकादिसिद्ध वा सभ-सभीक भक्ताभक्तेषु तुल्य वा तत. तम् 'आद्यादिभ्यः' (७-२ –८४) इति द्वितीयार्थे तस्प्रत्यय.। सम्यग् बध्नीत ॥ १ ॥

प्रातस्तेऽङ्घ्रिद्वयी येन सरोजास्य ! समा नता ।
त्वयाऽस्तु जिनधर्माब्जसरोऽजाऽस्य ! समानता ॥ २ ॥
वन्दे देव ! च्युतोत्पत्तिव्रतकेवलनिर्वृतिम् ।
विश्वार्चित ! च्युतोत्पत्तिव्रतके बलनिर्वृतिम् ॥ ३ ॥
चतुरास्यं चतुःकायं चतुर्द्धा वृषसेवितम् ।
प्रणमामि जिनाधीश चतुर्धावृषसेऽयितम् ॥ ४ ॥
जिनेन्द्रानञ्जनश्यामात् कल्याणाब्जहिमप्रभान् ।
चतुर्विंशतिमानौम्यकल्याणाब्जहिमप्रभान् ॥ ५ ॥
विलोक्य विकचाम्भोजकाननं नाभिनन्दनम् ।
द्रष्टुमुत्कायते कोऽपि काननं नाभिनन्दनम् ॥ ६ ॥
भवानीश ! सदा यस्याजित ! निष्कोप ! नाथति ।
अहितो न हि त स्वाभिजितनिष्कोपनाथति ॥ ७ ॥

अवचूरिः ।

सह मया-श्रिया या सा समा । हे अज !-अजन्मन् ! । त्वया समानता ॥ २ ॥ च्युतोत्पत्ति-गतजन्मा । व्रतस्य क-सुखं तस्य ई-श्री यस्य । बला-पुष्टा निर्वृतिर्यस्य । ततो द्वन्द्व । च्युतम्-च्यवनम् ॥ ३ ॥ वृषभैः-द्वन्द्वैः, देवानां चतुर्धात्वेन तत्स्वामिनामपि चातुर्विध्यम् । यद्वा देवानां वृषाश्च 'ते लुग् वा' (३-२-१०८) इति देवपदलोपः । सह इया-श्रिया यः स से, अयित-कान्तिमान् ततो द्वन्द्वः ॥ ४ ॥ अब्ज-रक्तोत्पलमत्र ग्राह्यम् । चन्द्र ॥ ५ ॥ श्रमणभावत्वेन लुञ्चितकेशम् । विकसित वा । कनति वा-शोभते यत् तत् अम्भोज कन् ततो बहुव्रीहि ॥ उत्सुकं स्यात् ॥ ६ ॥ नाथ इव आचरति-योगक्षेमकारी भवति । इहेभमया । पीडयति ॥ ७ ॥

सनातनाय सेनाङ्गभव ! शं भव शम्भव ! ।
भगवन् ! भविकानाममव ! शम्भवशम्भवम् ॥ ८ ॥
दुष्कृतं मे मनोहंसमानस ! स्याऽभिनन्दन ! ।
श्रीसंवरधराधीशमानसस्याभिनन्दन ! ॥ ९ ॥
अज्ञानतिमिरध्वंसे सुमते ! सुमतेन ! ते ।
क्रियते न नमः केन सुमतेऽसुमतेन ते ॥ १० ॥
त्वां नमस्यन्ति येऽङ्कस्थपद्म ! पद्मप्रभेश ! ते ।
त्रैलोक्यस्य मनोहारिपद्म ! पद्मप्रभेशते ॥ ११ ॥
सद्भक्त्या य सदा स्तौति सुपार्श्वमपुनर्भवम् ।
सोऽस्तजातिमृतिर्याति सुपार्श्वमपुनर्भवम् ॥ १२ ॥
सहर्षा ये समीक्षन्ते मुखं चन्द्रप्रभाऽङ्क ! ते ।
विदुः सकलसौख्यानां मुखं चन्द्रप्रभाङ्क ! ते ॥ १३ ॥
सदा स्वपादसंलीनं सुविधे ! सुविधेहि तम् ।
येन ते दर्शनं देव ! सुविधे सुविधेहितम् ॥ १४ ॥

अवचूरिः ।

शाश्वताय सुखाय । प्लुतविवक्षणात् अकाराभावे मलुक् । हे अजन्मन् ! ॥ ८ ॥ छिन्द्धि ॥९॥ शुद्धमते !–शोभनमते ! । रविरिवाचरति ॥ १० ॥ मनोहारिणी पद्मा–श्री. यस्या नाथो भवति ॥११॥ न पुन भव ससारस्य जन्मनो वा यस्य । मोक्षम् ॥ १२ ॥ अङ्ग इति कोमलामन्त्रणे । मुख–उपाय चारित्राद्यात्मक, तन्मूलत्वात् स्वर्गापवर्गादिसौख्यानाम् ॥ १३ ॥ शोभनविधे ! सुष्ठु विधया–प्रकारेण ईहित वाञ्छित–चेष्टित वा क्रियाद्वारेण समाचरितम् ॥ १४ ॥

यथा त्वं शीतल ! स्वामिन् ! सोमः सोमो मनोऽहरः ।
भव्यानां न तथा भाति सोमः सोमो मनोहरः ॥ १५ ॥
तं वृणोति स्वयंभूष्णुश्रेयांसं बहु मानतः ।
जिनेशं नौति यो नित्यं श्रेयांसं बहुमानतः ॥ १६ ॥
वाक्यं यस्तव शुश्राव वासुपूज्य ! सनातनम् ।
भवे कुर्यात् तमोद्रावबाः सुपूज्य ! सनाऽतनम् ॥१७॥
कस्य प्रमोदमन्यत्र विमलात् परमात्मनः ।
हृदयं भजते देवाद्विमलात् परमात्मनः ॥१८॥
दृष्ट्वा त्वाऽनन्तजिद् ! भावपराजितमनो भवम् ।
भविनां नाथ ! नोऽम्येत्यपराजितमनो भवम् ॥१९॥
श्रीधर्मेण क्षमारामप्रकृष्टतरवारिणा ।
सनाथोऽस्मि कृच्छ्रवल्लीं प्रकृष्ट तरवारिणा ॥२०॥
त्वया द्वेषारिवर्गो यत् पदौ श्रीशाऽऽन्ति नाथते ।
शरणं तद्भवी ध्वस्तापदौ श्रीशान्तिनाथ ! ते ॥२१॥

अवचूरिः ।

सोमः-शीतलः । सह उमया-कीर्त्या । सोमः-अरौद्रः । सोमः-गौरशरीरयुक्. ॥ १५ ॥ अप्रार्थितमपि स्वयं भवनशीलम् श्रेयः-भद्रम् यस्य तम् । बहु-अत्यर्थम् । मा-लक्ष्मीः । नतो-नम्र । आन्तर० प्रीतितः ॥ १६ ॥ सनातन-नित्यम् अतनं-गमनम् । ॥ १७ ॥ परं-प्रकृष्टम् । आत्मनः ॥ १८ ॥ भावपरैः-आन्तरवैरिभिः हरम् ॥१९॥ प्रकृष्टेन-प्रकर्षेण । प्रकृष्ट-विनाशय इत्यर्थ. । तरवारिः-खड्गविशेष ॥ २० ॥ बाह्य आन्तरश्च । आन्ति-बवन्धे । नाथते-इच्छति ॥२१॥

वीतरागं स्तुवे कुन्थुं जिनं शम्भुं स्वयम्भुवम् ।
सरागत्वात् पुनर्नान्यं जिनं शम्भुं स्वयम्भुवम् ॥२२॥
विजिग्ये लीलया येन प्रद्युम्नो भवताऽदरः ।
भविनां भवनाशाय प्रद्युम्नो भवतादरः ॥२३॥
स स्यान्मल्ले ! नमल्लेखो मल्लस्य प्रतिमल्लते ।
क्रमो मनसि यो मोहमल्लस्य प्रतिमल्ल ते ॥२४॥
विधत्ते सर्वदा यस्ते समुव्रत ! समुन्नतिम् ।
समास्वादयति स्वामिन् ! स मुव्रत ! समुन्नतिम् ॥२५॥
दृष्ट्वा समवसृत्यन्तर्नमीशं चतुराननम् ।
पश्येत् कोऽजितखं धीमानमीशं चतुराननम् ॥२६॥
श्रीनेमिनाथमानौमि समुद्रविजयाङ्गजम् ।
हेलानिर्जितसम्प्राप्तसमुद्रविजयाऽङ्गजम् ॥२७॥

अवचूरिः ।

जिनं-विष्णुम्, शम्भु-शिवम्, स्वयम्भुव-ब्रह्माणम् ॥ २२ ॥ "काम. । अदर-निर्भयः । प्रकृष्टेन त्यक्त द्युम्न-द्रव्य येन स त्वम् । भवतात्-भव । हे अर !-जिन ! ॥ २३ ॥ नमन्तः-नमनशीला लेखा-देवा यस्य स तथा 'मदैच् हर्षे' मदनं-मत् 'कुत्सम्पदादिभ्यः' क्विप्प्रत्यय । मद-हर्षं लाति-ददाति •'क्वचित्' (५ । १ । १७१) मल्लस्य-हर्षदस्य । यद्वा मल्लस्य-अहङ्कारलावकस्य प्रतिमल्लते-धारयति ॥ २४ ॥ सह शोभनैः सः । समुत्-सहर्षः ॥ २५ ॥ जितख जितेन्द्रियम् । अजितख-अजितेन्द्रियम् । अ-विष्णुम्, ईश-हरम्, चतुरानन-प्रजापतिम् ॥ २६ ॥ सम्प्राप्तः आसमुद्रं विजयो येन अङ्गजेन स हेलया निर्जितो नेमिना ॥ २७ ॥

शिवार्थी सेवते ते श्रीपार्श्व! नालीककोमलौ ।
न क्रमावनिशं नम्रपार्श्व! नाऽलीक! कोऽमलौ ॥२८॥

वरिवस्यति यः श्रीमन्महावीरं महोदयम् ।
सोऽश्नुते जितसम्मोहमहावीरं महोदयम् ॥२९॥

श्रीसीमन्धरजिनस्तुतिः—

श्रीसीमन्धरतीर्थेशं सादरं नुतनिर्जरम् ।
योऽज्ञानं विदधे भस्मसादरं नुत निर्जरम् ॥३०॥

पञ्चदशक्षेत्रजजिनस्तुतिः—

ये वन्दन्तेऽर्हतो भारतैरावतविदेहकान् ।
प्राप्यते प्रवरोदर्का तै रा बत विदेहकान् ॥३१॥

सप्ततिशतजिनस्तुतिः—

सप्ततिशतं जिनानामुत्कृष्टपदवर्तिनाम् ।
वन्दे मनुष्यलोकेऽहमुत्कृष्टपदवर्तिनाम् ॥३२॥

अवचूरिः ।

नम्रः पार्श्वो यस्य सः स० । असत्यरहित ! अमलौ–निर्मलौ ॥ २८ ॥ महान् उदयो यस्य तम् । अश्नुते–प्राप्नोति । महोदय–निर्वाणम् ॥ २९॥ नुत–स्तुत । निर्जर–जरारहितम् । नुतनिर्जर–प्रणुतसुरम् ॥ ३०॥ भारतैरावतविदेहकेषु भवान्, भारतैरावतविदेहकेषु नाकन्ति–शोभन्ते 'क्वचित् डः' ( ) प्रवरोदर्का–शुभायतिफला पुण्यानुबन्धिपुण्यफला इत्यर्थः । रा–लक्ष्मीः । बत इत्यामन्त्रणे । विदेहकान्–विदेहान् ॥ ३१ ॥ सर्वोत्कर्षतो युगपत् एककालभाविनाम् । उत्कृष्टपदे–प्रधानपदे ॥ ३२ ॥

नन्दीश्वरद्वीपचैत्यस्तुतिः—

श्रीमन्नन्दीश्वरद्वीपेऽप्रतिमाः प्रणुताऽच्युताः ।
द्विपञ्चाशति चैत्येषु प्रतिमाः प्रणुताऽच्युताः ॥३३॥

शाश्वताऽशाश्वतबिम्बस्तुतिः—

यद्यात्मनिच्छसि स्थानमकृत्रिममकृत्रिमम् ।
जैनबिम्बव्रजं तद्भेऽम कृत्रिमकृत्रिमम् ॥३४॥

त्रिकालजिनस्तुतिः—

ये जिनेन्द्रान् नमस्यन्ति साम्प्रतातीतभाविनः ।
दुष्कृतात् ते विमुच्यन्ते साम्प्रतातीतभाविनः ॥३५॥

साधारणजिनस्तुतिः—

परात्मानो जिनेन्द्रा यैर्नीयन्ते मानसं प्रति ।
पदं यान्ति जगन्माननीयं ते ऽमानसं प्रति ॥३६॥

आगमस्तुतिः—

सोऽस्तु मोक्षाय मे जैनो नयसङ्गत आगमः ।
अपि यं बुध्यते विद्वानयसङ्गत आगमः ॥३७॥

अवचूरिः ।

अप्रतिमाः-प्रधानाः । प्रणुताच्युताः-नतेन्द्राः । अच्युताः-शाश्वताः । प्रणुत-स्तुत ॥ ३३ ॥ अकृत्रिमं-कौटिल्यरहितम् प्रशस्तभावमित्यर्थः । 'अम शब्दभक्त्योः । भज-सेवस्व ॥ ३४ ॥ परमात्मस्वरूपाः । ते भव्याः अमा-निर्भीका न सम्प्रत्यपि । अपिगम्यः । यद्वा अमाना-अपरिमिता सा-लक्ष्मीर्यत्र तद् अमानस पद तत् प्रतियान्ति ॥ ३५ ॥ नयैः-नैगमादिभिः सङ्गतः समन्तात् अनुगतः । गमा-सदृशपाठाः यत्र स आगमः । अपि भिन्नक्रमे । विद्वानपि-सुधीरपि । अयः-शुभावह दैवं तस्य संयोगात् ॥ ३७ ॥

श्रुतदेवतास्तुतिः—

त्वन्नामाऽज्ञानभिद् धर्मकीर्त्तये श्रुतदेवते ! ।
यत्र कोऽपि तदग्रे स्वकीर्त्तये श्रुतदेऽवते ॥३८॥

सर्वसम्यग्दृष्टिदेवदेवतास्तुतिः—

यक्षाम्बाद्याः सुराः सर्वे वैयावृत्यकरा जिने ।
भद्रं कुर्वन्तु सङ्घाय वै यावृत्यकराजिने ॥३९॥

[९९]

श्रीपार्श्वदेवस्तवनम् ।

विध्वस्ताखिलकर्मजालविलसत्सज्ज्ञानसद्दर्शनं
ज्योतीरूपमरूपगन्धमरसं स्पर्शादिभिर्वर्जितम् ।
सिद्धावस्थमवस्थितातुलसुखं वर्यैकवर्यात्मकं
निस्सीमातिशयप्रभावभवनं श्रीपार्श्वनाथं स्तुवे ॥१॥
क्वाऽयं ते जिनराज !।राजकिरणग्रामाभिरामः स्तवः
क्वाऽहं प्रातिभसौरभस्फुरदुरुप्रज्ञाविहीनः प्रभो ! ।

अवचूरिः ।

अज्ञानभेदस्वभावं कीर्त्तये समुत्कीर्त्तयन्त प्रयुञ्जे–प्राहयामि । अवते–यदते न कोऽपीति योगः स्वकीर्त्तये–निजस्फूर्त्तये ॥ ३८ ॥
।ा–श्रीः तस्या वृत्य–आश्रयण तस्य क–सुख तेन राजिते ॥ ३९ ॥

१ त्रिलोकोत्सवः ।

किन्तु त्वद्गुणराशिरक्तहृदयस्तत्र प्रवृत्तोऽस्म्यहं
शक्याशक्यविचारणासु विकलः प्रायो हि रागी जनः ॥२॥
विध्वस्तामय ! निर्जितेन्द्रियहय ! प्रक्षीणकर्माश्रय !
श्रीलीलालय ! निर्मितस्मरजय ! स्याद्वादविद्यामय ! ।
मिथ्यात्वप्रलय ! प्रहीणविषय ! स्फूर्जत्त्रिलोकीदय !
श्रीपार्श्व ! स्मयरोषदोषकुनयध्वंसिन् ! सदा त्वं जय ॥३॥
किं कारुण्यमयी किमुत्सवमयी किं विश्वमैत्रीमयी
किं वाऽऽनन्दमयी किमुन्नतिमयी किं सौख्यरेखामयी ? ।
इत्थं यत्प्रतिमां समीक्ष्य भविनश्चेतश्चिरं तन्वते
स श्रीपार्श्वजिनस्तनोतु विशदश्रेयांसि भूयांसि नः ॥४॥
आधिव्याधिविरोधिवारिधियुधि व्यालस्फटालोरगे
भूतप्रेतमलिम्लुचादिषु भयं तस्येह नो जायते ।
नित्यं चेतसि 'पार्श्वनाथ' इति हि स्वर्गापवर्गप्रदं
सन्मन्त्रं चतुरक्षरं प्रतिकलं यः पाठसिद्धं पठेत् ॥५॥
त्वं देवः शरणं त्वमेव जनकस्त्वं त्वं गुरुस्त्वं सुहृत्
त्वं बन्धुस्त्वमसि प्रभुस्त्वमसवस्त्वं मे गतिस्त्वं मतिः ।
तत् किं पार्श्वविभो ! पुरःस्थितमपि त्वं सेवकं किङ्करं
मामद्यापि लसद्दयारसिकया दृष्ट्यापि नो वीक्षसे ? ॥६॥
शस्योऽयं समयः क्षणोऽयमनघः पुण्या त्वियं शर्वरी
श्लाघ्योऽयं दिवसो लवोऽयममलः पक्षोऽयमर्चास्पदम् ।
मासोऽयं विशदः समाः स्फुटमिमाः श्रीपार्श्व ! विश्वप्रभो !
यत्र त्वद्वदनं व्यलोक्यत मया निःशेषसौख्यावहम् ॥७॥

धन्योऽहं कृतकृत्य एष नृभवस्तीर्णो भवाम्भोनिधि-
विध्वस्तान्तरवैरिवारविषयो लब्धत्रिलोकोदयः ।
श्रीमत्पार्श्वविभो ! सदा त्रिजगतीविश्राममूर्त्यहो
यस्त्वं हंस इवाऽधुना विदधसे मन्मानसे संस्थितिम् ॥८॥
इत्थं त्वा सितधर्मकीर्त्तिभवनं स्तुत्वेदमभ्यर्थ्यते
श्रीमत्पार्श्वजिन ! त्वयापि हितदा यस्मै कृते तत्यजे ।
प्राज्यं राज्यमनिर्मला च कमला शुद्धान्तबन्ध्वादिकं
विद्यानन्दपदाय स स्पृहयति त्वस्मै मदीयं मनः ॥९॥

---

[१००]

श्रीमहावीरकलशः ।

(अपभ्रंशमयः)

यस्तेजोऽस्तरवी रेखपवी रेकाद्रिभेदने !
महावीरेऽत्र सम्मोहजयवीरे नतोऽस्म्यहम् ॥१॥
पुण्णिमचंदसधम्मकित्तिवरविज्जाणंदं
नमिअ जिणिंदं भत्तिजुत्तपणमिरदेविंदं ।
पयडिस्सं सिरिवद्धमाणजिणजम्मणमहिमं
जिम्ह सुरगिरिसिरउवरि रइअ सुरवरिहि सुरम्मं ॥२॥
अत्थित्थ खत्तिअकुंडगामे मणभिरामे पुरवरे
वरसिद्धत्थराओ पवरकाओ सुरवरो विव सुरपुरे ।

---

१ त्रिलोकोत्सवः

तस्सासि तिसला केलिकुसला कोमलंगि सुगेहिणी
जियरूवदेवी सव्वदेवीलोअमाहि सिरोमणी ॥३॥
अह पाणयाओ सुहलयाओ चविउ वीरजिणेसरो ।
आसाढविअसे छट्ठिदिवसे नाणतेअदिणेसरो ।
अवयरिउ गब्भे सुहयगब्भे तीइ चउदस सुविणए
गयसीहपमुहे लच्छिमिसुहे दरिसियंतो रमणए ॥४॥
ता तिजयसामिणि हंसगामिणि वहइ गब्भ सुहरिसिआ
जिम साइसलिलह बिंदु निम्मलसुत्तिमुत्तिअसरिसिआ ।
चित्तमासह सुद्धतेरसि लहिय मज्झिमरत्तयं
पसवेइ नंदणु सीलसंदणु सकललोअपवत्तयं ॥५॥
अह उड्ढलोअह पुव्वदाहिणपच्छिमुत्तररुअगओ
अट्ठट्ठ कुमरिअ चउरविदिसिहि चउर मज्झिमरुअगओ ।
आवित्तु विरयहि जम्मि वीरह सूइकम्म सुदिक्खिआ
पवणब्भदप्पणकलसवीअणचमरदीवयरक्खिआ ॥६॥
अह ओहिनाणिण जम्मु जाणिण जिणह आसण उट्ठिओ
चउरंगनामं तिसपणामं करिवि जाणुदुगट्ठिओ ।
पंजलिअ कहियं सक्कथयय सक्क हरिणिगमेसिणं
जिणमहिमकारणि घंटलाडणि आइसइ निदेसिणं ॥७॥
पालगविहियविमाणि लक्खजोयणपमाणि
आरूहिउ आगम्म थुणवि जणणि बहुमाणि ।
अवसोअणि पडिसुत्ति मुत्तु करि गहिउ जिणेसरु
इगरूविण धारिंतु छत्तु अवरेण सुरेसरु ।

दालिउ दोहिं चमरु सुरवरे गंतु कुलिसकरु अमरगिरि,
अइपंडुअकंबलि आसणि निविसइ वीरु उच्छंगि धरि ॥८॥
त्रिघंटा त्रिघंटा त्रिघाइत्तु घंटा विमाणं विमाण मती घुट्ठघंटा ।
मिहं चल्लिहो चल्लिहो उच्चरंता सम देवदेवीगणेहिं तुरंता ॥९॥
नवण्णे सुरिंदा दुवे सूरचंदा गिरिंदम्मि वीसं गया दाणविंदा ।
सविंदा दुतीसं दुहा वंतरिंदा चउस्सट्ठि सव्वेवि मिलिआ सुरिंदा १०
अहो भव्वसत्ता ! वह एगचित्ता सुमिल्हेवि रोलं पियहं अमियघोलं ।
सुरिंदेहि विहियं कयं तुम्ह सहिअं महावीरजम्मे मह ज सुरम्मे ११
कय रुप्पहेमं मणीमट्टिमइअं सहस्सं कलस्साण अट्ठट्ठ अहिअं ।
जिअ क्खीर खीरोअहिक्खीरभरिअं सुकप्पूरपूराइ गंधेहि सहिअं १२
ति पंचाइपुप्फंजलीमोअपुव्वं सुकालागरुप्पवरसइदिण्णधूव ।
विअसंतसव्वत्तुपुप्फाइमहिअं सदेवेहि देवीहि हत्थेहि गहियं १३
अह उट्ठिअम्मि अच्चुअइंदे न्हवणत्थ भणइ सुहमिंदो ।
किं मुइअजलपभार रहुं सहिसइ एस जिणचंदो ? ॥१४॥
वरओहिनाणिण एहु जाणिण वामपयअगुट्ठए
चंपेइ आसणु दुरिअनासणु वीरु वीरु पहिट्ठए ।
टलटलिअ सुरगिरि झडिय कुलगिरि खडहडियदिग्घट्टया ।
झलझलिय सायर पडिय कायर फडिय मेइणिवट्टया ॥१५॥
अडवडिरदेहं झडिरनेह विहडियं अच्छरगणं
निविड विडूजा करइ करिजा तडतडिर कोडि.. रसणं ।
रोसाणलउडी भीमभिउडी ल्उडि भीसणभालओ
पभणेइ आठ विसि विआइ करड कोणु विआलओ ॥१६॥

ता नाउ सिग्घं गलिअविग्घं विक्कमं परमिट्ठिणो
पाएसु लग्गिवि झत्ति मग्गिवि णुग्गहं पहुदिट्ठिणो ।
कारइ सहरिसं गलिअमरिसं मज्जणं जिणसामिणो
तेसट्ठिइंदिहिँ मुक्कमंदिहिँ सायर सिवगामिणो ॥१७॥
ता द्रकटिद्रैकटिद्रेंगद्रैद्रै ढक्क त्रंत्रकडाहला
वजइ फहिँ भहिँति भौंमभौभैंभिरुभंगुलकाहला !
घघघहिँघहिँति धौंघघौघौ घोरघक्किथघक्कणा
नमिवि भंगे चंगरगे नच्चुनच्चिहि नच्चणा ॥१८॥
ददर्दोंगदोंदों धघगधोंधों घुमघुमंतमद्दला
छछछफल छछफल वहिँ वहिँति थोंछछंछं कंसला ।
झमझमकि रुमकटि झगटि झगटि झल्लरीझंकारए
गाइसु उँउँ होंहहुंहुं इअ थुणंति सुतारए ॥१९॥
देव ! निखिलनयननलिननिकरबोधनविधिदिनकर !
करणनिकरवनगहनदहनभास्वरवैश्वानर ! ।
रपतिततिनतचलनकमलयामल ! रजनीकर–
करसंहतिसितशीलभारधरणैकधुरन्धर ! ॥२०॥
रणीधरवरधीर ! विगतदुष्टाष्टमहामद !
मदनहुताशनविपुलतापतापितजननीरद ! ।
दनवसनरक्तत्वचिजितनागजवर ! सुविहित–
हितकर ! जिनवर ! दलितकलुष ! जय जय जगदीश्वर !२१
ईसाण सुरेसरि अंकि निवेसरि वीरजिणेसरि हरिसभरे
डमरूचि तिसूलं रिउसिरिसूलं दाहि उ चमरे सिअचिहुरे ।

इगि आतपुवारणु सुमहिमकारणु धारंतउ जिणजम्ममहे
सोहम्मसुराहिवु वरवसहाहिवु चउर विउव्वइ वरककुहे ॥२२॥
त उ ता हसिअं गिरितुंगह सिंगह निरसरिअं रयजिअनिलं
वरखीरसरिच्छा अच्छअतुच्छा गच्छहि धारा गयणयलिं ।
निवडंती सोहइ सुरगण मोहइ कयजिणजम्मणमहिमगुणा
तं जाय सु तण्हा अडदिसि जुण्हा अहमहमिग विहिआगमणा२३
तउ नच्चइ अच्छर गच्छिरमच्छर नवनवरंगसुरंगभरे
गुणगुमिरमृदंगिं ममरवसंगिं उल्लति उल्लति उल्लसिरे ।
गायंति अ किन्नर वरस्सर सुरकयतारवितारह एव झुणी
वायंती वीणा वेणिपवीणा वंस सुवंसा आलविणी ॥२४॥
सुरतरुनिस्संदिणी हिमयरचंदिणी घुसृणिविलेविणु जिणधवले
कंकणकंडुल्लय धडिवरघुल्लय हारविराइअवच्छयले ।
सुरकुसुमह माला मउलि विसाला आलइ आलद् उंतिअले
सहजलवणत्तिगु किउ आरत्तिगु मंगलिक्कु मंगलनिलए ॥२५॥
पडिबिंबवसोव्वणि विज्जवहराणि मिल्लिवि जिणजणणिपासि जिणं
तह मणिलंबूसय कुंडलदूसइज्जुअल्ल जिणंते पवरगुणं ।
जिणजणणीरक्खं सुरपच्चक्खं उग्घोसाविय तत्थ गओ
नंदीसरमहिमा विहिउ सुहम्माहिवु सक्कि हिंसिउ सग्गि गओ॥२६॥
विहिअमज्जण विहिअमज्जणमहिम सुरवरिहिं
जिम सुरगिरिसिरउवरि वीरजिणह सुरगिरिसुधीरह ।
तिम तुम्हिवि भविअजण ! कुणह इत्थ तेल्लक्कवीरह

ण्हवणविलेवणपूअ तह आरत्तिअ मंगलिक्कु
जिम पामउ निच्चंपि इह आरत्तिउ मंगलिक्कु ॥२७॥

[१०१]

जीवविचारस्तवनम् ।

संसारजिएसु जहा विणु जिण ! तुह दंसणेण मोहवसा ।
इह थावरतसजाईसु भमिओ तह विण्णवे किंपि ॥१॥
पुढवाउतेउवाऊ वणस्सई थावरा पुण इगिंदी ।
चउह तसा बेइंदितेइंदिचउरिंदिपंचिंदी ॥२॥

पृथ्वीकायभेदाः—

रुप्पयसुवण्णसीसयतउतंबयलोहधाउधाउडिआ ।
मणिरयणफलिहविद्दुमसक्करपाहाणबहुजाई ॥३॥
पारयरसन्भगंधयहिंगुलहरिआलमणसिलपलेवा ।
लूणीस खडी वण्णी खारी तूरी उ बेद्ध अ ॥४॥
सिंधुव–सुंचल–टंकण–सोवीरंजण–सिलाजउ–कसीसं ।
अरणिट्ट्य कलुंट्टी मट्टीमाई पुढविभेआ ॥५॥

अप्कायभेदाः—

भोमागासजलाई ओसा–हरितणुअ–हिम–करा–महिआ ।
घयखीरसरुच्छुघणोदहाइ भेया उ आउस्स ॥६॥

तेजःकायभेदाः—

इंगाल-जाल-मुम्मुर-कलिआ-बिज्जुक कणयजोइगी ।
मणि-अरणि-अयसवज्जगिमाइआ तेउकायजिआ ॥७॥

वायुकायभेदाः—

उब्भामय-उक्कलिआ मंडलि-मुह-सुद्ध-गुंज-वायाई ।
पिहुणाइ वाय घण-तणुवायाइ वाउजिअभेआ ॥८॥

वनस्पतिकायभेदाः—

वणसइकाइअजीवा दुविहा साहारणा य पत्तेया ।
जेसिमणंताण तणू एगा साहारणा ते ऊ ॥९॥

साधारणवनस्पतिप्रकाराः—

कदा-अंकुर-किसलय-उग्गंता सव्वकोमलफलं च ।
सेवाल-पणय-भूरुह गूढसिराई सिणाइदले ॥१०॥

भणियं चः—

गूढसिरसंधिपव्वं समभंगमहीरगं च छिन्नरुहं ।
साहारणं सरीरं तव्विवरीअं च पत्तेयं ॥११॥

अनंतकायभेदा —

अद्दय-सूरण-मूलअ-गज्जर-गिरिमा-हलिद्द-कच्चूरो ।
मुत्था-थेग-चिराली क्खरिंसुआ-लोढ-खिल्लहुडा ॥१२॥
पिंडालु-आलु-पिंडी ल्हसणं वज्जाइ-कंद विरुहाई ।
वस-करीराई करल कोमलंबिली सुअरवल्ली ।
सतावरि-पल्लंको टक्काइम-वत्थुलो अमयवल्ली ।
लूणी कुंआरि-थोहरि-लूणय-तरु-छल्लि-गिरिकण्णी ॥१४॥

गुग्गुलि–गलोअमाई छिण्णरुहा कटुओ बहुलच्छी ।
इच्चाइ खलु अणेगे भेया उ अणंतकायाणं ॥१५॥

प्रत्येकवनस्पतेर्लक्षणं प्रकाराश्च:—

जेसिक्किक्कि सरीरे इक्किक्कु जिउ उ ते उ पत्तेआ ।
फल–फुल्ल–मूल–पत्ता तण–कट्ठा हरिअबीअकुली ॥१६॥
सिअवत्ताई पिहु पंखुडीअजिआ जाइमछिआइ पुणो ।
नालिअबद्धेगजिआ दुजिआ संघाडघन्नाई ॥१७॥

अवस्थितिः—

पत्तेअवणे मुत्तुं पण पुढवाई दुहा सुहुमथूला ।
सुहुमा उ सव्वलोए संति निलागणिजलअगिज्झा ॥१८॥

द्वीन्द्रियप्रकाराः—

चंदण–संख–कवड्डय–लहकालस–सुत्ति–जलुअ–गंडोला ।
मेहर–इअरकायर किमिमाइ वहाइ वेइंदी ॥१९॥

त्रीन्द्रियजीवभेदाः—

मंकुण–जूआ–पिसुआ कुंथुदेहिअ–पिपीलि–मंकोडा ।
गद्दहय–चोरकीडा चंचड–गोगीड–धण्णाडा ॥२०॥
गुम्मिय–गोमयकीडा इल्ली घियवल्ली जा उ अ महल्ला ।
तिण–गोवालिअ–इलिआ तेइंदिअ इंदगोवाई ॥२१॥

चतुरिन्द्रियजीवप्रकाराः—

चउरिंदि मच्छु–कुत्तिअ दंस–मसा–सलभ–कोकिला कविला ।
कंसारि–डोलि–विंछिअ–ढंकण–भमरी–भमर–तिड्डा ॥२२॥

चतुर्धा पञ्चेन्द्रियास्तत्र सप्तविधा नारकाः—

पंचिंदिआ उ चउहा नारय–तिरिआ–मणुस्स देवा य ।
नेरइआ सत्तविहा नेया नरयप्पुढविनामा ॥२३॥
रयणपह–सक्करपहा वालुअपह पपकह अ धूमपहा ।
तमपह–तमत्तमपहा सत्त अहोऽहो नरयपुढवी ॥२४॥

तिर्यग्जीवभेदा —

जलयर–थलयर–खयरा तिविहा ओहेण तिरिअपचिंदी ।
सुसुमार–मच्छ–कच्छव–गाहा–मगराइ जलचारी ॥२५॥
चउपय उरपरिसप्पा भुयपरिसप्पा य थलयरा तिविहा ।
इगखुर–दुक्खुर–निखुरा चउपय खर–गो–गय–सुणाई ॥२६॥
उरपरिसप्पय साली–दिइ गोणस–गोर–कसिण–सप्पाई ।
भूअपरिसप्पय घिरोलय नउलुदर–गोह–सरडाई ॥२७॥
खयरा रोमयपक्खी चम्मयपक्खी य पायडा चेव ।
नरलोगाओ बाहिं समुग्गपक्खी वियपक्खी ॥२८॥
सव्वे जल–थल–खयरा सम्मुच्छिम–गब्भया दुह नरा य ।
कम्माकम्मगमहिया अतरदीवा तिहा मणुआ ॥२९॥

देवनिकायभेदा —

भवणवइ–वाणमतर–जोइस–वेमाणिआ चउह देवा ।
दस–अट्ठ–पच–दुविहा बोद्धव्वा उवरवरि कमसो ॥३०॥

भवनपतीना १० भेदाः—

असुरा नाग–सुवण्णा विज्जु–ग्गी–दीव–उदहि–दिसि–वाऊ ।
थणिअ कुमारा जोअणसहसाहो भवणवइ दसहा ॥३१॥

व्यन्तराणां भेदाः—

पिसाय-भूअ-जक्खा य रक्खसा किन्नरा य किंपुरिसा ।
महोरगय गंधव्वा वणट्ठ रयणाइसयहिट्ठा ॥३२॥
अणपण्णी पणपण्णी इसिवाई भूअवाइअे कंदे ।
महकंदे कोहंडी पयगे रयणाइमसयंतो ॥३३॥

ज्योतिष्क-वैमानिकप्रकाराः—

पंचविहा जोइसिआ ससि-रवि-गह-रिक्ख-तारयाभेआ ।
बारसहा कप्पसुरा ऽकप्पाइआ दुदसविहा उ ॥३४॥
सोहम्मीसाण-सणंकुमार-माहिंद-बंभ-लंतयया ।
सुक्क-सहस्साराणय-पाणय-आरण-अचुअकप्पा ॥३५॥
सुदरिसण-सुपडिबद्दे मणोरमे सव्वभद्द-सुविसाले ।
सुमाणस-सोमणसे विअ पिअंकराइच्चणुत्तरया ॥३६॥

प्राणाः—

इग-बि-ति-चउरिंदिअ सन्नि असन्नि चउ छा सगट्ठ नव दस य ।
पाणा ऊसासाउग पणिंदि तणु-वइ-मण-बलित्ति ॥३७॥
पूंतो इअ भमिओ तुमे अदिट्ठम्मि नाह ! दिट्ठोऽसि ।
संपइ मुत्तिज्जिअत्तं देहि जहिं पनरविह सिद्धा ॥३८॥

पंचदशसिद्धभेदाः—

तित्थातित्थ जिणाजिण गिहि-अण्ण-सलिंग-थीनर-नपुंसा ।
पत्तेअ-सयंबुद्धा बुद्धबोहिक्कणिगसिद्धा ॥३९॥
ते साइअणंतठिई अकाय-तणु-भवठिई अ कम्मवई ।
दिंतु अजोअणिकुलठिईणंतविरिअधम्मकित्तिठिई ॥४०॥

[१०२]

पञ्चत्रिंशज्जिनवाणीगुणस्तवनम् ।

जोअणगमद्धमागह सव्वभासाणुवाइणिं वाणिं ।
पणतीसपवरगुणकित्तणेण थुणिमो जिणिंदाणं ॥ १॥
मेहमणोहरसुगुहिरनिग्घोसं[1] वंसधंससोहिल्लं[2] ।
महुमहुरमालओसियपमुहरायरायं भवविरायं[3] ॥ २ ॥
सक्कयपमुहसलक्खण सकारजुअप्फुडक्खरपयाई ।
गामाण चा....चाउवचारपरं[4] उदात्तसरं[1] ॥ ३ ॥
पडिरवपूरिअगयणं[5] सरलणुकूलत्तओ सुदक्खिण्णं[7] ।
इअ सत्तसद्दअइसय..........सामि जिणवयणं ॥ ४ ॥
तह अत्थासय अडवीसअइसयं अप्पगंथसुमहत्थं[1] ।
अव्वाहयाभिधेयं पुव्वावरचक्क अविरोहा[2] ॥ ५ ॥
सिद्धत्थसूइसिद्धं सिद्धं व..........उत्तमाविक्खं[3] ।
परदूसणाविसयओ अवहरिन्नुत्तराइसया[4] ॥ ६ ॥
संसय असंभवेणा संदिद्धं सोअजणमणाहहरं[5] ।
देसद्धाई पत्थावुत्तिअं[6] उदिअत्थतत्तपरं[6] ॥ ७ ॥
अविकिण्णपसरिअमसंदिद्ध धिकारातिचिरथरविओग ।
वरसंबंधपसरणार[9] मिहपइवकाइ साकंखं[10] ॥ ८ ॥
अइमिद्धमहुरिमगुणं सुहियं सव्वेसि धयगुडाइव्व[11] ।
नियविसए कयसोआरलोअविच्छिण्णअच्छरिअं[12] ॥ ९ ॥

जमगाइगुणविसेसो अतुच्छ अभिधेअओ वुदारत्थं[१३] ।
अप्पयपरभूमि अणुसारि देसणाईहिं अभिजायं[१४] ॥ १० ॥
तिहुअणपरसंसणिज्जं[१५] परमंमावेहयं[१६] च अविलंबं[१७] ।
सथुइपरनिंदरहिअं[१८] धम्मत्थब्भासपडिबद्धं[१९] ॥ ११ ॥
लिंगवयणकालतिए परुक्खपच्चक्खकारगाज्झत्थो ।
उवणयवयणचउक्के अविपरीअत्थं[२०] अतुरिअं[२१] च ॥ १२ ॥
पत्थिअवत्थिसरूवा वण्णणाणेगजाइ सुविचित्तं[२२] ।
चत्तपयवण्णवक्कं[२३] वयणंतरओ विसेसजुअं[२४] ॥ १३ ॥
अभिधेएमणभंती अविब्भमोणादरो अविक्खेवो ।
किलिकिंचिय मिच्छाभय रोसायसुजुगवमसइकरणं च[२५] ॥१४॥
इअ विब्भमाइमणदोसविरहिअं सत्तसाहसोवेअं[२६] ।
आ अत्थसिद्धिमच्छिण्णहेउ[२७] गायासरहिअं च[२८] ॥ १५ ॥
इअ सव्ववयणपणतीसइसयसाहिअवओ जिणो थुणिओ ।
सद्धम्मकित्तिविज्जाणंदयरं........हेउगिरं ॥ १६ ॥

[१०३]

निकाचिततीर्थकृन्नामकर्मणां जिनानां

भवत्रयीस्तवनम्

रिसहाइ जिणवरिंदे चउवीस थुणामि पणयदेविंदे ।
जिणभत्तीइ सुतित्थे तित्थयरसुनामतिभवेहिं ॥ १ ॥

पुंडरिगिणि वजनाहो[1] सव्वट्ठे[2] 'रिसह' जिणु विणीआए[3] ।
सुस्सीम विमलवाहण[1] विजए[2] उज्झाइ 'अजिअजिणो'[3] ॥ २ ॥
विउलवल्ल सुतपुरीए[1] सत्तमगेविज्ज[2] 'संभवु' सविथी[3] ।
रयणसंचय महावल[1]. जयंति[2] अभिनंदणु[3] विणीआए[4] ॥३॥
पुंडरगिणी अइवलो[1] जयंति[2] उज्झाइ 'सुमइ' अ सुसीमा[3] ।
अवराइअनिवु[1] नवमे गेविज्ज[2] कोसंविए 'पउमपहो'[3] ॥ ४ ॥
नंदीसुभाइ[1] अट्ठमगेविज्ज[2] वाणारसी 'सुपासजिणो'[3] ।
पउमनिवु रयणसंचय[1] विजयंति[2] चंदपुरि 'चंदपहो'[3] ॥५॥
पुंडरिगिणि महपउमो[1] आणइ[2] कायंदिआइ 'सुविहि'जिणो[3] ।
पउमु सुसीमा[1] पाणइ[2] भद्दिलपुरि 'सीअल' नरिंदो[3] ॥ ६ ॥
नलिणीगम्मुसभाए[1] अच्चुइ[2] 'सिज्जंस' नाहु सीहपुरे ।
पउमतरु रयणसंचय[1] पाणइ[2] चंपाइ 'वसुपुज्जो'[3] ॥७॥
पउमसेणु महापुरि[1] सहसारे[2] 'विमल' नाहु कंपिल्ले[3] ।
रिट्ठपुरे पउमरहो[1] पाणए[2] उज्झाइ णंतजिणो[3] ॥८॥ ×

---

[१०४]

श्रीदुःषमाकालस्तवनम् ।

विरजिणभुवणविरसुय पवयणगयणिक्कदिणमणिसमाणे ।
वद्दंतसुअनिहाणे थुणामि सूरी जुगपहाणे ॥१॥

× एतावदेवोपलब्ध स्तोत्रमिद, अमतो नोपलब्धेः पत्राणाम् ॥

वीस[1] तिवीस[2] दुनवइ[3] अडसयरी[4] पंचसयरि[5] गुणनउई[6] ।
सयओ[7] सगसी[8] पणनउई[9] सगसी[10] छरसयरि[11] अडसयरी[12] ॥२॥

चउनवइ[13] अट्ठ[14] तीय[15] सग[16] चउ[17] पनरुत्तरसयं[18] तितीससयं[19] ।
सयउ[20] पणनवइ[21] नवनवइ[22] चत्त[23] तेवीसुदयसूरी ॥३॥

प्रथमोदयः—

अह उदयाणं पढमे जुगपवरे पणिवयामि तेवीसं ।
सिरिसुहम–वयर–पडिवय–हरिस्सहं नंदिमित्तं च ॥४॥
सिरिसूरसेण–रविमित्त–सिरिप्पहं मणिहर च जसमित्तं ।
धणसिंह–सव्वमित्तं धम्मिल्लं सिरिविजयणंदं ॥५॥
वदामि सुमंगलं–धम्मसिंह–जयदेवसूरि–सुरदिन्नं ।
वइसाहं कोडिन्नं मामाहुर–वणियपुत्त–सुरदिन्नं ॥६॥
उदयाणंतिमसूरी पुसमित्त–अरिहमित्त–वइसाहं ।
वंदे सुकित्तिथावर–रहसुअ–जयमंगलमुणिंदं ॥७॥
सिद्धत्थं ईसाणं रहमित्तं भरणिमित्त–दढमित्तं ।
सिरिदेवइमित्तं सिरिधर च गागहम्मसूरिं ॥८॥
सिरिसगइमित्तं कित्तिमित्त–सुरमित्त–फग्गुमित्तं च ।
कल्लाणदेवमित्तं नमामि दुप्पसहमुणिवसहं ॥९॥
वदे सुहम्म–जंबू पभव सिज्जभवं च जसभद्द ।
संभूइविजय–सूरि भद्दबाहु सिरिथूलभद्दं च ॥१०॥
महगिरि–सुहत्थि–गुणसुदर च सामज्जखंदिलायरियं ।
रेवइमित्तं धम्मं च भद्दगुत्तं च सिरिगुत्तं ॥११॥

सिरिवयरमंजरक्खिअसूरिं पणमामि पूसमित्तं च ।
इअ सत्तकोडिनामे पढमुदए वीसजुगपवरो ॥१२॥

द्वितीयोदयः—

बीए तवीस—चयरं नागहत्थिं च रेवईमित्तं ।
सीहं नाग जुण—भूअदिन्नयं कालयं वंदे ॥१३॥
सिरिसच्चमित्त—हारिल—जिणभद्दं वंदिमो उमासाई ।
पूसमित्तं संभूअं माढरसंभूअ—धम्मरिसिं ॥१४॥
जिट्ठ च फग्गुमित्तं च धम्मघोसं च विणयमित्तं च ।
सिरिसीलमित्त—रेवइसूरिं सुमिणमित्त—रहमित्तं ॥१५॥
इअ सव्वोदयजुगपवरसूरिणो चरणसंजुए वंदे ।
चउरुत्तरदुसहस्से दुप्पसहंते सुहम्माई ॥१६॥
इअ सुहम—जंबू तब्भवसिद्धा एगावयारिणो सेसा ।
सड्ढदुजोअणमज्झे जयतु दुब्भिक्खडमरहरा ॥१७॥
जुगपवरसरिससूरी दूरीकयभवियमोहतमपसरो ।
वंदामि सोलसुत्तरइगदसलक्खे सहस्से अ ॥१८॥
पंचम अरम्मि पणपन्नलक्ख पणपन्नसहस्स कोडीणं ।
पचसयकोडिपन्ना नमामि सुचरण सयलसूरी ॥१९॥
तित्ती संलक्खाओ चउर सहस्साइं × × × × (?)
इग नवइ दूसमाए सूरीणं मज्झिमगुणाणं ॥२०॥
पचासत्त कोडी लक्खाणं हुति तह सहस्साणं ।
चउपन्नं कोडिसया चउचालीसाउ कोडीओ ॥२१॥

तह सतरकोडिलक्खा नवकोडि सहस्सकोडिसयमेगं ।
इगवीसकोडि इगुलक्खा सट्ठिसहस्सा सुसाड्ढूणं ॥२२॥

समणीण कोडिसहसा दस नव कोडी सयकोडीओ ।
छप्पन्नलक्ख छत्तीस सहस्स एगूण दुन्निसया ॥२३॥

तह सोलकोडीलक्खा तिअ कोडिसहस्स तिन्नि कोडिसया ।
सत्तरस कोडी चुलसी लक्खा सुस्सावयाणं तु ॥२४॥

पणतीस कोडिलक्खा सुसाविआ कोडिसहस्स बाणउई ।
पण कोडिसया सत्ता सकोडि तह बारसब्भहिआ ॥२५॥

एवं देविंदणयं सिरिविज्जाणंदधम्मकित्तिमयं ।
वीरजिणपवयणठिअं दूसमसंघं नमह निच्चं* ॥२६॥

---

* वासाण चोससहसा नव सय तिम्मास पंचदिणपहरा ।
इक्का घडिआ दोपल अक्खर इगयाल जिणधम्मो ॥१॥

युगप्रधान २००४ ॥ १६ गाथाया अर्थः—श्रीयुगप्रधानसमाचार्याः १११११०००, सुचारित्रसूरयः ५५५५५५००००००००, मध्यमसूरयः ३३०४४४९१, पाठान्तरे तु ५५५५५४४४३३२४४९१ एतावन्तो मध्यमगुणसूरयः । साधवः १७०९१२१०१६००००, साध्वी १०९२३९६३२११९ । श्राद्धाः १६०३२१२८४००००००, श्राविकाः ३५९२५३२०००००१२, सर्वाचार्याः ५५५५५५५५५५५५५५५५, मध्यमतरराजानः १११११६०००० 'पुव्वस्स उ परिमाण' अनया सङ्ख्याया मध्यमराजानः ७०५६००००००००००० ।

[१०९]

ऋषिमण्डलस्तवः ।

सकलसकलचक्रवर्त्ति–पण्डितोत्तमपण्डित–
श्रीवुद्धिविमलगणिगुरुभ्यो नमः ।

भत्तिब्भरनमिरसुरवरकिरीडमणिपंतिकंतिकयसोहे ।
उसभाइजिणवरिंदाण पायपंकेरुहे नमिमो ॥१॥
निज्जिय परीसहचमुं संभगुवसग्गवग्गरिउपसरं ।
संपत्तकेवलसिरिं सिरिवीरजिणेसरं वंदे ॥ २ ॥

अवचूरिः ।

वय श्रीऋषभादिजिनवरेन्द्राणां पादपङ्करहाभ्–चरणकमलान् नमामः–नमस्कुर्मः । किंविशिष्टान् पादपङ्केरुहान् ? भक्तिभरनम्रसुरवर-किरीटमणिपङ्क्तिकान्तिकृतशोभान् ॥ १ ॥

अहं श्रीवीरजिनेश्वरं वन्दे । किंविशिष्टं श्रीवीरजिनेश्वरम् ? निर्जितपरीषहचमुम् । पुनः किंविशिष्टम् ? 'सम्भ्रमोपसर्गवर्गरिपुप्रसरम्। पुनः कथम्भूतम् ? सम्प्राप्तकेवलश्रियम् ॥ २ ॥

અર્થ.

અમ્હે ઋષભાદિક જિનવરેંદ્ર તણા ચરણકમલ નમસ્કરૂં. કિસા છઇ ચરણકમલ? ભક્તિ તણઇ ભરિ કરી નમ્ર–નમતા સુર–દેવ તણા, વર–પ્રધાન કિરીટ–મુકુટ તેહ તણી જે,મણિ તેહ તણી પંક્તિ–શ્રેણી તેહ તણી જે કાંતિ તિણઇ કૃત–કીધી શોભા છઇ. ॥૧॥

હું શ્રીમહાવીર જિનેશ્વર વાંદઉં. કિસા છઇ? નિર્જિત–જીતી પરીષહ રૂપિણી ચમૂ–સેના છઇ જિણઇં. સંભ્રમ–ભાગઉ ઉપસર્ગરૂપિયા રિપુ–વઇરી તેહનઉં વર્ગ–સમૂહનઉ પ્રસર–વ્યાપ છઇ. સંપ્રાપ્ત–પામી .કેવલજ્ઞાનરૂપિણી શ્રી જેઇં. ॥ ૨ ॥

निम्मविय बारसंगे निहयअणंगे विमुक्कभवसंगे ।
करुणामयजलनिहिणो नमामि गणहारिणो सव्वे ॥३॥

भरहमहारायरिसिं गिहिवेसुप्पन्ननाणवररयणं ।
दसहिं सहस्सेहि समं निक्खंतं वंदिमो सिरसा ॥४॥

हत्थिविलग्गस्स न केवलं ति सोऊण वरिसपडिमंते ।
पयपउमसमुप्पाडियनाणवरो जयउ बाहुबली ॥५॥

अवचूरिः ।

अहं सर्वान् गणधारिणो नमामि । कथम्भूतान् गणधारिणः ? निर्मितद्वादशाङ्गान् । पुनः कथम्भूतान् ? निहतानङ्गान् । पुनः कथम्भूतान् ? विमुक्तभवसङ्गान् । पुनः कथम्भूतान् ? करुणामृतजलनिधीन् ॥ ३ ॥

वय भरतमहाराजर्षि शिरसा वन्दामहे । किं विशिष्टं भरतम् ? गृहिवेषोत्पन्नज्ञानवररत्नम् । पुनः कथम्भूतम् ? दशभिः नृपसहस्रैः समं-सयुक्तं निःक्रान्तम् ॥ ४ ॥

बाहुबलिनामा मुनीन्द्रो जयतु । किंविशिष्टो बाहुबलिः ?

અર્થ.

હું સઘલાઇ ગણધર નમસ્કરઉ, કિસા છઈ ગણધર ? નિપજાવિયાં બાર અંગ છઇ, નિહત-હણિઉં અનંગ-કંદર્પ છઇ. વલી કિસા છઇ ગણધર ? વિમુક્ત-મેહિલઉં ભવ-સંસારનઉ સંગ છઈ. કરૂણા રૂપિઉં અમૃત તેહ તણુ-સમુદ્ર છઇ. ॥૩॥

અમ્હે ભરત મહારાજ ઋષીશ્વર મસ્તકિં કરી વાંદઉં-નમસ્કરઉં. કિસા છઇ ભરત ? ગૃહવેષે ઉત્પન્ન-ઉપનઉ વર-પ્રધાન જ્ઞાન-કેવલરૂપીઉં રત્ન છઇ. વલી કિસિઉ છઇ ભરત ? દશ સહસ્ર રાય સહિત દીક્ષા લીધી છઇ ॥૪॥

બાહુબલિ ઋષીશ્વર જયવંત વર્તઉ. કિસિઉં છઇ બાહુબલિ ? પગરૂપીયાં,

तं जायमउज्झाए तक्खसिलाविसयपव्वइयं ।
वंदे बाहुबलिरिसिं निव्वुयमट्ठावए सेले ॥ ६ ॥
सुरवइणा अहिसित्ता भरहवए अद्धभरहवरपइणो ।
आइच्चजसप्पमुहा अट्ठवि सासयसुहं पत्ता ॥ ७ ॥
अन्नेवि पुहविवइणो उसभस्स पउप्पए असंखिज्जा ।
जाव जिअसत्तुराया अजियजिणपिया समुप्पन्नो ॥ ८ ॥

अवचूरिः ।

पदपद्मसमोत्पादितज्ञानवरः । किं कृत्वा ? वर्षप्रतिमान्ते हस्तिविलग्नस्य-हस्तिन आरूढस्य न केवलज्ञान इति श्रुत्वा ॥ ५ ॥

आदित्ययशःप्रमुखा अष्टौ राजानः शाश्वतसौख्यं प्राप्ताः । कथम्भूता अष्टौ राजान ? सुरपातिना-इन्द्रेण भरतपदे अभिषिक्ताः-अनुक्रमेण राज्ये स्थापिता । पुनः कथम्भूता ? अर्द्धभरतवरप्रभवः ॥७॥

अन्येऽपि श्रीभरतेश्वरात् आदित्ययशःप्रमुखेभ्यः सन्तानिकेभ्यः अपरे-अन्ये ऋषभस्य पदात् पदे-पदानुक्रमेण एवेवाः पृथ्वीपतयो-राजानोऽभवन् यावत् अजितजिनपिता राजा समुत्पन्नः ॥ ८ ॥

अर्थ.

કમલ તેહ બિહુ સમકાલ ઉત્પાટિત-ઉપાડે ઉપનઉ ... કરી વર-પ્રધાન છઇ. કિસિઉં કરીનઇ ? વર્ષે દિવસના કાઉસગ્ગ હાથીઇ ચડિયા કેવલજ્ઞાન નહી ઇસિઉ સાંભલીનઇં ॥૫॥

આદિત્યયશ પ્રમુખ આઠ રાજા શાશ્વતાં-સૌખ્ય પામ્યા. આઠ રાજા ? સુરપતિ-ઇંદ્રિઇ ભરતેશ્વરનઇ પાટિ અભિષેકિયા અઈસારિયા. વલી કિસ્યા છઇં ? આઠઇ અર્ધભરતક્ષેત્ર તણા વર-પ્રધાન ઠાકુર છઇં. ॥૭॥

અનેરાઈ ભરતતઉ આદિત્યયશ પ્રમુખ આઠ સં અનેરા શ્રીઋષભદેવ તણાઈં પટ્ટાનુક્રમિઇ અસંખ્યા

निम्मविय वारसंगे निहयअणंगे विमुक्कभवसंगे ।
करुणामयजलनिहिणो नमामि गणहारिणो सव्वे ॥३॥

भरहमहारायरिसिं गिहिवेसुप्पन्ननाणवररयणं ।
दसहिं सहस्सेहि समं निक्खंतं वंदिमो सिरसा ॥४॥

हत्थिविलग्गस्स न केवलं ति सोऊण वरिसपडिमंते ।
पयपउमसमुप्पाडियनाणवरो जयउ वाहुवली ॥५॥

अवचूरिः ।

अहं सर्वान् गणधारिणो नमामि । कथम्भूतान् गणधारिणः ? निर्मितद्वादशाङ्गान् । पुनः कथम्भूतान् ? निहतानङ्गान् । पुनः कथम्भूतान् ? विमुक्तभवसङ्गान् । पुनः कथम्भूतान् ? करुणामृत-जलनिधीन् ॥ ३ ॥

वय भरतमहाराजर्षिं शिरसा वन्दामहे । किं विशिष्टं भरतम्? गृहिवेषोत्पन्नज्ञानवररत्नम् । पुनः कथम्भूतम् ? दशभिः नृपसहस्रैः समं-सयुक्तं निःक्रान्तम् ॥ ४ ॥

बाहुबलिनामा मुनीन्द्रो जयतु । किंविशिष्टो बाहुबलिः ?

અર્થ.

હું સઘલાઇ ગણધર નમસ્કરઉં, કિસા છઈ ગણધર ? નિપજાવિયાં બાર અંગ છઇ, નિહત-હણિઉં અનંગ-કંદર્પ છઈ. વલી કિસા છઇ ગણધર ? વિમુક્ત-મેલ્હિઉં ભવ-સંસારનઉ સંગ છઈ. કરૂણા રૂપિઉં અમૃત તેહ તણું સમુદ્ર છઈ. ॥૩॥

અમ્હે ભરત મહારાજ ઋષીશ્વર મસ્તકિં કરી વાંદઉં-નમસ્કરઉં. કિસા છઇ ભરત ? ગૃહવેષે ઉત્પન્ન-ઉપનઉં વર-પ્રધાન જ્ઞાન-કેવલરૂપીઉં રત્ન છઇ. વલી કિસિઉ છઇ ભરત ? દશ સહસ્ર રાય સહિત દીક્ષા લીધી છઇ ॥૪॥

બાહુબલિ ઋષીશ્વર જયવંત વર્તઉ. કિસિઉં છઇ બાહુબલિ ? પગરૂપીયાં

तं जायमउज्झाए तक्खसिलाविसयपव्वइयं ।
वंदे बाहुबलिरिसिं निव्वुयमट्ठावए सेले ॥ ६ ॥
सुरवइणा अहिसित्ता भरहवए अद्धभरहवरपइणो ।
आइच्चजसप्पमुहा अट्ठवि सासयसुहं पत्ता ॥ ७ ॥
अन्नेवि पुहविवइणो उसभस्स पउप्पए असंखिज्जा ।
जाव जिअसत्तुराया अजियजिणपिया समुप्पन्नो ॥ ८ ॥

अवचूरिः ।

पदपद्मसमोत्पादितज्ञानवरः । किं कृत्वा ? वर्षप्रतिमान्ते हस्तिविलग्नस्य-हस्तिन आरूढस्य न केवलज्ञान इति श्रुत्वा ॥ ५ ॥

आदित्ययशःप्रमुखा अष्टौ राजानः शाश्वतसौख्यं प्राप्ताः । कथम्भूता अष्टौ राजान ? सुरपतिना-इन्द्रेण भरतपदे अभिषिक्ताः-अनुक्रमेण राज्ये स्थापिता । पुनः कथम्भूता ? अर्द्धभरतवरप्रभवः ॥७॥

अन्येऽपि श्रीभरतेश्वरात् आदित्ययशःप्रमुखेभ्यः अष्टाभ्य. सन्तानिकेभ्यः अपरे-अन्ये ऋषभस्य पदात् पदे-पदानुक्रमेण असङ्ख्येयाः पृथ्वीपतयो-राजानोऽभवन् यावत् अजितजिनपिता जितशत्रुराजा समुत्पन्नः ॥ ८ ॥

અર્થ.

કમલ તેહ બિહુ સમકાલ ઉત્પાદિત-ઉપાદિ ઉપનઉ જ્ઞાન-કેવલજ્ઞાન તિણઇં કરી વર-પ્રધાન છઇ. કિસિઉં કરીનઇ ? વર્ષ દિવસના કાઉસગ્ગનઇ પ્રાંતિ હાથીઇ ચડિયાં કેવલજ્ઞાન નહી ઇસિઉં સાંભલીનઇં ॥૫॥

આદિત્યયશા પ્રમુખ આઠ રાજા શાશ્વતા-સૌખ્ય પામ્યા. કિસા છઇ આઠ રાજા ? સુરપતિ-ઇંદ્રિઇં ભરતેશ્વરનઇ પાટિ અભિષેકિયા-અનુક્રમેઇં પાટિ અઈસારિયા, વલી કિસ્યા છઇ ? આઠઇ અર્ધભરતક્ષેત્ર તણા-સોલ સહસ્રદેશ તણા વર-પ્રધાન ઠાકુર છઇ. ॥૭॥

અનેરાઈ ભરતતઉ આદિત્યયશઃ પ્રમુખ આઠ સંતાનીયા તઉ અપર-અનેરા શ્રીઋષભદેવ તણાઈં પટ્ટાનુક્રમિઇ અસંખ્યાતા પૃથ્વીપતિ-રાય તા

उज्झित्तु रज्जलच्छिं पव्वइया केवि सिवपुरं पत्ता ।
सव्वट्ठपत्थडवरे अवरे ते वंदिमो सव्वे ॥ ९ ॥

तिणमिव भरहपहुत्तं चइत्तु नरनरट्सहस्सपरियरिए ।
निक्खंते नरनाहे नमामि नवसगरपामुक्खे ॥ १० ॥

विमलजिणेसरतित्थे थेराणं अंतियम्मि पव्वइओ ।
चउदसपुव्वी पत्तो महव्बलो पंचमे कप्पे ॥ ११ ॥

अवचूरिः ।

ते सर्वेऽपि राज्यलक्ष्मीं त्यक्त्वा प्रव्रजिताः तेषां मध्ये केचित् शिवपुरं प्राप्ता अपरे सर्वार्थप्रस्तरे वरे–सर्वार्थविमाने वरे प्राप्ताः अह तान् सर्वान् वन्दे ॥ ९ ॥

अह नवसगरप्रमुखान् नरनाथान् सार्वभौमान्–चक्रवर्तिनो नमामि । कथम्भूतान् ? तृणमिव भरतप्रभुत्वं त्यक्त्वा नरपतिसहस्र-परिकरितान् निष्क्रान्तान्–प्रव्रजितान् ॥ १० ॥

महाबलः पञ्चमे कल्पे प्राप्तः । कथम्भूतो महाबलः ? विमल-

અર્થ.

લગઈ હુઉયા. જાં લગઇ શ્રીઅજીતનાથ–બીજઉ તીર્થંકર તેહનઈ પિતા જિત-શત્રુ રાજા ઉપનઉ. ॥૮॥

તે સઘલાઇ રાજ્યલક્ષ્મી છાંડી પ્રવ્રજિત–વ્રતધારી હુઆ–દીક્ષા લીધી તેહમાહી કેટલાઇ મુક્તિઇ પુહુતા. અપર–અનેરા મુક્તિગામી, નુ બીજા વર-પ્રધાનિ સર્વાર્થસિદ્ધ વિમાનિં પુહુતા. હુ તે સઘલાઇ ઋષીશ્વર વાંદઉં ॥૯॥

હું નવસગરપ્રમુખનરનાથ–ચક્રવર્તિ નમઉં. કીસા છઇ નવસાગર પ્રમુખ? તૃણા–તિણુખલાની પરિઇ ભરતક્ષેત્ર તણઉં પ્રભુત્વ–રાજ્ય ત્યજીનઇ સહસ્રાયે પરિવરિયા નિષ્ક્રાંત–દીક્ષા લીધી છઈ ॥૧૦॥

મહાબલ રાજઋષીશ્વર પાંચમઈ દેવલોકે પુહુતા. કિસિઉં છઈ મહાબલ?

तत्तो चइत्तु जाओ वाणियगामे सुदंसणो सिट्ठी ।
वीरसगासे पुणरवि चउदसपुव्वी गओ सिद्धिं ॥ १२ ॥

पयरयमिव रज्जसिरिं उज्झिय गहियव्वए अयलपमुहे ।
अट्ठवि बलदेवरिसी थुणामि निव्वाणमणुपत्ते ॥ १३ ॥

अवचूरिः ।

जिनेश्वरतीर्थे स्थविराचार्यसमीपे प्रव्रजितः । पुनः कथम्भूतो महाबलः? चतुर्दशपूर्वी-चतुर्दशपूर्वधरः ॥ ११ ॥

ततो महादेवलोकात् महाबलजीवश्च्युत्वा वाणिज्यग्रामे सुदर्शननामा श्रेष्ठी जातः पुनरपि श्रीमहावीरसमीपे दीक्षां लात्वा चतुर्दशपूर्वधरः सन् सिद्धिं गतः ॥ १२ ॥

अह अष्टावपि अचलप्रमुखान् बलदेवान्-बलदेवऋषीन् नमामि कथम्भूतान् अष्टौ बलदेवान् ! पदरज इव राज्यश्रियं त्यक्त्वा गृहीतव्रतान् निर्वाणं-मोक्षं अनुप्राप्तान् ॥ १३ ॥

અર્થ.

વિમલનાથ-તેરમઉ તીર્થંકર તેહનઇ તીર્થિ-તેહનઇ શાસનિ સ્થવિર આચાર્ય તેહનઈ સમીપે દીક્ષા લીધી છઇ. વલી કિસોઉ છઇ મહાબલ ? ચઉદપૂર્વધર છઇ ॥૧૧॥

તે પાંચમા દેવલોક તઉ મહાબલનઉ જીવ ચિવી વાણિજ્યગ્રામિ સુદર્શન ઇસિઇં નામિઇં શ્રેષ્ઠિ હૂઉ. તે સુદર્શન શ્રેષ્ઠી પુન-વલી શ્રીમહાવીરનઇ સમીપે દીક્ષા લઇ ચઉદપૂર્વધર હોઇ સિદ્ધિઈ-મુક્તિઇ ગિઉ ॥૧૨॥

હુ આઠઈ અચલપ્રમુખ બળદેવ ઋષીશ્વર નમસ્કરઉં, કિસ્યા છઈ આઠઇ બલદેવ ઋષીશ્વર ? પગિ લાગા રજની પરિઈં રાજ્યલક્ષ્મી છોડી દીક્ષા લીધી છઇ. વલી કિસા છઇ ? નિર્વાણ-મોક્ષ પામિયા છઇ.'॥૧૩॥

जेणुग्गतवं तत्तं अवराहं दट्ठु निययरूवस्स ।
तुंगियगिरिवरसिहरे सो राममहामुणी जयउ ॥ १४ ॥
रामो तयप्पभावा सुपत्तदाणाउ झत्ति रहकारो ।
अणुमोअणाइ हरिणो संपत्ता बंभलोगम्मि ॥ १५ ॥
इक्खागरायवसहो पडिबुद्धो नाम कोसलासामी ।
तह नेया अंगाए चंदच्छाए निरुवमाए ॥ १६ ॥

अवचूरिः ।

स राममहामुनिर्जयतु, येन रामऋषिणा तुङ्गिकगिरिवरशिखरे उग्रं तपस्तप्तम् । किं कृत्वा ? निजरूपस्य अपराधं दृष्ट्वा ॥ १४ ॥

रामः तपःप्रभावात्, रथकारः-सूत्रधारः झटिति-शीघ्रं सुपात्रदानात् । मृगो-हरिणः अनुमोदनाया त्रयोऽपि ब्रह्मदेवलोकं प्राप्ताः ॥ १५ ॥

इक्ष्वाकुराजसु वृषभ - श्रेष्ठः कौशालायाः-अयोध्यायाः स्वामी प्रतिबुद्धनामा, तथा अङ्गाया नगर्याः स्वामी चन्द्रच्छायः कथम्भूतायाः अङ्गायाः ? निरुपमायाः ॥ १६ ॥

અર્થ.

તે રામઋષીશ્વર જયવંત વર્તઉ, જિણઇ રામિ । ઋષીશ્વરિઇ તુંગિયા પર્વતનઉ શિખરી ઉગ્ર તપ તપિઉં. કિસિઉં કરી નઈ ? નિજ-આપણા રૂપ. તણઉ અપરાધ દેખીનઈ ॥૧૪॥

રામ તપના પ્રભાવતઉ, રથકાર-સૂત્રધાર ઝટિતી-શીઘ્ર સુપાત્રદાનતણા પ્રભાવતઉ, મૃગલઉ અનુમોદના તઉ-ભાવના તઉ, એ ત્રિન્હઇ પાંચમઉ બ્રહ્મદેવલોક પામ્યા. ॥૧૫॥

ઈક્ષાકુવંશીય રાય માહિ વૃષભ-શ્રેષ્ઠ કૌશાલા તણઉ સ્વામી પ્રતિબુદ્ધ ઈસિઇ નામિઇ રાજા (૧) તથા-તિમ અંગાનગરી તણઉ નેતા-સ્વામી ચંદ્રછાય રાજા (૨) કીસી છઇ અગાનગરી ? નિરૂપઇ છઇ-અનોપમ છઇ ॥૧૬॥

संखे कासीराया कुणालदेसाहिवो तहा रुप्पी ।
कुरुवइ अदीणसत्तू पंचालपहू अ जियसत्तू ॥ १७ ॥

संजायजाइसरणा पव्वइआ छप्पि मल्लिजिणपासे ।
चउदसपुव्वी एए जयंतु अपुणब्भवं पत्ता ॥ १८ ॥

सट्ठिं वाससयाइं जेणं छट्ठेण भाविओ अप्पा ।
बहुविहलद्धिसमिद्धं विण्हुं वंदामि अणगारं ॥ १९ ॥

अवचूरि ।

काश्या-वाणारस्याः शङ्खो राजा, तथा कुणालदेशस्य अधिपति-स्वामी रुक्मी । राजा, कुरुमण्डलस्याधिपतिः अदीनशत्रुः च-अन्यत् । पञ्चालदेशस्य प्रभुः-जितशत्रुः ॥ १७ ॥

एते जयन्तु । कथम्भूताः ? सञ्जातजातिस्मरणाः पुनः कथम्भूताः ? एते षडपि श्रीमल्लिजिनपार्श्वे प्रव्रजिताः । पुनः कथम्भूताः ? चतुर्दशपूर्विणः । पुनः कथम्भूताः ? अपुनर्भव प्राप्ताः ॥ १८ ॥

अहं विण्हुं-विष्णुकुमारं नमामि, यो विष्णुकुमारो वैक्रियदेह-

અર્થ.

કાશી-વાણારસી નગરી તણુઉ સ્વામી શંખ રાજા (૩) કુણાલ દેશ તણુઉ-અધિપતિ-સ્વામી, રૂક્મી ઇસિઇં નામિઇં (૪) કુરૂમંડળ દેશ તણુઉ સ્વામી અદીનશત્રુ રાજા (૫) પંચાલદેશ કાપિલ્યપુરપાટણ તણુઉ સ્વામી-રાજા જિતશત્રુ (૬) ॥૧૭॥

એ છઇ રાજા જયવંત વર્તું, એ તે કિસા છઇ? સંજાત-ઉપના જાતિ-સ્મરણ છઇ, વલી કિસા છઇ છઇં? શ્રીમલ્લિનાથનઇં સમીપ દીક્ષા લીધી છઇં, વલી કિસા છઇ? ચઉદ પૂર્વધર છઇં, વલી કિસા છઇ એ છઇં? અપુન-ર્ભવ-મોક્ષ પામિયા છઇં ॥૧૮॥

હુ તે વિષ્ણુકુમાર નમઉં. જિણઇ વિષ્ણુકુમારિં વૈક્રિયદેહલબ્ધિઇં કરી

जो तित्थरस प्पभावणमकासि वेउव्विदेहलद्धीए ।
तं विण्हुं गयतिण्हं नमामि पत्तं सिवपुरंमि ॥२०॥

एगूणे पंचसए खंदगसीसाण कुंभकारकडे ।
पालयकयउवसग्गे पत्ते पणमामि अपवग्गे ॥ २१ ॥

दट्ठूण अण्णतित्थियपराभवं भवसयाउ निव्विण्णो ।
नेगमअट्ठसहस्सेण परिव्वुडो कित्तिओ सिट्ठी ॥ २२ ॥

अवचूरिः ।

लब्ध्या तीर्थस्य प्रभावनां अकार्षीत् । किंविशिष्टं विष्णुं ? गततृष्णम् पुनः कथम्भूत विष्णु ? शिवपुरे प्राप्तम् ॥ २० ॥

अह स्कन्धकाचार्यशिष्याणां एकोनानि पञ्चशतानि प्रणमामि । कथम्भूतानि एकोनानि ? कुम्भकारकटे पालकपुरोहितेन प्राणान्तकृतोपसर्गानि अपवर्ग-मोक्ष प्राप्तानि ॥ २१ ॥

कार्तिकश्रेष्ठी नैगमानां-वणिक्पुत्राणां अष्टोत्तरसहस्रेण परिवृतः मुनिसुव्रतस्वामिसमीपे प्रव्रजितः-दीक्षितः । किंविशिष्टः कार्तिक-

અર્થ.

તીર્થ તણી પ્રભાવના કીધી. કિસિઉ છઈ વિષ્ણુકુમાર ? તૃષ્ણા રહિત છઇ. નિર્લોભ છઇ. વલિ કિસિઉ છઇ ? શિવપુરિ-મોક્ષનગરિં પુહતઉ છઈ. ॥૨૦॥

હું ખંધકસૂરિ તણા શિષ્ય એકઊ ઊણાં પાંચસઈ નમસ્કરઉં, કિસા છઇ ? કુંભકારકટિ નગરિ પાલક કૃત પ્રાણાન્તઉપસર્ગ છઈ. વલી કિસ્યા છઈ ? અપવર્ગ-મોક્ષ પામિયા છઇ. ॥૨૧॥

કાર્તિકશ્રેષ્ઠી-વણિક્પુત્ર અષ્ટોત્તર સહસ્ર પરિવરિયાં શ્રીમુનિસુવ્રતસ્વામિ નઈ સમીપે દીક્ષા લીધી. કિસિઉ છઇ કાર્તિકશ્રેષ્ઠી ? અન્ય-અનેરા તીર્થિક-કુલિંગિ તેહનઉ પરાભવ દેખી સંસારના ભયતઉ નિર્વિણ્ણઉ-ઉદાસનઉ છઈ, તે

पव्वइओ मुणिमुव्वयसामिसगासम्मि बारसंगधरे ।
बारससमपरिआओ सोहम्मे सुरवई जाओ ॥ २३ ॥
मुग्गिलगिरिम्मि सुकोसलेन वग्घीकओवसग्गेण ।
पत्तं परमं ठाणं कित्तिधरेण वि परं नाणं ॥ २४ ॥
काउं गुणरयणतवं अट्ठ उ अक्खोहसागरप्पमुहा ।
विण्हुसुआ संपत्ता सिद्धिं इक्कारसंगधरा ॥ २५ ॥

अवचूरिः ।

श्रेष्ठी ? अन्यतीर्थिकस्य पराभव दृष्ट्वा भवभयात् निर्विण्णः । अवसन्नः । पुनः कथम्भूतः कार्तिकश्रेष्ठी ? द्वादशाङ्गवित् द्वादशसमपर्यायः-पालितव्रतः सौधर्मसुरपतिः-इन्द्रो जातः ॥ २२-२३ ॥

सुकोशलेन मुनिना मग्गिलगिरौ-चित्रकूटपर्वते परम पद मोक्ष-स्थान प्राप्तम् । कथम्भूतेन सुकोशलेन ? व्याघ्रीकृतोपसर्गेण । कीर्ति-धरेणापि तत्पित्रा वर ज्ञानं-केवलज्ञान प्राप्तम् ॥ २४ ॥

अष्टौ अक्षोभ्यसागरप्रमुखा वृष्णिसुताः सिद्धिं सम्प्राप्ताः । किं कृत्वा ? गुणरत्नतपः कृत्वा । कथम्भूता अष्टौ अक्षोभाद्याः ? एकादशाङ्गधराः ॥२५॥

અર્થ.

કાર્તિક શ્રેષ્ઠી બાર વરસ પાલિત દીક્ષા હૂ તઉ સૌધર્મ દેવલોકિ સુરપતિ-ઈંદ્ર હૂઉ ॥૨૩॥

સુકોશલિ મહાત્મા મગ્ગિલગિરિઇં ચિત્રકૂડિ પર્વતે પરમસ્થાનક-મોક્ષ પામિઉ, કિસિઉ છઇ સુકોશલ ઋષીશ્વર ? વાઘિણીઇં કૃત-કીધઇ ઉપસર્ગ છઇ, અનઇ કીર્તિધરિઇ-તે સુકોશલનઇ પિતાઇ વર-પ્રધાન કેવલજ્ઞાન પામિઉં ॥૨૪॥

આઠ અક્ષોભ્યસાગર વૃષ્ણિસુત-અંધકવૃષ્ણિરાયના સુત-બેટા સિદ્ધિઇં-મુક્તિઇં પ્હુતા. કિસિઉં કરીનઇ ? ગુણરત્ન ઇસિઇં નામિઇં તપ કરીનઇ. કિસા છઇ તે આઠઇ ? ઇગ્યાર અંગ ધરઇ છઇ. ॥૨૫॥

तं वंदे रहनेमिं चउरो वच्छरसयाइं जस्स गिहे ।
जो वरिसं छउमत्थो पंचसए केवली जाओ ॥ २६ ॥

जालि-मयालि-उवयालि-पुरीससेणे य वारिसेणे य ।
पज्जुन्न-संब-अनिरुद्ध-सच्चे नेमी य दढनेमी ॥ २७ ॥

पन्नासं पन्नासं भज्जाओ चईय बारसंगधरा ।
सोलससमपज्जाया सिद्धा सित्तुंजए दसवि ॥ २८ ॥

अवचूरिः ।

अहं तं रथनेमिं वन्दे । यस्य चत्वारि वर्षशतानि गृहवासेऽभवन् । यो वर्षं छद्मस्थो जातः, यः पञ्च वर्षशतानि केवली जातः॥ ॥ २६ ॥

जालिः १ मयालिः २ उपजालिः ३ पुरिषसेनः ४ वारिषेणः ५ प्रद्युम्नः ६ शाम्बः ७ अनिरुद्धः ८ सत्यनेमिः ९ दृढनेमिः १० एतेदशापि पञ्चाशत् पञ्चाशत् भार्याः त्यक्त्वा प्रव्रजिताः । कथम्भूता एते दश? द्वादशाङ्गधारिणः ॥ २७ ॥

पुनः कथम्भूता दश? द्वादशसमपर्याया-द्वादशवर्षपालितव्रताः । पुनः कथम्भूता दश? दशापि शत्रुञ्जये सिद्धाः ॥ २८ ॥

बत्तीसपुरंधिवई देवइपुत्ता अणीयजसपमुहा ।
छप्पिय नेमिसुसीसा चउदसपुव्वी गया सिद्धिं ॥ २९ ॥

जो गेविज्जाउ चुओ आयाओ तह कुले विसालम्मि ।
तं देवईअवच्चं गजसुकुमालं नमंसामि ॥ ३० ॥

वन्दामि नेमिसीसं वयदिणगहिअेगराइवरपडिमं ।
सोमिलकयउवसग्गं पत्तं पणमामि अपवग्गं ॥ ३१ ॥

अवचूरिः ।

अनीकयश प्रमुखाः षडपि देवकीपुत्राः श्रीनेमिसुशिष्याः चतुर्दशपूर्विणः सिद्धिं गताः ॥ कथम्भूता षडपि ? द्वात्रिंशत्पुरन्ध्रीपतय -गृहवासे द्वात्रिंशद्भार्यापतयः ॥ २९ ॥

अहं गजसुकुमाल नेमिशिष्य वन्दे । कथम्भूत गजसुकुमालम् ? व्रतदिने एव गृहिता वरा एकरात्रिप्रतिमा-कायोत्सर्गविशेषा तम् । पुनः कथम्भूत गजसुकुमालम् ? सोमिलकृतोपसर्गं शिव प्राप्तम् ॥३०॥

અર્થ.

અનીકયશ પ્રમુખ શ્રીદેવકીના છઇ પુત્ર, શ્રીનેમિનાથના સુશિષ્ય હુંતા. ચઉદપૂર્વધર હુઇ મુક્તિઇં ગિયા, કિસીઆ છઇ ? ગૃહસ્થવાસિ બત્રીસ કલત્રના પતિ છઈ. પુરંધ્રી-કલત્ર કહીઇ ॥૨૯॥

હું ગજસુકુમાલ શ્રી નેમિનાથનઉ શિષ્ય વાંદઉં, કિસિઉ છઈ ગજસુકુમાલ ? જીનઈ વ્રતઇ દિહાડઇ ગૃહીત-લીધી વર-પ્રધાન પ્રતિમા-કાઉસગ્ગ વિશેષ છઇ, વલી કિસિઉ છઇ ગયસુકુમાલ ? સોમિલભટ્ટિઇ-સસરઇ કૃત-ઉપસર્ગ હૂતઇ સિદ્ધિ ગિઉ છઇ ॥૩૦॥

जो वासुदेवपुरओ पसंसिओ दुक्करं करेउ त्ति ।
सिरिनेमिजिणवरेणं तं ढंढणरिसिं नमंसामि ॥ ३२ ॥

इब्भकुलबालियाओ सुपरिचत्ताओ जेण बत्तीसं ।
जस्स य निक्खमणमहं दसारकुलनंदणो कासी ॥३३॥

जो पुरिससहस्सजुओ पव्वइओ नेमिपायमूलम्मि ।
सो थावच्चापुत्तो चउदसपुव्वी सिवं पत्तो ॥ ३४ ॥

अवचूरिः ।

अहं तं ढढणर्षिं नमस्करोमि । यं ढण्ढणर्षिः वासुदेवपुरतः–अग्रतः श्रीनेमिजिनवरेण दुष्कर करोतीति प्रशंसितः–व्याख्यातः ॥ ३२ ॥

येन इभ्यकुलबालिकाः–व्यवहारिणां बालिकाः परिणीताः, सुष्ठु–अतिशयेन द्वात्रिंशत्सङ्ख्याः परित्यक्ताः, यस्य निष्क्रमणमहोत्सवं दीक्षामहोत्सवं दशारकुलनन्दनो–वासुदेवोऽकार्षीत् ॥ ३३ ॥

यः पुरुषसहस्रयुतः श्रीनेमिनाथपादमूले प्रव्रजितः श्रीनेमिनाथ पादमूले प्रव्रजितः स थावच्चापुत्रः–थावच्चाः–सार्थवाहपत्नी तस्याः पुत्रः चतुर्दशपूर्वी सिद्धिं गतः ॥३४॥

અર્થ.

હું તે ઢંઢણકુમાર ઋષી નમસ્કરઉં, જે ઢંઢણ ઋષીશ્વર વાસુદેવ આગલિ શ્રીનેમિજિનવરે દિઈ દુઃકર કરઇ ઇતિ–ઇસિઉ–પ્રસંસિઉ–વખાણીઉં. ॥ ૩૨ ॥

જિણઇ ધનવંત વ્યવહારીયા તણી બાલિકા પરિણી બત્રીસ સમકાલ છાંડી, જેહ તણઉ દીક્ષામહોત્સવ દશારકુલનંદનિ—વાસુદેવિ કીધઉ. ॥૩૩॥

જે સહસ્રપુરૂષ સહિત શ્રીનેમિનાથ તણઈ પાયમૂલિ દીક્ષા લીધી, થાવચ્ચા સાર્થવાહની કલત્ર તેહનઉ બેટઉ, ચઉદ પૂર્વધર હૂંતઉ સિદ્ધિ ગિઉ ॥ ૩૪ ।

सहसजुओ तस्सीसो चउदसपुव्वी सुओ गओ सिद्धिं ।
इक्कारसंग सुअसीस सेलओ तहय पंचसए ॥ ३६ ॥

जो उ परक्कमइ तवं छिन्नं छहं च देहममाणंतो ।
सिद्धिं विहूयरयमल सेलगपुत्तं तयं नमिमो ॥ ३७ ॥

असुरसुरपन्नगिंदा जं तं पडिमागयं नमंसंति ।
उज्जिंतसेलसिहरे तं सिरसा सारणं वंदे ॥ ३८ ॥

वारसभिक्खूपडिमा जेण ण चत्ता महाणुभावेण ।
वारससया नियमेणं अट्ठमच्छट्ठाणि जो कासी ॥३९॥

तं खवियपेमदोसं वंदे जरमरणसोगमुत्तिण्णं ।
अचलसुहसागरगयं निव्वाणमणुत्तरं पत्तं ॥४०॥

अवचूरिः ।

तच्छिष्यः तस्य-थावच्चापुत्रस्य शिष्यः शुक सहस्रशिष्ययुतः चतुर्दशपूर्वधरः सिद्धिं गतः । तथा शुकस्य शिष्यः शैलकः सिद्धिं गतः । कथम्भूतः सैलकः ? एकादशाङ्गी । पुनः कथम्भूतः शैलकः ? पञ्चशतशिष्यसहितः ॥३६॥

અર્થ.

તે થાવચ્ચા પુત્ર તણુઉ શિષ્ય શુક ઇસિઇ નામિઇ, સહસ્રશિષ્ય પરિવરિઉ, ચઉદપૂર્વધર સિદ્ધિઇ ગિઉ, તેહ શુકનઉ શિષ્ય શેલક તથા-તિમ સિદ્ધિઇ ગિઉ, કિસિઉ છઇ તે શેલક ? ઇગ્યાર અંગ ધરઈ છઇ, વલી કિસિઉ છઈ તે સેલક ? પાચસઈ શિષ્ય સહિત છઇ ॥ ૩૬ ॥

सुच्चा जिणिंदवयणं सच्चं सोअं ति पभणिओ हरिणा ।
किं सच्चं ति पवुत्तो चिंततो जाइसरणाओ ॥ ४१ ॥

संबुद्धो जो पढमं अज्झयणं सच्चमेव पण्णवइ ।
कच्छूलुनारयरिसिं तं वंदे सुगइमणुपत्तं ॥४२॥

नारयरिसिपामुक्खे वीसं सिरिनेमिनाहतित्थम्मि ।
पण्णरस पासतित्थे दस सिरिवीरस्स तित्थम्मि ॥४३॥

पत्तेयबुद्धसाहू नमिमो जे भासिउ सिवं पत्ता ।
पणयालीस रिसिभासियाइं अज्झयणपवराइं ॥ ४४ ॥

अवचूरिः ।

अहं त कच्छुलनारदऋषिं वन्दे । यो जिनेन्द्रवचन 'सत्यं शौचम्' इति श्रुत्वा हरिणा–वासुदेवेन किं सत्य इति पृष्टः ? उत्तरमलब्धवान् सन् चिन्ताप्रपञ्चितः सन् जातिस्मरणप्राप्तः सन् प्रबुद्धः केवलज्ञानमयो जातः । पुनर्यः सत्यमेवाध्ययन प्रज्ञप्तवान् । कथम्भूत नारदम् ? सद्गतिं प्राप्तम् ॥ ४१–४२ ॥

અર્થ.

હું તે કચ્છુલ ઋસિઇ નામિઇ નારદઋષિ વાંદઉં, જે નારદ જિનેંદ્રનઉં વચન 'સત્ય શૌચ' ઇતિ સાંભલી, વાસુદેવિઇં કિસિઉં સત્ય ઇસિઇં પૂછિઇ ઉત્તર અણપામતઉ ચિંતાપ્રપંચિત–ઊહાપોહ કરતઉ જાતિસ્મરણ પામિઉ હૂતઉ તત્કાલ પ્રબુદ્ધ હૂઉ–કેવલજ્ઞાન સંયુક્ત હુઉ, અનઇ વલી જીણઇ પહિલઉં સત્ય જ ઇસિઇ અધ્યયન પ્રરૂપિઉં, કિસિઉ છઇ નારદ? સુગતિ–મુગતિ તીણઇ પહુંતઉ છઇ ॥ ૪૧–૪૨ ॥

पहरिज्जंतो दुज्जोहणेण तह पंडवेहि थुव्वंतो ।
समसत्तुमित्तभावो दमदंतमहामुणी जयउ ॥ ४५ ॥
जलणाउ नेमिसीसु त्ति भणंतो जंभएहि उक्खित्तो ।
सिरिकुयवायरमुणी रामसुओ जयउ सिद्धिगओ ॥४६॥

अवचूरिः ।

नारदर्षिप्रमुखा विंशति प्रत्येकबुद्धाः श्रीनेमिनाथतीर्थेऽभवन्, एवं पञ्चदश प्रत्येकबुद्धाः श्रीपार्श्वनाथतीर्थे, दश प्रत्येकबुद्धाः श्रीमहावीरतीर्थेऽभवन्। वय तान् पञ्चचत्वारिंशत् प्रत्येकबुद्धान् ऋषीन् नमामः। ये साधवः पञ्चचत्वारिंशद् ऋषिभाषितानि अध्ययनानि भाषित्वा शिव-मोक्ष प्राप्ताः ॥ ४३-४४ ॥

स दमदन्तमहार्षिर्जयतु । यो दमदन्तः दुर्योधनेन प्रहार्यमाणः तथा पाण्डवैः स्तूयमानः समशत्रुमित्रभावो जातः ॥४५॥

स रामसुतः कुब्जवारकमुनिर्जयतु । यो द्वारिकाया दाघे ज्वलनात् अहं नेमिशिष्यः इति भणन् जृम्भकदेवैः उत्क्षिप्तः—उत्पाटितः नेमिसमीप समवसरणे मुक्तः प्रव्रजितश्च । कथम्भूतः मुनिः ? सिद्धिं गतः॥४६॥

અર્થ

નારદ ઋષિપ્રમુખ વીસ પ્રત્યેકબુદ્ધ શ્રીનેમિનાથનઇ તીર્થિં હૂઆ, ૫૬ પ્રત્યેકબુદ્ધ શ્રીપાર્શ્વનાથઇ શાસનિ હૂયા, દશ પ્રત્યેકબુદ્ધ શ્રીમહાવીરના શાસનિં હૂયા, અમ્હે તે ૫ચિતાલીસ પ્રત્યેકબુદ્ધ ઋષીશ્વર વાંદઉં—નમસ્કરઉં જે સાધુ પંચિતાલીસ ઋષિભાષિત અધ્યયન ભાષી—પ્રરૂપી મોક્ષિ પુહતા। ૪૩-૪૪ ॥

તે દમદંત ઋષીશ્વર જયવંત વર્ત્તઉ, જે દમયત દુર્યોધનઇં પ્રહરિતઉ-પ્રહાર દીજતઉ, અનઇ પાંડવે સ્તુવીતઉ સમશત્રુમિત્રસ્વભાવ હૂઉ ॥૪૫॥

તે રામ–બલદેવ તણઉ બેટઉ કુબ્જવારણક ઇસિઇં નામિઇં મહાત્મ જયવતુ વર્તઉ. જે દ્વારિકા નગરીનઇં દાધિ જ્વલન આગલિ તઉ વીહતઉ હૂં નેમિનાથનઉ શિષ્ય ઇસિઉ ભણતઉ જૃંભકદેવે ઉપાડીઉ શ્રીનેમિનાથન સમીપિ સમવસરણિ મેલ્હિઉ, શ્રીનેમિનાથનઇ સમીપિ દીક્ષા લીધી, કિસિ ઇ મહાત્મા ? સિદ્ધિં ગિઉ ॥ ૪૬ ॥

पचवि निवपडुसुआ चउदसपुव्वी जुहिट्ठिलप्पमुहा ॥
दोमासियसलेहणपुव्वं सित्तुजए सिद्धा ॥ ४७ ॥
पडिबोहियप्पएसिं केसिं वंदामि गोयमसमीवे ।
वियलियससयवग्गं अंगीकयचरमजिणमग्गं ॥ ४८ ॥
कालियपुत्तो मेहलि थेरे आणंदरक्खिए तइए ।
कासव एए य चउरो पासावच्चिज्ज मुनिपवरा ॥४९॥

अवचूरि ।

पञ्चापि पाण्डुनृपसुता युधिष्ठिरप्रमुखाः गृहितव्रताः द्विमासीसलेषणापूर्वं शत्रुञ्जये सिद्धा.। कथम्भूताः पाण्डुसुताः चतुर्दशपूर्विण ४७

अहं केशिकुमार-केशिकुमारगणधर वन्दे । कथम्भूत केशिगणधर ? प्रतिबोधितप्रदेशिम् । पुनः कथम्भूतम् ? गौतमसमीपे-गौतमपार्श्वे विदलितसंशयवर्गं । पुनः कथम्भूत गणधरम् ? अङ्गीकृतचरमजिनमार्गम् ॥ ४८ ॥

कालिकापुत्रः मेहालि १ स्थविर. २ आणदऋषि तृतीयः काश्यपः एते चत्वार श्रीपार्श्वनाथसन्तानिन मुनिप्रवरा ॥ ४९ ॥

અર્થ.

પાચઇ પાડુરાયના પુત્ર યુધિષ્ઠિરપ્રમુખ દીક્ષા લીધી હુતી, બિમસવાડા સંલેખનાપૂર્વક-સાહિ દિન અનશન પાલન પૂર્વક શત્રુજયિ તીર્થિ સિદ્ધા-મુક્તિઇ ગિયા. કિસા છઈ પાચઈ પાંડવ ઋષીશ્વર? ચઉદપૂર્વધર છઈ ॥૪૭॥

હુ કેશિકુમાર ગણધર વાદઉ. કિસિઉ છઈ કેશીગણધર? પ્રતિબોધિઉ પ્રદેશિ રાજા છઈ. કિસિઉ છઈ કેશી ગણધર? ગૌતમ ગણધર નઇ સમીપિ વિદલિત-નિર્દલિઉ-ફેડિઉ સદેહ તણઉ-સમૂહ છઇ. વલી કિસ્યો છઇ ગણધર? અગીકરિઉ ચરમજીન-શ્રીમહાવીર તેહનઉ માર્ગ છઈ॥ ૪૮ ॥

કાલિકાપુત્ર મેખલિ, થવિર ૨, આણંદ ઋષિ ત્રીજઉ, કાશ્યપ એ ચ્યાર શ્રીપાર્શ્વનાથના સતાનીયા,મુનિપ્રવર-મુનિ મહાત્મા માહિ અગ્રેસર ॥૪૯॥

अकहिंसु जयजाओ सरागतवसंजमेहिं समणावि ।
कम्मावसेसपडिबंधओ अ देवा हविज्जंति ॥५०॥

जं तं तिव्वचरित्तं पाओवगयं तु खायइ सियाली ।
मुग्गिलसेलसिहरे वंदे कालासवेसरिसिं ॥५१॥

धम्मे दढसन्नाहो जो निच्चं मंदरो इव अकंपो ।
इहलोगनिप्पिवासो परलोगगवेसओ धीरो ॥५२॥

कालासवेसियसुओ आया सामाइयं ति थेराणं ।
वयणं सोउं पडिवन्नपंचजामो गओ सिद्धिं ॥५३॥

अवचूरिः ।

तुङ्गिकानगर्यां इति अकथयन् । इतीति किम् ! श्रमणा अपि सरागतपः–संयमैः कर्मावशेषप्रतिबन्धतः देवा भवन्ति ॥५०॥

× × × ×

कालस्य वैषिकसुतः प्रतिपन्नपञ्चयामः–पञ्चमहाव्रतरूपगृहीत-व्रतः सन् सिद्धिं गतः । किं कृत्वा ? आत्मा एव सामायिक इति स्थविराणां वचः श्रुत्वा ॥५३॥

અર્થ.

તુંગિયાનગરીઇ ઈસિઉં કહિઉં, ઇસિઉં કિસિઉં ? શ્રમણ–મહાત્મા સરાગ તપ સંયમિ કરી કર્મવિશેષના પ્રતિબંધતઉ દેવ હુઇ, જઇ સરાગ તપ સંયમ ન હુઇ તઉ મુક્તિઈં જાઇ.॥૫૦॥

× × × ×

કાલ તણુઉ વૈશિક ઈસિઈં નામઈં બેટઉ, પડિવજ્જિઉં ગૃહીત–લીધઉં પંચમહાવ્રત ઇસિઉ હૂતઉ સિદ્ધિ ગિઉ, કિસિઉં કરી ? જઇ આત્મા ઈજિ સામાયિક ઇસિઉં સ્થવિર–વડાનઉં વચન સાભલી નઈ ॥૫૩॥

पुक्खलवईइ विजए सामी पुंडरिगिणीइ नयरीए ।
दट्ठूण कंडरीयस्स कम्मदुव्विलसियं घोरं ॥ ५४ ॥

सिरिपुंडरीयराया निक्खंतो काउ निम्मलं चरणं ।
थोवेण वि कालेणं संपत्तो जयउ सव्वट्ठे ॥ ५५ ॥

वीरजिणपुव्वपियरो देवानंदा अ उसभदत्तो अ ।
इक्कारसंगविउणो होऊणं सिवसुह पत्ता ॥ ५६ ॥

अवचूरिः ।

पुष्कलावत्यां विजये पुण्डरीकिण्या नगर्याः स्वामी श्रीपुण्डरीकराजा निष्क्रान्त-प्रव्रजितः । किं कृत्वा? 'दट्ठूण' लघुभ्रातु-कण्डरीकस्य कर्मदुर्ललितं घोरं चारित्रत्यागरूपं दृष्ट्वा । कथम्भूतः ॥पुण्डरीकः ? निर्मलं चारित्रं कृत्वा स्तोकेनापि कालेन सर्वार्थे गतो जयतु ॥५४॥५५॥

वीरजिनस्य पूर्वपितरौ देवानन्दा ऋषभदत्तश्च एकादशाङ्गविदौ भूत्वा शिवसुखं प्राप्तौ ॥५६॥

અર્થ.

પુષ્કલાવતીવિજય પુંડરીકિણી નગરી તણુઉ સ્વામી શ્રીપુંડરીક રાજા નિષ્ક્રાંત-દીક્ષા લીધી. કિસિઉ કરી નઈ? લહુડઉ ભાઇ કુંડરિક તેહ તણુઉ દુર્લલિત-ઘોર ચારિત્રત્યાગરૂપ-વ્રતપરિહારરૂપ કર્મ દેખીનઈ ॥૫૪॥

કિસિઉ છઈ પુંડરીક મુનિ? નિર્મલ ચારિત્ર પાલી થોડા કાલમાહી સર્વાર્થ સિદ્ધિઈ ગિઉ હૂતઉ જયવંત વર્તઉ. ॥૫૫॥

શ્રીમહાવીર દેવ તણા પૂર્વ-પહિલા પિતર-માવિત્ર દેવાનંદા અનઈ ઋષભદત્ત દીક્ષા લેઇ ઈગ્યાર અંગ તણા જાણ હોઈ મોક્ષસુખ પામ્યા ॥૫૬॥

दट्ठूण सवुद्धो रिद्धिं वसहस्स जो अरिद्धिं च ।
सो करकडू राया कलिंगजणवयवई जयउ ॥ ५७ ॥
पचालदेसअहिवो पूअमपूअं च इदकेउस्स ।
दट्ठु विरत्तकामो पव्वइओ दोमुहनरिंदो ॥ ५८ ॥
सुचा वहूण सद वल्याणमसदह च एगस्स ।
वुद्धो विदेहसामी सक्केण परिक्खिओ अ नमी ॥५९॥

अवचूरि ।

स करकण्डुराजा कलिङ्गजनपदपतिर्जयतु । य करकण्डुर्गो-कुले वृषभस्य रूपादि-लक्ष्मीं दृष्ट्वा, वार्धके रूपादि अनार्द्धिं-रूपादि-हानिं दृष्ट्वा सवुद्द -प्रतिवुद्ध ॥५७॥

एव पञ्चोलदेशाधिपति द्विमुखनरेन्द्र प्रव्रजित कथम्भूत द्विमुख ? इन्द्रकेतोश्चन्दनकुसुमादिपूजां च-अन्यत् तिर्यक्पते - त्रियैक्पतितस्य-भूमौ पतितस्य पादघर्षणादि अपूजां दृष्ट्वा विर-क्तकाम ॥५८॥

विदेहस्वामी, राजा नमि वहूनां वलयानां शब्द श्रुत्वा एक-स्याश्रुत्वा च बुद्ध । कथम्भूतो नमि ? शक्रेण परीक्षित ॥५९॥

अर्थ

જે કરકંડુરાજા ગોકુલમાહિ તરૂણ વૃષભ તણી રૂપતણી ઋદ્ધિ દેખી, ઘડપણિ રૂપતણી અરિદ્ધિ-હાનિ દેખી પ્રતિબોધ પામીઓ ॥૫૭॥

પાંચાલદેશ-કાંપિલ્યપુરપાટણ તણુઉ સ્વામી દ્વિમુખ રાજા પ્રવ્રજિત હુઉ-દીક્ષા લીધી કિસિઉ છઇ દ્વિમુખ ? ઇંદ્રસ્તંભ રહઇ ચંદન પુષ્પાદિક દેખીનઇ, ભુઇ પડિયા પગ ઘસવાદિક અપૂજા-અવજ્ઞા દેખી વિરક્ત કામ હુઉ વૈરાગ્યવંત હુઉ ॥૫૮॥

વિદેહ સ્વામી રાજા નમિ વલયનો શબ્દ અણસાંભલી-એકનઉ શબ્દ ન હુઈ ઇસિઉં જાણી પ્રતિબોધ પામિઉં કિસિઉં છઇ નમિ ? શક્ર-ઇંદ્રિ પરિખિઉ. ॥૫ ॥

उप्फुल्लपल्लवं विगयपल्लवं तह दट्ठूण चूअतरुं ।
गंधाररायवसभो पडिवन्नो नग्गई मग्गं ॥ ६० ॥

नयरम्मि खिइपइट्ठे चउरोवि परुप्परं समुल्लावं ।
अकरिंसु तत्थ जाओ जक्खो भत्तीइ चउवयणो ॥६१॥

पुप्फुत्तराउ चवणं पव्वज्जा तह य तेसि समकालं ।
पत्तेयबुद्धकेवलि सिद्धि गया एगसमएणं ॥ ६२ ॥

अवचूरिः ।

गन्धारराजवृषभः नग्गय इति नाम्ना मार्ग—मोक्षमार्गं चारित्ररूप प्रतिपन्न. । किं कृत्वा? चूततरु—आम्रवृक्षं उत्फुल्लपल्लवं-विकस्वरमञ्जरीकं दृष्ट्वा, तथा विगतपल्लव—पल्लवरहितं सहकारं दृष्ट्वा ॥६०॥

क्षितिप्रतिष्ठितनगरे पुरबहिःस्थचतुर्द्वारयक्षचैत्ये चतुर्दिग्भ्य आगता चत्वारोऽपि मिलिताः परस्परं समुल्लापं अकार्षुः, तत्र तेषां निरीहत्वं दृष्ट्वा भक्त्या यक्षश्चतुर्मुखो जातः ॥६१॥

तेषां चतुर्णां दशम—प्राणतदेवलोकात्—पुष्पोत्तरविमानात्

वीरजिणकहियसत्तमपुढवीसव्वट्ठसिद्धिगइजोगो ।
नंदउ पसन्नचंदो तक्कालं केवलं पत्तो ॥ ६३ ॥

पिउतावसउवगरणं पमज्जयंतस्स केवलं नाणं ।
उप्पन्नं जस्स कए वक्कलचीरिस्स तस्स नमो ॥ ६४ ॥

जं चेव य जाणामि तं चेव न व त्ति भणिय पव्वइओ ।
अइमुत्तरिसी सिरिवीरअंतिए चरमदेहधरो ॥ ६५ ॥

अवचूरिः ।

समकालं च्यवनम् । तथैव तेषां समकालं प्रव्रज्या, प्रत्येकबुद्धाः सन्तः, एकस्मिन् समये सिद्धिं गताः ॥६२॥

स प्रसन्नचन्द्रो जयतु । यो वीरजिनकथितसप्तमपृथ्वी–सर्वार्थसिद्धिगतियोग्यः सन् क्षपकश्रेण्या तत्काले केवलज्ञानं प्राप्तः ॥६३॥

तस्मै वल्कलचीरिणे नमः । जगति–विश्वे यस्य–वल्कलचीरिणः पितृतापसोपकरणं वल्कलादि वस्त्राञ्चलेन प्रमार्जयतो गृहवेषेऽपि केवलज्ञानं उत्पन्नम् ॥६४॥

अतिमुक्तक ऋषिः । यदेव जानामि इति भणन् जननीजन-

અર્થ.

ચ્યવન હુઉ, તથા–તિમ જિ઼ઈ તેહનઇ સમકાલ પ્રવ્રજ્યા–દીક્ષા પ્રત્યેક બુદ્ધ હોઇ એકઇ જિ સમઇ ચ્યારિ સિદ્ધિ–મુક્તિઇ ગ્યા. ॥૬૨॥

તે પ્રસન્નચંદ્ર ઋષિ જયવંત વર્તઉ, જે પ્રસન્નચંદ્ર શ્રીમહાવીર કહી સાતમી નરક–પૃથ્વી અનઇ સર્વાર્થ સિદ્ધિ ગતિ યોગ્ય હસ્તિઉ હૂતઉ ક્ષપક શ્રેણિ તઉ તત્કાલ કેવલજ્ઞાન પામિઉ. ॥૬૩॥

તેહ વલ્કલ ચીરીનઇ નમસ્કાર હુઉ. જે વલ્કલચીરીનઇં જગ–વિશ્વ માહિ પિતા તાપસ તણાં ઉપકરણ–વાકલાં વસ્ત્રાંચલિ પડિલેહતાં ગૃહસ્થ નઇ વેષિ થકા કેવલજ્ઞાન ઉપનઉં ॥૬૪॥

અઇમુત્તઉ ઋષીશ્વર રાયનઉ બેટઉ આઠ વરસનઉ પ્રાપ્તપ્રતિબોધ હૂંતઉ

कुमरं सत्थवाहवहुं मंतिं मिंढं च जो उ पव्वावे ।
संबुद्धो गीईए तं वंदे खुड्डयं कुमरं ॥ ६६ ॥
धन्नो सो लोहज्जो खंतिखमो पवरलोहसरिवण्णो ।
जस्स जिणो पत्ताओ इच्छइ पाणीहिं मुत्तुं जे ॥ ६७ ॥

अवचूरिः ।

काम्यां किं जानासि ? किं न जानासि ? इति पृष्टः सन् मृत्युं जानामि पर कदा भविष्यति इति न जानामि इति भणित्वा जननीजनकयोरनुमत्या श्रीवीरस्यान्तिके प्रव्राजितः । कथम्भूत अतिमुक्तकः? चरमदेहधरः ॥६५॥

अह त क्षुल्लककुमार वन्दे । य पूर्वं गुरु-उपाध्याय-प्रवर्तिनी-मातृभि द्वादश वर्षाणि याचयित्वा रक्षितोऽपि निर्गतः सन् गीतिकया-एकया गाथया सम्बुद्धः सन् कुमार, सार्थवाहवधू, मन्त्रिणं मिंढ एतान् चतुरः प्रबुद्धान् प्राब्राजयत् ॥६६॥

स लौहित्यमुनिर्धन्य, कथम्भूतः लौहित्यमुनिः ? क्षान्त्या

અર્થ.

'ज जाणउ त न जाणउ' ઇસિઉ ભણતઉ માવિત્રે પૂછિઉ હૂતઉ મૃત્યુ જાણઉં હુસિઇ પણિ ન જાણઉં કહિઇં હૂસિઇ, ઇસિઉં ભણી માવિત્ર મનાવી શ્રીમહાવીર નઈં સમીપિ દીક્ષા લીધી. કિસિઉ છઇ અઇમુત્ત ? છેહલિઉ દેહ ધરઈ છઈ-તદ્ભવ મોક્ષગામી છઈ. ॥૬૫॥

હુ તે ક્ષુલ્લક કુમાર મહાત્મા વાંદઉં, જે પહિલઉં દીક્ષા લીધા પૂઠિઉ ગુરુએ, ઉપાધ્યાયે પ્રવર્તિનીએ, માઈ બાર બાર વરસ માગી રાખિઉ થિકઉ નિસરિઉ, નર્તકી તણી, ગીતિકાં એકઇ ગાથાઈં પ્રતિ સંબુજિઝઉ હૂતઉ. કુમાર, સાર્થવાહવહૂ, પ્રધાન, પુતાર એ ચ્યારઇ પ્રતિબુદ્ધ હૂતા દીક્ષા લીધી ॥૬૬॥

તે લૌહિત્ય મુનિ ધન્ય, કિસિઉ છઇ લૌહિત્ય મુનિ ? ક્ષમા કરિ કરી

जो कम्मसेसवल्लिं अट्ठविहं छिंदिउं निरवसेसं ।
सिद्धिवसहिमुवगओ तमहं लोहं नमंसामि ॥ ६८ ॥
जेणेगराइयाए चउदस अहिआसिया उ उवसग्गा ।
वोसट्ठचत्तदेहं तमहं वंदे समणभद्दं ॥ ६९ ॥
भोगेसु य रज्जंतो धम्मं सोऊण वद्धमाणस्स ।
सो समणो पव्वईओ सुपइट्ठुरिसिं नमंसामि ॥ ७० ॥
जो वागरिऊण वीरेण सिंहनिक्कीलिए तवोकम्मे ।
उस्सप्पिणीइ भरहे अपच्छिमो सत्तितं वंदे ॥ ७१ ॥
धणकणगरयणपउरो जेण य संसारभमणभीएण ।
मुक्को कुटुंबवासो तं सिरसा सुव्वयं वंदे ॥ ७२ ॥
जेण कयं सामण्णं छम्मासे झाणसंजमरएणं ।
तं मुणिमुदारकित्तिं गोभद्दरिसिं नमंसामि ॥७३॥

अवचूरिः ।

एव सहते-क्षमते इति क्षान्तिक्षमः, पुनः कथम्भूतः लोहित्यमुनिः ? प्रवरलोहसदृशवर्णः, यस्य पार्श्वात् जिनः-श्रीमहावीरः पाणिभ्यां भोक्तुं इच्छति ॥६७॥

× × × ×

અર્થ.

ક્ષમતા-સહિત છઈ, વલી કિસિઉ છઇ મુનિ? પ્રવરલોહ તેહ સરીષઉ દેહનઉ વર્ણ એતલઈ શામ-કાલઉ વર્ણ છઇ. જેહના પાત્રઉ જિન-શ્રીમહાવીર પાણિ-હાથે કરી જિમવા-આહાર કરિવા વાંછઈ ॥૬૭॥

वारित्तपुरे जायं सोहम्मवडंसिया च पत्ताणं ।
सिद्धिं विहूयरयमलं चारित्तरिसिं नमंसामि ॥ ७४ ॥

छट्ठेणं छम्मासे सहित्तु अक्कोसताडणाईणि ।
अज्जुणमालागारो खवित्तु परिनिव्वुओ कम्मे ॥ ७५ ॥

माहणमहिलं सपयं सगब्भ विच्छित्तु पत्तवेरग्गो ।
घोरागारं च तवं काउं सिद्धो दढप्पहारी ॥ ७६ ॥

जाइसरं रायसुअं खंतिजुअं कूरगड्डुअं वंदे ।
चउरोऽवि तहा खवगे पचवि सिवमयलमणुपत्ते ॥ ७७ ॥

अवचूरिः ।

× × × ×

अर्जुनो नाम आरामिक षण्मासान् यावत् षष्ठेन तपसा लोकानां आक्रोशताडनादीनि महित्वा कर्माणि क्षिप्त्वा परिनिर्वृतः-मुक्ति गत ॥७५॥

× × × ×

दृढप्रहारः ब्राह्मणं ब्राह्मणीं सभर्तृकां सगर्भां छित्वा घोराकार अतिघोर तपः कृत्वा सिद्धः-मुक्ति गतः ॥७६॥

अहं जातिस्मरणसहित राजसुत क्षमायुक्तं कूरगड्डुक वन्दे ।

અર્થ.

અર્જુન માલાગારી ૭ માસ લગે છઠ્ઠ તપિઇ લોક તણા આક્રોશ વચન-દુષ્ટ વચન અનઈ તાડના પ્રહારાદિક સહીનઈ કર્મ ક્ષપી પરિનિવૃત્તિઉ-મુક્તિ સિદ્ધિ પાહુતા.

દઢપ્રહાર બ્રાહ્મણ મહિલા સ્ત્રી-બ્રાહ્મણી ભર્તાર સહિત સગર્ભા છેદી-હણી ઘોરાકાર-અતિહિં ઘોર તપ કરી સિદ્ધિ-મુક્તિઇ ગિઉ ॥૭૬॥

હું જાતિસ્મરણ સહિત રાજપુત ક્ષમાયુક્ત ઇસિઉ કૂરગડુક મહાત્મા

फोडिन्नदिन्नसेवाल—नामए पंचपंचसयकलिए ।
पडिवुद्धे गोयमदंसणेण पणमामि सिद्धे य ॥ ७८ ॥
एगस्स खीरभोयणहेऊ नाणस्सया मुणेयव्वा ।
वीयस्स य परिसाए दिट्ठाए जिणम्मि तइअस्स ॥ ७९ ॥

अवचूरिः ।

तथा चतुरोऽपि क्षपकान्–साधून् वन्दे । कथम्भूतान् पञ्चापि मुनीन् ? अचल शिव प्राप्तान् ॥७७॥

कोडिन्नदिन्नसेवालिनामानः अहं प्रणमामि । कथम्भूतान् एतान् ? पञ्चपञ्चशततपस्विकलितान् । पुन: कथम्भूतान् ? गौतमदर्शनेन प्रतिबुद्धान् । पुनः कथम्भूतान् ? सिद्धान् ॥७८॥

एकस्य ज्ञानोत्पादः क्षीरभोजनहेतुर्ज्ञातव्यः, द्वितीयस्य परिषदि दृष्टायां ज्ञानोत्पादे हेतुर्ज्ञातव्य', तृतीयस्य जिने दृष्टे केवलज्ञानोत्पादहेतुः ॥७९॥

અર્થ.

વાંદઉં, તિમ ચ્યારઇ ક્ષપક મહાત્મા વાંદઉં. કિસ્યા છઈ પાચઇ મહાત્મા ? અચલ-નિશ્ચલ શિવ-મોક્ષ પામ્યા છઈ ॥૭૭॥

કોડિન્ન દિન્ન સેવાલ ઇસિઈં નામિઈં ચિહુ નઈ હુ પ્રણમઉં, કિસ્યા છઇ એ ત્રિન્હઇ ? (ચ્યારઇ ?) પાચસઈં તપસ્વીએ પરિવરિયા છઇ, વલી કિસ્યા છઇ ? શ્રી ગૌતમ તણઈં દર્શનિ પ્રતિબુદ્ધ છઇ-પ્રતિબોધ પામ્યા છઇ, વલી કિસ્યા છઇ ? સિદ્ધ છઇ-મુક્તિઇ પુહતા છઈ ॥૭૮॥

એકનઈં જ્ઞાન ઉપજાવિવાનઉં ક્ષીર ભોજન હેતુ જાણિવઉ, બીજાનઈં પરિષદા દીઠઈં-સમોસરણિ દીઠઇ કેવળજ્ઞાનનઉ હેતુ જાણિવઉ, ત્રીજાનઈં શ્રી જીન મહાવીર દીઠઈં કેવલજ્ઞાન નઉ હેતુ-કારણ જાણિવઉ ॥૭૯॥

विप्पडिवडियविभंगो संबुद्धो वीरनाहवयणेणं ।
सिवरायरिसी इक्कारसगवी जयउ सिद्धिगओ ॥ ८० ॥
चउसट्ठि करिसहस्सा चउसट्ठि सअट्ठदतअट्ठसिरा ।
दंते य एगमेगे पुक्खरिणीओ अ अट्ठट्ठ ॥ ८१ ॥
अट्ठट्ठलक्खपत्ताइ तासु पउमाइ हुंति पत्तेयं ।
पत्ते पत्ते बत्तीसपत्तनाडयविही दिव्वो ॥ ८२ ॥

अवचूरिः ।

शिवराजर्षिर्जयतु, कथम्भूतः ? श्रीमहावीरवचनेन सम्बुद्धः-प्रतिबोध प्राप्त, पुन कथम्भूतः ? तदनन्तर विप्रविपतितविभङ्गः, पुन कथम्भूतः शिवराजर्षि ? एकादशाङ्गवित् सिद्धिं गतः ॥८०॥

चतु.षष्टिकरिसहस्रा, कथम्भूता. ? चतु षष्टिरष्टगणाङ्कशिरसः, कथम्भूतानि सुखानि ? अष्टाष्टदन्तानि एकैकस्मिन् दन्ते अष्टौ पुष्करिण्य ॥८१॥

पुष्करिणीषु अष्टौ अष्टौ पद्मानि भवन्ति, कथम्भूतानि पद्मानि ? प्रत्येक प्रत्येक लक्षपत्राणि, पत्रे पत्रे द्वात्रिंशद्बद्धनाटकविधिः, कथम्भूतो नाटकविधिः ? दिव्य-देवकृत ॥८२॥

અર્થ.

શિવરાજ ઋષિ જયવંત વર્તઉ, કિસિઉ છઈ શિવરાજ ઋષિ ? શ્રી-મહાવીરનઈ વચનિ પ્રતિબોધ પામિઉ છઈ, તિવાર પૂઠિઇ-પ્રતિબોધ પામ્યા પૂઠિઈ વિશેષિઇ પ્રતિપતિત-પડિવજિઉ વિભંગ જ્ઞાન છઇ, વલી કિસિઉ છઇ ? ઇગ્યાર અંગ ભણી-જાણી સિદ્ધિ ગિઉ ॥૮૦॥

ચઉસઠિ સહસ કરિ-હાથીયાઇ કીધા, કિસ્યા છઈ તે હસ્તી ? ચઉ-સઠી આઠ ગણા જેતલા હુઈ તેતલઈ એકેકા હાથીયાનઈ મુખ, ચઉસઠિ આઠ ગણા કીજઇ તઉ પાચસઈ બારોત્તર હુઈ, એતલઈ એકેકા હાથીયાનઈ પાચ સઈ બારોત્તર મુખ જાણિયા, કિસ્યા છઈ મુખ ? આઠ આઠ દંતૂસલ છઈ, એકેકઈ દંતૂસલિ આઠ પુષ્કરિણી-વાવી. ॥૮૧॥

એકેકી પુષ્કરિણીઇ આઠ આઠ કમલ, કિસ્યા છઈ પદ્મ ? પ્રત્યેક-જુજુઇ

एगेगकण्णियाए पासायवडिंसिओ अ पइपउमं ।
अग्गमहिसीहिं सद्धिं उवगिज्जइ सो तयं सक्को ॥ ८३ ॥
एयारिसइड्डीए विलग्गमेरावणम्मि दट्ठु हरिं ।
राया दसन्नभद्दो निक्खंतो पुण्णसपइण्णो ॥ ८४ ॥
रायगिहम्मि पुरवरे सम्मदिट्ठी कयाइ हिंडंतो ।
संपत्तो तस्स घरे सुवण्णगारस्स पावस्स ॥ ८५ ॥

अवचूरिः ।

प्रतिपद्म-कमल कमल प्रति कर्णिकायां कर्णिकायां एकैकः प्रासादावतंसकः प्रधानप्रासादः, तत्र प्रासादे प्रासादे अग्रमहिषीभिः सार्द्धं देवैः शक्रे-इन्द्रे उपगीयमाने ॥८३॥

एतादृशऋद्धया ऐरावणे गजे विलग्न-आरूढं हरिं-इन्द्रं दृष्ट्वा राजा दशार्णभद्रः निष्क्रान्तः, कथम्भूतो राजा? पूर्णस्वप्रतिज्ञ ॥८४॥

× × × त मेतार्य-मेतार्यऋषिं अहं नमस्करोमि । यो नव-

અર્થ.

લાખ લાખ પાખુડીમય છઇ, પત્રિ-પાનિ પાનિ અત્રિસબદ્ધ નાટકવિધિ, કિસિઉ છઈ નાટકવિધિ ? દિવ્ય-દેવતાકૃત છઇ ॥૮૨॥

પ્રતિપદ્મ-કમલ કમલ પ્રતિઇ કર્ણિકા એકૈકઉ પ્રધાન પ્રાસાદ તત્ર-તેહે પ્રાસાદિ અગ્રમહિષી-ઇંદ્રાણી સહિત દેવે-શક્રે-ઇન્દ્રિં ગાઈતઈ ॥૮૩॥

ઇસી રિદ્ધિઇ ઐરાવણિ ગજે દ્રિ ઇંદ્ર આરૂઢ-ચડિઉ દેખી દશાર્ણભદ્ર રાજા નિષ્કાંત-દીક્ષા લીધી કિસિઉ છઈ રાજા ? પૂરી સ્વ-આપણી પ્રતિજ્ઞા છઈ ॥૮૪॥

× × × ×

તે મેતાર્ય ઋષીશ્વરનઇ હૂં નમસ્કરઉં, જે મેતાર્ય અપરાધિઉ હૌય પક્ષિઉ સોનારનઇ દયા લગઇ ન કહિઉ, કિસિઉ છઇ મેતાર્ય ? નિજ-આ-

निप्फोडियाणि दुन्निवि सीसावेढेण जस्स अच्छीणि ।
न य संजमाउ चलिओ मेयज्जो मंदरगिरि व्व ॥ ८६ ॥
नवपुव्वी जो कुंचगमवराहिणमवि दयाइ नाइक्खे ।
तं नियजियनिरविक्खं नमामि मेअज्ज अंतगडं ॥ ८७ ॥
अभिरूढो वंसग्गे मुणिपवरे दट्ठु केवलं पत्तो ।
जो गिहिवेसधरो वि हु तमिलापुत्तं नमंसामि ॥ ८८ ॥
उवसमविवेगसंवरपयचिंतणवज्जदलियपावगिरी ।
सोढुवसग्गं पत्तो चिलाइपुत्तो सहस्सारे ॥ ८९ ॥

अवचूरिः ।

पूर्वज्ञाता अपराधिनमपि क्रौञ्च सुवर्णकारस्य दयया नाचख्यौ । कथम्भूत मेतार्यम् ? निजजीवितनिरपेक्षम् । पुन. कथम्भूतम् ? अन्तकृतम् ॥८७॥

अहं त इलापुत्र नमस्करोमि । यो गृहस्थवेषधरोऽपि वंशाग्रे अभिरूढः सन् मुनिप्रवर दृष्ट्वा केवलज्ञान प्राप्तः ॥८८॥

चिलातीपुत्रः सहस्रारनामानं अष्टमदेवलोकं प्राप्तः, कथम्भूतः ?

चालणगंठि व भयवं समंतओ सो कओ य कीडाहिं ।
घोरं सरीरवियणं तहवि हु अहिसासए धीरो ॥ ९० ॥

अड्ढाइज्जेहि राइंदिएहिं पत्तं चिलाइपुत्तेणं ।
देविंदामरभवणं अच्छरगणसंकुलं रम्मं ॥ ९१ ॥

दट्ठूण समणमणहं सरित्तु जाइं भवविरत्तमणो ।
अणुचरियं मियचरियं मुक्खं पत्तो मियापुत्तो ॥ ९२ ॥

सुचा बहुपंडिय एगपंडिओ दट्ठुमिच्छइ तुमं ति ।
जाइं सरित्तु बुद्धो सिद्धो तह इंदनागमुणी ॥ ९३ ॥

अवचूरिः ।

उपशमविवेकसंवरपदचिन्तनवज्रदलितपापगिरिः । किं कृत्वा ? उप-सर्गान् सहित्वा ॥८९॥

मृगापुत्रः मृगवत् एकाकित्वेन वनादौ अनुचर्य–मासिकानशनेन मोक्षं प्राप्तः, कथम्भूतः ? अनघं–निःपापं श्रमणं दृष्ट्वा जातिं स्मृत्वा–पूर्वभवं स्मृत्वा भवविरक्तमनाः चारित्रं जग्राह ॥९२॥

तथा इन्द्रनागमुनिः सिद्धः । यः इन्द्रनागमुनिः इति श्रुत्वा

અર્થ.

દલિત–દલિઉ ચૂર્ણ કીધઉ પાપરૂપિઉ ગિરિ પર્વત છઈ. કિસિઉં કરી નઇ ? ઉપસર્ગ ક્રીડીતઉ સહીનઇ ॥૮૯॥

મૃગાપુત્ર મૃગ–હિરણની પરિઈ વનિં એકલઉ હુંઇ માસ દિન અન-શન પાલી મોક્ષ પામિઉ. કિસિઉ છઇ મૃગાપુત્ર ? અનઘ–નિઃપાપ શ્રમણ–મહાત્મા દેખી જાતિસ્મરણ પામિઉ ભવ–સંસારનઇ વિષઇ વિરમિઉ હૂતઉ દીક્ષા લીધી. ॥૯૨॥

તથા–તિમ ઇન્દ્રનાગ ઇસિઇ નામિઈ મુનિ–મહાત્મા સિદ્ધઉ, જે

अम्हाणमणाउट्टी जावज्जीवं ति सोउ मुणिवयणं ।
चिंतंतो धम्मरुई जाओ पत्तेअबुद्ध जई ॥ ९४ ॥

पुक्खलवईए पुंडरीगिणीइ राया अहेसि महपउमो ।
चउदसपुव्वी संलेहणाएँ पत्तो महासुक्के ॥ ९५ ॥

अवचूरिः ।

जातिं स्मृत्वा बुद्धः । इतीति किम् ? हे बहुपण्डित ! एकपण्डितः त्वां द्रष्टुं इच्छति ॥९३॥

धर्मरुचिस्तापस इति मुनिवचन मनसि स्मरन् प्रत्येकबुद्धो जातः इतीति किम् ? अस्माकं यावज्जीवमनाकुट्टिः ॥९४॥

पुष्कलावत्यां विजये पुण्डरीकिण्यां नगर्यां महापद्मो राजा आसीत् । स राजा प्रासव्रतः चतुर्दशपूर्वधरः सन् संलेखनयाऽनशनेन महाशुक्रे-सप्तमदेवलोके प्राप्त ॥९५॥

અર્થ.

ઈન્દ્રનાગ મુનિ ઇસિઉ વચન સાંભલી જાતિસ્મરણ ઉપનઇં પ્રતિબોધ પામિઉ, ઈસિઉં કિસઉ ? હે બહુ પંડિત તુજ નઇ એકપંડિત જોઈવા વાછઇ ॥૯૩॥

ધર્મરૂચિ તાપસ મુનિ-મહાત્મા તણઉ ઈસિઉં વચન સાંભલી મન• માહિ ધ્યાતઉ-ચિંતવતઉ હૂતઉ પ્રત્યેકબુદ્ધ હૂઉ, ઈસિઉં કિસિઉ ? અમ્હારઈ જાવજ્જીવ અનાકુટ્ટી ॥૯૪॥

પુષ્કલાવતી વિજયિ, પુંડરીકિણીઈ નગરીઇ મહાપદ્મ ઇસિઈ નામિઇ રાજા હૂઓ, જે રાજા પ્રાસ-પામિઉં વ્રત ઈસિઉ હૂતઉ ચઉદપૂર્વધર હૂતઉ -અનશનિ કરિ મહાશુક્રિ-સાતમઈ દેવલોકિ પુહતઉ ॥૯૫॥

तत्तो तेयलिपुत्तो वयणेणं पुट्टिलाइ जाइसरो ।
केवलनाणी भासइ तेअलिनामं सुअज्झयणं ॥ ९६ ॥
जियसत्तू पडिबुद्धो सुबुद्धिवयणेण उदयनायम्मि ।
ते दोवि समणसीहा सिद्धा इक्कारसंगधरा ॥ ९७ ॥
उववण्णो जो अणज्जेसु दट्ठूमुसभस्स समजडि पडिमं ।
पव्वइओ जेण पुणो चरणावरणे उइन्नम्मि ॥ ९८ ॥

अवचूरिः ।

ततः–तस्मात् शुक्रदेवलोकात् च्युतः, तेतलीपुत्रः पुट्टिलाया-वचनेन जातजातिस्मरणः प्रतिबुद्धः गृहीतव्रतः केवलज्ञानी जातः । तेतलीपुत्रत्वात्, तु–पुनः । प्रधान तेतलीनाम अध्ययन भाषते॥९६॥

सुबुद्धिप्रधानवचनेन यो जितशत्रुराजा प्रतिबुद्धः, कथम्भूतः ? उदकदृष्टान्ते मूलतस्तत्सम्बन्ध ज्ञात्वा तत्त्वतः । तौ द्वावपि श्रमण-वृषभौ एकादशाङ्गधरौ सिद्धौ ॥९७॥

आर्द्रकुमारः अनार्यदेशेषु उत्पन्नः समजटां–जटासहितां ऋषभस्य

अर्थ.

तेह सातमा देवलोक थकी च्यविउ तेतलीपुत्र हुउ, तेतलीपुत्र पोट्टि-ला तणुइ वचनिं करि जातिस्मरण पामिउ, प्रतिबुद्ध हूंतउ दीक्षा लेई केवलज्ञान पामिउ. तेतलीना पुत्र तउ तिवार पुठीइ प्रधान–रुडउ तेतली ईसिइ नामिई.अ वचन भाखई॥९६॥

सुबुद्धि प्रधान तेहने वचनि करी जितशत्रुराजा प्रतिबोध पामिउ, किसिउ छई राजा ? उदक–पाणी तणुइ दृष्टांति भूलतउ तेहनु संबंध जाणी नइ ज्ञात–जाणिउ तत्त्व–परमार्थ छई, तिवार पुठी राजा प्रधानि बिहु दीक्षा लीधी ते बिन्हइ श्रमणवृषभ इग्यार अंगधर हूता सिद्धा–मुक्तिं ग्या.॥९७॥

आर्द्रकुमार अनार्य देशमा उपनो अनइ जटासहित श्रीऋषभदेवनी

अप्पावि मोइओ अ भाववंधणा दव्ववंधणाउ करी ।
लद्धजओ परतित्थिएसु सो अदरिसी सिव पत्तो ॥ ९९ ॥
न दुक्करं वारणपासमोयण गयस्स मत्तस्स वणम्मि राया ! ।
जहा उ चत्ता वालएण तंतुणो तं दुक्कर मे पडिभाइ मोयणं१००
नालंदाए अद्धतेरस कुलकोडीकयनिवासाए ।
पुच्छिय गोयमसामिय सावयवयपच्चक्खाणविहिं ॥ १०१ ॥

अवचूरिः ।

प्रतिमां दृष्ट्वा प्रबुद्धः-प्रव्रजित । येन आर्द्रकुमारेण पुनः चरणावरणे कर्मणि उदीर्णे–उदय प्राप्ते दीक्षा मुक्ता ॥९८॥

पुनर्येन आत्मा भवबन्धनाद् मोचितः । येन द्रव्यबन्धनात् करी मोचितः स आर्द्रऋषि परतीर्थेषु लब्धजयः शिवप्राप्तः ॥९९॥

हे राजन् ! श्रेणिक ! वने-वनमध्ये मदोन्मत्तस्य गजस्य वारणपाशमोचन न दुष्कर मे प्रतिभाति यथा बालकेन तन्तवो वेष्टिताः तेषां मोचन मे—मम हृदये सुदुष्कर प्रतिभाति ॥१००॥

नालन्दायां गौतमेन स्वामिना श्रावकव्रतप्रत्याख्यानविधि दृष्ट, कथम्भूतायाम् ? अर्द्धत्रयोदशकुलकोटीकृतवासायाम् ॥ १०१ ॥

અર્થ.

પ્રતિમા દેખી પ્રતિબોધ પામિઉ હુતઉ દીક્ષા લીધી, જિણઇ આર્દ્રકુમારિઇ પુનઃ–વલી ચારિત્રાવરણીય કર્મ ઉદયિ આવિ હુતઈ દીક્ષા મેલ્હીા૯૮ા

જિણઇ પુન –વલી ક્ષીણકર્મ થિઇ આત્મા ભાવબંધનતઉ મેલ્હાવિઉ દીક્ષા લીધી, અનઇ જીણઇ દ્રવ્યબંધનતઉ કરી–હાથિઉ મેલ્હાવિઉ તે આર્દ્રકુમાર ઋષીશ્વર પરતીર્થી લબ્ધજય હૂઉ શિવ–મોક્ષિ પુહતઉ ા૯૯ા

હે શ્રેણિક રાજન્ ? વનમાહિ મદોન્મદ હાથીયા તણુ બંધમોચન તે મેલ્હાવિવઉં દુ:કર નહી, યથા–જિમ બાલકઈ તાંતણા વીટયા તે મેલ્હાવિયા તે દુ:કર મારુઇ હીયડ઼ દીસઈ ા૧૦૦ા

નાલંદા પાડઇ ગૌતમસ્વામિઈ શ્રીમહાવીર શ્રાવક વ્રત–પ્રત્યાખ્યાન

जो चरमजिणसमीवे पडिवन्नो पंचजामियं धम्मं ।
पेढालपुत्तमुदय त वदे मुणियसयलनयं ॥ १०२ ॥
आसी सुरसाणिज्झा सीलं रूव च जस्स जयपयडं ।
त निक्खंतं वदे सिद्धि पत्तं सुजायरिसिं ॥ १०३ ॥
खंतिखमं उग्गतवं दुक्करतवतेयनाणसपन्नं ।
किन्नरगणेहि महियं सुदंसणरिसिं नमंसामि ॥ १०४ ॥

अवचूरिः ।

त पेढालपुत्र वदक मुनि वन्दे । य उदकमुनि चरमजिनसमीपे-श्रीवीरान्तिके चतुर्याम धर्म त्यक्त्वा पञ्चयामिक-पञ्चमहाव्रतरूप धर्म प्रतिपन्न. । कथम्भूतो मुनित (ज्ञात) सकलनय ॥१०२॥

त सुजातनामान ऋषि निष्क्रान्त वन्दे । यस्य ऋषे सुरसान्निध्यात् शील च-अन्यत् रूप जगत प्रकटं आसीत् । कथम्भूत ऋषिम् ? सिद्धि प्राप्तम् ॥१०३॥

અર્થ.

વિધિ પૂછિઉ, કીસી છઇ નાલંદા પાડઇ? તેરમા કુલ કોડિનઉં અર્દ્ધ-સાડા બાર કુલ કોડ કૃત-કીધઉ નિવાસ છઇ-સાઢાબાર કુલ કોડી વસઇ છઈ ॥ ॥૧૦૧॥

તે પેઢાલ તણુઉં પુત્ર ઉદક ઇસિઇ નામિઇ મુનિ-મહાત્મા વાંદઉં. જે ઉદક મુનિ શ્રીમહાવીરનઇ સમીપિ ચ્યારિ મહાવ્રતરૂપ ધર્મ ત્યજી પંચ મહાવ્રતરૂપ ધર્મ પડિવજિઉ, કિસિઉ છઇ મુનિ? મુનિલ-જાણિઉ સકલ-સઘલઉઈ નય-ન્યાય છઇ ॥૧૦૨॥

તે સુજાત નામા ઋષિ દીક્ષાધર હૂતઉ વાંદઉં, જે મહાત્મા ઋષિ તણા શીલ અનઈ રૂપ દેવતાના સાનિધ્યતઉ જગવિશ્રુત-પ્રગટ હૂઆ. કિસિઉ છઇ ઋષિ? સિદ્ધિ-મુક્તિઈ ગિઉ છઇ. ॥૧૦૩॥

गिहिणोवि सीलकणयं निव्वटियं जस्स वसणकसवट्टे ।
तं नमिमो सिवपत्तं सुदंसणमुणिं महासत्तं ॥ १०५ ॥
जीवाणुववायपवेसणाइं पुच्छित्तु वीरजिणपासे ।
गिण्हित्तु पंचजामे गंगेओ जयउ सिद्धिगओ ॥ १०६ ॥
इक्कारसंगधारी सीसो वीरस्स मासिएण गओ ।
सोहम्मे जिणपालियनामा सिज्झिस्सइ विदेहे ॥१०७॥

अवचूरिः ।

त सुदर्शनमृषिं महासत्त्व नमामः, यस्य सुदर्शनस्य गृहिणोऽपि सतः शीलकनक व्यसनकषपट्टे निर्व्यूढम् । कथम्भूत सुदर्शनमुनिम्? शिवप्राप्तम् ॥१०५॥

स गाङ्गेयनामा मुनिः पञ्चयामं-पञ्चमहाव्रतरूप व्रत गृहीत्वा सिद्धिं गतो जयतु । किं कृत्वा? श्रीमहावीरजिनपार्श्वे जीवानां निगोदादिषु प्रपातः, तथा जीवानामव्यवहारराशौ वा-अथवा । चतुर्गतिषु कथ प्रवेशना इत्यादि पृष्ट्वा ॥१०६॥

जिनपालितनामा मुनिः श्रीमहावीरस्य शिष्यः एकादशाङ्गधरः मासोपवासैः सौधर्मं गत महाविदेहे सेत्स्यति ॥१०७॥

અર્થ.

તે સુદર્શન મુનિ મહાસત્ત્વવંત નમું. જેહ સુદર્શન તણઉં ગૃહસ્થઈ થિકા શીલ રૂપીઉ સુવર્ણ વ્યસન-કષ્ટ સ કટ રૂપિણીઈ કસુટીઈ નિર્વહિઉં-કસિ' પુહતઉં. સિદ્ધિ-મુક્તિઇ ગિઉ છઈ ॥૧૦૫॥

તે ગાંગેય નામા મુનિ પંચમહાવ્રતરૂપ વ્રત લેઇ સિદ્ધિં ગિઉ જયવંતુ વર્તઉ કિસિઉં કરી નઇ? શ્રીમહાવીરનઈ સમીપિ જીવતણઉં નિગોદાદિક સ્થાનકે ઉપજવઉ અનઈ-તથા-તિમ અવ્યવહાર રાશિ તુ વ્યવહાર રાશિઈ અથવા ચિહું ગતિમાહિ પઇસિવઉં ઇત્યાદિક પૂછી નઇં ॥૧૦૬॥

જીનપાલિત નામિઇ મહાત્મા શ્રીમહાવીરનઉ શિષ્ય ઇગ્યાર અંગધર

तीयद्धाए चपाइ सोमपत्तीइ जस्स कडुतुब ।
दाउ नागसिरीए उवज्जिओणंतससारो ॥ १०८ ॥
सो धम्मघोससीसो त भुत्ता मासखमणपारणए ।
धम्मरुई सपत्तो विमाणपवरम्मि सव्वट्ठे ॥ १०९ ॥
पालिय मसनियम विज्जेहिं पभणिओवि गेलन्ने ।
पव्वइओ सिद्धिपुरि सपत्तो जयउ जिणदेवो ॥ ११० ॥

अवचूरि ।

तीताद्धायां-अतीतकाले चम्पानगर्यां यया सोमदेवपत्न्या-नागश्रिया अनन्त ससार उपार्जित । किं कृत्वा ? यस्य धर्मरुचि मुन कटुकतुम्बक दत्त्वा ॥१०८॥

स धर्मरुचिमुनि -धर्मघोषसूरिशिष्य सर्वार्थसिद्धि इति नाम्नि प्रवर विमाने सम्प्राप्त किं कृत्वा ? त कटुकतुम्बक मासक्षपणपारणके भुक्त्वा ॥१०९॥

स जिनदेवो जयतु, यो जिनदेव ग्लानत्वे वैद्य अत्यन्त-प्रकृष्टन भणितोऽपि मांसनियम पालयित्वा प्रव्रजित च-अन्मत् सिद्धि गत ॥११०॥

અર્થ

હુતઉ માસ ઉપવાસિ કરી સૌધર્મઇ દેવલોકિ ગિઉ, તે દેવલોકતઉ ચિવિ મહાવિદેહ ક્ષેત્રિ સિજ્જિસિઇ મુક્તિ જાઈસિઇ ॥૧૦૭॥

અતીતકાલિ-આગલઈ કુણહઈ કાલિ ચપા નગરીઇ સોમદેવ તણી પત્નીઇ નાગશ્રીઇ અનત સસાર ઉપાર્જિઉ, કિસિઉ કરી નઈ? જેહ ધર્મરૂચિ મુનિનઈ કડુઉ તૂબુ દેઇ નઇ ॥૧૦૮॥

તે ધર્મરૂચિ મહાત્મા શ્રીધર્મઘોષસૂરિનઉ શિષ્ય સર્વાર્થસિદ્ધિ ઈસિઈ નામિઈ પ્રવર ગુરુઈ વિમાનિ પુહતઉ, કિસિઉ કરી ? તે કડૂઉ તૂબડઉ માસખમણ નઇ પારણઇ આહારી નઈ ॥૧૦૯॥

તે જિનદેવ શ્રાદ્ધ જયવતુ વર્તઉ, જે જિનદેવ ગ્લાનત્વિ-મદવાડિ આવિઇ વૈદ્યે અતિહિઇ કહીઉ હુતઉ માસનઉ નીમ પાલી દીક્ષાધર હુઉ અ-અનઈ સિદ્ધિઇ ગિઉ ॥૧૧૦॥

दोमासकणयकज्जं कोटीए वि हु न निट्ठिअं जस्स ।
छम्मासे छउमत्थो विहरिय जो केवली जाओ ॥ १११ ॥

वलभद्दप्पमुहाणं उक्कडदासाण पंच य सयाइ ।
जेण पडिबोहियाइं तं कविलमहारिसिं वंदे ॥११२॥

दट्ठूण तवोरिद्धिं पडिवुद्धा माहणा पउट्ठा वि ।
जस्स अइसेसनिहिं हरिएसवलं तयं नमिमो ॥११३॥

अवचूरि ।

यस्य कपिरस्य द्विमासकनककार्यं कोट्यापि न निष्ठितम् । स कपिलो जातवैराग्य. दीक्षां गृहीत्वा षण्मासान् छद्मस्थावस्थायां विहृत्य केवली जात: ॥१११॥

तं कपिल महाऋषिं वन्दे, येन कपिलेन बलभद्रप्रमुखाणां चोराणां पञ्च शतानि प्रतिबोधितानि । कथम्भूतानां चौराणां ? उत्कटदासानाम् ॥११२॥

तदानीय-त हरिकेशबल वय नमाम:, यस्य मुने. तपस ऋद्धिं

અર્થ.

જેહ કપિલ તણુઉ બિમાસ-સુવર્ણ તણુઉં કાર્ય કોડિહી નીઠિઉ નહી, તે કપિલ વૈરાગ્ય ઉપનઇ દીક્ષા લેઈ ૭ મસવાડા છદ્મસ્થ હુતઉ વિહાર કરી કેવલજ્ઞાનિ હુઉ ॥૧૧૧॥

તે કપિલ મહાઋષીશ્વર વાંદઉં, જીણઇ-કપિલઇ બલભદ્રપ્રમુખ ચોર તણા પાંચસઇ પ્રતિબોધિયા કિસા છઇ ચોર ? ઉત્કટ દાસ ઇસી સજ્ઞા છઇ ॥૧૧૨॥

તિવારં તં હરિકેશબલ માહાત્મા અમ્હે વાંદઉ, જે મહાત્મા તણી

पलिओवमाइ चउरो भोजे भोत्तूण पउमगुम्मम्मि ।
छप्पिय पुव्ववियंसा इसुआरपुरे समुप्पन्ना ॥११४॥
इसुआरे पुहइवई देवी कमलावईइ तस्सेव ।
भिगुनामाइ पुरोहिय पवरा भज्जा जसा तस्स ॥११५॥
दुन्निय पुरोहिय सुआ संजाया बोहिकारणं तेसिं ।
ते सव्वे पव्वइआ पत्ता अयरामरं ठाणं ॥११६॥

अवचूरिः ।

दृष्ट्वा प्रदुष्टा अपि ब्राह्मणाः प्रतिबुद्धाः । कथम्भूतस्य यस्य ? अतिशयनिधेः ॥११३॥

षडपि पूर्ववयस्याः इषुकारपुरे समुत्पन्नाः । किं कृत्वा ? पद्मगुल्मविमाने चत्वारि पल्योपमानि भोगान् भुक्त्वा ॥११४॥

इषुकारे पृथिवीपतिः च-अन्यत् देवी कमलावती तस्यैव राज्ञः भृगुनामा पुरोहितः, तस्य पुरोहितस्य जसा इति नाम्ना प्रवरा भार्या ॥११५॥

द्वौ पुरोहितसुतौ जातौ तेषां सौ प्रतिबोधकारणं जातौ, अत सर्वे ते प्रव्रजिताः सन्तः अजरामर स्थान प्राप्ताः ॥११६॥

અર્થ.

ઋદ્ધિ દેખી અતિહિં દુષ્ટ હૂતા બ્રાહ્મણ પ્રતિબોધ પામિયા, કિસિયા ? અતિશય તણા નિધાન ॥૧૧૩॥

છઇ પૂર્વ-પહિલઉ મિત્ર હૂતા ઇષુકારપુરિ-નગરિ ઉપના કિસિઉ કરી નઈ ? પદ્મગુલ્મવિમાનિ ચ્યારિ પલ્યોપમ ભોગવીનઈ ॥૧૧૪॥

ઇષુકાર ઇસિઈ નામિઇ રાજા, અનઇ કમલાવતીદેવી-પટ્ટરાણી તેહજિ રાયનઈ ભૃગુ ઇસિઈ નામિઇ પુરોહિત, તેહ પુરોહિતનઇ જસા ઇસિઈ નામિઇ પ્રવર-ગરુઇ ભાર્યા કલત્ર ॥૧૧૫॥

બિ પુરોહિત તણા બેટા હૂઆ, તેહ સવિહુનઈ તે પ્રતિબોધતણઉં કારણ હૂઆ, તિવાર પૂઠિઈં તે સઘલા દીક્ષા ધારી હૂતા અજરામર-મોક્ષ સ્થાનક પામ્યા. ॥૧૧૬॥

खत्तियमुणिणा कहियाइं जस्स चत्तारि समवसरणाइं ।
तह पुव्वपुरिसचरियाइं संजओ सो गओ सिद्धिं ॥११७॥
सेणियपुरउज्जाणे परूवियं अवितहं अणाहत्तं ।
तं वंदे हयमोहं अमोहचरियं नियंटमुणिं ॥११८॥
वज्झं नीणिज्जंतं दट्ठु विरत्तो भवाउ निक्खंतो ।
निव्वाणं संपत्तो समुद्दपालो महासत्तो ॥११९॥

अवचूरिः ।

स सयतो मुनिः सिद्धिं गत.। यस्य मुनेः पुरः क्षत्रियमुनिना चत्वारि समवसरणानि कथितानि। समवसरणशब्देन परदर्शनावतरण ज्ञेयम् । तथा पूर्वपुरुपचरित्राणि कथितानि ॥११७॥

तं निर्ग्रन्थनामानं मुनिं वन्दे । येन मुनिना श्रेणिकस्याग्रे स्वस्य अवितथ-सत्य अनाथत्व प्ररूपितम् । कथम्भूत मुनिम् ? हतमोहम् । पुनः कथम्भूत मुनिम् ? अमोघचरितम् ॥११८॥

समुद्रपालः महासत्त्वो निर्वाण सम्प्राप्तः। कथम्भूतः समुद्रपालः ? कमपि नर वध्य-वधस्थान नीयमान दृष्ट्वा भवाद् विरक्तः सन् निष्क्रान्तः ॥११९॥

अर्थ.

તે સંયત ઈસિઈ નામિઈ મહાત્મા સિદ્ધિઈ-મુક્તિઈ ગિઉ. જેહ સયત મુનિ આગલિ ક્ષત્રિયમુનિઈ ચ્યારિ સમવસરણ-પરદર્શનાવતાર કહિયા, તથા તિમ આપણઉ ચરિત્ર અનઇ પૂર્વ પુરૂષ તણા ચરિત્ર કહિયા. ॥૧૧૭॥

તે નિર્ગ્રંથ ઇસિઇં નામિઈ મુનિ-મહાત્મા વાદઉં, જેણઇ મહાત્મા શ્રેણિકરાય આગલિ સ્વ-આપણઉં અવિતથ-સાચઉં અનાથપણઉં પ્રરૂપિઉં-કહિઉં. કિસિઉ છઈ મુનિ? હત-હણિઉ મોહ છઈ, વલી કિસિઉ છઇ મુનિ? અમોઘ-સફલ ચરિત્ર છઈ ॥૧૧૮॥

સમુદ્રપાલ ઇસિઇ નામિઇ વ્યવહારીઉ મહાસત્ત્વવંતુ મુક્તિઇ ગિઉ, કિસિઉ છઇ સમુદ્રપાલ? એક મનુષ્ય વધસ્થાનકિ લીજતઉ દેખી ભવ-સંસાર તઉ વિરક્ત હૂતઉ દીક્ષા લીધી ॥૧૧૯॥

जयघोसेण पडिबोहिऊण पव्वाविओ विजयघोसो ।
कासवगुत्ता ते दोवि समणसीहा गया सिद्धिं ॥१२०॥

जायं पयागतित्थं देवेहिं कयाइ जस्स महिमाए ।
गंगाए अंतगडं तं वंदे अण्णियापुत्तं ॥१२१॥

गुट्ठीभत्ते मासस्स पारणए रोहिणीइ कडुतुंबं ।
दिण्णं दयाइ भुत्तं धम्मरुई मुत्तिमणुपत्तो ॥१२२॥

अवचूरिः ।

जयघोषेण प्रतिबोध्य विजयघोष प्रव्राजितः, तौ द्वावपि काश्यपगोत्रौ श्रमणसिंहौ सिद्धिं गतौ ॥१२०॥

त अग्निकापुत्र वन्दे । गङ्गायां यस्य देवैः कृतेन महिम्ना प्रयागतीर्थं जातम्। कथम्भूत अग्निकापुत्रम् 'अंतगड' अन्तकृतम्॥१२१॥

धर्मरुचिमुनेः गोष्ठिकभक्ते ग्रामे मासक्षपणपारणके रोहिण्या कटुकतुम्बक दत्तम् । च–अन्यत् । मुनिना दयया तत् कटुतुम्बकं भुक्तम् । स धर्मरुचिर्मुक्तिं अनुप्राप्त ॥१२२॥

અર્થ:

જયઘોષનામા ગુરિઈં વિજયઘોષ પ્રતિબોધિ દીક્ષા લીધી તે બિન્હઇ કાશ્યપગોત્ર શ્રમણસિંહ–શ્રમણું–મહાત્મા માહિ સિંહ સિદ્ધિઈ ગિયા ॥૧૨૦॥

તે અગ્નિકાપુત્ર ઇસિઈં નમિઈં અંતગડ કેવલી હુઉ, ગંગામાહિ જેહનઇ દેવતાએ મહિમા કીધઈ હૂંતઇ ગંગાનઈં કાંઠઇ પ્રયાગ તીર્થ હૂઉ, કિસિઉ છઈ અગ્નિકાપુત્ર? અંતગડકેવલી છઈ ॥૧૨૧॥

ગોષ્ઠિકભક્તિ ગ્રામિ ધર્મરુચિ મહાત્માનઇ માસખમણનઇ પારણઈ રોહિણીઇ કડુઉં તુંબડૂં દીધઉં, મુનિ–મહાત્માઈં દયા લગઇ તે આહારિઉં તે ધર્મરુચિ મુક્તિઇ પુહતઉ ॥૧૨૨॥

उज्जुअ अंगे पत्तेयबुद्ध रुद्दे य कोसिज्जे ।
उज्झाए तब्भज्जा जयंति चउरो वि सिद्धाइं ॥१२३॥

भवियव्वं खलु सव्वं कामं विरएण एवमज्झयणं ।
भासित्तु देवलासुय रायरिसी सिवं पत्तो ॥१२४॥

दोरयणिपमाणतणू जहण्णओगाहणाइ जो सिद्धो ।
तमहं तिगुत्तिगुत्तं कुम्मापुत्तं नमंसामि ॥१२५॥

अवचूरिः ।

ऋजुअगः प्रत्येकबुद्धः, रुद्रोक, तथा कौशिकाचार्य उपाध्यायः तद्भार्या एते चत्वारोऽपि सिद्धा जयन्ति ॥१२३॥

देवलासुतः राजा ऋषिः एवं अध्ययन भावित्वा शिवपद प्राप्तः । किम् ? भोजनाः [-लोकाः] काम विरतर्भाव्यम् ॥१२४॥

अहं त कूर्मापुत्र नमामि । यः कूर्मापुत्रः द्विरत्निप्रमाणतनुः जघन्यावगाहनया सिद्धः-सिद्धिं प्राप्तः ॥ कथम्भूतः कूर्मापुत्र. ? त्रिगुप्तिगुप्तः ॥१२५॥

અર્થ.

હે ઋજુઅંગ પ્રત્યેકબુદ્ધ, રૂદ્રાક, તથા કૌશિક ઉપાધ્યાય અનઇ તેહ ઉપાધ્યાયની ભાર્યા એ ચ્યારઈ સિદ્ધા જયવંત વર્તઇ ॥૧૨૩॥

દેવલાસુત રાજા ઋષિ એવ-ઇણઈ પ્રકારિ અધ્યયન ભાવી શિવપદ-મોક્ષપદ પામિઉ, કિસિઉં ભાવીનઇ ? ભોજન [-લોકઉ] સવિહુ વિષય તણઉ વિરમણશીલ હોઇવઉ ઇસિઉં ભાવીનઈ ॥૧૨૪॥

હૂં તે કૂર્માપુત્ર નમઉં-નમસ્કરઉ, જે કૂર્માપુત્ર બિહરત પ્રમાણ તનુ-દેહ જઘન્ય અવગાહનાઇ સિદ્ધઉ-મુક્તિઇ ગિઉ । કિસિઉ છઇ કૂર્માપુત્ર ? ત્રિગુપ્તે ગુપ્ત છઇ ॥૧૨૫॥

जो सासयसुहहेऊ जाओ गुरुणो वि उवसमसहावो ।
तं चंडरुद्दसीसं वंदे सेहं पि वरनाणिं ॥१२६॥
बत्तीसइ जुवइवई जो कायंदीपुरीइ पव्वइओ ।
छट्ठस्स सया पारणमुज्झियमायंबिलं तस्स ॥ १२७ ॥
वीरपसंसिअतवरूवलच्छि नवमाससुकयपरिआओ ।
सो धन्नो सव्वट्ठे पत्तो इक्कारसंगविऊ ॥ १२८ ॥

अवचूरिः ।

त चण्डरुद्रशिष्य वन्दे । यः चण्डरुद्रशिष्यः शाश्वतसुखहेतोर्गुरोः उपशमसहायो जातः । कथम्भूतम् ? शैक्षमपि वरज्ञान-केवलज्ञान जातम् ॥१२६॥

यो धन्यः द्वात्रिंशद्युवतिपतिः काकन्दीपुर्यां प्रव्रजितः । यस्य धन्यस्य सदा षष्ठतपस पारणके उज्झितया भिक्षया आचाम्ल आसीत् ॥ १२७ ॥

स धन्यः एकादशाङ्गवित् सर्वार्थे प्राप्त. । यस्य मुनेः श्रीमहावीरेण तपोरूपलक्ष्मी प्रशंसिता । कथम्भूतो मुनिः ? नवमाससुकृतपर्यायः ॥ १२८ ॥

અર્થ.

તે ચંડરુદ્ર આચાર્યનઉ શિષ્ય વાંદઉ, જે શિષ્ય શાશ્વતા સુખ હેતુનઇ ઉપશમસખાઇઉ હૂઉ. કિસિઉ છઈ શિષ્ય ? શિષ્ય જિ હૂતા વર-પ્રધાન કેવલજ્ઞાન હૂઉં. ॥૧૨૬॥

જે ધન્ય મહાત્મા બત્રીસ યુવતિ-સ્ત્રી તણઉ પતિ-ભર્તાર હોઈ કાકંદી નગરીઈ દીક્ષા લીધી, જેહ ધન્ય મહાત્માનઈ સદાઇ છટ્ઠ તપનઈ પારણઇ ઉજ્ઝિત-નાખીતી ભિક્ષાઇ આંબિલ હૂઉ ॥ ૧૨૭ ॥

તે ધન્ય ઋષિ ઇગ્યાર અંગનઉ જાણ સર્વાર્થ સિદ્ધિઇ પુહુતઉ. જે મુનિ તણી શ્રી મહાવીરિ તપરૂપ તણી લક્ષ્મી પ્રશંસી, કિસિઉ છઈ મુનીશ્વર ? નવ માસવાડા સુકૃત-ચારિત્રનઉ પર્યાય-કાલ પ્રમાણ છઈ ॥ ૧૨૮ ॥

सो जयउ सीलसूरि केवलनाणीण भायणिज्जाणं ।
दिंतेण भाववंदणमुवज्जियं केवलं नाणं ॥ १२९ ॥
पियदंसणो मुणीणवि जो मुणिदाणप्पभावओ जाओ ।
वीरसुसीसो पत्तो मासं संलिहिय सोहम्मे ॥ १३० ॥
माणुस्सं सामण्णं च पप्प कप्पे सणंकुमारम्मि ।
उववज्जिस्सइ एवं बंभे सुक्के य आणयए ॥ १३१ ॥

अवचूरिः ।

स शीलसूरिनामा गणधरो जयतु । येन गणधरेण भागिनेयानां भाववन्दनकं ददता केवलज्ञानं उपार्जितम् । कथम्भूतानां भागिनेयानाम् ? केवलज्ञानिनाम् ॥ १२९ ॥

यो मुनिदानप्रभावतः मुनीनां प्रियदर्शनो जातः स श्रीमहावीरसुशिष्यः माससंलेखनायां सौधर्मं प्राप्तः ॥१३०॥

ततश्च्युत्वा मानुष्य श्रामण्यं च प्राप्य सनत्कुमारे कल्पे उत्पत्स्यते। एवं पुनः पुनर्मनुष्यो भूत्वा श्रामण्यं प्राप्य ब्रह्मे शुक्रे आनते च उत्पत्स्यते ॥१३१॥

અર્થ.

તે શીલસૂરિ ઈસિઈ નામિઈ ગણધર જયવંત વર્તઉ, જીણઇ શીલસૂરિઇ ભાણેજનઈ ભાવવાંદણઉં દેયતાં કેવલજ્ઞાન ઉપાર્જિઉં, કિસિયા છઇ ભાણેજ ? કેવલજ્ઞાની છઇ ॥૧૨૯॥

જે મુનિ-મહાત્માનઈ દાનતણા પ્રભાવતઉ મહાત્મા રહઇ પ્રિય-વલ્લભ દર્શન હુઉ તે શ્રીમહાવીરનઉ સુશીષ્ય માસ દીસ સલેખના-અનશન પાલી સૌધર્મઈ દેવલોકિ પુહુતઉ ॥ ૧૩૦ ॥

તિહાં હૂતઉ ચિવી મનુષ્ય ભવ આવી શ્રામણ્ય-ચારિત્ર પામી સનત્કુમાર દેવલોકિ ઉપજિસિઇ, એવં-ઘણઈં પ્રકારિઇ વલી વલી મનુષ્ય હોઈ શ્રામણ્ય-ચારિત્ર પામી બ્રહ્મદેવલોકિ શુક્રદેવલોકિ આનતિ દેવલોકિ ઉપજિસિઇ ॥ ૧૩૧ ॥

आरणए सव्वट्ठे तत्तो सिज्झिस्सई विदेहेसु ।

समह सुबाहुसाहुं नमामि इक्कारसंगधर ॥ १३२ ॥

अन्नेवि भद्दनंदिप्पमुहा नवनिवकुमारमुणिवसहा ।

संपत्तसुहविवागा सुबाहुगमएण नायव्वा ॥ १३३ ॥

अवचूरिः ।

एवमनुक्रमेण आरणके सर्वार्थसिद्धे उत्पत्स्यते । मानुष्यं प्राप्य महाविदेहे सेत्स्यति, अहं त सुबाहुसाधु—सुबाहुमुनिं एकादशाङ्गधरं नमस्करोमि ॥१३२॥

भद्रनन्दिप्रमुखा नवनृपकुमाराः सुबाहुसदृशपाठेन ज्ञातव्या । कथभूतास्ते ? मुनिवृषभाः । पुनः कथम्भूतास्ते ? सम्प्राप्तसुख-विपाका. ॥१३३॥

वैधर्मिकेण रोहकेण श्रीवीरसमीपं समेत्य श्रीवीर. इत्यादिपृष्ट

અર્થ.

એવં-હણિઈ પ્રકારિંઇ ઇણઇ અનુક્રમિંઈ મનુષ્યભવ લહી દીક્ષા લઈ આરણે દેવલોકિ સર્વાર્થ સિદ્ધિઈ ઉપજી મહાવિદેહિ ક્ષેત્રિ સદ્ધિંઇ જાઇસિંઇ, તે હૂં સુબાહુ મહાત્મા ઇગ્યાર અંગધર હુતઉ નમસ્કરઉં ॥ ૧૩૨ ॥

ભદ્રનંદિ પ્રમુખ અનેરાઇ નવ નૃપ-રાયના કુમાર સુબાહુ મહાત્મા તેહની પરિઇ-તેહની ગતિ જાણિવા, જિમ સુબાહુ મનુષ્યભવ, શ્રામણ્ય સૌધર્મઈ વલી મનુષ્ય, શ્રામણ્ય, સનતકુમાર, આરણ સર્વાર્થસિદ્ધિ એણિ અનુક્રમઇ નવનઇ જાણિવઉ, કિસા છઇ તે નવઈ? મુનિ-મહાત્મા માહિ વૃષભ સમાન છઇ, વલી કિસ્યા છઇ? સંપ્રાપ્ત-પામિયા સુખના વિપાક-ઉદય છઇ ॥૧૩૩॥

વૈધર્મિક રોહઈ શ્રીમહાવીરસમીપિ આવી શ્રીમહાવીર ! ઇત્યાદિક

लोए व अलोए वा पुव्विं ईसाइ पुच्छिओ वीरो ।
रोहा ! सासयभावाण नाणुपुव्वि त्ति अकहिंसु ॥ १३४ ॥
संते व असते वा लोए इच्चाइ पिंगलगमुणिणा ।
पुट्ठो निव्वागरणो वीरसगासम्मि पव्वइओ ॥ १३५ ॥
इक्कारसगधारी गोयमसामिस्स पुव्वसगइओ ।
बारस वासे बारस पडिमाओ तव च गुणरयण ॥ १३६ ॥

अवचूरिः ।

इत्यादि किम्? हे श्रीमहावीर ! 'पूर्वलोको वा' इत्यादि, अथ श्रीमहावीरः एवमुत्तरमदात् हे रोहक ! शाश्वतानां भावानां आनुपूर्वी-अनुक्रमो नास्ति ॥१३४॥

तत्र स्थितेन पिङ्गलमुनिना स रोहक इत्यादि पृष्ट, इतीति किम् ? हे रोहक ! लोक सान्त अनन्तो वा ? अस्मिन् प्रश्ने स रोहको निर्व्याकरणो-निरुत्तरो जात सन् प्रतिबुद्ध वा-अन्यत् श्रीवीरसमीपे प्रव्रजित ॥ १३५ ॥

इक्कारसग०, फासित्तु०, एतयोगाथाद्वयोरेका उक्ति

અર્થ

પૂછિઉં, ઈત્યાદિ કિસિઉ ? હે શ્રીમહાવીર ! પૂર્વ-પહિલઉ લોક કિરિ અનોક ? શ્રીમહાવીરિઇ એસિઉ ઉત્તર દીધઉ, હે રોહક ! શાશ્વતા ભાવ-પદાર્થની આનુપૂર્વી-અનુક્રમ નથી, અમુક પહિલઉ અમુક પછઇ ઉપજઇ એ વિચારણા નથી ॥ ૧૩૪ ॥

તિહા રહિઈ થિકઈ પિંગલમુનિઈ તે રોહક ઇસિઉ પૂછિઉં, ઇસિઉ કિસિઉ ? હે રોહક લોક-સાત-અ તસહિત, ઈત્યાદિક કિરિ અ તરહિત ? ઈત્યાદિક ઇણઈ પ્રશ્નિઈ તે રોહક ઉત્તર રહિત હૂઉ પ્રતિબોધ પામિઉ શ્રીમહાવીરનઇ સમીપે દીક્ષા લીધી ॥૧૩૫॥

હૂ તે રકદક મુનિવર વાંદઉં, જે ઇ યાર અ ગધર, શ્રીગૌતમસ્વામિ નઉ

फासित्तु अच्चुए जो मासं पाउवगमेण संपत्तो ।
सिज्झिस्सई विदेहे तं खंदगमुणिवरं वंदे ॥ १३७ ॥

चरमजिणसीस तीसयमुणी तवं छट्ठमट्ठवरिसाई ।
काउं मासं संलिहिय सक्कसामाणिओ जाओ ॥ १३८ ॥

अवचूरिः ।

अहं त करद कमुनिवर वन्दे । यः एकादशाङ्गधारी श्रीगौतमस्वामिन पूर्वसङ्गतिकः, कथम्भूतः ? मासिकपादोपगमनेन अच्युतदेवलोके प्राप्तः । किं कृत्वा ? द्वादशवर्षैर्द्वादश साधुप्रतिमाः, वाऽन्यत् गुणरत्नतपः स्पृष्ट्वा । विदेहे सेत्स्यति ॥१३६-१३७॥

श्रीमहावीरशिष्यः तिष्यनामा मुनिः मास सल्लेखनां कृत्वा शक्रसामानिको जातः । किं कृत्वा ? अष्टौ वर्षाणि षष्ठतप कृत्वा पारणे आचाम्ल कृत्वा ॥१३८॥

અર્થ.

પૂર્વ-પહિલઉ પરિચિઉ, કિસિઉ છઈ મુનીશ્વર ? માસ દિવસ પાદપોપગમન અનશન પાલી અચ્યુત દેવલોકી પુહતઉ, કિસિઉં કરી નઈ ? બારે વરિસે બાર મહાત્માની પ્રતિમા અનઇ ગુણરત્ન સંવત્સર તપ વહીનઇ, અનઈ દેવલોક હૂતઉ અવીનઈ મહાવિદેહિ ક્ષેત્રિ મુક્તિઈ જાઇસિઇ ॥ ૧૩૬-૧૩૭ ॥

શ્રીમહાવીરનઉ શિષ્ય તિષ્ય ઇસિઇ નામિઇં માસ લગુ સંલેખના કરીનઈ-અનશન પાલી શક્રસામાનિક સૌધર્મઇં સમાનદેવ હૂઉ, કિસિઉ કરી નઇ ? આઠ વરિસ છઠ્ઠ તપ પારણઇ આંબિલ કરી. ॥૧૩૮॥

કુરુદત્તમુનિ માસાર્ધ-પનરદિન સંલેખના-અનશન પાલી ઇશાનેન્દ્ર સમાનદેવ હૂઉ, કિસિઉ કરી ? છમાસવારા લગુ અષ્ટમતપઃ આંબિલિઇ પારણઉ કરીનઇ ॥૧૩૯॥

कुरुदत्तसुओ छम्मासमट्ठमायवण पारणायाम ।
काउ ईसाणसमो जाओ सलिहिय मासद्ध ॥ १३९ ॥
छट्ठट्ठममासो अद्धमास वासाइ अट्ठछम्मासा ।
तीसग कुरुदत्ताण तवभत्तपरिण्णपरियाओ ॥ १४० ॥
पव्वइओ जो मायासमण्णिओ वीरपायमूलम्मि ।
सो अभयकुमारमुणी पत्तो विजय वरविमाण ॥ १४१ ॥

अवचूरि. ।

कुरदत्तसुतो मुनिर्मासार्धं सल्लिख्य सलेखनां कृत्वा ईशानेन्द्र-समो जात । किं कृत्वा ? षण्मासान् यावत् षष्ठतप. आतप आचाम्लेन पारण कृत्वा ॥१३९॥

तिष्यकुरुदत्तमुन्यो तप भक्तपरिज्ञा-प्रव्रज्याकालप्रमाणसङ्ख्या तिष्यमुन अष्टौ वर्षाणि षष्ठतप आचाम्लपारणेन माससलेखना। कुरुदत्तमुने षण्मासान् मत अष्टमतप आचाम्लेन पारण, मासार्द्ध पञ्चदशदिनानि सलेखना ॥१४०॥

स अभयकुमारमुनि विजयवरप्रधान विमान प्राप्त, योऽभय-कुमारमुनिर्जनन्या समन्वित श्रीवीरपादमूले प्रव्राजित ॥१४१॥

અર્થ.

તિષ્ય મુનિઈ અનઇ કુરૂદત્ત મુનિતણી તપ-અનશન દીક્ષાકાલ સખ્યા-તિષ્યમુનિનઈ છઠ્ઠતપ પારણઇ આબિલ, આઠ વરિસ દીક્ષા, માસ અનસન ॥ ૧૩૯ ॥

કુરૂદત્તમુનિનઈ છમાસ દીક્ષા, અષ્ટમતપ, આબિલઈ પારણું, પખવાડા ભક્ત પરિહાર અનશન ॥૧૪૦॥

તે અભયકુમાર મુનિ વિજય ઇસિઇ નામિઈ વર-પ્રધાન વિમાન પામિઉ, જે અભયકુમાર જનની-માતા સહિત શ્રીમહાવીર તણુઈ પગ તલિ દીક્ષિઉ-દીક્ષા લીધી ॥૧૪૧॥

रायवरकन्नगाओ अवगणिय अट्ठ गहियपव्वज्जो ।
पुव्वभवगहणपुव्वं वीरेण थिरीकओ धम्मे ॥१४२॥
भिक्खूपडिमा वारस फासिय गुणरयणवच्छर च तवं ।
पत्तो मेहकुमारो विजये इक्कारसंगधरो ॥१४३॥
सामिस्सवयं संसत्ति चत्तवेरा सुराइसाहरिया ॥
सेयणए रयणाए उववन्ने हल्लविहल्ला ॥१४४॥

अवचूरि ।

रायवर०, भिक्खपडिम० गाथाद्वयोरुक्ति —

मेघकुमारमुनि एकादशाङ्गधरः सन् विजये-विजयविमाने प्राप्त कथम्भूत ? अष्टौ राजवरकन्यकाः अवगणय्य-परित्यज्य गृहीतप्रवज्यः, पुन कथम्भूतः ? व्रतविषये भग्नमना सन् श्रीमहावीरेण पूर्वभव-कथनपूर्वक धर्मे-चारित्रधर्मे स्थिरीकृत किं कृत्वा ? द्वादश भिक्षुप्र तिमा. च-अन्यत् गुणरत्नसवत्सर च स्पृष्ट्वा ॥१४२-१४३॥

हल्लविहल्लौ सेचनकेन खातिकायाः परितः क्षितौ आर्यां श्री-

અર્થ.

મેઘકુમાર મુનિ ઇ યાર અગધર હૂતઉ વિજય-અનુત્તરવિમાનિ પુહતઉ, કિસિઉ છઉ મુનિ ? આઠ વર-પ્રધાન રાજા-મહારાજ તેહની કન્યા અવગણી-પરિહરી ગૃહીત-લીધી પ્રવ્રજ્યા-દીક્ષા છઈ, વલી કિસિઉ છ૦ ? વ્રત તણુઇ વિષઇ ભગ્નમન હૂતઉ શ્રી મહાવીરિ પાછિલા ભવકથનપૂર્વક ચારિત્રધર્મનઇ વિષઇ સ્થિર કીધઉ છઉ ॥૧૪૨॥

કિસિઉ કરીનઈ ? બાર મહાત્માની પ્રતિમા અનઇ ગુણરત્નસંવત્સર તપ સ્પર્શી-વહીનઇ ॥૧૪૩॥

હલ્લવિહલ્લ શ્રેણિકરાયના પુત્ર સેચન કહાથીઈ ખાઇ પરઉ નાખ્યા અગ્નિ

कयगुणरयणा इक्कारसगिणो सोल वीसपरियाया ।
हल्लु (ते) जयते पत्तो अत्ररो अवराइय विमाणे ॥१४५॥

धम्मायरियाणुराएण चत्तजीयंपटिचीण जाणवय ।
सव्वाणुभृइमेगावयार सहसारग वदे ॥ १४६ ॥

अवचूरि ।

वीरसमीपे नीतौ-गृहीतौ । कथम्भूतौ ? त्यक्तवैरी । सेचनक रत्न-प्रभायां उत्पन्न ॥१४४॥

तौ हल्लविहल्लो क्रमेण षोडश द्वादश समपर्यायौ जयन्तविमाने प्राप्तौ । कथम्भूतो तौ ? कृतगुणरत्नसवत्सरौ एकावतारिणौ एकादशाङ्गधारिणौ ॥१४५॥

त सर्वानुभूतिं वन्दे । कथम्भूत सर्वानुभूतिम् ? धर्माचार्यानुरागेण श्रीमहावीरे अनुक्रमेण त्यक्तजीवम् । पुन कथम्भूतम् ? प्रती-

અર્થ

શ્રીમહાવીરના શિષ્ય ઇસિઉ બોલતા શાસનદેવનાઇ સહુરિયા શ્રીમહાવીરનઇં સમીપિ દીક્ષા લીધી કિસા છઇ ? ત્યક્ત-છાડીયા કોણિક ઉપરિ વયર ઇસિયા છઇ, સેચનક હાથિઉ રત્નપ્રભા-પહિલી નરકપૃથ્વીઇ ઉપનઉ ॥ ૧૪૪ ॥

તે હલ્લવિહલ્લ અનુક્રમિઇ સોલ વરસ, બાર વરસ પર્યાય દીક્ષા પાલી જયંતવિમાનિ પુહુતા, કિસા છઇ તે બે ? કૃત-કીધઉ ગુણરત્ન સંવત્સર તપ અનઇ એકાવતારી-એકવાર સંસાર માહિ અવતરિસિઇ ઇંગ્યાર અગ ધરઇ છઇ ॥ ૧૪૫ ॥

હું તે સર્વાનુભૂતિ મહાત્મા વાંદઉં, કિસિઉ છઇ ? ધર્માચાર્ય શ્રી મહાવીરનઇં અનુરાગિ-ભક્તિઇ કરીનઇ ત્યક્ત છાડિઉ જીવ છઇ, પશ્ચિમદિશિઇ

जो तेयपरिगयण्णू कासी मुणिखामणाइ त नमिमो ।
कोसलजाणवय अच्चुयमि पत्त सुनक्खत्त ॥ १४७ ॥
मिंढियगामे रेवई पडिलाभियमोसह भुवणगुरुणो ।
पाणिम्मि निट्ठियं जेण वंदिमो तमिह सीहमुणिं ॥१४८॥

अवचूरि. ।

चीनजानपदम् । कथम्भूत मुनिम् ? एकावतारकम् सहस्रारदेवलोक-गतम् ॥१४६॥

अह त सुनक्षत्र मुनिं वन्दे । य सुनक्षत्र तेजोलेश्यापरिगत-तनु. विलष्टतनु कौशलजनपदे—कौशलदेशे क्षामणादिकामन्त्यां आराधनामकार्षीत् । कथम्भूत-सुनक्षत्रम् ? अच्युतदेवलोके प्राप्तम् ॥१४७॥

इह विश्वे त सिंहमुनिं वन्दे । येन सिंहमुनिना मिंढिका ग्रामे रेवत्या श्राविकया औषध प्रतिलाभितम् भुवनगुरो –श्रीवीरस्य पाणौ निष्ठित–आनीय अर्पितम् ॥१४८॥

અર્થ

જનપદ-દેશિ ઉપનઉ છઇ, વલી કિસિઉ છઇ મહાત્મા ? એકાવતારી–સહસાર દેવલોકિ ગિઉ છઇ ॥૧૪૬॥

હૂં તે સુનક્ષત્ર મહાત્મા વાદઉ, જે મહાત્મા તેજોલેશ્યા કિલષ્ટ–દેહ–વ્યાપ્ત–પીડિત દેહ હૂતઉ કોશલદેશિ મુનિ–મહાત્માનઈ ક્ષામણાદિક અત્ય આરાધના કીધી, કિસિઉ છઈ મહાત્મા ? અચ્યુત દેવલોકિ પુહતઉ છઇ ॥ ૧૪૭ ॥

ઇણઈ વિશ્વિ તેહ સિંહ મુનિ વાદઉ, જિણઇ સિંહ મુનિઇ મિઢિકા-ગ્રામિ રેવતી શ્રાવિકા ઔષધ પ્રતિલાભિઉ–વિહરાવિઉ ભુવનગુરૂ શ્રીમહા-વીર તેહનઈ હાથિ આણી–આપિઉ ॥૧૪૮॥

अज्जवि अट्ठिनिवेसा जेसिं अच्छेरयं व दीसंति ।
वेभारपव्वयवरे जमलसिलारूवसंथारे ॥ १४९ ॥
ते धन्ना सालिभद्दा अणगारा दोवि तवमहिड्डीया ।
मासं पाओवगया पत्ता सव्वट्ठसिद्धिम्मि ॥ १५० ॥
चंपाओ वीयभए गंतु वीरेण दिक्खिओ जाओ ।
संपत्तो परमपयं उदायणो चरमरायरिसी ॥ १५१ ॥

अवचूरिः ।

ययोर्धन्यशालिभद्रयोः वैभारपर्वते-गिरौ अद्यापि अस्थिनिवेशा आश्चर्यमिव दृश्यन्ते । कथम्भूतौ तौ ? यमलशिलारूपसंस्तारकौ ॥ १४९ ॥

तौ धन्यशालिभद्रौ मास पादोपगमनौ सर्वार्थसिद्धिं प्राप्तौ । कथम्भूतौ तौ ? अनगारौ । द्वावपि तपोमहर्द्धिकौ ॥१५०॥

स उदायनश्चरमराजर्षिः परमपद-मोक्षं प्राप्तः, य उदायनः श्रीमहावीरेण चम्पापुर्या वीतभयपत्तने गत्वा दीक्षितः ॥१५१॥

અર્થ.

જે ધન્ના શાલિભદ્ર તણા વૈભારપર્વતિ અજી-આજ લગઇ અસ્થિ તણા નિવેશ આશ્ચર્યની જિમ દીસઈ, કિસા છઇ તે બે ? જમલી શિલારૂપ સંથારા છઇ. ॥૧૪૯॥

તે ધન્નુ શાલિભદ્ર માસ દિવસ પાદપોપગમન અનશન પાલી સર્વાર્થસિદ્ધિઈ પુહુતા, કિસા છઈ બે ? અનગાર-ઋષીશ્વર તપિ કરી મહર્દ્ધિક-મહાઋદ્ધિ સહિત છઈ ॥૧૫૦॥

તે ઉદાયન ચરમ-છેહિલઉ છઇઉં ચઉવીસઉ રાજઋષીશ્વર પરમપદ-મોક્ષ પામિઉ, જે ઉદાયન શ્રીમહાવીરિ ચંપા નગરીતઉ વીયભય પાટણિ જઇ દીક્ષિઉ. ॥૧૫૧॥

जस्स य अभिनिक्खमणे चोरा संवेगमागया खिप्पं ।
तेणं सह पव्वइआ जंबूं वंदामि अणगारं ॥ १५२ ॥
सिंहत्ता निक्खंतो सीहत्ता चेव विहरिओ भयवं ।
जंबू पवरमुणिवरो वरनाणचरित्तसंपन्नो ॥ १५३ ॥

जो नवजुव्वणपसरे वियलियकंदप्पदप्पमाहप्पो ।
सो जंबू परमरिसी अपच्छिमो केवली जाओ ॥ १५४ ॥

सिरिजंबुदंसणेणं पडिबुद्धो परिव्वुडो परिजणेणं ।
गुणमणिपभवो पभवो चउदसपुव्वी दिसउ भद्दं ॥ १५५ ॥

अवचूरिः ।

× × × ×

स जम्बूः परमऋषिः अपश्चिमकेवलज्ञानी जयतु । यो जम्बूस्वामी नवयौवनप्रसरे विगलितकन्दर्पदर्पमहात्म्यः ॥१५४॥

प्रभवनामा, गणधरश्चतुर्दशपूर्वधरः भद्रं दिशतु । यः प्रभव श्रीजम्बुदर्शनेन परिजनेन परिवृत प्रतिबुद्धः । कथम्भूतः प्रभवः गुणमणिप्रभवः ॥ १५५ ॥

અર્થ.

× × × ×

જે જંબુસ્વામી પરમ ઋષીશ્વર અપશ્ચિમ છેહિલઉ કેવલજ્ઞાની જયવંત વર્તઉ, જે નવયૌવનનઇ પ્રસરિ વિગલિત-ગલિઉ કંદર્પનઉ જે દર્પ તેહનઉ મહાત્મ્ય-પ્રભાવ છઇ ॥૧૫૪॥

પ્રભવનામા ગણધર, ચઉદપૂર્વધર ભદ્ર-કલ્યાણ ઉપદિશઉ.

જે પ્રભવ જંબુકુમારનઈ દર્શનિ પરિવારિ પરિવરિઉ પ્રતિબોધિઉ-પ્રતિબોધ પામિઉ, કિસિઉ છઈ પ્રભવ? ગુણરૂપિયાં મણિ તેહનઉ પ્રભવ-ઉત્પત્તિ સ્થાનક છઇ ॥૧૫૫॥

सिज्जंभवं गणहर जिणपडिमादंसणेण पडिवुद्धं ।
मणयपियर दसकालियस्स निज्जूहगं वंदे ॥ १५६ ॥
चउदसपुव्विस्स नमो जसभद्दस्सासि जस्स दो सीसा ।
संभूयविजयनामा थेरे तह भद्दबाहू य ॥ १५७ ॥
दसकप्पव्ववहारा निज्जूढा जेण नवमपुव्वाओ ।
वंदामि भद्दबाहुं तमपच्छिमसयलसुयनाणिं ॥ १५८ ॥

अवचूरिः ।

अहं शय्यंभवं गणधरं वन्दे । कथम्भूतं शय्यम्भवम् ? जिनप्रतिमादर्शनेन प्रतिबुद्धम् । पुनः कथम्भूतम् ? मनकपितरम्, पुनः कथम्भूतम् ? दशवैकालिकस्य निर्यूहकम् ॥ १५६ ॥

अहं यशोभद्रसूरेः गणधरस्य चतुर्दशपूर्विणो नमामि । यस्य यशोभद्रस्य द्वौ शिष्यौ एक सम्भूतिविजयनामा, द्वितीयः स्थविरः भद्रबाहुः ॥ १५७ ॥

तं भद्रबाहुं अपश्चिमसकलश्रुतज्ञानिनं वन्दे । येन भद्रबाहुना

અર્થ.

હું શય્યંભવ ગણધર વાંદઉં, કિસિઉ છઇ શય્યંભવ? જિન-શ્રીશાંતિનાથની પ્રતિમા દેખી પ્રતિબોધ પામિઉ છઇ, વલી કિસિઉ છઈ? મનક ચેલાનઉ પિતા છઇ, વલી કિસિઉ છઇ? દશવૈકાલિક તણુઉ કાઢણહાર છઇ, અપર-બીજા ગ્રંથતણુઉ સંખેપિઇ દશવૈકાલિક ગ્રંથતણુઉ કરણહાર છઇ ॥૧૫૬॥

હું યશોભદ્રસૂરિ ગણધર ચઉદપૂર્વધર રહઇ નમઉં, જેહના બિ ચેલા છઇ, એક સંભૂતિવિજય ઇસિઇં નામિઇં, તથા-તિમ બીજઉ થવિર ભદ્રબાહુ ॥૧૫૭॥

હું અપશ્ચિમ-છેહિલઉ સકલ શ્રુતજ્ઞાની ભદ્રબાહુ વાંદઉં જીણઇં ભદ્રબાહુ

एक्को गुहाएँ हरिणो बीओ दिट्ठिविसस्स सप्पस्स ।
तइओ वि कूवफलए कोसघरे थूलिभद्दमुणी ॥ १५९ ॥

सीहो वा सप्पो वा सरीरपीडाकरा मुणेयव्वा ।
नाणं वा दंसणं व चरणं वा न पच्चलं भेत्तुं ॥ १६० ॥

अवचूरि ।

नवमपूर्वात् दश कल्पव्यवहारा निर्व्यूढाः-निष्कासिता ॥ १५८ ॥

एकः साधुः सिंहस्य गुहायां चतुर्मासमस्थात् । द्वितीयो दृष्टिविषस्य बिले-मुखे, तृतीयः कूपफलके, स्थूलिभद्रमुनि कोशागृहे अस्थात् ॥ १५९ ॥

सिंहः वा सर्पः एतौ शरीरपीडाकरौ ज्ञातव्यौ, तौ द्वौ ज्ञान वा चारित्र भेत्तु प्रति न अल-न समर्थौ ॥ १६० ॥

અર્થ.

સ્વામિઈ નવમા પૂર્વતઉ દશાશ્રુત સ્કંધ ૧, કલ્પ ૨, વ્યવહાર એ ત્રિણિ ગ્રંથ નિઃકાસયા-જૂજૂયા ષીધા-કાઢીયા ॥૧૫૮॥

એક મહાત્મા સિંહની ગુફાઈ કાઉસગ્ગિ ચઉમાસિ રહિઉ, બીજઉ દૃષ્ટિવિષ સર્પ તણ્ઈ બિલ-આરણ્ઇ, ત્રીજઉ કુયાનઇ પાટિ ચઉમાસિ કાઉસગ્ગ રહિઉ, થૂલિભદ્ર મુનિ કોશાનઇ ઘરિ ચઉમાસિ રહિઉ ॥૧૫૯॥

સિંહ અથવા સર્પ એ બે શરીરઇ જિનઇ પીડાકારીયા જાણિવા, પણિ તે બે જ્ઞાન અનઇ દર્શન અનઇ ચારિત્ર ભેદિવા પ્રતિઈ અલ-સમથ નહી. ॥૧૬૦॥

न दुक्करं अंबयलुंवितोडणं न दुक्करं सिविखयनचियाए ।
तं दुकरं तं च महाणुभावं जं सो मुणी पमयवणम्मि वुच्छे ।१६१।
निच्चं पि तस्स नमिमो कमकमलं विमलसीलकलियस्स ।
अइदुक्करकारयस्स सिरिथूलिभद्दस्स ॥ १६२ ॥
जो हावभावसिंगारसारवयणेहिं अणेगरूवेहिं ।
वालग्गंपि न चलिओ तस्स नमो थूलिभद्दस्स ॥ १६३ ॥
कोसाइ लवंतीए पुराणभोआई सहस्स भणियाइं ।
जो मणयंपि न खुभिओ तस्स नमो थूलिभद्दस्स ॥ १६४ ॥
जो अच्चब्भूअलावण्णपुण्णपुण्णेसु मज्जअंगेसु ।
दिट्ठेसु नाहिखुभिओ तस्स नमो थूलिभद्दस्स ॥ १६५ ॥
जो महफडक्खविक्खेसु तिक्खसरघोरणीहिं नो विद्धो ।
मेरु व्व निप्पकंपो स थूलिभद्दो चिरं जयउ ॥ १६६ ॥
भयवं पि थूलिभद्दो तिक्खं चंकम्मिओ न उण विच्छिन्नो ।
अग्गिसिहाए कच्छो चाम्मासं न वि य सो दड्ढो ॥ १६७॥

अवचूरिः ।

भगवानपि श्रीस्थूलिभद्रः तीक्ष्णचङ्क्रमितः पुनर्न छिन्नः अग्निशिखायां चतुर्मासकमुषितः परं नैव दग्ध ॥ १६७ ॥

અર્થ.

ભગવંત પણ શ્રીસ્થૂલિભદ્રઇ તીક્ષ્ણ-તીખ્હાઈ રાત્રાદિક ઉપરિ ચાલિઉ પણિ ચરણાદિકિ કિહાઇ છેદાણુઉ નહી અગ્નિ શિખાઉપરિ ચઉમાસિ રહિઉ પણિ ન દાધઉ ॥ ૧૬૭ ॥

अक्खलियमरट्टकंदप्पमदणे लद्धजयपडागस्स ।
तिकालं तिविहेणं नमो नमो थूलिभद्दस्स ॥ १६८ ॥

कोसाए संसग्गी अग्गीए जो तया सुवण्णस्स ।
उच्छलियबहुलतेओ स थूलिभद्दो मुणी जयउ ॥ १६९ ॥
वंदामि चलणजुअलं मुणिणो सिरिथूलिभद्दसामिस्स ।
जो कसिणभुयंगीए पडिओ वि मुहे न निड्डसिओ ॥१७०॥
पणमामि अहं निच्चं पयपउमं तस्स थूलिभद्दस्स ।
अद्धच्छिपिच्छियाइं कोसाइ न जेण गणियाइं ॥ १७१ ॥
धन्नो स थूलिभद्दो मयरद्धयकुंभिकुंभनिम्महणो ।
निम्महियमोहमल्लो जो गुरुणा वण्णिओ अहियं ॥ १७२ ॥
न खमो सहस्सवयणो वि वण्णिउं थूलिभद्दझाणग्गिं ।
तिजयदमणो वि मयणो (जेण) खयं गओ तत्थ मयणं वं १७३
पणमह भत्तिभरेणं तिकालं तिविहकरणजोएणं ।
सिरिथूलिभद्दपाए निहणियकंदप्पभडवाए ॥ १७४ ॥

अवचूरि ।

श्रीभद्रबाहुस्वामिनः चतुर शिष्यान् नमस्करोमि। कथम्भूतान् शिष्यान्? चतुर्भिः रजनीयामैः शीतेन कृतोपसर्गेण कृतनिजकार्यान् ॥ १७५ ॥

અર્થ.

હુ ચ્યારિ શ્રીભદ્રબાહુ સ્વામિના શિષ્ય નમસ્કરઉં, કિસા છઈ ચ્યારઈ શિષ્ય ? ચિહુ રાત્રિને પ્રહરિ શીત-તાઢિ તણુઈ ઉપસર્ગિ-પરીસહિ કરી કૃત-કીધાં નિજ-આપણાં કાર્ય છઈ ॥૧૬૮॥

चउरो सीसे सिरिभद्दबाहुणो चउहिं रयणिजामेहिं ।
रायगिहे सीएणं कयनियकज्जे नमंसामि ॥ १७५ ॥

जिणकप्पपरीकम्मं जो कासी जस्स संथवमकासी ।
सिट्ठिघरम्मि सुहत्थी तं अज्जमहागिरिं वन्दे ॥ १७६ ॥

कोसंबीए जेणं दमगो पव्वाविओ मओ जाओ ।
उज्जेणीए संपइ रायसुओ नंदउ सुहत्थी ॥ १७७ ॥

अवचूरिः ।

अह तं आर्यमहागिरिं वन्दे । यः श्रीआर्यमहागिरिः जिनकल्पतुलनामकार्षीत्, श्रेष्ठिगृहे आर्यसुहस्तिसूरिर्यस्य संस्तवमकार्षीत् ॥ १७६ ॥

स आर्यसुहस्तिर्नन्दतु । येन कौशम्ब्यां द्रमकः प्रव्राजितः ततो मृत्वा उज्जयिन्यां स द्रमकः सम्प्रतिराजा जातः ॥ १७७ ॥

અર્થ.

હું તે આર્યમહાગિરિ વાદઉં, જે આર્ય મહાગિરિ જીનકલ્પની તુલના કીધી, શ્રેષ્ઠિતણુઇ ઘરિ આર્ય સુહસ્તિસૂરિઇ જેહનઉ સંસ્તવ કીધઉ ॥ ૧૭૬ ॥

सोऊण गुणिज्जंतं सुहत्थिणा नलिनगुम्ममज्झयणं ।
तक्कालं पव्वइओ चइत्तु भज्जाउ बत्तीसं ॥ १७८ ॥
तिहि जामेहि सिवाए अवचसहियाइ विहियउवसग्गो ।
साहियकज्जे नियगेहिं पूइओऽवंतिसुकुमालो ॥ १७९ ॥
निज्जूढा जेण तया पन्नवणा सव्वभावपन्नवणा ।
तेवीसइमो पुरिसो पवरो सो जयउ सामज्जो ॥ १८० ॥

अवचूरिः ।

अवन्तिसुकुमालः सुहस्तिसूरिणा नलिनीगुल्माध्ययनं गुण्यमानं श्रुत्वा द्वात्रिंशद् भार्याः त्यक्त्वा तत्कालं प्रव्रजितः ॥ १७८ ॥

अवन्तीसुकुमालः रजन्या त्रिभिर्यामैः साधितकार्यः सन् त्रिदशैः पूजितः नलिनीगुल्मं जगाम । कथम्भूतः ? अपत्यसहितया शिवया कृतोपसर्गः ॥१७९॥

स श्यामार्यः परमः-प्रकृष्टो जयतु । येन श्यामार्येण गुरुणा तदा-तस्मिन् प्रस्तावे प्रज्ञापना सर्वभावानां ज्ञापयित्री प्रज्ञापना

અર્થ.

અવંતીસુકુમાલ સુહસ્તિસૂરિએ નલિનીગુલ્મ અધ્યયન ગુણીતું સાભળી બત્રીસ ભાર્યા-કલત્ર પરિહરી-ત્યજી તત્કાલ દીક્ષા લીધી ॥ ૧૭૮ ॥

અવંતીસુકુમાલ ત્રિહુ રાત્રિને પ્રહરે સાધિત કાર્ય હુતઉ દેવતાએ પુજિઉ નલિનીગુલ્મિ ગિઉ, કિસિઉ છઇ ? અવંતિ સુકુમાલ ? અપત્યસહિત શિવા કૃત-કીધઉ ઉપસર્ગ છઇ ॥ ૧૭૯ ॥

શ્યામાચાર્ય પરમ-ઉત્કૃષ્ટ જયવંત વર્તઉ, જેણઇ શ્યામાર્યિઇ તીણઇ

चउरो सीसे सिरिभद्दबाहुणो चउहिं रयणिजामेहिं ।
रायगिहे सीएणं कयनियकज्जे नमंसामि ॥ १७५ ॥

जिणकप्पपरीकम्मं जो कासी जस्स संथवमकासी ।
सिट्ठिघरम्मि सुहत्थी तं अज्जमहागिरिं वन्दे ॥ १७६ ॥

कोसंबीए जेणं दमगो पव्वाविओ मओ जाओ ।
उज्जेणीए संपइ रायसुओ नंदउ सुहत्थी ॥ १७७ ॥

अवचूरिः ।

अहं तं आर्यमहागिरिं वन्दे । यः श्रीआर्यमहागिरिः जिनकल्पतुलनामकार्षीत्, श्रेष्ठिगृहे आर्यसुहस्तिसूरिर्यस्य संस्तवमकार्षीत् ॥ १७६ ॥

स आर्यसुहस्तिर्नन्दतु । येन कौशाम्ब्यां द्रमकः प्रव्राजितः ततो मृत्वा उज्जयिन्यां स द्रमकः सम्प्रतिराजा जात. ॥ १७७ ॥

અર્થ.

હું તે આર્યમહાગિરિ વાંદઉં, જે આર્ય મહાગિરિ જીનકલ્પની તુલના કીધી, શ્રેષ્ઠિતણઇ ઘરિ આર્ય સુહસ્તિસૂરિઇ જેહનઉ સંસ્તવ કીધઉ ॥ ૧૭૬ ॥

તે આર્ય સુહસ્તિ ચિરકાલ નંદઉ, જીણઇ આર્ય સુહસ્તિઇ કૌશાંબી નગરીઇં દ્રમક-ભિક્ષાચર દીક્ષિઉ તે મરી તિહાં હુતઉ ઉજેણી નગરી સંપ્રતિ રાજા હુઉ ॥ ૧૭૭ ॥

सोऊण गुणिज्जंतं सुहत्थिणा नलिनगुम्ममज्झयणं ।
तक्कालं पव्वइओ चइत्तु भज्जाउ बत्तीसं ॥ १७८ ॥
तिहि जामेहिं सिवाए अवच्चसहियाइ विहियउवसग्गो ।
साहियकज्जे नियगेहिं पूइओऽवंतिसुकुमालो ॥ १७९ ॥
निज्जूढा जेण तया पन्नवणा सव्वभावपन्नवणा ।
तेवीसइमो पुरिसो पवरो सो जयउ सामज्जो ॥ १८० ॥

अवचूरिः ।

अवन्तिसुकुमालः सुहस्तिसूरिणा नलिनीगुल्माध्ययनं गुण्यमानं श्रुत्वा द्वात्रिंशद् भार्याः त्यक्त्वा तत्कालं प्रव्रजितः ॥ १७८ ॥

अवन्तीसुकुमालः रजन्या त्रिभिर्यामैः साधितकार्यः सन् त्रिदशैः पूजितः नलिनीगुल्मं जगाम । कथम्भूतः ? अपत्यसहितया शिवया कृतोपसर्गः ॥१७९॥

स श्यामार्यः परमः–प्रकृष्टो जयतु । येन श्यामार्येण गुरुणा तदा–तस्मिन् प्रस्तावे प्रज्ञापना सर्वभावानां ज्ञापयित्री प्रज्ञापना

અર્થ.

અવંતીસુકુમાલ સુહસ્તિસૂરિઈ નલિનીગુલ્મ અધ્યયન ગુણીત સાંભલી બત્રીસ ભાર્યા–કલત્ર પરિહરી–ત્યજી તત્કાલ દીક્ષા લીધી ॥ १७८ ॥

અવંતીસુકુમાલ ત્રિહુ રાત્રિને પ્રહરે સાધિત કાર્ય હુંતઉ દેવતાએ પુજિઉ નલિનીગુલ્મિ ગિઉ, કિસિઉ છઇ ? અવંતિ સુકુમાલ ? અપત્યસહિત શિવા કૃત–કીધઉ ઉપસર્ગ છઇ ॥ १७८ ॥

શ્યામાચાર્ય પરમ–ઉત્કૃષ્ટ જયવત વર્તઉ, જેણઇ શ્યામાર્યિઇ તીણઇ

चउरो सीसे सिरिभद्दबाहुणो चउहिं रयणिजामेहिं ।
रायगिहे सीएणं कयनियकज्जे नमंसामि ॥ १७५ ॥

जिणकप्पपरीकम्म जो कासी जस्स सथवमकासी ।
सिट्ठिघरम्मि सुहत्थी तं अज्जमहागिरिं वन्दे ॥ १७६ ॥

कोसंबीए जेणं दमगो पव्वाविओ मओ जाओ ।
उज्जेणीए सपइ रायसुओ नदउ सुहत्थी ॥ १७७ ॥

अवचूरि ।

अह त आर्यमहागिरिं वन्दे । यः श्रीआर्यमहागिरि जिनकल्पतुलनामकार्षीत्, श्रेष्ठिगृहे आर्यसुहस्तिसूरिर्यस्य सस्तवमकार्षीत् ॥ १७६ ॥

स आर्यसुहस्तिर्नन्दतु । येन कौशाम्ब्यां द्रमकः प्रव्राजित ततो मृत्वा उज्जयिन्यां स द्रमकः सप्रतिराजा जात ॥ १७७ ॥

અર્થ.

હું તે આર્યમહાગિરિ વાંદઉં, જે આર્ય મહાગિરિ જીનકલ્પની તુલના કીધી, શ્રેષ્ઠિતણઇ ઘરિ આર્ય સુહસ્તિસૂરિઇ જેહનઉ સંસ્તવ કીધઉ ॥ १७६ ॥

તે આર્ય સુહસ્તિ ચિરકાલ નંદઉ, જીણઇ આર્ય સુહસ્તિઈ કૌશાંબી નગરીઈ દ્રમક-ભિક્ષાચર દીક્ષિઉ તે મરી તિહાં હૂતઉ ઉજેણી નગરી સપ્રતિ રાજા હૂઉ ॥ १७७ ॥

सोऊग गुणिज्जंतं सुहत्थिणा नलिनगुम्ममज्झयणं ।
तक्कालं पव्वइओ चइत्तु भज्जाउ बत्तीसं ॥ १७८ ॥
तिहि जामेहि सिवाए अवचसहियाइ विहियउवसग्गो ।
साहियकज्जे नियगेहिं पूइओऽवंतिसुकुमालो ॥ १७९ ॥
निज्जूढा जेण तया पन्नवणा सव्वभावपन्नवणा ।
तेवीसइमो पुरिसो पवरो सो जयउ सामज्जो ॥ १८० ॥

अवचूरिः ।

अवन्तिसुकुमालः सुहस्तिसूरिणा नलिनीगुल्माध्ययनं गुण्यमानं श्रुत्वा द्वात्रिंशद् भार्याः त्यक्त्वा तत्कालं प्रव्रजितः ॥ १७८ ॥

अवन्तीसुकुमालः रजन्या त्रिभिर्यामैः साधितकार्यः सन् त्रिदशैः पूजितः नलिनीगुल्मं जगाम । कथम्भूतः? अपत्यसहितया शिवया कृतोपसर्गः ॥१७९॥

स श्यामार्यः परमः-प्रकृष्टो जयतु । येन श्यामार्येण गुरुणा तदा-तस्मिन् प्रस्तावे प्रज्ञापना सर्वभावानां ज्ञापयित्री प्रज्ञापना

અર્થ.

અવંતીસુકુમાલ સુહસ્તિસૂરિયે નલિનીગુલ્મ અધ્યયન ગુણીતું સાંભળી બત્રીસ ભાર્યા-કલત્ર પરિહરી-ત્યજી તત્કાલ દીક્ષા લીધી ॥ ૧૭૮ ॥

અવંતીસુકુમાલ ત્રિણ રાત્રિને પ્રહરે સાધિત કાર્ય હુતઉ દેવતાએ પુજિઉ નલિનીગુલ્મિ ગિઉ, કિસિઉ છઈ? અવંતિ સુકુમાલ? અપત્યસહિત શિવા કૃત-કીધઉ ઉપસર્ગ છઈ ॥ ૧૭૮ ॥

શ્યામાચાર્ય પરમ-ઉત્કૃષ્ટ જયવંત વર્તઉ, જેણઈ શ્યામાર્યિઈ તીણઈ

पढमणुओगे कासी जिणचक्किदसारपुव्वमवे ।
कालगसूरी बहुअं लोगणुओगे निमित्तं च ॥ १८१ ॥
अज्जसमुद्दगणहरे दुव्वलिए घिप्पए पिहु सव्वं ।
सुत्तत्थचरमपोरिसिसमुट्ठिए तिण्णि किइकम्मा ॥ १८२ ॥

अवचूरिः ।

निर्व्यूढा । प्रज्ञापनाग्रन्थः कृत इत्यर्थं । स श्यामार्यः त्रयोविंशतितमः पुरुषः ॥१८०॥

कालिकसूरिः प्रथमानुयोग १ लोकानुयोग २ रूप ग्रन्थद्वयं चकार। प्रथमानुयोगे ग्रन्थे जिनवराणां चक्रवर्त्तिनां दशाराणां चरित्राणि पूर्वभवांश्च अकार्षीत् लोकानुयोगग्रन्थे बहु निमित्तं उक्तवान् ॥१८१॥

आर्यसमुद्रे गणधरे दुर्बले-कृशे सति साधुभिः सर्वं भक्तपानादिक पृथक् गृह्यते । तथा सूत्रार्थचरमपौरुषीतः समुत्थिते गुरौ त्रीणि कृतिकर्माणि क्रियन्ते । एकं सूत्रपौरुषीत उत्थिते यदा

અર્થ.

કાલિ પ્રજ્ઞાપના સર્વ ભાવ જણાવતી પ્રજ્ઞાપના જુદા કીધી,-પ્રજ્ઞાપના ગ્રંથ કીધઉ, ઇસિઉ અર્થ, તે શ્યામાર્ય ત્રેવીસઇઉ પુરુષ ॥ ૧૮૦ ॥

કાલિકાસૂરિઇ પ્રથમાનુયોગ અનઇ લોકાનુયોગ એ બિ ગ્રંથ કીધા. પ્રથમાનુયોગ ગ્રંથિ જિન-તિર્થંકર, ચક્રવર્તિ દશાર્હ-વાસુદેવ તેહનાં ચરિત્ર અનઇ પૂર્વ ભવાંતર કીધાં, લોકાનુયોગિ બહુ-ઘણઉં નિમિત્ત-બોલિઉ ॥ ૧૮૧ ॥

આર્યસમુદ્રગણધરિ કૃશ-દુર્બલ શરીર હૂતઇ સાધુ મહાત્માએ સર્વ-રાહુઇ ભક્તપાન ગુરુયોગ્ય જૂઉ લીજઇ, તથા સૂત્ર પોરિસ, અર્થપોરિસી,

सड्ढाणगंति भंडयपमुहे दिट्ठंतमेगमित्तस्स ।
मंगुस्स न किइकम्मं नय वीसुं घिप्पए किंपि ॥ १८३ ॥
जाइसरे सीहगिरी वरसीसा जस्स आसि–मे चउरो ।
धणगिरिथेरे समीए वयरे तह अरिहदिन्ने या ॥ १८४ ॥

अवचूरि· ।

गुरव· सूत्रवाचनां कारयित्वा निर्विण्णा उत्तिष्ठन्ति तदा मुनेर्यै वैयावृत्तिं कुर्वन्ति । एवं अर्थपौरुष्यां चरमपौरुष्यां संस्तारकपौरुष्यां ज्ञेयम् ॥१८२॥

मङ्गुसूरेर्विष्वक्–पृथग् भक्तादिकं न गृह्यते कृतिकर्माणि न क्रियन्ते कथम्भूतस्य मङ्गुसूरेः ? श्राद्धानामन्ते–श्राद्धानामग्रे गन्त्री सण्डकप्रमुखान् दृष्टान्तान् आगमयत.–ज्ञापयतः ॥१८३॥

जातिस्मर· सिंहगिरिरभूत्, यस्य सिंहगुरो. इमे चत्वारि वर-

અર્થ.

ચરમપોરિસિ તુ ઉઠે હૂતે કૃતકર્મસિઉં કહીઇ, વીસામણાદિક સુભૂષા, એક જિવારઇ ગુરૂસૂત્ર પોરિસિ સૂત્રવાચના કરાવી થાકા નવીન। ગુરૂ ઉઠઇ તિવારઈ મહાત્મા વૈયાવચ્ચ-વિશ્રામણા કરઇ, ઈમ અર્થ પોરિસિઇ અનઇ ચરમપોરિસિ–સંથારા પોરિસિઇ જાણિવઉ ॥ ૧૮૨ ॥

મંગુસૂરિનઇ પૃથક્ જૂઉં અશનાદિક ન લીજઇ, કૃતિકર્મ–વિશ્રામણાદિક ન કીજઈ, કિસિઉ છઈ મંગૂઆચાર્ય ? શ્રાદ્ધ આગલિ ગંત્રી–વાહનિ, તણા દૃષ્ટાંત ભંડક–ભાજન તણા દૃષ્ટાંત જણાવતઉ છઈ, યથા–જિમ દૃઢવાહિનિ સુદૃઢભાજન સરકારાદિક કીધા પાખઇ ન નિર્વહઈ, તિમ સુદૃઢ દેહ પરિચર્યા પાખઇ ન નિર્વહઇ ॥ ૧૮૩ ॥

જાતિસ્મરણ સહિત સિંહગિરિ સૂરિ હઉઆ, જેહ સિંહગિરિનઇ એ

सुमिणे पयपरिपुण्णपडिग्गहो जस्स हरिकिसोरेणं ।
सिरिवयरसमागमणे तं वंदे भद्दगुत्तगुरुं ॥ १८५ ॥

कन्नाछिन्नंतरदीववासिणो तावसा वि पव्वइआ ।
जस्साइसयं दट्ठुं तं समियं वंदिमो समियं ॥ १८६ ॥

अवचूरि ।

शिष्या आसन्, प्रथमो धनगिरि. १ द्वितीय स्थविरसमितः २ तृतीयो वज्रः ३ चतुर्थस्तथा अरिहदत्तश्च ॥१८४॥

यस्य भगवतः श्रीभद्रगुप्तस्य स्वप्ने श्रीवज्र आगमने पयःपूर्णपतद्-ग्रह हरिकिशोरेण पीतः अह त भद्रगुप्तगुरु वन्दे ॥१८५॥

त समित गुरु वय वन्दामहे । कर्णा विकर्णा इति नदीद्वय वर्तेते । तत्र तयोर्नद्योरन्तराले द्वीपो वर्तते तत्र निवासिनस्तापसा यस्य समितस्य अतिशयं दृष्ट्वा प्रव्रजिताः ॥१८६॥

અર્થ

વર-પ્રધાન ચ્યારિ શિષ્ય હૂયા, એહ માહિ હૈં,પહિલઉ ધનગિરિ, બીજઉ સ્થવિર સમિત, ત્રીજઉ વજ, ચઉથઉ અરિહદત્ત ॥ ૧૮૪ ॥

વયર સ્વામિનઈ આગમનિ જેહ ભગવત શ્રીભદ્રગુપ્ત તણુઉ દૂધિ ભરિઉં પડિધઉ સુહણા માહિ હરિ બણિઇ-સીહ તેહનઈ કિશોરઇ-માલકિઇ પીધઉ હૂ તે ભદ્રગુપ્ત ગુરૂ વાદઉં ॥૧ ૮૫ ॥

સમિતગુરૂ સમિતઉ અમ્હે વાદઉં, કણ્ણા વિકણ્ણા એ બિ નદી વર્તઇં, તત્ર-તિહા એ બિ નદી વિચાલી તત્ર-તિણઇ દ્વીપિ નિવસતા તાપસ જેહ સમિત સૂરિનઉ અતિશય દેખી દીક્ષા લીધી ॥૧૮૬॥

वेसमणस्स उ सामाणिओ सुओ वग्गवरविमाणाओ ।
जो तुंववणे धणगिरीअज्जसुनंदासुओ जाओ ॥१८७॥
तुंववणसंनिवेसाउ निग्गयं पियसगासमल्लीणं ।
छम्मासियं छमुजुयं माऊणइ समन्नियं वंदे ॥ १८८ ॥
जो गुज्झगेहि वालो निमंतिओ भोयणेण वासंते ।
निच्छइ विणीयविणओ तं वयररिसिं नमंसामि ॥ १८९ ॥
उज्जेणीए जो जंभगेहिं आणक्खिऊण थुअमहिओ ।
अक्खीणमहाणसियं सीहगिरिपसंसियं वंदे ॥ १९० ॥
जस्स अणुण्णाइ वायगत्तेणं दसपुरम्मि नयरम्मि ।
देवेहि कया महिमा पयाणुमारिं णमंसामि ॥ १९१ ॥
जो कण्णाइ धणेण निमंतिओ जुव्वणंमि गिहिवइणा ।
नयरम्मि कुसुमनामे तं वयररिसिं नमंसामि ॥ १९२ ॥
जेणुद्धरिया विज्जा आगासगामिणी महापरिण्णाओ ।
वंदामि अज्जवइरं अपच्छिमो जे सुयहराणं ॥ १९३ ॥

अवचूरिः ।

वैश्रमणो-धनदस्तस्य सामानिकः सुरो यन्नामा वरविमानात् च्युत, यो यज्ञस्तुम्बवने सन्निवेशे धनगिरिः आर्यासुनन्दाभार्या तयोः सुतो जात ॥१८७॥

અર્થ.

વૈશ્રમણ-ધનદ તેહનઉ સામાનિક દેવ બઘ ઇસિઇ નામિઇ વર-પ્રધાન તિહાં હૂતઉ ચિવિઉ, જે વયર તુબવન ઇસિઇ સનિવેશ તિહાં પૂજ્ય-ગુરૂઉ ધનગિરિ અનઈ તેહનઇ ભાર્યા સુનંદા તેહનઉ બેટઉ હૂઉ ॥૧૮૭॥

भणियं आहिंडिज्जा जंबूदीवे इमाइ विज्जाए ।
गंतूण माणुसणगं विज्जाए एसमो विसओ ॥ १९४ ॥
माहेसरीउ सेसा पुरियं नीय हुयासगेहाओ ।
गयणयलमइवइत्ता वयरेण महाणुभावेण ॥ १९५ ॥
जस्सासी वेउव्विय–नहगमण–पयाणुसारिलद्धीओ ।
त वंदे जाइसरं अपच्छिमं सुयहरं वयर ॥ १९६ ॥
नाणविणयप्पहाणेहिं पंचहि सएहिं जो सुविहियाणं ।
पाओवगओ अप्पा तं अज्जवयर नमंसामि ॥ १९७ ॥
करुणाइ वयरसामी ज उज्झिय उत्तमट्ठमल्लीणो ।
आराहियं लहुं तेण खुड्डएणं पि संतेणं ॥ १९८ ॥

अवचूरिः ।

अह तं अपश्चिम श्रुतधरं जातिस्मरणसहित श्रीवज्रस्वामिन वन्दे । यस्य वज्रस्वामिन वैक्रियलब्धि–नभोगमन–पदानुसारिलब्धय आसन् ॥ १९६ ॥

वज्रस्वामी करुणया क्षुल्लक पुरान्तः त्यक्त्वा उत्तमार्थं आलीन

અર્થ.

હું તે અપશ્ચિમ–છેહિલઉ શ્રુતધર જાતિસ્મરણ સહિત શ્રીવયર સ્વામિ વાંદઉં, જેહ વયર સ્વામિનઈ વૈક્રિય, નભ–આકાશગમનલબ્ધિ, અનઇ પદા–નુસારિણી લબ્ધિ હુઈ ॥૧૯૬॥

વયરસ્વામી દયા કરી લહુડઉ ચેલઉ નગરમાહિ મેલ્હી ઉત્તમ અર્થ

तस्स य सरीरपूअं जं कासी रहेहि लोगपालाओ। । ।
तेण रहावत्तगिरी वज्जवि सो विस्सुओ जाओ ॥ १९९ ॥
सोवारयम्मि नयरम्मि वयरसाहा विणिग्गया तत्तो ।
सिरिवयरसामिसीसं तं वन्दे वयरसेणरिसिं ॥ २०० ॥

अवचूरिः ।

अनशनं आश्रितः । च–अन्यत् तेन क्षुल्लकेनापि शान्तेन—शमितेन आत्मकार्यं लघु–शीघ्रं अनशनसाधनया आराधितम् ॥१९८॥

यतस्तस्य क्षुल्लकस्य शरीरपूजां लोकपालाः रथा इति रथारूढा अकार्षुः, तेन अद्यापि स रथावर्तगिरिरिति विश्रुतो जातः ॥ १९९ ॥

अहं तं वज्रस्वामिशिष्यं वज्रसेनऋषिं वन्दे । यो वज्रसेनो ऽसा–दुर्भिक्षे श्रीवज्रस्वामिना सोपारके प्रेषित तस्माद् वज्रशाखा निर्गता ॥ २०० ॥

અર્થ.

આશ્રિઉં–અનશન આશ્રિઉં, અનઇ તીણઈં ચેલઈં સમિતઇ હૂતઇ લઘુ–શીઘ્ર આપણઉ અનશન સાધના કરી આરાધિઉ ॥ ૧૯૮ ॥

જેહ ચેલાના શરીરની પૂજ લોકપાલિ રથિ બઈસી કીધી તીણઇ કારણિ અજી–આજ લગઇ તે રથાવર્ત ગિરિ ઈસઇ નામિઇં વિશ્રુત–પ્રસિદ્ધ હૂઉ ॥ ૧૯૯ ॥

હૂં તે વજ્રા સ્વામિનઉ શિષ્ય વયરસેન ઋષીશ્વર વાંદઉં જે વયરસેન શ્રીવજ્રસ્વામિઈં મહાદુર્ભિક્ષિ આવિઇ સોપારઇ પાટણિ મોકલિઉ વયરશાખા વિશેષિઈં નીસરી ॥ ૨૦૦ ॥

नाऊण गहणधारणहाणिं चउहा पिहीकओ जेण ।
अणुओगो तं देविंदवंदियं ररिकयं वंदे ॥ २०१ ॥

निप्फावकुडसमाणो जेण कओ अज्जरक्खिओ सूरी ।
सुत्तत्थतदुभयविऊ तं वंदे पूसमित्तगणिं ॥ २०२ ॥

अवचूरि ।

अह त देवेन्द्रवन्दित आर्यरक्षित वन्दे येन आर्यरक्षितगुरुणा ग्रहणधारणाहानिं ज्ञात्वा चतुर्धाऽनुयोगः पृथक् कृतः ॥२०१॥

अह पुष्पमित्रगणिं वन्दे, येन पुष्पमित्रगणिना–पुष्पमित्रसूरिणा श्रीआर्यरक्षितसूरि सूत्र प्रति, अर्थ प्रति, तदुभय प्रति निष्पावकुट-समान –वल्लघटसमान कृत ॥२०२॥

અર્થ.

હૂં તે દેવેંદ્રઇ વંદિઉ આર્યરક્ષિત વાંદઉં, જેણઈ આર્યરક્ષિત ગુરૂઇં ગ્રહણ–ધારણા તણી હાણી જાણી ચઉથઉ અનઇ ચિહુ પ્રકારે અનુયોગ જૂજુઆ કીધઉ, ઇસિઉ અર્થ આગઇ સિદ્ધાંતની એકેકી ગાથા ચિહૂં અર્થે વખાણતી, પાછિલા ધારણા રહિત જીવ જાણી ધર્મનઉ અર્થ જૂજુઓ કીધઉ, અનઇં બીજાઇ અનુયોગ અર્થ જૂજુયા કીધા ॥ ૨૦૧ ॥

હૂં તે પુષ્પમિત્રગણિ પુષ્પમિત્રસૂરિ વાંદઉં, જેણઇ પુષ્પમિત્રસૂરિઇ શ્રીઆ-ર્યરક્ષિતસૂરિ સૂત્ર પ્રતિઇં, અર્થ પ્રતિઇં, તે બહુપ્રતિ નિષ્પાવકુટસમાન–વલ્લઘટ સમાન કીધઉ, જિમ વાલિ ધરઉ ભરી ઉરેવીઇ પછઇ એકઇ વાલ ન રહઇં તિમ જેતલઉ સિદ્ધાંત શ્રીઆર્યરક્ષિતસૂરિ કન્હઇ હૂતઉ તે સઘલઉ સૂત્ર અનઇં અર્થતઉ જેણઈ લીધઉ ॥ ૨૦૨ ॥

गहियनवपुव्वसारो दुव्वलियापूसमित्तगणिवसभो ।
विंझो अवंझपाढो न खोहिओ परपवाएहिं ॥ २०३ ॥

दुब्भिक्खम्मि पणट्ठो पुणरवि मेलित्तु समणसंघाओ ।
महुराए अणुओगो पवित्तिओ खंदिलेण तया ॥ २०४ ॥

सुत्तत्थरयणभरिये खमदममद्दवगुणेहिं संपुण्णे ।
देवड्ढिखमासमणे कासवगुत्ते पणिवयामि ॥ २०५ ॥

अवचूरिः ।

दुर्बलिकापुष्पमित्रो गृहीतनवपूर्वसार परप्रवादेन न क्षोभितः, विन्ध्यः अवन्ध्यपाठो जात ॥२०३॥

मथुरायां स्कन्दिलाचार्येण तदा–तस्मिन् प्रस्तावे श्रमणसङ्घात् पुनरपि मेलयित्वा अनुयोग. प्रवर्त्तित । क्व सति ? दुर्भिक्षे प्रमृष्टे सति ॥२०४॥

अह श्रीदेवर्द्धिक्षमाश्रमणान् गणधरान् काश्यपगोत्रान् प्रणिपतामि । कथम्भूतान् देवर्द्धिक्षमाश्रमणान् ? सूत्रार्थरत्नभृतान्, पुनः

અર્થ.

દુર્બલિકા પુષ્પમિત્ર આચાર્ય ગ્રહીત–લીધઉ નવપૂર્વનઉં સાર–રહસ્ય ઇસિઉ હૂતઉ પરપ્રવાદિ–બીજાનઈ વાદિ ક્ષોભિઉં નહીં, જયવાદી હૂઉ, વિંધ્ય અવંધ્ય પાઠ હૂતઉ સફલ પાઠ હૂઉ ॥ ૨૦૩ ॥

મથુરા નગરીઈ તીણઈ સમઇ સ્કંદલિચાર્યિઇ શ્રમણસંઘતઉ પુનરપિ–વલી સૂત્ર અર્થ સહ મેલી અનુયોગ પ્રવર્તાવિઉ–વાચના આધી ચલાવી, કિસિઇ હૂતઇ ? દુર્ભિક્ષિ નાઠઈ હૂતઇ–ટલિઇ હૂતઇ ॥ ૨૦૪ ॥

હૂં શ્રી દેવર્દ્ધિગણિ ક્ષમાશ્રમણ ગણધર કાશ્યપગોત્ર નમસ્કરઉં કિસ્યા છઇ દેવર્દ્ધિગણિ ? સૂત્ર અનઈ ગૂત્રનઉ અર્થ તેહ જિ રત્ન તીણઇ ભરિયા

फग्गुसिरिसमणि-नायल सावय-सच्चसिरिसाविया थुणियं ।
ओसप्पिणीइ चरिमं वंदे दुप्पसहं मुणिवसहं ॥ २०६ ॥

ए ए अन्ने वि रिसी तीए ऐसे अ वट्टमाणे अ ।
भरहेरवयविदेहे पणमामि सयावि तिविहेणं ॥ २०७ ॥

अवचूरिः ।

कथम्भूतान ? सूत्रार्थरत्नभूतान पुनः कथम्भूतान् देवर्द्धिक्षमाश्रमणान्? क्षमदममार्दवगुणैः सम्पूर्णान् ॥ २०५ ॥

अहं दुःप्रसह मुनिवृषभ वन्दे । कथम्भूतं दु:प्रसहम् ? फल्गुश्रीश्रमणी-साध्वी, नाइल श्रावक-सत्यश्री श्राविका एभिः स्तुतम् । पुनः कथम्भूतम् ? अवसर्पिण्यां चरम गणधरम् ॥२०६॥

एतान् पूर्वकथितान् ऋषीन् अन्यांश्च ऋषीन् अतीतान् भविष्यान् वर्तमानान ऋषीन् भरतैरवतविदेहेषु सदापि त्रिविधेन वन्दे ॥ २०७ ॥

અર્થ

છઇ ? ક્ષમા દમ-પાચઇ ઇન્દ્રિય તણુ દમન, માર્દવ-મૃદુતા ઇત્યાદિક ગુણે કરી સંપૂર્ણ-પૂરા છઇ ॥ ૨૦૫ ॥

હું દુપ્પસહ આચાર્ય 'મુનિવૃષભ'-મુનિ-મહાત્મા માહિ (ચારિત્ર ધારનઇ)-વિષઇ વૃષભ સરિસ વાંદઉં, કિસિઉ છઇ દુપ્પસહ આચાર્ય ? ફાલ્ગુની-શ્રમણી-સાધ્વી, મહાસતી, નાઇલ શ્રાવક, સત્યશ્રીશ્રાવિકા, એહે સ્તુતીતઉ છઇ, વલી કિસિઉ છઇ ? ઇણઇ અવસર્પિણિ-પડતઇ કાલિ છેહિલઉ ગણધર છઇ ॥ ૨૦૬ ॥

એ પૂર્વ-પહિલઉં કહિયા ઋષીશ્વર, અને રાઇ ઋષીશ્વર, અતીત જે હૂયા, ભવિષ્ય જે હુંસિઇ, વર્ત્તમાન છઇ ઋષીશ્વર ભરતક્ષેત્રિ, ઐરવતક્ષેત્રિ મહાવિદેહે ક્ષેત્રિ તે સઘલાઇ ઋષીશ્વર સદાઇ ત્રિધા શુદ્ધઇ વાંદઉં ॥ ૨૦૭ ॥

अज्जा वि बंभि–सुन्दरि–राइमई चंदणापमुक्खाओ ।
कालतए वि जाओ ता ओ य नमामि भावेणं ॥ २०८ ॥
जो पढइ गुणइ निसुणइ इणमो गुणसंथवं महरिसीणं ।
सिरिधम्मघोसमणहं काउं सो लहइ सिद्धिसुहं ॥ २०९ ॥

इति ऋषिमण्डलस्तवः । ग्रन्थाग्रं २५९ श्लोकसङ्ख्या ॥
संवत् १६९८ वर्षे फाल्गुनासितप्रतिपदादिने रवौ वासरे
लिपीकृतं गणि न्यानविमलेन स्ववाचनाय ।
यादृशं पुस्तकं दृष्टं तादृशं लिखितं मया ।
यदि शुद्धमशुद्धं वा मम दोषो न दीयते ॥
श्रेयोऽस्तु । कल्याणमस्तु ॥

अवचूरिः

ब्राह्मी–सुन्दरी–राजिमती–चन्दनाप्रमुखा कालत्रिकेऽपि या आर्याः–साध्व्यो जाताः ताश्च भावेन नमामि ॥ २०८ ॥

य इद महर्षीणां गुणस्तवं पठति, गण्यति, शृणोति, स श्री-धर्मघोप अनघं कृत्वा–धर्मस्य उद्घोषण अनघ–निःपापं कृत्वा, यद्वा धर्मघोपगुरु अनघ–निःपाप कृत्वा सिद्धिसुखं लभते ॥ २०९ ॥

અર્થ

બ્રાહ્મી, સુંદરી, રાજમતી, ચંદનબાલા, પ્રમુખ ત્રિણ્ય કાલે જે મહાસતી હુઇ તે સઘલીઈ ભાવનાઈ નમઉં ॥ ૨૦૮ ॥

જે જીવ–પુરૂષ સ્ત્રી એ મહાઋષિ તણૂઉ ગુણસંસ્તવ–ગુણવર્ણન ભણઇ, સાંભલઇ, તે ધર્મતણુઉ ઉત્–પ્રાબલિઈં ઘોષિઉં અનઘ–નિષ્પાપ સાચઉં કરી અથવા બીજઈં અર્થિં શ્રીધર્મઘોષ ગુરૂ અનઘ–નિઃપાપ કરી મુક્તિ–સિદ્ધિ તણાં સુખ લહઈ ॥ ૨૦૯ ॥

फग्गुसिरिसमणि–नायल सावय-सच्चसिरिसावियाथुणियं ।
ओसप्पिणीइ चरिमं वंदे दुप्पसहं मुणिवसहं ॥ २०६ ॥

ए ए अन्ने वि रिसी तीए ऐसे अ वट्टमाणे अ ।
भरहेरवयविदेहे पणमामि सयावि तिविहेणं ॥ २०७ ॥

अवचूरिः ।

कथम्भूतान ? सूत्रार्थरत्नभूतान पुनः कथम्भूतान् देवर्द्धिक्षमाश्रमणान्? क्षमदममार्दवगुणं सम्पूर्णान् ॥ २०५ ॥

अहं दुःप्रसह्न मुनिवृषभ वन्दे । कथम्भूतं दुःप्रसहम् ? फल्गुश्रीश्रमणी–साध्वी, नाइल श्रावक–सत्यश्री श्राविका एभिः स्तुतम् । पुनः कथम्भूतम् ? अवसर्पिण्यां चरम गणधरम् ॥२०६॥

एतान् पूर्वकथितान् ऋषीन् अन्यांश्च ऋषीन् अतीतान् भविष्यात् वर्तमानान ऋषीन् भरतैरवतविदेहेषु सदापि त्रिविधेन वन्दे ॥ २०७ ॥

અર્થ

છઇ ? ક્ષમા દમ–પાંચઇ ઇન્દ્રિય તણુ ઉદય, માર્દવ–મૃદુતા ઇત્યાદિક ગુણે કરી સંપૂર્ણ–પૂરા છઈ ॥ ૨૦૫ ॥

હું દુપ્પસહ આચાર્ય 'મુનિવૃષભ '–મુનિ–મહાત્મા માંહિ (ચારિત્ર ભારનઇ)-વિષઈ વૃષભ ઉસિઉ વાંદઉં, કિસિઉ છઇ દુઃપ્પસહ આચાર્ય ? ફાલ્ગુની–શ્રમણી–સાધ્વી, મહાસતી, નાઈલ શ્રાવક, સત્યશ્રીશ્રાવિકા, એહે સ્તુવીતઉ છઈ, વલી કિસિઉ છઉ ? ઇણઈ અવસર્પિણિ–પડતઇ કાલિ છેહિલઉ ગણધર છઈ ॥ ૨૦૬ ॥

એ પૂર્વ–પહિલઈ કહિયા ઋષીશ્વર, અને સાહ ઋષીશ્વર, અતીત જે હુયા, ભવિષ્ય જે હુંસિઇ, વર્ત્તમાન છઇ ઋષીશ્વર ભરતક્ષેત્રિ, ઐરવતક્ષેત્રિ મહાવિદેહે ક્ષેત્રિ તે સઘલાઈ ઋષીશ્વર સદાઇ ત્રિધા શુદ્ધઈ વાંદઉં ॥ ૨૦૭ ॥

अज्जा वि बंभि–सुन्दरि–राइमई चंदणापमुक्खाओ ।
कालतए वि जाओ ता ओ य नमामि भावेणं ॥ २०८ ॥

जो पढइ गुणइ निसुणइ इणमो गुणसंथवं महरिसीणं ।
सिरिधम्मघोसमणहं काउं सो लहइ सिद्धिसुहं ॥ २०९ ॥

इति ऋषिमण्डलस्तवः । ग्रन्थाग्रं २५९ श्लोकसङ्ख्या ॥
संवत् १६९८ वर्षे फाल्गुनासितप्रतिपदादिने रवौ वासरे
लिपीकृतं गणि न्यानविमलेन स्ववाचनाय ।
यादृशं पुस्तकं दृष्टं तादृशं लिखितं मया ।
यदि शुद्धमशुद्धं वा मम दोषो न दीयते ॥
श्रेयोऽस्तु । कल्याणमस्तु ॥

अवचूरिः

ब्राह्मी–सुन्दरी–राजिमती–चन्दनाप्रमुखा कालत्रिकेऽपि या आर्याः–साध्व्यो जाताः ताश्च भावेन नमामि ॥ २०८ ॥

य इद महर्षीणां गुणस्तव पठति, गणयति, शृणोति, स श्री-धर्मघोष अनघं कृत्वा–धर्मस्य उद्घोषण अनघ–नि पाप कृत्वा, यद्वा धर्मघोषगुरु अनघ–नि पाप कृत्वा सिद्धिसुख लभते ॥ २०९ ॥

અર્થ

બ્રાહ્મી, સુંદરી, રાજમતી, ચંદનબાલા, પ્રમુખ ત્રિણ્હ કાલે જે મહાસતી હુઇ તે સઘલીઇ ભાવનાઇં નમઉં ॥ २०८ ॥

જે જીવ–પુરૂષ સ્ત્રી એ મહાઋષિ તણઉ ગુણસંસ્તવ–ગુણવર્ણન ભણઇં, સાભલઇ, તે ધર્મતણઉ ઉત્–પ્રાબલ્યિઇં ઘોષિઉં અનઘ–નિષ્પાપ સાચઉ કરી અથવા બીજઇં અર્થિં શ્રીધર્મઘોષ ગુરૂ અનઘ–નિઃપાપ કરી મુક્તિ–સિદ્ધિ તણાં સુખ લહઇં ॥ २०९ ॥

[१०६]

श्रीमेरुनंदनोपाध्यायविरचितं

श्रीसीमन्धरजिनस्तवनम् ।

अतिरसहरिसरसेण विहसियलोयणमणवयणु ।
थुणिसु भावि नियसामि सिरिसीमंधरु जिणरयणु ॥१॥
जो कप्पूरदलेहिँ निम्मइ निम्मलु जिणभवणु ।
जो नियपायवलेहिँ हारावइ चचलु पवणु ॥२॥
ससहरकिरण करेण धरवि जो य हिंडइ गयणि ।
अह नियसत्तिवसेण करइ दिवसु फेडिवि रयणि ॥३॥
जइवि हु सो वि समत्थु न हु तुह गुणगणसंकलणि ।
कवणमत्त नीसत्तु हूउं मूरपसिरि मउडमणि ॥ ४ ॥
तहवि हु भत्तिभरेण तरलिउ विरचिसु संथवणु ।
जिणि कारणि जिणभत्ति वंछिउं साहइ नवि कवणु ? ॥५॥
भास–तं जंबुयदीवह मंडणउ गिरिवरमेरुपवित्तु
त तसु निवसइ जो पुव्वदिसि महाविदेहु सुखित्तु।
त तसु विसिट्ठु अट्ठमविजउ पुक्खलवइ इय नामि
त तहं विहरइ किरि भुवणगुरो सिरि सीमंधर सामि ॥६॥
त कणयवण्णतणु पंचसयधणुहपमाणसरीरु
त चउतीसइं अइसयसहिउ सायर जेम गंभीरु ।
त पइदिणु पयपंकयलुलियचउविहदेवनिकाउ
त धण्ण ति जे पिक्खहिं नयणि सीमंधरु जिणराउ ॥७॥

त (कु)लहलहंतु पागार तउ वरतोरणु चउबारु
त सुरजोयणपिहुलत्तण ए उंचउं वलयाकारु ।
त मणिकंचणघणुरुप्पमउ समवसरणु अइचारु
त सुरसंधिहिं मिलि निम्मविउ कलसदंडधयसारु ॥ ८ ॥

त तसु अंतरि रयणिहिं घडिउ सिंहासणु झलकतु ।
त पायपीढु तसु तलि विमलो मणि निम्मिउ दिप्पंतु ।
त तह सीमंधरु जिणपवरो पउमासणउवविट्ठु
त सहसकिरण जिम उदयगिरि पुण्ण ति जेहिं सुदिट्ठु ॥९॥

त वार गुणउ जिणदेहतउ किउ असोगतरु तुंगु
त कुसुमवुट्ठि चामरढलणु छत्ततउ सिरि चंगु ।
त भामंडलु दिणयरुसरिसो अंबरि भेरिनिनाउ
त गज्जइ किरि जिणु भंजि करि मोहगयमडवाउ ॥१०॥

त रणउणंतकिंकिणिरयणि ऊगगमंत सुविमाण
त सपरिवारसुररमणिगणि लरणिमरूवनिहाण ।
त बहुलभत्तिउल्लसियहिय दसदिसि घणु पसरंत
त समवसरणि आवइं सयल सामिय गुण गायंत ॥११॥

त मणहरगणहरसाहुजण साहुणि गयरयलेव
त वासुदेव जुगबाहुमुह माणवदाणवदेव ।
त गयगामिणि कामिणि मिलिय इणपरि उत्तम वंस
त समवसरणि पविसंति सवि जेम सरोवरि हंस ॥१२॥

घाता—

तत्थ पिक्खहिं तत्थ पिक्खहिं तयणु चउवयणु चउरूव चउगइहरणु
चउविहेहिं अमरेहिं वंदिउ सिरिकेवललच्छिवरो ।
कंतकंति तियलोयनंदिउ
गिरि सीमंधरु तिजयगुरु वरु पंचंगपणामि ।
पुण पुण पणमिउं रंगभरि चिट्ठउ नियनिय ठामि ॥१३॥

भास—

अह घणुए चउविहधम्ममम्मपयासणि सुहकरणि
जोयणए गामिणि वाणि तिहुयणमणसंसयहरणि ।
जिणवर ए महुरसरेण विहसियकोमलमुहकमलो
सुललिउ ए करइ वखाणु नवरसो सुंदरो अइविमलो ॥१४॥
निम्मल ए गंगतरंगचंगु पणासियसयलतमु
भवदव ए संभवदाह फेडणअमियपवाहसमु ।
सागिय ए तणउ वखाणु जिम जिम गाजइ मेह जिम
तिम तिम ए भवियण चित्त नाचइ फरफर मोर जिम ॥१५॥
मुणिवर ए सावयधम्मपयटणु विहडणु भूरिभय
सायर ए रूपसंसारतारणु कारणु परमपय ।
धन धन ए ते नरनारि सिरिसीमंधर जिणवयणु
मेल्हइं ए नहु हियडाह जे दालिदिय जिम रयणु ॥१६॥

घाता—

मुत्ति पुरवर मुत्तिपुरवरसरणि वरतरणि
पणतीसइं अइसयलसियविसमसोगदोहग्गवारिणि

देवासुरतिरियगगमणुयलोयभासाणुकारिणि
एवंविहवक्खाणझुणि सामि विसज्जइ जाम
सज्जइ सुरसुंदरि मिलवि जिणगुणकित्तणि ताम ॥१७॥

भास—

जय जिणवर ! ससहरहारिवयण !
जय कोमलकमलविसालन्यण ! ।
जय सरसअमियरससरिसवयण !
जय महिममहियह देवरयण ! ॥१८॥
जय विउलमिउलक्खणनिहाण !
दोहरकरपल्लवमल्लियमाण ! ।
मणवंछियपायवरायपाय !
लवणिमभरभंजियमयगराय ! ॥१९॥
जय मोहनरिंदगइंदसीह !
नीराग ! निरंजण ! जिण ! निरीह ! ।
गुरुदुरियतिमिरभरहरणडीह !
तियलोयसिरोमणिलद्धलीह ! ॥२०॥
विलसंतअणंतगुणाण ठाण !
संवच्छरमिच्छियदिन्नदाण ! ।
भवसिंधुतरणतारणसमत्थु !
पडियहं आलंबणु देहु हत्थु ॥२१॥
अइउत्तमखत्तियवंसजाय !
सिवसुंदरिसुक्खनिबद्धराय ! ।

करुणारससायरपुण्णचंद !
सीमंधर ! सामिय ! नंद नंद ॥२२॥

भास—

अइघणुपरउवयारपरायणु नाणचरणदंसणगुणभायणु ।
जिणवरआणविहाणपरेसु पुंडरगिरिपुरिपमुहपुरेसु ॥२३॥
सुररइएसु ठवंतु नवेसु पायकमल कंचणकमलेसु ।
चउविहसुविहिसंघपरिवारो सिरिसीमंधरु करइ विहारो ॥२४॥
नमिरसुरतरुवरसिहरिससुखउ धयवड्डु लहलहइ ऋइउचउ ।
धम्मचक्कु गयणंगणि सोहइ इणिगुणि जिणु महिमंडलु मोहइ॥२५॥
चउगइ रायमवभमणु निरोहइ गामि नयरि भवियण पडिबोहइ ।
तारायणि ससहर जिम राजइ केसरि जिम जिणेसरु गाजइ॥२६॥

भास—

आज हुयउं सुविहाणु आजु पवित्तु मुहुत्तुमहो ।
जं नियमणरंगेण राससबंधि संथुणिउ पहो ॥२७॥
रोमंचिउ महु देहु हियडउं हरिसिहिं उल्लसइ ।
नयणे लद्धु विकासु जं सज्जिउ जिणकित्तणए ॥२८॥
जिम महुयरु वणराइ रायहंसु जिम सरु विमलो ।
मेहागमु जिम मोरु झायइ हुं तिम पयकमलो ॥२९॥
दीणु हीणु अन्नाणु माणविवज्जिउ विन्नवउं ।
हिव तिम करिसु पसाउ छुट्टउं जेम दुहाउ हउं ॥३०॥

इय भत्तिसत्तिभरेण निम्मिउं सत्थसंथवगोयरो
अक्खीणधारिम 'मेरुनंदणु' सुत्तिसरिसीमंधरो।
सग्गाइकामियचित्तकामियकप्पपायवु जंगमो
महु झाणगाणगुणाणुराइण देउ नियपयसंगमो ॥३१॥

---

[१०७]

अष्टोत्तरशतनामगर्भितं
श्रीसरस्वतीस्तोत्रम्।

धिषणा धीर्मतिर्मेधा वाग् विभावा सरस्वती।
गीर्वाणी भारती भाषा ब्राह्मणी मागधिप्रिया ॥ १ ॥
सर्वेश्वरी महागौरी शाङ्करी भक्तवत्सला।
रौद्री चाण्डालिनी चण्डा भैरवी वैष्णवी जया ॥ २ ॥
गायत्री च चतुर्बाहुः कौमारी परमेश्वरी।
देवमाताऽक्षया चैव नित्या त्रिपुरभैरवी ॥ ३ ॥
त्रैलोक्यस्वामिनी देवी माङ्गा कारुण्यसूत्रिणी।
शूलिनी पद्मिनी रौद्री लक्ष्मी पङ्कजवासिनी ॥ ४ ॥
चामुण्डा खेचरी शान्ता हुङ्कारा चन्द्रशेखरी।
वाराही विजयाऽन्तर्द्धा कर्त्री हर्त्री सुरेश्वरी ॥ ५ ॥

चन्द्रानना जगद्धात्री वीणाम्बुजकरद्वया ।
सुभगा सर्वगा स्वाहा जम्भिणी स्तम्भिनीश्वरा ॥ ६ ॥

काली कापालिनी कौली विज्ञा रात्री त्रिलोचना ।
पुस्तकव्यग्रहस्ता च योगिन्यमितविक्रमा ॥ ७ ॥

सर्वसिद्धिकरी सन्ध्या खड्गिनी कामरूपिणी ।
सर्वसत्त्वहिता प्रज्ञा शिवा शुक्ला मनोरमा ॥ ८ ॥

माङ्गल्यरुचिराकारा धन्या काननवासिनी ।
अज्ञाननाशिनी जैनी अज्ञाननिशिभास्करी ॥ ९ ॥

अज्ञानजनमाता त्वमज्ञानोदधिशोषिणी ।
ज्ञानदा नर्मदा गङ्गा शीता वागीश्वरी धृतिः ॥१०॥

ऐँकारमस्तका प्रीतिः ह्रीँकारवदना द्युतिः ।
क्लीँकारहृदया शक्तिरष्टबीजा निरक्षरा ॥ ११ ॥

निरामया जगत्स्था निःप्रपञ्चा चञ्चला चला ।
निरुत्पन्ना समुत्पन्ना अनन्ता गगनोपमा ॥ १२ ॥

पठन्त्यमूनि नामानि अष्टोत्तरशतानि यः ।
वत्सं धेनुरिवायाति तस्मिन् देवी सरस्वती ॥ १३ ॥

त्रिकालं च शुचीभूत्वा अष्टमासान् निरन्तरम् ।
पृथिव्यां तस्य सम्भ्राम्यत्यानन्दकवयो यशः ॥ १४ ॥

द्रुहिणवदनपद्मे राजहंसीव शुभ्रा
सकलकलुषवल्लीकन्दकुद्दालकल्पा ।

अमरशतनताङ्घिः कामधेनुः कवीनां
दहतु कमलहस्ता भारती कल्मषं नः ॥ १५ ॥

[१०८]

वैरोटथादेवीस्तवः ।

नमिऊण पासनाहं असुरिंदसुरिंदवंदिअं देवं ।
वइरुट्टाए थुत्तं अहयं समरामि भत्तीए ॥ १ ॥
जा धरणोरगदइआ देवी पउमावई य वइरुट्टा ।
सप्पसहस्सेहि जुआ देवा किर किंकरा जाया ॥ २ ॥
नागिणि नागारूढा नागकरा नागभूसियसरीरा ।
नागेहिं सिरमाला नागमुहा सा जए जयउ ॥ ३ ॥
धरणिंदपढमपत्ती वइरुट्टानाम नागिणी विज्जा ।
सप्पकरंडगहत्था सप्पाभरणा य जा निच्च ॥ ४ ॥
वासुगि १ अणंत २ तक्खग ३ कंकोलय नाम ४ पउम ५ महपउमा ६ ।
संखकुलि ७ ससिनामा ८ अट्ठ कुलाइं च धारेइ ॥ ५ ॥
विंछिअ–कन्न–सिआली–कंकाही–गोरसप्प सप्पे अ ।
मोहे उंदुर चित्ती किंकिइअ हिंडु अ वसे अ ॥ ६ ॥

वंतर–गोणस जाई सत्तवटा अहिवडा य परडा य ।
भमरसिराहि धिरोलिय घिरोलियाणं च नासेइ ॥ ७ ॥

हुंकारंतं च विसं अविसइ विसइपल्लवे चरइ ।
पारस नाम श्रीँ ह्रीँ पउमावइ धरणराएणं ॥ ८ ॥

सप्प ! विसप्प सरीसव ! धरणिं गच्छाहि जाहि रे तुरिअं ।
जंभिणि थंभिणि वंधणि मोहणि हुं फुट्टकारेणं ॥ ९ ॥

जो पढइ जो अ निसुणइ वइरुट्टामंतसंथवं पुरिसो ।
तस्सासेसविसाइ कायं न फुसंति भत्तिजुत्तस्स ॥१०॥

घयगुलखीरविमिस्सं महुरं पउरं च जो बलिं देइ ।
साह्णुण भत्तपाणं वइरुट्टा तं परिक्खेइ ॥ ११ ॥

इअ धरणोरगदइआ अन्नेहि वि निअकुलेहि विउलेहिं ।
देवी करेउ रक्खं वइरुट्टा भविअलोअस्स ॥१२॥

नोगिणि नागलोइ वइरुट्टा सरावी जो तसु नाम लेइ तसु असुहनिवारी
अज्ञाणंदिलेण संदिट्ठुं एहिं थंडिल्लिनाहिवसेवं ॥ १३ ॥

अहववसेवं नाहिउ सेवं जाहि जाहि आसीविसमंडल ! ।
नागिणिपुत्तह एह कहिज्जउ एह आण म न लंघिज्जउ॥१४॥

जीवउ नागिणि नागलोउ अहव अलंजरवाउ ।
जिणि अणाह सणाह किउ नेउरि लुटउ पाउ ॥ १५ ॥

दिसि बंधउ अह दिसि बंधउ बधउ नह पायाल ।
अम्हि अरिहंत दिक्करा वोलउ खंधिहि जाल ॥ १६ ॥

देवदेवस्स जं छत्तं तस्स छत्तस्स जो झओ ।
तेण छाएमि अप्पाणं मा मे हिंसंतु पन्नगा उँ ठ ठ ठः
स्वाहा । एवं ॥१७॥

१
देवदेवस्स ज छत्तं तस्स छत्तस्स जो झओ ।
तेण छाएमि अप्पाण मा मे हिंसंतु भूअगा ॥ १८ ॥

देवदेवस्स जं छत्त तस्स छत्तस्स जो झओ।
तेण छाएमि अप्पाण मा मे हिंसंतु रक्खगा ॥ १९ ॥

देवदेवस्स ज छत्त तस्स छत्तस्स जो झओ ।
तेण छाएमि अप्पाणं मा मे हिंसंतु जाइणी ॥ २० ॥

देवदेवस्स ज छत्त तस्स छत्तस्स जो झओ ।
तेण छाएमि अप्पाणं मा मे हिंसंतु साइणी ॥ २१ ॥

देवदेवस्स जं छत्तं तस्स छत्तस्स जो झओ ।
तेण छाएमि अप्पाण मा मे हिंसंतु डाइणी ॥ २२ ॥

देवदेवस्स जं छत्तं तस्स छत्तस्स जो झओ ।
तेण छाएमि अप्पाणं मा मे हिंसंतु चोरगा ॥ २३ ॥

देवदेवस्स जं छत्तं तस्स छत्तस्स जो झओ ।
तेण छाएमि अप्पाणं मा मे हिंसंतु वालगा ॥ २४ ॥

देवदेवस्स जं छत्तं तस्स छत्तस्स जो झओ ।
तेण छाएमि अप्पाणं मा मे हिंसंतु हिंसगा ॥२५॥

देवदेवस्स जं छत्तं तस्स छत्तस्स जो झओ ।
तेण छाएमि अप्पाणं मा मे हिंसंतु मूसगा ॥ २६ ॥

देवदेवस्स जं छत्तं तस्स छत्तस्स जो झओ ।
तेण छाएमि अप्पाणं मा मे हिंसंतु मुग्गला ॥ २७ ॥

देवदेवस्स जं छत्तं तस्स छत्तस्स जो झओ ।
तेण छाएमि अप्पाणं मा मे हिंसंतु गुज्झगा ॥ २८ ॥

पास सामि जो नमइ तिसंझं हल्लिसहि जम्मचि जाइ अवंझं ।
कमठमहासुरकयउवसग्गं झाडिअकोवं चंझं हंसं ॥२८॥

मुद्दि चंदप्पह हियइ जिणु मत्थइ पारिसनाथ ।
इणि मुद्दिहिं मुद्दिउ को फेडणइ समत्थ ? ॥ ३० ॥

उरि मुद्रि सिरि मुदि पाय मुद्र ।................ ।
इणि मुद्रि मुद्रिउ हिंडइ चारि समुद्र ॥ ३१ ॥

संखिहि तूरिहि आहयिअ सामिअ ! दिन्निअमुद्र ।
एअ दुलंघी कोइ न लंघइ पारसनथिअ मुद्र ॥३२॥

इति वैरोट्यास्तवः ।

---

[१०९]

स्तम्भपुरावतंस–

श्रीपार्श्वजिनस्तवनम् ।

रमाकरो यो जगतो रमाकरो रुगावलीनां हरणे रुगावली ।
सदैव तं पार्श्वजिनं सदैवतं समाहितं नौमि हतासमाहितम् ॥१॥

सुखावली नारिभवा सुखावली रजद्वयं ते पदनीरजद्वयम् ।
सुभावतो वृत्तिसमैः सुभावतो महामहिम्नां भवनं महामहि ॥२॥

सुवर्णतेजोनिभया सुवर्ण ते प्रभूतया कान्तनखप्रभूतया ।
पदारविन्द रुचि सम्पदा रविं सदानव द्वेष्टि सदा सदानवम् ॥३॥

कुलं भवग्रीष्मसमाकुल भवन्मुखं विशान्ति शरणोन्मुखं विशाम् ।
सुधाम योगीश ! यथा सुधामयोऽभयानकः प्रीणयतीभनायकः ॥४॥

घ्नतो महानायक ! विघ्नतो महाननारतं तावकमाननारतम् ।
रमासमासेवितनारमासदालिनीव नन्देन मृणालिनी वनम् ॥५॥

दर हरन्तं समसुन्दरं हरं मनोभवे त्वं शिवकामनो भवे ।
भ्रमन्नवापं मनसो भ्रमं नवा गयाधुनानं शुभगागयाऽधुना ॥६॥

इत्थं श्रीस्तम्भन पुरवरे × × × ×

---

[११०]

श्रीगिरनारमंडन-नेमिजिनस्तवनम् ।

श्रीउज्जयन्तशैलेशतुङ्गशृङ्गविभूषण !
श्रीमन्नेमिजिनाधीश ! जयश्रीकल्पमंदिर ! ॥ १ ॥

दृष्ट पुण्येन येन त्वं दुर्लभोऽपि मया भवे ।
दर्शनेन स्वकीयेन तत् पुपाण ममाधुना ॥ २ ॥

कन्दर्पमत्तमातङ्गघातसिंहोपमाय ते ।
नमोऽस्तु जगदानन्दकारिणेऽघनिवारिणे ॥ ३ ॥

त्वं माता त्वं पिता देव ! त्वं त्राता जगदीश ! मे ।
भवाम्भोधौ पतन्तं मां पाहि पाहि कृपानिधे ! ॥ ४ ॥

सृतं देवतया देव ! सृतं मानुषिकैः सुखैः ।
श्रीनेमे ! सततं मेऽस्तु सुलभं तव दर्शनम् ॥ ५ ॥

[१११]

श्रीशुभसुन्दरगणिप्रणीतः

यन्त्रमन्त्रभेषजादिगर्भित

श्रीयुगादिदेवस्तवः।

जय सुरअसुर नरिंदविंदवंदिअपयपंकय !
　　जय देलउलापुरवयंस ! सेवयकयसंपय ! ।
किंपुणुभूअ सुमंततंति तुह जगआणंदण !
　　थुत्त करिसु बहुभत्तिजुत्त मरुदेवीनंदण ! ॥ १ ॥
हरदह अंचलरत्तवायरुअनासणतप्पर !
　　सूईभाइणि नीरजोगि कोइलवरवीर।
डाइणि साइणि खित्तवाल नरसोसिअसारा
　　काद्यमंतिइ झत्ति हुंति आरुग्गसरीरा ॥ २ ॥

अवचूरि ।

कियदनुभूतमन्त्रयन्त्रै स्तोत्र करिष्ये ॥ १ ॥

" ॐनमो कोइलवीर ! अचलवाय छिनउ, कोइलवीर ! रत्तवाय छिनउ, कोइलवीर ! हलिद्दउ छिनउ इणि मन्नि न जाइ तु श्रीअजयपाल चक्रवर्त्ति वहुनी साडी चूकइ "

अनेन मन्त्रेण सूचीद्वय करसम्पुटे लात्वा ३०८ नीरेण प्रक्षाल्य भाजने । तद्भाजन च गुरुकथितस्थाने स्थाप्य हरिद्वायनिवृत्ति । अचल-वाये पुनर्दर्भेण उञ्ज्यते । " ॐनमो कालुआ काल ! श्रीमहादेव तणउं प्रजाल, पगि कोरु मायइ झांल, लिउ नाम फेडउ ठाम बाप ! वीरकाल् ! तोरी शक्ति फुरु मोरी चाड सरु " पूर्वं दश सहस्राणि गुणयित्वा रक्त-चन्दनगुग्गुलकणवीरपुष्पै १०८ होम कृत्वा रक्तचन्दनेन इमं मन्त्र विलिख्य कण्ठे ध्रियते शेष गुरुगम्यम् । शाकिन्यादिदोषनाश ॥ २ ॥

[११०]

श्रीगिरनारमंडन-नेमिजिनस्तवनम् ।

श्रीउज्जयन्तशैलेशतुङ्गशृङ्गविभूषण !
श्रीमन्नेमिजिनाधीश ! जयश्रीकल्पमंदिर ! ॥ १ ॥

दृष्टः पुण्येन येन त्वं दुर्लभोऽपि मया भवे ।
दर्शनेन स्वकीयेन तत् पुपाण ममाधुना ॥ २ ॥

कन्दर्पमत्तमातङ्गघातसिंहोपमाय ते ।
नमोऽस्तु जगदानन्दकारिणेऽघनिवारिणे ॥ ३ ॥

त्वं माता त्वं पिता देव ! त्वं त्राता जगदीश ! मे ।
भवाम्भोधौ पतन्तं मां पाहि पाहि कृपानिधे ! ॥ ४ ॥

सृतं देवतया देव ! सृतं मानुषिकैः सुखैः ।
श्रीनेमे ! सततं मेऽस्तु सुलभं तव दर्शनम् ॥ ५ ॥

[१११]

श्रीशुभसुन्दरगणिप्रणीत.

यन्त्रमन्त्रभेषजादिगर्भित

श्रीयुगादिदेवस्तवः।

जय सुरअसुर नरिंदविंदवंदिअपयपंकय !
जय देलउलपुरवयस ! सेवयकयसंपय ! ।
किंपुणुभूअ सुमंततति तुह जगआणंदण !
थुत्त करिसु बहुभत्तिजुत्त मरुदेवीनंदण ! ॥ १ ॥
हरदह अंचलरत्तवायरुअनासणतप्पर !
सूईभाइणि नीरजोगि कोइल्लवरवीर !
डाइणि साइणि खित्तवाल नरसोसिअसारा
काढमंतिइ झत्ति हुंति आरुग्गसरीरा ॥ २ ॥

अवचूरि ।

कियदद्भुतमन्त्रयन्त्रैः स्तोत्रं करिष्ये ॥ १ ॥

" ॐनमो कोइल्लवीर ! अचलवाय छिनउ, कोइल्लवीर ! रत्तवाय छिनउ, कोइल्लवीर ! हलिद्दउ छिनउ इणि मन्त्रि न जाइ तु श्रीअजयपाल चक्रवर्त्ति वहुनी साडी चूकइ "

अनेन मन्त्रेण सूचीद्वय करसम्पुटे लात्वा १०८ नीरेण प्रक्षाल्य भाजने । तद्भाजन च गुरुकथितस्थाने स्थाप्य हरिद्रवायनिवृत्ति । अचलवाये पुनर्दर्भेण उच्च्यते । " ॐनमो कालुआ वाल ! श्रीमहादेव तणउं प्रजाल, पगि कोढ माथइ झाल, लिउ नाम फेडउ ठाम बाप ! वीरकाल् ! तोरी शक्ति फुरु मोरी चाड सरु " पूर्वं दश सहस्राणि गुणयित्वा रक्तचन्दनगुग्गुलकणवीरपुष्पै १०८ होमं कृत्वा रक्तचन्दनेन इमं मन्त्रं विलिख्य कण्ठे ध्रियते शेषं गुरुगम्यम् । शाकिन्यादिदोषनाशः ॥ २ ॥

बिन्दु नवपइसद्दिजंति तह भैरनमतिइ
कणयपुप्फमतेवि थाणि पागडि हुअ जंतिअ।

अवचूरिः।

" ॐ नमो माहामाया बाळकुआरी, करइ सेत सणगार। सुवर्णपालखि बइठी करइ सार। ला देवदत्त मनुं चिंतवइ तेहनइ करइ सहार सतोष स्वाहा ह्रीँ ठ " अनेन मन्त्रेण अभिमन्त्य एतद् यन्त्र दीयते।

२२	३	९	१५	१६
१४	२०	२१	२	८
१	७	१३	१९	२५
१८	२४	५	६	१२
१०	१७	११	२३	४

ॐनमो सेत्री सात्री सिद्धवडि कुण कुण छइ ? च्यारि वीर कुण कुण ? नारसिंह चतुर्भुज त्रैलाक्य डवर, कालभैरव तेहनी हाक वार्नी एकवीसमइ ब्रह्माण्ड गाजी, चडऊ मार करइ, पइसार करइ, हिइ पइसइतु हास लिइ, नाभिकमल पइसइतु परमहंस लिइ, धूणइ धूणावइ, न धूणइ तु श्रीभैरवनी आज्ञा फुरइ " इणइ मन्त्रिइ कणवीर पुष्प २१ वार २१ अभिमत्री नासिकाइ घ्राण लेवराविइ दोष प्रगट हुइ बोलइ। दोष टालवा भणी धूप लखिइ छइ—

४	९	२
३	५	७
८	१	६

गुग्गल, गोरोचन, सरिसव, राई हिंग, मीठ, मिरी, सुठि, निगुडि पान, लिंवपत्र, सर्पकांचली, धूसऊ, ईश्वरनी माल, हनुमाननी माल, रविवार गृहीत गादह लींडु चहूवटानी धूलि, वशलोचन, जारीना कुकसा, मार्जारनी विष्टा, श्वाननी विष्टा, वासनी गाठि, सममात्रा एकत्र करी श्रीपद्मांगुलीनइ, मन्त्रइ रविवारइ १०८ वारइ अभिमत्रीइ दिन ३ त्रिकाल धूणी दिनइ सर्वदोष छाडी जाइ॥

पंचंगुलि अभिमंतिऊग घूणिइ साइणी–
दोप देखलादेवदेव ! तुह नामिग तक्खणि ॥३॥ युग्मम् ।
तक्खणि चाविणिदेविमंति जह गंठिअरोगा
असुरचउक्खरि गली मली पुण तत्थ विलग्गा ।

अवचूरि ।

" ॐ नमो भैरवाय शाकिन्यादिरूप आकर्षय आकर्षय दर्शय दर्शय स्वाहा " वार २१ नीरे तेले क्षिप्ते दोपज्ञानमिदमनुक्तमपि ॥ ३ ॥

अनुक्तमपि परीक्षार्थं लिख्यते—

" ॐ ह्रीँ ह्रीँ ह्रहाह्रिह्रीहुहूहेहैहोहौहह हस. परमहस स्वाहा " वार २१ पाणी अभिमन्त्री पाइइ ।

जइ जीवी हुइ तु पेटि रहइ नहि तु न रहइ सहि । अथ प्रतिकारा –" ॐ नमो स्वर्गंथी आवी चाविण हाथी माती चलि सलियलि वहुविलि लाइ अगुठइ दीधइ जाइ विहु पराइ " १०८ वार भणिला वस्त्रामेड्यते ग्रन्थिर्याति । सच्चीरिक वारि एभिरक्षरैर्वारिमध्ये भित रोगिण पाय्यते ग्रन्थिर्यात्येव । गुलिकाभ्राष्ट्रकारककडहित्राऽधो मृद एत सम्मील्य ग्रन्थिस्थाने लेप क्रियते ग्रन्थिर्याति ।

" ॐ नमो भगवते पार्श्वनाथाय विश्वचिन्तामणीयते श्रीधरणेन्द्रपद्मावतीसहिताय अट्टे मट्टे क्षुद्रविघट्टे क्षुद्रान् स्तम्भय स्तम्भय स्वाहा ॥अनेन मन्त्रेण वार १०८ वार चन्दनमभिमन्त्र्य मध्ये दीयते तत्र लेप क्रियत ग्रन्थिर्याति ।

(एतन्मन्त्रविदर्भित श्रीपार्श्वजिनस्तवो यथा—

ॐ नमो भगवते श्रीपार्श्वनाथाय ह्रीँजुषे ।
धरणेन्द्रपद्मावतीसहिताय सदा श्रिये ॥ १ ॥
अट्टे मट्टे तथा क्षुद्रविघट्टे क्षुद्रमेव हि ।
क्षुद्रान् स्तम्भय स्तम्भय स्वाहान्तैरेभिरक्षरै ॥ २ ॥
पद्ममष्टदलोपेतं मायाङ्क जिनलाञ्छितम् ।
पद्ममध्यान्तरालेषु पत्रोपरि यथाक्रमम् ॥ ३ ॥

तिहुअणमंतमिमंतिऊण चंदणलेवेण य
नासइ तह तुह देव ! देवसमरियपयपंकय ! ॥४॥
अट्ठघणदाढादंतपंतिवेयणविहुरीकय–
लोअलक्खसुहकरणपवणसत्तक्खरसंपय ! ।
सत्ति नित्तह हुंति तं न रविकूकडडुंबह
तह तुह नामिण टलइ नाह ! तक्खणि जप्पंतह ॥५॥

अवचूरिः ।

अष्टावष्टौ तथैवाष्टौ विन्यस्याक्षरमण्डलम् ।
तथाष्टशतजापेन ज्वरमेकान्तरादिकम् ॥ ४ ॥
रिपु–चोर–महिपाल–शाकिनी–भूत–स्तम्भवाम् ।
अरण्य–पशुजां भीतिं हन्ति बद्धं भुजादिषु ॥ ५ ॥
पुष्पमालां जपित्वा च मन्त्रेणाष्टशतेन च ।
प्रक्षिप्ता पात्रकण्ठेषु भूतादीन् स्तम्भयेद् ध्रुवम् ॥ ६ ॥
गुग्गुलस्य गुटीनां च शतमष्टोत्तर हुतम् ।
दुष्टमुच्चाटयेत् सद्यः शान्तिं च कुरुते गृहे ॥ ७ ॥
देवस्याजितसिंहस्य नीलवर्णस्य सत्स्तवात् ।
लभन्ते श्रेयसीं सिद्धिं कवयो वाञ्छितैः सह ॥ ८ ॥
श्रीअश्वसेनपदपङ्कजभास्करस्य
पद्मावतीधरणराजनिषेवितस्य ।
वामाङ्गजस्य पदसत्स्तवनाङ्कमन्ते
भव्याः श्रिय सुभगतामपि वाञ्छितानि ॥ ९ ॥

अनुक्तमिदमक्षर वारत्रय ताम्बूलदले श्रीखण्डेन लिख्यते, लिखित्वा रविवारे विंटी कृत्वा कनिष्ठांतरेण कृत्वा ग्रन्थिर्याति ॥ ४ ॥

" ॐ समयलूणी " अनेन सप्तवार सूचीशकलमभिमन्त्र्य भित्त्यादौ क्षिप्यते दंतपीडा याति। "सुर्यदूंबकूकडउ एक भाणदजीमइं आंखि रोग टलइ।" अनेन वार २१ उच्यते नेत्रपीडा याति ॥५॥

३	१	४	३
+६	५	६	८
१३	६	१०	८

रविदिण सोवणदेविमंति कुसमुट्ठिभिमंतिय
छिंदिय छिंदिय सत्तवार रंघिणि जइ जंति अ ।
तिण्णि तेल मेलेवि तुल्ल मारिअ जण बाणिहिं
मंतिअ तह पुग आदिनाह ! निसुणिअ तुह वाणिहिं ॥६॥

नवमीदिण गुरुदिन्नपवर हाहू नवमंतिइं
त्रिगड्डू टंकणखार गयगवल्ली गद झत्तिइं ।
सैंधव हरडिलुदवचाहिंगू जह नासइ
विसहरविष तह आदिदेव ! तुह नामिइ नासइ ॥ ७ ॥

अवचूरिः ।

"*ॐ सर्गद्वारे तिहां छइ मडवी कटमांडवी सोवनाची मिराडी रुपाची कुहाडी* अमुकातणी राघिणी तोडि घालि वडइ वेगि जः ज जः राघिणी वडइ वेगि जः वापुसुवर्णदेव्याकी शक्ति फुरइ " गोमयगुहलिकायां पादौ धारयित्वा दर्भमुष्ट्या-वार ७ उंजित्वा तीक्ष्णकुठारिकयाऽग्रतोऽग्रतो वार ७ दर्भः छिद्यते रवौ राघिणी निवर्तते ॥ एरंडितेल, तिल तैल, सरसवतैल, समभाग मेलिजे, बाण कुणहनइ लागु हुइ तेणइ बाणइ ते तैल अभिमन्त्री तिहां खरड कीजइ राघिणिर्याति। अभिमन्त्रण मन्त्र ए जाणिवो ॥ ६ ॥ ' हाहू नवहितनु स्सेफ्रतनुरक्तनयः हनूसकेनी तई नरम स्वाहा ' रजोहरणेन २१ छज्यते विषधरविष यात्येव । वृश्चिकादीनामपि । सुठि, पीपरि, मिरी, टकणखार, धूसउ ए सघलां समभागे मेली जिहां डक हूइ तिहा दीजइ अथवा दसमइ दुआरिं गदचारिइ सर्पविष याति । सैंधव, हरडइ, लोद्र, दक्षिणी हिंग, वज ए समभागि मेली पुरुष मूत्रिइं, अथवा व्याघ्रमूत्रइ नास दीजइ सर्पविष जाइ, अनुक्रमपीदम् । रविष्टवटिका पानीयेन डके दीयते खर्जूरकविष यात्येव ॥ ७ ॥

रक्खसदंहमनाममंति जर जाइ दुरुत्तर
पाव्हतंतिइ रत्ति जह चेव सउत्तर।
ईसरनेत्त भुअंगवल्लि वायसमल रक्खणि
तीयजरं तेणेक्क सत्तमिरि अंजणि नित्तणि ॥ ८ ॥
तुलछीदलनवमिरिअयोगि एगंतर नासइ
पुण पूगीफलभंगराजि नवि आयइ पासइ।
सीसकवेअण दूरि जंति धवली एकक्खरि
तह तुह कामिअकामकुंभ ! पयतलि जगभित्तरि ॥ ९ ॥
'ॐ नमो जूनलिअजारि' इअ मंत पढाविइं
मीणइ मीणिअ ढोर होइ नीरोगि सहावइ।

अवचूरिः।

" ॐ रत्नमध्यस्थितो द्योतदम्भो नाम राक्षसः।

तस्यैकाहिकद्व्याहिक-त्र्याहिक-चतुर्थक-विषमज्वर विकटज्वरं, वेला-ज्वरं तेन बन्धेन बन्धामि येन वासुदेवेन बलिर्बद्धः रक्ष रक्ष महाबल स्वाहा " २१ वार जाप. ३, ३, वार एकैक गाठि बान्धिइ ७ गाठि देइ पछइ त्रिणि वार कही दोर बांधिइ कर्केऽस्थितेषु ज्वरगृहीतेन गुरोराह्वानं कार्यं, पाछउ राउल ! राउल ! । गुरुर्भणति कउण छइ ? स कथयति गुरु गोसामि ! एकांतरादि । गुरुर्वक्ति ज्या, ज्या, इति पश्चाद् ज्वरगृहीतेन गम्यते। पश्चादनवलोकनपूर्वं दिवसोदय (ज्वरवेलां) यावद-मिलन च। अडागरपत्रत्रयवीटिकां कृत्वा चूर्णकस्थाने द्विकसकृत् क्षिप्त्वादीपा-लिकादिने दीयते तृतीयज्वरो यात्येव। रवौ कृतद्वयैकैकटक विष्टां सप्त मरिचानि समील्य गुटिकाञ्जनेन तृतीयज्वरो याति ॥ ८ ॥

तुलसीपत्र ३ मरीच ९ भक्षणे वेलाज्वरो याति। पक्वपूगीफलखण्ड-भक्षणे भृंगराजपत्रभक्षणे वाऽपि ज्वरनाशः। खटिकया माले ५। ९। ७ ए-तल्लिखने सीसका यान्ति ॥ ९ ॥ ॐ नमो जूनली जारिमालि मूल प्रसरंति अमीअ झरंती राम सीता एहवी प्रीति जाइ रे विराटि "

ईलीमंतभिमंतिऊण चाउलजलपानइं
हरिसा जंति तिसंसि बीअगुणणेणं मानइं ॥ १० ॥
'ॐ नमो हनुमंत' मंति वरहछि पणासइ
गोन्हामूलिइं कंठमाल तह चीरिअ पासइं।
आमल आरण तुल्ल भागि गयमुत्ति भाविइं
नासइ कस तुह पायकमलि सेवइ निअभाविइ ॥ ११ ॥

अवचूरिः।

इणइ मन्त्रि २१ वामकर्णे कथ्यते मीणक उत्तरति । ॐ नमो ईअले पीअले हेमवतनिवासिनी निजजलगधा वसरिसगधा नासा हरिया वाता हरिसा होता कृष्णा होता नदिका सिणगारी सुभटक्रा मोरी पीठ जो न प्रकाशइ चतुर्वाह्मण प्रघात कालकालो महाकाल पत्राणि हा हीँ फुट्र फुट्र स्वाहा" वार २१ जलचुलुक ३ मन्त्री पीयते हरिया याति। 'ॐ नमो ईली तेली नीली हेमपयनिवारिणी नाका हरिसा वाता हरिया कृष्णा नर घोंघवा मोरी विया न प्रकाशइ चतुर्वाह्मणघातक कालि! २ महाकालि! व्यंतरि! स्वाहा" मोरी विया प्रकाशइ ते कुलि हरिस नही' २१ गुणयेत् निसघ्या हरिया याति ॥ १० ॥

"ॐ नमो ब्रह्मा कुपुत्र काटंत कुटत तरकु हनुमत लक छोडी पदो लक जाइ, माणस छोडी भडिआ खाइ खाइ" एन मंत्र भणित्वा उदरोपरि त्रिगण मुक्त्वा ७ चीर्यते सप्तवार पश्चात् यथेष्ट चीर्यते वरहल याति। शेष गुरुगम्यम्॥ गोल्हामूल संघृष्य दीयते मध्ये लेपश्च कंठमाला याति। 'ॐ नमो जत्ता विचित्ता सर्वरोगविसभविपत्ता समरती सुइ सति करता हठइ रोग मूल सवि टालती, तिहुयणमेहल सुनि करती झझावाइ तक्खणि जाइ नामेण न जाइ तु विसविसण्ण' चीरिकायामय मन्त्रो लिखित्वा गले बन्धनीय कंठमाला याति॥ आमला काचा आणी कलिया काढी सूकवीइ, वाटी चालीइ, आरणा छाणानी राख बाली तान्ही सूक्ष्म कीजइ सममाना ए बे वाना एकठा कीजइ, गजमून भावना २१ तदभावे मानवमून, पश्चात्तेनौषधेन नासो दीयते कसरोगा याति ॥ ११ ॥

गवरिमंति घणपीड टळइ कारणि अभिमंतिअ
घट्टितकिपयपउर हवइ रविदिण भोअंतिअ ।
कनकबीअपूइकन सुणह विसवेग विणासइ
भीनमहादेविमंति झत्ति ण वाउ पणासइ ॥ १२ ॥

कणयरिमणसिलअक्कामूलकुंकुमगोरोअण–
गोली निम्मिय तिलयजोअ जणमाणसमोहण ।

अवचूरिः ।

" ॐ नमो गवरी कंति इक पास महादेवनइं दोरडा जाप गंठि अंचलि पीड महादेव पासि महादेव करि करि कलकली जाए गंठि अंचलि गली " अडीआ छाणानी राख वार ७ अभिमंन्त्य स्त्री पार्हि अंचल चंपाविइं राखसि-यदि तस्या दक्षिणस्तदात्मीयवामाञ्चलोपरि रक्षा भ्रियते । यदि तस्या वामस्तदात्मीयदक्षिणः पीडा याति । " ॐ कारणि प्रसव ठः ठः ठः स्वाहा " वार २१ अभिमन्त्रि घसि छासि सीरामण दीजइ रविवारि, स्तन्यमायाति निश्चयेन । कनकबीजान्येकैकवृद्धया ५० दिनानि यावत्तद-न्वेकैकहान्या ५० दिनैः सर्वाणि मुच्यन्ते एतावताऽलर्कश्वा श्रृगालविषं याति । वन्ध्याकर्कोटिका ङंके दीयते । उत्तुंग तोरण सर्व–कुंकूडलंगोर टालइ महा-देवना हइ कसण टलि जाइ वलि छिनु मुसल छिनु कालबिलाइ छिनु ऊगत छिनुं पाठु छिनुं भामर छिनुं काला होडी छिनुं वाय छिनुं गड छिनुं गुंबड छिनुं चोरासीसो दोष छिनु अष्टोत्तरसो व्याधि छिनि २ भाग महादेव मंत्रेण विष्णुचक्रेण रुद्रहस्तेन छिनि २ पालिक्या उंज्यते ॥ १२ ॥

कुंकुम–गोरोचन–कणयरी–मणसिल–श्वेतार्कमूलानि समभागेन सम्मील्य गुटिकां कृत्वा मेर्वायातवेलायां १०८ वर्द्धमानविद्ययाभिमंत्र्य तिलकं क्रियते राजवश्यम् । ऋतुमतस्त्रीद्रुचकसिचयकज्जलकारिकायकादि माही घाली गुटिका करी पतिभक्षणे पतिवश्यम् । गोरोचन टांक २ पोटली बाधी ऋतुसमये द्वारे त्रिदिनीं यावत् स्थाप्यते । नीतिकाल विमुच्य तदन्वन्य

धम्मि नारिअ सूईवत्थकज्जलसंयोगिइ
पइवस जइ विहु दुट्ठु चित्त कावालिपयोगिइ ॥ १३ ॥
चउवडिमत्ति अ वाविसत्तकक्करि लहु विक्कय
होसो दोलकनदकुट्टि लिहिऊणय वालय ।

अवचूरि ।

वस्त्रेण बद्ध्वा वर्तयित्वा गुर्वभिमन्त्रितवासादि क्षिप्त्वा लपनश्रीमध्ये पतिभक्षणे पतिवश्यम् । अनुक्तमिदम् ॥ श्वेतदुर्वावचाकुष्टं मासी तगरमेव च । एष कापालिको योगो नरनारीवशकर ॥ स्त्रीणा शिरसि दातव्य पुरुषाणा तु पानत (पादयो) । अदासो दासता याति यावज्जीव न सशय ॥ पद्मपदीयम् ॥ दत्ताभ्या गृहीत्वा मस्तकोपरि उच्छाल्य स्मशानघटस-त्कपाधरी ठिक्करिका चूर्णमध्ये क्षेप्या स्तोका उपराठी ठिक्करिका मर्दयित्वा छ्टा क्षिप्यते विप्रयोग परस्परम् ॥ १३ ॥ " ॐ नमो अरि-हताण ॐ नमो सिद्धाणं, ॐ नमो अणतसिद्धाणं सिद्धयोगधराणं सव्वेसिं विज्जादइपुत्ताणं कयजलि इम विज्जाहिरायं पउजामि इम मे विज्जा सिज्जउ । अरे वाल बाल कालि तु सरवर रेआवत्तो चोवडि स्वाहा " वापीपानीयह्यरिदडगसत्कवर्कर ७ रवौ अनेन मन्त्रेणाभिमन्त्र्य क्रयाणो-परि मुच्यते तत शीघ्र विक्रयो भवति। लाभश्च ।

८	१५	२	७
६	३	१२	११
१४	९	८	१
४	५	१०	१३

हो	सो	दो
ल	ल	ल
क	क	क

इद यन्त्र लिखित्वा वालुकोपरि मध्यलकार तन्मुखे कृत्वा इदमेव द्वितीय यन्त्र कागदे लिखित्वा नन्दप्रमिततन्तुभिर्देवरकं कृत्वा वालुकोपरि बध्यते तदुपशम । दृष्टप्रत्यय ॥ " ॐ नमो ब्राह्मणनु रक्ष क्षत्रियनुं रक्ष चडालनु

चचरि धूलिभिमंतिऊण जह सामिणि मंतिणि
खग्गपहारविआर जंति तह तुह जिण! नामिणि ॥ १४ ॥

ॐ तवीवरमंतलद्धजवकक्खणसुद्धी
नरगोसामी मंत पत्त घड विसहरलद्धी ।
गोलाइ अ महदिव्वभीइनिन्नासणतप्पर
अज्जुणमंतपहावि हुज्ज तुह जिण ! नामक्खर ॥१५॥

सिरिवरकुकरि खित्तवाल बलमंत भयंकर—
दुट्ठ कढिणहिअवेरवग्ग खय जंति अ तक्कर ।

अवचूरि ।

रक्त पावइ पच पचइ पीडा करइ तु स्वामी देवतानी आज्ञा छइ" ६४ चचर धूलिमभिमंत्र्य खड्गप्रहार विकारस्य क्रियते शस्त्राघातोपशम ॥१४॥

"ॐ नमो तवी चम्री चढी श्रीमहादेव भरडानइ कन्हई गइ चीखली थाभाविकादची घा मुद्रिकादि कप्यते पर ताप्याकरो न लगति तथा क्रियते धास्थे पुन पुनर्भण्यते दिव्यस्तम्भ । "ॐ नमो कालो कूकडो थालि उपाडइ धाज स्वामी छडी·चडवडइ आरडइ चुंहक्या जाइ पराणा डाचु फाडइ तु-गोस्वामीनी आण" १३ भणिला घटे कर क्षिप्यते फूत्करोति, न पर द-शति । "ॐ नमो अर्जुन फाटइ अर्जुन प्रज्वलइ कठरंधा भारसोवन भिराडी व्यतरी चीखला कादवी सर्पतणी वीस कोहली खाइ" इणि मंत्रि यावम-पल तैल धभउ यावस्रपल लोह धंमु श्रीकमल ओल्हाइ फुरउ श्रीदातारनी आज्ञा ॥" अंबर महिअल सो पायाल, झपा मन्दिर करी झाल । पन-पूतक हनुमत वीर सती सीता देखइ अग्नि बलइ अग्नि पग्नि तु पायसे जेही महु पाणी ७ सर्वदिव्यस्तम्भ ॥ १५ ॥

"ॐ नमो कुकरा क्षेत्रपाल कणयरीवर्ण रुद्र विकराल, अम्ह सिउ करइ आलमाल, तेह सिरि उठइ महाजाल, अम्ह सिउ करइ ते मरइ प्रभु

अट्ठुत्तर सय छणखंड हणुमंतिमिमंतिअ
हवणि समय अरिजुंतु जाय तुह नाह ! सरंतिअ ॥१६॥
गवरीपुत्तयमंतजोगि तह मूसगपंती
रविदिण दूरि पलाइ झत्ति तिवलदि सायंती ।
अंजणिनंदणमंति लगि तक्खिणि पुण गच्छह
हर हरमंतिण वुद्धिहाणि वच्छह जग इच्छह ॥१७॥

अवचूरिः ।

तोरो आज्ञा फुरइ " चच्चररजो रिपुवाम ७ पदधूली श्मशानभूति सम्मील्य श्यामाशुके पोट्टलिका अनुभूतनिम्बे बन्ध. । अर्युच्चाटः ॥ " ॐ लका महिधर हरइ हणुओ इम भणइ हुं विहु तरा माणराह जो जलि होम करेइ स्थाले लवणखडे नारीनाम लिखित्वा उपरि जलेन भाजनमापूर्य १०८ लवणखण्डानि करे कृत्वा एन श्लोकं भणित्वा शत्रुनाम मनसि संचिन्त्य होम क्रियते द्विपत्सानुकूलो भवति । दृष्टप्रत्यय ॥ १६ ॥

" गवरीपुत्त विनायक चाइण, तसु चडिआ मूसे साइण । अलुपट-पाटि, एह भुइ छोडी अवर भूइ काटि ॥ " अनया गाथया ६४ अभिमन्त्र्य तिलपट्टी मूषकागमनस्थाने रवौ मुच्यते तदुपद्रवो न भवति । " ॐ नमो हनुमताय अजणापुत्र वालब्रह्मचारिनिणाय वाचा लागि छिनि २ कट्य २ स्वाहा॥ " वार २१ तैलमभिमन्त्र्य जले मुक्त्वा चीर्यते । लागिचीरणमन्त्र-"ॐ हरहर हतांशुके १०८ । यत्सत्य निपु लोकेषु० " ॐ सच्च भासइ अरिहा सच्च भासेइ केवली भयव । एएण सच्चवाएण एअ निमित्त मा विभचरउ स्वाहा" वार ७ " ॐ ह्रीँ " वस्त्रप्रान्ते लिखित्वा अनेनैव मन्त्रेण अक्षरद्वयरूपेणाभिमन्त्र्यते वस्त्रम् ॥ १७ ॥

नयरपयाहिण चिरनिवास सप्पह निव्वासण
आधामंतयसत्थ जोअ पेट्टचीसारण ।
मीठुं राउलमंत सत्थि सुहपसवह कारण
तइ तुह सामिअ ! नामजाण संसारह तारण ॥ १८ ॥ जुग्मलम् ॥
पारसपीपलसुंठिनागकेसरवक्खारह
संदेसरि हरधरणिपत्त आसंदिअखंडह ।
दारू हलदह एगवन्नि तंबाघयलेहणि
सूइअ भूआ वन्छसेणि पानइ निरुकारणि ॥ १९ ॥

अवचूरि ।

६४	२	३	६१	६०	६	७	५७
९	५५	५४	१२	१३	५१	५०	१६
१७	४७	४६	२०	२१	४३	४२	२४
४०	२६	२७	३७	३६	३०	३१	३३
३२	३४	३५	२९	२८	३८	३९	२५
४१	२३	२२	४४	४५	१९	१८	४८
४९	१५	१४	५२	५३	११	१२	५६
८	५८	५९	५	४	६२	६३	१

" ॐ पंचमी देवो यस्य गृहं न त्यजति तस्य गृहे रक्षार्थं रवौ ग्राम प्रदक्षिणापूर्वं चतुष्ककानि यानि समागच्छन्ति तेषां धूलिर्गृह्यते तया छिद्यते स्वसौध पश्चात् स प्रयाति ॥ " ॐ नमो आधा माधा पाधा कहिइ खरकटउ खरकरपटउ खर न विष आधारि ॐठः ठः स्वाहा ॥" २१ वार कटारिकया चूरिमकमनिमन्त्र्य पद्मासनोपविष्टस्य पुसो दीयते पेट्टची स्थाने समाधाति ॥

" मीठउ राउल मीठउ तेल, नीकल पोइआ माधा पेल " १०८ छुरिकया तैलमभिमन्त्र्य तदुदरे पृष्ठे वस्त्रप्रान्ते अभिमन्त्र्यते अभ्यगे सुखप्रसव ॥ १८ ॥

सदेसरानां पान तुलसीपान नागकेशर १२ टांक पारसपीपल फल १२ टा आसधि १२ टा खाड टा. १२ रुद्रदारु टा. १२ सुठि टां. १२ दारुहलद टा. १२ एकवर्णगायना घीसिउ अवलेही कीजइ टां. ३ प्रमाण अपत्यप्राप्ति हुइ, ऋतुस्नानानन्तर प्रारभ्यते ॥ १९ ॥

विहिकयविम्हिअमंततंत महरोगपणासण

हिमवंतमंतिहि नीरपाण तह सूलनिवारण ।

उत्तरवारुणिमूल देव ! कज्जलनित्तंजणि

दाढंतरि संठावणे अत्ताणि वस तुह कित्तणि ॥ २० ॥

अवचूरिः ।

ॐ ह्रीँ ऐं क्रौँ नमः एषा ब्राह्मी पद्मांगुली।

७१	६४	५९	८	१	६	४४	३७	४२	
६६	६८	७०	३	५	७	३९	४१	४३	
६७	७२	६५	४	९	२	४०	४५	३८	
२६	१९	२४	४४	३७	४२	५३	४६	५१	
२१	३३	२५	३९	४१	४३	४८	५०	५२	
२२	२७	२०	४०	६५	३८	४९	५४	४७	
३५	२८	३३	८०	७३	७८	१७	१०	१५	
३०	३२	३८	७५	७७	७९	१२	१४	१६	
३१	३६	२	२६	८१	७४	१३	१८	११	

ॐ हिमवतस्योत्तरे पार्श्वे अर्धकर्णो महाद्रुमः । तत्रैव शूलमुत्पन्नं तत्रैव निधनं गतं स्वाहा । अनेन उजनम् । कालपानीयादि क्रियते रोगनिवृत्तिः ॥ अनया गाथया २१ वार पानीयमभिमन्त्र्य पाय्यते शूलं याति॥ उत्तरवारुणीमूलं जिनप्रतिष्ठाञ्जनमेकत्र मीलयित्वा नेत्राञ्जने दंष्ट्रामध्यस्थापने च नृपवश्यम् ॥ २० ॥

सिद्धचक्रयन्त्रस्तु पञ्चमो ज्ञेयः । यन्त्रचतुष्कम् ।

ॐ ह्रीँ श्रीँ कीर्तिमुखमन्दिरे स्वाहा ॥ एन मन्त्रं वार २१ जप्त्वा आस्योपरि हस्तो वाह्यते ।

" ॐ नमो इन्द्राग्नि अग्नि वज्राग्नि बन्धामि बद्धोऽसि वैश्वानर ! मा चल मा क्रम ठः ठः ठः स्वाहा ॥ वार २१ अथवा ७. कांजिकमभिमन्त्र्य धारावटी दीयते अग्निस्तम्भः ॥

ॐ नमो इंदग्गि मंति पुण पासह मंतिण
अभिमंतिअ सोवीरनीर पसमइ जह वन्हिण ।
अरिहदहक्खरिजाव होइ लच्छी कुलमंदिर
पायपसाइ तुह जिणिंद ! नरवंछियसुंदर ! ॥ २१ ॥
पण जंती वक्खालनीर अंबिल इकवीसा
निअकुलवंतरदोस दमइ तक्खणि निस्सेसा ।
'सुहमंदिर' अभिमंतिऊण सुहमंदिर मंतिइं
सयल सहाजणरंजणिक्क वयणुक्करसत्तिइं ॥ २२ ॥
अट्टुत्तरसयगयणजड्डी चिल्लीतरुकंटय
खित्तिभिमंतिय वार सत्त नालयधुअसंगय ।

अवचूरिः ।

" ॐ नमो भगवते श्रीपार्श्वनाथाय ज्वल २ प्रज्वल २ महाग्नि स्तम्भय २ स्वाहा ।। ॐ कों ठः ठः स्वाहा ।। वार २१ अभिमंत्र्य धारा दीयते आगि उल्हाइ ॥ २१ ॥

" ॐ ह्रीँ य र ल व अर्हं ह्सः " जिनार्चनसमये १०८ जापे लक्ष्मीप्राप्तिर्भवति । ॐ ह्रीँ श्रीँ कीर्तिसुखमन्दिरे स्वाहा ॥ " ॐ ह्री ऍं क्लीं महालक्ष्म्यै नमः स्वाहा ॥ " दिनप्रति वार १०८ जापेन लक्ष्मीप्राप्तिर्भवति ॥ २२ ॥

खेजडी कांटा १०८, चीलीना कांटा १०८, एक त्र कृत्वा मन्त्रेण सप्तवारमभिमन्त्र्य करवडामुख मुद्रीयते, नालुअधूमो गुझे यथा याति तथा क्रियते । अभिमन्त्रणमन्त्रोऽयम्—

ॐ नमो सोडिया क्षेत्रपाल ! हाथि कपाल चावर केश गलइ रुण्डमाल अहुट्टसार मोहतणा आभरण, वज्रांगि वैसण निश्वास आसण,

तह अडसय कणवीर पुप्फि निअठाणा जलणिइं
तह सगवारि पहे गिहम्मि जायइ तुह झाणिइं ॥२३॥

अवचूरिः ।

कलिकलित घालइ, फेत्कार मेल्हि आरतु, किसी परि जाणइ, गाजंति गडगडंति, मेघजिम धडकंति, वीज जिम झबकंति, गात्र भिरडंति भीडंति, हाड गूड करडंति, धोपति, मूशा मडां चवडति, चाटति, वाडति, चउद भवन फोडंति, गिरिशिखर थ्रोडन्ति, कोपिं ज्वाला प्रज्वलंति, कानि कुण्डल झिगमिगंति, कांति झबकति, सात समुद्र सोसति, भूचक्र चालति, बहु दोष निग्रहति, चालि हो स्वामी ! खोडिया खेत्रपाल ! ईश्वर जगन्नाथ तणा पुत्र क्षण वार एक तिहां हुता चालि उज्जेणीनगरी अहूठ पीठ हरि, सिद्धदेवो सिद्धवड, सिद्धखेत्र, तिहां हु तु उभी चाविलि चालति, घुघरि वाजति, अरहठ माला पावडी पाडति, शाकिनी डीहारी तणा गर्भ गालंति, भोगा मारति, वाप वीर वीराधि वीर हाकिउ वली प्रसिधिओ, वोलि लाइउ, लागि चलाविउ, चालि ८४ दोषनिग्रह, मनपवनवेगिं चालि दुष्ट दोष जाणि पातालि, घालि उलकरि, छिदम करि, जाण करि, विन्नाण करि, वेध करि, अपवेध करि, चाचरि जइ, मंडल जइ घालि, रूप परावर्त करि हामि, रोइ, छल जोइ, छिद्रम जोइ, डाकिनी बांधि, शाकिनी बांधि, भोगू बांधि, भोगी भूत बंधि, बांधि करि तोरा पाय तलिं घालि वाप प्रचंड वीर खोडिया खेत्रपालनी शक्ति फुरइ ॥

प्रथम १०८ होमः पश्चाद् वार २१ कणयरी, २१ गुग्गलक गोली २१ उडद तेल चोपडी कृष्णचतुर्दशीदिनेऽभिधानं गृहीत्वा पात्रामें होमः । चउदशी सात लगइं होमः क्रियते क्षेत्रपालादयो यांति ।

तथा १०८ कणवीर रविदिने उपरि रहो मुकाविइ ते सर्व पाकमध्ये क्षिप्यते दोषनाशः । १०० कूपवारि-धोबीनुं वारि, चर्मकारनुं वारि, कुंभारनुं वारि, सिराणियानुं वारि सूत्रधारनुं वारि, एभिः स्नानं कार्यते दोषनाशः ॥ २३ ॥

सेअवण्ण रविकणयकंदि कंयेरीकंदय
एगवन्नगोखीरपाणिकामिणिसि सुसंपय ।
वरपंडुरखुरसाणरई जडजोगिहिं सत्तह
नेमिपबंधह होइ नाह ! तह तुह गुणथुत्तह ॥२४॥
इत्थं भेषजयन्त्रतन्त्रकलितैः सन्मन्त्ररत्नैश्रितां
कृत्वा श्रीमुनिसुन्दरस्तुत ! नुतिं देलह्ननेतस्तव !
लक्ष्मीसागरनामधेय ! करुणाम्भोधे ! युगादिप्रभो !
दुस्थोऽहं शुभसुन्दराङ्घ्रियुगलीसेवासुखं प्रार्थये ॥२५॥
इतिश्री युगादिदेवस्तोत्रं संपूर्णम् ।
मु. रूपसागरलिखितम् ॥

अवचूरी ।

श्वेतार्क मूल, श्वेतरिंगणी मूल, कंथेरी मूल, एकवर्णगोदुग्धेन घर्षयित्वा पाने अपत्यप्राप्तिः । श्वेत खुरसाणीआमूल पार्श्वे स्थितं धारबन्धं करोति ॥

" इत्थ० " सुगमम् ॥ २५ ॥

इतिश्रीआदिदेवस्तवस्यावचूरिः ॥

उपाध्यायश्रीभानुचन्द्रगणिशिष्यभक्तिचन्द्रगणिना लिखिता ॥

[११२]

पञ्चकल्याणककलितैकविंशतिस्थानगर्भितं

श्रीमल्लिजिनस्तवनम् ।

पणयजणकप्पवल्लिं नियठाणविराजमाणसिवपल्लिं ।
कित्तियजियधवलमल्लिं थुणामि भावेण जिणमल्लिं ॥ १॥
धात— सायरतित्तीसयठिइपमाण जिणु चविउ जयंतविमाणठाण ।
दीवाइमजंबुयदीवनामि भरहे मिथिलापुरि पवरगामि ॥२॥
अवयरिय कुम्भनरिंदलच्छि गुणतुल्लपभावइदेविकुच्छि ।
फागुणसियचउत्थि जिणाहिराज पयपंकयविलुलियदेवराज ॥
जिणमाया पिक्खइ दह चियारि गयपमुह सुमिण वरगिहमझारि ।
अवयरियउ जाणिय जिणवरिंदु विहसियतणुलोयणआणंदु ॥
जिण गब्भिहि ऊणय नव य मास पालिय तिहि नाणिहि घणपयास ।
सिएगारसि मग्गसिरम्मि मासि जायउ जिणु अस्सणिमेसरासि ॥५॥
चलियासण जाणवि जिणह जम्मु दिसिकुमरिय निम्मइ निययकम्मु ।
जिण सविधिहिं सुविधिहि गुणह गातु निम्मइ हरिसिहि किरि अभिय पातु॥
जाणवि जिणजम्मणु ओहिनाणि सुरगिरि सुर आवइ पवरठाणि ।
तित्थोदइ ण्हवइ मणह रंगि पूइवि जिणु गाइहि विविहभंगि ॥ ७ ॥
जम्मोच्छवु निम्मइ कुम्भराउ मग्गणजण पामइ घणपसाउ ।
पुरि घिरि घिरि मंगल गाइ बाल मणरंगिहि भंगिहि बहु विसाल ॥
पूरवभवकम्मह समणुसारि संजाउ जिणेसरु पवरनारि ।
संठाविउ नामिहि देवु मल्लि कुम्भंकिय नालसु देहवल्लि ॥ ९ ॥

सुरगिरि जिम बाधइ कप्पवल्लि दिणि दिणि तिम जिणवरु गुणहि मल्लि ।
कमि जोवणलच्छि'थिरायमाणु पणवीसधणूसियदेहमाणु ॥१०॥

कुमरत्तणि वरिससयं करेवि पाणिग्गहउच्छवि परिहरेवि ।
विन्नत्तउ लोयंतियहि देवि तित्थेसरु वरसियदाणु देवि ॥११॥
सिएगारसि मग्गसिरस्स सामि अट्ठमतवि विसहियउ जम्मठामि ।
वररायपुरिस तिहि सयहि जुत्तु पव्वज्जिउ जिणवरु सुपवित्तु ॥

छउमत्थ दिणेगय चाउनाणु असोयतले उववन्नु नाणु ।
अट्ठम अंतिहि जिणु विस्ससेण पारावेउ खीरिहि सुहरिसेण ॥१३॥
अडवीसय गणहर मुणिमणीण चालीस सहस्स तह वरमणीण ।
पणपण्ण सहस्स य साहुणीण परिवारिहि सोहइ जिणधुरीण ॥१४॥

वइरुट्ट देवि कुवेर जक्खु संसेविय जिणपयकप्परुक्खु ।
चउवन्न सहसवरंगिहि विसालि पणपण्ण सहस्स सव्वाउ पालि॥॥

सम्मेयसिहरि जिणु मासिएण फागुणसियबारसि सुहदिणेण ।
अरसिद्धिहि कोडि सहस्स सिद्धु मुणि पंच सयहि संजुत्तु सिद्धु ॥
जय विहडियकम्मकठोरजाल ! जय परिणीयअविहडसिद्धिबाल ! ।
नीराग ! निरंजण ! गुणनिवास ! सपाइयसेवयवंछियास ! ॥ १७ ॥

इय्येवं नमिरासुरेसरसुराधीसावलीसेहरे
माणिक्कोज्जलकतकंतिनिवहे नीरायमाणकमो ।
जो संखित्तचरित्तकित्तणतया विण्णत्तओ भावओ
सो मल्ली मुणिरायसथुयगुणो दिज्जासु बोहिं सया ॥१८॥

---

[११३]

नंदीश्वरद्वीपस्तोत्रम् ।

वंदिय नंदियलोयं जिणविसरं विमलकेवलालोयं ।
नंदीसरचेइयसंथवेण थोसामि तं चेव ॥ १ ॥
जोयणकोडिसय तिसट्ठ चउरसी लक्खवलयविक्खंभो ।
अट्ठमदीवो नंदीसरु त्ति सइविलसिरसुरोहो ॥ २ ॥
तत्थ हु मज्झे चउरो दिसासु अंजणगिरी धवलवण्णा ।
जोयण सहस्स चुलसीइ ऊसिया सहस्समवगाढा ॥ ३ ॥
भूमितले दससहसा चउणवइसयसहस्समुवरितले ।
पिहुला अडवीसं सतिगं व दसंसो उ खयवुड्ढी ॥ ४ ॥
पुव्वदिसि देवरमणो निच्चु-जोओ य दाहिणदिसाए ॥
अवरदिसाए उ सयंपभ-रमणिज्जो उत्तरे पासे ॥ ५ ॥
अंजणगाण चउदिसि जोयणलक्खंमि लक्खविक्खंभा ।
पुक्खरिणीओ सहस्सव्वेहा निम्मच्छसच्छजला ॥ ६ ॥
नंदिसेण अमोहा य गोतुभा य ३ सुदंसणा ४ ।
नंदुत्तरा य नंदा सुनंदा नंदिवद्धणा ॥ ७ ॥
भद्दा विसाला कुमुया-धारसी पुंडरीगिणी ।
विजया य वैजयंती जयंती अपराजिया ॥ ८ ॥
पुव्वा य कमा नाना पुक्खरिणीणं तओ य पंचसए ।
गंतूण लक्खदीहा वणसंडा पंचसयपिहुला ॥ ९ ॥
पुव्वेण असोगवणं दाहिणओ ताण सत्तिवण्णिवणं ।
चंपगवणमवणुत्तरेणु सव्वाणुभूअवणं ॥ १० ॥

पन्नसमा जोअणदससहस्स पिहुला सहस्समोगाढा ।
चउसट्ठिसहस्सुच्चा फलिहमया पुक्खरिणिमज्झे ॥११॥

सोलसदहिमुहगिरिणो अंजण दहिमुहनगोन्तरितलेसु ।
जोयणसयदोह तयद्धवित्थडा दुगसयरिमुच्चा ॥१२॥

बहुविविहरूवरूवगविचित्तविच्छित्तिभत्तिसयकलिया ।
पत्तेयं जिणभवणा तोरणझयमंगलाइजुया ॥१३॥

देवासुरनागसुवण्णनामगा नामसरसुरा रक्खा ।
दारा सोलट्ठदुव पिहुप्पवेसाइ चउरोसिं ॥१४॥

पइदार कलसाई मुहमंडवपिच्छमंडवक्खाडा ।
मणिपीढथूम पडिमा चियतरुझयपुक्खरिणिओ य ॥१५॥

अट्ठुच सोलसाई पिहुला मणिपीढिया जिणहर तो ।
तदुवरि देवच्छंदा रयणमया साहियपमाणा ॥१६॥

तत्थुसभवद्धमाणय–चंदाणण–वारिसेण–नामाण ।
सासय जिणपडिमाणं पलियंकनिसण्णट्ठसय ॥१७॥

पइपडिमपुरो दो दो नागपडिमजक्खभूअकुडधरा ।
दहओ दो चमरधरा पिट्ठे छत्तधरपडिमेगा ॥१८॥

तह घंटा वंदण घड भिंगारायरिसयाइ सुपइट्ठा ।
पुप्फाइणेगचंगिरि पडिलच्छत्तासणा एय ॥१९॥

इअ सुरवुत्तमाए सुय दुपुक्खरिणि अंतरे दो दो ।
रइकरग नगावत्तीसमेसु पुव्वंव जिणभवणा ॥२०॥

वंदंत–नमंत–अभिथुणंत–पूयंत–इंत–जंतेहिं ।
खयरसुरेहि य रहिआ पुण्णि तिहिमहामह करेहिं ॥२१॥
तय जोयणदहसुचा विक्खंभायामसमदससहस्सुचा ।
झल्लरिनिभा रइकरा रयणमया विदिसिदीवंते ॥२२॥
तेसि चउण्ह दिसासुं जोयणलक्खंमि जंबुदीवसमा ।
अट्ठट्ठ रायहाणीसु सक्कीसाणग्गमहिसीणं ॥२३॥
विमलमणिसालवणयाण ताण मज्झे पुढो जिणाययणा ।
जिणपडिमा पुव्वमिवेह अणुवमा परमरमणिज्जा ॥२४॥
इय वीसं बावण्णं य जिणहरे गिरिसिरेसु संथुणिमो ।
इंदाण रायहाणीसु बत्तीसं सोलसय वंदे ॥२५॥

[११४]

सर्वजिनचतुर्विधदुःषमासङ्घस्तोत्रम् ।

वंदित्त सिरि उसहाइ जिण वद्धमाण चउवीस ।
तीआणागयकालतिग विहरमाण जिण वीस ॥१॥
दुरिअविहंडन पुंडरीअ–गोयमपमुह नमामि ।
चउदस सय बावन्नजुअ जिणगणहर सिवगामि ॥२॥
उसभसेण अइमुत्तमुह वंदउ लक्खडवीस ।
सहसड चित्तचरित्तजुअ जिणकरदिक्खिअ सीस ॥३॥
बंभीचंदणबालवर जिणसमणी नमो भव्व ! ।
लक्ख चउ चत्त छ चत्त सहसा चउ सय सव्व ॥४॥

सेयंसाणंदप्पमुह सावय वयसंजुत्त ।
समरह मणि पणपण्ण लक्ख सहस तिपण्ण ससत्त ॥५॥
सावि सुभदा सुलसमुह एगकोटी चउलक्ख ।
नवनवई सहसा तिसय सड्ढ थुणइ गुणदक्ख ॥६॥
तेवीसुदय जुगप्पवरगुरु दस सहस्स चउजुत्त ।
निच्च नमउ सुहमप्पमुह दुप्पसहंत सुचित्त ॥७॥
नमि सूरी जुगपवरसम पंच य अरइ अराय ।
सोलस सहस लक्खेगदस तत्तिय सावय राय ॥८॥
सहस चउत्तम आयरिय कोडिलक्ख पणपन्न ।
कोडिसहस तह कोडिसय पंच सपन्न सुपन्न ॥९॥
कोडिलक्ख सतरस सहस नव सुसाहु भवभीअ ।
कोडि सउ इगवीस इग लक्ख सहस सट्ठी अ ॥१०॥
समणी कोडि सहस्स दस नव सय कोडी बार ।
सहस छतीस छप्पन्न लक्ख दूसय गुणप्रचार ॥११॥
सोल लक्ख कोडी सहस तिण्णि तिण्णि सय कोडि ।
सावय सतरस कोडि लख तुलसी नमि कर जोडि ॥१२॥
कोडि लक्ख पणतीस थुणि सड्ढ बाणवई सहस्स ।
दूसम सावि अ बारहि अ कोडि बत्तीस अ संस ॥१३॥
इअ चउविह संघ रंग तरंगं जो समरइ सुह भावठिउ ।
जिणनाह पणीयं जिण नमणीअं चउगइदुह सो हाण जिउ

[११९]

श्रीविविधतीर्थस्तुतयः ।

महंति जे भावजुआ तिसंझं जिणिंदरायं गयरायदोसं ।
लीलाइ ते मुत्तिसिरीविवाहं करंति मावारिनिवारणेण ॥१॥

जइ अत्थि सिद्धित्थिसुहे मणो ता उसहाइ वीरंतजिणे थुणेह ।
हेमिंदुनीलंजणरत्तवण्णे निरित्थिणविरित्थिणभवण्णवे अ ॥२॥

सट्ठी अ लक्खा गुणनऊ अ कोडी भवणेसु कोडीण सयाइं तेर ।
असंखया जोइवणेसु बिंबे नमेह भत्तिब्भरनिब्भरंगा ॥३॥

नई-वास-वेअड्ढ वक्खार-कुण्ड-गयदंत-मेरु-द्दहमाइठाणे ।
बिंबाइ वंदे तिरिअं तिलक्खा सहसेगनउआ सयतिण्णि वीसं ॥४॥

पडिमाण कोडीण सयं च एगं बावनकोडी चउनउअ लक्खा ।
चउचत्त सहसाइं सयाइ सत्ता सट्ठा विमाणेसु नमामि उड्ढं ॥५॥

सव्वग्गकोडी पनरस्सयाइं दुचत्त कोडी अडवण्ण लक्खा ।
छत्तीस सहस्सा असीआइ निच्चं बिंबाइ वंदे भुवणत्तयंमि ॥६॥

नंदीसरे अट्ठमए सुदीवे निच्चेसु बावन्नजिणालएसु ।
सिरिवद्धमाणोसहवारिसेणचंदाणणक्खे पणमामि नाहे ॥७॥

निम्मावियम्मी भरहेण रण्णा भत्तीइ अट्ठावयनामतित्थे ।
वण्णप्पमाणंकमणुन्न बिंबे रिसहाइ चउवीसजिणे थुणामि ॥८॥

अजिआइवीसं जिणचन्दनाहा सिवं गया जत्थ निसिद्धभत्ता ।
सुपव्वकयथूभगणाभिनंदो नंदउ स सम्मेअगिरी सयावि ॥९॥

जयउ चिरं तं भुवणंमि तित्थं सित्तुंजयं सव्वभिहापहाणं।
जहि संथुओ आइजिणो जणाणं दुहा महाणंदसिरिं करेइ ॥१०॥

वयनाणसिद्धिप्पमुहूसवेहिं जं पाविअं नेमिजिणेसरस्स।
तं भव्वजीवा सिवसुक्खहेउं झाएह उज्जितगिरिं सुतित्थं ॥११॥

जंबूविदेहम्मि नमामि सीमंधरं च जुगमिंधरनामधेयं।
बाहुं सुबाहुं च चउप्पयार पयासयंतं भवियाण धम्मं ॥१२॥

चंदाणणं सूरपहं सुजायं वसहाणणं वज्जहरं विसालं।
अणंतविरिअं च सयप्पहं च वदे जिणे धाइअसंडि अट्ठ ॥१३॥

नेमिप्पह ईसरचंदबाहु महभददेवासणदेवकित्ति।
अजेअविरिअं च भुअंगनाह थुणे जिणे अट्ठवि पुक्खरद्धे ॥१४॥

वंदे सयं सत्तरिसंजुअं च उक्किट्ठकाले जिणनायगाणं।
विदेहभरहेरवयाभिहाणं दसपंचकम्मावणिमंडणाणं ॥१५॥

गयसंपयाणा गयलोगनाह जिणाण चऊवीसितिगं सरण्णं।
चारित्तसदंसणनाणरूवरयणाण हेउं हिअए धरेमि ॥१६॥

चउगईदुक्खनिवाररूवं धम्मं दिसंतं चउरूवएणं।
जिणं जियाणं वरपाडिहेरं सुरेहि रइओसरणम्मि सेवे ॥१७॥

तित्थाइभेएण परंपराए सिद्धा य जे कम्मखएगणंता।
सिरिपुंडरीअप्पमुहा मुणी ते अणोवमं सिद्धिसुहं दिसंतु ॥१८॥

दिणमासनक्खत्तगहाइएहिं जं सुद्धय सव्वजिणाण निच्चं।
जं नारायाणंपि सुहप्पयंतं जिणिंदकल्लाणगपचगं थुणे ॥१९॥

सिरिआइनाहं मणलोअणाणमाणंदयारिं भुवत्तयस्स ।
सोहग्गसारं सिरिनेमिनाहं नमामि तित्थेसरि अव्वुअम्मि ॥२०॥

उत्तुंगपासायवर्डिसरूवं कुमाररण्णो किर मुत्तपुण्णं ।
सिरिअजिअसामी पयसुप्पवित्तं तित्थं जयउ तारणदुग्गयंमि ॥२१॥

नाभेयदेवं सिरिसंतिनाह नेमिं जिणं पासजिणं च वीरं ।
अणंतनाणाइगुणाण ठाणं सरेमि आरासणनयरतित्थे ॥२२॥

निच्चोअएणं उइआणि निच्चानिचाणि तित्थेसु जयम्मि जाइ ।
जिणिंदबिंबाणि नयाणि ताणि हरंतु मे मोहमहंधयारं ॥२३॥

नमंसई जो जिणविंदमेवं लद्धूण सो वोहिसुजाणवत्तं ।
*भवं भवं भूरिकिलेसजालं तरिउं सुहेणं सिवदीवमेइ ॥२४॥

भत्तीइ नामागिइदव्वभावजिणा थुआणंतगुणाभिरामा ।
नराण तारंतु भवोअहीओ बोहिप्पयाणा जगबधवा य ॥२५॥

जो अत्थओ वीरजिणेण वुत्तो अणुग्गहत्थं गणहारिबद्धो ।
जो आगमो तत्तपयत्थदंसी हवउ जियाणं जयदीवउ व्व ॥२६॥

विग्घोवसंतिं च समाहिदाणं कुणंतु देवा जिणपायभत्ता ।
सम्मत्तचित्ता जिणचदआणारयाण धम्मावसम्मि सम्मं ॥२७॥

दुवीसबत्तीसदसिंदिएहिं मेरुम्मि जम्मस्स कओभिसेओ ।
नेमिस्स जीए सुअपंचमीए तवेण तं नाणकए निसेवे ॥२८॥

---

* एतदन्त्यपद्यनयेण समं पठ्यते तदा स्तुतयो भवन्ति ।

[११६]

श्रीमन्त्राधिराजस्तोत्रम् ।

सर्वातिशयसम्पूर्णान् ध्यात्वा सर्वजिनाधिपान् ।
पञ्चवर्णान् पञ्चरूपविपयद्रुमकुञ्जरान् ॥१॥

चतुर्गात्राँश्चतुर्वक्राँश्चतुर्विंशतिसञ्ज्ञितान् ।
जैनीं सर्वाङ्गेषु रक्षा कुर्वे दुःखौघनाशिनीम् ॥२॥

शिरो मे वृषभ पातु भाल श्रीअजित. प्रभुः ।
पाता मे श्रीजिनौ नेत्रे शम्भवश्चाभिनन्दन· ॥३॥

सुमति सुसीमजन्मा च श्रवणौ मम रक्षताम् ।
सुपार्श्वो रक्षतु घ्राण मुखं चन्द्रप्रभ प्रभु· ॥४॥

रसना सुविधि पातु कण्ठं श्रीशीतलो जिन· ।
स्कन्धं श्रेयासः श्रीवासुपूज्यश्च विमलो भुजौ ॥५॥

अनन्तश्रीधर्मनाथौ पाता मे करपल्लवौ ।
शान्तिर्मे हृदय रक्षेन्मध्यं नाभिं च कुन्थ्वरौ ॥६॥

मल्लि· कटी सक्थिनौ (?) च रक्षतान्मुनिसुव्रत ।
नमिर्जानुद्वय पायान्नेमिर्जङ्घाद्वयं पुनः ॥७॥

श्रीपार्श्वो वर्द्धमानश्च रक्षतान्मे पदद्वयम् ।
चतुर्विंशतिरूपोऽव्यादर्हन्मे सकलं वपु ॥८॥

एतां जिनबलोपेतां रक्षां यः सुकृती पठेत् ।
स चिरायु सुखी पुत्री निर्व्याधिर्विजयी भवेत् ॥९॥

पातालभूतलव्योमचारिणश्छद्मकारिणः ।
न द्रष्टुमपि शक्तास्तं रक्षितं जिननामभिः ॥१०॥
जिनेति जिनभद्रेति जिनचन्द्रेति वा स्मरन् ।
नरो न लुप्यते पापैर्भुक्तिं मुक्तिं च विन्दते ॥११॥
जगज्जैत्रैकमन्त्रेण जिननाम्नैव रक्षितम् ।
लिखित्वा धारयेद् यस्तु करस्थाः सर्वसिद्धयः ॥१२॥
वज्रपञ्जरनामेदं यो जैनकवचं पठेत् ।
अव्याहताज्ञः सर्वत्र लभते जयमङ्गलम् ॥१३॥
ललाटे दक्षिणस्कन्धे वामस्कन्धे करेऽपि च ।
वामकक्षौ वामकव्यां जानौ पदतलेऽपि च ॥१४॥
नाभौ गुह्ये दक्षिणांहि—तले दक्षिणजानुके ।
कटी कक्षे हस्ततले स्तनेषु दक्षिणेषु च ॥१५॥
वामस्तने चेति मन्त्रवर्णान् सप्तदश स्मरेत् ।
ॐ ह्रीं प्रमुखास्तस्य स्युर्मनीपितसिद्धयः ॥१६॥
यथैनां दृष्टवान् स्वप्ने जैनरक्षामिह प्रभुः ।
जिनेन्द्राख्य गुरुः प्रातः प्रबुद्धस्तां तथाऽलिखत् ॥१७॥
ॐ ॐ ह्रां ह्रीं ह्रूं ह्रैं ह्रौं ह्रैं ह्रः यः क्षः फुट् स्वाहा ए ऐ॥
अस्य स्तोत्रस्य मन्त्रम् ।
मन्त्राधिराजाक्षरवर्णयुक्तं तेषां जिनाङ्गेषु निवेशितांह्री (?) ।
वक्ष्ये यथा तत् प्रथमं च तत्र ओमक्षरं नीलरुचिं ललाटे ॥१८॥
ॐ दक्षिणाङ्गे पुनरेव शोणं वामांसकं ह्रीं भज पद्मवर्णम् ।
सिन्दूरभं ह्रीं स्मर वामहस्ते ह्रूं धूम्रवर्णं भण वामकुक्षौ ॥१९॥

हूँः कृष्णवर्णं कटिवामदेशे यः सव्यजानुस्थितधूम्रवर्णम् ।
क्षः पीतगं पादतले च वामे ह्रीः पद्मवर्णं पुनरेव नाभौ ॥२०॥
ह्रूँः धूम्रवर्णं कथयन्ति गुह्ये फट्व्यञ्जनं पादतलेऽपसव्यः ।
फू' दक्षिणे जानुनि धूम्रवर्णं ह्रः दक्षिणायां च कटौ नु कृष्णम्
स्वा कृष्णभं दक्षिणकुक्षिलक्षं हा दक्षिणे हस्ततले विनीलम् ।
ए स्फाटिकं दक्षिणवक्षसोऽन्ते ऐ वामवक्षोऽन्तगतं सितांशु॥२२॥
इति दशाक्षराणि साक्षान्निवेश्य पुरस्तु जैनमूर्तौ ।
ध्यायति विजया जया स भवति नित्यं वशीकृतार्थसिद्धिः॥२३॥
इह हि भवति तुष्टो यस्य मन्त्राधिराजः
स भवति भुवि विद्वान् खेचरश्चक्रवर्ती ।
सदतिशयसमृद्धः सर्वकल्याणतुष्टो
धृतिरतिमतिकीर्तिश्रीपतिर्ध्येयसत्वम् ॥२४॥

॥ इति मन्त्राधिराजस्तोत्रम् ॥

---

[११७]

वाचकश्रीयशोविजयविरचितं

श्रीशङ्खेश्वरपार्श्वजिनस्तोत्रम् ।

अनन्तविज्ञानमपास्तदोष महेन्द्रमान्यं महनीयवाचम् ।
गृहं महिम्नां महसां निधानं शङखेश्वरं पार्श्वजिनं स्तवीमि ॥१॥
महानुभावस्य जनुर्जनुष्मता गुणस्तवैरेव दधाति हृद्यताम् ।
घनं वनं कान्तवसन्तसम्पदा पिकीरवैरेव समृद्धमीक्ष्यते ॥२॥

अवर्ण्यसंवर्णनकश्मलाविलः स्वकार्यरक्तस्य कवेर्गिरां रसः ।
गुणस्तवैर्देव ! तवातिनिर्मलो भवत्यवश्यं कतकोत्करोपमैः ॥३॥
गुणास्त्वदीया अमिता इति स्तुता–वुदासते देव ! न धीधना जनाः ।
मणिष्वनन्तेषु महोदधेरहो न किं प्रवृत्तेरुपलम्भसम्भवः ? ॥४॥
भवद्गुणैरेव न चेद्वेष्टयं स्वयं गिरं चित्रकवल्लिमुच्चकैः ।
तदा न किं दुर्जनवायसैरसौ क्षणाद् विशीर्येत निसर्गभीषणैः ? ॥५॥
न जानते नाथ ! यथा पथःस्थितिं प्रगल्भमानाश्च नृपानुपासते ।
श्रियं लभन्ते च विशृङ्खलाः खला इतीदमुच्चैः कलिकालचेष्टितम् ॥६॥
अमीषु तीर्थेश ! खलेषु यत् पटुर्भवद्भुजिष्यस्तदिहासि कारणम् ।
हविर्भुजां हेतिषु यन्न दह्यते करः परस्तत्र गुणो महामणेः ॥७॥
कलौ जलौघे बहुपङ्कसङ्करे गुणव्रजे मज्जति सज्जनार्जिते ।
प्रभो ! वरीवर्ति शरीरधारिणां तरीव निस्तारकरी तव स्तुतिः ॥८॥
खलैः किमेतैः कलिकाललालितैर्निपश्चितां नाथ ! यदि प्रसीदसि ।
पराक्रमः कस्तमसां महीयसां तनोति भासं महसां पतिर्यदि ॥९॥
अमूढलक्ष्यत्वमिहेश ! दुर्जने न सम्यगन्धाविव तत्त्वचालनम् ।
कथा नु कोलाहलतां विगाहते ततः कथं नाथ ! बुधः प्रवर्तताम् ॥१०
यथा पथा यात्युपमृद्य कण्टकान् जनो मनोऽभीहितबद्धलालसः ।
त्वदाज्ञया देव ! निहत्य दुर्जनान् तथा विधेयैव कथा विपश्चिता॥११
संवादसारा भवदागमा यज्जगच्चमत्कारकराः स्फुरन्ति ।
उच्छृङ्खलानां नियतं खलानां मुखे मषीलेपमहोत्सवोऽसौ । ॥१२॥
भवन्तमुत्सृज्य विलीनरागं परं भजन्ते स्वहितार्थिनो ये ।
तेषां वयं देव ! सचेतनानां विद्मो विशेषं किमचेतनेभ्यः ॥१३॥

मोहावृतानामपि शास्त्रपाठो हहा महानर्थकरः परेषाम्।
रागैकलुब्धस्य हि लुब्धकेभ्यो वधाय नूनं हरिणस्य कर्णौ ॥१४॥
शमो दमो दानमधीतिनिष्ठा वृथैव सर्वं तव भक्तिहीनम्।
भावक्रियां नैव कविप्रबन्धो रसं विना यच्छति चारुबन्धः ॥१५॥
अन्तर्मुहूर्तं विहितं तपोऽपि त्वदाज्ञया देव! समस्तृणेढि।
विना तु तां हन्त! युगान्तराणि कथापि न क्लेशकृतां शिवस्य॥१६
अज्ञानजं बन्धनमङ्गभाजां ज्ञानं विना देव! कथं व्यपैति।
अघर्मजं जाड्यमुपैति नाशं न घर्मरश्मेर्हि विना प्रतापम् ॥१७॥
न ज्ञानमात्रादपि कार्यसिद्धिर्विना चरित्रं भवदागमेऽस्ति।
अपीक्षमाणः पदवीं न पङ्गुर्विना गतिं हन्त! पुरं प्रयाति ॥१८॥
संसारसिन्धाविह नास्ति किञ्चिदालम्बनं देव! विना त्वदाज्ञाम्।
तया विहीनाः परकष्टलीना हहा महामोहहताः पतन्ति ॥१९॥
महौषधी जन्मजरामयानां महार्गला दुर्गतिमन्दिरस्य।
खानिः सुखानां कृतनर्महानिराज्ञा त्वदीयास्ति जिनेन्द्रचन्द्र ॥२०॥
रागं च कोपं च न नाथ! धत्से स्तुत्यस्तुतीनां च फलं प्रदत्से।
लोकोत्तरं किञ्चिदिदं त्वदीयं शीलं समाशीलितविश्वलीलम् ॥२१॥
त्वद्ध्याननद्धादरमानसस्य त्वद्योगमुद्राभिनिविष्टबुद्धेः।
तवोपदेशे निरतस्य शश्वत् कदा भविष्यन्ति शमोत्सवा मे ॥२२॥
अकुर्वत सम्प्रति लब्धबोधिं समीहमानस्य परां च बोधिम्।
न साम्प्रतं किञ्चन साम्प्रतं तद् दयस्व दीनं परमार्थहीनम् ॥२३॥
निर्वेदमुल्य च भवन्तमेव नाथन्ति नाथं यतयो न चान्यम्।
सुधार्थमुच्चैर्विबुधाः सुधांशुं नाथन्ति नान्यं ग्रहमप्युदारम् ॥२४॥

त्वत्तो न तीर्थेश ! परः कृपालुर्मत्तः कृपापात्रमपीह नान्यः।
अतोऽस्ति योग्योऽवसरः कृपाया भुवे किमन्यज्जगदीशितारम् ॥२५॥
अथास्ति चेदेम जनः समन्तुस्तथाप्यहो ! ते किमुपेक्षणीयः ?।
सकण्टकं किं न सरोजखण्डमुन्मीलयत्यंशुभिरंशुमाली ॥२६॥
कृपावतां न स्वकृतोपकारे सदोषनिर्दोषविचारणास्ति।
समं घनः सिञ्चति काननेषु निम्बं च चूतं च घनाम्बिरद्भिः ॥२७॥
मुखं प्रसन्नं हसितेन्दुबिम्बं नेत्रे कृपार्द्रे जितपद्मपत्रे।
पद्मासनस्था च तनुः प्रशान्ता न योगमुद्रापि तवाप्युतान्यैः ॥२८॥
त्वद्योगमुद्रामपि वीक्षमाणाः प्रशान्तवैराः पुरुषा भवन्ति ।
विशिष्य वक्तुं कथमीश्महे तत् तवान्तरङ्गं प्रशमप्रभावम् ॥२९॥
मूर्तिस्तव स्फूर्तिमती जनार्तिविध्वंसिनी कामितचित्रवल्ली ।
विश्वत्रयीनेत्रचकोरकाणां तनोति शीतांशुरुचां विलासम् ॥ ३० ॥
फणामणीनां घृणिभिर्भुवीश ! मूर्तिस्तवाभाति विनीलकान्तिः।
उद्भिन्नरक्ताभिनवप्रवालप्ररोहमिश्रेव कलिन्दकन्या ॥ ३१ ॥
तवेश ! मौलौ रुचिराः स्फुरन्ति फणाः फणीन्द्रप्रवरस्य सप्त।
तमोभरं सप्तजगज्जनानां धृता निहन्तुं किमु सप्त दीपाः ॥३२॥
त्वन्मौलिविस्फारफणामणीनां भाभिर्विनिर्यत्तिमिरासु दिक्षु ।
स्वकान्तिकीर्तिप्रशमात् प्रदीपाः शिखामिषात् खेदमिवोद्गिरन्ति ॥
ध्यानानले सप्तभयेन्धनानि हुतानि तीव्राभयभावनाभिः ।
इतीव किं शंसितुमीश ! दध्रे मौलौ त्वया सप्तफणी जनेभ्यः॥३४॥

१ विना त्वदाशामपि।

अद्यापि सिद्धीर्युगपत् प्रदातुं किमष्ट मूर्तीस्त्वमिहानतानाम् ।
सतस्फुरद्दीप्तफणामणीनां क्रोडेषु सङ्क्रान्ततनुर्दधासि ॥ ३५ ॥
यद्येकनालानि समुच्छसेयुः सरोवरे कोकनदानि सप्त ।
तदोपमीयेत तवेश ! मौलौ तैरुच्चकैः सप्तफणी प्रदीप्रा ॥३६॥
भवेषु तीर्थेश ! चतुर्षु सारं मानुष्यकं यत्र तवास्ति सेवा ।
श्लाघ्यो हि शैलेषु सुमेरुरेव यत्राप्यते कल्पमहीरुहश्रीः ॥ ३७ ॥
नृजन्म दुःखैकगृहं मुनीन्द्रैः प्रशस्यते त्वत्पदसेवयैव ।
सौरभ्यलोभात् सुधियः फणीन्द्रैरप्यावृतं चन्दनमाद्रियन्ते ॥३८॥
अवाप्य मानुष्यकमप्युदारं न येन तेने तव देव ! सेवा ।
उपस्थिते तेन फले सुरन्द्रोः करार्पणालस्यमकारि मोहात् ॥३९॥
जनुर्मनुष्यस्य दिव. शतेन क्रीणामि चेन्नास्मि तदाप्यविज्ञः ।
यत्र त्वदाज्ञाप्रतिपत्तिपुण्यादमुत्र तज्जैत्रमहोदयाप्तिः ॥ ४० ॥
स्तोमैः सुमानां तव देव ! पूजा पूज्यत्वहेतुर्जगतां जनानाम् ।
भवत्तनौ स्नात्रजलाभिषेकः साक्षादयं पुण्यसुरद्रुसेकः ॥ ४१ ॥
गुणैस्त्वदीयैर्ग्रथितां स्तुतिस्त्रजं स्वय च ये कण्ठगतां वितन्वते ।
अभङ्गसौभाग्यवशीकृता इव श्रियो वरीतुं परितो भ्रमन्त्यमुम् ॥
विनोदवत् त्वन्नुतिगोचरं मनो घनोत्सवे मज्जयने त्वदीक्षिणी ।
त्वदङ्घ्रिनम्रो मम मौलिरालयः श्रियः प्रियस्त्वज्जपविस्तरःकरः ॥४३॥
त्वदास्यसंवीक्षणशर्मवञ्चिते नयोज्झितानां नयने निरर्थके ।
भवत्कथाकर्णनरागहीनयोर्न भारतोऽन्यत् फलमस्ति कर्णयोः ॥४४॥
पुष्पाणि पाणिर्न लब्धौ यदीयस्त्वदीयपूजाविधये प्रमादात् ।
अमुष्य दूरे भवदुःखहानिर्भाग्योज्झितस्येव सुवर्णखानिः ॥४५॥

भूयासमिन्द्रार्च्य! भवद्भुजिष्यस्तव क्रमाम्भोजमधुव्रतः स्याम्।
वहेय मौलौ परमां त्वदाज्ञां स्तवे भवेयं तव सावधानः॥ ४६॥
त्वमीशिताहं तव सेवकश्चेत् ततः परा का पदवी विशिष्टा!।
समेधमानेऽत्र हि सन्निकर्षे पुरन्दरर्द्धिः प्रथते पुरस्तात्॥ ४७॥
परेषु दोषास्त्वयि देव! सद्गुणा मिथोऽवलेपादिव नित्यमासते।
स्फुरन्ति नेन्दावपतन्द्रचन्द्रिकास्तमोभरा वा किमु सिंहिकासुते[1]?॥४८
विशङ्कमङ्के दधते विलासिनीर्विशिष्टमिच्छन्ति च देवतायशः।
परे तदेते ज्वलता हविर्भुजा वितन्वते तापसमापनार्थिताम्[2]॥४९॥
कुदृष्टिभिर्दैवतया[3] श्रितेषु वा परेषु दोषोऽस्ति न नाम कश्चन।
न मूढरूप्यभ्रमभाजनेष्वपि प्रवर्तते रङ्गगणेषु दुष्टता॥ ५०॥
सरागता चेज्जिनदेवमाश्रयेत् तमस्तदा तिग्मरुचं पराभवेत्।
विरागता वा यदि तं न संश्रयेत् तदा प्रकाशोऽपि न भानुमालिनम्॥
गवां विलासस्तव देव! भास्वतस्तमोभरं घ्नन्ति भुवि प्रसृत्वरम्।
अशेषदोषोपशमैकवृत्तयः प्रकाशमन्तः परमं प्रकुर्वते॥ ५२॥
इदं महच्चित्रमहीनजातिजोऽप्युदग्रभोगप्रसरात् पराङ्मुखः।
जनार्दनायोगकृतप्रसिद्धिभाग् न वैनतेयश्रियमातनोऽसि न॥५३॥
जिनाऽसहायेन[4] विनिर्जितक्रुधा[5] विना जिगीषां च विना रणोत्सवम्।
त्वया जितं यद् द्विषतां कदम्बकं जगज्जनानन्दकरं न किन्नु तत्॥

१ सिंहिकासुते–राहौ। २ तापस्य समापना–पूर्तिः तस्याः अर्थितां –प्रार्थितां परे हविर्भुजा वितन्वते। ३ देवबुद्ध्या। ४ नास्ति सहायः यस्य तेन असहायेन। ५ निःजिता क्रुत्–क्रोधो येन तेन त्वया।

उपेक्षमाणोऽप्युपकृत्य कृत्यविज्जगत्त्रयीं यद् दुरितादुदीधर ।
परं सहस्रा अपि हन्त ! तत्परे यशो न शोद्धुं निरताः प्रतारकाः ५५

हरे समीपे हरिणा यदासते स्फुरन्ति नागाः पुरतो गरुत्मतः ।
अयं प्रभावस्तव कोऽप्यनुत्तरो विपश्चितां चेतसि हर्षवर्षदः ॥५६॥

अलौकिकी योगसमृद्धिरुच्चकैरलौकिकं रूपमलौकिकं वच. ।
न लौकिकं किञ्चन ते समीक्ष्यते तथापि लोकत्वधिया हताः परे ॥

विनैव दानं ततदानकीर्तये विना च शास्त्राध्ययनं विपश्चिते ।
विनानुरागं भवते कृपावते जगज्जनानन्दकृते नमो नमः ॥ ५८ ॥

स्मरापहस्याप्यभवस्य विस्फुरत्सुदर्शनस्याप्यजनार्दनस्यच ।
न नाभिजातस्य तवातिदुर्वचं स्वरूपमुच्चै. कमलाश्रयस्य ॥५९॥

चतुर्मुखोऽङ्गीकृतसर्वमङ्गलो विराजसे यन्नरकान्तकारणम् ।
विरञ्चिगौरीशमुकुन्दसञ्ज्ञिता सुरत्रयी तत् त्वयि किं न लीयते ॥६०॥

वृथा कथासौ परदोषघोषणैस्तव स्तुतिर्विश्वजनातिशायिन ।
[4]प्रसिद्धिहीनादनपेक्ष्य तुल्यतां भवेदलीकातिशयात्र वर्णना ॥६१॥

अलं कलङ्कैर्भणितैः परेषां निजैर्गुणैरेव तवास्ति शोभा ।
महोभरैरेव तव प्रसिद्धिः पतङ्गनिन्दानिकरै. किमस्य ? ॥ ६२ ॥

---

१ दुरिताद् उद्धरणरूपं तद् यशः शोद्धुं लब्धुं (रोद्धुं) दूरीकर्तुं वा परे सहस्राणि तीर्थिकाः प्रतारकाः न निरताः-तत्पराः भवन्ति ॥
२ विस्तृता-महती वा कीर्तिर्यस्य तस्मै ॥ ३ चतुर्दिङ्मुखः ब्रह्मा वा । नरकाख्यस्य गतेर्विनाशकः महादेवश्च । किं न लीयते ? अपि तु सा त्रयी त्वयि अन्तर्भवति । ४ प्रसिद्धिहीनात् पदार्थात् तुल्यतामपेक्ष्य वर्णना भवेत् ।

कृतप्रैसर्पद्रथचक्रचूर्णितक्षमारजःकैतवपापचूर्णनैः ।
अनारतं त्वं जिन ! सङ्घनायकैरुपास्यते (से) मङ्गलनादसादरैः ॥६३॥
स्त्रियः प्रियध्वानमुपेत्य तन्वते तथा पुरस्ते जिन ! सङ्घसङ्गताः ।
यथा तदाकर्णनजातविस्मया भवन्ति सर्वाः स्तिमिताः सुरप्रियाः ॥
प्रियस्वनैः सङ्घजनैस्त्वदालयप्रदक्षिणादानपरायणैर्घनैः ।
महान्तरीपं परितः प्रसृत्वरा अनुक्रियन्ते जलधेर्महोर्मयः ॥ ६५ ॥
मृदङ्गवेणुध्वनिभिर्विसृत्वरैः समुच्छलत्पञ्चममूर्छनाभरैः ।
अनारतं सङ्घकृते त्वदालये शिवश्रियो नृत्यविधिर्विजृम्भते ॥६६॥
जगज्जनानन्दन ! चन्दनद्रवैस्त्वदङ्गमभ्यर्च्य ससान्द्रकुङ्कुमैः ।
कथं भजन्ते भुवि सङ्घमानवाः समग्रतापप्रशमेन निर्वृतिम् ? ॥६७॥
अवेक्ष्य धूमं तव चैत्यमूर्धनि प्रसर्पिकृष्णागुरुधूपसम्भवम् ।
समुन्नमन्मेघधिया कलापिनामुदेत्य विश्रान्तमकाण्डताण्डवम् ॥६८॥
वनं यथा पुष्पभरेण पावनं ग्रहैर्नक्षत्रैर्वा गगनं प्रकाशिभिः ।
तथा सदा सङ्घजनैरलङ्कृतैर्विराजते त्वद्भवनं श्रिया घनम् ॥६९॥
प्रसारयेत् कः पुरतः स्वपाणी कल्पद्रुमस्य त्वयि दानशौण्डे ? ।
काष्ठत्वसंसर्गजदोषजास्य श्रुता हि लीनालिमिषात् कुकीर्तिः ॥७०॥

---

१ कृत प्रसर्पत्–चलत् रथस्य चक्रं तेन चूर्णितक्षमारजः तस्य मिषात् पापस्य चूर्णनं यैस्तैः सङ्घनायकैः । २ प्रियगीतानि स्त्रियः तथा तन्वते यथा तानि श्रुत्वा सुरप्रियाः स्तिमिताः स्तब्धा मुग्धा वा भवन्ति । ३ घनैः प्रियस्वनैः सङ्घजनैर्महान्तरीपं–द्वीपं इव त्वां जलधेः प्रसृत्वरा ऊर्मयोऽनुक्रियन्ते । ४ यथा ग्रहसमूहैस्तारादिभि व्योम तथा श्रिया–शोभया घन पूरितं त्वद्भवनं विराजते ॥

लब्ध्वा भवन्तं विदितं वदान्यं याचेत चिन्तामणिमादतः कः ?।
विधोरिवाङ्केन महस्विनोऽपि पाषाणभावेन दितं यशोऽस्य ॥७१॥
अभ्यर्थनीयाऽपि न कामधेनुः प्रसह्य सद्यो ददति त्वयीश!।
इयं पशुर्नाकिमनो धिनोतु पयोभरैरेव न दानकीर्त्या ॥७२॥
न पाटवं कामघटस्य दाने भिदेलिमस्योपलतः क्षणेन।
सदा प्रदानोत्सवकान्तकीर्तिं विहाय तत्त्वां सजतीह को वा? ॥७३॥
त्वत्तः प्रसीदन्ति हि कामधेनुकल्पद्रुचिन्तामणिकामकुम्भाः।
त्वदप्रसत्तौ च तदप्रसत्तिरिति त्वमेवासि बुधैर्निषेव्यः ॥७४॥
कायप्रयासेन निषेव्यमाणाश्चिर नृपाः स्वल्पकृपा भवन्ति।
भवांस्तु भक्त्यैव तनोति सर्वमनोरथान् इत्यखिलातिशायी ॥७५॥
स्वर्गापवर्गार्पणसावधानं त्वां याचते वैषयिकं सुखं कः ?।
कल्पद्रुमं को बदरीफलानि याचेत वा चेतनया विहीनः ॥७६॥
त्वदीयसेवा विहिता शिवार्थं ददाति भोगानपि चानुषङ्गात्।
कृषीवला शस्यकृते प्रवृत्ताः पलालजालं त्वनुषङ्गसद्धि ॥७७॥
सितोपला त्वद्वचसा विनिर्जिता तृणं गृहीत्वा वदने पलायिता।
क्षणादसङ्कुच्यत हारहूरया ततत्र(त्र)पानिर्गतकान्तिपूरया ॥७८॥
रसैर्गिरस्ते नवभिर्मनोरमाः सुधासु दृष्टा बहुधापि षड् रसाः।
अतोऽनयोः कः सममावमुच्चरेद् वरेण्यहीनोपमितिर्विडम्बना ॥७९॥
तृणैकजात्येषु यदल्पसारता विचक्षणैरिक्षुषु दिक्षु गीयते।
समग्रसारा तव भारती ततः कथं तदौपम्यकथाप्रथाऽसहा ॥८०॥
भवद्वचःपानकृतां न नाकिनां सुरद्रुमाणां फलभोगनिष्ठता।
द्विधाप्यमीषां न ततः प्रवर्तते फलैस्त्रपाभिश्च न भारनम्रता ॥८१॥

प्रकाममन्तःकरणेषु देहिनां वितन्वती धर्मसमृद्धिमुच्चकैः ।
चिरं हरन्ती बहु पङ्कसङ्करं सरस्वती ते प्रथते जगद्धिता ॥८२॥
स्फुरन्ति सर्वे तव दर्शने नयाः पृथग् नयेषु प्रथते न तत् पुनः ।
कणा न राशौ किमु कुर्वते स्थितिं कणेषु राशिस्तु पृथग् न वर्तते ॥
स्वतः प्रवृत्तैर्जिन ! दर्शनस्य ते मतान्तरैश्चेत् क्रियते पराक्रिया ।
तदा स्फुलिङ्गैर्महतो हविर्भुजः कथं न तेज प्रसरत् पिधीयते ?॥८४॥
स्फुरन्नयावर्तमभङ्गभङ्गतरङ्गमुद्यत्पदरत्नपूर्णम् ।
महानुयोगद्रुदिनीनिपातं भजामि ते शासनरत्नराशिम् ॥८५॥
तवोपदेशं समवाप्य यस्माद् विलीनमोहाः सुखिनो भवाम' ।
नित्यं तमोराहुसुदर्शनाय नमोऽस्तु तस्मै तव दर्शनाय ॥८६॥
न नाम हिंसाकलुपत्वमुच्चैः श्रुतं न चानाप्तविनिर्मितत्वम् ।
परिग्रहो नो नियमोज्झितानामतो न दोषस्तव दर्शनेऽस्ति ॥८७॥
'महाजनो येन गत. स पन्था' इति प्रसिद्धं वचनं मुनीनाम् ।
महाजनत्वं च महाव्रतानामतस्तदिष्टं हि हितं मतं ते ॥ ८८ ॥
समग्रवेदोपगमो न केषुचित् क्वचित् त्वसौ बुद्ध्यते ऽपि द्युतिमान् ।
अशेषतात्पर्यमति प्रसञ्जकं ततोऽपुनर्बन्धकतैव शिष्टता ॥ ८९ ॥
न वासनायाः परिपाकमन्तरा नृणां जडे तादृशतेति सौगताः ।
न कापिलास्तु प्रकृतेरविक्रियाक्षयं तथा भव्यतयेति ते गिरः ॥९०॥
इहापुनर्बन्धकभावमन्तरा विभर्ति वाणी तव कर्णशूलताम् ।
विना किमारोग्यमर्ति ज्वरोदये न याति मिष्टान्नततिर्विषात्मताम्॥९१॥
शास्त्राणि हिंसाद्यभिधायकानि यदि प्रमाणत्वकथां भजन्ते ।
हविर्भुजः किं न तदातितीव्राः पीयूपसाधर्म्यमवाप्नुवन्ति ॥९२॥

विधाय मूर्धानमधस्तपस्यया किमुच्चमन्त्रव्रतगोलगोलनैः ।
श्रुत न शङ्खेश्वरनाम विश्रुतं किमत्र विद्याव्रजबीजमुज्ज्वलम् ॥९३॥
मदाम्बुलुभ्यद्भ्रमरारवेण प्रवृद्धरोष गिरितुङ्गकायम् ।
अश्रान्तमान्दोलितकर्णताल प्रोन्मूलयन्तं विपिनं विशालम् ॥९४॥
करप्रहारैः कुलिशानुकारैः सन्त्रासयन्त बहुवन्यजन्तून् ।
अभ्यापतन्त द्विरद निरीक्ष्य भियं जनास्त्वच्छरणा न यान्ति ॥९५॥
द्वाभ्या युग्मम् ॥

विदीर्णदन्तिव्रजकुम्भपीठव्यक्तक्षरद्रक्तरसप्रसक्तम् ।
गिरिप्रतिध्वानकरैः प्रणादैर्विध्वंसयन्तं करिणा विनोदम् ॥९६॥
अतुच्छपुच्छस्वनवारबिभ्यद्वराहमातङ्गचमूरुयूथम् ।
मृगारिमुद्वीक्ष्य न शङ्कते ते नाम स्मरन् नाथ ! नरो नितान्तम् ॥९७॥
द्वाभ्या युग्मम् ।

तमालहिन्तालरसालतालविशालसालव्रजदाहधूमैः ।
दिशः समस्ता मलिना वितन्वन् दहन्निवाभ्रं प्रसृतैः स्फुलिङ्गैः ॥९८॥
मिथो मिलज्ज्वालजटालमूर्तिर्दवानलो वायुजवात् कराल ।
त्वदीयनामस्मरणैकमन्त्राद् जलायते विश्वजनाभिवन्द्य ! ॥९९॥
युग्मम् ॥

स्फुरत्फणाडम्बरभीमकाय फूत्कारभारैरुदयद्विषाय ।
उल्लालयन् क्रूरकृतान्तदण्डद्वयाभजिह्वायुगलं प्रकोपात् ॥१००॥
पापाणुभिः किं घटित पयोदश्याम फणीन्द्रस्तव नाममन्त्रात् ।
भृशं विशङ्कं व्रजतां समीपे न भीतिलेशं तनुते नराणाम् ॥१०१॥
युग्मम् ॥

भटासिभिन्नद्विपकुम्भनिर्यन्मुक्ताफलैस्तारकिताभ्रदेशे।
धनुर्विमुक्तैस्तव काण्डवृन्दैः प्रदर्शिताकाण्डतडिद्विलासे ॥१०२॥

रणाङ्गणे धीरमृगारिनादैः पलायमानाखिलभीरुलोके ।
जयं लभन्ते मनुजास्त्वदीयपदाब्जसेवाप्रथितप्रसादाः ॥१०३॥
युग्मम् ॥

उत्तालभूयः पवमानवेगादुल्लोलकल्लोलसहस्रमीष्मे ।
समुच्छलत्कच्छपनक्रचक्रसङ्घट्टनाभङ्गुरयानपात्रे ॥१०४॥

पतन्महाशैलशिलारवेण गलत्प्रमीलीकृतपद्मनाभे ।
श्रियं लभन्ते भवतः प्रभावात् सांयात्रिका वीतभियः पयोधौ ॥१०५॥
युग्मम् ॥

जलोदरा दत्तदरा न जातु ज्वराः प्रशान्तप्रसरा भवन्ति ।
न पुष्टतां कुष्ठरुजः प्रमेहा विदीर्णदेहा न समुद्भव(वह)न्ति ॥१०६॥

भगन्दरः प्राणहरः कथं स्यात् क्षणाद् व्रणानां क्षयमेति पीडा ।
ब्रूम' किमन्यत् तव नाममन्त्राद् रुजः समस्ता अपि यान्ति नाशम्
युग्मम् ॥

आपादकण्ठार्पितशृङ्खलौघा व्रणैर्विशीर्णा' प्रतिगात्रदेशम् ।
व्यथावशेन क्षणमप्यशक्ता उच्छ्वासमुल्लासयितुं समन्तात् ॥१०८॥

दशामवाप्ता भृशशोचनीयां विमुक्तरागा निजजीवितेऽपि ।
नरा जपन्तस्तव नाममन्त्रं क्षणाद् गलद्बन्धभया भवन्ति ॥१०९॥
युग्मम् ॥

इत्यष्टभीतिदलनप्रथितप्रभावं
नित्यावबोधभरबुद्धसमप्रभावन् ।
विश्वातिशायिगुणरत्नसमूहधाम !
त्वामेव देव ! वयमीश्वरमाश्रयामः ॥११०॥

जिन ! कृपाढ्य ! भवन्तमयं जनस्त्रिजगतीजनवत्सल ! याचते ।
प्रतिभवं भवतो भवतात् कृपारसमये समये परमा रतिः ॥१११॥

प्रणम्रहरिमण्डलीमुकुटनीलरत्नत्विषां
स्वकीयदशनत्विषामपि मिथः प्रसङ्गोत्सवे ।
सृजन्निव कलिन्दजा सुरतरङ्गिणीसङ्गमं
भवान् भवतु भूतये भवभृतां भवत्सेविनाम् ॥११२॥

इति जिनपतिर्भूयो भक्त्या स्तुतः शमिनामिन-
स्त्रिदशहरिणीगीतस्फीतस्फुरद्गुणमण्डलः ।
प्रणमदमरस्तोमः कुर्याज्जगज्जनवाञ्छित-
प्रणयनपटुः पार्श्वः पूर्णां यशोविजयश्रियम् ॥११३॥

[११८]

श्रीशमीनपार्श्वस्तोत्रम् ।

....
.... ॥१॥

कल्पद्रुमोऽद्य फलितो लेभे चिन्तामणिर्मया ।
प्राप्तः कामघटः सद्यो यज्जातं तव दर्शनम् ॥२॥
क्षीयते सकलं पापं दर्शनेन जिनेश ! ते ।
तृण्या प्रलीयते किं न ज्वलितेन हविर्भुजा ? ॥३॥
मूर्तिः स्फूर्तिमती भाति प्रत्यक्षा तव कामधुक् ।
सम्पूरयन्ती भविनां सर्वं चेतःसमीहितम् ॥ ४ ॥
लोचने लोचने होते ये त्वन्मूर्तिविलोकिनी ।
यद् ध्यायति त्वां सततं मानसं मानसं च तत् ॥५॥
सती वाणी च सा वाणी या त्वन्नुतिविधायिनी ।
येन प्रणम्रौ त्वत्पादौ मौलिर्मौलिः स एव हि ॥ ६ ॥
मुखस्फूर्ति तवोद्वीक्ष्य ज्योत्स्नामिव विसृत्वरीम् ।
मुखानि कैरवाणीव हसन्ति नियतं सताम् ॥ ७ ॥
घटी पटीयसी सैव तद् गलद्वृजिनं दिनम् ।
समयोऽसौ रसमयो यत्र त्वद्दर्शनं भवेत् ॥ ८ ॥
श्रीशमीनाभिधः पार्श्वः पार्श्वयक्षनिषेवितः ।
इति स्तुतो वितनुतां यशोविजयसम्पदम् ॥ ९ ॥

---

[११९]

श्रीगोडीपार्श्वस्तवनम् ।

१ .... ॥ ६ ॥
स्मरः स्मारं स्मारं भवदवपुमुच्चैर्भवरिपोः
पुरस्ते चेदास्ते तदपि लभते तां बत दशाम् ।

रिपुर्वा मित्रं वा द्वयमपि समं हन्त ! सुकृती—
ज्झिताना किं भ्रमो जगति गतिरेपास्ति विदिता ॥ ७ ॥

दृशां प्रान्तैः कान्तैर्नहि वितनुषे स्नेहघटनां
प्रसिद्धस्ते हस्ते न खलु कलितोऽनुग्रहविधि ।
भवान् दाता चिन्तामणिरिव समाराधनकृता—
मिदं मत्वा सत्वा दधति तव धर्मे दृढरतिम् ॥ ८ ॥

स सेवाहेवाके श्रित इह परैर्यै. शुभकृते
नियन्ता हन्ताय सजति गृहिणी गाढमुरसा ।
भवेदस्मात् कस्मात् फलमनुचितारम्भरभसा—
ल्लतावृद्धिर्न स्याद् दवदहनतो जातु जगति ॥ ९ ॥

प्रदीप विद्यानां प्रशमभवनं कर्मलवन
महामोहद्रोहप्रसरदवदाने(ते)न विदितम् ।
स्फुटानेकोद्देशं शुचिपदनिवेशं जिन ! तवो—
पदेशं नि क्लेशं जगदधिप ! सेवे शिवकृते ॥ १० ॥

अगण्यै. पुण्यैश्चेत् तव चरणपङ्केरुहरजः
शुचिश्लोका लोका. शिरसि रसिका देव ! दधते ।
तदा पृष्ठाकृष्टा धृतधृतिरमीषां कृतधिया—
मविश्रान्तं कान्तं त्यजति न निशान्तं जलधिजा ॥११॥

उदारं यस्तारं तव समुदयत्पूर्पविलस—
न्मयूपे प्रत्यूपे जिनप ! जपति स्तोत्रमनिशम् ।

१ सुदर्णपुरिन्वाया विनिष्टे पत्रे विशीर्ण पयपयकम् ॥

प्रसर्पद्दानाम्भ सुभगकरटाना करटिना
घटा तस्य द्वारि स्फुरति सुभटानामपि न किम् ? ॥१२॥
महालोभक्षोभव्यसनरसिकं चेतसि यदि
स्फुरेद् वारं वारं कृतभवनिकारं त्वदभिधम् ।
तमोह्रासादासादिततविकासाय मुनये
तदा मायाकाया न खलु निखिला द्रुह्यति निशा ॥१३॥
स्थलीपु प्रभ्रष्टान् शिवपथपथ सद्भविनो
विना त्वामन्य॰ कः पथि नयति दीपानुकृतिभि ।
प्रभावादुद्भूतस्तव शुचिरित कीर्तिनिकरः
करोत्यच्छं स्वेच्छं कलिमलिनमन्हाय भुवनम् ॥ १४ ॥
विलोलैः कल्लोलैर्जवनपवनैर्दुर्दिनशता–
हतोद्योतैः पोतैर्निकटविकटोद्यज्जलचरैः ।
जनानां भीतानां त्वयि परिणता भक्तिरवना (नौ)
जगद्बन्धो ! सिन्धोर्नयति विलय कष्टमखिलम् ॥ १५ ॥
अटव्यामेकाकी नतनिखिलनाकीश ! पतितो
वृताया कीनाशैरयि ! (रिव)हरिकरिव्याघ्रनिकरैः ।
जनस्तत्पूतात्मा भवन इव भीतिं न लभते
, मनश्चेत् त्वन्नामस्मरणकरणैकं वितनुते ॥ १६ ॥
जपन्तस्त्वन्नाम प्रतिदशमि मन्त्राक्षरमयं
दशानामाशानां श्रियमुपलभन्ते कृतधिय ।
दशाप्याचाम्लैस्तु त्रिदशतरव सन्निदधते
कृते किं वा न स्याद् दशनिरयवासार्तिविलय ॥ १७ ॥

स्रजं भक्त्या जन्तुर्घनसुमनसां सौरभमयीं
न यः कण्ठे धत्ते तव भवभयार्तिक्षयकृतः ।
कथं प्रेत्याम्येत्य त्रिदशतरुपुष्पस्रजमहो
शुभायत्तां धत्तां त्रिदशतरुणी तस्य हृदये ? ॥ १८ ॥
पिता त्वं बन्धुस्त्वं त्वमिह नयनं त्वं मम गति-
स्त्वमेवासि त्राता त्वमसि च नियन्ता नतनृपः ।
भजे नान्यं त्वत्तो जगति भगवन् ! दैवतधिया
दयस्वातः प्रीतः प्रतिदिनमनन्तस्तुतिसृजम् ॥ १९ ॥
जगज्जैत्रैश्चित्रैस्तव गुणगणैर्यो निजमनः
स्थिरीकृत्याकृत्याद् भृशमुपरतो ध्यायति यतिः ।
इहाप्यस्योदेति प्रशमलसदन्तःकरणिका-
समप्रेमस्थेमप्रसरजयिनी मोक्षकणिका ॥ २० ॥
फणैः पृथ्वीं पृथ्वीं कथमिह फणींद्रः सुमृदुभि-
र्हरिन्नागा रागात् कथमतिभरक्लान्ततनवः ।
क्व कूर्मो वा धत्तां निभृततनुरेको जलचरः
पटुर्धर्मः शर्मप्रभव ! तव तां धर्तुमखिलाम् ॥ २१ ॥
ज्वलन् ज्वालाजालैर्ज्वलनजनितैर्देव ! भवता
बहिः कृष्टः काष्ठात् कमठहठपूरैः सह दितात् ।
नमस्कारैः स्फारैर्दलितदुरितः सद्गुणफणी
किमवापि प्रापि प्रथितयशसा नेन्द्रपदवीम् ॥ २२ ॥
महारम्भा दम्भाः शठकमठपञ्चाग्निजनिता-
स्त्वया दीर्णाः शीर्णाखिलदुरितकौतूहलकृता ।

किमाश्चर्यं वर्यं तदिह निहताः किं न रविणा
विनायासं न्यासं रजनिषु गता ध्वान्तनिकराः ॥ २३ ॥
ज्वलत्काष्ठक्रोडात् फणिपतिसमाकर्षणभवं
यशः कर्षत्युच्चैस्तव परयश.कारणगुणात् ।
इदं चित्रं काष्ठाद् बहिरपसृताज्जातमहितो
न यत् स्पष्टं काष्ठापसरणरसं हन्त ! वहति ॥ २४ ॥
द्विषत्तापव्यापप्रथनपटुभिर्मोहमथनैः
प्रतापैराक्रान्तस्तव न कमठः कान्तिमधृत ।
महोभिः सूरस्य प्रथितरुचिपूरस्य दलित–
द्युतिस्तोम. सोमः श्रयति किमु शोभालवमपि ? ॥ २५ ॥
विलासः पद्मानां भवति तमसामप्युपशम.
प्रलीयन्ते दोषा व्रजति भवपङ्कोऽपि विलयम् ।
प्रकाशः प्रोन्मीलेत् तव जिन ! जगज्जित्वरगुण !
प्रतापानां भानोरिव जगदभिव्याप्तिसमये ॥ २६ ॥
किमु स्पष्टैः कष्टैः किमु परिणतैरासनशतैः
प्रयोगा योगानां नहि भववियोगाय पटवः ।
त्वदाज्ञा चेदेका शिरसि न विवेकादुपहृता
विना वीर्यं कार्यं न भवति नृणां भेषजगणैः ॥ २७ ॥
नराः शीर्षे शेषामिव तव विशेषार्थविदुष.
शतैं राज्ञामाज्ञामिह दधति ये देव ! महिताम् ।
अविश्रामैस्तेषामहमहमिकायातनृपति–
प्रणामैरुद्दामैः समुदयति कीर्तिर्दिशि दिशि ॥ २८ ॥

जगत्स्वामी चामीकररजतरत्नोपरचितै-
विंशालैस्त्वं सालैः परमरमणीयद्युतिरसि ।
तव ब्रूते भूतेः समवसरणक्ष्माप्यतिशयं
ध्वजव्याजभ्राजत्सरसरसनादुन्दुभिरवैः ॥ २९ ॥

सभायामायाताः सुरनरतिरश्चां तव गणाः
स्फुटाटोपं कोपं न दधति न पीडामपि मिथः ।
न भीतिं नानीतिं त्वदतिशयत. केवलमिमे
सकर्णाः कर्णाभ्यां गिरमिह पिबन्ति प्रतिकलम् ॥ ३० ॥

गिरः पायं पायं तव गलदपायं किमभवन्
सुधापाने जाने नियतमलसा एव विबुधाः ।
तदक्षुद्रा मुद्रा सितमहसि पीयूषनिलये
निजायत्ता दत्ता जठरविलुठल्लक्ष्मभिपतः ॥ ३१ ॥

तनीयानप्युच्चैर्न पटुरशनीया परिभवः
पिपासापि क्वापि स्फुरति न भवद्गीःश्रवणतः ।
भवेत् साक्षाद् द्राक्षारसरसिकता हन्त ! बहुधा
सुधास्वादः सद्यः किमु समुदयेनाधिवसुधम् ॥ ३२ ॥

ब्रुवाणैर्गीर्वाणैर्जिन ! सितकरं कीर्तिनिकरं
तव प्रत्नै रत्नैर्झटिति घटिता धर्मपरिषत् ।
अमन्दा मन्दारद्रुमकुसुमसौरभ्यसुभगा
न किं चित्ते धत्ते भुवनभविनां मेदुरमुदम् ? ॥ ३३ ॥

अशोकस्ते लोकश्रवणजनितोऽयं जयति किं
शिरो धुन्वन् भूयश्चपलदलदम्भादतिमुदः ।

समस्तोदस्तोद्यद्दुरितपटलस्य प्रतिभुवः
शिवश्रीलाभस्य प्रथितगुणरत्नव्रजभुवः ॥ ३४ ॥
जगद्भानोर्जानोः सममसमसौरभ्यकलितं
पुरः के वा देवास्तव न दधते 'पुष्पनिकरम्' ।
प्रसर्पत्कन्दर्परमयमथनमुक्ताश्रव ! भवत्–
प्रभावादस्यापि व्रजति नियतं वन्धनमधः ॥ ३५ ॥
गलद्दोषं योधं निजनिजगिरा श्रोतृनिकरा
लभन्ते हन्तेह त्वदुदित'गिरा' नात्तभिदया ।
इमां ते योगर्द्धिं न खलु कुशलाः स्पर्द्धितुमहो !
परे धाम क्रामद् गगनमिव सूर्यस्य शलभाः ॥ ३६ ॥
मुखेन्दुज्योत्स्नेव स्फुटतनुलसत्कान्तियमुना–
प्रशंसा हंसाली किमु किमुत पुण्यर्द्धिरखिला ? ।
स्मितश्रीः किं लक्ष्म्याः किमुत परमध्यानघटना
प्रभो ! त्वन्मौलिस्था विलसति सिता 'चामरततिः' ॥३७॥
न किं देवाः सेवां विदधति 'मृगेन्द्रासन' जुष–
स्तव प्रौढाम्भोदप्रतिमवपुपः पुण्यजनुपः ।
प्रदेशे स्वर्णाद्रेः क्वचन रुचिरे नन्दनवने
प्रियङ्गोः सङ्गोत्काः किमु न सततं षट्पदगणाः ॥३८॥
अभूत्वेन्दुर्भूय.प्रभविमुखीभूय न सुखी
तमोग्रासोल्लासस्तदिह ननु मय्येव पतितः ।
इदं मत्वा सत्वात् किमु तव रविर्मौलिमधुना
श्रितो नेतश्चेतःसुखजनन 'भामण्डल' मिषात् ॥ ३९ ॥

स्फुरत्कैवल्यश्रीपरिणयनदिव्योत्सवमिव
त्रिलोकीलुण्टाकस्मरजयरमाताण्डवमिव ।
सदा धामस्थामप्रसरमिव शंसन्नतितरां
तवाकाशेऽकस्मात् स्फुरति पुरतो ' दुन्दुभिरवः ' ॥४०॥

परं चिन्हं विश्वत्रितयजयदिव्यव्यवसितेः
कृतव्यापत्तापत्रयविलयसौभाग्यनिलयः ।
धृतं हस्तैः शस्तैस्त्रिदशपतिभिः प्रेमतरलै-
र्भवन्मौलौ ' छत्रत्रय ' मतितरां भाति भगवन् ! ॥४१॥

विलासो नारीणामिह खलु पराभूतिरुदिता
प्रसिद्धा चान्येषां तव च परमोहव्यवसितिः ।
इदं सर्वं साम्यं तदपि तव तैर्नैव तुलनां
सहर्षं भापन्ते परमकवयः कौतुकमदः ॥ ४२ ॥

अपारव्यापारव्यसनरसनिर्माणविलय-
स्थितिक्रीडाव्रीडा न खलु तव विश्वे विलसति ।
न कोपं नारोपं न मदमदिरोन्मादमनिशं
न मोहं न द्रोहं कलयसि निषेव्योऽसि जगतः ॥ ४३ ॥

भवेद् भूतावेशः परतनुनिवेशः कथमहो !
परेषां संक्लेशः स्फुरति हि महामोहवशतः ।
न चेदेवं देवं यदि चपलयेन्नर्मरचना
विलीना दीनासौ तदिह भुवनेऽधीरिमकथा ॥ ४४ ॥

त्वदौपम्यं रम्यं यदि हतधियो ! हन्त ! ददते
परेषामुल्लेखात् प्रकृतहितदानस्य जगति ।

न किं ते भाषन्ते विपतरुपु कल्पद्रुतुलनां
 प्रलापाः पापानां सपदि मदिरापानजनिताः ॥ ४५ ॥
निशाम्यः प्रत्यूपे विफलबदरीभ्यः सुरतरौ
 विपेभ्यः पीयूषे चुलुकसलिलेभ्यो जलनिधौ।
गिरिभ्यः स्वर्णाद्रौ करिणि हरिणेभ्य' खलु यथा
 तथान्येभ्यो नाथ ! त्वयि गुणसमृद्धेरतिशयः ॥४६॥
मुखं ते निस्तन्द्रं जितसकलचंद्रं विजयते
 कृपापात्रे नेत्रे हसितकजपत्रे विलसतः।
त्वदङ्गो वामाक्षीपरिचयकलङ्कोज्झित इति
 प्रभो ! मूर्तिस्फूर्तिस्तव शमरसोल्लासजननी ॥ ४७ ॥
तरी संसाराब्धेर्भुवनभविनां निर्वृतिकरी
 सदा सद्यः प्रोद्यत्सुकृतगतपीयूपलहरी।
जरीजृम्भज्जृम्भत्रिदशमणिकांतिस्मयहरी
 वरीवर्ति स्फूर्तिर्गतभय ! भवन्मूर्तिनिलया ॥ ४८ ॥
इमां मूर्तिस्फूर्तिं तव जिन ! समुद्वीक्ष्य सुदृशां
 सुधाभिः स्वच्छंदं स्नपितमिव वृंदं ननु दृशाम्।
कुदृष्टीनां दृष्टिर्भजति विपदिग्धेव किमतो
 विना घूकं प्रीतिर्जगति निखिले किं न तरणेः ? ॥४९॥
इमां मूर्तिस्फूर्तिं तव जिन ! गतापायपटलं
 नृणां द्रष्टुं स्पष्टं सततमनिमेपत्वमुचितम्।
न देवत्वे ज्यायो विपयकलुपं केवलमदो
 निमेपं निःशेपं विफलयतु वा ध्यानशुभदृक् ॥ ५० ॥

भवद्ध्यानस्नानप्रकृतिसुभगं मे सुहृदयं
पवित्रा चित्रा मे तव गरिमनुत्या भवतु गीः ।
प्रणामैः सच्छायस्तव भवतु कायश्च सततं
त्वदेकस्वामित्वं समुदितविवेकं विजयताम् ॥ ५१ ॥
महीनत्वख्यातिं वहसि महसा पीनमनुपमां
क्षमां बिभ्रद् भूयः फणमणिघृणिध्वस्ततिमिरः ।
तथाप्येतच्चित्रं क्षणमपि न कृ (तृ) ष्णाश्रयणकृन्
न बाधो निर्बाधो वसतिमितमिद्धिर्वितनुषे ॥ ५२ ॥
गलत्पोषा दोषास्त्वयि गुणगणाः क्लृप्तशरणा
गतक्षोभा शोभा हृदयमपि लोभादुपरतम् ।
त्विषां पात्रं गात्रं वदनमतिलावण्यसदनं
तवाक्षुद्रा मुद्रामृतरसकिरः पर्षदि गिरः ॥ ५३ ॥
विना बाणैर्विश्वं जितमिह गुणैरेव भवता
विना रागं चित्तं भुवनभविनां रञ्जितमपि ।
विना मोहं मुग्धः श्रितबुधविनाङ्गीकृतशिवो
विरूपाक्षाकारं विगलितविकारं विजयसे ॥ ५४ ॥
गुणास्ते स्पर्द्धन्ते प्रसृमरशरच्चंद्रनिकरान्
कथं व्यक्तं रक्तं भवति हृदयं तैर्भवभृताम् ।
कठोरं चेतस्ते यदपि कुलिशाद् घोरनियमे
कथं विश्वे विश्वेश्वरवर ! कृपाकोमलमदः ॥ ५५ ॥
मुनीनां ध्यानाब्धौ तव सुखविधोर्दर्शनरसात् ।
तरङ्गैरिङ्गद्भिः प्रशमरससंज्ञैः प्रसृमरैः ।

भृशं फेनायन्ते हतमदनसेना गुणगणाः
सवोच्चैः कैलाशयतिमदभिदायां सुनिपुणाः ॥५६॥
गुणास्ते ते हंसास्त्रिजगदवतंसायित ! चिरं
भजंते ये ध्यानामृतरसभृतं मानसमदः।
भिदां तन्वन्त्येते बत परयशोमौक्तिकगणैः
कृताहाराः स्फारा न किमु पयसोर्दोषगुणयोः ॥ ५७ ॥
[1]

....

विधिः कारं कारं गणयति नु रेखास्तव गुणान्
सुधाबिन्दोरिन्दोर्वियति वितातास्तारकमिषाः।
प्रतिश्यामायामान् व्रजति न विलासोऽस्य निधनं
ततो रिक्ते चन्द्रे पुनरपि निधत्तेऽमृतभरम् ॥ ६३ ॥
महो राहोर्नाहोमलिनमलिपङ्क्तिश्च धवला
बलाकामाकारा द्विकवृकपिकानामनुसृताः।
न शैलाः कैलाशा इव किमभवन्नञ्जनमुखा
भृशं विश्वं विश्वं शिसयति भवत्कीर्तिनिकरे ॥ ६४ ॥
यशोभिस्तेऽगोभि त्रिजगदतिशुभ्रैर्भृशमित-
स्तिथिः सा का राका तिथिरिह न या हन्त! भवति।
कुहूर्नाम्नैवातः पिकवदनमातत्यशरणं
श्रिता साक्षादेषा परवदनवेषा विलसति ॥ ६५ ॥
यशोदुग्धाम्भोधौ भवति तव मीनाकृति नभो
ध्रुवं स्फारास्तारा जलकणतुलामीश! दधते।

---

१ अतः परं विशीर्णानि पद्यानि पत्र।

किमावर्तः श्वभ्र गिरिशगिरिगौरीशगशभृत्–
त्रिपिण्टी डिण्डीरद्युतिमुपगता नास्ति किमिह ॥ ६६ ॥
प्रयोगेऽस्मिन् विश्वे प्रसरति भवत्कीर्तिरनिश
रसैस्तुङ्गा गङ्गा गिरिशगिरिशीताशुविशदा ।
परेषा निःशेषा जिनवर ! कुकीर्तिश्च यमुना
घनाम्भोदश्यामा ननु महसहस्रापत्तदिह ॥ ६७ ॥[1]

कथा का ते स्याते कृतविपुलसातेश्वर ! भवत्–
प्रभावादन्येषामपि भवति नो कूटघटना ।
न क प्राणी वाणीरसहृतजगन्मानसतृप
श्रयेत त्वा नाथ दलितघनमायामृपमत ॥ ९४ ॥
भवान् चक्री कर्मव्रजविकटवैताढ्यघटित
कपाट ग्रन्थ्यारय सुपरिणतिदण्डाद् विघटयन् ।
प्रतीर्योद्यद्वीर्यो जयति सकलासद्ग्रहजल
प्रपूर्णेच्छम्लेच्छव्रजसदृशमिथ्यात्वविजयात् ॥ ९५ ॥
मता देवा सुभ्रूस्तनजघनसेवासु रसिका
महादम्भारम्भा प्रकृतिपिशुनास्तेऽपि गुरव ।
दयाहीनो धर्म श्रुतिविदितपीनोदय इति
प्रवृद्ध मिथ्यात्व सुसमयधरैर्दलितवान् ॥ ९६ ॥
पर देव ! त्वत्तो न खलु गणयामि क्षणमपि
त्वदादिष्टादिष्टाद् गुरुमपि पथ प्रच्युतमिह ।

१ इत पर त्रुटितमस्ति त्रिनवतिश्लोकपर्यन्तम् ।

सहे नान्यं धर्मं नृपसदसि जल्पव्रजमहे
महेश ! त्वं तस्मान्मयि कुरु दयां शश्वदुदयाम् ॥९७॥
भयं सर्वं याति क्षयमुदयति श्रीः प्रतिदिनं
विलीयंते रोगा लसति शुभयोगादपि सुखम् ।
महाविद्यामूलं सततमनुकूलं त्रिभुवना-
भिराम ! त्वन्नाम स्मरणपदवीमृच्छति यदि ॥ ९८ ॥
नमदमर्त्यकिरीटमणिप्रभापटलपाटलपादनखत्विषे ।
गलितदोषवचोधुतपाप्मने शुभवते भवते भगवन् ! नमः ॥९९॥
सुरतरुः फलितो मम साम्प्रतं विगलतोऽपि च दुष्कृतसञ्चयः ।
सुरमणी रमणीयभवन्नुतेः करतले रतलेपहरालठत् ॥१००॥
दिशति कार्मणमीश ! शिवश्रियः प्रियसमागमहेतुरनुत्तरः ।
विजयते विहितोत्कटसङ्कटव्युपरमा परमा तव संस्तुतिः ॥१०१॥
तव मतं यदि लब्धमिदं मया किमपरं भगवन्नवशिष्यते ? ।
सुरमणौ करशालिनि किं धनं स्थितमुदीतमुदीश ! पराङ्मुखम् ॥
सर्पत्कंदर्पसर्पस्मयमथनमहामंत्रकल्पेऽवकल्पे
प्रत्यक्षे कल्पवृक्षे परमशुभनिधौ सत्तमोहे तमोहे ।
निर्वाणानंदकंदे त्वयि भुवनरवौ पावना भावना भा-
व्यस्तध्वांते समग्रा भवतु भवतुदे सङ्गता मे गतामे ॥१०३॥
प्रसीद सद्यो भगवन् ! अवद्यं हरस्व पुण्यानि पुषाण भर्तः ! ।
स्मर्तव्यतामेति न कश्चिदन्यस्त्वमेव मे देव ! निषेवणीयः ॥१०४॥
हरिदंतिसरीसृपानलप्रधनाम्भोनिधिबंधरोगजाः ।
न भियः प्रसरंति देहिनां तव नामस्मरणं प्रकुर्वताम् ॥ १०५ ॥

चिदानंदनिष्यंदवंदारुशक्रस्फुरन्मौलिमंदारमालारजोभिः ।
पिशङ्गौ भृशं गौरकीर्तेस्तवाङ्घ्री गलल्लोभशोभाभिराम ! स्मराम. ॥
बहुधात्र सुधारुचिरैर्वचनैर्भवता भवतापभर. शमितः ।
अमितप्रसरद्गुणरत्ननिधे ! शरणं चरणौ तव तेन भजे ॥१०७॥

इति प्रथितविक्रमः क्रमनमन्मरुन्मण्डली–
किरीटमणिदर्पणप्रतिफलन्मुखेन्दु शुभः ।
जगज्जनसमीहितप्रणयनैककल्पद्रुमो
यशोविजयसम्पदं प्रवितनोतु वामाङ्गज. ॥ १०८ ॥

अपूर्वो लाभः ।

त्वर्यताम् ! ! त्वर्यताम्

[१]

श्रीभैरवपद्मावतीकल्पः ।

सर्वेषां जैनसाहित्यप्रियाणां मन्त्रयन्त्रादिगवेषिणां तु विशेषेणोपयोगी श्रीबिन्दुषेणसन्दब्धविवरणोपेतो दशाधिकार-विभूषितो यन्त्राणां पञ्चविंशत्या समलङ्कृतः श्रीमल्लिषेणविरचितः श्री भैरवपद्मावतीकल्पो मुद्राप्यतेऽधुनास्माभिः ।

अस्याधिकारास्त्वेवम्—

१ साधकलक्षणम् ।

२ सकलीकरणक्रिया मन्त्राणि च ।

३ देव्यर्चनाक्रमः—अत्र हि सप्रसङ्गं मन्त्राणां सिद्ध-साध्य-सुसिद्ध-शत्रुभेदचतुष्टयं विस्तरेण व्यावर्णितमास्ते ।

४ यन्त्राधिकारः—इह १ जगद्वशीकरण २ आकर्षणं ३ मारण ४ विद्वेषण ५ स्तम्भन ६ मोहन ७ उच्चाटण ८ विद्वेषण-९ वशीकरण १० सर्वोपद्रवहारिरक्षा ११ भेदन १२ दुष्टनिग्रह-करणसञ्ज्ञितानि द्वादश यन्त्राणि यथाविधि सचित्रं प्रदर्शितानि विद्यन्ते ।

५ स्तम्भनाधिकारः ।

६ स्त्र्याकर्षणम् ।

७ वश्याधिकार ।

८ निमित्ताधिकारः—अत्र च जीवन—मरण गर्भागर्भ-दीप-अङ्गुष्ठ—दर्पणनिमित्तादीनां प्रयोगाणामुल्लेख ।

९ वश्यतन्त्राधिकार ।

१० गारुडम्—इह हि नागादीनां विपसङ्क्रामण—नागावेश-विपहरण—नागसहागमन—विपभक्षणादिनिरूपणमस्ति ।

परिशिष्टे—

पडध्यायमयो व्याख्यासहितोऽन्यः श्रीपद्मावतीकल्पः, द्वादश यन्त्राणि, यन्त्रोद्धारः, पद्मावतीपूजाविधिः, पद्मावती-वृद्धपूजनम्, श्रीजिनप्रभसूरिप्रणीता पद्मावतीचतुष्पदिका, रक्त-पद्मावतीकल्पः, पुनः प्रकारान्तरेण पद्मावतीपूजनम्, द्वारोद्धारः, मायाबीजसाधनम्, ' अट्टे मट्टे ' आम्नायः ।

एवंविधविबुधमनोविनोददायि विविधसामग्र्या समलङ्कृतोऽयं ग्रन्थ. सर्वैरपि महाशयैः सङ्गृह्य त्वरया न्यासीकर्तव्य एव स्वसङ्ग्रहे । नो चेदनन्तरं वेतनाधिक्येनापि दु प्रापे भविष्य-तितरां मानसे पश्चातापः । वेतनम् रूप्यकसप्तकम्

प्राप्तिस्थलम् ।
सारामाइ मणीलाल नवाव,
ठे० नागजी भुदरनी पोळ
मु० अमदावाद

अकाराद्यनुक्रमे गृहीतग्रन्थाना नाम, मुद्रितस्थलं सञ्ज्ञा च।

ग्रन्थनाम.	मुद्रितस्थानम्.	संज्ञा
आत्मानन्दप्रकाश(मासिक)	श्रीजैनआत्मानन्दसभा भावनगर	१
ऐन्द्रस्तुतिः सटीका यशोवि०कृता	"	२
काव्यमाला (सप्तमगुच्छकः)	निर्णयसागर प्रेस. मुंबाई	३
काव्यसंग्रहे (भक्तामरपादपूर्तिरूपः) प्रथमभागः	आगमोदयसमितिः सुरत	३
" " द्वितीयविभागः	"	५
चमत्कारि साक्चूरिस्तोत्रसंग्रहः	(क्षान्तिवि. प्रकाशितः)	६
चतुर्विंशतिका बप्पभट्टिसूरिकृता	आगमोदयसमितिः सुरत	७
चतुर्विंशतिजिनस्तुतिः (शीलरत्नसूरिकृता)	श्री जैन आत्मानन्द सभा (भावनगर)	८
चतुर्विंशतिजिनानन्दस्तुतिः (मेघवि० कृता साक्चूरिः)	दे. ला. पु. फंड. सुरत.	९
जिनेन्द्रनमस्कारादिसंग्रहः	आत्मचन्द्र ग्रन्थमाला अमदावाद (पु. ३१)	१०
जैनस्तोत्ररत्नाकरः	(नि. सा. प्रेस मुंबाई)	११
जैनस्तोत्रसमुच्चयः चतुरविजयसम्पादितः	"	१२
जैनस्तोत्रसन्दोहस्य "	प्रथमभागः (सा. म. नवाब अमदावाद)	१३

,, ,,	*द्वितीयभागः ,,	१४
जैनश्वेताम्बर कोन्फरन्स हेरल्ड (मासिक)	श्रीजैन श्वेताम्बर कोन्फरन्स	१५
द्वात्रिंशिकात्रयी	आत्मवल्लभसिरीझ् (न ५)	१६
नित्यस्मरणजैन स्तोत्रादिसंग्रह	सस्तीवाचनमाळा	१७
पञ्चप्रतिक्रमणसूत्राणि (अञ्चलगच्छीय)	जामनगर	१८
,,	(आमा)	१९
,,	(लोहावट)	२०
प्रकरणरत्नाकरस्य प्रथमभाग.	भीमसी माणेक मुंबाई	२१
,, द्वितीयभाग॰	,,	२२
,, तृतीयभागः	,,	२३
,, चतुर्थभागः	,,	२४
प्राचीनजैनस्तोत्रसंग्रहः	साध्वी हीरश्रीजी	२५
वीतरागस्तवः सटीकः हेमचन्द्राचार्यकृतः	दे ला पु फंड सुरत	२६
शत्रुंजय कल्प विगेरेनो संग्रह		२७
शोभनस्तुत्यादिः (पद्ममुनिः)	सुरत	२८
श्रीरत्नसारे प्रथमो विभागः	अञ्चलगच्छीयरत्नसागरसूरिः	२९
,, द्वितीयो विभागः	,,	३०

* वरिवर्ति मुद्रणालय (प्रेस) योग्याऽस्य प्रतिकृतिः (कॉपी), साधनप्राप्तौ प्रकटीचिकीर्षा यथावसरम् ।

स्तुतिचतुर्विंशतिका शोभनमुनिकृता	भाषान्तर–धनपालवृत्तिः	आगमोदयसमिति.	(सुरत)	३१
,, ,,	टीकाचतुष्कोपेता	,,		३२
स्तुतिसंग्रह		श्रीयशोविजयजैनपाठशाला	(महेसाणा)	३३
स्तोत्ररत्नाकरस्य	प्रथमविभाग	,,		३४
,,	द्वितीयविभाग	,,		३५
स्तोत्रसंग्रहे	प्रथमविभाग	,,	(बनारस)	३६
,,	द्वितीयविभाग	,,	,,	३७

पूर्तिः

जिनसहस्रनामस्तोत्रम् विनय वि कृत	नमस्ते समस्तेप्सितार्थ		वीरशासन प्रेस अमदावाद
पार्श्वनाथमहिम्नः स्तोत्रम्	रघुनाथयतिकृतम्		मुद्रितं पुरा काश्याम्
जेण पहुविग्धमेयं	महावीरस्तवनम् (अल्पबहुत्वगर्भित सटीक)	१३	समयसुन्दरगणि.
			आत्मानन्दसभा (भावनगर)
थुणिमो केवलिवत्थं	समवसरणस्तव. (सटीक)	२४	धर्मघोषसूरि ,,
देविन्दनय विज्जा०	श्रीयोनिस्तव (सावचूरिक.)	१३	,, ,,

क-परिशिष्टम्।

अद्यावधि प्रसिद्धिमागतानां स्तुतिस्तोत्रादीनां अकाराद्यनुक्रमः।

अ ३९

A द्वात्रिंशिकायाम्। B जिनस्तुतिचतुर्विंशतिकायाम्।

C क्षमाकल्याणकृतचैत्यवन्दनचतुर्विंशतिकायाम् । D षोडशकसाधारणजिनस्तवेषु E वीतरागस्तवे । F शोभनस्तुतौ । G बप्पभट्टिसूरिकृतस्तुतिचतुर्विंशतिकायाम् । H ऋषिवर्द्धनकृतचैत्यवदनचतुर्विंशतिकायाम् ।

अमृतममस० §(शी चै १०)	शीतलजिनचैत्यवंदनम्	५	शीलरत्नसूरिः	८
अम्मोधिवीचिचय०	घोघामण्डनपार्श्वजिनस्तव	१६	ज्ञानसागरसूरि.	१०
अरस्य प्रव्रज्या०	एकादशीस्तुतिः	४	जिनचन्द्रः (?)	२८
अरिहाण नमो पूअं	नवकारस्तवनम् (अर्हणास्तोत्रम्)	३७	निर्नामकम्	१३
अर्बुदगिरिवरभूषण+ (अ० ४)	अर्बुदमण्डनऋषभस्तवनम्	९	सोमसुन्दरसूरिः	३६
अर्बुदाद्रौ युगधीशं	ऋषभजिनस्तवनम्	५	निर्नामकम्	१४
अर्हत्प्रमृतिपदानां०	नवपदस्तवनम् (गेयमयं)	१५	चन्द्रसूरि	१०
अर्हते देवदेवाय (सा. ४)	साधारणजिनस्तव.	१६	रामचन्द्रसूरिः	१३
अर्हंस्तनोतु स श्रेयः	नन्दीस्तुतिः सटीका	४	गुणसौभाग्यगणि.	३३
अर्हन्नामापि कर्णाभ्या	अर्हन्नामसहस्रसमुच्चय.	११७	हेमचन्द्राचार्य.	१३
अल्लाहि तुराहं	ऋषभजिनस्तवनम् (पारसी)	११	जिनप्रभसूरिः	१२
अशरणशरण० (केवलाक्षरमय)	नमस्कारचतुष्टयम्	४	निर्नामकम्	१४
असमशमनिवासं	श्रीमहावीरस्तवनम्	२५	जिनप्रभसूरिः	२४
अस्याभूद् बलघाति० *(ऐ.१६)	शान्तिजिनस्तुतिः	४	यशोवि०	२
अस्तु श्रीनाभि०(१० दिग्पालश्लेषः)	ऋषभजिनस्तवनम्	११	जिनप्रभसूरिः	१२-२४

आ २६

आदिजिनं वन्दे गुण०	आदिजिनस्तवनम्	६	यशोवि०	२

§ शीलरत्नकृतचैत्यवंदनचतुर्विंशतिकायाम्। + असमच्छन्दनवस्तव्याम्। * ऐन्द्रस्तुतौ।

आनम्रनाकिपति	चतुर्विंशतिजिनस्तवनम्	२५	जिनप्रभसूरि	२८
आदिनाथ मईनाथं	आदिजिन स्तवनम्	५	निर्नामिकम्	१४
आदीश्वरं स्वस्ति०	,, सावचूरि	१२	चारित्रसुन्दरगणिः	१४
आदीश्वर स्वाति०	आदिजिनस्तवनम् सावचूरिकम्	२१	चारित्रसुन्दरगणिः	१४
आदौ नेमिजिनं नौमि	चतुर्विंशतिजिनस्तोत्रम्	९	जयतिलकसूरिशिष्यः शिवनिधान.	१४
आद्यन्ताक्षर संलिख्य	ऋषिमण्डलस्तवनम्	९६	गौतमस्वामी(?)	१५-२०-२५
आद्यः श्रीऋषभः	अष्टापदस्तवनम्	४	निर्नामिकम्	१०
आद्यर्हताधिपति०	शत्रुञ्जयस्तुति.	४	निर्नामिका	१८
आद्ये पदे मध्यतरे	सिद्धचक्रप्रथमपदस्तुति.	४	,,	१८
आनन्दचन्द	गिरनारचैत्यपरिपाटीस्तवनम्	१८	कीर्तिरत्नसूरि	१२
आनन्दद्रुमकन्दली	युगादिजिनस्तवनम्	११	निर्नामकम्	१२
आनन्दनम्रसुरनायक०	चतुर्विंशतिजिनस्तवनम्	२९	चारित्ररत्नगणि	१३।१४
आनन्दमन्दकुमुदा०	करहेटकपार्श्वजिनस्तवनम्	५	कीर्तिरत्नसूरि	१०।१२
आनन्दमन्दवनपल्लव०	जेसलमेरुपार्श्वजिनस्तवनम्	२५	जिनसमुद्रसूरि.	१४
आनन्दमर्हतः पादा० (सा ५)	साधारणजिनस्तव	१६	रामचन्द्रसूरि	११
आनन्दमन्दिरमुपैमि– (जि०स्तु०१)	ऋषभजिनस्तुति	४	मेघविजय	९
आनन्दमेन्दुरसुरेश्वर०	वर्द्धमानदेवस्तवनम्	११	जयकेशरसूरि.	१४

÷ जिनानन्दस्तुतौ ।

† जिनस्तोत्ररत्नकोषे × भोज्यादिनामगर्भिता।

* * एतच्चिन्हाङ्कितानां निश्चयो न, साधनाभावात् ।

ऐं ५

ऐङ्कारस्मृतिसावधान०	शंखेश्वरपार्श्वस्तवनम्	९	निर्नामकम्	१२
ऐन्द्र तत्परम ज्योति	परमज्योतिः पञ्चविंशतिका	२५	यशोवि०	२
ऐन्द्रोयोगसुरत्नसत्र०	नेमिनाथस्तवनम्	९	कमलविजय	१४
ऐन्द्रव्राततततो यथार्थ० (ऐ. स्तु०. १)	ऋषभजिनस्तुति	४	यशोवि०	२
ऐँह्रीँ श्रीमन्त्ररूपे०	शारदाष्टकम्	८	निर्नामकम्	५

ओँ ११

ओँकारः सकल०	युगादिजिनस्तवनम्	२५	सोमसुन्दरसूरिः	१२
ॐचन्द्रप्रभ ! प्रभाधीश०	चन्द्रप्रभस्तवनम् (महामन्त्रगर्भितम्)	५	निर्नामकम्	१४
ॐनत्वा जिनमण्डली०	श्रीपार्श्वसप्ततीर्थस्तवनम्	१४	सङ्घविजयः	१४
ॐनमः पार्श्वनाथाय०	शङ्खेश्वर–पार्श्वजिनस्तवनम्	५	निर्नामकम्	**
ॐनमस्त्रिजगद्वन्दित०	शारदाष्टकम्	९	जिनप्रभसूरि.	२५
ॐनमस्त्रिजगन्नेतुः	गौतमस्तोत्रम् (मन्त्रगर्भितम्)	९	जिनप्रभसूरिः	१३
ॐनमो देवदेवाय	श्रीपार्श्वनाथस्तोत्रम्	१४	मेरुतुङ्गसूरिः	१४
ॐनमो भगवते श्री०	,,	९	अजितसिंहसूरिः (?)	१४
ॐनमोऽर्हते परमात्मने	शक्रस्तवः	गद्यम्	सिद्धसेनदिवाकरः	२०
ॐह्रीं अर्हं अर्हद्भ्यो०	जिनपञ्जरस्तोत्रम्	२३	कमलप्रभाचार्यः	११/२०,२५,२९
ॐह्रींअर्हन्मुखाम्भोज०	शारदास्तुतिः	१२	निर्नामकम्	५

क. ४९

कनककान्तिधनु०	चतुर्विंशतिजिनस्तवनम्	२९	जिनप्रभसूरि	३।२२
कमलवल्लपन तव०	नेमिस्तुति	४	निर्नामका	३६
करोतु नो मल्लि० (ध० १९)	मल्लिजिनस्तुति	४	बप्पभट्टि	७।२८
कलकलशशादि०	श्रीमहावीरजिनस्तवनम्	१४	निर्नामकम्	१४
कलमरालविहङ्गम०	शारदास्तोत्रम्	१३	बप्पभट्टि	२०।७।३६
कला क्वचित् कान्ता	शारदाष्टकम्	९	मुनिसुन्दरसूरि	५
कल्या भवन्त सकला०	सर्वजिनस्तव	११	देवसुन्दरसूरि	१३
कलितमोदमनन्त०(ऐ स्तु १४)	अनन्तजिनस्तुति	४	यशोवि०	२
कल्पद्रुचिन्तामणि० (अ० ६)	साधारणजिनस्तव	६	सोमसुन्दरसूरि	३६
कल्याणकमला० (ऋ चै १३)	विमलजिनचैत्यवन्दनम्	९	ऋषिवर्द्धन	१८
कल्याणकदिन०+ (यु ३)	साधारणजिनस्तवनम्	७	सोमसुन्दरसूरि	३६
कल्याणकारण०	जाउरमण्डनशान्तिजिनस्तवनम्	५	निर्नामकम्	१२
कल्याणसार कमनीय०	श्रीमगसीपार्श्वस्तोत्रम्	१५	कल्याणविजय	१४
कल्याणकोटी० (शी चै १७)	कुन्थुनाथचैत्यवन्दनम्	५	शीलरत्नसूरि	८
कल्याणगेह गुणरत्न०	दादापार्श्वनाथाष्टकम्	९	कल्याणसागरसूरि	२२

+ युष्मच्छब्दनवस्तव्याम् ।

ख १

* कल्याणसागरसूरिकृतस्तुतिचतुर्विंशतिकायाम्। — चतुर्विंशतिजिनहारावलीचित्रस्तवचतुष्टये।

ग १३

गयकलह गयकलह	महावीरस्तवः (सावचूरिः)	१०	निर्नामक.	३५
गयराय गयराय	जिनस्तवः ,,	८	शिवश्रीतिलकः	३५
गरीयोगुणश्रेण्यरीर्ग०	पञ्चजिनस्तवनम् (हारबिन्धम्)	२३	कुलमण्डनसूरि.	१४
गायन्निवालि० (वी ५)	वीत० ५ प्रकाशः	९	हेमचन्द्राचार्यः	२६
गाहाजुअलेण	वीरस्तवनम्	४	पादलिप्तसूरि.	**
गुणपुञ्ज ! गौतम	गौतमस्तवनम्	५	गुणसागर	१२
गुणराजिमनोहर० (शी. चै. ९)	सुविधिजिनचैत्यवन्दनम्	५	शीलरत्नसूरि	८
गुणाभिनन्दा०	अभिनन्दनस्तवनम्	५	समन्तभद्र	१२
गुणौघमन्दिर० (शी चै. ४)	अभिनन्दनचैत्यवन्दनम्	५	शीलरत्नसूरि	८
गुरुतरहरिविष्टर०	चतुर्मुखश्रीयुगादिदेवस्तवः	६	निर्नामकः	१४
गोडिपुरप्रभुपार्श्वं०	गोडिपुरपार्श्वनाथस्तवनम्	१७	कल्याणसागरसूरिः	२२
गोडीग्रामे स्तम्भने	शङ्खेश्वरपार्श्वस्तवनम्	५	निर्नामकम्	१०
गौतमान्वयपवित्र !	गौतमस्तुतिः	४	गुणसागरः	१२

घ १

घणवण्ण चिक्करिय०	मुनिसुव्रत १ भयस्तवः		धर्मघोषसूरिः	११

च १४

चउकसायपडिमल्लु०	पार्श्वजिनस्तुतिः	२	निर्नामका	११

ज ८४

जगन्ति तीर्थनायस्व० (सा. ६)	साधारणजिनस्तव	१६	रामचन्द्रसूरिः	११
जगत्त्रयीजीवन (शी० चै० १६)	शान्तिजिनचैत्यवन्दनम्	५	शीलरत्नसूरि	८
जगद्गुरु जगद्देवं	चिन्तामणिपार्श्वस्तोत्रम्	१२	जिनपतिसूरि.	१४
जगद्गुरु नमस्कृत्य	ग्रहशान्तिस्तोत्रम्	९	भद्रबाहुस्वामी	११।२०।२५।२९।३०
जननमृत्युनरा०	शारदास्तोत्रम्	१०	मलयकीर्ति	५
जन्नेन येन क्रियते	चतुर्विंशतिजिनस्तवनम्	२७	सोमप्रभसूरिः	१४
जनयतु वपिकेतो०	अभिनन्दनस्तुति	४	निर्नामिक	२८
जम्मपवित्तिय०	गौतमस्तोत्रम्	२५	जिनप्रभसूरिः	११
जय जय कुन्थु० (कु० चै०१०)	कुन्थुजिनचैत्यवन्दनम्	३	क्षमाकल्याण	२८
जय जय जगदा०	महावीरस्तोत्रम्	७	लक्ष्मीसागरप्रशिष्य सोमदेवः	१४
जय जय जयजण०	साधारणजिनस्तवनम्(प्रथमस्वरमयं)	७	मुनिचन्द्रसूरिः	१२
जय जय जिणिंद०	पार्श्वनाथस्तवनम्	९	धर्मघोषसू०	११
जय जय तिहुयण	तीर्थमालास्तवनम्	१११	महेन्द्रसूरिः	१८, ३०
जय जंतुकप्पपायव०	ऋषभपञ्चाशिका	५०	धनपाल	२
जयति जगमवरा०	साधारणजिनस्तवः	९	कनकप्रभसूरिः	१२
जयति जयति चन्द्र	पार्श्वनाथस्तवनम्	११	कल्याणसागरसूरिः	२२
जयति भुजगराज०	पार्श्वजिनस्तोत्रम्	९	बिल्हणकवि.	१६

जयश्रियाढ्यो („ ५)	वृद्धनगर–ऋषभस्तोत्रम्	२७	„	३७
जयश्रिया द्वैधरिपू („ २३)	देउलवाडा॰ „	२६	„	३६
जयश्रियां धाम॰	साधारणजिनस्तवनम्	६	„	२८
जयश्रिया प्राप्तसुख („ २२)	प्रल्हादन॰ पार्श्वजिनस्तवनम्	२६	„	३७
जयश्रिया मोहरिपो („ १९)	सीमन्धरस्वामिस्तोत्रम्	२५	„	३७
जयश्रिया सेवधि („ २१)	गौतमस्तोत्रम्	२५	„	३७
जयश्रियां हेतुरमर्त्य॰	साधारणजिनस्तवः	६	जिनसुन्दरसूरिः	३७
जयश्रियं शाश्वत („ १८)	कल्याणस्तोत्रम्	२४	„	३७
जय श्रीऋषभ । श्रेयः	पञ्चतीर्थेश्वरस्तुतिः	९	मुनिसुन्दरसूरिः	१४
जयश्रीजिनकल्याण॰	साधारणजिनस्तवनम्	६	„	**
जयश्रीदायक विश्व॰ (जि. स्तो. १७)	जिनपतिमहार्थद्वात्रिंशिका	३२	„	३७
जयश्रीनिलयं यस्य („ १६)	वर्द्धमानजिनस्तोत्रम्	२५	„	३७
जयश्रीनेतार॰	चतुर्विंशतिजिनस्तवनम्	२८	जिनमण्डनगणिः	१२
जय श्रीमन्नाभिप्रभव । (जि. स्तो. १०)	इलादुर्ग॰ ऋषभदेवस्तवनम्	२५	मुनिसुन्दरसूरिः	३७
जयश्रीमन्दिरे सिद्ध॰ („ ९)	सिद्धपुरस्थ॰ वर्द्धमानस्तोत्रम्	२५	„	३७
जय श्रीमन्नागह्रद॰ („ १२)	नागह्रदपार्श्वजिनस्तोत्रम्	२४	„	३७
जयश्रीगर्भिणी॰ („ ११)	अजितजिनस्तोत्रम्	२५	„	३७
जयश्रीविलासालय॰ („ १४)	मङ्गलराज्याः–महावीरस्तोत्रम्	२४	„	१४

जिनवर प्रणमाम्यभि० (क ४)	अभिनन्दनस्तुति	४	कल्याणसागरसूरिः	१८
जिनवर ! भजन्० (ऐ० स्तु ११)	श्रेयांसजिनस्तुति	४	यशोवि	२
जिनवरोऽरविभु० (क स्तु १८)	अरजिनस्तुति	४	कल्याणसागरसूरि	१८
जिन! श्रीनाभिजात ! त्वा	चतुर्विंशतिजिनस्तवनम्	११	सोमतिलकसूरिः	१२
जिनाधिप त (क. स्तु १९)	मल्लिजिनस्तुति	४	कल्याणसागरसूरि	१८
जिनेश्वर सम्भव० (क स्तु ३)	सम्भवजिनस्तुति	४	कल्याणसागरसूरि	१८
जीरिकापुरिपति	जीरापल्लीपार्श्वस्तवनम्	१५	जिनप्रभसूरिः	२२
जे भत्तिजुत्ता जिण०	सिद्धचक्रस्तुतिः	४	निर्नामिका	१२
जोयणगमद्धमागह	पञ्चत्रिंशद्वाणीगुणस्तवनम्	१६	धर्मघोषसूरिः	१२
ज्ञात्वा प्रश्न तदर्थं	सिद्धचक्रस्तुतिः	४	विजयलक्ष्मीसूरिः	३६
ज्ञानोद्यन्द (हे १२)×	वासुपूज्यस्तवनम्	५	हेमविजय	१२
त ३०				
तं जयउ जए तित्थं	स्मरणास्तवः	२६	जिनदत्तसूरि.	२९
तत्त्वानि तत्त्वानि	चतुर्विंशतिजिनस्तवनम्	२८	जिनप्रभसूरिः	२४
तपोऽङ्कपारपारीण (क. नै. ७)	सुपार्श्वजिनचैत्यवन्दनम्	९	ऋषिवर्द्धन	१८
तमजितमभिनौमि० (शो ७)	अजितजिनस्तुतिः	४	शोभनमुनि	३।२८।३१।३७।२२
तमालनीलच्छवि०	पार्श्वनाथस्तवः	७	जिनपद्ममुनिः	९

× जिनस्तवनचतुर्विंशतिकायाम् ।

त्वमभिनन्दन ! (ऐ ४).	अभिनन्दनस्तुतिः	४	यशोवि०	२
त्वमशुभान्यभि० (शो ४)	अभिनन्दनस्तुतिः	४	शोभनमुनि:	३।२८॥३१।३२।२३
त्वमसि सद्गुण०	सत्यपुरीयमहावीरस्तवन	२५	कल्याणसागरसूरिः	२२
त्वयि लसद्‌गुण०	साधारणजिनस्तव	१४	.* *	**
त्वं येनाक्षतधीरिमा०(ऐ. २२)	नेमिजिनस्तुतिः	४	यशोवि०	२
त्वं सम्भव. सम्भव०	सम्भवजिनस्तवनम्	५	समन्तभद्र	१२
त्वां विनुत्य महिम०	पार्श्वजिनप्रातिहार्यस्तवनम्	१०	जिनप्रभसूरिः	५।२२

थ

थोसामि जिणवरिंदे	३४ अतिशयस्तवनम्	१३	निर्नामकम्	१३

द. २२

दयादर्हन्	शान्तिस्तुतिः	१	निर्नामका	१२
दयाच्छ्रीशान्तिदेवो०	शान्तिजिनस्तवनम्	१९	कल्याणसागरसूरिः	२२
दधातु मे धर्मजिने० (क स्तु १५)	धर्मजिनस्तुतिः	४	कल्याणसागरसूरिः	१८
दर्शनं देवदेवस्य०	नमस्कारस्तोत्रम्	८	निर्नामकम्	२५,२९
दिवादिवा देव विदेय०	चतुर्विंशतिजिनस्तुतिः	**	सत्यसागरः	**
दिव्यगुणधारक (क्ष. चै. १८)	अरजिनचैत्यवन्दनं	३	क्षमाकल्याणः	२८
दिश सुखमखिल नः (हे. १)	ऋषभजिनस्तुतिः	५	हेमविजय.	१२
दुष्कर्मवारणविदारण०	वीरस्तुतिः (कल्याणमन्दिरपादपूर्ति.)	४	निर्नामका	३७

ध. ६

धर्मार्थकामात्म	अर्थान्तरन्यासद्वात्रिंशिका	३२	रामचन्द्रसूरिः	१२
धर्मोद्यमारामलसद्०(शी. चै.१५)	धर्मजिनचैत्यवन्दनम्	५	शीलरत्नसूरिः	८
धिषणा धीर्मतिर्मेधा	सरस्वती १०८ नाम स्तोत्रम्	१५	निर्नामकम्	५।१२

न. ६८

नतनाकिनिकाय०	देवपत्तननिवासिजिनस्तवः	७	विजयप्रभसूरिः	१२
नतसुरेन्द्रजिनेन्द्र०	चतुर्विंशतिजिनस्तोत्रम्	९	रविप्रभसूरिः	१४।२५।२८
नत्वा गुरुभ्य. श्रुत०	सिद्धान्तागमस्तव. (सावचूरि.)	४६	जिनप्रभसूरिः	३।२४
नत्वादौ विधिना०	चतुर्विंशतिजिनभवस्तवनम्	२७	गुणविजय.	३७
नत्वा नत्वापवर्ग० (व०२४)	वीरजिनस्तुतिः	४	बप्पभट्टि.	७।२८
नत्वा सर्वपदाम्बुज०	महावीरस्तवनम्	७	निर्नामकम्	१४
नत्वोपामितचरणं	पार्श्वस्तवः (मन्त्रमय.)	११	कविकुलप्रभः	१३
न परं नाम मृद्वेव (वी १८)	अष्टादशः प्रकाशः	१०	हेमचन्द्राचार्यः	२६
नमतामितरामित०	वरकाणापार्श्वस्तवनम्	९	गुणरत्नसूरिः	१२
नमदमरशिरोरुह० (शो. २४)	वीरजिनस्तुतिः	४	शोभनमुनिः	२३।३।२८।३१।३२
नमद्देवनागेन्द्र०	चिन्तामणिपार्श्वस्तवनम्	७	निर्नामकम्	१०।१२
नमन्नराधीश० (हे. ५)	सुमतिजिनस्तवनम्	५	हेमविजयः	१२
नमस्ते शारदादेवि !	शारदास्तवनम्	१०	निर्नामकम्	५।१३।१८
नमस्ते समर्हते सता०	जिनसहस्रनामलघुस्तोत्रम्	१८९	विनयविजयगणिः (वी.शा.)	

प. ७१

पङ्करुहास्याय० (हे. २३)	पार्श्वजिनस्तवनम्	५	हेमविजयः	१२
पङ्क्तिर्नराणा (,, २२)	नेमिजिनस्तवनम्	५	,,	१२
पञ्चम्या मुचि०	पर्युषणास्तुतिः	४	निर्नामिका	१८
पञ्चानन्तकसुप्रपञ्च०	पञ्चमीस्तुतिः	४	,,	२८
पटिष्ठाष्टकर्मद्वि०	वीरस्तुतिः	४	गुणसागरः	१२
पद्माभ्यासादरे. (वी. १२)	द्वादश. प्रकाशः	८	हेमचन्द्राचार्य.	२६
पढमो नरेसराण	चतुर्विंशतिजिनस्तवः	२७	निर्नामकम्	१३
पद्मप्रभेश ! तव० (ऐ. ६)	पद्मप्रभस्तुतिः	४	यशोवि	२
पणयजणकप्पवल्लि	पञ्चकल्याणकमय मल्लिजिनस्तवनम्	१८	निर्नामकम्	१४
पदे श्रीसिद्धचक्रस्य०	पञ्चमपदस्तुतिः	४	निर्नामिका	१८
पथि मथितदुरन्त०	सम्भवजिनस्तुतिः	४	,,	२८
पद्मप्रभो जिन० (क. स्तु. ६)	पद्मप्रभस्तुतिः	४	कल्याणसागरसूरिः	१८
पद्मप्रभः प्रतिदिन	पद्मप्रभस्तुतिः	४	निर्नामिका	१२
पद्मरागप्रभ. पद्म० (ऋ. चै. ६)	पद्मप्रभचैत्यवन्दनम्	९	ऋद्धिवर्धनः	१८
पद्मा दुरापा तव० (हा. ३)	हारावलीतृतीयस्तवः	१४	जयतिलकसूरिः	३५
पद्मा सुकुक्षि० (क. स्तु. २०)	मुनिसुव्रतस्तुतिः	४	कल्याणसागरसूरिः	१८
पयोजपाणिं वृषभ (हे १)	ऋषभजिनस्तवनम्	५	हेमविजयः	१२

पार्श्वसुपार्श्वाभिख्यौ	पार्श्वसुपार्श्वस्तव	६	सोमसुन्दरसूरिः	३६
पार्श्वस्तीर्थ० (क स्तु २३)	पार्श्वनाथस्तुति.	४	कल्याणसागरसूरिः	१८
पार्श्वनाथो जिन.	पार्श्व १००८ नामस्तोत्रम्	१५०	कल्याणसागरसूरिः	१८
पीठे पदो लुठति (जि. स्तु. १८)	अरजिनस्तुतिः	४	मेरुविजयः	९
पीडागमो न परिजे० (,, १०)	शीतलजिनस्तुतिः	४	मेरुविजयः	९
पुण्ये गिरीशशिरसि.	अम्बिकास्तवनम्	१०	वस्तुपालः	१२
पुण्यातिचारु०	(सिद्धचक्रनवपदस्तुति.)	४	निर्नामिका	१८
पूज्य सदा नन०	सिद्धचक्रस्तुतिपद्य	१	,,	१८
पूज्य. श्रीवासुपूज्यः० (शो १२)	वासुपूज्यस्तुतिः	४	शोभनमुनिः३।२८।३१।३२।२३	
पूज्यार्चितश्चतुर० (जि. स्तु ८)	चन्द्रप्रभस्तुतिः	४	मेरुविजयः	९
पूर्णचन्द्रकमनीय० (क्ष. चै. १२)	वासुपूज्यजिनचैत्यवन्दनम्	३	क्षमाकल्याणः	२८
पूर्णानन्दमयं	शत्रुञ्जयतीर्थस्तोत्रम्	१०	निर्नामिकम्	२५,२८
पूर्वं पामरपुङ्गवेन	पार्श्वनाथस्तोत्रम्	११	धर्मघोषसूरिः	१३
पृथ्वीतनूजार्च्य०	गौतमस्तुतिः	१	निर्नामिका	१२
प्रज्ञावतां ततु (जि. स्तु. १४)	अनन्तजिनस्तुतिः	४	मेरुविजयः	९
प्रणमामि सदा०	पार्श्वजिनस्तवः	**	**	**
प्रणम्यादिजिन प्राणी	चतुर्विंशतिजिनस्तुतिः	२८	जिनप्रभसूरिः	२२
प्रणतहृदि यदीय०	कुरुकुल्लास्तवनम्	९	वादिदेवसूरिः	१२

	फ. १			
फलवर्द्धिपुरीसस्थ	पार्श्वस्तवनम् (विविधच्छन्दोनामगर्भित)	१२	पार्श्वचन्द्रसूरि·	१०
	व. २			
वालत्तणमि	ऋषभजिनस्तवनम्	२१	निर्नामकम्	१०
ब्रह्माद्वैतप्रवर॰ (शी. चे. २२)	नेमिजिनचैत्यवन्दनम्	५	शीलरत्नसूरिः	८
	भ ३४.			
भक्तामरत्वदुपसेवन॰	नेमिभक्तामरं	४४	भावप्रभसूरिः	४।३४
भक्तामरप्रणतमौलि॰	ऋषभजिनस्तुति.	४	निर्नामिका	४।३६
भक्तामरप्रणत॰	भक्तामरस्तोत्रम्	४४	मानतुङ्गसूरिः	११।२०
भक्तामरभ्रमर॰	सरस्वतीभक्तामरं	४४	धर्मसिंहसूरिः	५।३४
भक्तामरेशगुरुगीत॰	श्रीसूरीन्द्रभक्तामरम्	४५	चतुरविजय	१४
भक्तिर्भरेन विहिता	सुमतिजिनस्तुतिः	४	मेरुविजय·	९
भक्तिव्यक्ति (६ भाषा)	पार्श्वस्तव·	६	सोमसुन्दरसूरिः	१२
भक्त्या निर्जरनायकैः (नि स्तु.१७)	कुन्थुजिनस्तुतिः	४	निर्नामिका	१८
भक्त्या शशाङ्कध्वज॰ (हि ८)	चन्द्रप्रभस्तवनम्	५	हेमविजयः	१२
भक्त्या सर्वजिनश्रेणि॰	चतुर्विंशतिजिनस्तवनम्	२६	श्रीपालकविः	१३
भत्तिब्भरनमिर	ऋषिमण्डलस्तवः	२०९	धर्मघोषसूरिः	१३
भत्तिब्भरअमर॰	परमेष्ठिस्तवनम्	३५	मानतुङ्गसूरिः	१४

भुवनमोहनरूप०	सुपार्श्वजिनस्तव.	६	निर्नामक.	१४
भुवने जयवन्त० (नि स्तु. ७)	सुपार्श्वस्तुतिः	४	निर्नामका	१८
भूयिष्ठतुष्टि (हि ११)	श्रेयांसजिनस्तवनम्	५	हेमविजय.	१२
भो भो भव्या !	बृहच्छान्तिस्तवनम्	५०	वादिवैतालशान्तिसूरिः (?)	११

म ३६

मङ्गलवल्लिनवी० (शी. चै. ५)	सुमतिजिनचैत्यवन्दनम्	५	शीलरत्नसूरिः	८
मत्प्रसत्तेस्तत्प्रसाद० (वी. १०)	दशमः प्रकाशः	८	हेमचन्द्राचार्य.	२६
मदमदनरहि० (शो स्तु ५)	सुमतिजिनस्तुति.	४	शोभनमुनिः ३।२८।२१।३२।२३	
मनसि मनसिजेन	अजितजिनस्तुतिः	४	निर्नामक।	२८
मनुजजिनमजन्या०	सुमतिजिनस्तुति	४	"	२८
मनोऽतिहृत्०	स्तम्भनपार्श्वस्तवनम्	११	पार्श्वचन्द्रसूरि.	१०
मनोवचःकायचेष्टा (वी. १८)	चतुर्दशः प्रकाशः	८	हेमचन्द्राचार्यः	२६
मनो हरन्त जगतो०	ऋषभजिनस्तोत्रम्	११	माणिक्यसुन्दरसूरिः	१८
मन्त्राधिराजाक्षर०	मन्त्राधिराजस्तवनम्	६	रामविजयगणिः	१७
मन्दारदाममकरन्द०	अर्बुदगिरिकल्पः	२७	मुनिसुन्दरसूरिः	**
महंति जे भतिजुआ	विविधतीर्थस्तुतयः	२८	धर्मसूरिः	१४
महसेणलक्खणसुअ	चन्द्रप्रभ ७ भवस्तवनम्	६	धर्मघोषसूरिः	१३
महसेनमहीपुरन्दर०	चन्द्रप्रभस्तुतिः	४	निर्नामक।	१२

महानन्ददुग्धोदधौ	थाणामण्डनवीरजिनस्तवनम्	९	निर्नामकम्	१२
महानन्दमहानन्द०	चैत्यपरिपाटीस्तवनम्	४१	विनयविजयः	१४
महानन्दशुद्धाश्रितं	महावीरस्तवनम्	७	बालचन्द्रः	१०।१२
महाप्रातिहार्यश्रिया	पावकदुर्ग० सम्भवजिनस्तवनम्	९	भुवनसुन्दरसूरिः	१४
महाभाग्यसौभाग्य०	कुल्पाक० ऋषभस्तवः	१६	भुवनसुन्दसूरिः	१४
महामो व्यामोह० (शी. चै. २१)	नमिजिनचैत्यवन्दनम्	५	शीलरत्नसूरिः	८
महायोगिराजीमनो०	विरमगाम–शान्तिजिनस्तवनम्	१४	सोमसुन्दसूरिः	१४
महिम्नः पारं ते	आदिजिनमहिम्नः स्तोत्रम्	३८	रत्नशेखरसूरिः	२२
महीमण्डण पुण्ण०	सीमन्धरजिनस्तुतिः	४	निर्नामिका	३३
महेमोच्चाध्दराभं	महावीरस्तवनम्	८	निर्नामकम्	१४
महेमहं सुव्रत०	मुनिसुव्रतस्तवः	**	जयशेखरसूरिः	**
महोदयं प्रचितनु० (ऐ स्तु १९)	मल्लिजिनस्तुतिः	४	यशोवि०	२
मा कुन्थुनाथ ।० (जि. स्तु. १७)	कुन्थुजिनस्तुतिः	४	मेरुविजयः	९
मानवदानवदैवत० (शी. चै. १८)	अरजिनचैत्यवन्दनम्	५	शीलरत्नसूरिः	८
मानेनानून०	नेमिजिनस्तवनम्	९	शालिसूरिः	१२।३५
मालमालानबाहु० (शो स्तु. २३)	पार्श्वजिनस्तुति.	४	शोभनमुनिः	३।२८।३१।३२।२३
मिथ्यादृशा युगा० (वी. ४)	चतुर्थः प्रकाश.	१४	हेमचन्द्राचार्यः	२६
मुखश्रिया तर्जित० (हे. २)	अजितजिनस्तवनम्	५	हेमविजयः	१२

फ. १

कलर्द्धिपुरीरस्थं	पार्श्वस्तवनम् (विविधच्छन्दोनामगर्भित)	१३	पार्श्वचन्द्रसूरिः	१०

व. २

वालत्तणमि	ऋषभजिनस्तवनम्	२१	निर्नामकम्	१०
व्रजाद्वैतप्रार॰ (शी. नै. २२)	नेमिजिनचैत्यवन्दनम्	५	शीलरत्नसूरिः	८

भ ३४.

भक्तामरत्वदुपरोधन॰	नेमिभक्तामरं	४४	भावप्रभसूरिः	४।३४
भक्तामरप्रणतमौलि॰	ऋषभजिनस्तुतिः	४	निर्नामिका	४।३६
भक्तामरप्रणत॰	भक्तामरस्तोत्रम्	४४	मानतुङ्गसूरिः	११।२०
भक्तामरभ्रमर॰	सरस्वतीभक्तामरं	४४	धर्मसिंहसूरिः	५।३४
भक्तामरेशगुरुगीत॰	श्रीसूरीन्द्रभक्तामरम्	४५	चतुरविजयः	१४
भक्तिमंजन विहिता	सुमतिजिनस्तुतिः	४	मेरुविजयः	९
भक्तिव्यक्ति (६ भाषा)	पार्श्वस्तवः	६	सोमसुन्दरसूरिः	१२
भक्त्या निर्जरनायकैः (नि.स्तु.१७)	कुन्थुजिनस्तुतिः	४	निर्नामिका	१८
भक्त्या शशाङ्कध्वज॰ (हि. ८)	चन्द्रप्रभस्तवनम्	५	हेमविजयः	१२
भक्त्या सर्वजिनश्रेणि॰	चतुर्विंशतिजिनस्तवनम्	२६	श्रीपालकविः	१३
भक्तिभरनमिर	ऋषिमण्डलस्तवः	२०९	धर्मघोषसूरिः	१३
भक्तिभरअमर॰	परमेष्ठिस्तवनम्	३५	मानतुङ्गसूरिः	१४

भुवनमोहनरूप०	सुपार्श्वजिनस्तवः	६	निर्नामकः	१४
भुवने जयवन्त० (नि. स्तु. ७)	सुपार्श्वस्तुतिः	४	निर्नामकः	१८
भूयिष्ठतुष्टिं (हे. ११)	श्रेयांसजिनस्तवनम्	५	हेमविजयः	१२
भो भो भव्याः !	बृहच्छान्तिस्तवनम्	५०	वादिवेतालशान्तिसूरिः (?)	११

म २६

मन्त्यवल्लिनवी० (शी. चै. ५)	सुमतिजिनचैत्यवन्दनम्	५	शीलरत्नसूरिः	८
मत्प्रसतेस्तत्प्रसाद० (वी. १०)	दशमः प्रकाशः	८	हेमचन्द्राचार्यः	२६
मदमदनरहि० (शो. स्तु. ५)	सुमतिजिनस्तुतिः	४	शोभनमुनिः	३।२८।३१।३२।२३
मनसि मनसिजेन	अजितजिनस्तुतिः	४	निर्नामकः	२८
मनुजजिनमजन्या०	सुमतिजिनस्तुतिः	४	,,	२८
मनोऽतिहर्ष०	स्तम्भनपार्श्वस्तवनम्	११	पार्श्वचन्द्रसूरिः	१०
मनोवचःकायचेष्टा (वी. १४)	चतुर्दशः प्रकाशः	८	हेमचन्द्राचार्यः	२६
मनो हरन्त जगतो०	ऋषभजिनस्तोत्रम्	११	माणिक्यसुन्दरसूरिः	१८
मन्त्राधिराजाक्षर०	मन्त्राधिराजस्तवनम्	६	रामविजयगणिः	१७
मन्दारदाममकरन्द०	अर्बुदगिरिकल्पः	२७	मुनिसुन्दरसूरिः	**
महंति जे भत्तिजुआ	विविधतीर्थस्तुतयः	२८	धर्मसूरिः	१४
महसेणलक्खणसुअ	चन्द्रप्रभ ७ भवस्तवनम्	६	धर्मघोषसूरिः	१३
महसेनमहीपुरन्दर०	चन्द्रप्रभस्तुतिः	४	निर्नामकः	१२

विश्वव्यापियशःप्रभाव०	पार्श्वजिनस्तवनम्	२३	जिनसुन्दरसूरिः	३६
विश्वश्रीद्धरजच्छिदे०	वीरस्तवनम् (चित्रमय)	२१	जिनप्रभसूरिः	१२
विश्वाभिवन्द्य !० (क्ष चै १)	सुविधिजिनचैत्यवन्दनम्	३	क्षमाकल्याणः	२८
विश्वे श्रीसिद्धचक्रस्य	सिद्धचक्राष्टमपदस्तुतिः	४	निर्नामिका	१८
विश्वेश्वर मथित०	अजितजिनस्तवनम्	३१	जिनप्रभसूरि	९।१२
विश्वेश्वर विश्व०	अन्तरीक्षपार्श्वाष्टकम्	९	कल्याणसागरसूरिः	२२
विहरति भुवि यस्मिन् (व स्तु १०)	शीतलजिनस्तुतिः	४	बप्पभट्टिः	७।२८
वीरजिणभुवण०	दुःषमाकालस्तवनम्	२६	धर्मघोषसूरिः	१३
वीर देवं नित्य वन्दे०	वीरस्तुतिः (द्व्यक्षरपदमया)	४	निर्नामिका	२८
वीर विनाशितारि?	,,	४	,,	१८
वृषभतुल्यगतिं	शीतलजिनाष्टकम्	९	यतिमल्लकचन्द्रः	२२
वृषभचन्द्रप्रभ०	चतुर्विंशतिजिनस्तवनम्	१	निर्नामिकम्	१४
वैराग्यरङ्गसुलरङ्ग० (नि स्तु. २२)	नेमिजिनस्तुतिः	८	निर्नामिका	१८
व्यथितसाधित०	जिनस्तवनम् (यमकमयम्)	१०	सोमप्रभसूरिः	१३
व्यमुचच्चक्रवर्ति०	अरजिनस्तुतिः	४	शोभनमुनिः	३।२३।२८।३१।३२
व्यातानन्तसमस्त०	पठितसिद्धसारस्वतस्तवनम्	९	निर्नामिकम्	१४

श. १२१

शक सहस्रनयनो०	अजितशान्तिस्तव.	१५	जिनदत्तसूरिः	१३

श्रीसिद्धार्थकुलाम्बर॰	वीरजिनस्तवनम्	९	विनयविजयः	१
श्रीसिद्धार्थनरेन्द्र॰	वीरस्तोत्रम् (पञ्चकल्याणकरूपम्)	१२	सोमतिलकसूरिः	३।१२
श्रीसिद्धार्थनरेन्द्रवंशकमला॰	वीरनिर्वाणकल्याणकस्तवः	१५	जिनप्रभसूरिः	३।२२
श्रीसिद्धसेननृप॰ (जि. स्तु. १४)	अनन्तजिनस्तुतिः	४	निर्नामिका	१८
श्रीसुव्रत ! भाजि (हे. २०)	मुनिसुव्रतजिनस्तवनम्	५	हेमविजयः	१२
श्रीसेडीतटिनीतटे॰	स्तम्भनपार्श्वचैत्यवन्दनम्	२	निर्नामकम्	१८
श्रीसोपारक॰	सोपारकजिनस्तवनम् (विविधच्छन्दः)	३२	निर्नामकम्	१२
श्रीसोपारकपत्तना॰	ऋषभजिनस्तुतिः	४	,,	१२
श्रीस्तम्भनं पार्श्वजिनं	स्तम्भनकपार्श्वनाथस्तवनम्	११	जिनसोमसूरिः	१४
श्रीहरिकुलहीराकर	नेमिजिनस्तवनम् (क्रियागुप्तम्)	२०	जिनप्रभसूरिः	२२
श्रुत्वा श्रद्धाय॰	आत्मनिन्दाष्टकम्	१०	जिनप्रभसूरिः	२५
श्रेयसां पद॰	युगादिदेवस्तवनम्	६	निर्नामकम्	१४।२४
श्रेयः शालः सहःशाली	वर्द्धमानजिनस्तवः (निर्वार्थः सटीकः)	८	सूरचन्द्रः	३५
श्रेयःश्रियं प्राप विमुच्य॰	वीर (१३ क्रियास्थानगर्भ) स्तवनम्	३२	विनयविजयोपा॰	१
श्रेयःश्रियां मङ्गल॰	रत्नाकरपञ्चविंशतिका (सटीका)	२५	रत्नाकरसूरिः	३३
श्रेयःश्रियां मङ्गल॰(पादपूर्तिः)	पार्श्वजिनस्तुतिः	४	निर्नामिका	३६
श्रेयःश्रीणां नमतां॰	अर्बुदमण्डनयुगादिजिनस्तवनम्	२५	लक्ष्मीसागरसूरिः	१४
श्रेयः श्रीणां निधानं॰	सीमन्धरजिनस्तवनम्	१५	सहजमण्डनगणिः	१२

स. १११

सुमते सुमते०	सुमतिजिनस्तुति	४	निर्नामका	१२
सुमतेऽसुमता० (श्रृ, चै ५)	सुमतिजिन चैत्यवन्दनम्	९	ऋषिवर्धन	१८
सुरअसुरखयरमहिय	जिनस्तोत्रम् (आभाणगर्भित)	३३	निर्नामकम्	१३
सुरकिन्नरनाग०	चतुर्विंशतिजिनचैत्यवदनम्	५	निर्नामकम्	१८
सुरदानवनर्त्य०	पार्श्वजिनाष्टकम्	१०	उत्तमसागरशिष्य	१२
सुरासुराधिनाथ० (जि स्तु २२)	नेमिजिनस्तुति	४	निर्नामिका	१८
सुरासुराधीश्वररत्न०	ऋषभजिनस्तवनम् (९ रसमय)	११	गुणसमृद्ध	१४
सुरासुराधीश्वर०	जीरापल्लीपार्श्वस्तवनम्	८	निर्नामकम्	१०
सुरासुरेन्द्रौ निस्तन्द्रौ० (अ २)	साधारणजिनस्तव	८	सोमसुन्दरसूरि	३६
सुरासुरैरन्दित०	महावीरजिनस्तवनम्	२४	निर्नामकम्	१४
सुरास्तु सम्भाल्य	समवसरणस्तुति	४	निर्नामका	१८
सुम्भमरिशताना	अनङ्गदुर्जयाष्टकम्	८	विनयचन्द्र	५
सुवर्णवर्ण लयमध्य०	श्रीमायाबीजस्तोत्रम्	१६	महोदयविजय	१४
सुवर्णवर्णो हरिणा० (क्ष चै ५)	सुमतिजिनचैत्यवन्दनम्	३	क्षमाकल्याण	२८
सुविधिनाथजिनं	सुविधिजिनस्तवनम्	६	कल्याणसागरसूरि	२२
सुविधिरत्नधिरेन०	सुविधिजिनस्तुति	४	निर्नामिका	२८
सुहगुत्ते सुहगुत्ते	चतुर्विंशतिजिनस्तवनम्	२६	निर्नामकम्	१४
सूर्येन्दू सविमानौ० (अ ८)	सूर्येन्दुस्थलस्तुतिरूप वीरस्तव	९	सोमसुन्दरसूरि	३६

स्वकृत दुष्कृत गर्हन् (वी. १७)	सप्तदशः प्रकाशः	८	हेमचन्द्राचार्यः	२६
स्वयमुव भुवो० (सा. ८)	साधारणजिनस्तव'	१६	रामचन्द्रसूरिः	१३
स्वयम्भुवा भूत०	ऋषभजिनस्तवनम्	५	समन्तभद्रः	१२
स्वर्णाग्रप्रसहस्र०	गौतमस्वामिस्तवनम्	१४	वज्रस्वामी (?)	१३।१८
स्व.श्रियं श्रीमदर्हन्तः	पञ्चपरमेष्ठिमन्त्रस्तवनम्	५	जिनप्रभसूरिः	२२
स्व.श्रेयससरसीरुह०	वीरस्तवनम् (पञ्चवर्गपरिहाररूपं)	२६	"	२२
स्वस्तिश्री परिपेव्य०	वीरजिनस्तोत्रम्	२८	विजयसागरगणिः	१३
स्वस्तिश्रीसुखदान्०	चतुर्विंशतिजिनस्तुतिः (३४ अतिशय) गर्भिता	२८	लुम्पकज्ञानचन्द्रः	१४
स्वातन्त्र्यश्रीपवित्राय० (सा. १६)	साधारणजिनस्तव'	१६	रामचन्द्रसूरि	१३
स्वामिनमनर०	पार्श्वजिनस्तवनम्	१६	निर्नामकम्	१२
स्वामी माणिक्यदेव०	माणिक्यस्वामीस्तवनम्	१८	कल्याणसागरसूरिः	२२

ह, ह

हन्तुं महामोहतमो० (ब. स्तु. १७)	कुन्थुजिनस्तुतिः	४	बप्पभट्टिः	७।२८
हरन्तं सत्तवीम्यहं (ऐ. १८)	अरजिनस्तुतिः	४	यशोवि०	२
हर्षनतासुरनिर्जर०	पार्श्वजिनस्तुतिः	४	निर्नामिका	२८
हिमगिरितनयेश०	शान्तिजिनस्तुतिः	९	मलूकचन्द्रः	१०
हृदयकमलमध्ये० (नि. स्तु. ९)	सुविधिजिनस्तुतिः	४	निर्नामिका	१८
ह्रींकारोदरवाग्भवे०	गर्भस्तोत्रम्	१५	निर्नामकम्	१४

ख-परिशिष्टम् ।

मुनिचतुरविजयप्रणीता

छन्दोनामगर्भिता

श्रीवर्द्धमानषट्त्रिंशिका ।

श्रेयःश्रीनिलयं पयोधरधाराशुद्धविराट्छदच्छविम् ।
छन्दोभिर्विविधैर्जिनेश्वरं श्रीवीरं स्तुतिगोचरं नये ॥१॥

[2]**चम्पकमाला** तेऽतिविशाला मुक्तिवधूटीसङ्गमशाला ।
कण्ठतटस्था हे जिन ! वर्या पर्षदि हर्षं कस्य न कुर्यात् ? ॥२॥

पद्मोल्लासी सततमुदितो मार्गोन्मार्गप्रकटनपटु ।
ध्वान्तव्रातं रविरिव रयाद् हंसीश[3] ! त्वं भवितनुमताम् ॥३॥

विधीयमाने जननोत्सवे ते सुरैः पदाङ्गुष्ठहतोऽपि नाथ ! ।
उपेन्द्रवज्रायुधजातभीतिरिव क्षणं स्वर्णगिरिश्चकम्पे ॥४॥

स्याद्वादिदुर्वादिशतैरधृष्यं तीर्थेश ! ते शासनमस्तदोषम् ।
मिथ्यात्वपृथ्वीधरघातनाय दीप्रेन्द्रवज्रायुधता बिभर्ति ॥ ५ ॥

अनन्यसौगन्ध्यरसैकलीनो नानालताभ्रान्तिविखिन्नचेताः ।
त्यक्तोपजातिभ्रमण षडङ्घ्रिस्त्वदङ्घ्रिपद्मं श्रयते स्म देव ! ॥६॥

---

१ शुद्धविराट् छन्दः, लक्षण–म्सौ ज्गौ शुद्धविराडिदं मतम् ।
२ चम्पकमाला–,, ,, चम्पकमाला चेद् भमसाद् ग ।
३ हंसीच्छन्द, लक्षण–ज्ञेया हंसी मभनगयुता ।
४ उपेन्द्रवज्रा जतजा गुरू चेत्
५ स्यादिन्द्रवज्रा यदि तौ जगौ ग ।
६ अनन्तरोदीरितलक्ष्मभाजौ पादौ यदीयावुपजातयस्ताः ।

ये भक्त्यात्तभ्रमरविलसितात्त्वत्पादाब्जे जिनप! भविजनाः।
तेषां कण्ठे विकिरति सलयं मुक्तिस्त्री स्रक् प्रमुदितहृदया ॥७॥
उत्फुल्लस्रक्शालिनी ते जिनेन्द्र! मूर्तिस्तप्तस्वर्णरोचिर्वरेण्या।
नक्षत्रालीभागिव स्वर्गिशैलो हर्षोत्कर्षायाहहासङ्गिनोऽपि ॥८॥
देव! तेऽध्वनि जनप्रतिबोधप्रस्थितस्य तरवोऽपि नदन्ति।
भद्रकोकिलमयूरनिनादैः स्वागतानि विहितप्रणिपाताः ॥९॥
चक्रिकेशवसुरासुरेशितुस्तं श्रियोऽपरिमिताश्च वृण्वते।
वाजिवारणरथोद्धतां द्रुतं देव! योऽर्चति तव क्रमाम्बुजम् ॥१०॥
वाद्यगणेन सुकोमलकण्ठ्यो जातमुदो धकधोंकृतिपूर्वम्।
जन्ममहे जिन! देववधूट्योऽकार्षुरलं तव सद्गुणगानम् ॥११॥
मदनकषायभवार्तिविखिन्नैस्तव पदतामरसं भविजीवैः।
त्रिभुवनपूज्य! नितान्तमुदारं हृदि निदधे सलयं जिन! शान्त्यै॥१२॥
शिवललनाया भविकविवाह इव वरमाला द्युतिरमणीया।
विलसति कण्ठे कुसुमविचित्रा चरमजिन! स्रक् सुरनिहिता ते ॥१३॥
भक्तिभरेण प्रमुदितहृदया ऽव्याहतनृत्या सततमनुदिनम्।
सद्गुणराजीं भवदवदवथुं गायति नेतस्तव सुरललना ॥ १४ ॥

---

१ म्भौ न्लौ ग. स्याद् भ्रमरविलसिता।
२ शालिन्युक्ता म्तौ तगौ गोऽब्धिलोकैः।
३ स्वागतेति रनभाद् गुरुयुग्मम्।
४ रान्नराविह रथोद्धता लगौ।
५ दोधकवृत्तमिदं भभभाद् गौः।
६ तदकथि तामरसं नजजैर्यः।
७ नयनयुक्ता कुसुमविचित्रा।
८ चेद् भतनैः सो भवति च ललना।

स्याद्वादिनी सकलभावबन्धुरा तिर्यङ्मनुष्यसुरबोधनक्षमा।
वाणी तवेश! हरतेऽङ्गिसंशयानायोजनं सुललितार्धमागधी ॥१५॥
स्रग्विणी मण्डली देव! देवासुराग्रेसराणां नमन्मौलिरिद्धादरा।
प्रोल्लसद्भूषणोद्भासितस्वर्धरा पादपीठेऽलुठत् तेऽखिला भासुरा ॥१६॥
भवारण्यसञ्चारिणामङ्गभाजां भवन्नाममन्त्रस्मृतौ तत्पराणाम्।
त्रिलोकीश! नेतर्घनांहोभुजङ्गप्रयातं कदाचिन्न ही भीतये स्यात् ॥१७॥
नरेन्द्रवंशस्थमुदारचेतसं विधूतदोषं च समस्तलक्षणम्।
भवन्तमासाद्य शिवाङ्गना पतिं मतान्तरीयान् स्पृहयत्यपीश! नो॥१८॥
जिनसूर! भवोर्जितगाढतमो दलयन् प्रतिबोधितभव्यकजः।
नृसुरेन्द्रनतोऽटक कुकुव्विदितः प्रकटीकृतमोक्षपथो हृदि मे ॥ १९ ॥
द्रुतविलम्बितमन्थरयानया चकितया सुरदानवयोषिता।
जिनपते! त्वमशंसि जितस्मरः सुरगिरौ जननस्नपनक्षणे ॥ २० ॥
प्रमिताक्षरापि जिन! ते त्रिपदी लघुरप्यहो प्रवरबीजसमा।
समपीपलद् गणभृदात्मवने परितृप्तिभाग् जगदभूदखिलम् ॥२१॥
विश्वं परिभ्रम्य विषिण्णचेतसः स्थानान्तराभावत एव सद्गुणाः।
सिद्धार्थ! सिद्धार्थशुभाभिधानकपृथ्वीन्द्रवंशाभरण! स्थितास्त्वयि ॥२२॥

१ ज्ञेया सुधैर्नु ललिता तभौ जरौ।
२ रैश्चतुर्भिर्युता स्रग्विणी सम्मता।
३ भुजङ्गप्रयातं भवेद् यैश्चतुर्भिः।
४ जतौ तु वंशस्थमुदीरितं जरौ।
५ इह तोटकमम्बुधिसैः प्रथितम्।
६ द्रुतविलम्बितमाह नभौ भरौ।
७ प्रमिताक्षरा सजससैरुदिता।
८ स्यादिन्द्रवज्रा ततजैरसंयुगैः।

पद्मोदयेन कुवलयप्रबोधकृत् शान्ता चिचित्रमनुदिनं प्रदोषहृत् ।
मूर्तिर्जिनेश्वर ! तव दीप्रभावती चण्डद्युतेरिव हरते तमो घृणिः ॥२३॥

सद्बोधा निखिलजनप्रहर्षिणीश ! वाणी वर्ण्यनयसुधाप्रवर्षिणी ते ।
माहात्म्याच्छिवललनोपकर्षिणी नः शं दिश्यादपरमतैरधर्षणीया ॥२४॥

सद्वृत्तपुच्छलतिका नयकेशराढ्या दानादिधर्मचतुरङ्घ्रिरमेयशक्तिः ।
मिथ्यात्वदुर्धरकरीन्द्रमदापहारे सिंहोद्धता विजयते जिन ! भारती ते॥२५॥

अमलकमलमालामालिनी ते जिनेंद्र !
त्रिभुवनजनचेतोहारिणी ध्वस्तदोषा ।
जयति विजितरागद्वेषमोहप्रपञ्चा
सकलसुखनिदानं मूर्तिरुत्फुल्लनेत्रा ॥ २६ ॥

कामक्रीडासक्तोऽप्युद्यत्पापव्यापस्ते भक्त्या–
ऽप्रत्याख्यानो राज्यश्रीभुक् श्रद्धाशाली सच्चेताः ।
तीर्थेशत्वं नामाऽबध्नात् त्रैलोक्यार्च्यं सद्बिम्बि–
सारो भूपः श्रीसिद्धार्थक्ष्मासुग्वंशाकाशार्क ! ॥ २७ ॥

सुरपतिर्वाणिनीकुचरमापहारिकुम्भैः
स्नपनमकारि यैरमृतसागराम्बुपूर्णैः ।

---

१ प्राज्ञैर्मता तभसजगः प्रभावती ।
२ म्नौ जौ गस्त्रिदशयतिः प्रहर्षिणीयम् ।
३ सिंहोद्धता भवति चेत् तभजा जगौ गः ।
४ ननमयययुतेयं मालिनी भोगिलोकैः ।
५ कामक्रीडा पञ्च स्युर्मा यस्यां वेदच्छिन्नेदा ।
६ नजभजरैः सदा भवति वाणिनी गयुक्तैः ।

तव जननक्षणे सुरगिरौ विशुद्धभावैः
स्वयमपि तैरधीश ! विबुधैरवापि शुद्धिः ॥ २८ ॥

प्रयाति भवति प्रभो ! सुरभवाद् विदेहोदरं
नितान्तमभितः श्रियो ववृधिरेऽयि पृथ्वीपतेः ।
व्यधत्त जिन ! वर्द्धमान इति तेऽभिधां ते न स
खतुच्छतरमुन्महोत्सवविधिं विधायामलम् ॥ २९ ॥

विशुद्धे सिद्धार्थक्षितिपतिकुलेऽपाकृततमा
विराजिष्णुर्भासोदयशिखरिणीवेश ! तरणिः ।
तिरस्कुर्वन् दोषाकरमुदयमागास्ततमहा–
जगच्चक्षुर्वीर ! त्रिभुवनगतार्थान् प्रकटयन् ॥ ३० ॥

मरहरिणीनेत्रा देव ! स्फुरन्मणिकाञ्चना–
भरणरुचिरा चेतो जह्रे न ते स्वकटाक्षितैः ।
लयपवनैः क्षुब्धाशेषक्षमाम्बुधिभूधरै–
स्त्रिदशशिखरिप्रस्थः क्षोभं प्रयाति कदापि किम्? ॥३१॥

आधिव्याधिव्यथितहृदया विस्मृतस्वस्वभावा
मन्दाक्रान्ता भविजनततिः पापकर्मामयेन ।
नानादोषप्रशमनकृता दायिना पुण्यपुष्टिं
शान्तिं भेजे जिनवर ! भवन्नाममन्त्रौषधेन ॥ ३२ ॥

---

१ जसौ जसयला वसुग्रहयतिश्च पृथ्वी गुरुः ।
२ रसै रुद्रैश्छिन्ना यमनसभला गः शिखरिणी ।
३ रसयुगहयैर्न्सौ म्रौ स्लौ गो यदा हरिणी तदा ।
४ मन्दाक्रान्ता मभनततगा गो यतिर्वेदषड्भि. ।

चरम जिनपते ! हिमांशुप्रभे।कुन्दरूप्याचल–
तुहिनशिखरिदिग्गजेन्द्रेश्वरक्षीरपाथोनिधीन् ।
त्रिदशवरवधूसमूहैः सदा गीयमानं मुदा
त्रिभुवनवलये तवायावधि स्पर्द्धते सयशः ॥ ३३ ॥

नानाव्याधिगणो न चाब्धिरनलो न क्षुद्रदेवासुर–
व्रातो नीचमहीपतिर्न सबलः प्रत्यर्थिसार्थोऽपि नो ।
भीत्यै स्यात्करिवल्गितं न भविनः शार्दूलविक्रीडितं
त्वन्नामामलमन्त्रसंस्मृतिकृतो देवार्य ! हे चेतसि ॥ ३४ ॥

विश्वेऽस्मिन् पुत्रपिण्डानसुवत शतशो नार्यस्त्रिशलया
नान्या त्वादृक्षमन्यं तनयमजनयत् काचित् सुवदना ।
आशाः सर्वाः समन्ताद् दधति च सततं भानि प्रतिहत–
ध्वान्तं प्राच्येव सूते जिन ! जनमहितं शासामधिपतिम्॥३५॥

इत्थं ते त्रैशलेय ! स्तवनमविकलं शृण्वतोऽधीयतो वा
नानाच्छन्दोऽवबद्धं चतुरभविजनस्येदमग्र्यं त्रिसन्ध्यम् ।
देवी सिद्धायिकाख्या मृगपतिगमना स्रग्धरा नीलवर्णा
मातङ्गो यक्षराट् च द्विरदकृतगतिः श्यामरुग् रातु सौख्यम्॥३६॥

---

१. नवनिधिविरतिर्मता रैश्चतुर्भिश्च नाभ्यां प्रभा ।
२. सूर्याश्वैर्मसजस्तताः सगुरवः शार्दूलविक्रीडितम् ।
३. ज्ञेया सप्ताश्वषड्भिर्मरभनययुता भ्लौ गः सुवदना ।
४. म्रभ्नैर्यानां त्रयेण त्रिमुनियतियुता स्रग्धरा कीर्तितेयम् ॥

द्वितीयगाथा—

विसहरफुलिंगमंतं कंठे धारेइ जो सया मणुओ ।
तस्स ग्गहरोगमारीदुट्ठजरा जंति उवसामं ॥ २ ॥

लघुवृत्ति ।

न्धकारिणि ! ज्वलनशिखे ! हु हु फुट् ३ मातृदूतिकासहिते ! पार्श्वयक्षिणी आज्ञापयति स्वाहा । पार्श्वयक्षिणीमन्त्र ॥

इति मन्त्रद्वयमुपोषितेन प्रचुरयोगपूर्वं साध्यं भूततिथौ यावदष्टोत्तरशत ततः सिद्धयति ॥

इति दोषनिग्रह ॥

तथा घ्ल्व्र्यूँ नामगर्भितं लिखित्वा बाह्ये ह्म्ल्व्र्यूँ इत्यक्षरेण सर्वतो वेष्टयेत्, ततो बहिः षोडशस्वरैर्वेष्टयेत्, तद्बहिरष्टसु दलेषु क्म्ल्व्र्यूँ म्ल्व्र्यूँ ह्म्ल्व्र्यूँ क्म्ल्व्र्यूँ क्ष्म्ल्व्र्यूँ झ्ल्व्र्यूँ घ्म्ल्व्र्यूँ वम्ल्व्र्यूँ इत्यक्षराणि देयानि । पुनरपि बहिरष्टपत्रेषु ब्रह्माणी, कुमारी, इन्द्राणी, माहेश्वरी, वैष्णवी, वाराही, चामुण्डी गणपतिनामानि प्रणवपूर्वाणि नमोऽन्तानि न्यस्यानि । तथा बाह्येषु च पूर्वोक्तयक्षयक्षिणीमन्त्राभ्या वेष्टयेत् । तदुपरि ककारादिहपर्यन्तमातृकावर्णैर्वेष्टयेत् तद्बाह्ये मायाबीजेन त्रिधा वेष्टयेत् ।

इत्येव यन्त्रम् ।

इद यन्त्र कुङ्कुमगोरोचनया लिखित ॐ क्रौँ ह्रीँ क्ष्रीँ क्लीँ ब्लूँ द्राँ द्रीँ ज्वालामालिनी नम ॥ इत्यनेन मन्त्रेण अष्टोत्तरशतपुष्पै पूजयेत् । सर्वविषमविषक्षुद्रोपद्रवनिर्नाशं विधत्त ॥

॥ इति प्रथमगाथामन्त्रयन्त्राणि ॥

' विसहरफुलिंग० ' इत्यादि ।

यान्ति उपशामम् । के ? ग्रहरोगमारिदुष्टज्वरादय । य किम् ? यो विषधरफुलिङ्गमन्त्र कण्ठे धारयति । सदा मनुजस्तस्य इत्यक्षरार्थ ।

द्वितीयगाथा—

विसहरफुलिंगमंतं कंठे धारेइ जो सया मणुओ ।
तस्स गहरोगमारीदुट्ठजरा जंति उवसामं ॥ २ ॥

लघुवृत्तिः ।

न्धकारिणि ! ज्वलनशिखे ! हु हु फुट् ३ मातृदूतिकासहिते ! पार्श्वयक्षिणी आज्ञापयति' स्वाहा । पार्श्वयक्षिणीमन्त्रः ॥

इति मन्त्रद्वयमुपोषितेन प्रचुरयोगपूर्वं साध्यं भूततिथौ यावदष्टोत्तरशतं ततः सिद्धयति ॥

इति दोषनिग्रहः ॥

तथा म्ल्व्र्यूँ नामगर्भितं लिखित्वा बाह्ये ह्म्ल्व्र्यूँ इत्यक्षरेण सर्वतो वेष्टयेत् ततो बहिः षोडशस्वरैर्वेष्टयेत्, तद्बहिरष्टसु दलेषु क्ष्म्ल्व्र्यूँ म्ल्व्र्यूँ ह्म्ल्व्र्यूँ य्म्ल्व्र्यूँ क्ष्म्ल्व्र्यूँ झ्म्ल्व्र्यूँ प्म्ल्व्र्यूँ क्म्ल्व्र्यूँ इत्यक्षराणि देयानि । पुनरपि बहिरष्टपत्रेषु ब्रह्माणी, कुमारी, इन्द्राणी, माहेश्वरी, वैष्णवी, वाराही, चामुण्डी गणपतिनामानि प्रणवपूर्वाणि नमोऽन्तानि न्यस्यानि । तथा बाह्येषु च पूर्वोक्तयक्षयक्षिणीमन्त्राभ्यां वेष्टयेत् । तदुपरि ककारादिहपर्यन्तमातृकावर्णैर्वेष्टयेत् तद्बाह्ये मायाबीजेन त्रिधा वेष्टयेत् ।

इत्येवं यन्त्रम् ।

इदं यन्त्रं कुङ्कुमगोरोचनया लिखित ॐ क्रौं ह्रीं क्ष्मीं क्लीं ब्लूँ द्रां द्रीं ज्वालामालिनी नमः ॥ इत्यनेन मन्त्रेण अष्टोत्तरशतपुष्पैः पूजयेत् । सर्वविषमविषक्षुद्रोपद्रवनिर्नाशं विधत्ते ॥

॥ इति प्रथमगाथामन्त्रयन्त्राणि ॥

' विसहरफुलिंग० ' इत्यादि ।

यान्ति उपशामम् । के ? ग्रहरोगमारिदुष्टज्वरादयः । यः किम् ? यो विषधरस्फुलिङ्गमन्त्रं कण्ठे धारयति । सदा मनुजस्तस्य इत्यक्षरार्थः ।

लघुवृत्तिः।

अधुना सम्प्रदायः—

प्रथमवृत्तवलयमध्ये हूँकारनामसहित आलिख्य बहिरष्टदलं पद्मं चालिख्य ॐ पार्श्वनाथाय ह्रीँ नमः इति दलेषु अक्षराणि प्रत्येकं न्यसेत्, प्रत्येकं तदग्रे चतुर्दलेषु ॐ ब्रह्मणे नमः, ॐ धरणेन्द्राय नमः, ॐ नागाय नमः, ॐ पद्मावत्यै नमः, लिखित्वा वाग्रे षोडशभिः स्वरैर्वेष्टय ततो बहिरष्टाम्बुजं कृत्वा ॐ ह्रीँ श्रीँ १ नमिऊण २ पास ३ विसहर ४ वसह ५ जिण ६ फुलिंग ७ ह्रीँ नमः इति मन्त्रराजं न्यसेत्। पुनरष्टदलमालिख्य ॐ नमो अरिहंताणं ह्रीँ नमः, ॐ नमो सव्वसिद्धाणं ह्रीँ नमः, ॐ नमो आयरियाणं ह्रीँ नमः, ॐ नमो उवज्झायाणं ह्रीँ नमः। ॐ नमो लोए सव्वसाहूणं ह्रीँ नमः, ॐ ज्ञानाय ह्रीँ नमः, ॐ दर्शनाय ह्रीँ नमः, ॐ चारित्राय ह्रीँ नमः, इति प्रतिदलं लिखित्वा ततः पुनरपि षोडशपत्राणि ॐ रोहिण्यै नमः, ॐ प्रज्ञप्त्यै नमः, ॐ वज्रशृङ्खलायै नमः, ॐ वज्राङ्कुश्यै नमः, ॐ अप्रतिचक्रायै नमः, ॐ पुरुषदत्तायै नमः, ॐ काल्यै नमः, ॐ महाकाल्यै नमः, ॐ गौर्यै नमः, ॐ गान्धार्यै नमः, ॐ सर्वास्त्रमहाज्वालायै नमः, ॐ मानव्यै नमः, ॐ वैरुट्यायै नमः, ॐ अच्छुप्तायै नमः, ॐ मानस्यै नमः, ॐ महामानस्यै नमः, इति प्रतिदलं लिखेत्। ततोऽप्यष्टदलपद्मे नागाधिपतिनामानि ततो बहिश्चतुर्विंशतिदलं लिखित्वा जिनजनन्यः सर्वाः ॐकारपूर्वाः नमःपर्यन्ताः, ॐ मरुदेव्यै नमः इत्यादिरीत्या नाम प्रत्येकं सचार्ये लेख्याः। ततः पुनरपि षोडशदले पद्मे दले दले प्रत्येकं ॐ इन्द्राय नमः, ॐ जयायै नमः ॐ अग्नये नमः, ॐ अजितायै नमः, ॐ यमाय नमः, ॐ अपराजितायै नमः, ॐ जम्भायै नमः, ॐ वरुणाय नमः, ॐ मोहायै नमः, ॐ वायवे नमः, ॐ वीरायै नमः, ॐ कुबेराय नमः, वेराय नमः, ॐ नाराण्यै नमः। ॐ ईशानाय नमः। ॐ विजयायै नमः, इति लिखेत्। ततो बहिरष्टसु पत्रेषु—ॐ आदित्याय नमः, ॐ सोमाय नमः, ॐ मङ्गलाय नमः, ॐ यावत् राहवे केतवे नमः इति प्रतिपत्रं न्यसेत्।

लघुवृत्तिः ।

बहिश्च त्रिगुणमायाक्षरेण वेष्टय महेन्द्रमण्डलं चतुरस्रं वज्राङ्कितं क्ष-क्षि इत्यक्षरयुगलकलितं तन्मध्ये चक्रं स्थाप्यम् , इद वृहच्चक्राभिधानं चक्रं गुरुपरम्परागत गुरुमुखाज् ज्ञात्वा कुङ्कुमादिसुरभिद्रव्यैर्भूर्ये वा आलिख्य बहिश्चक्रस्य दक्षिणे पार्श्वयक्षप्रतिमाम् , वामे पार्श्वयक्षिणीप्रतिमामालिख्य त्रिसन्ध्यं जात्यादिकुसुमैरभ्यर्च्य शौचरक्षापूर्वं सकलं कृत्वा नाशाग्रन्यस्तदृक्-द्वन्द्वः सदा ध्यायेत् सर्वसम्पदादि करोति । मूलमन्त्रश्च ध्येयः । स चायम् ।

ऐँ ह्रीँश्रीँ क्लीँ क्रोँ ध्रोँ क्ष्लौँ रलीँ ह्रीँ नमः ।

अथवा—ॐ ह्रीँ श्रीँ अर्हँ नमिऊण इत्यादि वा मन्त्रद्वयं जपेत् ।

ॐ नमो भगवओ अरहओ पासस्स सिज्जउ मे भगवई महाविज्जा, *उग्गे उग्गजसे पासे पासे सुपासे पासमालिणी ठः ठः स्वाहा ।*

एआए विज्जाए चउत्थेण साहणं, पासनाहस्स जम्मनक्खत्त च जोइ-अव्वं । *अट्ठुत्तरसहस्सजावेण सिज्जइ । तओ एआए जविआए गामाइसु*

धूयबलिकम्मं कायव्वं । मारिरोगभयं हरिऊण सुहंजयं करेइ । **चंदसेणखमा-समणवयणाओ** चक्रोत्तीर्णा प्रस्तावात् कथिता ॥

॥ इति वृहच्चक्रविधिः ॥ प्रथमं देवकुलमिदम् ॥

अधुना द्वितीय चिन्तामणिचक्रनामकमभिधीयते—

गुरूपदेशतः स्वमनीषिकया प्रथमं धरणेन्द्रं धृतातपत्र पार्श्वनाथप्रभु-बिम्ब स्थाप्य अधो ह्रींकारबीज दत्त्वा बाह्ये चतुर्दलेषु पार्श्वनाथनाम्नः एकैकमक्षरं दापयेत् । तद्वहिरष्टकोणदलेषु आलिख्य ॐ क्म्ल्व्र्यूँ ब्रह्मणे नमः । ॐम्ल्व्र्यूँ धरणेन्द्राय नमः, ॐन्म्ल्व्र्यूँ नागाय नमः ॐफ्ल्व्र्यूँ पद्मावत्यै नमः, *इति दिक्कोणेषु लिखेत् । बाह्ये* ह्रौं ॐ ह्रः देव ! त्रायस त्रायस ॐ ह्रीँ इँवी ह्र स यः ३ क्षिप ॐ स्वाहा । ह्रीँ क्षौँ नमः । इति मन्त्रेण वेष्टयेत् । ततः षोडशदलेषु कमलेषु षोडश स्वरान् संस्थाप्य ततः पुनरपि कमलमष्टदलं कृत्वा दलेषु ॐ नमो अरिहंताणं ह्रीँ नम इत्यादीनि ॐ

लघुवृत्तिः ।

चारित्राय ह्रीँ नमः पर्यन्तानि पूर्वोक्तरीत्या स्थाप्यानि । तत उवसग्गहर पासं इति सकलगाथया वेष्टयेत् ।

ततो अनन्तकुलिश-वासुकि-शङ्खपाल-तक्षक-कर्कोटक-पद्म-महापद्मान्तानि अष्टनागाधिपनामानि ॐकारपूर्वाणि नमःशब्दान्तानि अष्टदलकमलमध्येषु संस्थाप्य ततो विसहरफुलिंग इत्यादिगाथया वेष्ट्य तद्बहिः षोडशसु दलेषु षोडश विद्यादेवीनामानि संलिख्य पुनरपि बाह्ये चतुर्विंशतिदलेषु तीर्थकरजननीनामानि पूर्वोक्तक्रमेणालिख्य पुनरप्यष्टच्छदाम्बुजेः अष्टौ दिक्पालनामानि, ततः चिट्ठउ दूरे मंतो इति सकलगाथया वेष्टः कार्यः ततः पुनरप्यष्टदलकमलम्, तेषु आदित्य जया १ सोम अजिता २ मङ्गल अपराजिता ३ बुध जंभा ४ बृहस्पति मोहा ५ शुक्र गौरी ६ शनि गान्धारी ७ राहु केतु विजया ८ इति नामानि नमोऽन्तानि दलेषु संस्थाप्य ततः ॐ अम्माएवि! सपुत्ति! सवाहणि! सपरिकरि! श्वेतवस्त्राभरणभूषिते! अत्र मण्डले आगच्छ आगच्छ स्वस्थाने तिष्ठ तिष्ठ स्वाहा। तुह सम्मत्ते लद्धे इति गाथया वेष्टयेत्, त्रिगुणमायाबीजेन वेष्टयित्वा इद चक्रं पृथ्वीमण्डले पूर्वयुक्तिप्रतिपादिते स्थापयेत् । इति चिन्तामणिचक्रस्थापनविधिः ।

इदं चक्रं कुङ्कुमगोरोचनाप्रभृतिसुरभिद्रव्यैस्ताम्रभाजने भूर्ये पत्रे वा संलिख्य श्वेतवस्त्र-श्वेताभरण-श्वेतमाला-विलेपन-जुषा पुंसा एकान्तशुचिप्रदेशे ध्यानावेशपूर्वं त्रिकालमष्टोत्तरशतं प्रधानं अम्लानश्वेतसुगन्धपुष्पैः पूज्यमानं सर्वामयप्रशमनं सर्वदुष्टभयहरं कीर्तियशःसुभगतासम्पादनं सम्पत्करं चिन्तातीतार्थसाधकं भवत्यसंशयम्।

अथवा रक्षाविषये कुङ्कुमादिद्रव्यैर्भूर्ये लिखितं कण्ठे धृतं सुगन्धिपुष्पसहस्रजप्तं नृपवन्हितस्करशाकिनीप्रमृति क्षुद्रोपद्रवं निवारयति । पूजामन्त्रः पूर्वकथित एवात्रापि ज्ञेयः ।

॥ इति चिन्तामणिचक्रसमाप्तौ द्वितीयागाथापि समाप्ता ॥

अथ तृतीयागाथामाह—

चिट्ठउ दूरे मंतो तुज्झ पणामो वि बहुफलो होइ ।
नरतिरिएसु वि जीवा पावंति न दुक्खदोहग्गं ॥ ३ ॥

लघुवृत्तिः ।

व्याख्या—

'चिट्ठउ दूरे मंतो' गाथा । 'तिष्ठतु' आस्ताम्, कोऽसौ ? मन्त्रः । यतो युष्माकं प्रणामोऽपि बहुफलश्चैव । यस्मान्नरेषु तिर्यक्षु च जीवा न प्राप्नुवन्ति दुःखदौर्गत्यमित्यक्षरार्थः ।

वृद्धसम्प्रदायश्चायम्—

ह्रींकारे देवदत्तनामालिख्य बहिरिष्टदलपद्मपत्रेषु ह्रींकार एव दातव्यः, उपरि च ईकारेण त्रिगुणेन वेष्टनीयम् ।

एतद् यन्त्रं कुङ्कुमगोरोचनादिसुरभिद्रव्यैर्लिखितं 'ॐ ह्रीं हूँ नमो अरिहंताण ह नमः', अनेन मन्त्रेण अष्टोत्तरसहस्रश्वेतपुष्पैरर्चितं पञ्चरत्नगर्भं कुमारीसूत्रग्रथितं नारीकण्ठे वामभुजे वा धृतं वन्ध्याशब्दापहं भवति ।

तथा मायाबीजगर्भे नाम कृत्वा बहिरष्टदलेषु ह क्ष्रूँ ह्रीं हूँ प्रत्येकं दापयेत् । ॐ ह्रीं श्रीं इत्यक्षराणि प्रत्येकं न्यस्य ह्रींकारेण त्रिगुणेन संवेष्ट्य पूर्वमन्त्रेणार्चितं मृतवत्सानारीणामपत्यप्राणदायकं भवति ।

तथा क्ष्म्ल्व्र्यूंमध्ये नाम दत्त्वा बहिरष्टदलपत्रेषु ह क्ष्रूँ हूँ प्रत्येकं दापयेत्, उपरि श्रींकारेण त्रिधा वेष्टयेत् पूर्वोक्तमन्त्रेणाभ्यर्च्य स्त्रीणां कण्ठे बाहौ वा धारयेत् । अस्य प्रभावतः काकवन्ध्यापि प्रसूते ।

तथा ॐकारेण देवदत्तनामालिख्य बाह्ये षोडशस्वरैरावेष्ट्य उपरि च ॐ ह्रीं ऐँ क्ष्वीं चामुण्डे ! स्वाहा इत्यक्षरैर्वलयं पूरयित्वा उपरि च ह्रींकारेण वेष्टयेत् ।

इदमपि यन्त्रं कुङ्कुमादिभिः सुरभिद्रव्यैर्लिखितं बालानां ग्रहपीडां निवारयति । केषांचित् भूतादिभयं निषेधयति ।

अधुना चतुर्थगाथामाह—

तुह सम्मत्ते लद्धे चिंतामणिकप्पपायवब्भहिए।
पावंति अविग्घेणं जीवा अयरामरं ठाणं ॥

लघुवृत्तिः।

तथा ॐ ह्रीँ श्रीँ इत्यक्षरत्रयान्तरितं नाम कृत्वा बाह्ये षोडशपत्राम्बुजमालिख्य पत्रेषु ह्रीँ श्रीँ प्रत्येकमक्षरद्वयं दातव्यम्, उपरि वा क्षिप ॐ स्वाहा इति मन्त्रेण सर्वतो वेष्टयेत्, ततस्त्रिगुणमायाबीजेनावेष्टनीयमिति।

इदमपि पूर्वोक्तमन्त्रयुक्त्यार्चितं दुर्भगानां सौभाग्यं करोति। अपस्मारादिपीडां निवारयति। परं गुरुपादपूजापूर्वं सर्वत्रापि प्रवृत्तिः कार्या। अन्यथा सिद्धिर्न भवति। क्रमलोपाच्च ध्रुवमसिद्धिरेवेति **पादलिप्तगुरोर्वचः** इति तृतीयगाथार्थः ॥ ३ ॥

'तुह सम्मत्ते०' व्याख्या—

प्राप्नुवन्ति अविघ्नेन जीवा अजरामरं स्थानम्। क्व सति? तव सम्यक्त्वे चिन्तामणिकल्पपादपाभ्यधिके लब्धे सति। इति गाथार्थः।

अत्रापि सम्प्रदायः कथ्यते—

आदौ पार्श्वनाथं परिकल्प्य दक्षिणे धरणेन्द्र वामे पद्मावतीं परिकल्प्य उपरि ब्रह्माणं अधो नागनामानि कल्पयित्वा वलयं दत्वा तदुपरि अष्टदलाम्बुजं प्रत्येकं नमिऊण १ पास २ विसहर ३ वसह ४ जिण ५ फुलिंग ६ ह्रीँ ७ नमः ८ आलिख्य बाह्ये च षोडश विद्यादेवीनाम एकैकस्वरसहितं षोडशदलकमलमालिख्य उपरि चतुर्विंशतिदलकमलं मरुदेवी-विजया-सेना-इत्यादिनामसहितमालिख्य ह्रीँकारेण वेष्टय ग्रहदिक्पालाभिधानान्वितं कल्पयित्वा सुरभिद्रव्यैरालिख्य सुरभिपुष्पैर्निरन्तरं नियमतः पूजनीयम्। लघुदेवकुलमिदम्। सर्वार्थसाधकं भवति। पूजामन्त्रः पूर्वोक्त एव गुरुमुखाज्ज्ञातव्यः। गुरुपादपूजा प्रचुरभोगः कार्यः ॥

इति चतुर्थगाथार्थः ॥ ४ ॥

इदानीं स्तुतेरुपसंहारमाह—

इय संथुओ महायस ! भत्तिब्भरनिब्भरेण हियएण ।
ता देव ! दिज्ज बोहिं भवे भवे पास ! जिणचंद ! ॥ ५ ॥

लघुवृत्तिः ।

'इय संथुओ' व्याख्या—

इति संस्तुतो महायशः ! भक्तिभरनिर्भरेण हृदयेन । यस्मादेन तस्मादेव ददासि त्वमेव ममेत्यध्याहार्यम् । 'बोधिं' सम्यक्त्वं भवे भवे हे पार्श्व ! जिनचन्द्र ! इत्यक्षरार्थः ।

अत्रापि गुरुपारतंत्र्यागतः सम्प्रदायः प्रोच्यते—

प्रथमं व क्षं हं दत्त क्षि इति नाम दत्ता बहिरष्टकारसम्पुटं कृत्वा तद्बहिः षोडश स्वरैर्वेष्टयित्वा तदुपरि अष्टदलाम्बुजं विधाय दलेषु प्रत्येकं ॐ पार्श्वनाथाय ह्रीं श्रीं स्वाहा इत्यालिख्य पुनरपि कमलं द्वादशदलं कृत्वा दलं दलं प्रति हर हर इत्यक्षरद्वयं न्यसेत्, बाह्ये क्ष्वीं क्ष्वीं हंस इत्यक्षरैर्वेष्टयेत् । बाह्ये इकारसम्पुटं, उपरि च एकारसम्पुटं परिकल्प्य बहिः क्ष्वींकारेण त्रिधा वेष्टयेत् ।

इदं यन्त्रं कुङ्कुमचन्दनकर्पूरगोरोचनादिसुरभिद्रव्यैर्भूर्जे समालिख्य ॐ कुं वं ह्मपयति (?) क्ष्वीं क्ष्वीं हसः स्वाहा । अनेन मन्त्रेण पूजयेत् श्वेतपुष्पैरष्टोत्तरशतसङ्ख्यैर्दिनत्रयं यावत् । शान्तिकपौष्टिकभूतप्रेतशाकिनीज्वरादिभयं नाशयति । रक्षाप्रयोगे (उ) जने कुमारीकर्तितसूत्रेण वेष्ट्य बाहौ धारणीयम् । सर्वत्रापि रक्षा भवति ॥

अधुना कतिचिन्मन्त्राः प्रतिपाद्यन्ते वृहद्वृत्तिकथिताः—

ॐ म्ल्व्र्यूं व हं ओं म्रौं क्षीं ह्रीं क्लीं ब्लूं द्रं द्रीं ज्वालामालिनि ! ह्रसारिणि ! विषं निर्विषं कुरु कुरु स्थावरविषं जङ्गमं जाठरं

लघुवृत्तिः।

योगज अपहर अपहर मण्डक अमृतेन सिञ्चय २ उत्थापय २ दण्डेनाक्रम्य विषमविष ठः ठः ठः स्वाहा।

पुष्यमाण दण्डं सप्ताभिमन्त्रित कृत्वा सर्वसन्धिषु डङ्किनस्त्रिस्ताडयेत् उत्थापयति। तथा–ॐ क्रौँ प्रो मृ ठः ३ इत्यनेन मन्त्रेण जलधारा देया डङ्कमुत्थापयति।

ऍँ ह्रीँ श्रीँ इति मन्त्र लक्षमेकं जपेत्, पुर क्षोभयति रक्तपुष्पैः। ॐ ह्रीँ श्रीँ क्लीँ कलिकुण्डस्वामिने नमः एष सर्वार्थसाधको नित्यजापाद् भवति।

तथा—ॐ नमो भगवते पार्श्वनाथाय क्षेमङ्कराय ह्रीँ नमः। क्षेमङ्करो मन्त्रः।

उपसर्गहरस्तोत्र विवृत सङ्क्षेपतो गुरुमुखेन।
विज्ञाय किमपि तत्त्व विद्याप्रवादाभिधग्रन्थात्॥

इत्युपसर्गहरस्तोत्रलघुवृत्तिः चन्द्राचार्यकृता समाप्ता॥

श्रीपार्श्वदेवगणिविरचितवृत्तिविभूषित

श्रीपद्मावत्यष्टकम् ।

श्रीधर्ममूर्त्तिसूरिगुरुभ्यो नमः

प्रणिपत्य जिनं देवं श्रीपार्श्वं पुरुषोत्तमम् ।
पद्मावत्यष्टकस्याहं वृत्तिं वक्ष्ये समासतः ॥ १ ॥

ननु किमिति भवद्भिर्मुनिभिः सद्भिः पद्मावत्यष्टकस्य वृत्तिर्विधीयते ? साऽविरतिः अतः कथं तस्याः सम्बन्धिनोऽष्टकस्य भवतां मुनीनां सतां वृत्तिः कर्तुं युज्यते ? । अत्रोत्तरमनुत्तरं वितरामः—यतः सा हि भगवतः सर्वज्ञस्य तीर्थकस्य सर्वोपद्रवरक्षणप्रवणस्य सकलकल्याणहेतोः श्रीपार्श्वनाथस्य शासनरक्षणकारिणी सर्वसत्वभयरक्षणपरायणा अवितथसम्यग्दर्शनयुक्ता जिनमन्दिररक्षाप्रवर्त्तिनी सर्वस्यापि त्रिभुवनोदरविवरवर्तिनो लोकस्य मानसानन्दविधायिनी अष्टचत्वारिंशत्सहस्रपरिवारसमन्विता एवावतारा श्रीपार्श्वनाथस्य चरणारविन्दसमराधिनी अत कथमीदशायाः पद्मावत्याः सम्बन्धिनोऽष्टकस्य वृत्तिं कुर्वतामस्माकं दूषणजालमारोप्यते वावदूकेन भवता ? तस्मान्नात्र दोषः।

अथैवं वदिष्यति जडपूकः सन् भवान् यदुत किमिति पूर्वाचार्यप्रणीतस्यास्य मन्त्रस्तोत्रस्य वृत्तिः क्रियते यतो भवतां प्रयोजनाभावात् ? अत्रोच्यते—प्रयोजनं हि त्रिविधम् प्रतिपादयन्ति परवादिकुञ्जरविदारणमृगेन्द्राः सहृदयाः, स्वप्रयोजनम्, परप्रयोजनम्, उभयप्रयोजन च । तत्र स्वप्रयोजनं नववृत्तप्रमाणस्य लोकप्रसिद्धस्य अस्य मन्त्रस्तोत्रस्यार्थस्मरणलक्षण विद्यते एव । तथा परप्रयोजनमपि विद्यत एव यतस्ते केचिद् भविष्यन्ति मन्दतमाः पाठका येषामस्या अपि वृत्तेः सकाशाद् बोधो भविष्यति । अत एव उभयप्रयोजनमपि सम्भवत्येव । तस्माद् वृत्तिकरणेऽस्माकं प्रयोजन विद्यत एव ।

तत्रायं वृत्तमाह—

श्रीमद्गीर्वाणचक्रस्फुटमुकुटतटीदिव्यमाणिक्यमाला–
ज्योतिर्ज्वालाकरालस्फुरितमुकुरिकाघृष्टपादारविन्दे ! ।
व्याघ्रोरोल्कासहस्रज्वलदनलशिखालोलपाशाङ्कुशाढ्ये !
ॐ क्रों ह्रीं मन्त्ररूपे ! क्षपितकलिमले ! रक्ष मां देवि ! पद्मे ! ॥

रक्ष–पालय । हे देवि ! पद्मावति ! शासनदेवि ! । कम् ? ' मां ? स्तुतिकर्तारम् । कीदृशे देवि ! ? ' श्रीमद्गीर्वाणचक्रस्फुटमुकुटतटीदिव्यमाणिक्यमालाज्योतिर्ज्वालाकरालस्फुरितमुकुरिकाघृष्टपादारविन्दे ! ' श्रीर्विद्यते येषा ते श्रीमन्तः, श्रीमन्तो गीर्वाणा श्रीमद्गीर्वाणाः, तेषां चक्रं श्रीमद्गीर्वाणचक्रम्, स्फुटानि च तानि मुकुटानि च स्फुटमुकुटानि, श्रीमद्गीर्वाणचक्रे स्फुटमुकुटानि श्रीमद्गीर्वाणचक्रस्फुटमुकुटानि । तटे भवा तटी, तेषां मुकुटानां तटी श्रीमद्गीर्वाणचक्रस्फुटमुकुटतटी । दिव्यानि–प्रधानानि माणिक्यानि, दिव्यमाणिक्यानि, तेषा दिव्यमाणिक्यानां माला दिव्यमाणिक्यमाला, तासा श्रीमद्गीर्वाणचक्रस्फुट मुकुटतटीनां दिव्यमाणिक्यमाला श्रीमद्गीर्वाणचक्रस्फुटमुकुटतटीदिव्यमाणिक्यमाला, तस्या ज्योतिः–तेजः, तस्य ज्वाला श्रीमद्गीर्वाणचक्रस्फुटमुकुटतटीदिव्यमाणिक्यमालाज्योतिर्ज्वाला, तया कराले । स्फुरिता मुकुरिका स्फुरितमुकुरिका, श्रीमद्गीर्वाणचक्रस्फुटमुकुटतटीदिव्यमाणिक्यमालाज्योतिर्ज्वालाकरालस्फुरितमुकुरिका । पादावेवाऽरविन्दे घृष्टा चासौ पादारविन्दा च घृष्टपादारविन्दा, श्रीमद्गीर्वाणचक्रस्फुटमुकुटतटीदिव्यमाणिक्यमालाज्योतिर्ज्वालाकरालस्फुरितमुकुरिकाघृष्टपादारविन्दे । त्रिदशनिकुरम्बस्य ? चलकिरीटपर्यस्तप्रधानरत्नमालादीप्तिशिखारौद्रसूर्ज्यमानमुकुरिकया घर्षितचरणेन्दीवर ! पुनरपि कीदृशे ? व्याघ्रोरोल्कासहस्रज्वलदनलशिखालोलपाशाङ्कुशाढ्ये ! ' व्याघ्रोरोश्च ता उल्काश्च व्याघ्रोरोल्काः तासां सहस्राणि व्याघ्रोरोल्कासहस्राणि । ज्वलंश्चासावनलश्च ज्वलदनलः, तस्य शिखा ज्वलदनलशिखा, व्याघ्रोरोल्कासहस्राणि च ज्वलदनलशिखा च, पाशश्च अङ्कुशं च पाशाङ्कुशे, लोले च ते पाशाङ्कुशे च लोलपाशाङ्कुशे, ते च, व्याघ्रोरोल्कासहस्रज्वलदनलशिखालोलपाशाङ्कुशाः, तैः आढ्या व्याघ्रोरोल्का-

सहस्रज्वलदनलशिखालोलपाशाङ्कुशाढ्या, तस्या सम्बोधनं क्रियते व्याघ्रोरोल्कासहस्रज्वलदनलशिखालोलपाशाङ्कुशाढये !—तमापतनज्वालासहस्रदेदीप्यमानानलज्वालाचञ्चलपाशकरिकलभकुम्भविदारणप्रहरणे ! इत्यर्थ । पुन 'ॐ क्रों ह्रीँ मन्त्ररूपे !' ॐ च क्रौँ च ह्रीँ च ॐ क्रों ह्रीं, ॐ क्रों ह्रीं एवरूपो य एव मन्त्र ॐ क्रों ह्रीं मन्त्र, तत्स्वरूपे ! ॐ क्रों ह्रीँ मन्त्ररूपे प्रतीते !। पुनरपि कीदृशे ! 'क्षपितकलिमले !' क्षपित कलिमलो यया सा तस्या सम्बोधनं हे क्षपितकलिमले !—विघटितपापमले !। अस्य भावनामाह श्रीकार नामगर्भे तस्य बाह्ये षोडशदलेषु लक्ष्मीबीजमालिख्य निरन्तर ध्यानमान पिङ्गलादिद्रव्यैः सौभाग्य भवति।

द्वितीय प्रकार—षट्कोण अस्य चक्रमध्ये ऐङ्कारस्य नामगर्भितस्य बाह्ये क्लींकार दातव्यम्। बहिरपि सौं सलिख्य कोणेषु ॐ क्लीं क्लीं ह्रां ह्रीं ह्रीं सलिख्य मायाबीज त्रिविधमायावेष्ट्य निरन्तर स्मर्यमाणे काव्यशक्तिर्भवति।

अथ तृतीय प्रकार—

षट्कोण चक्रमध्ये ऐं क्लीं ह्रौं नाममध्ये, तत कोणेषु ॐ ह्रीं क्लीं द्रवे नम, ॐ ह्रीं क्लीं द्रावे नम, ओं ह्रीं पद्मे नम, ओं ह्रीं द्रवे नम, ॐ ह्रीं द्रवे नम, ॐ ह्रीं द्रावे नम, ओं ह्रीं पद्मिनी नाम आलिख्य बहिरष्टदलेषु मायाबीज दातव्यम्। बाह्येषु षोडशदलेषु कामाक्षरबीज दातव्यम्, बाह्येषु ह्रौँ सलिख्य बहिरष्टदलाग्रे मायाबीज सलिख्य मध्येषु ॐ ॐ क्रों ह्रौँ जयाय नम, विजयाय नम, अजिताय नम, अपराजिताय नम, जयन्ती नम, विजयन्ती नम, भद्रायै नम, औँ ह्रां जौँ ह्रां शान्तायै नम आलिख्य बाह्ये मायाबीज त्रिगुण वेष्ट्य माहेन्द्रचक्राङ्कितं चतु कोणेषु लकार लक्ष्यम्।

इद चक्र कुङ्कुमगोरोचनादिसुगन्धिद्रव्यैर्भूर्जपत्रे संलिख्यं सा मूलविद्या॥

ॐ आँ क्रों ह्रीं धरणेन्द्राय ह्रीं पद्मावतीसहिताय क्रों ह्रैं ह्रीं फुट् स्वाहा श्वेतपुष्पै पञ्चाशत्सहस्रप्रमाणानि एकान्तस्थाने मौनेन जापन दशांशहोमेन

सिद्धिर्भवति। करजापलक्षेण निरन्तरं ध्यायमानेन आरोग्यबुद्धिलाभः। सर्वकार्याणां सिद्धिर्भवति। सुगमम् ॥

इदानीं प्रथमवृत्तानन्तरं मालामन्त्रमनेकप्रकारं सप्रपञ्चमाह—

भित्त्वा पातालमूलं चलचलचलिते! व्याललीलाकराले!
विद्युद्दण्डप्रचण्डप्रहरणसहिते! सद्भुजैस्तर्जयन्ती।
दैत्येन्द्रं क्रूरदंष्ट्राकटकटघटितस्पष्टभीमाट्टहासे!
मायाजीमूतमालाकुहरितगमने! रक्ष मां देवि! पद्मे! ॥२॥

हे देवि! पद्मावति! शासनदेवि! रक्ष पालय, कम्? 'माम्' स्तुतिकर्त्तारम्, कीदृशे देवि! 'चलचलचलिते!' चलचलचलितं यस्याः सा चलचलचलिता, तस्याः सम्बोधनं चलचलचलिते! चञ्चलगमने! इत्यर्थः किं कृत्वा? 'भित्त्वा' विदारयित्वा, किम्? 'पातालमूलम्' पातालस्य मूल पातालमूलम्—असुरभवनमूलमित्यर्थ.। पुनरपि कीदृशे? 'व्याललीलाकराले!' व्यालानां लीला व्याललीला, तया कराला, व्याललीलाकराला, तस्याः सम्बोधनं व्याललीलाकराले!—काकोदरक्रीडारौद्रे! इत्यर्थः। पुनरपि कथम्भूते? 'विद्युद्दण्डप्रचण्डप्रहरणसहिते!' विद्युतो दण्डो विद्युद्दण्डः, तद्वत् प्रचण्डं विद्युद्दण्डप्रचण्डम्, विद्युद्दण्डप्रचण्ड च तत् प्रहरण च विद्युद्दण्डप्रचण्डप्रहरणं तेन सहिता विद्युद्दण्डप्रचण्डप्रहरणसहिता, तस्याः सम्बोधनं क्रियते विद्युद्दण्डप्रचण्डप्रहरणसहिते!—सौदामिनीलकुटसमर्थायुधयुक्ते! इत्यर्थः। तया 'तर्जयन्ती' ताडयन्ती। कम्? 'दैत्येन्द्रम्' दानवेन्द्रम्, कै.? 'सद्भुजैः' शोभनदोर्दण्डै.। पुनरपि कीदृशे? 'क्रूरदंष्ट्राकटकटघटितस्पष्टभीमाट्टहासे!' क्रूरा चासौ दंष्ट्रा च क्रूरदंष्ट्रा, तस्याः कटकट शब्दविशेषः क्रूरदंष्ट्राकटकटः, क्रूरदंष्ट्राकटकटेन घटितः क्रूरदंष्ट्राकटकटघटित', स्पष्टश्चासौ भीमश्च स्पष्टभीमः, क्रूरदंष्ट्राकटकटघटितेन स्पष्टभीमोऽट्टहासो यस्या सा क्रूरदंष्ट्राकटकटघटितस्पष्टभीमाट्टहासा, तस्या. सम्बोधनं क्रूरदंष्ट्राकटकटघटितस्पष्टभीमाट्टहासे!। मायाशब्देन

ह्रींकारबीजमुच्यते, ह्रींकारनामगर्भं, तश्च माद्येषु षोडशदले, मायाबीज संलिख्य धारयेत् । मायाशब्देन मायाबीजमुच्यते, सप्त लक्षाणि जपेत्, सर्वकार्यसिद्धिर्भवति । पुनरपि कीदृशे ? 'मायाजीमूतमालाकुहरितगगने !' माया एव जीमूता मायाजीमूता, तेषां माला मायाजीमूतमाला, तया कुहरितं गगनं यया सा मायाजीमूतमालाकुहरितगगना, तस्या सम्बोधनं क्रियते मायाजीमूतमालाकुहरितगगने !–ह्रींकारजलधरनिकुरम्बगर्जिताम्बरे ! इत्यर्थः ॥

इदानीं मायानामगर्भितस्य बहिरष्टपत्रेषु ह्रींकारं दातव्यम् । एतद् यन्त्रं कुङ्कुमगोरोचनया भूर्जपत्रे लिखित्वा हस्ते बद्ध्वा सर्वजनप्रियो भवति॥१॥

मायाबीजं नामगर्भितस्य बहिरष्टपत्रेषु ह्रींकारं दातव्यम्, कुङ्कुमगोरोचनया भूर्जपत्रे लिखित्वा धारयेत्। बालानां शान्तिकरी रक्षा ॥२॥

यथा, मायानामविद्धं एतद्बहिरष्टदलेषु मायाबीजं दातव्यम्, एतद् यन्त्रं कुङ्कुमगोरोचनया भूर्जपत्रे सुगन्धिद्रव्यैः संलिख्य बाहौ धारणीयं सौभाग्यं करोति ॥ ३ ॥

ॐ नमो भगवति ! पद्मावति ! सूक्ष्मपद्मधारिणि पद्मसंस्थिता देवी प्रचण्डदोर्दण्डखण्डितरिपुचक्रे ! किन्नर–किंपुरुष–गरुड–गन्धर्वयक्षराक्षस–भूत–प्रेत–पिशाच–महोरग–सिद्ध–नाग–मनुजपूजिते ! विद्याधरसेविते ! ह्रीँ ह्रीँ पद्मावति ! स्वाहा ।

एतन्मन्त्रेण सर्षपमभिमन्त्रयेदेकविंशतिवारान्, वामहस्तेन बन्धनीयम्, सर्वज्वरं नाशयति, भूतशाकिनीज्वरं नाशयति ॥

ॐ नमो भगवती पद्मावती अक्षिकुक्षीमण्डनी उज्जयन्तवासिनी पूर्वद्वारं बन्धामि, आग्नेयद्वारं बन्धामि, दक्षिणद्वारं बन्धामि, नैर्ऋतद्वारं बन्धामि, पश्चिमद्वारं बन्धामि, वायव्यद्वारं बन्धामि, उत्तरद्वारं बन्धामि, ईशानद्वारं बन्धामि, अधोद्वारं बन्धामि, ऊर्ध्वद्वारं बन्धामि, वक्त्रं बन्धामि,

सर्वग्रहान् बन्धामि, आत्मरक्षा पररक्षा भूतरक्षा पिशाचरक्षा, शाकिनीरक्षा, चोरं बन्धामि यः ठः ठः ठः स्वाहा। सर्वकर्मकरी नामविद्या ज्वरविनाशीनि भवति॥

ॐ ह्रीँ ह्रीँ ह्वीँ क्लीँ क्लीँ लाह्वा पल (?) श्री पद्मावती आगच्छ आगच्छ स्वाहा। एतां विद्यामष्टोत्तरसहस्रं श्वेतपुष्पैरष्टोत्तरशतं जप्य पार्श्वनाथचैत्ये जापेन सिद्धिर्भवति॥

ॐ नमश्चण्डिकायै ॐ चामुण्डे! उच्छिष्टचण्डालिनी अमुकस्य हृदय भित्त्वा मम हृदये [1]प्रवेशय स्वाहा। ॐ उच्छिष्टचण्डालिनीए अमुकस्य हृदयं पीत्वा मम हृदय प्रविश तत्क्षणादानय स्वाहा।

ॐ चामुण्डे! अमुकस्य हृदय पिबामि ॐ चामुण्डिनि! स्वाहा।

सित्थयपडिमं काउ सपुण्णं तिअडुअेण तावेह।

पच्छा रायवहोमे सव्वरसेणं वा स कुण॥ मन्त्रः॥

ॐ उत्तममातङ्गिनी अप्पइ विस्सेपई किंत्तिए पइ पुत्तलगि चण्डाली स्वाहा। हुँ ह्राँ ह्रैँ ह्रः। एकान्तरज्वरमन्त्रः॥ ताम्बूलेन सह देयः।

ॐ ह्रीँ ॐ नागाकर्षणम् ॐ गः गः, ठः ठः गतिबन्धः ह्रीँ ह्रीँ ह्रैँ ह्रः ॐ देवु. २ मुखबन्धः, ॐ ह्रीँ कुद्द क्रौँ छिः २ स्फोटः २ कुण्डलीकरणम्। ॐ लो ३ ललाटघटप्रवेशः, ॐ यः विसर्जनीयम्। होठ कण्ठ जिह्वा मुख मखीलउ, (मणु खिलउ) तालुउ खिलउ, जिह्वा खिलउं ताल ह गरुड वहुः चचु रहि रे ठः ठः महाकाली योगकाली कुयोगमहुं सिद्धि सिद्धउ एहु सप्पमुहिबन्ध ॐ ठः ठः॥ सर्पमन्त्रः॥

ॐ भूरिसी भूतधात्री विविधचूर्णैरलङ्कृता स्वाहा। भूमी (त)शुद्धिः। डाकिनीमन्त्रः॥

ॐ नमो भगवते पार्श्वनाथाय सर्वशाकिनी योगिनीनां मण्डलमध्ये प्रवेशय २ आवेशय २ सर्वशाकिनी द्विपत्वेन सर्षपास्तारय स्वाहा॥ ॥ सर्षपतारणमन्त्रः॥

---

१ हृदयं प्रविशये इति पाठान्तरम्।

ॐ नमो सुग्रीवाय ह्रीँ खट्वाङ्गत्रिशूलडमरहस्ते तिरातीक्ष्णकराले चटेलानलकपोले लुञ्चितकेशकलापे वरदे अमृतशिरलाल गण्डे सर्वडाकिनीना वशङ्कराय सर्वमन्त्रछिन्दिनीलये आगच्छ भगवति । निशूत्र लोलय २ इअरा डाकिनि नल २ ह्रीँ ह्रीँ ३ घ घु चाद्ध(?) स्वाहा ॥ शाकिनीना निग्रहमन्त्र । न चलइ किलकिलइ फेतकारइ मण्डलि असिद्धि हइ निवारइ देसि भमइ आउसि पइसई हालशूलि माइ रक्तखीपुत्त पसम नरक्सी । डाकिनीमन्त्र ।

ॐ ह स वँ क्षँ कमलवर्यूँ ब्लूँ भाँ हो भ्रँ हुँ फुट ॐ स्वों क्षँ कौँ शाकिनीना निग्रह कुरु २ हु फुट्ट । अश्वगन्धा–यवद्रव–सर्षपकार्पासिकानि अभिमन्त्य वस्तुनि आच्छोट्यते उखलमूसलवर्तिना चाला गहडे सिन्दूरैस्ताडयेत् । शाकिनी प्रकटीभवति । त पात्र मोचयति । शाकिनीमन्त्र ।

किल्लेह मूल तन्दुलोदकेन गालयित्वा पानस्य तिलक क्रियते शाकिनीस्तम्भो भवति।

अत पर प्रवक्ष्यामि, योगनीक्षोभमुत्तमम् ।
विन्यासं मन्त्रसंसिद्ध सिद्धसर्पै प्रपूजितम् ॥

ॐ सुग्रीवाय हुत वानराय स्वाहा । शाकिनीना नाशाग्रमुद्रा यु यु बन्ध ॥

ॐ नमो भगवते श्रीसुग्रीवाय सर्वशाकिनीना प्रमर्दनाय हिलि२ मिलि२ वानराय स्वाहा ॥ डाकिनीदिशाबन्ध ॥ पुनरक्षा, यष्ठावयम् ॥

ॐ नम सुग्रीवाय भो भो मत्तमातङ्गिनी स्वाहा ॥ मुद्रिकामन्त्र । चक्रमुद्रा प्रेषितव्या, गृहीतस्य मुद्रादर्शनादेव ग्रहो निर्गच्छति ।

ॐ नम सुग्रीवाय नमथामुण्डे ! तद्विकालो महविशति हन २ भष मोटयर रोपिणी देवी सुस्वप स्वाहा । प्रोच्छदने विद्या ॥

ॐ नम सुग्रीवाय परमसिद्धिसर्वशाकिनीना प्रमर्दनाय क्रुद्ध २ आकर्षय २ वामदेवे २ प्रेतान् दह मम हिलि रहि २ ग्रस ग्रस २ हूँ फुट २ ग्रसि २ धाऊ शूलचण्डाय नो विज्ञानी मद्दन २ प्रचण्डसुग्रीवो ज्ञापयति स्वाहा। सर्वकर्मकरो मन्त्र ।

ॐ नमो सुग्रीवाय वार्षिकसौम्यवचनाय गौरीमुखी देवी शूलिनी हूं २ चामुण्डे ! स्वाहा ॥

अनया विद्यया सकलं परिजप्य कणवीरलताः सप्ताभिमन्त्रिताः कृत्वा उखलमुसले ताडयेत् यथा यथा ताडयति तथा तथा योगिनी भूतास्ताडिता भवन्ति । प्रताडनविद्या । अष्टशतको जापः ॥

ॐकारनामगर्भितो बहिश्चतुर्दलमध्ये ॐ मुनिसुव्रताय संलिख्य बहिः हर २ वेष्ट्य बहिः ककारादिक्षकारपर्यन्तं वेष्ट्यम् , मायाबीज त्रिधा वेष्ट्यम् , यथा द्वितीयं चकारं नामगर्भितस्य बहिश्चतुर्दलं वकारं दातव्यम् बहिरष्टपत्रेषु रकारं देयम् , तृतीयं मायाबीजं नामगर्भितो बहिरष्टार्द्धे चकारं देयम् , बहिरगारेषु माया देया ।

एतद् यन्त्रं कुङ्कुमगोरोचनया भूर्जे संलिख्य दुष्टवश्योपसर्गो दाघमुपशमयति ।

ह्रीँ नामगर्भितं क्षं वेष्टयं बाह्ये मायात्रिधा वेष्ट्य बहिरष्टार्द्धे क्षं ह्रीँ क्ष्वीँ ह्रीँ संलिख्य विदिग्दरेषु देवदत्त देयम् ।

द्वितीयम्—

नामगर्भितो बहिः स्वरावेष्टयं बाह्ये ॐ ह्रीँ चामुण्डा स्वाहा । वेष्ट्य बाह्यं वलयं पूरयेत् ।

एतद् यन्त्रद्वय कुङ्कुमगोरोचनया भूर्जे संलिख्य सूत्रेणावेष्ट्य बाह्वौ धारणीयम् । प्रथमं यन्त्रं बन्ध्यायां गुर्विणी च मृतवत्सा तद् धारयेत् । काकवन्ध्या प्रसवति । सर्वभूतपिशाचप्रभृतीनां रक्षा । बालग्रहरक्षणे रक्षा भवति ॥

मायागर्भे नामगर्भितो बहिरष्टपत्रेषु र देयम् । यथा रक्षा ।

द्वितियप्रकारः—

मायाबीज नामगर्भितो बहिरष्टार्द्धे मायाबीजं देयम् । यथा ।

तृतीयम्—

ह्रीँ श्रीँ देवदत्तं ह्रीँ श्रीँ सलिख्य बाह्ये षोडशार्द्धं ह्रीँ श्रीँ सलिख्य बाह्ये षोडशार्द्धं ह्रीँ श्रीँ देयम्।

एतद् यन्त्रत्रयं कुङ्कुमगोरोचनया भूर्जे संलिख्य कुमारीसूत्रेण वेष्ट्य बाहौ धारणीयं बालानां शान्तिरक्षा भवति। सर्वजनप्रियः। दुर्भगस्त्रीणां सौभाग्य भवति।

क्षजहसममलवयूँ मिद पिण्डाक्षराणि मध्ये नामगर्भिते संलिख्य कुङ्कुमगोरोचनया भूर्जे लिखेत्, बाहौ धारणीयम्। वश्यो भवति।

षट्कोणचक्रमध्ये मायानामगर्भितकोणेषु ह्रीँ यं सलिखेत् बाह्ये, ह्रीँ ६ देयम्।

एतद् यन्त्र कुङ्कुमगोरोचनया सरावसम्पुटमध्ये प्रक्षिप्य स्वीकृता (?) निस्थाप्यं। वश्यो भवति।

मायाश्रीनामगर्भितो वहिर्मायावेष्टयं, बहिरष्टार्द्धमायादेयम्।

एतद् यन्त्रं कुङ्कुमगोरोचनादिसुगन्धद्रव्यैर्भूर्जे लिखेत् वस्त्रे कण्ठे हृवौ धारणीयम्। आयुर्वृद्धि अपमृत्युनाशरक्षा, ज्वरभूतपिशाचस्कन्धअपस्मारग्रहगृहीतस्य बन्दितस्य तत्क्षणादेव शुभं भवति॥

मायात्रिधावेष्टयं ॐ ह्राँ ह्रीँ ह्रूँ ह्रौँ ह्रः क्षः यः। षट्कोणम्।

ॐरारं नामविदर्भिते तत्कोणेषु हूँ ॐ २ हूँ ४ बाह्ये ह्रीँ ह्रीँ स्वाहा। एतद् यन्त्र नागवल्लया पत्रेषु चूर्णेन लिखेत्, सप्ताभिमन्त्रित एतत् दीयते। वेलाज्वर नाशयति।

अथवा—बाह्ये ह्रीँ ॐ।

शुभद्रव्यैर्भूर्जे सलिख्य बाहौ धारणीयं नित्यज्वरादीन् नाशयति।

मायाबीज नामगर्भितं बहिर्विकारवेष्टित, बहिरष्टार्द्ध श्रीदेवदत्त-ह्रीँ ह्रीँ सलिख्य माया त्रिधा वेष्टयम्॥

एतद् यन्त्र गोरोचनया भूर्जे विलिखेत्। कण्ठे हस्ते वा बद्ध्वा चोरभयं न भवति। अमोघविद्यां करोति॥

ह्रीँ सदेव ह्रीँसं नामगर्भितो बहिश्चतुर्दलं ह्रीँ क्षौँ सलिख्यम्। एतद् यन्त्र गोरोचनयाऽनामिकारसेन भूर्जे सलिख्य एरण्डनलिकायां प्रक्षिप्य राज्यमहत्तमप्रभृतीनां वश्य भवति ।

कौलिकप्रयोगः।

ह्रीँ इनगरं नृप क्षोभयति ।

नामगर्भितो वह्निः ठकारद्वय वेष्टय, बाह्ये षोडशार्द्धे मायाबीजं देयम्, बाह्ये मायया निर्वेष्टयम् ।

एतद् यन्त्र कुङ्कुमगोरोचनादि शुभद्रव्यैर्भूर्जे लिखेत्, कुसुम्भरक्त-सूत्रेण वेष्ट्य रक्तकणवीरपुष्पैरष्टोत्तरशतानि जापे क्रियमाणे पुरुषपुरक्षोभो भवति । नामाक्षराणि नित्य जपेत् नृपं पुर ग्राम च क्षोभयति ।

षट्कोणमध्ये यन्नामगर्भितो बाह्ये हम्ल्व्र्यूँ सम्पुटस्थ कोणेषु र देयम् ज्वलनसहितम्।

एतद् यन्त्र श्मशानाङ्गारकपित्थेन श्मशानकर्पटे लिखेत् । श्मशाने निखनेत् सद्य उच्चाटयन्ति। अनेन मन्त्रेण सप्ताभिमन्त्रित कृत्वा निखनेत् ।

ॐ ह्रीँ ह्रीँ ह्रूँ ह्रौँ फुट् वः नामग० ह्रीँ नामगर्भितो ठवेष्ठयं बहिरष्टदल रीँ रँ रौँ रीँ रैँ रः सलिख्य वायसरुधिरेण यस्य नाम लिखेत् स महा-ज्वरेण गृह्यते ।

षट्कोणमध्ये यन्नामगर्भितो कोणेषु यं ६ बाह्ये निरन्तर संपूर्यते। एतद् यन्त्र विषेण श्मशानाङ्गारेण कनकरसेन पादपांशुना सह भूर्जे यस्य नाम आलिखेत् प्रेतवने निर्जितम्, ॐकारवेष्टयं बहिरष्टार्द्धे य देयम्।

एतद् यन्त्रं विषकनकरसेन ध्वजाग्रपटे नाम यस्य लिखित्वा श्मशाने निखनेत् । उच्चाटयति।

यस्य नाममध्ये हम्ल्व्र्यूँ सम्पुटस्थं बहिश्चतुर्दल य देयम्। एतद् यन्त्र श्मशानाङ्गारेण निम्बपत्ररसेन ध्वजकर्पटे लिखित्वा ध्वजाग्रे बद्ध्वा उच्चाटयति ।

यकारं नाम आग्नेयमण्डलं कोणेषु रंदेयम् निरन्तरं य. देयम्, स्वस्तिकामाता । भूषितम् ।

इद यन्त्रं विभीतकरसेन नामालिख्य खरमूत्रे स्थापिते सद्य उच्चाटयति ।

देवदत्त ! प्रसीद ह्रींकार वारत्रय तु वेष्टयम् ।

एतद् यन्त्र तालपत्रकण्टकेनालिख्य कुम्भमध्ये स्थाप्यम् कुम्भं च सनयते ।

मायाबीज नाम त्रिविध नामगर्भितो वहिरष्टार्धे माया देयम्

एतद् यन्त्र कुङ्कुमगोरोचनया भूर्जे संलिख्य बाहौ धारणीयम् । ग्रहभूतपिशाचडाकिनीराक्षसप्रभृतीना पीडा न भवति ।

मायाबीज नामगर्भित षड्विपा प्रमाण अग्रे वज्राङ्कितं दिक्षु लकार चौपद् मध्येषु ह्रींकार प्रत्येक लिखेत् ।

एतद् यन्त्र कुङ्कुमगोरोचनया भूर्जपत्रे वा नामालिख्य बाहौ धारणीयम् , भूतप्रेतपिशाचडाकिनीत्रासकप्रद्वार्गं (?) उपशामयति । सिद्धोपदेश. ।

मायाबीज नामगर्भितो त्रिविधावेष्ट्य सिक्तामयीं प्रतिमा कृत्वा लिखेत् कुपयेत् स्थाप्य मदनकण्टकेन विद्ध्वा सर्वाङ्गं तु त्रिकटुकेन लोहशलाकाया द्वारो बद्ध्वा अङ्गारे स्थापयेत् तथाऽऽकर्षयति ॥

इदानीं प्रहरणमनेकप्रकार सप्रपञ्चमाह—

कूजत्कोदण्डकाण्डोड्डमरविधुरितक्रूरघोरोपसर्गं
दिव्य वज्रातपत्र प्रगुणमणिरणत्किङ्किणीक्वाणरम्यम् ।
भास्वद् वैडूर्यदण्ड मदनविजयिनो बिभ्रती पार्श्वभर्तु
सा देवी पद्महस्ता विघटयतु महाडामरं मामकीनम् ॥ ३ ॥

विघटयतु–विनाशयतु । कासौ कर्त्री ? । देवी पद्मावती । किं तत् कर्मतापन्नम् ? 'महाडामरम्' महाविघ्नम् । कथंभूतम् ? 'मामकीनम्' मदीयम् । कीदृशी देवी ? 'पद्महस्ता' पद्मकरा । किं कुर्वती ? 'बिभ्रती' धारयन्ती । किं कर्मतापन्नम् ? 'वज्रातपत्रम्' वज्रं च आतपत्र च वज्रात

पत्रम्। कस्य ? पार्श्वभर्तुः। पार्श्वाभिधानयक्षस्य। पुनरपि कं कर्मतापन्नम् ? 'कूजत्कोदण्डकाण्डोड्डमरविधुरितक्रूरघोरोपसर्गम्' कोदण्डश्च काण्डश्च कोदण्डकाण्डौ, कूजन्तौ कोदण्डकाण्डौ कूजत्कोदण्डकाण्डौ, तयोर्ड्डमरः कूजत्कोदण्डकाण्डोड्डमरः, क्रूरश्च घोरश्च क्रूरघोरौ, क्रूरघोरौ उपसर्गौ यस्यासौ क्रूरघोरोपसर्गः, कूजत्कोदण्डकाण्डोड्डमरेण विधुरितः क्रूरघोरोपसर्गः, कूजत्कोदण्डकाण्डोड्डमरविधुरितक्रूरघोरोपसर्गः, तम् कूजत्कोदण्डकाण्डोड्डमरविधुरितक्रूरघोरोपसर्गम्। गदाधनुर्बाणोड्डमरविधुरितदुष्टरौद्रविघ्नम्। न केवलं, बिभ्राणा किं तत् ? 'वज्रातपत्रम्'। कीदृशम् ? 'दिव्यम्' प्रधानम्। तथा बिभ्राणा, किं तत् ? 'भास्वद्वैडूर्यदण्डम्' भास्वान्-प्रभापुञ्जसहितो वैडूर्यदण्डो येनासौ भास्वद्वैडूर्यदण्डः, तं भास्वद्वैडूर्यदण्डम् देदिप्यमानरत्नविशेषमेतच्छुडम्। कीदृशम् ? 'प्रगुणमणिरणत्किङ्किणीक्वाणरम्यम्' प्रगुणाश्च ते मणयश्च प्रगुणमणयः, रणन्त्यश्च ताः किङ्किण्यश्च रणत्किङ्किण्यः, प्रगुणमणीनां रणत्किङ्किण्यः, प्रगुणमणिरणत्किङ्किण्यः, प्रगुणमणिरणत्किङ्किणीनां क्वाणः प्रगुणमणिरणत्किङ्किणीक्वाणः, तेन रम्यम् प्रगुणमणिरणत्किङ्किणीक्वाणरम्यम्, विशिष्टरत्ननिर्मितक्षुद्रघण्टिकारावरमणीयम्। कीदृशस्य पार्श्वभर्तुः ? 'मदनविजयिनः' कामजयिनः।

भावनामाह—ह्रीँ घनु ६ महाघनुं सर्वधनुं देवि। पद्मावति। सर्वेषां दुष्टचौराणां आयुधं बन्ध २ दृष्टिं बन्ध २ मुखस्तम्भ कुरु २ स्वाहा। एषा विद्या मार्गभये सप्तवारानभिमन्त्र्य पन्थे धनुरालिखेत्, चोरभयं न भवति॥

ॐ नमो धरणेन्द्राय खड्गविद्याधराय चल २ खड्गं गृह्ण २ स्वाहा।
अष्टोत्तरसहस्रं करजापो पुष्पाणि वा दिनत्रय सिद्धिः। खड्गस्तम्भनमन्त्रः।

ॐ कुबेर। अमुकं चोरं गृह्ण २ स्थापितं दर्शय आगच्छ स्वाहा।
भस्मना घटोरकं पूयित्वा पूजयेत्। चोरं गृह्णापयति।
पूर्वसेवा दशसहस्राणि जपेत्। ततः सिद्धो भवति॥

इदानीमनेकप्रकारं शास्त्रं प्रतिपाद्य अधुना देवकुलरक्षास्तम्भनमोहनोच्चाटनविद्वेषणवशीकरणभूतशाकिनीदेवीनामभिधानानि मन्त्राणि विधाय सप्रपञ्चमाह—

भृङ्गी काली कराली परिजनसहिते ! चण्डि ! चामुण्डि ! नित्ये !।
क्षाँ क्षीं क्षूं क्षौं क्षणार्द्धक्षतरिपुनिवहे ! ह्रीं महामन्त्रवश्ये !।

ॐ ह्रीं ह्रीं भ्रूं भङ्गसङ्गभ्रकुटिपुटतटत्रासितोद्दामदैत्ये !
स्रौं स्रौं स्रूं स्रौं प्रचण्डे! स्तुतिशतमुखरे! रक्ष मां देवि! पद्मे!॥४॥

रक्ष–पालय। देवि ! पद्मे !–पद्मावति ।। कम् ? 'माम्' स्तुतिकर्तारम्, कीदृशे ? 'स्तुतिशतमुखरे!' स्तुतयः–श्रीपार्श्वनाथसम्बन्धिन्यः तासां शतानि तैर्मुखरा–वाचाला, तस्याः सम्बोधनं स्तुतिशतमुखरे! कीदृशे ? 'भृङ्गीकालीकरालीपरिजनसहिते!' भृङ्गी च काली च कराली च भृङ्गीकालीकराली, भृङ्गीकालीकरालीलक्षणः परिजनः तेन सहिता, तस्याः सम्बोधनं भृङ्गीकालीकरालीपरिजनसहिते!। पुनः कीदृशे ? 'चण्डिचामुण्डिनित्ये!' चण्डिश्च चामुण्डिश्च चण्डिचामुण्डी, चण्डिचामुण्डिभ्यां नित्ये!–युक्ते! चण्डिचामुण्डियुक्ते! लोकप्रतीते!' पुनः कीदृशे ? क्षाँ च क्षीं च क्षूं च क्षौं च क्षाँक्षींक्षूंक्षौं एतैरक्षरैः, क्षणस्यार्द्धं क्षणार्द्धं तेन क्षणार्धेन क्षता–हता रिपूणां निवहाः–समूहा यया सा तस्याः सम्बोधनं क्षां क्षीं क्षूं क्षौं क्षणार्द्धक्षतरिपुनिवहे!। पुनः कीदृशे ? ह्रींमहामन्त्रवश्ये!' ह्रींलक्षणो यो महामन्त्रस्तस्माद् वश्या ह्रींमहामन्त्रवश्या, तस्याः सम्बोधनं ह्रींमहामन्त्रवश्ये! नरनारीप्रभृतयः। पुनरपि कीदृशे ? ॐ ह्रीं ह्रीं भ्रूंभङ्गसङ्गभ्रकुटिपुटतटत्रासितोद्दामदैत्ये!।' ॐ भ्रूं भ्रूं भ्रूं लक्षणो भ्रूंभङ्गः, ॐ ह्रीं भ्रूंभङ्गस्य सङ्गः, ॐ ह्रीं भ्रूंभङ्गसङ्ग!, ॐ ह्रींभ्रूंभङ्गसङ्गस्य भृकुटिः ॐ ह्रीं भ्रूंभङ्गसङ्गभृकुटिः, ॐ ह्रींभ्रूंभङ्गसङ्गभृकुटेः पुटतटः ॐ ह्रीं भृगङ्गसङ्गभृकुटिपुटतटः, त्रासिता उद्दामा दैत्या यया सा, तस्याः सम्बोधन ॐ ह्रीं भ्रूंभङ्गसङ्गभृकुटिपुटतटत्रासितोद्दामदैत्ये!–विकटकटाक्षोच्चाटितदुष्टासुरे!। पुनरपि

---

१ झाँ झीं झूं झौं इति पाठान्तरे।

कीदृशे ? 'र्म्लाँर्म्लीँर्म्लूँर्म्लौँप्रचण्डे !' र्म्लाँ च र्म्लीँ च[1] ँ च र्म्लौँ च एतैः प्रचण्डा, सा तथोक्ता, तस्याः सम्बोधनं र्म्लाँ र्म्लीँ र्म्लूँ र्म्लौँ प्रचण्डे !- समर्थे इत्यर्थः ॥

अस्य भावनामाह— इदानीं देवगृहयन्त्रत्रयम्। तद्यथा —
म्म्ल्व्र्यूँ नामगर्भितस्य वा क्ष्म्ल्व्र्यूँ वाक्ष्म्ल्व्र्यूँ वा संलिख्य बाह्ये ह्म्ल्व्र्यूँ वेष्टयम्। पुनरपि बाह्ये षोडश स्वरान् पूरयेत्। बहिरष्टदलेषु क्ष्म्ल्व्र्यूँ क्ल्व्र्यूँ य्म्ल्व्र्यूँ व्म्ल्व्र्यूँ म्म्ल्व्र्यूँ घ्म्ल्व्र्यूँ भ्म्ल्व्र्यूँ म्ल्व्र्यूँ सर्वाणि *पिण्डाक्षराणि संलिख्य बहिरष्टदलेषु ॐ मृङ्गी नमः, ॐ कालीनमः,* ॐ कराली नमः, ॐ चण्डि! नमः, ॐ जम्भायै नमः, ॐ चामुण्डायै नमः, ॐ अजितायै नमः, बाह्ये मायाबीज त्रिधावेष्टयम्, पृथ्वीमण्डल चतुष्कोणेषु शिकार वज्राङ्कितं एतत् *क्रमेण* चक्रं कुङ्कुमगोरोचनया कर्पूरादिसुगन्धद्रव्यैः भूर्जपत्रे लिखित्वा कुमारीसूत्रेणावेष्ट्य बाहौ धारणीयम् सर्वभयरक्षा भवति ॥

अथवा एतद् यन्त्रं श्रीखण्डकर्पूरादिना संलिख्य श्वेतपुष्पैरष्टोत्तरशतं पूजयेत् षण्मासं यावत्। लक्ष्मीः, सौभाग्यम्, सर्वकार्यं सिद्ध्यति ॥

ॐ नमो भगवते पार्श्वनाथाय धरणेन्द्रसहिताय पद्मावतीसहिताय त्रैलोक्यहृदयानन्दकारिणी भृङ्गीदेवी सर्वसिद्धविद्या बुधाइणी कालिका सर्वविद्या मन्त्रयन्त्रमुद्रास्फोटनी कराली सर्वपरद्रव्ययोगचूर्णमथनी सर्वविषप्रमर्दिनी देवि! अजितायाः स्वकृतं विद्यामन्त्रतन्त्रयोगचूर्णरक्षणा जम्भा परसैन्यमर्दनी नमो दानन्द (?) रोगनाशिनी सकलत्रिभुवनानन्दकारिणी भृङ्गी देवी सर्वसिद्धा विद्या बुधाइणी महामोहिनी। त्रैलोक्यसंहारिणी चामुंडा ॐ नमो भगवती पद्मावती सर्वग्रहनिवारिणी फुट् २ कंप २ शीघ्रं चालय २ बाहुं चालय २ गात्र चालय २ पादं चालय २ सर्वाङ्गं चालय २ लालय २ धुनै ३ कम्पय २ कम्पावय २ सर्वदुष्टं विनाशय सर्वरोगं विनाशय जये विजये अजिते अपराजिते जम्भे मोहे अजिते ह्रीं २ हन २ दह २ पच २ धम २ चल २ चालय २ आक-

१–२ र्म्लाँ र्म्लीँर्म्लूँर्म्लौँ ३ धनु

षेय २ आकम्पय २ विकम्पय २ क्ष्म्ल्व्र्यूं क्षां क्षीं क्षूँ क्षौँ क्षः हुं फुट् ३ निग्रह ताडय २ कमलवर्यू स्राँ स्रीँ ह्रूँ क्रौं क्ष २ ह्र २ सः २ घ. २ स २ भ्म्ल्व्यूं हु २ घर पर २ हुं फुट् ३ शङ्खमुद्रया धर म्म्ल्व्यूं पुर हुं फुट् कठोरमुद्रया मारय २ ग्राहय २ क्ष्म्ल्र्व्यूं हर स्वस्तिकमुद्रा ताडय २ रम्ल्व्र्यूं पम्ल्व्यैं २ पर २ प्रज्वल २ प्रज्वालय २ धम २ धूमान्धकारिणी राँ २ प्रां २ क्लीँ ह्र व. २ नन्द्यावर्तमुद्रया त्रासय २ भमलवर्यूं शङ्खचक्रमुद्रया छिन्द २ भिन्द २ म्म्ल्व्र्यूं गः निशूलमुद्रया छेदय २ भेदय २ घम्ल्र्व्यूं घ. मुशलमुद्रया ताडय २ पर-विद्या छेदय २ परमन्त्र भेदय २ घमलवर्यूं धम २ बन्धय २ मोचय २ हलमुद्रया वय २ वः २ प कुरु २ यम्ल्व्र्यूं प्रांप्रींप्रूंप्रौं प्रः समुद्रे मज्ज मज्ज छमलवर्यूं. छ्रां छ्रीं छ्रूँ छ्रौं छ्र मन्त्राणि छेदय छेदय। परसैन्यमुच्चाटय उच्चाटय। पररक्षा क्षः क्ष. क्षः हुं ३ फुट्। परसैन्य विध्वसय विध्वसय। मारय मारय। दारय दारय। विदारय विदारय, गतिं स्तम्भय स्तम्भय, भ्म्ल्व्यूँ भ्रां भ्रौं भ्रीं भ्रूँ भ्र. भ्रवय भ्रवय, धावय धावय यम्ल्व्र्यूं य प्रेषय २ प छेदय २ द्वेषय २ विद्वेषय वि-द्वेषय, स्म्ल्व्र्यूं स्रौं स्रावय स्रावय मम रक्षा रक्ष रक्ष, परमन्त्रं क्षोभय क्षोभय। छेद छेद, छेदय २, भेद २, भेदय २, सर्वयन्त्र स्फोटय, २ म २, म्म्ल्व्यूं भ्रां भ्रीं भ्रूं भ्रौं भ्रः जामय २, स्तम्भय २, दु खय २, खाय २, ब्म्ल्व्यूं ब्रां ब्रीं ब्रूं ब्रौं ब्रः हा, ग्रीवा भञ्जय २, मोहय २, त्म्ल्व्यूं त्रां त्रीं त्रूं त्रौं त्र. त्रासय २, नाशय २, क्षोभय २, सर्वाङ्ग क्षोभय २, चल चल, चालय २, भ्रम २, भ्रामय २, धूनय २, कम्पय २, आकम्पय २, भ्म्ल्व्र्यूं स्तम्भय २, गमन स्तम्भय २, सर्वभूत प्रमर्दय २, सर्वदिशि बन्धय २, सर्वविघ्नं च्छेदय २, निकृन्तय २, सर्व दुष्टान् निग्राहय २, सर्वयन्त्राणि स्फोटय २, सर्वशृङ्खलान् त्रोटय २, मोटय २, सर्वदुष्टानाकर्षय २, ह्मलवर्यूं ह्रां ह्रीं ह्रूं ह्रौं ह्रः शान्ति कुरु

२, तुष्टिं कुरु २, स्वस्ति कुरु २, ॐ आँ क्रौँ ह्रीँ ह्रौँ पद्मावति ! आ-गच्छ २, सर्वभय मम रक्ष २, सर्वसिद्धिं कुरु २, सर्वरोगं नाशय २, किन्नर-किंपुरुष-गरुड-गन्धर्व ८ कुष्माण्डिनी-डाकिनी-बन्ध सरय २, सर्वशाकिनी मर्दय २ सयोगिनीगण चूर्णय २ नृत्य २, गाय २, कल २, किलि २, हिलि २, मिलि २, मुलु २, मुलु २, कुलु २, कुरु २, अस्माकं वरदे ! पद्मावति ! हन २, दह २, पच २, सुदर्शनचक्रेण छिन्द २, ह्रौँ क्लीँ ह्रीँ ह्रा ह्रीँ हूँ ह्रँ ञ्रू ग्रँ हुँ ग्रीं प्लीं श्रीँ ञा ञीँ ह्रौं २ प्रां २, प्रीँ २, प्रूँ २, पद्मावती धरणेन्द्र आज्ञापयति स्वाहा।

एष मन्त्रः पठितसिद्धः, निरन्तर स्मर्यमाणेन भूतप्रेतब्रह्मब्रह्मराक्षसवेतालप्रमृतिशाकिनीज्वररोगचोरारिमारिनिग्रहव्याघ्रव्यालसर्पवृश्चिकमूषकलूतपादकण्ठशिरोरोगान् नाशयति ।

ॐ भृङ्गिरेटी किरेटी जभय२ क्लीं पय २ धृतटक स्वाहा।

ॐ नमो भगवति काली महाकाली चांडाली अमुकस्य रुधिरं पिव २ सहृदय भित्वा हिलि २ चांडालिनी मातंगिनी स्वाहा।

ॐ नमो भगवती काली महाकाली रुद्रकाली नमोऽस्तु हन २ दह २ छिंद २ छेदय भेदय २, त्रिशूलेन हुंहुः २ स्वाहा। विद्यात्रयं सप्त वारानभिमन्त्र्य तदीयते शूलं नाशयति।

ॐ नमो भगवती कराली महाकराली । ॐ ह्रीँनमो महामोह २ सम्मोहनीयमहाविद्ये ! जम्भय २ स्तंभय २ मोहय २ मूर्छय २ क्लेदय २ आकर्षय २ पातय २ हुं नरेश मोहनी ऐँ ह्रीँ श्रीँ ह्रौँ आगच्छ कराली स्वाहा।

एषा विद्या निरन्तर द्वादश सहस्राणि करजापे सिद्धिर्भवति। मोहनीविद्या।

आँक्रौँह्रीँ अजिते आगच्छ ह्रीँ स्वाहा।

ॐ नमो जम्भे मोहे थंभे थंभिनी स्वाहा।

ॐ नमो भगवति गङ्गादेवी कालिकादेवी आह्वानम् ।

ॐ महामोहे स्वाहा।

ॐनमो चण्डिकायै योगवाहि योग प्रवर्तय२ महामोहय योगमुखी योगेश्वरी महायोगे महामाये चारु चारुणी महाहरिहरभूतप्रिये स्वस्वार्थनृणातिसूय जिह्वाग्रे सर्वलोकाना वश २ कुरु २ दर्शय साधय स्वाहा ।

हस्ताकर्षणी नदीह्रदतडागे वा आकाशे चन्द्रमण्डले वा, खड्गे दीपशिखाया वा अगुष्ठे दर्पणे तथा । स्वप्ने खड्गे तथा देवी अवतार्य शुभाशुभम् । एषा आकर्षणी विद्या ।

ॐ नमो चण्डिकायै याग वाहि २ इय वा ।

ॐ नमो चण्डवज्रपाणये महायक्षसेनाधिपतये वज्रकोपाय दष्ट्रोत्कटभैरवाय । तद्यथा—

ॐ नमो अमृतकुण्डली अमुक खाहि २ ज्वल २ तृण २ बन्ध २ गज २ सर्वविघ्नौघविनाशकाय महागणपति ! अमुकस्य जीवहराय स्वाहा । शत्रुप्रेक्षणमन्त्र ।

ॐ नमो भगवति ! रक्तचामुण्डे ! महाकपाले फट २ आकर्षय २ ममोपरिचित भवेत् फल पुष्प यस्य हस्ते ददामि स शीघ्रमागच्छतु स्वाहा ।

वश्याकर्षण वज्रपाणिमन्त्रेण विशेषण क्रियते तस्य सहस्त्रजाप कराभ्यां शतपुष्पाणां सिद्धिर्भवति।

प्रथम तावत् करन्यास —

ॐ ठ ठ कराभ्या साधनीयम् । पश्चात्तेन अगुलिना प्रत्यक शोधन कार्यम् । तदनन्तर क्ष पादाभ्या स्वाहा । क्षा हृदये स्वाहा । क्षिँ शीर्ष स्वाहा । क्ष ज्वलितशिखायै स्वाहा वौषट् । क्षोँ कवचाय वषट् । हु क्षु बाहुभ्या स्वाहा । क्षेँ स्कन्धाभ्या स्वाहा । क्षैँ नेत्राय वषट् । क्षौँ कर्णाय वषट् । क्ष नेत्राय स्वाहा । क्ष अस्त्राय स्वाहा । हृदु दश दिशाना रक्षा करोति ।

ॐ हॉँ बाहुबलि लम्बबाहु क्षाँ क्षीँ क्षूँ क्षौँ क्षैँ क्ष उर्ध्वपुञ्ज कुरु २ शुभाशुभ कथय स्वाहा ।

एतन्मन्त्र करजापेन दशसहस्राणि सिद्धिर्भवति।

ॐ कटविकट कटे कटि धारिणि ट ठ परिस्फुटवादिनि ! भञ्ज २ मोहय २ स्तम्भय २ वादिमुख प्रतिवादिमुख शल्यमुख प्रतिशल्यमुख कीलय २ पूरय २ भवेत् अमुकस्य जयम् ।

एषा विद्या व्यवहारकाले स्मर्यमाणा वादिमुखं स्तम्भयति । विजयं प्रयच्छति। अवश्य प्लक्षे सदा कण्टकारी वृक्षाणा अष्टसहस्र जपेतत सिद्धिर्भवति। कण्टकारी महाविद्या।

अधुना नाम त्रिमूर्त्तिमध्य परसु दिक्षु क्रों विदिक्षु च क्लीँ वहिर्नेहि पुट कोष्ठे ऽष्टौ जम्भे मोहे समा लिखेत्। मोहेऽपि एतदष्टान्त महाकारमास्थित ।

ॐ ग्लैँ धात्र वषट् पुट् वाये क्षितिमण्डलम् । अष्टावर्तलञ्छन चतुकोणेषु *लकारमालिख्य फल्के भूर्यपत्रे वा लिखित्वा कुङ्कुमादिभि* पूजयेत् य सदा यन्त्र तस्य वश्य जगत् सर्वम् ।

ॐ ह्रीँ क्लीँ जभे ! मोहे । अमुक वश्य कुरु २ एतद् वश्ययन्त्रम् ॐ रमलवयूँ ररवर सह्रां ह्राँ आँ क्रौं क्षीँ क्लीँ ब्लूँ ह्रौं ह्रीँ पद्ममालिनि ! ज्वल २ प्रज्वल २ हन २ दह २ पच २ इद भूत निर्घाटय २ धूम्र धूमान्धकारिणि ! ज्वलनशिखे । फुट् २ य ३ रामीहितार्थान् हिता ज्वालामालिनी आज्ञापयति स्वाहा।

मन्त्रेण वेष्टयेत् इद पिण्ड ललाटे व्याधि दग्नि(?)भूत सर्वाङ्गे भूतं ज्वरं ग्रहदोषशाकिनीप्रभृतीन् नाशयति ।

ॐ नमो भगवते ! पशुपतये नमो नमोऽधिपतये नमो रुद्राय ध्वस २ खड्गरावण ! चर २ विहर २ सर २ नृप २ स्फोटय २ श्मशानभस्म भर्चितशरीराय घटाकपालमालाधराय व्याघ्रचर्मपरिधानाय शशाङ्काङ्कितशेखराय कृष्णसर्पयज्ञोपवीताय चल २ चल चल २ अनिवर्तिकपिलिनि ! हन २ भूतप्रेत श्रासय २ ह्रीँ मण्डलमध्ये कट २ वश्य कुरु२ ममानम्न(?) प्रवेशय

२ आवह प्रचण्ड धारासि! देवि! रुद्रो आपेक्षय महाविद्या रुद्रो आज्ञापयति ठः ठः ठः स्वाहा। भूतमन्त्रः।

इदानीं योगिनीचक्रानन्तरं कन्दर्पचक्रं सप्रपञ्चमाह—

चञ्चत्काञ्चीकलापे! स्तनतटविलुठत्तारहारावलीके!

प्रोत्फुल्लत्पारिजातद्रुमकुसुममहामञ्जरीपूज्यपादे!।

ह्रां ह्रीं क्लीं ब्लूं समेतैर्भुवनवशकरी क्षोभिणि द्राविणीत्वं

आँ ईं औं पद्महस्ते! कुरु कुरु घटने रक्ष मां देवि! पद्मे!॥५॥

रक्ष—पालय, कम्? मां—स्तुतिकर्तारम्, कीदृशी? 'चञ्चत्काञ्चीकलापे!' चञ्चत्—देदीप्यमानः काञ्च्याः कलापः काञ्चीकलापो—मेखलादाम यस्याः सा तस्याः सम्बोधनम् 'चञ्चत्काञ्चीकलापे!' पुनरपि कीदृशे? 'स्तनतटविलुठत्तारहारावलीके!' स्तनतटे विलुठन्ती तारा—समुज्ज्वला हारावलीपङ्क्तिर्यस्याः सा तस्याः सम्बोधनम् स्तनतटविलुठत्तारहारावलीके!। पुनरपि कीदृशे? 'प्रोत्फुल्लत्पारिजातद्रुमकुसुममहामञ्जरीपूज्यपादे!।' प्रोत्फुल्लद्भिः—विकसद्भिः पारिजातद्रुमाणां—देवतरूणां कुसुमैः—पुष्पैः उपलक्षिताभिः महामञ्जरीभिः पूज्यौ पादौ यस्याः सा तस्याः सम्बोधनं प्रोत्फुल्लत्पारिजातद्रुमकुसुममहामञ्जरीपूज्यपादे!। पुनरपि कीदृशे? 'भुवनवशकरी क्षोभिणी द्राविणी त्वम्' त्रैलोक्यवश्यताविधायिनी, चालयन्ती—क्षङ्ग मोहयन्ती द्रावयन्ती नपयन्ती (?)।

पुनरपि कीदृशे? 'ह्रां ह्रीं ह्रीं हः समेतैः ह्रां च ह्रीं च क्लीं च ब्लूं च एतैः समेतानि तैः ह्रां ह्रूं क्लीं ब्लूं समेतैः। एतावत्येतानि बीजाक्षराणि। भावनामाह—

क्लीं ब्लीं नामगर्भितस्य बाह्येषु कोणेषु ह्रां ह्रीं क्लीं ब्लूं सः दातव्यम्।

अथवा द्वितीयः प्रकारः—आग्नेयमण्डले ऐङ्कार नामगर्भितस्य लक्षकोणेषु रेफ स्वस्तिका ज्वाला दातव्या। बहिः षोडशस्वरैर्वेष्टनीयम्, बहिरष्टदलेषु कामिनीरञ्जिनी स्वाहा। ॐ ह्रीं आँ क्रों क्षीं ह्रौं क्लीं ब्लूं

ह्रैं ह्रीं देवदत्तामग द्रावय २ मम वश्यमानय २ पद्मावती आज्ञापयति स्वाहा।

अस्य वामपादपांशुर्गृहीतव्या पुष्प वामकरे मासेन दक्षिणे निजे करे लिखेत् वामकरे पीडयेत् कर निमवति।

अधुना—

ॐ चले चलचित्ते चपले मातङ्गी रेतो मुच २ स्वाहा।

ॐ नमो कामदेवाय महानुभावाय कामसिरि क्षुरि २ स्वाहा। अनेन मन्त्रेण रक्तकणवीर अष्टोत्तरवारमभिमन्त्रित कृत्वा ताम्बूलं दन्तकाष्ट पुष्प फल वा २१ वार परिजप्य यस्मै दीयते स वश्यो भवति। अनेन मन्त्रेण रक्तकणवीरं अष्टोत्तरशत अभिमन्त्रित कृत्वा स्त्रियः अग्रतो भ्रामयेत् सा क्षरति।

ॐ नमो भगमालिनि भगावहे चल २ सर २।

अनेन मन्त्रेण ७ वारानभिमन्त्र्य वामहस्त स्त्रिया भगस्योपरि दद्यात् सा क्षरति।

पूर्वसेवा ८ सहस्राणि जपेत्। तद्दशांशेनाशोकक्कुसुमैर्होमः। पुनः कीदृशीं ? ॐ ईं ओं पद्महस्ते।' ओं च ई च ओं च ते तथोक्तानि ते नाम बीजाक्षराणि। भावनामाह—हुंकार नामगर्भितस्य बाह्ये धकार दातव्य बाह्ये वकार वेष्ट्य बाह्ये पोडश स्वराणि वेष्ट्य बाह्ये षोडशदलेषु क्षाँ जँ ईं वाँ रैं वँ आँ खँ लौं चँ ॐ ओं रैं क्रौं सीया सलिख्य दलाग्रे ॐ रैं पूरयेत्। मायाबीज त्रिगुण वेष्ट्य बहिर्भुजङ्गद्वय मस्तके गधः हृदये इ वां सलिख्य एतद् यन्त्र कुङ्कुमादिसुगन्धद्रव्यैर्भूर्ये सलिख्य बाहौ धारणीय सर्वभयरक्षा भवति॥ पद्मसदृशौ हस्तौ यस्याः सा, तस्याः सम्बोधन 'पद्महस्ते!' कमलपाणे। कुरु २ नीलफलक सर्वम्। शेप सुगमम्।

विषतत्त्व—स्मरविषय प्रतिपाद्य अधुना विषहरण सौभाग्यं अपुत्रायाः पुत्रजन्मासरसूचक यन्त्रमाह—

लीलाव्यालोलनीलोत्पलदलनयने ! प्रज्वलद्वाडवाग्नि-
त्रुट्यज्ज्वालास्फुलिङ्गस्फुरदरुणकणोदग्रवज्राग्रहस्ते ! ।
ह्रॅ़ाँ ह्रीँ ह्रूँ ह्रौँ हरन्ती हरहरहरहुंकारभीमैकनादे !
पद्मे ! पद्मासनस्थे ! अपनय दुरित देवि ! देवेन्द्रवन्द्ये ! ॥६॥

व्यपनय-स्फेटय, किं तत् ? 'दुरित' विघ्नम्। कीदृशे ? 'लीला-व्यालोलनीलोत्पलदलनयने !' लीलया व्यालोलं लीलाव्यालोलम्, नीलोत्पलस्य दलं नीलोत्पलदलम्, लीलाव्यालोल च तत् नीलोत्पलदल च लीलाव्यालोलनीलोत्पलदल तत्सदृशे नयने-नेत्रे यस्या सा, तस्या सम्बोधन लीलाव्यालोलनीलोत्पलदलनयने ! क्रीडाशोभमानेन्दीवरनयने ! । पुन कीदृशे ? 'प्रज्वलद्वाडवाग्नित्रुट्यज्ज्वालास्फुलिङ्गस्फुरदरुणकणोदग्रवज्राग्रहस्ते !' वाडवस्य अग्नि वाडवाग्नि प्रज्वलश्चासौ वाडवाग्निश्च प्रज्वलद्वाडवाग्नि त्रुटयन्ती चासौ ज्वाला च त्रुट्यज्ज्वाला, प्रज्वलद्वाडवाग्नेरत्रुट्यज्ज्वाला प्रज्वलद्वाडवाग्नित्रुट्यज्ज्वाला, तस्या स्फुलिङ्गा। तेषा स्फुरन्तश्च च अरुण-कणाश्च तैरुदग्र-प्रचण्ड यद् वज्र तदग्र हस्ते यस्या सा प्रज्वलद्वाडवाग्नित्रुट्य-ज्ज्वालास्फुलिङ्गस्फुरदरुणकणोदग्रवज्राग्रहस्ता, तस्या सम्बोधन प्रज्वलद्वाड-वाग्नित्रुट्यज्ज्वालास्फुलिङ्गस्फुरदरुणकणोदग्रवज्राग्रहस्ते ! जाज्वल्यमानवाडव-ज्वलनज्वालाकलापसमानशतकोटिविभूषितहस्ताग्रे ! । पुनरपि कीदृशे ? 'ह्रॉं ह्रीँ ह्रूँ ह्रौँ हरन्ती हरहरहरहुकारभीमैकनादे ! । ' ह्रॉं च ह्रीँ च ह्रूँ च हरन्ती च हरहर हरहुकार च ह्रॉं ह्रीँ ह्रूँ ह्रौँ हरन्ती हरहरहरहुकारा तै भीमो-भीषण एक —अद्वितीयो नादो यस्या सा, सम्बोधन ह्रॉं०। सर्वा ण्येतान्यक्षराणि मालामन्त्रयन्त्राणि सूचयन्ति। तद्यथा-ॐ नमो भगवति ! अवलोकितपद्मिनि ! ह्रॉं ह्रूँ ह्रीँ ह्रूँ ट वराङ्गिनि ! चिन्तितपदार्थसाधिनि ! दुष्टलोकोच्चाटिनि ! सर्वभूतवशङ्करी ओँ क्रौँ ह्रीँ पद्मावति ! स्वाहा।

ॐ नमो भगवति ! पद्मावति ! सप्तफणाविभूषिता चतुर्दशदण्डकराला

च नर २ रम २ फुद २ एकाह्निकं द्व्याह्निकं त्र्याह्निकं चातुर्थिकं ज्वरं अर्धमासिकं संवत्सरज्वर पिशाचज्वरं वेलाज्वरं मूर्तज्वर सर्वज्वरं विषमज्वरं प्रेतज्वर भूतज्वरं ग्रहज्वरं राक्षसग्रहज्वरं महाज्वरं रेवतीज्वरं ग्रहज्वरं दुर्गाग्रहज्वरं किङ्किणीग्रहज्वरं त्रासय २ नाशय २ छेदय २ भेदय २ हन २ दह २ पच २ क्षोभय २ पार्श्वचन्द्र आज्ञापयति।

ॐ ह्रीँ ह्रीँ पद्मावति ! आगच्छ २ ह्रीँ हुँ स्वाहा।

सर्वभयरक्षिणीविद्यामन्त्रद्वयमेतत् । अभ्यस्यते ज्वरनाशो भवति। हरन्ती–नाशयन्ती। अस्य भावना—

ऐँ ह्रीँ क्लीँ ब्लूँ श्राँ क्रोँ श्रीँ क्लीँ म्लोँ ग्लैँ सर्वाङ्गसुन्दरी क्षोभि २ क्षोभय २ सर्वाङ्गं त्रासय २ हु फट् स्वाहा।

एषा विद्या निरन्तरं ध्यायमाना दुष्टरोगं नाशयति।

हरहर इति साधना—

माया बीज नामगर्भितस्य वहिश्चतुर्दलेषु पार्श्वनाथं संलिख्य वाद्ये हर २ वेष्टयं वहिः ह हा हि ही हु हू हे है हो हौ हं हः, वहिः ककारादिक्षकारपर्यन्ता मातृका लिख्यते, वहिर्भुजगपदा दातव्याः । एतद् यन्त्रं कुङ्कुमगोरोचनया भूर्जे सलिख्य कुमारीसूत्रेण वेष्टयं निजभुजे धारयेत् यः पुरुषः स स्वजनवल्लभो । भवति। श्रीमान्।

अपुत्रा लभते पुत्रं निन्दवो जीवितप्रजाः।
यन्त्रधारणमात्रेण दुर्भगा सुभगा भवेत्॥

प्रभवति विषं न भूतं सन्निहितं पेटकाश्च भूताश्च।
संस्मरणादस्य सत्यं पापमपि नाशमुपयाति॥

द्वितीयम्—

हुकारं नामगर्भितस्य वहिः क्षुंकारं वेष्टय वाद्ये षोडशदले रसाच्येषु स्वरा दातव्याः । बाह्ये षोडशपत्रेषु ऐँ हाँ हाँ हौँ क्लौँ क्षः प्लूँ प्लीँ हाँ हाँ हुँ होँ हः ठः आलिख्य पाद्यदलाग्रे ॐकार ह्रींकार दातव्यम्।

एतद् यन्त्र कुङ्कुमगोरोचनया भूर्जपत्रे संलिख्य कुमारीसूत्रेण वेष्टय बाहौ धारणीयम्, सर्पविष-ज्वलन-दाघज्वर-भूतशाकिनी प्रभृतिरक्षा भवति हुङ्कारम्। यन्त्रमुच्यते। 'भीमैकनादे!' महाघोरे! प्रतीतनादे! प्रल्हादे(?) पुनः कीदशी? पद्मे!-पद्मावती देवी इति सम्बन्धः। पुनरपि कीदशे? 'पद्मासनस्थे!' पद्मे-आसने तिष्ठति या सा पद्मासनस्था, तस्याः सम्बोधनं पद्मासनस्थे। ? पङ्केरुहासनस्थे!। पुनरपि कीदशे? देवेन्द्रवन्द्ये! 'देवेन्द्रैर्वन्द्या देवेन्द्रवन्द्या, तस्याः सम्बोधनं देवेन्द्रवन्द्ये!"

इदानीं शान्तिक-पौष्टिक-तुष्टिक-यन्त्रं विषहरयन्त्र मन्त्र सप्रपञ्चमाह—

कोपं वं झं सहंसः कुवलयकलितोद्दामलीलाप्रबन्धे!

ह्राँ ह्रीँ ह्रूँः पक्षबीजैः शशिकरधवले! प्रक्षरत्क्षीरगौरे!।

व्यालव्याबद्धकूटे! प्रबलबलमहाकालकूटं हरन्ती

हाहा हूंकारनादे! कृतकरमुकुलं रक्ष मां देवि! पद्मे!॥

रक्ष—पालय। कम्? माम्। कासौ कर्त्री? पद्मावती। कीदशम्? 'कृतकरमुकुलम्' विहितपाणिकमलमीलनम्। कीदशम्? 'को पं व झ सहसः' कोप च व च झं न कोप वझं सह हसेन वर्तते यः सहंसः। तन्नायपदस्य भावनामाह—

ॐ को पँ वँ झँ हसः। वस मन्त्रः।

ॐ क्षाँ स हूँ ह्रीँ स्वौ सनौँ हँसः चक्रमुद्रया प्रयुञ्जीत। पुनः कथम्भूते? 'कुवलयकलितोद्दामलीलाप्रबन्धे!' कुवलयं-पृथ्वीवलय, अथवा कुवलयैः-नीलोत्पलैः कृत्वा कलितः उद्दामः-स्फारो लीलाप्रबन्धः-क्रीडासमूहो यस्याः सा, तस्याः सम्बोधन 'कुवलयकलितोद्दामलीलाप्रबन्धे!'

तस्या मन्त्रः—ॐ कुकुवलयहसः। कुसुममन्त्रः। पुनरपि कथम्भूते? 'शशिकरधवले!' शशिनः कराः शशिकराः तद्वत् धवला शशिकरधवला, तस्याः सम्बोधनं शशिकरधवले! सुधांशुकिरणावदाते!। ह्राँ कृत्वा ह्राँ ह्रीँ हः पक्षिबीजैः ह्राँ च ह्रीँ च ह्रूँ पक्षिश्च ह्राँ ह्रीँ हः पक्षः

एतदेव वीजं, हँ ह्री हः पक्षिवीज तैः ह्रॉ ह्री हः पक्षिवीजैः।

अस्य पदस्योपलक्षणत्वाच्चक्रं सूचयति । तद्यथा—

ल वंहुः पाक्षिनामगर्भितस्य वेष्ट्यम्, वहिः षोडशदलमध्ये अकारादिक्षकारपर्यन्तानि संलिख्य वहिः ठकारवेष्टम्, वहिर्द्वादशदलेषु ह हा हि ही हु हू हे है हो ह्रौं हं हः, वहिर्हकारद्वयं संपुटस्थम् । वहिः झ्रौं क्ष्वीं हंसः वेष्टयेत्। पुनस्तद्वाह्य एकारद्वयं सम्पुटस्थम्। पुनर्वाह्ये मायाबीजं त्रिगुणं वेष्टम्। मन्त्रमिदम्। एतद् वक्ष्यमाणयन्त्रद्वयम् पूर्वोक्तस्यास्यैव यन्त्रस्य। तद्यथा—

म रा गैं घाँ चाँ छाँ ह्रीं क्लीं नमः। गरुडध्वजो नाम मन्त्रः। करजापसहस्रेण सिद्धिर्भवति।

क्षिप ॐ स्वाहा। नीरमभिमन्त्रयेत् २१ वार, पश्चात् तत् पातव्यम्, अजीर्णविप नाशयति।

ह हा हि ही हु हू हे है हो हौ ह हः। अनेन मन्त्रेण उदकमभिमन्त्र्य श्रोत्राणि ताडयेत्। अभिषिञ्चयेत् निर्विषो भवति।

क्ष्रं वं हः, पक्षि वः स्वीं, हंसमन्त्रमाराधयेत् श्वेताक्षतैः श्वेतपुष्पैर्वा श्रीखण्डादिभिः सुगन्धद्रव्यैः शरावसम्पुटे संलिख्य शान्ति–तुष्टि–पुष्टिर्भवति। एतज्जल पूर्णे घटे क्षिपेत् शीतज्वर दाघज्वरं नाशयति। ग्रहपीडां निवारयति। सर्वदोषान् प्रभवति। दृष्टप्रत्ययमिदम्।

पुनरपि कीदृशे ? 'प्रक्षरत्क्षीरगौरे।' प्रक्षरच्च तत् क्षीर च तद्वत् गौरा तस्याः सम्बोधन प्रक्षरत्क्षीरगौरे। प्रक्षरद्दुग्धपाण्डुरे।।

ॐ नारैर्विमुक्तिकारैः सरहंसः अमृतहसः।

ॐ पोपं वं झ हसः ठः स्वाहा। सर्वविषोज्झनमन्त्रः।

पुनरपि कीदृशे ? 'व्यालव्यावद्धचूटे।' दन्दशूकवद्धाम्रेडके।।

ॐ कुरु २ कुलेण उपरि मेरु तलि विष उपडु मत्रु गरुडाहि

हाहस. पक्षि यः ३ । कोप व ह सहस । ॐ स्वाहा हा हा हस पक्षि पक्षि मन्त्र

तथा किं कुर्वती ? हरन्ती । कम् ? 'प्रवलवलमहाकालकूट' प्रवल बल यस्यासौ, प्रवलवलश्चासौ महाकालकूटश्च तत् । 'हा हा हूकारनादे !' हाहा हुकाररूपो नादो यस्या सा, तस्या सम्बोधन हाहा हुकारनादे ! । हा हा इति दैत्यनाश । हुकारशब्देन परविद्याच्छेद. सूच्यते । नादे ह्रौं महाकूटमिलस्य भावनामाह—

स स्वीँ क्ष्वीँ हस पक्षिप प्लवय प्लावय २ विष हर स्वाहा ।

ऋकार नाम गर्भितो नंकार वेष्ट्यम् । पुनरपि बाह्ये क्षकार वेष्टय टकार वेष्ट्यम् । पुनरपि बाह्ये वलयारमध्ये पोडशस्वरैर्वेष्टव्यम् ।

वलयारबाह्ये द्वादशदलेषु मध्ये ह हा हि ही हु हू हे है हो हौ ह हः दातव्यम् । बाह्ये हकारसम्पुट दातव्यम् । तस्य बाह्ये वलयारमध्ये व झ हस पूरयेत् वकारद्वयसम्पुटस्थम् ।

ॐ नमो भगवती पद्मावती ॐ स्वाहा ।

पक्षिहस य विषं हय २ प्लवय २ विष हर २ स्वाहा ।

एतन्मन्त्र निरन्तर कर्णजापन विष नाशयति ।

हुकार नामगर्भितस्य बाह्ये हस । वारत्रय वेष्ट्य हा मस्तके, हा अष्टाङ्गन्यास. ४ तथा बाह्ये हस हस वार ३ लिखेत् ।

स्वकीय मण्डल स्थाप्यम् । यथा—

ॐ क्षाँ सॉ हूँ क्ष्ॐ क्ष्वीँ हसौ हंस । विषहरणमन्त्र ।

हुकार नामगर्भितं, ॐकार सम्पुटस्थम् , वज्राष्टभिन्न वज्रम् । ॐकार लिखेत् । वकारपर्यन्ते लकारमालिखेत् । सर्वेषामपि ।

अथवा-हुकार नामगर्भितस्य बाह्ये ॐकारद्वय सम्पुटस्थ तस्य बाह्ये स्वरा वेष्टया । दिशि विदिशि वज्राष्टभिन्न वज्राग्रे ।

ॐउकार मध्ये सकार सर्वत्र वज्रेषु द्रष्टव्यम् । तदन्त शुभद्रव्यै·

कांस्यपात्रे दर्माग्रेण यन्त्रमालिखेत्। यथा श्वेतपुष्पैरष्टोत्तरशतप्रमाणं जापः क्रियतेऽनेन परविद्या-मन्त्र-यन्त्र-रक्षा छेदनं करोति।

अधुना दार्वोत्क्व्यम् (?)। कंसपात्रेषु सुगन्धद्रव्यैः हुंकारं नामगर्भितस्य वाह्ये षोडशस्वरावेष्टितस्य वाह्ये ॐकारं वेष्टय वहिः ॐ कलिकुण्डस्वाहा लिखेत्। तस्यैव यन्त्रस्य श्वेतपुष्पैरष्टोत्तरसहस्रप्रमाणैरक्षतैर्वलिधूपदीपप्रभृतिभिः गृहीतस्य पूर्वोक्तकक्षपात्रे पानीयेन प्रक्षालयेत् तत् पानीयं च भूतादिगृहीतं रोगाक्रान्तं चुलुकत्रिकं पाययेत। सर्वग्रहरोगनिर्मुक्तो भवित। इदानीं परविद्याच्छेदानन्तर चतुःप्रकारं देवकुलमाह—

प्रातर्बालार्करश्मिच्छुरितघनमहासान्द्रसिन्दूरधूली—
सन्ध्यारागारुणाङ्गी त्रिदशवरवधूवन्द्यपादारविन्दे!।
चञ्चच्चण्डासिधाराप्रहतरिपुकुले! कुण्डलोद्घृष्टगल्ले!
श्राँ श्रीं श्रूँ श्रौं स्मरन्ती मदगजगमने! रक्ष मां देवि! पद्मे!॥

रक्ष—पालय। देवि! पद्मावति!। कम्? माम्। कीदृशे?

'प्रातर्बालार्करश्मिच्छुरितघनमहासान्द्रसिन्दूरधूलीसन्ध्यारागारुणाङ्गी' प्रातः—प्रभाते बालो—नवोद्गतो यः अर्कस्तस्य रश्मयः—किरणाः तेषां छुरितं प्रातर्बालार्करश्मिच्छुरितम्, घनो—बहुः, महासान्द्रो निबिडो यः सिन्दूरस्तस्य धूली घनमहासान्द्रसिन्दुरधूली, सन्ध्याया रागः सन्ध्यारागः, प्रातर्बालार्करश्मयश्च घनमहासान्द्रसिन्दूरधूली च सन्ध्यारागश्च ते प्रातर्बालार्करश्मिच्छुरितघनमहासान्द्रसिन्दूरधूलीसन्ध्यारागाः तद्वत् अरुणं अङ्गं यस्याः सा प्रातर्बालार्करश्मिच्छुरितघनमहासान्द्रसिन्दूरधूलीसिन्ध्यारागारुणाङ्गी। पुनरपि कीदृशे? 'त्रिदशवरवधूवन्द्यपादारविन्दे!' वराश्च ता वध्वश्च वरवध्वः, त्रिदशानां वरवध्वः त्रिदशवरवध्वः ताभिः अभिवन्द्ये पादारविन्दे यस्याः सा तस्याः सम्बोधनं त्रिदशवरवधूवन्द्यपादारविन्दे!—अमरवराङ्गनानमस्यमानचरणपङ्केरुहे!। पुनरपि कीदृशे? 'चञ्चच्चण्डासिधाराप्रहतरिपु-

कुले !' चण्डा चासौ असिधारा च चण्डासिधारा, प्रचन्ती चासौ चण्डासिधारा च तया प्रहतं रिपुकुलं यया सा प्रचच्चण्डासिधाराप्रहतरिपुकुला, तस्याः सम्बोधनं प्रचच्चण्डासिधाराप्रहतरिपुकुले !—देदीप्यमानप्रचण्डमण्डलाग्रधाराव्यापादितशत्रुसमूहे ! । पुनरपि कीदृशे ? 'कुण्डलोद्घृष्टगल्ले !' कुण्डलाभ्यां उद्घृष्टौ गल्लौ—गण्डौ यस्याः सा, तस्याः सम्बोधनं कुण्डलोद्घृष्टगल्ले !—कर्णवेष्टकोद्घृष्यमाणगण्डस्थले ! । पुनरपि कीदृशे ? ' श्रीँ श्रीँ श्रूँ श्रौँ स्मरन्ती' श्रीँ च श्रीँ च श्रूँ च श्रौँ च तानि स्मरन्ती—ध्यायन्ती । एतेषां पद्माक्षराणां यन्त्र दर्शयन्नाह—

कमलवर्यूं नामगर्भितस्य बाह्ये कमलवर्यूं वेष्टयम्, बाह्ये षोडश स्वरान् लिखेत् बहिः अष्टदलेषु क च छ ज ट र भ सम्लवर्यूं पिण्डाक्षराणि दातव्यानि । बहिरष्टदलेषु ब्रह्माणी, कुमारी, इन्द्राणी, माहेश्वरी, वाराही, वैष्णवी, चामुण्डा, गान्धारी । ॐकारपूर्वं मन्त्रमालिख्य तद्बाह्ये समलवर्यूं ह्रां ह्रें ह्रौं ऐं क्रौं क्लीँ ह्रीं ह्रीं पद्मावती श्रीं श्रीं श्रूं श्रौं श्रीँ अः हु फट् घेँ स्वाहा ।

एषा विद्या अष्टोत्तरसहस्रप्रमाणं करजापेन क्रियमाणेन दश दिनपर्यन्ते सर्वकार्याणि सिध्यन्ति । पुनरपि कीदृशे ? 'मदगजगमने ! ' मदेनोपलक्षितो गजो मदगजः तद्वद् गमनं यस्याः सा, तस्याः सम्बोधनं मदगजगमने ! ॥

साम्प्रतमुपसंहरन्नाह—

दिव्यं स्तोत्रं पवित्रं पटुतरपठतां भक्तिपूर्वं त्रिसन्ध्यं
लक्ष्मीसौभाग्यरूपं दलितकलिमलं मङ्गलं मङ्गलानाम् ।
पूज्यं कल्याणमान्यं जनयति सततं पार्श्वनाथप्रसादात्—
देवी पद्मावतीतः प्रहसितवदना या स्तुता दानवेन्द्रैः ॥

जनयति—उत्पादयति । कासौ कर्त्री ? इयं देवी पद्मावती । कीदृशा ? 'प्रहसितवदना' प्रहृष्टानना । कस्मात् ? 'पार्श्वनाथप्रसादात्' । या स्तुता ।

कैः। 'दानवेन्द्रैः' दैत्यपुरुहूतैः। किं जनयति? 'लक्ष्मीसौभाग्यरूपम्' लक्ष्मीश्च सौभाग्यं च रूपं च लक्ष्मीसौभाग्यरूपम्। कीदृश तत्? 'दलितकलिमलम्' निर्दलितपापमलम्। तथा मङ्गलं जनयति। केषाम्? 'मङ्गलानाम्' निःश्रेयसानामपि मध्ये विशिष्टं निःश्रेयसं जनयतीत्यर्थः।

पुनरपि कथम्भूतम्? 'पूज्यम्'। पुनरपि कीदृशम्? 'कल्याणमान्यम्'। कल्याणैर्मान्यं कल्याणमान्यम्–कुशलयुक्तम्। कथम्? 'सततम्' निरन्तरम्। केषाम्? 'पटुतरपठताम्' स्पष्टतरं भणताम्। कथम् 'भक्तिपूर्वं' भक्तिपुरस्सरम्। न केवलं भक्तिपूर्वं। त्रिसन्ध्यं च। किं कर्मतापन्नम्? 'स्तोत्रम्' स्तवनम्। कीदृशम्? 'दिव्यम्' प्रधानम्। पुनरपि कीदृशम्? 'पवित्रम्'। अस्यां पार्श्वदेवविरचितायां पद्मावत्यष्टकवृत्तौ यत् किमप्यवद्यं पतितं तत्सर्वं क्षन्तव्य देवताभिरिति ॥

वर्षाणां द्वादशभिः शतैर्गतैरुयुत्तरैरियं वृत्तिः।
वैशाखे सूर्यदिने समर्थिता शुक्लपञ्चम्याम् ॥

अस्या वृत्त्या अक्षरगणनातः पञ्चशतानि जातानि।
द्वात्रिंशदक्षराणि च सदनुष्टुप्छन्दसां प्रायः ॥

---

८ परिशिष्टम्

श्रीमुनिचन्द्रसूरिप्रणीतं

प्रबन्धगत

श्रीशङ्खेश्वरपार्श्वनाथस्तवनम् ।

समस्तकल्याणनिधानकोशं वामाङ्गकुक्ष्येकमृणालहंसम् ।
अलङ्कृतेक्ष्वाकुविशालवंशं वन्दे सदा शङ्खपुरावतंसम् ॥१॥
आराधितः श्रीऋषभस्य काले विद्याधरेन्द्रेण नमीश्वरेण ।
पूर्वं हि वैताढ्यगिरौ जिनं तं वन्दे सदा शङ्खपुरावतंसम् ॥२॥
य. पूजित. पन्नगनायकेन पातालभूमौ भवनाधिपेन ।
कालं कियन्तं जिननायकं त वन्दे सदा शङ्खपुरावतसम् ॥३॥
यदा जरासन्धजयोद्यतेन कृष्णेन नेमीश्वरशासितेन ।
पातालतो बिम्बमिदं तदानीमानीय संस्थापितमेव तीर्थम् । ॥४॥
ज्वरार्तभूत स्वनलं विलोक्य यत्स्नात्रपीयूषजलेन सिक्तम् ।
सञ्जीवितं तत्क्षणमेव सर्वं वन्दे सदा शङ्खपुरावतंसम् ॥ ५ ॥
पञ्चाशदाद्यौ किल पञ्चयुक्ते एकादशे वर्षशते व्यतीते ।
निवेशित सज्जनश्रेष्ठिनायं वन्दे सदा शङ्खपुरावतंसम् ॥ ६ ॥
काले कलौ कामगवी प्रणष्टा चिन्तामणिः कल्पतरुश्च नष्ट. ।
धत्ते ह्यसौ तत्प्रतिहस्तकत्वं, वन्दे सदा शङ्खपुरावतसम् ॥ ७ ॥
अभूतरोगेण विनष्टदेह आराध्य यं दुर्जनशैल्यदेवः ।
चकार देहं मदनस्य तुल्यं वन्दे सदा शङ्खपुरावतसम् ॥ ८ ॥

राज्यार्थिनां राज्यसुखप्रदाता सुतार्थिनां सन्ततिदायको यः ।
नेत्रार्थिनां लोचनदोऽस्ति नित्यं वन्दे सदा शङ्खपुरावतंसम् ॥९॥

इति स्तुतः श्रीमुनिचन्द्रसूरिणा
कृपाकरः शङ्खपुरावतार ! ।
प्रबन्धकादौ प्रणतासुभाजां
प्रयच्छ नित्यं निजपादसेवाम् ॥ १० ॥

चपरिशिष्टम्
श्रीनयचन्द्रसूरिविरचितं
श्रीस्तम्भनपार्श्वनाथस्तवनम् ।

सेढीतटस्तम्भनकप्रतिष्ठः श्रीपार्श्वनाथः सुगुणैर्गरिष्ठः ।
पायादपायादलिनीलकायः सिद्धचङ्गनासङ्घटनाभ्युपायः ॥ १ ॥
तस्याहमुच्चैर्हरिशब्दवाच्यैः स्तोत्रं नवं षोडशभिर्विधास्ये ।
वाचां च तत्र प्रथमं निधारये यथाक्रमं तांश्च तथाभिधास्ये ॥२॥
हयवायुजनार्दनसिंहविधूरगभेककपीन्द्रशुकार्कयमैः ।
घृणिपिङ्गभवाम्बुधिनीलगुणैर्हरिशब्दभवैः प्रणवीमि जिनम् ॥३॥
जय मुक्तिमहापुरमार्गहरे ! जय विघ्नघटोघननाशहरे ! ।
जय मन्मथकैटभघातहरे ! जय मोहमतङ्गजभङ्गहरे ! ॥ ४ ॥
जय सङ्घसमुद्रविबोधहरे ! जय सप्तफणामणिकान्तिहरे ! ।
जय गाढजडत्वनिषेधहरे ! जय पापलताफलपातहरे ! ॥ ५ ॥
जय मानमहीधरदारहरे ! जय योगमहासहकारहरे ! ।
जय भव्यजनाम्बुजबोधहरे ! जय रागरिपुप्रलयैकहरे ! ॥६॥

जय शून्यशशिप्रतिमास्तिहरे ! जय भीमभवाम्बुधिपारहरे ! ।
जय लोभसमीरणपानहरे ! जय बालपलाशफलाशहरे ! ॥ ७ ॥

प्रशमरससमुद्रः कीर्तिभारैरमुद्रः
कुमतितिमिरचन्द्रः साधुसिद्धावतन्द्रः ।
सुगतिनगरपन्था दु खदौर्भाग्यमन्था
घनभवदवपाथ पातु वः पार्श्वनाथ. ॥ ८ ॥

इत्थं स्तम्भनमण्डन ! खण्डन ! कमठोपसर्गवर्गस्य ।
नयचन्द्रसूरिसंस्तुत ! मार्ग ! स्वर्गापवर्गस्य ॥ ९ ॥
इति श्रीऋषिबाणाक्षिविधौ (१२५७) संवत्सरे मुदा ।
वादिश्रीदेवसूरीणां गच्छे विरचित. स्तव ॥ १० ॥

छ परिशिष्टम्
श्रीधर्मघोषसूरिविरचितः
श्रीपार्श्वनाथमालामन्त्रस्तवः ।

वरमन्त्र (धर्म) कीर्तितविद्यानन्दत्यपीह यन्नाम ।
तं नौमि नम्रपार्श्वं पार्श्वं देवेन्द्रनुतपार्श्वम् ॥ १ ॥
ॐमिति नमो भगवते पार्श्वतीर्थङ्कराय भवताते ।
धरणेन्द्रयुजा पद्मावत्या सहिताय चैह्येहि ॥ २ ॥
यक्षं सयक्षणीकं राक्षसमनु राक्षसीं तथा भूतम् ।
भूतीं पिशाचमत्र पिशाचीं कुष्माण्डकुष्माण्डयौ ॥ ३ ॥
नागं नागीं ज्वरकं ज्वरीमपस्मारमप्यपस्मारीम् ।
प्रेतं च प्रेतीं ब्रह्मराक्षस ब्रह्मराक्षसिकाम् ॥ ४ ॥

गन्धर्वीं गान्धर्वीं भृङ्गरीटभृङ्गरीटिकासुभटम् ।
चामुण्डां चर्ममहाचण्डां........सप्तमातृकिकाम् ॥ ५ ॥
दुष्टमहासनकमातृकां महारोहिणीं सरोहिणिकाम् ।
सूर्यग्रहं मृशं गृह्णि गृह्णि समहेश्वरग्रहकम् ॥ ६ ॥
लघु गृह्णि गृह्णि चैकाहिकज्वरं द्व्याहिकं त्र्यहप्रभवम् ।
दुष्टं चातुर्थिकमपि विषमज्वरमर्द्धमासभवम् ॥ ७ ॥
मासिक–सांवत्सर–वात–पित्तिक–श्लेष्मसन्निपातभवान् ।
एह्येहि शीघ्रमिह हन हन दह पच पच च्छिन्द ॥ ८ ॥
छिन्दय भिन्दय भिन्दय मारय मारय च मङ्क्षु भक्षय च ।
भक्षय शोषय शोषय प्रज्वल संसंप्रज्वलान्हाय ॥ ९ ॥
ॐ मन्तरथं नामाग्निकुण्डगं बाह्यतोऽष्टसु दलेषु ।
ह्रींमादिवर्णपूर्णं स्वाहावृतमस्यरपवो (?) दुष्टः ॥ १० ॥
नागेन्द्रयुजा पद्मावत्या वेष्टितमिहाहि–भोगाभ्याम् ।
मुखनाशाश्वासाहितविहायसीत्यष्टदलकमले ॥ ११ ॥
ध्यायत शिवदं पार्श्वं शिवैरिव [1]शिवङ्करैरिह्रौँ ह्रीँ श्रीँ ।
प्रेँ प्रोँ क्रोँ क्रीँ क्ष्रूँ फट् स्वाहेति शिवप्रमितवर्णैः ॥ १२ ॥
इति तमसोऽन्तकृतेऽस्मै नमो नमो भगवते पार्श्वनाथाय ।
क्षेमङ्कराय पदं ह्रीँ नमतः स्वाहा भुजोऽपि स्युः ॥ १३ ॥

---

१ शिवैरिव शिवङ्करैः ह्रौँ ह्रीँ ।
श्रीँप्रेँक्रौँॐह्रीँह्रूँ फूँ स्वाहेति शिवप्रमितवर्णैः ॥
इति प्रत्यन्तरे पाठः ।

ञ परिशिष्टम् ।

श्रीधर्मघोषसूरिविरचितं

लोकान्तिकदेवस्तवनम् ।

थोसामि जिणे जेहिं उ विन्नविया पव्वयंति जं दाउं ।
तज्जियकप्पियलोगंतिदेवट्ठाणाइकित्तणओ ॥१॥
असंखतमेऽरुणवरुदहिम्मि जोयणसहस्सबायाला ।
गंतु जलोवरिमतला उप्पइओ आउतमकाओ ॥२॥
पढमं जोयणसंखिज्जवि वित्थडो उवरुवरिय संखिज्जे ।
महयंधयाररूवो उड्ढं आवरिय चउकप्पो ॥३॥

अवचूरिः ।

यैर्देवैर्विज्ञप्ताः प्रव्रजन्ति जिनास्ते जीतकल्पाः स्थिराचारा लोकान्तिकदेवास्तत्स्थानादि कीर्तनतोऽहं जिनान् स्तोष्ये । यच्च दत्त्वा प्रव्रजन्ति जिनास्तत्कीर्तनाच्च स्तोष्ये जिनानिति ॥१॥

लोकान्तिकदेवाः कस्मिन् विमाने क कल्पे सन्ति ?, उच्यते—जम्बूद्वीपात् तिर्यगसङ्ख्याततमेऽरुणवरसमुद्रेऽरुणवरद्वीपपर्यन्तवेदिकातो द्विचत्वारिंशद् योजनानि गत्वा तस्मिन् प्रदेशे जलोवरिमतलादुत्पत्तितः तमस्कायो अप्कायमयो महान्धकाररूपो वलयाकार. प्राप्यते ॥२॥

स च प्रथम सप्तदशयोजनशतान्येव विंशतिसमधिकानि यावत् समभित्त्याकारतयास्ति, तथा प्रथमं विष्कम्भेण सङ्ख्येययोजनविस्तर', तदुपरि असङ्ख्येयविस्तृत , परिक्षेपेण सर्वत्राप्यसङ्ख्येयान्येव स च तिर्यग्विस्तराप्रायकल्पचतुष्टयमाहत्य पञ्चमकल्पतृतीयेऽरिष्टप्रस्तरे निष्ठितः स चाधः शरावाकारः उपरि कुक्कुटपञ्जरसंस्थानः ।

वंभस्स रिट्ठपयरंमि निट्ठिओ हिट्ठिमल्लगागारा ।
उवरिं कुक्कुडिपंजरसंठाणो चउदिसिं तत्थ ॥ ४ ॥

दो दो अ कण्हराई सचित्ताचित्तपुढविपरिणामा ।
पुव्वाइ मज्झिमादाहिणाइ वज्झाफुसहिं कमसो ॥ ५ ॥

पुव्वावरा छलं सातं सा पुण दाहिणुत्तरा वज्झा ।
अब्भितरचउरंसा सव्वा विय कण्हराईओ ॥ ६ ॥

अस्य च महत्वमेवम्—

यो देवो महर्धिको यया गत्या तिसृभिश्च चुटिकाभिः २१ वारान् जम्बूद्वीपमनुपरिवृत्त्या गच्छेत् स एव देवस्तयैव गत्या षड्भिरपि मासैः सङ्ख्यातयोजनविस्तरमेव तमस्काय व्यतिव्रजेन्नेतर 'चउदिसिं तत्थ' इति । तत्र रिष्टप्रस्तरे रिष्टविमानस्य चतुर्दिक्षु सच्चित्ताचित्तपृथ्वीविकाररूपे द्वे द्वे कृष्णराज्यौ वर्तेते । अय च तमस्कायो लोकान्तरत्तथाविधस्यान्यान्धकारस्याभावाल्लोकतमिस्र इति । तथा देवानामपि तत्रोद्योताभावेनान्धकारात्मकत्वाद्देवतमिस्रः । बलवद्देवभयानश्यता देवानां शरण्यभूतत्वात् तथाविधारण्यमिव देवारण्यम् । देवानां दुर्भेदत्वाच्चक्रव्यूह इवेति देवव्यूहः, देवाना भयोत्पादकत्वेन गमनविघातहेतुत्वात् परिघ इव देवपरिघः, प्रथमदर्शने देवानामपि क्षोभहेतुत्वात् प्रतिपक्ष इवेति देवप्रतिपक्षः, इत्यादिनामभिरुच्यते । तमस्कायान्तश्च देवादिविकुर्विता बादरा मेघा गर्जितानि विद्युतश्च भवन्ति । चन्द्रसूर्यादयस्तु न सन्ति । तत्प्रभा पुनरन्तर्गतास्ति पर तमस्कायपरिणामपरिण...सतीति 'चउदिसि तत्थ'त्ति तत्र रिष्टभविमानप्रस्तटे रिष्टाभवि-

जं मुत्तरायया तिरियवित्थडा पुरिगपच्छिमा दो दो।
इय दाहिणुत्तरिल्ला पुव्वावर आयया चउरो ॥ ७ ॥
विक्खंभे संखिज्जा जोयण आयामओ य संखिज्जा।
अक्खाडग संठाणा ईसाणाइसु कमा मज्झे ॥ ८ ॥
अची य अचिमाली विरोयण पहंकरे च चंदाभे।
सूराभ सुकाभे सुप्पइट्ठ रिट्ठे नव विमाणा॥ ९ ॥

मानस चतुर्दिक्षु सचित्ताचित्तपृथ्वीविकाररूपे द्वे द्वे कृष्णराज्यौ वर्तेते। तत्र पूर्वादिमध्यमाः कृष्णराज्यौ, दक्षिणादि बाह्याः कृष्णराजी. स्पृशन्ति। यथा पौरस्त्याभ्यन्तरा कृष्णराजी दक्षिणबाह्यान्तरा कृष्णराजी स्पृशन्ति। एवं दक्षिणाभ्यन्तरा पश्चिमबाह्यां पश्चिमाभ्यन्तरा उत्तरबाह्यां उत्तराभ्यन्तरा पूर्वा बाह्याम् ॥ ३ । ४ । ५ ॥ पूर्वापरे बाह्ये कृष्णराज्यौ षडंश दक्षिणोत्तरे बाह्ये त्र्यंस्रे अभ्यन्तराश्च सर्वा अपि चतुरस्रा. ॥६॥

पौर्वपश्चिमे द्वे द्वे कृष्णराज्यौ याम्योत्तरायते दक्षिणोत्तरायते एवं दक्षिणोत्तराश्च पूर्वापरायता. सर्वाश्च तिर्यग्विस्तृता' ॥७॥

ताश्च विष्कम्भेण सङ्ख्यातानि आयामपरिक्षेपयो, त्वसङ्ख्यातानि योजनसहस्राणि तासा च महत्वं तमस्कायवत्। यावदर्धमासेन 'अत्थेगइयं वण्हराई वीइवइज्जा' ताश्च सर्वदिक्षु तुल्यचतुष्कोणा आखाटकसंस्थानाः। तासां चान्तराले ऐशान्यादिदिक्षु क्रमान्मध्ये विमानद्वयम् ॥ ८ ॥

अभ्यन्तरोत्तरपूर्वयोरन्तरेऽर्चिः, पूर्वयोरन्तरेऽर्चिमालि., अभ्यन्तरे पूर्वदक्षिणयोरन्तरे वैरोचनम्, दक्षिणयोरन्तरे प्रभङ्करम्, अभ्यन्तरे दक्षिण-पश्चिमयोरन्तरे चन्द्राभम्, पश्चिमयोरन्तरे सूर्याभम्, अभ्यन्तरे-पश्चिमोत्तर-योरन्तरे शुक्राभम्, उत्तरयोरन्तरे सुप्रतिष्ठाभम्, सर्वकृष्णराजीमध्ये नवम रिष्ठाभ विमानम्। इति नवविमानानि लोकान्तिकदेवाना लोकस्य-ब्रह्मलोकस्य अन्ते-समीपे भवानीतिदृत्वा एतेभ्यो विमानेभ्योऽसङ्ख्यातयोजनसहस्रैर-लोक' ॥ ९ ॥

सारस्सयमाइच्चा वण्हि वरुणगद्दतोअ तुसिया य ।
अव्वाबाह अगिच्चा रिट्ठभिहा तेसु संति सुरा ॥१०॥

दु दु दु तिसु पढोसग सयसंगहिय चउदस सहस्स चउदहिआ ।
सत्तुत्तर सग सहस्सा नवुत्तरा नवसया कमसो ॥११॥

अडसयराऊ तिभवाइसिवगई सम्मदिट्ठिणो भविया ।
ते वेयालियकप्पा निय निय परिवारिया इन्तु ॥१२॥

जय जय वाभिसुहा भणंति वुज्झाहि लोगनाह ! लहुं ।
भयवं ! तिजयहिय थंसुहम्म तित्थं पवत्तेति ॥१३॥

तो वर वरित्ति उग्घोसिविय तिगाइसु किमिच्छियं वहुसो ।
उदयाइ भोयणं जा सधणममियमणुदिणं दिंति ॥१४॥

तइ सुरविरइय कणगेग कोडि अटलक्ख पायरासं जा ।
तं कोडि तिसय अटरोयसीइ लख्खा हवइ वरिसे ॥१५॥

तो उगलवेणंतररिऊ तविय धम्मकित्ति जिणलच्छि ।
पाविंसु तिविहवीरे तिविहं तिविहेण ते नमह ॥१६॥

